KATHERINE ARDEN

Iarna vrăjitoarei

youngart

Iarna vrăjitoarei este punctul culminant și deznodământul trilogiei ce o are ca personaj central pe temerara Vasea, ale cărei fapte eroice ne-au ținut cu sufletul la gură în *Ursul și privighetoarea* și *Fata din turn*.

Evenimentele relatate acum se petrec pe muchie de cuțit, orice greșeală poate fi fatală, alianțele sunt fragile și ruperea lor poate aduce dezastre, iar tuturor acestora li se adaugă puterea imposibil de controlat a naturii. Vasea este convinsă că poate aduce pacea învingând forțele răului, însă această certitudine îi va fi în curând spulberată, lăsând-o pradă îndoielilor. Pentru a reuși, eroina va avea nevoie de istețime, curaj, asumarea riscurilor, dar și de o alianță cu cel mai de temut dintre dușmanii ei.

„Descrieri de luptă viscerale și câteva scene sfâșietoare fac din acest roman o lectură ca un pumnal ce se răsucește în vintre, dar cititorul primește doza de speranță și satisfacție pe măsură ce Vasea își urmează calea unică spre triumf."

Booklist

„Romanul superb al lui Arden îmbină intriga politică și temele feministe cu magia și folclorul pentru a spune o poveste intimă și grandioasă ce aduce în prim-plan o eroină a cărei călătorie agonizantă și fantastică culminează cu un final de-a dreptul emoționant."

Publishers Weekly

„Captivantă, înduioșătoare și bine scrisă – o poveste pe care cititorii o vor adora."

Library Reads

youngart

NEW YORK TIMES BESTSELLER

16+

RĂSTURNĂRI & SCENE
de situație *sfâșietoare*

9 786069 674246

Arborele genealogic al Vasilisei Petrovna

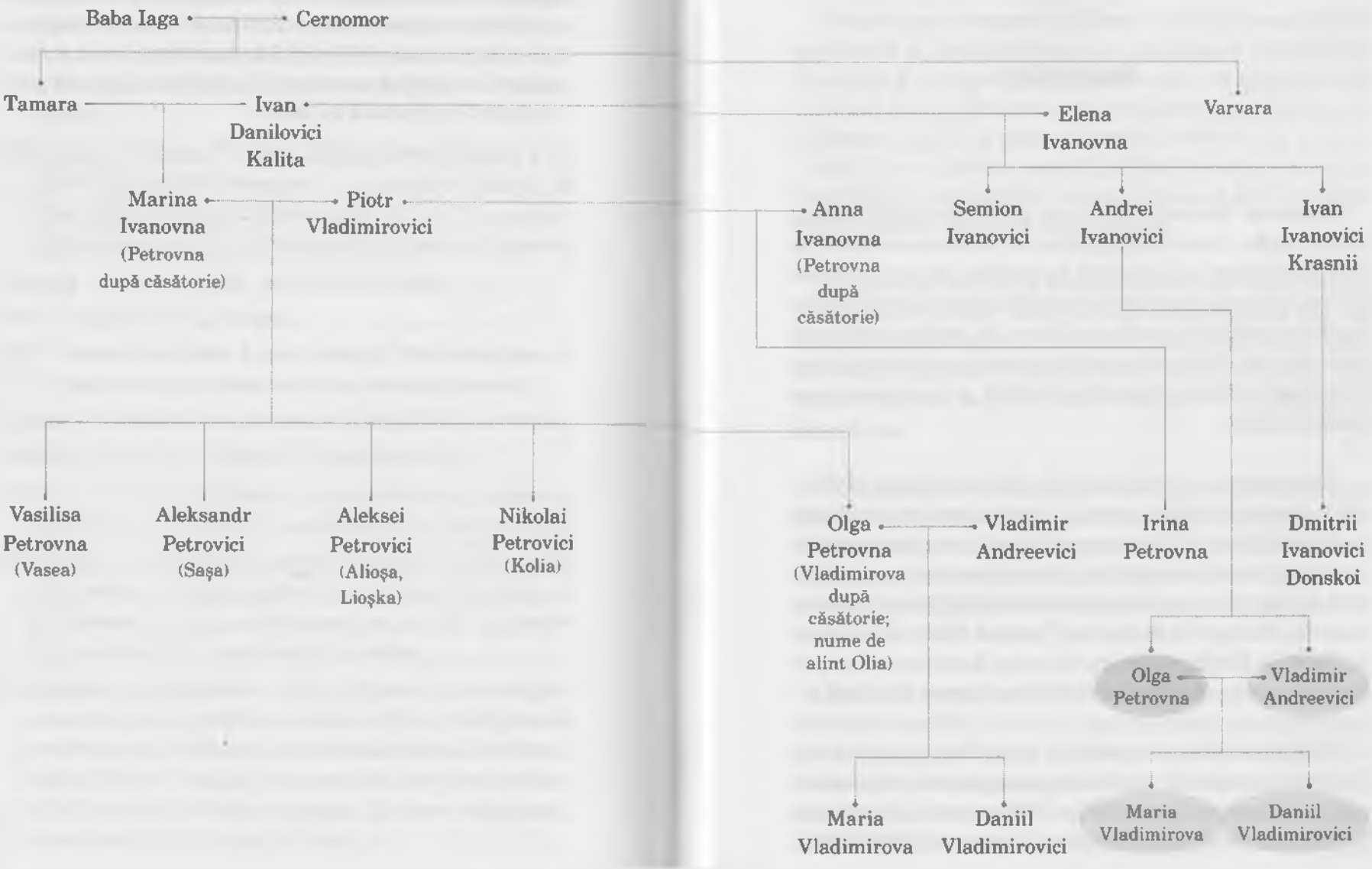

Katherine Arden s-a născut în Austin, Texas, în 1987. A petrecut un an de liceu în Rennes, Franța, iar mai târziu a fost acceptată la Middlebury College din Vermont. Și-a amânat începerea studiilor cu un an pentru a trăi și a studia la Moscova. La Middlebury, ea s-a specializat în literatura franceză și rusă. După examenul de diplomă, s-a mutat în Maui, Hawaii, unde a acceptat tot felul de slujbe, de la a scrie cereri pentru burse în locul altora până la a face clătite sau a organiza excursii călare. În prezent locuiește în Vermont. *Iarna vrăjitoarei* este al treilea volum al trilogiei *Winternight*, din care fac parte *Ursul și privighetoarea* și *Fata din turn*.

KATHERINE ARDEN

IARNA VRĂJITOAREI

Traducere din limba engleză
de Ruxandra Gogu-Stoichiță

youngart

Redactor: Ioana Tudor
Tehnoredactori: Mihaela Aramă, Gabriela Tobol
Corector: Theodor Zamfir
DTP copertă: Alexandru Daş

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ARDEN, KATHERINE
IARNA VRĂJITOAREI / Katherine Arden; trad. din lb. engleză de Ruxandra Gogu-Stoichiţă. – Bucureşti: Youngart, 2023
ISBN 978-606-9674-24-6
I. Gogu-Stoichiţă, Ruxandra (trad.)
821.111

Katherine Arden
The Winter of the Witch

Copyright © 2019 by Katherine Arden
All rights reserved.

© youngart, 2023, pentru prezenta ediţie
youngart este un imprint al Grupului Editorial ART

Fraților mei
Naturali și adoptivi
Sterling, RJ, Garrett
Vă iubesc

Marea este bălaie în umbra furtunii
Cerul, minunat fără albastru,
Dar crede-mă; pe stâncă, fata
Este mai pricepută decât valul, cerul şi furtuna.

— A.S. Puşkin

PARTEA ÎNTÂI

1

Maria Morevna

Apusul se lăsa peste ziua de iarnă şi doi bărbaţi străbăteau curtea interioară a unui palat care fusese cuprins de flăcări. Curtea era un pustiu lipsit de zăpadă în care băltea apa, iar pământul fusese răscolit; bărbaţii se scufundau până la glezne în noroi. Dar vorbeau entuziasmaţi, cu capetele apropiate, şi nu părea că-i deranjează umezeala. În spatele lor se afla un palat cu mobilă distrusă şi înnegrită de fum; geamurile zăceau făcute ţăndări pe trepte. În faţa lor se întindea o ruină carbonizată care fusese un grajd.

— Celubei a dispărut în zăpăceala luptei, a spus primul bărbat cu amărăciune. Noi eram ocupaţi să ne salvăm pielea.

O dungă de cenuşă îi păta obrazul, iar în barbă avea sânge închegat. Adâncituri de oboseală, asemenea unor amprente albastre, îi desfigurau pielea de sub ochii cenuşii. Era tânăr şi avea pieptul masiv şi acea energie nebunească a unui om care s-a impulsionat să depăşească epuizarea şi care se află într-o stare permanentă şi nefirească de trezie. Toţi ochii din curte îl urmăreau. Era Marele Cneaz al Moscovei.

— Pielea și ceva în plus, a spus celălalt bărbat – un călugăr –, cu o urmă de umor negru.

În ciuda evenimentelor, orașul era, în cea mai mare parte, neatins și încă al lor. Cu o seară înainte, Marele Cneaz a fost la un pas de a fi detronat și ucis, deși puțini oameni știau asta. O pată neagră murdărea inima orașului, de parcă mâna Domnului căzuse pe pământ în timpul nopții, picurând foc din unghii.

— N-a fost suficient, a spus Marele Cneaz. Poate că ne-am salvat pe noi înșine, dar n-am aflat cine a fost trădătorul.

Pe tot parcursul acelei zile pline de amărăciune, Marele Cneaz a găsit cuvinte de încurajare pentru fiecare om care îi ieșea în întâmpinare, a dat ordine pe un ton calm bărbaților care strângeau caii rămași în viață și se luptau cu bârnele arse ale grajdului. Dar călugărul, care îl cunoștea bine, putea să vadă epuizarea și furia gata să răbufnească.

— Voi pleca și eu mâine împreună cu oamenii de care nu e nevoie aici, a spus cneazul. Îi vom găsi pe tătari și-i vom ucide.

— Să pleci acum din Moscova, Dmitrii Ivanovici? a întrebat călugărul, cu o ușoară neliniște în glas.

O zi și-o noapte fără somn l-au făcut pe Dmitrii să fie și mai agitat.

— Ai de gând să mă contrazici, Frate Aleksandr? a întrebat el, pe un ton care i-a făcut pe însoțitorii lui să tresară.

— Orașul nu se poate lipsi de prezența ta, a spus călugărul. Avem morți de bocit; am pierdut hambare, animale și depozite. Copiii nu se pot hrăni cu răzbunare, Dmitrii Ivanovici.

Călugărul era la fel de obosit ca și Marele Cneaz; nu reușea să-și ascundă urma de furie din voce. Brațul său stâng

era înfășurat în bandaj pentru că o săgeată îi străpunsese mușchiul sub umăr, apoi i-a fost trasă afară.

— Tătarii m-au atacat în propriul meu palat, după ce i-am primit cu bună-credință, a răspuns Dmitrii, fără să se obosească să-și ascundă furia din glas. Au conspirat cu un uzurpator, mi-au incendiat orașul. Vrei să rămână toate astea nerăzbunate, frate?

De fapt, tătarii nu incendiaseră orașul, dar Fratele Aleksandr n-a spus asta. Să fie acea greșeală uitată; nu putea fi reparată acum.

Marele Cneaz a adăugat pe un ton rece.

— Oare sora ta n-a dat naștere în acest haos unui copil mort? Un bebeluș de viță regală mort, un întreg oraș acoperit de cenușă – oamenii se vor răzvrăti dacă nu se va face dreptate.

— Oricât de mult sânge va fi vărsat, nu-i va readuce la viață copilul surorii mele, a spus Sașa, pe un ton mai tăios decât ar fi vrut.

Avea clar în minte bocetul fără lacrimi al surorii lui, mai dureros decât orice plânset.

Dmitrii avea mâna pe mânerul sabiei.

— Ai de gând să-mi ții o predică acum, părinte?

Sașa a simțit în vocea cneazului distanța dintre ei, ca o rană închisă, dar nevindecată.

— Nu voi face asta, a spus Sașa.

Dmitrii a lăsat cu greutate din mână mânerul împodobit cu șerpi al sabiei.

— Cum ai de gând să-i găsești pe tătarii lui Celubei? a întrebat Sașa, încercând să apeleze la rațiunea cneazului. Am mai plecat după ei o dată și am călătorit timp de două săptămâni fără să le dăm de urmă, deși asta se întâmpla în perioada cea mai grea a iernii, când zăpada păstra urme adânci.

— Dar i-am găsit într-un final, a spus Dmitrii, mijindu-şi ochii. Ce face sora ta mai mică, a supravieţuit nopţii?

— Da, a spus Saşa pe un ton extenuat. Are arsuri pe faţă şi o coastă ruptă, mi-a spus Olga. Dar e în viaţă.

Acum Dmitrii arăta tulburat. În spatele lui, unul dintre bărbaţii care curăţau curtea de dărâmături a scăpat capătul unei grinzi, înjurând.

— Dacă nu era ea, nu te-aş fi găsit la timp, a spus Saşa către profilul înverşunat al vărului său. Sângele ei ţi-a salvat tronul.

— Sângele multor bărbaţi mi-a salvat tronul, s-a răstit Dmitrii fără să-şi întoarcă privirea. E o mincinoasă şi a făcut şi din tine un mincinos, tu care eşti cel mai cinstit om.

Saşa n-a spus nimic.

— Întreab-o, a spus Dmitrii întorcându-se. Întreab-o cum a reuşit să-i găsească pe tătari. Nu se poate să fie doar datorită unor ochi ageri; am o mulţime de oameni cu ochi ageri. Întreab-o cum a reuşit, iar eu o voi răsplăti. Nu cred că ar lua-o de nevastă vreun bărbat din Moscova, dar e posibil ca vreun boier din provincie să se lase convins. Sau suficient aur ar mitui o mănăstire s-o primească.

Dmitrii vorbea din ce în ce mai repede, cu o expresie stânjenită pe faţă, iar cuvintele i se revărsau ca un torent.

— Sau va putea fi trimisă acasă în siguranţă – sau să rămână în terem cu sora ei. O să am grijă să aibă suficient aur cât să se simtă confortabil. Întreab-o cum a reuşit, iar eu voi face ca totul să fie bine pentru ea.

Saşa a rămas privind în gol, cu mintea plină de cuvinte pe care nu le putea rosti.

„Ieri ţi-a salvat viaţa, a ucis un magician rău, a dat foc Moscovei şi apoi i-a salvat pe toţi într-o singură noapte. Chiar crezi că va fi de acord să dispară, acceptând o

zestre – acceptând orice preţ? Oare o cunoşti vreun pic pe sora mea?"

Bineînţeles că Dmitrii nu o cunoştea. Îl cunoştea doar pe Vasili Petrovici, băiatul drept care se dăduse ea.

Sunt unul şi acelaşi.

În spatele cuvintelor lui aspre, sigur Dmitrii îşi dădea seama de asta; stânjeneala lui îl dădea de gol.

Un strigăt al bărbaţilor de lângă grajd l-au scutit pe Saşa de un răspuns. Dmitrii s-a întors uşurat.

— Aici, a spus el, îndreptându-se cu paşi mari într-acolo.

Saşa l-a urmat, cu o expresie de îndârjire pe faţă.

Mai mulţi oameni s-au adunat în locul în care se îmbinau două grinzi arse.

— Daţi-vă la o parte! Dumnezeule, sunteţi oi venite la păşunat primăvara? Ce e asta?

Mulţimea s-a îndepărtat speriată de vocea lui tăioasă.

— Ei bine? a spus Dmitrii.

Unul dintre bărbaţi a găsit curajul de a vorbi.

— Acolo, Mare Cneaz, a spus el.

A arătat cu degetul spre o spărtură între doi stâlpi căzuţi, iar cineva a adus o torţă. O scânteiere a venit de jos, unde un obiect strălucitor a reflectat lumina torţei. Marele Cneaz şi vărul lui au privit uimiţi şi plini de îndoială.

— Aur? a spus Dmitrii. Aici?

— Sigur nu, a spus Saşa. S-ar fi topit.

Trei bărbaţi înlăturau deja grinzile care ţintuiau obiectul la pământ. Un al patrulea bărbat l-a luat şi i l-a întins Marelui Cneaz.

Era, într-adevăr, aur: aur fin şi deloc topit. Fusese forjat în zale grele şi drugi rigizi, uniţi într-un mod ciudat. Metalul avea o peliculă uleioasă; răspândea o lumină albă şi stacojie pe feţele oamenilor din jur şi îl făcea pe Saşa să se simtă nelalocul lui.

Dmitrii l-a întors pe toate părțile, apoi a zis „Aha" și l-a apucat altfel, ținându-l de căpăstru, în timp ce hățurile îi veneau peste încheietura mâinii. Obiectul era un ham pentru cai.

— Am mai văzut asta, a zis Dmitrii, cu o lucire în priviri.

Aurul era foarte bine-venit pentru un cneaz a cărui vistierie fusese împuținată de bandiți și de incendiu.

— Hamul ăsta era ieri pe iapa lui Kasian Lutovici, a spus Sașa, amintindu-și cu durere de ziua precedentă.

S-a uitat cu dezgust la hamul cu țepi.

— N-aș fi învinovățit iapa dacă l-ar fi aruncat din șa.

— Ei bine, obiectul ăsta e pradă de război, a spus Dmitrii. Ar fi fost bine dacă iapa aia frumoasă n-ar fi dispărut – să-i ia naiba pe tătarii ăștia, hoți de cai. O masă caldă și vin pentru toți cei de-aici; bravo.

Bărbații au chiuit cu voci răgușite. Dmitrii i-a dat hamul intendentului său.

— Curăță-l, a spus Marele Cneaz. Arată-i-l soției mele. Ar putea s-o binedispună. Apoi ai grijă să-l încui undeva.

— Nu e ciudat, a întrebat Sașa pe un ton obosit, după ce intendentul s-a îndepărtat ținând obiectul de aur, că acest ham a fost în grajd în timpul incendiului și cu toate astea n-are nicio zgârietură?

— Nu, a spus Dmitrii, încruntându-se la vărul său. Nu e ciudat. E miraculos, la fel ca celălalt miracol: furtuna de zăpadă care ne-a salvat. Îi vei spune oricui va întreba exact așa. Dumnezeu a avut grijă de acest obiect de aur pentru că ne cunoștea nevoia.

Între întâmplările stranii de natură divină și cele de natură malefică era o graniță fină, iar Dmitrii știa asta.

— Aurul e aur. Acum, frate... a spus Dmitrii și a tăcut dintr-odată.

Sașa rămăsese nemișcat, cu capul ridicat.

— Ce e zgomotul ăsta?

Un murmur derutant se ridica din oraşul de dincolo de porţi; un urlet şi o trosnitură, ca apa care se loveşte de un mal stâncos. Dmitrii s-a încruntat.

— Sunetul seamănă cu...

Strigătul paznicului de la poartă i-a curmat vorba.

La mică depărtare de cetate, înserarea s-a lăsat mai devreme, iar umbrele cădeau reci şi grele pe un alt palat, mai mic şi mai liniştit. Focul nu-l atinsese, doar câteva scântei aduse de vânt.

Întreaga Moscovă era tulburată de zvonuri, suspine, blesteme, certuri şi întrebări, iar aici domnea o ordine fragilă. Felinarele erau aprinse, iar servitorii adunau tot ce se putea da spre folosul celor săraci. Caii moţăiau în grajdurile lor, iar fuioare drepte de fum se ridicau din coşurile brutăriei şi ale bucătăriei, ale încăperii unde se făcea berea şi ale palatului.

Toată această ordine era opera unei singure persoane, o femeie. Ea stătea în camera ei de lucru, cu spatele drept, îmbrăcată impecabil, incredibil de palidă. Riduri de epuizare îi încadrau gura, deşi încă nu împlinise treizeci de ani. Cearcănele întunecate de sub ochi erau la fel de pronunţate ca ale lui Dmitrii. Cu o seară înainte, a intrat în băile teremului şi a născut cel de-al treilea copil al ei, mort. În acelaşi timp, primul ei născut a fost răpit şi aproape că a pierit în evenimentele îngrozitoare din acea noapte.

Dar, în ciuda tuturor acestor lucruri, Olga Vladimirova refuza să se odihnească. Erau prea multe de făcut. Oamenii veneau pe rând la ea, lângă cuptorul din camera de lucru: intendentul şi bucătarul, dulgherul, brutarul şi spălătoreasa. Fiecare pleca de acolo cu câte o îndatorire şi câteva cuvinte de mulţumire.

După ce toți oamenii au plecat, Olga s-a aplecat pe scaun, îmbrățișându-și burta, unde fusese copilul ei nenăscut. Pe celelalte femei le-a lăsat să plece cu câteva ore înainte; ele se aflau acum la un etaj superior în terem și dormeau ca să uite de șocul din noaptea trecută. Dar o persoană nu voia să plece.

— Trebuie să mergi la culcare, Olia. Gospodăria se poate descurca și fără tine până dimineață.

Cea care vorbise era o fată, care stătea nemișcată și atentă pe o bancă de lângă cuptor. Atât ea, cât și mândra prințesă de Serpuhov aveau părul lung și negru, prins în cozi de grosimea încheieturii de la mână, și trăsături asemănătoare ale feței. Dar prințesa era delicată, în timp ce fata era înaltă și avea degetele lungi, iar ochii ei mari erau captivanți pe fața necizelată.

— Chiar ar trebui, a spus o altă femeie, intrând cu spatele în încăpere, aducând pâine și ciorbă de varză.

Era Postul Paștelui, așa că nu puteau să mănânce carne grasă. Această femeie arăta la fel de obosită ca și celelalte două. Coada ei împletită era blondă, cu câteva fire albe, iar ochii ei erau mari, luminoși și inteligenți.

— Casa e în siguranță în noaptea asta. Mâncați amândouă, a spus ea, punând ciorba cu polonicul. Și apoi duceți-vă la culcare.

— Casa e în siguranță, a spus Olga încet, din cauza epuizării. Dar ce se întâmplă cu orașul? Crezi că Dmitrii Ivanovici sau amărâta lui soție trimit servitori cu pâine să-i hrănească pe copiii care au rămas orfani noaptea trecută?

Fata care stătea pe banca de lângă cuptor a pălit și și-a înfipt dinții în buza de jos.

— Sunt sigură că Dmitrii Ivanovici își face planuri bine puse la punct de a se răzbuna pe tătari, a spus ea, iar cei săraci vor trebui să aștepte. Dar asta nu înseamnă...

Un țipăt de deasupra a întrerupt-o, apoi s-au auzit pași care se grăbeau. Toate cele trei femei și-au aruncat privirile spre ușă, având pe chip aceeași expresie.

Ce mai e acum?

Dădaca a dat buzna în cameră, tremurând. Două slujnice o urmau gâfâind.

— Maşa, a spus dădaca, trăgând aer în piept. Maşa... a dispărut.

Olga a sărit imediat în picioare. Maşa – Maria – era singura ei fiică, cea care fusese răpită din patul ei cu o seară înainte.

— Cheamă bărbații, s-a răstit Olga.

Dar fata cea tânără și-a aplecat capul, de parcă asculta.

— Nu, a spus ea.

Toate capetele din cameră s-au întors spre ea. Slujnicele și dădaca s-au uitat una la cealaltă cu priviri întunecate.

— S-a dus afară, a continuat fata.

— Atunci... a început Olga, dar cealaltă a întrerupt-o.

— Știu unde este. Mă duc după ea.

Olga s-a uitat lung la fata cea tânără, iar aceasta i-a susținut privirea.

Cu o zi înainte, Olga ar fi spus că nu l-ar fi lăsat în grija surorii ei nebune pe niciunul dintre copiii ei.

— Unde? a întrebat Olga.

— În grajd.

— Foarte bine, a spus ea. Dar, Vasea, adu-o înapoi pe Maşa înainte ca felinarele să fie aprinse. Iar dacă nu e acolo, să-mi dai imediat de veste.

Fata a dat aprobator din cap, cu o privire tristă, și s-a ridicat. Doar atunci s-a putut observa că stătea aplecată într-o parte. Avea o coastă ruptă.

Vasilisa Petrovna a găsit-o pe Maria acolo unde se aștepta, dormind încolăcită în paiele din boxa unui armăsar

murg. Uşa boxei era deschisă, deşi armăsarul nu era legat. Vasea a intrat, dar nu a trezit copilul. În schimb, şi-a rezemat capul de şoldul calului uriaş, apăsându-şi obrazul de părul lui mătăsos.

Armăsarul a înconjurat-o cu capul şi a început să dea neîncetat cu nasul de buzunarele fetei. Ea a zâmbit, primul zâmbet adevărat din acea zi lungă, a scos o coajă de pâine din mânecă şi i-a dat-o.

— Olga nu vrea să se odihnească, a spus ea. Ne face pe toţi să ne simţim ruşinaţi.

Nici tu nu te-ai odihnit, a răspuns calul, suflându-i aer cald în faţă.

Vasea, tresărind, l-a împins; respiraţia lui fierbinte îi provoca durere pe arsurile de pe cap şi de pe obraz.

— Nu merit să mă odihnesc, a spus ea. Eu am provocat incendiul; trebuie să-mi răscumpăr păcatele cum pot.

Nu, a spus Solovei, dând din picior. *Jar Ptiţa a provocat incendiul, deşi ar fi trebuit să mă asculţi înainte s-o eliberezi. Era furioasă din cauză că a fost închisă.*

— De unde a apărut? a întrebat Vasea. Cum a reuşit tocmai *Kasian* să-i pună ham unei asemenea creaturi?

Solovei a devenit agitat. Şi-a mişcat urechile înainte şi-napoi în timp ce se lovea cu coada.

Nu ştiu cum. Mi-amintesc că cineva striga, iar altcineva plângea. Mi-amintesc aripi şi sânge în apă albastră, a spus el, dând iar din picior şi scuturându-şi coama. *Nimic altceva.*

Arăta atât de nefericit, încât Vasea l-a scărpinat pe greabăn.

— Nu mai are importanţă, a spus ea. Kasian a murit, iar calul lui a dispărut. Spiritul casei – domovoiul – a spus că Maşa e aici, a continuat ea, schimbând subiectul.

Bineînțeles că e aici, a răspuns calul, cu aer de superioritate. *Chiar dacă nu știe deocamdată cum să vorbească cu mine, știe că voi lovi pe oricine ar încerca s-o rănească.*

Nu era o amenințare deșartă venită de la un cal înalt de un metru șaptezeci.

— Nu mă mir c-a venit la tine, a spus Vasea.

L-a scărpinat iar pe greabăn, iar urechile calului s-au lăsat pe spate de plăcere.

— Când eram mică, întotdeauna veneam la grajduri la primul semn de primejdie. Dar aici nu e Lesnaia Zemlea. Olia s-a speriat când și-au dat seama c-a dispărut. Trebuie s-o duc înapoi.

Fetița culcată în paie a început să se miște și să plângă încetișor. Vasea s-a lăsat ușor în genunchi, încercând să nu se lovească unde o durea, exact când Maria s-a trezit brusc. Capul copilului a izbit-o pe Vasea în coaste și de-abia s-a abținut să țipe de durere; i s-a împăienjenit vederea.

— Taci, Maria, a spus Vasea, când și-a recăpătat glasul. Gata. Sunt eu. Totul e bine. Ești bine. Ești în siguranță.

Copilul s-a liniștit, țeapăn în brațele fetei. Calul cel mare și-a aplecat capul și i-a mirosit părul. Fetița s-a uitat în sus. Solovei a lins-o ușurel pe nas, iar Maria a chicotit. Apoi și-a ascuns fața în umărul lui Vasea și a început să plângă.

— Vasocika, Vasocika, nu-mi amintesc nimic, a spus ea în șoaptă printre suspine. Mi-amintesc doar că mi-a fost frică...

Și Vasea își aducea aminte că-i era frică. La cuvintele copilului, imagini din seara precedentă i-au străbătut mintea ca niște săgeți în zbor. Un cal de foc, ridicat pe picioarele din spate. Vrăjitorul spulberat, căzut la pământ. Maria vrăjită, fără nicio expresie pe față, supusă.

Și vocea regelui iernii: *Așa cum am putut, te-am iubit.*

Vasea a dat din cap, de parcă mișcarea putea să împrăștie amintirile.

— Nu e nevoie să-ți aduci aminte; nu încă, i-a spus încetișor fetiței. Ești în siguranță acum; s-a terminat.

— Nu simt ca și cum s-ar fi terminat, a spus copilul în șoaptă. Nu pot să-mi aduc aminte! Cum știu dacă s-a terminat sau nu?

— Ai încredere în mine, iar dacă nu în mine, atunci ai încredere în mama ta sau în unchiul tău. Nu ți se va mai întâmpla nimic rău. Acum, haide, trebuie să ne întoarcem în casă. Mama ta e îngrijorată.

Maria s-a smucit imediat din brațele lui Vasea, care n-avea suficientă putere s-o oprească, și s-a prins cu mâinile și cu picioarele de piciorul din față al lui Solovei.

— Nu! a țipat Maria, cu fața lipită de părul calului. Nu poți să mă obligi!

Un cal obișnuit s-ar fi ridicat pe picioarele din spate într-o asemenea situație, sau s-ar fi dat înapoi, sau ar fi lovit-o pe Maria cu genunchiul în față. Solovei însă nu s-a mișcat. Stătea acolo neștiind ce să facă. Ușurel, și-a pus capul lângă al Mariei.

Poți să stai aici dacă vrei, a spus el, deși copilul nu-l înțelegea.

Maria plângea din nou: un plânset extenuat de copil ajuns la capătul răbdării.

Vasea, plină de milă și furie, a înțeles de ce Maria nu voia să se întoarcă în casă. Fusese răpită din acea casă și supusă unor momente de teroare pe care și le amintea doar pe jumătate. Prezența imensă a lui Solovei, care emana încredere, era foarte liniștitoare.

— Am visat, a mormăit fetița lipită de piciorul armăsarului. Nu-mi amintesc nimic – în afară de vis. Un schelet râdea de mine, iar eu mâncam prăjituri neîncetat – mai

multe și mai multe –, chiar dacă mi-era rău de la ele. Nu mai vreau să visez. Și nu mă întorc în casă. O să locuiesc aici în grajd cu Solovei, a spus ea, apucând iar piciorul armăsarului.

Vasea își dădea seama că fetița nu se va clinti de acolo decât dacă era luată cu forța și târâtă afară – ceea ce Vasea nu putea să facă, având în vedere coasta ei ruptă, iar Solovei ar fi fost complet împotrivă.

Ei bine, să-i explice altcineva unui armăsar irascibil de ce Maria nu putea rămâne unde era. Între timp...

— Foarte bine, a spus Vasea, pe un ton vesel, nu trebuie să te întorci în casă dacă nu vrei. Să-ți spun o poveste?

Strânsoarea Mariei a slăbit.

— Ce fel de poveste?

— Orice poveste vrei. Ivanușca sau Alenușca? a întrebat Vasea.

Apoi inima i s-a umplut de presimțiri.

Surioară, dragă surioară Alenușca, a spus ieduțul. Înoată, înoată către mine. Ei aprind focurile, pun ceaunele la fiert, își ascut cuțitele. Iar eu o să mor. Dar sora lui nu-l putea ajuta. Pentru că ea deja fusese înecată.

— Nu, poate nu asta, a spus Vasea repede și s-a gândit. Ivan Prostul, poate?

Copilul a stat puțin pe gânduri, de parcă alegerea poveștii era ceva foarte important, care ar fi putut să schimbe istoria acelei zile mohorâte. Pentru binele ei, Vasea își dorea să fie așa.

— Cred, a spus Maria, că mi-ar plăcea să aud povestea Mariei Morevna.

Vasea a ezitat. Când era mică, îi plăcea la nebunie povestea Vasilisei cea Frumoasă, în care pe zână o chema ca pe ea. Dar povestea Mariei Morevna era dureroasă – poate

prea dureroasă – după evenimentele din noaptea trecută. Dar Maria nu terminase de vorbit.

— Spune-mi despre Ivan, a continuat ea. Acea parte a poveștii. Despre *cai.*

Iar atunci Vasea a înțeles. A zâmbit și nici nu i-a păsat că zâmbetul îi făcea pielea arsă de pe față să se întindă.

— Foarte bine. Îți spun partea aceea, dacă îi dai drumul lui Solovei. Nu este stâlp.

Într-un târziu, Maria a dat drumul piciorului lui Solovei, iar armăsarul s-a așezat în paie, astfel încât ambele fete să se cuibărească lipite de trupul lui cald. Vasea a înfășurat mantia în jurul ei și a Mariei și a început să depene povestea, mângâind-o pe fetiță pe păr:

— Prințul Ivan a încercat de trei ori s-o salveze pe soția lui, Maria Morevna, din mâinile vrăjitorului malefic Kascei, a spus ea. Dar a dat greș de fiecare dată, pentru că vrăjitorul călărea pe cel mai rapid cal din întreaga lume și, mai mult decât atât, pe un cal care înțelegea vorba omenească. Calul lui îl întrecea pe cel al lui Ivan, indiferent de cât de bun avea prințul startul.

Solovei a fornăit mulțumit, iar respirația îi mirosea a fân.

Calul ăla nu mă putea întrece pe mine, a spus el.

— Până la urmă, Ivan a rugat-o pe soția lui, Maria, să-l întrebe pe Kascei cum de-a ajuns să călărească un astfel de cal fără cusur. „Există o casă pe picioare de găină", a răspuns Kascei. „Care se află pe malul mării. Acolo locuiește o vrăjitoare: Baba Iaga, care crește cei mai buni cai din lume. Trebuie să treci un râu de foc să ajungi la ea, dar eu am o batistă magică ce desparte flăcările. Odată ce ajungi la Baba Iaga acasă, trebuie s-o rogi să te lase s-o slujești timp de trei zile. Dacă o slujești bine, îți va da un cal. Dar dacă dai greș, te va mânca."

Solovei şi-a aplecat gânditor urechea.

— Aşa că Maria, acea fată curajoasă, a continuat Vasea trăgând-o uşor de coadă pe nepoata ei, care a început să râdă, a furat batista magică a lui Kascei şi i-a dat-o lui Ivan pe furiş. Iar el s-a dus la Baba Iaga ca să câştige cel mai bun cal din toată lumea. Râul de foc era mare şi înfricoşător, dar Ivan l-a trecut fluturând batista lui Kascei şi galopând printre flăcări. Dincolo de foc, a găsit căsuţa de pe malul mării. Acolo locuia Baba Iaga şi cei mai frumoşi cai din lume...

Aici Maria a întrerupt-o.

— Puteau să vorbească? Aşa cum poţi tu să vorbeşti cu Solovei? Chiar poţi să vorbeşti cu Solovei? El vorbeşte cu oamenii aşa cum fac şi caii Babei Iaga?

— Poate să vorbească, a spus Vasea, ridicând o mână ca să stăvilească puhoiul întrebărilor. Dacă ştii să-l asculţi. Acum taci, lasă-mă să termin.

Dar Maria îi punea deja următoarea întrebare.

— Cum ai învăţat să asculţi?

— Eu... bărbatul din grajd m-a învăţat, a spus Vasea. Spiritul protector al cailor, vazila. Când eram mică.

— Aş putea şi eu să învăţ? a întrebat Maria. Bărbatul din grajd nu vorbeşte cu mine.

— Al tău nu e puternic, a spus Vasea. Nu sunt puternici în Moscova. Dar... cred că ai putea să-nveţi. Se spune că bunica ta – mama mea – ştia puţină magie. Am auzit o poveste că bunica ta a intrat în Moscova pe un cal splendid, gri ca lumina dimineţii. Şi ea putea să vadă spiritele, pe chyerti, aşa cum le vedem şi noi. Poate sunt şi alţi cai, undeva, la fel ca Solovei. Poate că noi toţi...

A fost întreruptă de nişte paşi hotărâţi care se auzeau pe culoarul dintre boxe.

— Poate că noi toți, a spus Varvara pe un ton aspru, avem nevoie de cină. Sora ta a avut încredere în tine să-i aduci fata, când colo vă găsesc aici, rostogolindu-vă în fân ca niște băieți de țărani.

Maria s-a ridicat în picioare; Vasea a urmat-o, simțind cum o săgetează durerea, încercând să nu-și menajeze partea rănită. Solovei s-a ridicat dintr-un salt, cu urechile ațintite asupra Varvarei. Femeia i-a aruncat o privire ciudată. Timp de o secundă, pe fața ei a apărut o expresie de dor, privirea unei femei care se uită la ceva ce și-a dorit demult. Apoi, ignorând armăsarul, a spus:

— Haide, Mașa. Vasea poate să termine povestea mai târziu. Se răcește supa.

Grajdul fusese învăluit de umbre tot timpul în care Vasea și Maria au povestit. Solovei a rămas nemișcat, cu urechile ciulite.

— Ce este? a întrebat Vasea.

Auzi?

— Ce? a întrebat Varvara, iar Vasea s-a uitat ciudat la ea.

„Sigur, n-a..."

Maria s-a speriat dintr-odată.

— Aude Solovei pe cineva venind? Cineva rău?

Vasea a luat-o pe fetiță de mână.

— Ți-am spus că ești în siguranță și-am vorbit serios. Dacă este vreun pericol, Solovei ne va duce pe toți în galop departe de aici.

— Bine, a spus Maria încetișor, dar a strâns-o cu putere de mână.

Au ieșit din grajd în înserarea albastră. Solovei le însoțea pufnind neliniștit, cu nasul lângă umărul lui Vasea. Apusul de culoare sângerie a pălit până când n-a mai rămas

decât o pată spre vest, iar aerul era calm şi ciudat. Dincolo de pereţii groşi ai grajdului, Vasea a auzit ce auzise Solovei: graba şi tropăitul de picioare şi un murmur de voci.

— Ai dreptate, ceva e-n neregulă, i-a spus Vasea încet calului. Şi, la naiba, Saşa nu e aici.

Apoi a adăugat cu voce tare:

— Nu te-ngrijora, Maşa, suntem în siguranţă aici, în spatele porţilor.

— Haide, a spus Varvara, şi s-a îndreptat spre uşa de la intrare, spre anticamera şi treptele care le vor duce înapoi în terem.

2

Darea de seamă

Curtea palatului era neobișnuit de liniștită; agitația de peste zi lăsase locul unui calm apăsător. Varvara s-a strecurat prin ușa de la intrarea în terem, ținând-o pe Maria strâns de mână. Vasea s-a întors spre capătul scării și și-a apăsat fruntea de gâtul mătăsos al lui Solovei. Se întreba de ce era atât de liniște în curte. Mulți dintre soldații Olgăi muriseră sau fuseseră răniți în lupta din orașul Marelui Cneaz, dar unde erau grăjdarii surorii ei, sau servitorii? De dincolo de porți s-au ridicat strigăte.

— Așteaptă-mă, i-a spus calului. Mă duc sus la sora mea, dar mă întorc repede.

Grăbește-te, Vasea, a spus armăsarul, cu tot corpul cuprins de neliniște.

Vasea a urcat treptele spre camera de lucru a Olgăi. Coasta ruptă o strângea cu gheare de foc la fiecare pas. Camera de lucru mare și scundă avea o sobă pentru încălzit și o fereastră îngustă pentru aerisire. Acum era aglomerată; slujitorii Olgăi fuseseră treziți de zgomot. Dădaca stătea lângă sobă, ținându-l în brațe pe fiul Olgăi, Daniil. Copilul mânca pâine; era un băiat liniștit, chiar dacă uneori făcea năzbâtii. Femeile vorbeau în șoaptă de parcă se temeau că

vor fi auzite. Un aer de neliniște invadase palatul din Serpuhov. Palmele cu bășici ale lui Vasea erau transpirate.

Olga stătea în picioare la fereastra îngustă, uitându-se în depărtare, peste curte. Maria a fugit drept la mama ei. Prințesa și-a pus un braț în jurul umerilor fiicei.

Felinarele care atârnau aruncau umbre sinistre, care au început să tremure din cauza curentului de aer intrat odată cu Vasea. Capetele s-au întors spre ea, dar ea n-avea ochi decât pentru sora ei, care stătea nemișcată lângă fereastră.

— Olia! a zis Vasea, iar vocile din cameră au tăcut ca s-o audă. Ce este?

— Bărbați. Cu torțe, a spus Olga, tot fără să se întoarcă.

Vasea a văzut cum femeile schimbă priviri speriate. Dar în continuare nu înțelegea.

— Ce fac?

— Privește și singură, a spus Olga pe un ton calm.

Purta șiruri de lanțuri care îi cădeau pe piept, atârnând din marama de pe cap. Lumina felinarului făcea aurul să strălucească orbitor, arătând viteza cu care prințesa respira.

— Aș fi trimis după soldați, a adăugat Olga. Dar am pierdut atât de mulți aseară, în incendiu și în lupta cu tătarii. Restul sunt la porțile orașului; servitorii sunt în oraș cu misiuni de milostenie. Erau toți bărbații de care ne puteam lipsi și nu s-au întors. Poate că unii dintre ei au fost împiedicați să se întoarcă, poate că alții au auzit ceva ce noi n-am auzit.

Dădaca lui Daniil l-a strâns pe copil până când acesta a țipat. Maria se uita la Vasea cu speranță și încredere oarbă: mătușa care avea un cal magic. Încercând să nu șchiopăteze, Vasea a venit la fereastră. În timp ce străbătea camera, câteva dintre femei și-au ferit privirea și și-au făcut semnul crucii.

Strada din faţa porţilor palatului Serpuhov era înţesată de oameni. Mulţi ţineau torţe; toţi strigau. Lângă fereastra deschisă, vocile lor, care se auzeau tot mai tare, au devenit, în sfârşit, clare pentru urechile ciulite ale lui Vasea.

— Vrăjitoarea! strigau ei. Daţi-ne vrăjitoarea! Foc! Ea a dat foc!

— Au venit după tine, i-a spus Varvara lui Vasea pe un ton rezervat.

— Vasocika – Vasocika – la *tine* se referă? a întrebat Maria.

Braţul Olgăi era ţeapăn, ţinând-o pe fiica ei aproape.

— Da, Maşa, a spus Vasea, cu gura uscată. La mine se referă.

Mulţimea de la porţi s-a împrăştiat ca un râu ce se loveşte de o stâncă.

— Trebuie să încuiem uşa palatului, a spus Olga. E posibil să spargă porţile. Varvara...

— Ai trimis după Saşa? a întrerupt-o Vasea. După bărbaţi de la Marele Cneaz?

— Pe cine anume ar trebui să trimită? a întrebat Varvara. Toţi bărbaţii erau în oraş când a început totul. Blestemat fie. Aş fi fost şi eu avertizată dacă nu eram în terem toată ziua, şi atât de obosită.

— Pot să mă duc eu, a spus Vasea.

— Nu fi proastă, s-a răstit Varvara. Crezi că nu vei fi recunoscută? Ai de gând să călăreşti şi acel imens armăsar murg pe care fiecare bărbat, femeie şi copil din oraşul ăsta l-ar recunoaşte imediat? Mă duc *eu*, dacă trebuie să meargă cineva.

— Nu merge nimeni, a spus Olga pe un ton calm. Priviţi, suntem încercuite.

Vasea şi Varvara s-au întors din nou spre fereastră. Era adevărat. Mulţimea de torţe se întinsese şi mai mult.

Şoaptele femeilor s-au transformat în ţipete de groază.

Mulţimea se aduna tot mai mult; oameni se alăturau încontinuu dinspre străzile lăturalnice. Au început să bată în porţi. Vasea nu recunoştea feţe distincte în mulţime; torţele o orbeau. Curtea palatului se întindea rece şi tăcută.

— Linişteşte-te, Vasea, a spus Olga, cu faţa imobilă şi calmă. Nu te speria, Maşa; du-te şi stai lângă foc cu fratele tău. Ia femei să te ajute, i-a zis Olga Varvarei. Puneţi în uşă tot ce găsiţi. Vom câştiga timp, dacă sparg porţile. Turnul a fost construit să le ţină piept tătarilor. Vom fi bine. Saşa şi Marele Cneaz vor afla despre turbulenţe; bărbaţii vor ajunge la timp.

Strălucirea lanţurilor de aur ale Olgăi încă îi trădau neliniştea.

— Dacă pe mine mă vor... a început Vasea.

— Să te dai pe mâna lor? a întrerupt-o Olga. Crezi că se poate discuta raţional cu mulţimea *aia*?

Olga a arătat cu mâna spre gloata turbată. Varvara deja le îndemna pe femei să se ridice de pe bănci. Lemnul era zdravăn. Vor câştiga timp. Dar oare cât?

Chiar în momentul acela s-a auzit o altă voce.

Moarte, a spus vocea în şoaptă.

Vasea şi-a întors capul. Vocea îi aparţinea domovoiului Olgăi, care vorbea din gura cuptorului. Vocea lui era murmurul cenuşii care rămânea în cuptor după ce focul se stingea.

Fiecare fir de păr de pe corpul lui Vasea s-a ridicat. Domovoiului îi este dat să ştie ce urmează să se întâmple cu familia lui. Vasea a ajuns la sobă străbătând camera în doi paşi şchiopătaţi. Femeile s-au uitat la ea fix. Privirea plină de groază a Mariei a întâlnit ochii lui Vasea; şi ea îl auzise pe domovoi.

— O, ce se va întâmpla? a strigat Maria.

Fetița a smuls pâinea din mâinile lui Daniil, făcându-l pe băiat să plângă, și s-a lăsat în genunchi în vatra sobei lângă Vasea.

— Haide, Maşa... a început dădaca să spună, dar Vasea i-a poruncit s-o lase în pace, pe un asemenea ton, încât femeile din încăpere s-au dat înapoi speriate.

Chiar și respirația Olgăi s-a auzit șuierător printre dinți.

Maria i-a întins pâinea domovoiului care începea să dispară.

— Nu spune asta, a zis fetița. Nu spune moarte. Îl sperii pe fratele meu.

Fratele ei nu putea nici să-l vadă, nici să-l audă pe domovoi, dar Maria, în mândria ei, n-ar fi recunoscut că-i este frică.

— Nu poți proteja această casă? l-a întrebat Vasea pe domovoi.

— Nu.

Domovoiul nu mai era acum decât o voce distantă și o formă proiectată de lumina cărbunilor.

— Vrăjitorul a murit; bătrâna rătăcește în întuneric. Bărbații și-au îndreptat ochii spre alți zei. Nu mai e nimic care să-mi dea putere. Să ne dea putere tuturor.

— Noi suntem aici, a spus Vasea, aprigă din cauza fricii. Noi te vedem. Ajută-ne.

— Te vedem, a repetat Maria, în șoaptă.

Vasea a luat fetița de mână și a ținut-o strâns. Deja își deschisese una dintre numeroasele tăieturi din seara trecută. A mânjit cu mâna plină de sânge o cărămidă fierbinte din gura sobei.

Domovoiul a tremurat și, dintr-odată, semăna mai mult cu o creatură în viață și mai puțin cu o umbră vorbitoare.

— Pot să trag de timp, a spus el. Vă va da puțin răgaz, dar asta e tot.

Puţin răgaz? Vasea încă o ţinea pe nepoata ei de mână. Femeile se strânseseră în spatele lor, cu diferite expresii de frică şi acuzare pe faţă.

— Magie neagră, a spus una dintre ele. Olga Vladimirova, cu siguranţă că vezi...

— Este moarte în destinele noastre în noaptea asta, i-a spus Vasea surorii ei, ignorându-le pe femei.

Pe faţa Olgăi s-au adunat riduri de îndârjire.

— Nu şi dacă am eu ceva de spus. Vasea, apucă de capătul băncii, ajut-o pe Varvara să blocheze uşa...

În mintea lui Vasea se auzea neîncetat: *Pe mine mă vor.*

Afară în curte, Solovei a nechezat. Porţile s-au zguduit. Varvara stătea cel mai aproape de uşă, în tăcere. Ochii ei păreau să transmită ceva. Vasea credea că ştie ce era.

A îngenuncheat, ţeapănă, ca s-o privească pe nepoata ei în ochi.

— Trebuie să ai mereu grijă de domovoi, i-a spus Mariei. Aici – sau oriunde ai fi – trebuie să faci tot ce-ţi stă în putinţă să-l menţii puternic, iar el va proteja casa.

Maria a dat solemn din cap.

— Dar Vasocika, şi tu? Nu ştiu destul...

Vasea a sărutat-o şi s-a ridicat.

— Vei învăţa, a spus Vasea. Te iubesc, Maşa. Olia, a continuat Vasea întorcându-se spre Olga. Ea... trebuie s-o trimiţi curând la Alioşa, în Lesnaia Zemlea. El va înţelege; mă ştie de când eram mică. Maşa nu poate rămâne în oraşul ăsta, nu pentru totdeauna.

— Vasea... a dat Olga să spună.

Maria, nedumerită, a strâns-o pe Vasea de mână.

— Pentru toate astea, a spus Vasea, iartă-mă.

I-a dat drumul mâinii Mariei şi a ieşit pe uşă, pe care Varvara i-a deschis-o. Timp de câteva clipe, ochii lor s-au întâlnit într-o privire de îndârjire.

Solovei o aştepta pe Vasea lângă uşa palatului, aparent calm; avea însă dungi albe în jurul ochilor. Curtea era în întuneric. Strigătele se auzeau din ce în ce mai tare. Un trosnet asurzitor a răsunat dinspre poartă. Lumina torţelor strălucea printre grinzile care trosneau. Gândurile i se învălmăşeau în minte. Ce trebuia să facă? Fără niciun dubiu, Solovei era în pericol. Cu toţii erau: ea, calul ei, familia ei.

Ar putea oare ca ea şi Solovei să se ascundă în grajd şi să încuie uşile? Nu – mulţimea înnebunită s-ar îndrepta direct spre uşa vulnerabilă a teremului, spre copiii care erau înăuntru.

Să se predea? Să se ducă la ei şi să capituleze? Poate că vor fi mulţumiţi, poate că nu vor lua cu asalt teremul.

Dar Solovei – ce-i vor face? Calul ei, de neclintit de lângă ea, n-ar părăsi-o de bunăvoie.

— Haide, a spus Vasea. Ne vom ascunde în grajd.

Mai bine am fugi, a spus calul. *Mai bine am deschide o poartă şi am fugi.*

— Nu deschid nicio poartă mulţimii ăleia, s-a răstit Vasea, apoi a continuat pe un ton convingător. Trebuie să tragem de timp cât de mult putem, ca fratele meu să poată veni cu soldaţi de la Marele Cneaz. Poarta va rezista destul. Haide, trebuie să ne ascundem.

Calul, neliniştit, a urmat-o, în timp ce strigătele se ridicau în jurul lor.

Uşa dublă imensă a grajdului era făcută din lemn masiv. Vasea a deschis-o. Calul a urmat-o, pufnind neliniştit în întuneric.

— Solovei, a spus Vasea, închizând uşor uşa. Te iubesc.

Calul i-a pus nasul în păr, atent să nu-i atingă arsurile.

Nu-ţi fie frică, a spus el. *Dacă sparg poarta şi vin aici, vom fugi. Nu ne va găsi nimeni.*

— Ai grijă de Maşa, a spus Vasea. Poate că-ntr-o zi va învăţa să vorbească cu tine.

Vasea, a zis Solovei, ridicându-şi alarmat capul.

Dar ea l-a împins într-o parte, s-a strecurat prin deschizătura îngustă şi a trântit uşa, închizând armăsarul în grajd, unde era în siguranţă.

În spatele ei, Vasea a auzit nechezatul furios al armăsarului; a mai auzit şi cum lovea, abia perceptibil din cauza ţipetelor mulţimii, cu copitele în lemnul dur. Dar nici măcar Solovei nu putea să treacă de uşa masivă.

Vasea a început să se îndrepte spre poartă, înfrigurată şi speriată.

Spărturile din porţi s-au mărit. O singură voce se ridica în noapte, îmboldind mulţimea să continue. În semn de răspuns, strigătele s-au intensificat.

Aceeaşi voce s-a auzit şi a doua oară, mătăsoasă, melodioasă, străbătând gălăgia cu puritatea tonului. Durerea surdă din coastele lui Vasea a devenit mai puternică. Felinarele au fost stinse în teremul de deasupra.

În spatele ei, Solovei a nechezat din nou.

— Vrăjitoare! s-a auzit vocea puternică a treia oară.

Era o chemare; era o ameninţare. Poarta începea să cedeze cu repeziciune.

De data asta, Vasea a recunoscut vocea. I s-a părut că suflarea îi părăseşte corpul. Dar când a răspuns, vocea nu i-a tremurat deloc.

— Sunt aici. Ce vrei?

În acel moment, s-au întâmplat două lucruri. Poarta a cedat într-o ploaie de aşchii. Iar în spatele ei, Solovei a spart uşa grajdului şi a ieşit prin ea galopând.

3

Privighetoarea

Mulțimea se afla mai aproape de Vasea decât Solovei, dar nimic nu era mai rapid decât armăsarul murg. Venea spre ea galopând cu toate puterile. Vasea a văzut o ultimă șansă. Să convingă mulțimea s-o urmărească, astfel încât să-i ducă departe de ușa surorii ei. Așa că, în momentul în care Solovei a trecut pe lângă ea, i-a măsurat pasul, alergând cu el, apoi a sărit pe spatele lui.

Durerea și slăbiciunea au dispărut în importanța momentului. Solovei se îndrepta cu viteză direct spre poarta sfărâmată. Vasea a strigat în timp ce galopau, atrăgând atenția gloatei departe de turn. Solovei a trecut prin mulțime cu toată furia de care era în stare un armăsar de război, doborând cât mai mulți. Oamenii s-au repezit cu mâinile spre ei, doar ca să fie azvârliți care încotro.

Au ajuns aproape de poartă. Întreaga ei ființă era concentrată să scape. La drum drept, nimic nu-l putea întrece pe armăsarul murg. Ar putea să-i facă s-o urmărească, să câștige timp, să se întoarcă cu Saşa și cu soldații lui Dmitrii.

Nimic nu-l putea întrece pe Solovei.

Nimic.

Vasea nici n-a văzut ce i-a lovit. Era posibil să fi fost pur și simplu un buștean menit pentru soba cuiva. Tot ce-a auzit a fost șuieratul care venea spre ei, apoi a simțit șocul, vibrând prin corpul armăsarului, în momentul în care a primit lovitura. Piciorul lui Solovei s-a dus într-o parte. A căzut, cu o lungime de pas până la poarta în ruine.

Mulțimea a țipat. Vasea a simțit trosnitura ca și când ea ar fi fost lovită. Instinctul a făcut-o să se ridice, apoi a îngenuncheat lângă capul calului.

— Solovei, a spus ea în șoaptă. Solovei, ridică-te.

Oamenii veneau tot mai aproape, înconjurând-o; o mână a apucat-o de păr. S-a întors și a mușcat; posesorul mâinii a blestemat și s-a dat în spate. Armăsarul a încercat să se ridice, dând din picioare, dar piciorul din spate era într-o poziție nefirească.

— Solovei, a spus Vasea în șoaptă. Solovei, te rog.

Armăsarul i-a suflat în față aer cald cu miros de fân. Părea că tremură, iar coama care i se revărsa lui Vasea peste mâini dădea senzația atingerii unor pene. Era ca și cum cealaltă natură a lui, cea ciudată, pasărea pe care Vasea n-a văzut-o niciodată, urma să se elibereze în sfârșit și să-și ia zborul.

Apoi a căzut tăișul sabiei.

S-a înfipt în trupul calului acolo unde capul era unit cu trupul. Un urlet s-a ridicat în văzduh.

Vasea a simțit lovitura sabiei ca și cum i-ar fi străpuns ei gâtul și nu și-a dat seama că țipa în timp ce se năpustea ca o lupoaică ce-și apără puiul.

— Omorâți-o! a strigat cineva din mulțime. Priviți-o – creatura blestemată. Omorâți-o.

Vasea s-a aruncat asupra lor fără să mai țină cont de nimic, fără să se mai teamă pentru viața ei. Apoi pumnul

unui bărbat a lovit-o, și încă unul, până când nu i-a mai simțit deloc.

Vasea era îngenuncheată într-o pădure luminată de stele. Lumea era în alb și negru și destul de nemișcată. O pasăre maro fâlfâia din aripi în zăpadă la mică distanță, cât să n-o poată atinge. O siluetă palidă și cu părul negru a îngenuncheat lângă pasăre, întinzând spre ea mâna făcută căuș.

Cunoștea mâna aia; știa locul ăsta. A avut impresia că putea chiar să vadă sentimente în spatele indiferenței străvechi din ochii zeului morții. Dar el se uita la pasăre, nu la ea, iar ea nu era sigură. Era mai ciudat și mai departe de ea decât fusese vreodată, cu toată atenția îndreptată spre privighetoarea din zăpadă.

— Ia-ne împreună, a spus ea în șoaptă.

El nu s-a întors.

— Lasă-mă să vin cu tine, a încercat ea din nou. Nu mă lăsa să-mi pierd calul.

Vasea simțea loviturile, venite de departe, pe care le primea corpul ei.

Privighetoarea a sărit în mâna zeului morții. El și-a strâns delicat degetele în jurul păsării și a ridicat-o. Cu cealaltă mână a luat zăpadă. Zăpada i s-a topit în palmă; apa a picurat pe pasăre, care, dintr-odată, a înțepenit.

Apoi, în cele din urmă, și-a ridicat ochii către Vasea.

— Vasea, a spus el, cu vocea pe care fata o cunoștea. Vasea, ascultă-mă...

Dar ea nu-i putea răspunde. Asta pentru că, în lumea reală, mulțimea s-a dat la o parte când o voce tunătoare de bărbat a vorbit, iar Vasea s-a trezit din nou în Moscova, pe timp de noapte, sângerând în zăpada bătătorită, dar în viață.

Poate că doar şi-a imaginat, dar când şi-a deschis ochii mânjiţi de sânge, silueta întunecată a zeului morţii era încă lângă ea, mai neclară decât o umbră în miezul zilei, cu o privire neliniştită în ochi şi părând neajutorat. Ţinea corpul înţepenit al privighetorii cu mare delicateţe într-o mână.

Apoi a dispărut. E posibil nici să nu fi fost acolo. Vasea era întinsă peste corpul calului ei, acoperită de sângele lui. Deasupra ei stătea un bărbat cu părul auriu şi ochi albaştri ca o zi de vară. Era îmbrăcat în sutană de preot şi se uita la ea cu o expresie glacială de victorie.

Pe parcursul tuturor drumurilor lungi pe care le-a făcut şi în ciuda tuturor suferinţelor din viaţa lui, Konstantin Nikonovici avea un dar care nu l-a dezamăgit niciodată. Atunci când vorbea, mulţimile deveneau docile la auzul vocii lui.

Pe timpul întregii nopţi, când furtuna de zăpadă urla, le-a dat ultima împărtăşanie celor muribunzi şi i-a alinat pe cei răniţi.

Apoi, în ora cea mai întunecată dinainte de răsărit, le-a vorbit oamenilor din Moscova.

— Nu mai pot păstra tăcerea, le-a zis el.

La început, vocea lui era joasă şi blândă, adresându-se când unei persoane, când alteia. Pe măsură ce oamenii au început să se strângă în jurul lui, ca apa în căuşul palmei, a ridicat vocea.

— Vi s-a făcut o mare nedreptate.

— Nouă? au întrebat oamenii speriaţi, murdari de cenuşă. Ce nedreptate ni s-a făcut?

— Acest foc a fost pedeapsa lui Dumnezeu, a spus Konstantin. Dar păcatul n-a fost al vostru.

— Păcat? au întrebat ei, neliniștiți, strângându-și copiii în brațe.

— De ce credeți c-a ars orașul? a întrebat Konstantin.

O suferință adevărată i-a îngroșat vocea. Copii asfixiați cu fum au murit în brațele mamelor lor. El putea să-i jelească. Nu era chiar atât de pierdut. Cuvintele lui erau pline de emoție.

— Incendiul a fost pedeapsa lui Dumnezeu pentru adăpostirea unei vrăjitoare.

— O vrăjitoare? au întrebat oamenii. Am adăpostit o vrăjitoare?

— Sigur v-aduceți aminte, a tunat vocea lui Konstantin. Acela pe care ați crezut că-l cheamă Vasili Petrovici? Băiatul – care, de fapt, era fată? Vi-l amintiți pe Aleksandr Peresvet, despre care toată lumea credea că e sfânt și care a fost ispitit în păcat de către propria lui soră? Vă aduceți aminte cum l-a păcălit ea pe Marele Cneaz? *Chiar în acea noapte orașul a fost cuprins de flăcări.*

În timp ce vorbea, Konstantin simțea cum oamenilor li se schimbă starea de spirit. Furia lor, suferința și frica erau îndreptate în afară. I-a încurajat să simtă așa, în mod intenționat, cu iscusință, asemenea unui fierar care ascute tăișul unei săbii.

Când erau pregătiți, el trebuia doar să folosească această armă.

— Trebuie făcută dreptate, a spus Konstantin. Dar nu știu cum. Poate că Dumnezeu știe.

Acum Vasea era întinsă în curtea palatului surorii sale, iar sângele calului ei i se usca pe mâini. Buzele îi erau acoperite de sânge, la fel și obrazul, iar ochii îi erau plini de lacrimi. A tras cu putere aer în piept. Era în viață. S-a târât fără grație ca să se poată ridica în picioare.

— Părinte, a spus ea.

Încercând să vorbească, buza i s-a crăpat din nou și sângele i s-a scurs din rană.

— Ia-i de-aici.

Respira repede și dureros printre cuvinte.

— Retrage-ți oamenii. Mi-ai omorât calul. N-o vei ucide și pe sora mea. Nici pe copii.

Mulțimea s-a năpustit pe lângă ei, cu o poftă nepotolită de sânge. Au început să lovească în ușa palatului Serpuhov. Ușa de-abia mai rezista. Konstantin a ezitat.

— De două ori ți-am salvat viața, a spus Vasea încet, de-abia ținându-se pe picioare.

Konstantin știa că este puternic, călărind pe furia mulțimii, ca un călăreț pe un cal pe jumătate îmblânzit. Dintr-odată, a pus mâinile pe hățuri.

— Înapoi! le-a strigat el celor care îl urmau. Dați-vă înapoi! Vrăjitoarea este aici. Am prins-o. Trebuie să se facă dreptate; Dumnezeu nu așteaptă.

Vasea a închis ochii ușurată. Sau poate era slăbită. Nu i-a căzut la picioare; nu i-a mulțumit pentru mila lui.

— *Tu* vei veni cu mine și vei răspunde dreptății lui Dumnezeu, a spus el, plin de venin.

Vasea a deschis din nou ochii, s-a uitat fix la el, dar nu părea să vadă. Buzele i s-au mișcat ca să formeze un singur cuvânt. Nu era numele lui Konstantin și nici o rugăminte.

— Solovei...

Trupul ei s-a aplecat dintr-odată, mai mult de inimă rea decât de durere fizică, ca și cum ar fi fost lovită de o săgeată.

— Calul e mort, i-a zis Konstantin și a văzut că fata a primit cuvintele ca pe niște lovituri de pumn. Poate că acum îți vei îndrepta gândurile spre lucruri demne de o femeie. În timpul pe care îl mai ai.

Vasea n-a spus nimic. Avea privirea pierdută.

— Soarta ţi-a fost hotărâtă, a adăugat Konstantin, aplecându-se mai aproape, ca şi cum ar fi putut să-i înfigă cuvintele în minte. Oamenilor li s-a făcut o nedreptate; ei vor dreptate.

— Şi ce soartă e aceea? a întrebat ea în şoaptă printre buzele rănite.

Faţa ei avea culoarea zăpezii.

— Te sfătuiesc, i-a şoptit încetişor Konstantin, să te rogi.

Vasea s-a năpustit asupra lui, ca un animal rănit. Konstantin aproape că a râs cu o bucurie reprimată, când o lovitură de pumn, venită de la un bărbat, a doborât-o la picioarele lui.

4

Soarta tuturor vrăjitoarelor

— Ce este zgomotul acela? a întrebat Dmitrii.

Puţini dintre soldaţii care păzeau porţile scăpaseră fără să fie răniţi, iar pe acei câţiva îi auzea acum strigând. Din afara zidurilor oraşului se auzeau un tumult de voci şi zgomotul multor paşi în zăpadă. Singura lumină din curtea palatului era de la o torţă. Vuietul din oraş creştea mereu, apoi s-a auzit o bubuitură îngrozitoare.

— Măicuţa Domnului, a spus Dmitrii. N-am avut destule necazuri până acum?

Şi-a întors capul ca să dea ordine scurte, pe un ton răstit.

În momentul următor, uşa laterală s-a deschis, lăsând să intre strigătele de afară. O slujnică cu părul bălai a păşit fără nicio sfială spre Marele Cneaz, în timp ce servitorii lui Dmitrii o urmau nedumeriţi.

— Cine este aceasta? a întrebat Dmitrii, holbându-se.

— Aceasta este servitoarea surorii mele, a spus Saşa. Varvara, ce...

Varvara avea un obraz vânăt, iar expresia de pe faţa ei l-a îngheţat pe Saşa până în măduva oaselor.

— Acei oameni pe care îi auziţi, s-a răstit Varvara, au spart porţile Palatului Serpuhov. Au ucis armăsarul murg pe care îl iubea Vasilisa...

Saşa a simţit cum tot sângele îi părăsea faţa.

— ...şi au târât-o de acolo pe fată.

— Unde? a întrebat Saşa, cu o voce pierdută şi plină de groază.

Lângă el, Dmitrii deja dădea ordine să i se aducă caii şi să se strângă soldaţii.

— ...da, chiar dacă sunt răniţi, puneţi-i pe cai, nu suferă aşteptare.

— În jos, a spus Varvara, respirând greu. În jos, spre râu. Mi-e teamă că vor s-o omoare.

Vasea aproape că leşinase din cauza loviturilor de pumni venite de la mulţimea de oameni, iar hainele îi erau sfâşiate şi mânjite de sânge. Au dus-o de acolo, pe jumătate târâtă, pe jumătate purtată pe braţe, iar lumea era un loc zgomotos – oamenii ţipau şi o voce dură şi frumoasă controla mulţimea, iar ei murmurau neîncetat: Părinte. Batiuşka.

Coborau, mergeau la vale; Vasea s-a împleticit în zloata care se întărea pe străzi. Mâini – multe mâini – i se plimbau pe trup; mantia îi fusese sfâşiată, iar ea rămăsese doar în rochia cu mânecă lungă; baticul îi dispăruse şi părul îi cădea pe toată faţa.

De-abia dacă îşi dădea seama de toate astea. Mintea i se blocase într-o singură amintire: lovitura unei bucăţi de lemn, o sabie, şocul care i-a traversat corpul.

„Solovei. Doamne Dumnezeule, Solovei."

În timp ce mulţimea urla, ea avea în faţa ochilor doar imaginea calului, zăcând în zăpadă, cu toată dragostea, eleganţa şi puterea lui distruse, murdărite şi amuţite.

Tot mai mulţi oameni o trăgeau de haine; a dat la o parte o mână care o pipăia şi un pumn cu miros de peşte a lovit-o în faţă, făcând-o să-i clănţăne dinţii. O durere puternică i-a

explodat în gură; gulerul rochiei i-a fost sfâşiat. Vocea lui Konstantin i-a certat, prea târziu. Mulţimea s-a dat înapoi, puţin mai potolită.

În continuare o duceau la vale. De jur împrejur erau torţe care îi aruncau scântei în ochi.

— Ţi-e frică în sfârşit? i-a şoptit Konstantin, cu ochii strălucitori, ca şi cum ar fi întrecut-o la vreun sport.

Vasea s-a aruncat spre el, a doua oară, într-un val de furie care îi înghiţea toată durerea.

Poate că ea încerca să-i facă pe cei din mulţime s-o omoare. Aproape că reuşiseră. Konstantin a lăsat gloata s-o pedepsească. O ceaţă gri i s-a furişat pe ochi, dar n-a murit, iar când şi-a venit în fire, Vasea şi-a dat seama că o trecuseră de porţile oraşului. Acum se aflau la intrarea în oraş, acea parte a Moscovei care se întindea în afara zidurilor.

Grăbită, mulţimea se îndrepta spre râu. S-a ivit silueta unei capele mici. Gloata s-a oprit lângă capelă ca să discute puţin. Konstantin a vorbit, dar Vasea auzea doar câte un cuvânt ici şi colo.

Vrăjitoare.

Tată Sfânt.

Aduceţi lemne.

De fapt, Vasea nu prea asculta. Simţurile îi erau amorţite. Gloata nu o rănise pe sora ei, nu-i făcuse rău Mariei. Calul ei era mort. Nu-i păsa ce-i vor face. Nu-i păsa de nimic.

A simţit schimbarea în aer când a fost aruncată din lumina puternică şi insistentă a torţei în întunericul unei capele luminate slab de lumânări. S-a rostogolit pe podea, nu departe de iconostas, lovindu-se la gura deja rănită.

A rămas zăcând acolo, respirând mirosul de lemn vechi, nemişcată din cauza şocului. Apoi s-a gândit că ar putea

să încerce să se ridice în picioare şi să dea dovadă de puţin curaj. De puţină mândrie. Aşa ar fi făcut Solovei. Solovei...

S-a chinuit să se ridice în picioare.

Şi şi-a dat seama că e singură, faţă în faţă cu Konstantin Nikonovici. Preotul stătea cu spatele la uşă, iar între ei era o distanţă de jumătate de naos. Konstantin o privea.

— Mi-ai omorât calul, a spus ea în şoaptă, iar el a zâmbit uşor.

Vasea avea o tăietură de-a lungul nasului, iar un ochi era umflat şi nu mai vedea cu el. În lumina neclară a capelei, faţa ei plină de vânătăi arăta mai stranie decât de obicei şi mai vulnerabilă. Vechea dorinţă s-a aprins din nou şi, împreună cu ea, a venit şi dispreţul de sine.

Dar de ce să se simtă ruşinat? Lui Dumnezeu nu-i păsa nici de bărbaţi, nici de femei. Tot ce conta era propria lui voinţă, iar Vasea era în mâinile lui. Gândul acesta i-a făcut sângele să i se încingă, la fel ca şi ura oamenilor de-afară. Ochii lui s-au plimbat din nou peste trupul fetei.

— Ai fost condamnată la moarte, i-a spus el. Pentru păcatele tale. Ţi s-au îngăduit aceste momente ca să te rogi.

Expresia de pe faţa ei nu s-a schimbat. Poate nici nu auzise. Konstantin a vorbit mai tare.

— Este legea lui Dumnezeu şi dorinţa oamenilor, pe care tu i-ai nedreptăţit!

Chipul ei era alb ca sarea, astfel încât fiecare pistrui i se vedea pe nas asemenea unei picături de sânge.

— Omoară-mă atunci, a spus ea. Ai curajul s-o faci cu mâinile tale, nu să laşi mulţimea s-o facă şi s-o numeşti dreptate.

— Aşadar, negi faptul că incendiul a fost pus de tine?

Konstantin a păşit spre ea uşor. Liber, şi-a spus în gând. Eliberat, în sfârşit, de puterea pe care ea o avea asupra lui.

Expresia de pe chipul ei nu s-a schimbat. Vasea n-a scos niciun cuvânt. Nu s-a mișcat nici măcar atunci când i-a pus degetul sub bărbie și i-a ridicat fața la nivelul lui.

— Nu poți nega asta, a spus el. Pentru că e adevărat.

Vasea n-a tresărit nici când el a apăsat cu degetul mare pe vânătăile care înfloreau ca niște boboci de-a lungul gurii ei. Părea că de-abia îl vede.

Era cu-adevărat urâtă. Ochi mari, gură largă, oase proeminente. Dar Konstantin nu-și putea lua ochii de la ea. Nu-și va putea feri niciodată privirea, nu până când moartea nu va închide ochii aceia. Poate că-l va bântui și de pe lumea cealaltă.

— Mi-ai luat tot ce aveam mai de preț, a spus el. M-ai blestemat să fiu înconjurat de demoni. Meriți să mori.

Vasea n-a răspuns. Lacrimile îi curgeau fără oprire pe față.

Într-un acces de furie, Konstantin a luat-o de umeri, a lovit-o de iconostas, făcând să se zdruncine icoanele sfinților, și a ținut-o acolo. Lui Vasea i s-a tăiat răsuflarea și ce urmă de culoare mai avea în obraji a dispărut. Konstantin și-a încleștat mâna pe gâtul ei, palid și vulnerabil, și și-a dat seama că respira din ce în ce mai repede.

„Uită-te la mine, blestemato", a gândit el.

Încet, ochii lui Vasea s-au fixat pe fața lui.

— Imploră-mă să te las în viață, a spus el. Imploră-mă și poate o să te las să trăiești.

Vasea a dat încet din cap, cu o privire dezorientată și uimită.

Konstantin a fost cuprins de un val de ură; și-a aplecat gura la urechea ei și i-a șoptit pe o voce pe care și el de-abia o recunoștea.

— O să mori în flăcări, Vasilisa Petrovna. Și o să mă strigi pe nume înainte de a-ți da sfârșitul.

A sărutat-o o dată, puternic ca o lovitură, ţinându-i maxilarul într-o strânsoare ca de menghină şi simţind gustul de sânge al buzei ei sparte.

Vasea l-a muşcat, făcându-i şi lui gura să sângereze. Konstantin s-a dat înapoi îngrozit, apoi au rămas privindu-se fix, iar ura din ochii amândurora se oglindea în ochii celuilalt.

— Mergi cu Domnul, i-a spus ea în şoaptă, în bătaie de joc.

— Du-te la dracu', a spus el şi a lăsat-o acolo.

După plecarea lui Konstantin, în capela plină de praf s-a aşternut liniştea. Poate că făceau un rug sau poate că pregăteau ceva mai rău. Poate că fratele ei va veni până la urmă, iar acest coşmar se va termina. Lui Vasea nu-i păsa. De ce i-ar fi frică de moarte? Se putea ca dincolo de viaţă să îi găsească din nou pe tatăl ei, pe mama ei, pe dădaca ei iubită, Dunia.

Pe Solovei.

Apoi s-a gândit la foc, bice, cuţite şi pumni. Încă nu era moartă; era îngrozită. Probabil că ar putea doar să se îndepărteze, să intre în pădurea cenuşie de dincolo de viaţă şi să dispară. Moartea era cineva pe care îl cunoştea.

— Morozko, a spus Vasea în şoaptă, apoi a rostit numele lui mai vechi, numele zeului morţii. Karaciun.

Niciun răspuns. Iarna era pe sfârşite; Zeul morţii dispăruse din lumea oamenilor. Tremurând, s-a lăsat pe podea, sprijinită de iconostas. Afară, oamenii strigau, râdeau, blestemau. Dar în acea capelă era doar liniştea sfinţilor din icoane, care se uitau în jos cu o privire fixă. Vasea nu se putea convinge să se roage. În schimb, şi-a dat pe spate capul care o durea şi a închis ochii, măsurându-şi viaţa în bătăi de inimă.

N-ar fi putut să doarmă, nu acolo. Cu toate astea, lumea a dispărut cumva şi s-a trezit mergând din nou prin acea pădure întunecată de sub cerul înstelat. A simţit o uşurare vagă şi consternată. S-a terminat. Dumnezeu îi auzise ruga; asta era ce-şi dorise. S-a împleticit înainte, strigând:

— Tată. Mamă. Dunia. Solovei. *Solovei!*

Cu siguranţă că Solovei era acolo. Sigur a aşteptat-o. Dacă ar fi putut.

Morozko trebuia să ştie. Dar Morozko nu era acolo; doar liniştea i-a întâmpinat strigătul. A continuat, orbecăind, dar îşi simţea mâinile şi picioarele atât de grele, iar coastele o dureau tot mai rău cu fiecare răsuflare.

— Vasea.

A strigat-o pe nume de două ori până să audă.

— *Vasea.*

Vasea s-a împiedicat şi a căzut înainte să se poată întoarce şi s-a trezit îngenunchind în zăpadă fără să aibă puterea să se ridice. Cerul era un fluviu de stele, dar ea nu a privit în sus. Zeul morţii era singurul pe care îl putea vedea. El nu era altceva decât confluenţa dintre lumină şi întuneric, subţire ca un nor în faţa lunii. Dar Vasea i-a recunoscut ochii. O aştepta în pădurea cenuşie. Nu era singură.

— Unde e Solovei? a reuşit ea să spună gâfâind.

— S-a dus, a spus Morozko.

Zeul morţii nu-i oferea nicio mângâiere, nu aici; exista doar cunoaşterea a ceea ce a pierdut, oglindită în ochii lui palizi.

Vasea nu ştia că din gâtul ei putea să iasă un asemenea sunet de agonie.

— Te rog, a spus ea în şoaptă, reuşind să-şi stăpânească glasul. Ia-mă cu tine. Mă vor omorî în noaptea asta şi nu...

— Nu, a zis el.

O briză ușoară cu iz de brad i-a atins fața lovită. El își purta indiferența ca pe o armură, dar începea să cedeze.

— Vasea, eu...

— *Te rog,* a spus ea. Mi-au ucis calul. Acum a mai rămas doar focul.

El a întins mâna spre ea, în același timp în care ea a întins mâna spre el, prin ce amintire sau iluzie sau zid i-ar fi despărțit, dar era ca și cum ar fi atins un fuior de ceață.

— Ascultă-mă, a spus el, stăpânindu-se. *Ascultă.*

Vasea și-a ridicat capul cu mult efort. De ce să asculte? De ce nu putea pur și simplu să plece? Dar legăturile trupului ei o chemau; nu se putea elibera. Fețele icoanelor păreau că încearcă să străbată zidul și să-i despartă.

— N-am fost suficient de puternic, a spus el. Am făcut ce-am putut; sper... să fie destul. N-o să mă mai vezi. Dar vei trăi. Trebuie să trăiești.

— Poftim? a spus ea în șoaptă. Cum? *De ce?* Urmează să...

Dar icoanele încercau să iasă la suprafață în fața ochilor ei, mai reale decât palidul zeu al morții.

— Trăiește! i-a spus el din nou.

Și apoi a dispărut pentru a doua oară. Vasea era trează, singură, zăcând pe podeaua rece și plină de praf a bisericii, încă îngrozitor de în viață.

Era singură în prezența lui Konstantin Nikonovici. Acesta îi spunea, stând deasupra ei:

— Ridică-te. Ți-ai ratat șansa de a te ruga.

Avea mâinile legate brutal la spate; câțiva bărbați au venit la chemarea lui Konstantin și au format un pătrat în jurul ei. Nu semănau deloc cu soldații; erau țărani sau negustori, rumeni în obraji și hotărâți. Unul ținea un topor, altul o seceră.

Faţa lui Konstantin era palidă şi hotărâtă; ochii lor li s-au întâlnit o dată, într-o privire de violenţă pură, înainte ca el să se uite în altă parte, senin, cu buzele strânse în acea expresie a unui bărbat care îşi face datoria faţă de credinţa sa.

Mulţimea era mai numeroasă în faţa capelei, ocupând drumul care cobora la râu. Ţineau torţe în mână. Miroseau a mâncare şi a cărbune, a răni vechi şi a sudoare. Vântul de noapte îi răscolea rănile. I-au scos pantofii – ca pedeapsă, au spus. Zăpada îi zgâria tălpile care îi zvâcneau. Se vedea triumful pe feţele lor, alături de încrederea oarbă în preot şi de ura puternică faţă de ea. Au scuipat-o.

„Vrăjitoarea", a auzit tot mereu. „Ea a incendiat oraşul. Vrăjitoarea."

Vasea nu mai fusese niciodată atât de înspăimântată. Unde era fratele ei? Poate că nu reuşise să treacă de mulţime; poate că îi era frică de nebunia oamenilor. Poate că Dmitrii considera că moartea ei era un preţ mic ca să liniştească furia oraşului.

Au împins-o înainte, iar ea a înaintat împiedicându-se. Konstantin mergea lângă ea, cu capul aplecat cu evlavie. Lumina roşie a torţelor îi juca în faţa ochilor, orbind-o.

— Batiuşka, a spus ea.

Konstantin s-a apropiat de ea.

— Acum mă implori? a spus Konstantin în şoaptă, fără să fie auzit de gloata care urla.

Vasea n-a mai rostit niciun cuvânt; făcea toate eforturile de care era în stare să lupte cu panica ameninţătoare.

— Nu aşa, a spus ea, până la urmă. Nu... în foc.

Konstantin a dat din cap şi i-a zâmbit cu jumătate de gură, repede, de parcă i-ar fi încredinţat un secret.

— De ce? N-ai condamnat şi tu Moscova să ardă?

Vasea n-a spus nimic.

— Demonii ţi-au şoptit, a spus preotul. Cel puţin văd o parte pozitivă în blestemul tău; demonii au rostit adevărul. Au vorbit în şoaptă despre o fecioară cu puteri de vrăjitoare şi despre un monstru clădit numai din flăcări. Nici măcar n-a trebuit să mint când le-am spus oamenilor despre nelegiuirile pe care le-ai făcut. Ar fi trebuit să te gândeşti la asta înainte de a mă blestema cu darul de a-i auzi.

Cu vizibil efort, şi-a întors capul de la ea şi şi-a reluat rugăciunile. Era palid la faţă ca varul, dar paşii lui erau siguri. Părea pătruns de furia oamenilor, consumat de ceea ce chiar el a invocat.

Viziunea lui Vasea a căpătat o claritate alb-negru, sinistră şi şocantă. Simţea aerul rece pe faţă, iar picioarele o ardeau pe măsură ce începeau să-i îngheţe în zăpadă. Aerul amestecat cu fum al Moscovei îi curgea prin vene ca argintul viu, inhalat cu fiecare răsuflare plină de panică.

Înaintea ei, pe gheaţa râului Moscova, se adunase o mulţime de feţe întoarse spre ea, dintre care unele râneau sau plângeau, iar altele doar priveau. În josul râului era un morman de buşteni luminaţi din toate părţile de torţe. Era un rug, construit în grabă. Iar deasupra rugului, în relief pe fundalul cerului, se afla cuşca condamnatei la moarte, prinsă cu multe frânghii. Mulţimea scotea un murmur ca mârâitul unui animal.

— Uită de cuşcă, i-a spus Vasea lui Konstantin. Oamenii ăştia or să mă sfâşie în bucăţi înainte să ajung acolo.

Privirea pe care Konstantin i-a aruncat-o era una ce semăna a milă, iar Vasea a înţeles dintr-odată de ce mergea lângă ea şi de ce se ruga cu eleganţa aceea calculată. Era evident că avea legătură cu Lesnaia Zemlea; Konstantin i-a adunat pe toţi în suferinţa şi groaza lor, i-a strâns la el în palmă cu vocea şi părul lui de aur, astfel încât să se transforme într-o armă în mâna lui, într-o unealtă a

răzbunării şi un preţ pentru mândria lui. Ei nu vor ataca atâta vreme cât Konstantin era lângă ea, iar el voia s-o vadă arzând. Îi fusese furată bucuria asta, cu o seară în urmă. Ea l-a subestimat pe preot de fiecare dată.

— Monstru ce eşti, a spus ea, iar el aproape că a zâmbit.

Apoi au ajuns pe gheaţă. Un vaiet s-a ridicat în văzduh ca bocetul unei duzini de iepuri muribunzi. Mulţimea se îmbulzea în ea acum, scuipând-o şi lovind-o. Cei care o păzeau de-abia îi puteau ţine la distanţă. O piatră a aterizat şuierând şi i-a tăiat obrazul, lăsându-i o urmă adâncă. Vasea şi-a dus o mână la faţă, iar sângele i s-a scurs printre degete.

Derutată acum, şi-a întors capul să mai privească Moscova o ultimă dată. Niciun semn de la fratele ei. Dar vedea demonii, în ciuda întunericului. Le vedea siluetele pe acoperişuri şi pereţi; domovoi, dvorovoi şi banniki, spiritele domestice ale Moscovei. Erau cu toţii acolo, dar ce puteau face altceva decât să privească? Chyertii se formează din curenţii vieţii oamenilor; călătoresc pe aceşti curenţi, dar nu intervin.

În afară de doi dintre ei. Dar unul îi era duşman, iar celălalt era departe, lăsat aproape fără putere de primăvară şi de propria ei mână. Singurul lucru pe care l-ar putea aştepta de la el era să-i ofere o moarte uşoară. Se ţinea cu toată puterea de această speranţă, în timp ce mulţimea o împungea, urla şi o făcea să avanseze spre rug, de-a lungul gheţii, printr-un culoar îngust în gloata de oameni. Lacrimile i se prelingeau pe obraji acum, din cauza neputinţei ei şi dintr-o reacţie involuntară la ura lor.

Poate că era totuşi o urmă de dreptate în toate astea. Vasea vedea pretutindeni oameni şchiopătând, arşi, cu bandaje pe braţe sau pe feţe.

„Dar n-am vrut să eliberez pasărea de foc", a gândit ea. „N-am știut ce urma să se întâmple. N-am știut."

Gheața era în continuare tare, groasă cât înălțimea unui bărbat și strălucea în locurile unde vântul sau sănii-le dăduseră zăpada la o parte. Va mai dura mult timp până când râul se va dezgheța.

„Voi fi în viață să mai văd râul?" se întreba Vasea. „Voi mai simți vreodată căldura soarelui pe piele? Cred că nu, cred..."

Mulțimea se apropia și se depărta de rug. Părul bălai al lui Konstantin se vedea argintiu în lumina torțelor, iar pe fața lui se citea un amestec de triumf, chin și dorință. Vocea și prezența lui erau la fel de puternice, dar acum puterea lui se disociase de rigorile religiei. Vasea a simțit deodată dorința de a-l avertiza pe fratele ei, de a-l avertiza pe Dmitrii.

„Sașa, știi ce i-a făcut Mariei. Să n-ai încredere în el, să nu..."

„Sașa, unde ești?" a gândit Vasea apoi.

Dar fratele ei nu era acolo, iar Konstantin Nikonovici își apleca ochii să o privească o ultimă dată. Câștigase.

— Ce-i vei spune Dumnezeului pe care îl urăști, atunci când vei intra în întuneric? a întrebat Vasea în șoaptă, respirând încet de frică. Toți oamenii mor.

Konstantin doar i-a zâmbit din nou, și-a ridicat mâna să facă semnul crucii și a început să spună o rugăciune cu vocea lui puternică. Mulțimea a amuțit ca să-l asculte. Apoi s-a aplecat să-i șoptească lui Vasea la ureche.

— Dumnezeu nu există.

Mulțimea a început s-o târască, iar ea se zbătea ca o sălbăticiune în capcană, din pur instinct, dar bărbatul era mai puternic decât ea, iar brațele ei erau legate și sângele i se prelingea pe degete din locul unde funiile i se adânceau în încheieturile care se smuceau. Au ridicat-o cu forța.

„Doamne Dumnezeule, se întâmplă", a gândit Vasea. „Moartea ar trebui să-ţi aducă un sentiment de încheiere, de sfârşit de călătorie."

Dar ceea ce simţea ea era că a păşit, pur şi simplu, în afara vieţii, cu toate zbaterile, lacrimile şi groaza, cu dorinţele şi regretele ei.

Cuşca era atât de mică, încât Vasea trebuia să se ghemuiască să încapă. O sabie în spate a făcut-o să înainteze. Uşa de lemn cu gratii s-a trântit şi a fost închisă bine.

Vasea nu mai putea vedea clar din cauza fricii. Lumea din jur a devenit o serie de imagini fără sens: mulţimea întunecată, luminată de flăcările rugului; o ultimă privire aruncată cerului; şi amintiri, cu copilăria ei în pădure, cu familia ei, cu Solovei.

Bărbaţii aruncau torţe pe lemnele rugului. S-a ridicat fum, apoi primul buştean a fost cuprins de flăcări şi a început să trosnească. Timp de o secundă, ochii ei au găsit faţa palidă a lui Konstantin Nikonovici, care a ridicat mâna. Dorinţa, durerea şi bucuria din privirea lui erau doar pentru ea. Apoi o pală de fum l-a ascuns vederii.

Vasea a cuprins gratiile cu ambele mâini. Aşchii de lemn îi înţepau degetele. Fumul îi provoca usturime şi o făcea să tuşească. Undeva în depărtare i s-a părut că aude tropot de copite, alte voci care strigă, dar erau dintr-o altă lume; lumea ei era făcută din foc.

Mulţi spun că e mai bine să mori, până când vine vremea să se întâmple, i-a spus Morozko odată.

Avea dreptate. Dogoarea era deja de nesuportat. Dar el nu era niciunde; încă nu exista refugiu pentru ea în pădurea de dincolo de viaţă.

Vasea nu putea să respire.

„Bunica mea a venit la Moscova şi nu a mai plecat. Acum este rândul meu. Nu voi părăsi niciodată cuşca asta.

Voi fi cenușă în vânt și nu-mi voi mai vedea niciodată familia..."

Deodată a cuprins-o furia; i-a deschis ochii, a făcut-o să se ridice pe vine. Niciodată? Toate acele ore și acele amintiri să fie furate de un preot nebun, care a găsit prilejul să se răzbune și a profitat de el? Oare vor spune despre ea într-o bună zi că n-a mai părăsit cușca, că povestea ei s-a terminat acolo, pe gheață?

Și cu Maria ce se va întâmpla? Cu Maria cea curajoasă și blestemată? Poate că preotul se va năpusti asupra ei, asupra copilei-vrăjitoare care îi cunoștea păcatul.

Nu era cale de scăpare. Stătea pe vine pe podeaua unei cuști încuiate, în timp ce flăcările se ridicau de jur împrejur și îi ardeau fața deja plină de bășici. Nu era cale de scăpare, în afară de moarte. Cușca nu putea fi deschisă. Era imposibil.

Imposibil.

Morozko rostise cuvântul acela atunci când ea l-a târât fără de speranță în infernul care era Moscova.

Magia înseamnă să uiți că lumea e altfel decât ți-ai imaginat-o tu.

Într-un acces de voință oarbă, Vasilisa Petrovna și-a pus ambele mâini pe gratiile groase și încinse ale cuștii și a tras de ele.

Lemnul dur s-a rupt.

Vasea își concentra atenția, fără să-i vină să creadă, asupra noii spărturi. Privirea i se înceţoșa. Cușca ardea cu vâlvătaie; dincolo de deschizătură era o perdea de foc. Ce conta că a spart gratiile? Va fi învăluită de flăcări. Dacă printr-un miracol nu va fi așa, atunci va fi sfâșiată de mulțime.

Dar tot s-a târât afară din cușcă, și-a pus mâinile, apoi fața în flăcări și s-a ridicat în picioare. A stat acolo timp

de câteva clipe, clătinându-se, neatinsă nici de frică, nici de foc. Uitase că putea să ardă.

Apoi a sărit pe pământ.

A sărit printre flăcările propriului ei rug funerar; a căzut pe zăpadă și s-a rostogolit, transpirată și plină de cenușă și de sânge. Un strigăt fără glas s-a ridicat de la toți chyertii care o priveau. Era plină de bășici, dar nu luase foc.

Trăia.

Vasea s-a chinuit să se ridice în picioare, uitându-se agitată în jurul ei, dar nu a strigat nimeni.

Konstantin și întreaga mulțime încă priveau focul, de parcă Vasea fusese mistuită de el. Era ca și cum devenise o fantomă. Oare murise? Căzuse într-o altă lume, ca un demon care nu putea atinge pământul, ci putea să trăiască doar deasupra sau dedesubt? În depărtare, i se părea că aude tot mai puternic sunetul de copite; i se părea că aude un glas familiar care o striga pe nume.

Dar n-a luat asta în seamă, pentru că o altă voce i-a vorbit în ureche, încet și pe un ton amuzat.

— Ei bine, a spus, credeam că sunt mai surprinzător de-atât.

Apoi a râs.

Vasea și-a întors repede capul și a căzut în zloată. Pâcla de fum o sufoca; aerul tremura ca o bucată de pânză în vâlvătaia căldurii și îi făcea pe oamenii strânși roată în jurul focului să semene cu niște umbre fără formă. În continuare nu o vedeau. Poate că murise sau chiar căzuse într-o lume a demonilor. Nu-și simțea rănile, simțea doar slăbiciunea. Nimic nu părea real. Cu atât mai puțin bărbatul care stătea deasupra ei.

Nu era un bărbat. Era un chyert – un spirit.

— *Tu*, a spus ea în șoaptă.

Stătea prea aproape de foc şi ar fi trebuit să fie scrum, dar nu era. Singurul lui ochi lucea pe o faţă brăzdată de cicatrici albastre.

Ultima dată când l-a văzut, spiritul i-a ucis tatăl.

— Vasilisa Petrovna, a spus spiritul pe nume Medved.

Vasea s-a ridicat în picioare, prinsă între demon şi foc.

— Nu. Tu nu eşti aici. Nu e posibil, a spus ea.

El nu i-a răspuns în cuvinte, ci i-a prins bărbia cu degetele şi i-a ridicat faţa să fie la acelaşi nivel cu a lui. Pielea orbitei din care lipsea ochiul era cusută. Degetele lui groase miroseau a stricat şi a metal încins şi erau foarte reale.

— Nu? i-a rânjit el.

Vasea s-a smucit speriată. Pe degetele lui era sânge de la buza ei spartă; Medved l-a lins şi a adăugat, de parcă îi spunea un secret:

— Spune-mi: cât timp crezi că te va ajuta noua ta putere? Te vor sfâşia în bucăţi, a continuat el, aruncând o privire spre mulţime.

— Tu erai... legat, a spus Vasea în şoaptă, cu vocea unei fetiţe care avea un coşmar.

Era posibil să fie un coşmar. Ursul i-a bântuit visele de când a murit tatăl ei şi acum stăteau faţă în faţă într-o furtună de fum şi lumină roşie.

„Nu e posibil ca tu să fii aici", a gândit ea.

— Legat? a spus Ursul.

În ochiul gri a lucit amintirea unei furii; umbra lui cu colţii rânjiţi nu era umbra unui bărbat.

— A, da, a spus el, ironic. Tatăl tău şi cu tine m-aţi legat cu ajutorul fratelui meu geamăn care a stat la pândă, a continuat el arătându-şi dinţii. Ce noroc pe tine că sunt liber. Îţi voi salva viaţa.

Vasea a rămas uitându-se fix la el. Realitatea tremura asemenea aerului din jurul focului.

— Poate nu sunt eu salvatorul pe care-l voiai, a adăugat Ursul, cu viclenie în glas, dar nobilul meu frate n-a putut să vină. I-ai zdrobit puterea când i-ai sfărâmat nestemata albastră; apoi a venit primăvara. Și o fantomă e mai puternică decât e el acum. Așa că m-a eliberat și m-a trimis pe mine. Chiar a făcut eforturi considerabile. Gusturile nu se discută, a continuat el.

Singurul lui ochi s-a plimbat peste pielea lui Vasea. Demonul și-a ţuguiat buzele.

— Nu, a reușit ea să spună. N-ar fi făcut asta.

Îi venea să vomite, din cauza fricii și a șocului, din cauza mirosului animalic al mulţimii pe care o vedea doar pe jumătate, pentru că era ascunsă de fum.

Spiritul a căutat în mâneca zdrenţuită. Cu o privire scârbită, i-a pus lui Vasea în mână o pasăre de lemn de mărimea unei palme.

— Mi-a zis să-ţi dau asta. Un obiect simbolic. A dat libertatea lui la schimb pentru viaţa ta. Acum trebuie să plecăm.

Cuvintele păreau să i se amestece în minte; nu putea să le dea niciun sens. Pasărea de lemn era sculptată ca să arate dureros de asemănător cu o privighetoare. Vasea l-a văzut pe regele iernii, pe fratele Ursului, sculptând odată o pasăre, sub un molid, în zăpadă.

— Minţi, a spus ea, strângând pasărea în mână. Nu mi-ai salvat viaţa.

Vasea își dorea o gură de apă. Își dorea să se poată trezi.

— Nu încă, a spus Ursul privind spre cușca în flăcări, iar ironia i-a dispărut de pe faţă. Nu vei scăpa din oraș decât dacă vii cu mine, a continuat el prinzând-o dintr-odată strâns de mână. Condiţia acelui târg a fost ca tu să rămâi în viaţă. Am jurat, Vasilisa Petrovna. Vino. Acum.

Nu era un vis. Nu era un vis.

„Mi-a ucis tatăl", a gândit Vasea.

Şi-a umezit buzele, forţându-şi vocea să grăiască.

— Dacă eşti liber, ce vei face după ce-mi vei salva viaţa? a întrebat ea.

Gura lui brăzdată de cicatrici s-a strâmbat.

— Rămâi cu mine şi-o să afli.

— Niciodată.

— Foarte bine. Atunci o să am grijă să fii în siguranţă, aşa cum am promis, iar restul nu mai e treaba ta.

Era un monstru, dar nu credea că minte. De ce ar face regele iernii aşa ceva? Urma de-acum încolo să-i datoreze acestui monstru viaţa ei? Ce rol va avea el atunci? Ce rol va avea ea?

Cu moartea de jur împrejurul ei, Vasea a ezitat. Ţipete s-au ridicat deodată din mulţime, iar ea a tresărit, dar nu ţipau la ea. O armată de călăreţi intrase din plin în mulţime. Oamenii şi-au luat ochii de la flăcări şi i-au îndreptat spre călăreţi; până şi Medved şi-a ridicat privirea.

Vasea s-a smucit şi a luat-o la fugă. Nu s-a uitat înapoi, pentru că dacă ar fi făcut-o, s-ar fi oprit, ar fi cedat, în disperarea ei, promisiunilor duşmanului sau morţii care încă era pe urmele ei. În timp ce alerga, a încercat să semene cu o fantomă, să fie ea însăşi un spirit.

Magia înseamnă să uiţi că lumea e altfel decât ţi-ai imaginat-o tu.

Şi poate că a funcţionat. Nimeni n-a strigat după ea; nimeni nici măcar nu s-a uitat în direcţia ei.

— Proasto, a spus Ursul.

Îi auzea vocea în urechi, deşi o mare de oameni era între ei. Amuzamentul lui obosit era mai îngrijorător decât dacă ar fi fost furios.

— Îţi spun adevărul. Asta te sperie, de fapt, a spus el.

Dar ea tot s-a năpustit prin mulţime, o fantomă cu miros de foc care încerca să nu audă vocea aceea dură şi metalică.

— O să-i las să te omoare, a spus Ursul. O să pleci de-aici cu mine sau nu mai pleci deloc.

Vasea l-a crezut, dar tot a continuat să alerge, adâncindu-se tot mai mult în mulţime, înnebunită de spaimă, înnebunită de mirosul greu, aşteptându-se în fiecare clipă să fie văzută şi prinsă. Privighetoarea cioplită era rece şi solidă în mâna ei transpirată: o promisiune pe care n-o înţelegea.

Apoi vocea Ursului s-a ridicat din nou, dar nu i se adresa ei.

— Priviţi, priviţi – ce este acolo? O fantomă – nu – este vrăjitoarea; a scăpat din flăcări! Vrăjitorie! Magie neagră! Este acolo! Este acolo!

Vasea şi-a dat seama cu groază că mulţimea putea să-l audă. Un om a întors capul. Apoi altul. O vedeau. O femeie a ţipat, exact în momentul în care o mână a prins-o pe Vasea de braţ. S-a smucit, zbătându-se, dar mâna a strâns-o şi mai tare. Apoi cineva i-a aruncat o mantie peste umeri, ascunzându-i silueta întunecată. O voce familiară i-a vorbit la ureche, deşi mâna o trăgea mai adânc în mulţime.

— Pe-aici, i-a spus.

Salvatorul lui Vasea a tras mantia peste părul ars al fetei, acoperind-o cu totul, mai puţin picioarele. Tăvălugul mulţimii o ascundea; majoritatea oamenilor încercau să nu fie călcaţi în picioare. Era prea întuneric să i se vadă urmele roşii pe zăpadă. În spatele ei, vocea Ursului se ridica tot mai puternică.

— Acolo! Acolo!

Dar nici chiar el nu putea să ghideze mulţimea în toată acea nebunie. Sasa, Dmitrii şi călăreţii Marelui Cneaz au

ajuns într-un final și și-au făcut loc până la rug, strigând. Au înlăturat buștenii care ardeau, blestemând în timp ce-și ardeau mâinile; unul dintre călăreți a luat foc și a început să țipe. De jur împrejurul lui Vasea, oamenii se agitau, alergau și țipau că au văzut fantoma vrăjitoarei, că au văzut-o pe vrăjitoarea însăși scăpând din flăcări. Nimeni n-a observat o fată slăbuță, împiedicându-se sub o mantie.

Vocea fratelui ei s-a auzit în toată acea larmă. Lui Vasea i s-a părut că distinge glasul strident a lui Dmitrii Ivanovici. Mulțimea a fugit de călăreți.

„Trebuie să mă duc la fratele meu", a gândit Vasea.

Dar nu reușea să se întoarcă; toate simțurile ei erau concentrate pe a scăpa, iar undeva în spatele ei era Ursul...

Mâna de pe brațul ei a continuat s-o tragă.

— Vino, i-a spus vocea aceea familiară. Grăbește-te.

Vasea și-a ridicat capul și a rămas holbându-se la fața întunecată și vânătă a Varvarei.

— Cum ai știut? a întrebat-o în șoaptă Vasea.

— Un mesaj, a spus Varvara pe un ton smucit, încă trăgând-o după ea.

Vasea nu înțelegea.

— Maria, a reușit Vasea să spună. Sunt Olga și Maria...?

— În viață, a spus Varvara, iar Vasea a răsuflat ușurată. Sunt tefere. Haide.

A continuat s-o tragă pe Vasea, aproape purtând-o pe brațe prin mulțimea care se risipea.

— Trebuie să părăsești orașul, a spus Varvara.

— Să plec? a întrebat Vasea în șoaptă. Cum? Nu... n-am...

Solovei.

Nu putea să rostească cuvântul; durerea i-ar fi luat și ultimele puteri.

— N-ai nevoie de cal, a spus Varvara, pe un ton dur. Haide.

Vasea n-a mai spus nimic; se lupta cu disperare să rămână conştientă. Coastele ei rupte se loveau una de cealaltă. Picioarele goale n-o mai dureau, erau amorţite din cauza gheţii. Dar nici nu se putea baza foarte mult pe ele, aşa că se tot împiedica, iar braţul Varvarei era singurul sprijin care o ţinea să nu cadă.

Mulţimea se agita în spatele lor, împrăştiindu-se sub bicele soldaţilor lui Dmitrii. O voce i-a strigat Varvarei, întrebând-o dacă fata pe care o ducea era bolnavă, iar Vasea a simţit un nou val de groază.

Varvara a dat o explicaţie calmă, despre o nepoată care a leşinat când i s-a luat sânge, şi a continuat s-o tragă pe Vasea de-a lungul malului în întunericul pădurii tinere care creştea lângă oraş, învineţindu-i şi mai mult braţul cu strânsoarea ei. Vasea încerca să înţeleagă ce se întâmplă.

Varvara s-a oprit brusc lângă un stejar tânăr, lăsat de iarnă fără frunze.

— Polunocinița, a spus ea către întuneric.

Vasea ştia o persoană – un demon – pe nume Polunocinița, Miazănoapte. Dar ce putea şti servitoarea surorii ei despre...

Ursul a apărut din beznă, iar lumina focului îi brăzda faţa. Vasea s-a tras înapoi. Varvara i-a urmărit privirea, dar ochii ei căutau în întuneric ca o femeie oarbă, fără să vadă nimic.

— Chiar crezi că te-aş putea pierde? a întrebat Ursul, pe jumătate furios, pe jumătate amuzat. Duhneşti a teroare. Aş putea să urmez mirosul ăsta oriunde.

Varvara nu-l putea vedea, dar mâna ei s-a strâns convulsiv pe braţul lui Vasea. Fata şi-a dat seama că Varvara l-a auzit.

— Mâncătorul? a spus Varvara, trăgând aer în piept. Aici? *Miazănoapte.*

Vocile mulțimii care se împrăștia se auzeau dinspre râu.

Ursul a privit-o curios pe Varvara.

— Tu ești cealaltă, nu-i așa? Am uitat că bătrâna a avut gemene. Cum ai reușit să trăiești atât de mult?

Vasea se gândea că ce-a spus Ursul ar trebui să aibă un sens, dar înainte să poată înțelege, sensul cuvintelor a dispărut.

— Are de gând să te trimită prin Miazănoapte, i-a spus Ursul lui Vasea. În locul tău, eu nu m-aș duce. Vei muri acolo, la fel cum ar fi trebuit să mori în foc.

Vocile mulțimii se apropiau pe măsură ce oamenii intrau în pădure ca să ajungă mai repede în oraș. În câteva clipe, cineva îi va vedea, apoi... Torțele aruncau petice de lumină printre copacii crescuți la întâmplare. Un bărbat le-a văzut pe cele două femei.

— Ce faceți acolo îmbufnate? a întrebat el.

— Fete! a spus o altă voce. Uită-te la ele, sunt singure. Aș putea să am o fată, după ce-am văzut-o pe-aia...

— Poți să mori de mâna lor sau poți să vii cu mine acum, i-a spus Ursul lui Vasea. Mie mi-e totuna. Nu te mai întreb a doua oară.

Vasea avea un ochi complet umflat, iar cu celălalt vedea în ceață; poate că din cauza asta n-a observat o a patra persoană, care privea din întuneric. Această persoană avea pielea de un violet-închis, iar părul alb îi flutura înaintea ochilor ce semănau cu două stele. Se uita la cele două femei și la Urs și nu spunea nimic.

Acesta era demonul pe nume Miazănoapte.

— Nu înțeleg, a spus Vasea în șoaptă.

A rămas încremenită între Varvara, cea plină de secrete, și Ursul care îi oferea o siguranță otrăvită.

Mai departe de ei, în tăcere, stătea Miazănoapte. În spatele demonului, pădurea părea să se fi schimbat. Copacii deveniseră mai deşi, mai sălbatici, mai întunecaţi.

— Ce vezi? a întrebat-o Varvara încet, pe un ton dur.

— Ursul, a spus Vasea, inspirând adânc. Şi demonul pe nume Miazănoapte. Şi – întuneric. E întuneric în spatele ei, este atât de întuneric.

Vasea tremura din cap până-n picioare.

— Fugi în întuneric, i-a şoptit Varvara lui Vasea. Aceasta este mesajul pe care l-am primit, şi promisiunea. Atinge puietul de stejar şi fugi în întuneric. Acela este drumul, de aici până la stejarul de lângă lac. Calea prin Miezul Nopţii se deschide în fiecare seară pentru cei care au ochi să vadă. Vei găsi refugiu lângă lac. Ţine minte; o întindere de apă strălucitoare, cu un stejar imens care creşte în cotul pe care îl face ţărmul. Fugi în întuneric şi fii curajoasă.

În cine să am încredere? Vocile mulţimii se auzeau tot mai tare. Paşii lor care scârţâiau pe zăpadă au început să alerge. Singurele ei opţiuni erau focul, întunericul sau demonul dintre ele.

— Du-te, du-te! a strigat Varvara.

A pus mâna însângerată a lui Vasea pe trunchiul copacului şi a împins-o. Vasea şi-a dat seama că se împleticeşte înainte. Întunericul a cuprins-o, apoi mâna Ursului a prins-o de braţ, cu o secundă înainte ca noaptea s-o înghită. A întors-o cu faţa la el, iar picioarele ei amorţite se zgâriau de zăpadă.

— Du-te în întuneric, a spus el. Şi vei muri.

Vasea nu mai avea cuvinte, nici curaj, nici puterea de a se opune. Nu i-a spus nimic. Singurul lucru care a făcut-o să-şi adune toate forţele ca să se smulgă din mâinile lui şi să se arunce în întuneric era dorinţa de a scăpa, de el, de zgomot, de mirosul focului.

S-a eliberat din strânsoare și s-a aruncat în întuneric. Imediat, luminile și zgomotul Moscovei au dispărut. Vasea era într-o pădure, singură, sub un cer neîntinat. A făcut un pas în față, apoi altul. Apoi s-a împiedicat, a căzut în genunchi și nu a găsit puterea să se ridice. Ultimul lucru pe care l-a auzit a fost o voce pe jumătate familiară.

— Să moară chiar așa? Ei bine, poate bătrâna s-a înșelat.

În spatele ei, undeva, i se părea că Ursul râdea iar.

Apoi Vasea a rămas nemișcată, fără cunoștință.

În lumea reală, Ursul a respirat șuierător printre dinți, având încă acel râs furios pe buze.

— Ei bine, ai ucis-o, i-a spus Varvarei. Nici măcar n-a fost nevoie să-mi încalc promisiunea pe care i-am făcut-o fratelui meu. Îți mulțumesc pentru asta.

Varvara n-a scos niciun cuvânt.

Cea mai mare putere a Mâncătorului este că știe dorințele și slăbiciunile oamenilor.

Mama Varvarei a învățat-o multe despre chyerti. Varvara a încercat mereu să uite tot ce știa. Ce mai conta? Nu-i putea vedea, după cum îi plăcea surorii ei să-i amintească.

Dar acum Mâncătorul era liber, iar mama și sora ei muriseră.

Doi tineri beți s-au apropiat împleticindu-se. În ochii lor lucea o lumină hulpavă.

— Ei bine, ești bătrână și ești urâtă, a spus unul dintre ei. Dar ești numai bună.

Fără să spună nimic, Varvara l-a lovit pe primul bărbat între picioare, iar pe cel de-al doilea l-a izbit cu umărul. Au căzut amândoi în zăpadă aolindu-se. Varvara a auzit oftatul satisfăcut al Ursului.

„Mai presus de toate", îi spusese mama ei, „el este un iubitor de armate, de bătălii și de violență."

Ridicându-și fustele, Varvara a luat-o la fugă înapoi spre lumini, spre haosul de la intrarea în oraș și apoi în susul dealului, spre cetate. În timp ce alerga, a auzit vocea Ursului în urechi, deși el n-a făcut niciun pas pe urmele ei.

— Trebuie să-ți mulțumesc din nou, oarbo, că micuța vrăjitoare e moartă, iar promisiunea mea e intactă.

— Nu-mi mulțumi încă, a șoptit Varvara printre dinții încleștați. Nu încă.

PARTEA A DOUA

5

Tentația

Cușca s-a prăbușit într-o explozie de scântei, chiar când Sașa și Dmitrii și-au făcut loc printre oamenii adunați buluc și au început să stingă focul cu mânerele încinse ale sulițelor. Haosul a atins cote maxime.

În toată agitația, Konstantin Nikonovici s-a furișat de acolo, acoperindu-și părul auriu cu mantia. Aerul era irespirabil din cauza fumului; mulțimea înnebunită îl înghiontea, fără să știe cine era. Până când oamenii împrăștiau bușteni care formau rugul, Konstantin a traversat posada nerecunoscut de nimeni și s-a îndreptat înapoi spre mănăstire.

„Nici măcar nu și-a negat vina", a gândit el, grăbindu-se prin zloata pe jumătate înghețată.

Fata dăduse foc Moscovei. Mânia îndreptățită a oamenilor o luase pe sus. Ce vină avea el, un om sfânt?

Era moartă. Se răzbunase cu vârf și îndesat.

Fata avea șaptesprezece ani.

Konstantin de-abia a ajuns în chilia lui și a închis ușa, când a izbucnit într-un acces de râs cu lacrimi. A râs de toate acele fețe rânjite care dădeau aprobator din cap, venerându-l în Moscova, și care îi considerau fiecare cuvânt un

adevăr biblic. A râs la amintirea feței ei, cu ochii îngroziți. A râs chiar și de icoanele de pe pereți cu rigiditatea și tăcerea lor. Apoi, râsul lui s-a transformat în lacrimi. Sunete de durere îi ieșeau din gât, împotriva voinței lui, până când a trebuit să-și îndese un pumn în gură ca să înăbușe zgomotul. Era moartă. Fusese ușor până la urmă. Poate că demonul, vrăjitoarea, zeița existase doar în mintea lui.

A încercat să se stăpânească. Oamenii fuseseră ca lutul în mâinile lui, înmuiați de dogoarea focului din Moscova. Nu va fi mereu atât de ușor. Dacă Dmitrii Ivanovici va afla că el a adunat mulțimea, îl va vedea ca pe-o amenințare la adresa autorității lui sau, mai rău, îl va considera chiar ucigașul verișoarei sale. Konstantin nu știa dacă noua lui influență va fi de-ajuns să potolească mânia Marelui Cneaz la distanță.

Era atât de ocupat să plângă, să străbată camera, să gândească și să se străduiască să nu gândească, încât n-a observat umbra de pe perete decât atunci când aceasta a vorbit.

— Plângi ca o fată? a spus o voce încet. Tocmai în noaptea asta? Ce faci, Konstantin Nikonovici?

Konstantin a tresărit, scoțând un sunet care semăna mult cu un țipăt.

— Tu ești, a spus el, respirând greu, ca un copil căruia îi e frică de întuneric. *Nu. Unde ești?*

— Aici, a spus vocea.

Konstantin s-a răsucit, dar nu și-a văzut decât propria umbră, făcută de lumina lămpii.

— Nu, aici.

De data asta, vocea părea să vină de la icoana lui cu Maica Domnului. Femeia de sub învelișul de aur al icoanei se uita urât la el. Nu era Fecioara Maria, ci Vasea cu părul ei negru despletit, cu un singur ochi și arsă de foc. Konstantin și-a înghițit un al doilea țipăt.

Apoi vocea a spus a treia oară, din propriul lui pat, râzând.

— Nu, aici, prostule.

Konstantin s-a uitat și a văzut... un bărbat.

Bărbat? Creatura din patul lui *arăta* ca un bărbat; un bărbat cum nu se mai văzuse niciodată într-o mănăstire. Stătea zâmbind pe pat, cu părul răvășit, cu picioarele dezgolite. Dar umbra lui – umbra lui avea gheare.

— Cine ești? a întrebat Konstantin, respirând repede.

— Nu mi-ai văzut niciodată fața? a întrebat creatura. A, nu, la solstițiu ai văzut bestia și umbra, dar nu și bărbatul.

S-a ridicat încet în picioare. El și Konstantin aveau aproape aceeași înălțime.

— Nu mai contează. Îmi cunoști vocea, a spus el, privind în jos ca o fată. Îți sunt pe plac, părinte?

Jumătatea de gură care nu avea cicatrici s-a strâmbat într-un zâmbet.

Konstantin stătea lipit de ușă, cu pumnul în gură.

— Țin minte. Ești diavolul.

Bărbatul – spiritul chyert – și-a ridicat privirea la auzul cuvintelor, cu o lucire în singurul lui ochi.

— Eu? Oamenii îmi spun Ursul, Medved, când îmi spun pe nume. Nu ți-a trecut niciodată prin minte că raiul și iadul sunt mai aproape de tine decât ți-ar plăcea să crezi?

— Raiul? Mai aproape? a întrebat Konstantin.

Simțea fiecare denivelare a ușii de lemn, care-l apăsa în spate.

— Dumnezeu m-a abandonat. M-a lăsat demonilor. Raiul nu există. Există doar lumea asta de lut.

— Exact, a spus demonul, deschizându-și larg brațele. S-o modelezi după placul tău. Ce-ți dorești de la lumea asta, părinte?

— De ce întrebi? a spus Konstantin tremurând din toate încheieturile.

— Pentru că am nevoie de tine. Am nevoie de un bărbat.

— Pentru ce?

— Bărbaţii execută ordinele demonilor, nu-i aşa? Aşa a fost mereu.

— Nu sunt servitorul tău, a spus Konstantin, cu glas tremurat.

— Nu – cine-ar vrea un servitor? a spus Ursul, venind tot mai aproape şi vorbind încet. Duşman, iubit, sclav pătimaş dacă vrei, dar servitor – nu, a continuat el, atingându-şi buza de sus cu limba roşie. Vezi, sunt generos când mă târguiesc.

Konstantin a înghiţit, simţindu-şi gura uscată. A respirat uşor, cu dorinţă şi disperare. I se părea că pereţii chiliei sale se strâng.

— Ce voi primi în schimbul – supunerii mele?

— Ce-ţi doreşti? a răspuns chyertul, aflat atât de aproape, încât ar fi putut să-i şoptească întrebarea la ureche.

În sufletul preotului era o tânguire disperată.

„M-am rugat – toţi anii vieţii mele m-am rugat. Dar tu ai tăcut, Doamne. Dacă fac târguri cu diavolii este doar din cauză că m-ai abandonat."

Acest diavol arăta de parcă îi urmărea gândurile cu o plăcere simplă şi secretă.

— Vreau să mă pierd în devotamentul oamenilor.

Era pentru prima dată când rostea acest gând cu voce tare.

— S-a făcut.

— Vreau confortul pe care îl au prinţii, a continuat Konstantin, înecat în ochiul acela. Mâncare bună şi paturi moi. Femei, a rostit el în şoaptă ultimul cuvânt.

— Şi asta, a spus Ursul râzând.

— Vreau să am autoritate pe pământ, a spus Konstantin.

— Atâta câtă pot obține mâinile tale, inima și vocea ta, a spus Ursul. Lumea va fi la picioarele tale.

— Dar ce vrei? a spus în șoaptă Konstantin Nikonovici.

Mâna diavolului s-a răsucit într-un pumn cu gheare.

— Tot ce mi-am dorit a fost să fiu liber. Fratele meu nemernic m-a închis într-un luminiș la marginea iernii pentru cât timp vor dăinui oamenii. Dar, până la urmă, și-a dorit ceva mai mult decât să mă vadă pe mine închis și sunt, în sfârșit, liber. Am văzut stelele și am simțit miros de fum și am gustat din frica oamenilor. Am găsit spiritele chyerti reduse la condiția de umbre, a continuat diavolul, ușor. Acum oamenii le controlează viața cu sunetul blestematelor de clopote. Așa că voi da cu clopotele de pământ și-l voi da jos și pe Marele Cneaz dacă tot m-am pornit. O să dau foc la toată această țărișoară de ruși și o să văd ce-o să crească din cenușă.

Konstantin a rămas holbându-se, fascinat și îngrozit.

— Ți-ar plăcea asta, nu-i așa? l-a întrebat Ursul. *Asta* îi va arăta Dumnezeului tău că nu e bine să te ignore.

A tăcut timp de câteva secunde, apoi a adăugat pe un ton banal.

— Pe scurt, vreau să te duci în seara asta unde te trimit și să faci ce-ți spun.

— În seara asta? Orașul e agitat; miezul nopții a venit și a trecut, iar eu...

— Ți-e teamă că o să fii văzut afară după miezul nopții, în tovărășia răului? Ei bine, lasă asta pe seama mea.

— De ce? a întrebat Konstantin.

— De ce nu? i-a replicat demonul.

Diavolul i-a șoptit la ureche:

— Preferi să rămâi aici și să te gândești la ea cum a murit? Să stai aici în întuneric și să tânjești după ea, moartă?

Konstantin a simţit gustul sângelui unde dinţii lui i s-au încleştat în interiorul obrazului.

— Era o vrăjitoare. A meritat-o.

— Asta nu înseamnă că nu ţi-a făcut plăcere, a spus diavolul, încet. De ce crezi c-am venit mai întâi la tine?

— Era urâtă, a spus Konstantin.

— Era la fel de năvalnică precum marea, a răspuns demonul. Şi plină, asemenea mării, de mister.

— Moartă, a spus Konstantin, de parcă dacă vorbea putea să şi-o şteargă din minte.

— Moartă, a zâmbit diavolul, cu un surâs secret.

Konstantin a simţit aerul gros în plămâni, de parcă ar fi încercat să respire prin fum.

— Nu putem pierde vremea, a spus Ursul. Prima lovitură – prima lovitură trebuie dată în seara asta.

— M-ai mai păcălit şi înainte, a spus Konstantin.

— Şi s-ar putea s-o fac din nou, i-a răspuns celălalt. Ţi-e frică?

— Nu, a spus Konstantin. Nu cred în nimic şi nu mi-e teamă de nimic.

Ursul a râs.

— Aşa şi trebuie. Pentru că asta e singura cale să joci pentru tot, când nu ţi-e frică să pierzi.

6

Nici oase, nici carne

Dmitrii şi oamenii lui au făcut bucăţi rugul de pe râu. Saşa a muncit cot la cot cu ceilalţi, cuprins de o disperare îngrozitoare şi lipsită de speranţă. Într-un final, un morman de buşteni care ardeau înăbuşit era împrăştiat de-a lungul unei fâşii de gheaţă topită din care ieşea abur. Cuşca arăta ca restul de lemn ars; de-abia îşi mai puteau da seama care era. Mulţimea fugise; era cea mai rece şi mai întunecată parte a nopţii. Stăteau într-un câmp de foc care se stingea, prinşi între pământul rece şi stelele de primăvară.

Puterea incredibilă care îi pusese în mişcare braţele lui Saşa a dispărut dintr-odată. S-a sprijinit de şoldul cu miros de fum al iepei lui. Nimic. Nu mai rămăsese nimic din Vasea. Saşa nu se putea opri din tremurat.

Dmitrii şi-a dat firele rebele de pe frunte şi-a făcut semnul crucii.

— Dumnezeu s-o odihnească, a spus el încet, punând o mână pe umărul vărului său. Niciun om nu poate să-şi facă singur dreptate în oraşul meu fără voia mea. Vei fi răzbunat.

Saşa n-a spus nimic, dar Marele Cneaz a fost surprins să vadă expresia de pe chipul vărului său. Suferinţă, bineînţeles, furie. Dar şi – mirare?

— Frate? a zis Dmitrii.

— Uite, a spus Saşa în şoaptă.

A dat un buştean la o parte cu piciorul, apoi altul şi a arătat spre ce mai rămăsese din cuşcă.

— Ce? a întrebat Dmitrii extenuat.

— Nu sunt oase, a spus Saşa înghiţind. Nici carne.

— Au ars, a spus Dmitrii. Focul a fost puternic.

Saşa a dat o dată din cap.

— N-a ars suficient.

— Haide, a spus Dmitrii, cu o expresie îngrijorată. Vărule, ştiu că-ţi doreşti ca ea să fie în viaţă, dar chiar a fost în acea cuşcă. N-avea cum să iasă de-acolo.

— Nu, a spus Saşa, respirând adânc. Nu, ar fi fost imposibil.

Dar tot s-a uitat din nou la imaginea înfricoşătoare în roşu şi negru a râului, apoi s-a dus brusc la cal.

— Mă duc la sora mea, a spus Saşa.

Dmitrii a rămas mut de uimire, apoi a înţeles.

— Foarte bine, a spus el. Spune-i Prinţesei de Serpuhov că... că îmi pare rău pentru suferinţa ei, şi a ta. Vasea... a fost o fată curajoasă. Domnul fie cu tine.

Vorbe, doar vorbe. Saşa ştia că Dmitrii nu regreta pe de-a-ntregul moartea lui Vasea. Fata fusese o problemă pe care Dmitrii nu ştia cum s-o rezolve. Şi cu toate astea, nu erau oase în cenuşă. Iar Vasea – nu puteai mereu să prevezi acţiunile ei. Saşa şi-a întors iapa şi a îmboldit-o în susul dealului posadei, apoi a ieşit pe porţile Moscovei.

Dmitrii s-a întors furios ca să dea ordine şi să-şi rânduiască soldaţii. Era foarte obosit. Fuseseră două focuri

în Moscova, iar al doilea, în felul lui, la fel de distructiv ca și primul.

Sașa a găsit porțile Olgăi distruse și curtea călcată în picioare. Dar Dmitrii trimisese toți soldații de care se putea lipsi. Stabiliseră ordinea și apăraseră clădirile alăturate castelului ca să nu fie jefuite. Curtea era liniștită.

Sașa a trecut de soldații lui Dmitrii, vorbindu-le blând. Câțiva dintre servitori au venit înapoi după ce mulțimea s-a îndreptat spre râu. Sașa a trezit un bărbat din grajduri și i-a dat hățurile iepei lui, fără prea multă vorbă.

Zăpada din curte era împroșcată de sânge, iar pe ușa teremului erau urme de cizme și de săbii. O servitoare speriată i-a deschis în cele din urmă ușa lui Sașa, care ciocănea insistent. A trebuit s-o convingă să-l lase să intre.

Olga stătea lângă soba încinsă din dormitorul ei, încă trează și îmbrăcată. Arăta trasă la față și cenușie în lumina lumânării; umbre de oboseală îi mânjeau frumusețea chipului. Maria plângea isteric în poala mamei ei, cu părul ei negru împrăștiat peste tot ca o apă. Cele două erau singure. Sașa s-a oprit în prag. Olga s-a uitat la el și a văzut cât era de murdar, plin de bășici și de cenușă și extenuat.

— Dacă ai vești, mai pot aștepta, a spus Olga, privind spre copil.

Sașa nu știa ce să spună; speranța lui slabă și îngrozitoare i se părea prostească acum, în lumina realității, a curții stropite cu sânge și a durerii incredibile a Mariei.

— E bine Mașa? a întrebat el, străbătând camera și îngenunchind lângă sora lui.

— Nu, a spus Olga.

Maria și-a ridicat capul, cu ochii umezi și cu urme ca niște vânătăi în jurul pleoapelor.

— L-au omorât! a spus ea plângând. L-au omorât, iar el n-ar fi făcut nimic nimănui, mai puțin celor răi, și îi plăcea terciul și *n-ar fi trebuit să-l omoare*! a continuat ea cu sălbăticie în priviri. O s-o aștept pe Vasea să se întoarcă și o să-i omorâm pe toți cei care l-au rănit.

S-a uitat urât prin cameră, apoi ochii i s-au umplut iar de lacrimi. Furia i s-a scurs din minte la fel de repede pe cât s-a stârnit. A căzut în genunchi, făcându-se mică și plângând în poala mamei ei.

Olga a mângâiat-o pe păr. De aproape, Sașa vedea că Olgăi îi tremură mâna.

— S-a strâns o gloată, a spus Sașa, încet. Vasea...

Olga și-a dus un deget la buze, privind la copilul care plângea, dar și-a închis ochii negri timp de o secundă.

— Domnul fie cu ea, a spus Olga.

Maria și-a ridicat din nou capul.

— Unchiule Sașa, s-a întors Vasea cu tine? Are nevoie de noi; o să fie tristă.

— Mașa, a spus Olga încetișor. Trebuie să ne rugăm pentru Vasea. Mi-e teamă că nu s-a întors.

— Dar ea...

— Mașa, a spus Olga. Taci. Nu știm tot ce s-a-ntâmplat; trebuie să așteptăm vești. Diminețile sunt mai înțelepte decât serile. Vino. Hai să dormi.

Maria nu voia să doarmă. S-a ridicat în picioare.

— Trebuie să se-ntoarcă! a strigat copilul. Unde s-a dus dacă n-a venit aici?

— Poate că s-a dus la Domnul, a spus Olga, pe un ton sigur, pentru că nu-și mințea copiii. Dacă e așa, lasă-i sufletul să-și găsească pacea.

Copilul s-a uitat când la mama, când la unchiul ei, cu buzele depărtate de groază. Apoi și-a întors capul, ca și cum vorbea altcineva în cameră. Sașa i-a urmărit privirea

spre colțul sobei. Nu era nimeni acolo. I-a trecut un fior pe șira spinării.

— Nu, nu s-a dus! a strigat Maria, eliberându-se din brațele mamei ei și frecându-și ochii umezi. Nu e cu Domnul. Te-nșeli! Este... unde? a întrebat ea adresându-se locului gol de lângă podea. Miezul nopții nu e un loc.

Sașa și Olga s-au uitat unul la celălalt.

— Mașa... a început Olga.

Dintr-odată, s-a auzit mișcare la ușă. Au tresărit cu toții; Sașa s-a întors, punându-și mâna murdară pe mânerul sabiei.

— Sunt eu, a spus Varvara.

Coada ei blondă împletită era răvășită; avea cenușă și sânge pe haine.

— Unde ai fost? a întrebat-o Olga holbându-se la ea.

— Vasea trăiește, a spus Varvara fără să se mai formalizeze. Sau cel puțin era vie când am plecat eu de lângă ea. Aveau de gând s-o ardă pe rug. Dar a spart gratiile cuștii și a sărit de-acolo nevăzută. Am scos-o din oraș.

Sașa sperase, dar nu se gândise cu-adevărat cum era posibil...

— Nevăzută? a spus el, cu mintea la alte lucruri mai importante. Unde? Era rănită? Unde e? Trebuie să...

— Da, este rănită; a fost bătută de gloată, a spus Varvara pe un ton acid. Dar aproape că și-a pierdut și mințile din cauza magiei; a cuprins-o pe neașteptate, din disperare. Dar trăiește, iar rănile ei nu sunt cauzatoare de moarte. A scăpat.

— Unde e acum? a întrebat Olga pe un ton tăios.

— A luat calea prin Miezul Nopții, a spus Varvara, iar pe chip i s-a ivit un amestec ciudat de uimire și resentimente. Poate că va reuși să ajungă la lac. Am făcut tot ce-am putut.

— Trebuie să merg la ea, a spus Saşa. Unde este această cale prin Miezul Nopţii?

— Nicăieri, a spus Varvara. Şi peste tot. Dar doar la miezul nopţii. Acum nu mai e miezul nopţii. În orice caz, tu nu poţi să vezi: nu ai puterea de a merge pe drumul Miezului Nopţii singur. N-o mai poţi ajunge.

Olga a privit încruntându-se de la Maria la Varvara.

— Vrei să te cred pe cuvânt? a întrebat Saşa fără să-i vină să creadă. Crezi c-o să-mi abandonez sora?

— Nu se pune problema s-o abandonezi; soarta ei nu mai e în mâinile noastre.

Varvara s-a lăsat pe un scăunel ca şi cum nu era o servitoare. Ceva s-a schimbat, subtil, în felul ei de a se purta. Ochii ei aveau o privire concentrată şi tulburată.

— Mâncătorul e liber, a spus ea. Creatura pe care oamenii o numesc Medved. Ursul.

Chiar şi după ce Vasea le-a spus adevărul, în orele după ce Moscova fusese cuprinsă de foc şi salvată de zăpadă, Saşa de-abia putea crede în poveştile cu diavoli ale surorii lui. Era pe punctul de a-i cere din nou Varvarei să-i spună exact unde era sora lui, când Olga a intervenit:

— Ce înseamnă asta, că Ursul e *liber*? Cine este Ursul? Liber să facă ce?

— Nu ştiu, a spus Varvara. Ursul este printre cei mai puternici chyerti, un stăpân al forţelor necurate de pe pământ, a continuat ea, vorbind rar, de parcă îşi amintea o lecţie de mult uitată. Iscusinţa lui principală e de a cunoaşte minţile femeilor şi bărbaţilor şi de a-i controla după dorinţa lui. Mai presus de orice, iubeşte să distrugă şi să provoace haos şi va căuta tot timpul să semene furtună.

Varvara a dat din cap şi, dintr-odată, era din nou servitoarea Varvara, inteligentă şi practică.

— Toată tărăşenia va trebui să aştepte până dimineaţă; suntem cu toţii incredibil de obosiţi. Haide, fata sălbatică trăieşte şi n-o mai poate atinge nici prieten, nici duşman. Nu vreţi să mergeţi cu toţii la culcare?

S-a aşternut tăcerea. Apoi, pe un ton dur, Saşa a spus:

— Nu, dacă nu pot merge la ea, atunci cel puţin o să mă rog. Pentru sora mea, pentru acest oraş nebun.

— Oraşul nu e nebun, a protestat Maria.

Le-a ascultat conversaţia cu o privire feroce în ochii negri, apoi şi-a întors capul ca să asculte acea voce nevăzută de lângă podea.

— A fost un bărbat cu părul auriu – el a împins mulţimea să facă ce-a făcut. El le-a vorbit, el i-a înfuriat, a spus Maria începând să tremure. El a fost cel care a venit aseară, care m-a făcut să merg cu el. Oamenii ascultă când el vorbeşte. Vocea lui e foarte frumoasă. Şi o urăşte pe mătuşa Vasea.

Olga a cuprins-o pe fiica ei în braţe. Maria a început din nou să plângă, cu suspine rare şi obosite.

— Taci, scumpa mea, i-a spus Olga fiicei ei.

Saşa a simţit cum i se aşterne o expresie de mohorâre pe faţă.

— Preotul cu părul auriu, a spus el. Konstantin Nikonovici.

— Tatăl nostru i-a oferit un adăpost. Tu l-ai adus la Moscova. Eu i-am acordat sprijiin aici, a spus Olga, iar calmul ei obişnuit nu putea să ascundă privirea din ochii ei.

— Mă voi ruga acum, a spus Saşa. Dacă un demon a sosit în oraşul acesta, tot ce pot să fac eu împotriva lui este să mă rog. Dar mâine mă voi duce la Dmitrii Ivanovici. O să am grijă ca acest preot să fie judecat şi să se facă dreptate.

— Trebuie să-l ucizi cu sabia ta, unchiule Saşa, a spus Maria. Pentru că este foarte rău.

Saşa le-a sărutat pe Olga şi pe Maria şi a plecat în tăcere.

— Mulţumesc că i-ai salvat viaţa surorii noastre, i-a spus Olga Varvarei, după ce a plecat Saşa.

Varvara n-a spus nimic, dar cele două femei şi-au strâns mâinile. Se cunoşteau de multă vreme.

— Acum spune-mi mai mult despre acest demon care a venit la Moscova, a adăugat Olga. Dacă siguranţa familiei mele e pusă în pericol, nu poate aştepta până dimineaţă.

7

Monstru

Într-o altă parte a Moscovei, în ora întunecată şi rece dinainte de răsăritul soarelui, un ţăran şi nevasta lui stăteau treji pe cuptorul fratelui lui. Îşi pierduseră casa, toată averea şi pe primul lor născut noaptea trecută şi niciunul dintre ei nu dormise de-atunci.

O bătaie uşoară şi insistentă s-a auzit la fereastră.

Cioc. Cioc.

Jos, pe podea, familia fratelui a început să se mişte. Ciocănitul a continuat, la fel de încet şi monoton, mai întâi la fereastră, apoi la uşă.

— Cine-ar putea să fie? a întrebat încet soţul.

— Poate cineva care are nevoie de ajutor, a spus nevasta lui, cu vocea răguşită din cauza lacrimilor pe care le-a vărsat în ziua aceea. Deschide.

Soţul ei s-a dat jos de pe cuptor fără tragere de inimă. S-a împleticit până la uşă, trecând peste trupurile celor din familia fratelui, care au mormăit nemulţumiţi. A deschis uşa interioară şi a descuiat-o pe cea din exterior.

Nevasta lui l-a auzit suspinând o dată, apoi nimic. S-a dus repede lângă el.

O siluetă mică stătea în prag. Pielea îi era înnegrită și i se cojea; i se puteau vedea oasele albe prin rupturile hainelor.

— Mama? a spus în șoaptă.

Mama copilului mort a țipat, un țipăt care ar fi trezit și morții – dar morții erau deja treji –, un țipăt care le-a trezit vecinii, care dormeau neliniștiți, bântuiți de amintirea incendiului. Oamenii au tras obloanele și au deschis ușile.

Acest copil n-a intrat în casă. În schimb, s-a întors și a început să meargă în susul străzii. Mergea legănându-se ca un om beat, împleticindu-se dintr-o parte în alta. Ochii lui, în lumina lunii, erau nedumeriți, și speriați, și atenți în același timp.

— Mama? a spus din nou.

De-o parte și de cealaltă a străzii, vecinii se holbau și arătau cu degetul.

— Maica Domnului.

— Cine este?

— Ce este?

— Un copil?

— Ce copil?

— Nu – Domnul să ne apere, – este micul Andriușa – dar el e mort...

Apoi s-a auzit vocea mamei copilului.

— Nu! a țipat ea. Nu, îmi pare rău; sunt aici. Micuțule, nu mă părăsi.

Femeia a alergat după copilul mort, alunecând pe pământul aproape înghețat. Soțul ei a alergat împleticindu-se după ea. În mulțimea înmărmurită de pe stradă era un preot; bărbatul l-a prins de braț și l-a tras după el.

— Batiușka, fă ceva! a strigat el. Fă-l să dispară! Roagă-te...

— Upir – vampir!

Cuvântul – groaznicul cuvânt din legende, coşmaruri şi basme – s-a dus din casă în casă, pe măsură ce oamenii se dezmeticeau. S-a răspândit în josul străzii, în susul străzii şi înapoi, crescând în intensitate până când a devenit un geamăt, un strigăt.

— Băiatul mort. Merge. Morţii merg. Suntem blestemaţi. *Blestemaţi!*

Agitaţia creştea cu fiecare clipă. Felinare de lut au fost aprinse, iar torţele aruncau cercuri de lumină aurie sub luna subţire. S-au ridicat strigăte. Oamenii au leşinat, au plâns sau i-au cerut ajutorul lui Dumnezeu. Unii dintre ei au deschis uşile şi au ieşit să vadă ce se întâmpla. Alţii şi-au baricadat uşile şi au început să se roage cu toată familia.

Iar copilul mort a continuat să meargă pe picioare nesigure spre dealul oraşului.

— Fiule! a spus mama lui gâfâind, alergând pe lângă el.

Încă nu îndrăznea să-l atingă; felul ţeapăn în care se mişca nu semăna deloc cu felul în care oamenii vii se mişcau. Dar în ochii lui – ea era sigură de asta – era ceva din fiul ei.

— Copilul meu, ce coşmar e acesta? Ni te-a trimis Dumnezeu înapoi? Ai venit să ne previi?

Copilul mort s-a întors şi a spus „Mama?“ din nou, pe o voce înaltă şi domoală.

— Sunt aici, a spus femeia în şoaptă, întinzând mâna să-l atingă.

Pielea de pe faţă i s-a desprins la atingerea ei. Soţul femeii l-a împins pe preot înainte.

— Fă ceva, pentru numele lui Dumnezeu.

Preotul, cu buzele tremurânde, s-a împleticit înainte şi a ridicat o mână nesigură.

— Nălucă, te alung...

Copilul a privit în sus, cu ochi goi. Mulțimea s-a dat înapoi, făcându-și cruce și așteptând... Ochii copilului au privit spre fețele celor adunați acolo.

— Mama? a spus el în șoaptă o ultimă dată și s-a năpustit asupra ei.

N-a atacat repede; rănile și moartea îi slăbiseră puterile, îl făcuseră nesigur pe picioarele lui de copil. Dar femeia n-a opus nicio rezistență. Vampirul și-a îngropat fața în gâtul ei zbârcit.

Femeia a scos un țipăt bolborosit de durere și dragoste și a strâns creatura la piept, respirând greu, agonizant și cântându-i încet în același timp.

— Sunt aici, i-a șoptit ea din nou.

Apoi micul monstru venit din morți s-a mânjit cu sângele ei, smucindu-și capul înainte și-napoi, prefăcându-se că e un copil.

Oamenii au luat-o la fugă, țipând.

Apoi o voce a răsunat din susul străzii și părintele Konstantin a venit, în grabă, înverșunat și distins, cu părul lui auriu strălucind în lumina lunii.

— Oameni ai lui Dumnezeu, a spus el. Sunt aici, nu vă temeți de-ntuneric.

Vocea lui semăna cu sunetul clopotelor la răsărit. Veștmintele lungi îi fluturau ca o mantie. A trecut în grabă pe lângă soțul care căzuse în genunchi, cu o mână întinsă, neputincios.

Hotărât ca un bărbat care scoate sabia, preotul a făcut semnul crucii.

Copilul vampir a sâsâit. Fața îi era neagră de sânge.

În spatele lui Konstantin era o umbră cu un singur ochi, privind cu încântare întâlnirea sângeroasă și nefirească, dar n-a văzut-o nimeni. Nici măcar Konstantin n-a

văzut-o. Poate că a uitat în acel moment că nu doar vocea lui îi cerea mortului să-şi găsească liniştea.

— Înapoi, diavole, a spus Konstantin. Întoarce-te de unde ai venit. Nu-i mai deranja pe cei vii.

Micul vampir a sâsâit. Mulţimea speriată s-a oprit din fugă, iar cei care se aflau cel mai aproape priveau fascinaţi. Timp de câteva secunde, upirul şi preotul păreau că şi-au încleştat privirile într-o bătălie îngrozitoare de voinţă. Singurul sunet era bolboroseala pe care femeia muribundă o scotea respirând.

O persoană cu spirit de observaţie ar fi văzut că monstrul nu se uita la preot, ci în spatele lui. În spatele lui Konstantin, umbra cu un singur ochi a ridicat degetul mare într-un gest poruncitor, la fel cum un om alungă un câine.

Vampirul şi-a arătat din nou dinţii, dar uşor, ca şi cum puterea care i-a dat viaţă, precum şi abilitatea de a respira şi de a se mişca au dispărut. S-a prăbuşit la pieptul mamei sale. Nimeni nu şi-a dat seama dacă acel ultim sunet a fost cea din urmă răsuflare a lui sau a ei.

Soţul a rămas uitându-se la cadavrele familiei lui: golite, înfricoşate şi nemişcate. Dar mulţimea nu se uita la el.

— *Du-te înapoi*, i-a şoptit la ureche printre dinţi Ursul lui Konstantin. Ei cred că eşti un sfânt; nu e vremea să mai stai. Poţi să distrugi efectul şi cu un lucru simplu ca un strănut.

Konstantin Nikonovici, înconjurat de feţe vlăguite de uimire, ştia prea bine lucrul ăsta. A făcut din nou semnul crucii spre mulţime: o binecuvântare. Apoi s-a întors spre strada îngustă, străbătând întunericul cu paşi mari, sperând să nu se împiedice pe gheaţă. Oamenii s-au dat înapoi din faţa lui, plângând.

Sângele lui Konstantin cânta la amintirea puterii. Anii de rugăciune, de cercetare zeloasă, l-au făcut să fie un

proscris al lui Dumnezeu, dar acest demon îl putea face măreț printre oameni. El știa asta. Dacă o parte din el îi șoptea: *O să-ți mănânce sufletul,* Konstantin nu-i dădea ascultare. La ce l-a ajutat vreodată sufletul? Dar a rostit în șoaptă, în ciuda a ceea ce simțea: „Femeia aceea a murit ca să-ți faci tu spectacolul."

Diavolul a dat din umeri. Jumătatea cicatrizată a feței lui era ascunsă de întuneric; arăta obișnuit, mai puțin picioarele lui goale care nu făceau niciun zgomot. Din când în când se uita la stele.

— Nu e *chiar* moartă; morții nu rămân nemișcați când sunt eu prin preajmă.

Konstantin s-a cutremurat.

— Femeia va străbate străzile noaptea, strigându-și fiul. Dar este spre binele nostru. Mai multe scântei care să le aprindă frica, a spus demonul, privindu-l pe preot cu coada ochiului. Ai regrete? E prea târziu pentru scrupule, om al lui Dumnezeu.

Konstantin n-a spus nimic.

— Nu este nimic în afară de putere pe lumea asta, a spus diavolul încet. Oamenii sunt împărțiți în cei care o au și cei care nu o au. Tu de care parte vei fi, Konstantin Nikonovici?

— Cel puțin eu sunt om, s-a răstit Konstantin, pe un ton ascuțit. *Tu* ești doar un monstru.

Dinții lui Medved erau albi ca ai unui animal; au lucit pentru scurt timp când a zâmbit.

— Nu există monștri.

Konstantin a pufnit.

— Nu există, a spus Ursul. Nu există monștri pe lume și nici sfinți. Doar nuanțe infinite țesute pe aceeași tapiserie, luminoase și întunecate. Monstrul cuiva este pentru altcineva persoana iubită. Cei înțelepți știu asta.

Aproape că ajunseseră la poarta mănăstirii.

— Atunci, înseamnă că tu ești monstrul meu, diavole? a întrebat Konstantin.

Umbra de la colțul gurii lui Medved s-a adâncit.

— Sunt, a spus el. Dar sunt și persoana pe care o iubești. Tu nu poți face diferența.

Diavolul i-a apucat în mâini capul auriu, l-a tras spre el și l-a sărutat pe gură.

Apoi a dispărut în întuneric, râzând.

8

Între oraș și Necuratul

Fratele Aleksandr a părăsit palatul surorii lui în acea oră de un albastru-gri dinainte de răsăritul soarelui. De jur împrejurul lui, Moscova se trezea la viață, îmbufnată. Furia și sălbăticia orașului s-au transformat într-o neliniște adâncă. Dmitrii avea în stradă toți oamenii de care se putea folosi – avea soldați la porțile palatului, la poarta palatului său, la ușile caselor boierilor –, dar prezența lor părea doar să alimenteze sentimentul de groază.

Câțiva oameni l-au recunoscut pe Saşa, în ciuda orei și a faptului că fața îi era acoperită de glugă. Altădată i-ar fi cerut să-i binecuvânteze; acum îi aruncau priviri încruntate și-și trăgeau copiii aproape.

Fratele vrăjitoarei.

Saşa a mers mai departe, cu buzele strânse. Poate că un călugăr cu mai mult har și-ar fi îndreptat privirea spre lucruri cerești, iertate și uitate, și nu ar fi plâns suferința surorii lui sau pierderea reputației sale. Dar, dacă ar fi fost un călugăr cu har, ar fi rămas la mănăstire.

Soarele trasase o margine ruginie la orizont și apa se scurgea pe sub zăpada moale când Saşa a intrat pe poarta

palatului Marelui Cneaz şi l-a găsit pe Dmitrii vorbind încet cu trei dintre boierii lui.

— Domnul să fie cu voi, le-a spus Saşa.

Boierii şi-au făcut toţi semnul crucii, cu expresii de îngrijorare pe chipurile pe jumătate ascunse de bărbi. Saşa nu-i putea învinovăţi că se purtau astfel.

— Marilor familii nu le place asta, a spus Dmitrii după ce boierii au făcut o plecăciune şi au plecat, iar servitorii lor s-au depărtat. Nu le place nimic din toate astea. Că un trădător a ajuns atât de aproape de mine încât ar fi putut să mă ucidă, că am pierdut controlul asupra oraşului aseară. Şi... a continuat Dmitrii, dar s-a oprit, jucându-se cu mânerul sabiei. Umblă zvonuri că a fost văzut un demon în Moscova.

Saşa s-a gândit la avertizarea Varvarei. Poate că Dmitrii se aştepta ca el să-l ia în râs, în schimb, Aleksandr a întrebat:

— Ce fel de... demon?

Dmitrii i-a aruncat o privire uimită.

— Nu ştiu, dar de-asta au venit cei trei boieri la mine atât de devreme şi atât de neliniştiţi. Au auzit şi ei zvonurile şi le e teamă că oraşul a fost blestemat. Mi-au spus că oamenii nu mai vorbesc acum decât despre diavoli şi alte lucruri rele. Mi-au spus că singurul motiv pentru care oraşul n-a căzut pradă forţelor malefice este pentru că un preot pe nume Konstantin a izgonit demonul. Spun despre el că e un sfânt şi că e singurul care stă între oraş şi Necuratul.

— Sunt minciuni, a spus Saşa. Acelaşi părinte Konstantin a instigat oraşul la revoltă ieri şi a ars-o pe sora mea pe rug.

Dmitrii a mijit ochii.

— Gloata adunată de el a spart porțile palatului surorii mele, a continuat Saşa. Şi... a început, dar s-a oprit.

„A furat-o pe nepoata mea din patul ei şi i-a dat-o trădătorului", a vrut Saşa să spună, dar... „Nu", îi zisese Olga. „Să nu cumva să spui cuiva că fiica mea a părăsit teremul în noaptea aia. Fă-i dreptate lui Vasea dacă poţi, dar ce crezi c-o să spună lumea despre Maria?"

— Ai dovezi? l-a întrebat Dmitrii.

Altădată Saşa i-ar fi răspuns: „Nu este cuvântul meu suficient?", iar Dmitrii i-ar fi zis: „Ba da, frate", şi acesta ar fi fost sfârşitul discuţiei. Dar s-a strecurat o minciună între ei, aşa că Saşa a spus:

— Există martori care l-au văzut pe părintele Konstantin în mulţimea de la Palatul Serpuhov şi la rug.

Dmitrii nu a răspuns imediat.

— După ce-am auzit zvonurile în dimineaţa asta, am trimis oameni la Mănăstirea Arhanghelului cu ordine de a-l aduce pe preot aici. Dar nu era la mănăstire. Era în Catedrala Adormirii Maici Domnului, unde jumătate din oraş îl asculta, rugându-se şi plângând. Predică la fel ca un înger, spune lumea, iar în Moscova s-a răspândit vestea despre frumuseţea şi evlavia lui şi despre cum a scăpat oraşul de diavoli. Numai aceste zvonuri îl fac periculos, fără să mai iau în considerare că tu-l descrii ca pe un ticălos.

— Dacă este periculos, de ce nu l-ai arestat?

— N-ai auzit? l-a întrebat Dmitrii. Nu pot să târăsc un om sfânt afară din catedrală în faţa a jumătate din Moscova. Nu, o să vină astăzi ca să onoreze invitaţia mea discretă şi o să hotărăsc ce e de făcut.

— A îndemnat gloata să spargă porţile Palatului Serpuhov, a spus Saşa. Doar un singur lucru poţi să-i faci.

— Voi face dreptate, vărule, i-a răspuns Dmitrii, avertizându-l din priviri. Însă eu voi face asta, nu tu.

Sașa n-a spus nimic. Curtea se umpluse de sunete de ciocane, de oameni care strigau și de cai. Dincolo de zidurile palatului se auzea orașul care se trezea.

— Am dat ordine să se țină slujbe, a adăugat Dmitrii, părând obosit. I-am pus pe toți episcopii să se roage. Nu știu ce altceva să fac. La naiba, nu sunt un om sfânt ca să răspund la întrebări despre blesteme și diavoli. Oamenii sunt oricum neliniștiți și fără zvonuri prevestitoare de rău. Treaba noastră e să reconstruim orașul și să-i găsim pe tătari.

Lui Konstantin i se părea că întreaga Moscovă l-a urmat de la Catedrală la palatul Marelui Cneaz. Vocile lor trăgeau de el; duhoarea lor îl învăluia.

— Mă voi întoarce, le-a spus oamenilor, înainte să intre pe porți.

Mulțimea l-a așteptat afară, cu icoane în mâini, rugându-se cu voce tare, făcând mai mult decât o sută de paznici.

Cu toate astea, Konstantin simțea o sudoare rece pe măsură ce străbătea curtea. Dmitrii avea și el paznici, înarmați până în dinți și vigilenți. Din dimineața aceea, diavolul nu l-a mai părăsit pe Konstantin. Acum Medved mergea în pas cu el, invizibil pentru toți în afară de preot, și se uita în jur cu interes. Ursul, și-a dat seama Konstantin îngrozit, se distra de minune.

Prin curte erau împrăștiate grupuri de demoni mici, creaturi ale casei. Lui Konstantin i s-a ridicat părul pe ceafă văzându-i.

— Ce vor? a întrebat el.

Ursul a rânjit la demonii adunați în curte.

— Le e frică. Clopotele îi fac să dispară an după an, dar distrugerea caselor îi va omorî mai repede. Ei știu ce am de gând să fac, a răspuns Ursul, făcând o plecăciune în fața

lor, ironic. Vor muri cu toţii, a adăugat pe un ton vesel, ca şi cum voia să se asigure că-l aud, şi a mers mai departe.

— Cale bătută, a spus Konstantin în şoaptă şi l-a urmat.

I se părea că privirile fixe ale demonilor de casă îi străpungeau spatele.

În biroul de audienţe îl aşteptau doi bărbaţi: Fratele Aleksandr şi Dmitrii Ivanovici, cu servitorii lui care stăteau nemişcaţi în spate. Încă mirosea a fum. Un perete era brăzdat de tăieturi de sabie, iar vopseaua era scrijelită.

Dmitrii era aşezat pe tronul lui sculptat. Fratele Aleksandr stătea, vigilent, lângă el.

— Ăla te-ar omorî dacă ar putea, a remarcat Ursul, arătând cu bărbia spre Saşa.

Saşa a mijit ochii. Lui Konstantin îi juca imaginaţia feste sau privirea călugărului a trecut de la el spre diavolul de alături? Timp de câteva secunde a fost cuprins de un sentiment de panică.

— Fii calm, a adăugat Ursul, cu ochii pe Saşa. Are aceeaşi culoare a părului ca vrăjitoarea. Intuieşte ceea ce nu poate vedea, dar atât. Încearcă să nu mori, om al Domnului, a continuat el.

— Konstantin Nikonovici, a spus Dmitrii pe un ton glacial.

Konstantin a înghiţit în sec.

— O fată, ruda mea de sânge, a murit în flăcări ieri, fără să fie judecată. Umblă zvonuri că tu ai convins mulţimea să facă asta. Ce-ai de spus?

— Nu i-am convins eu, a spus Konstantin, pe un ton calm. Am încercat să-i opresc pe oameni să nu recurgă la şi mai multă violenţă, să nu dea buzna în terem şi să le omoare pe femeile de-acolo. Atâta lucru am reuşit să fac, dar n-am putut-o salva pe fată.

Nu era nevoie să mimeze durerea din glas, trebuia doar s-o lase să iasă la suprafață din amestecul de sentimente.

— M-am rugat pentru sufletul ei, dar nu m-am putut opune mâniei oamenilor. Chiar ea a recunoscut că a fost autoarea incendiului care a ucis atâția.

A atins nota perfectă de regret în recunoașterea faptelor lui. Ursul a pufnit lângă el. Konstantin era cât pe ce să se întoarcă și să se uite urât la el.

Sașa, aflat lângă vărul lui pe podiumul tronului, a rămas perfect nemișcat.

— Călugărul știe de unde a început incendiul, a spus Ursul. Insistă; n-o să-l mintă pe Marele Cneaz.

— Spui minciuni, i-a zis Dmitrii lui Konstantin. Tătarii au dat foc orașului.

— Întreabă-l pe Fratele Aleksandr, a spus Konstantin, umplând camera cu vocea lui. Întreabă-l pe călugărul sfânt, aici de față, dacă fata a pus focul sau nu. În numele lui Dumnezeu, îi cer să spună adevărul.

Dmitrii și-a întors capul spre Sașa. Ochii călugărului sclipeau de furie, dar Konstantin a văzut cu mirare că era adevărat. Aleksandr n-ar minți.

— A fost un accident, a spus Sașa printre dinți.

El și Dmitrii s-au uitat unul la celălalt de parcă erau singuri în încăpere.

— Dmitrii Ivanovici... a început Sașa.

Dmitrii s-a schimbat la față; și-a întors privirea spre Konstantin, fără să rostească niciun cuvânt. Preotul a simțit un val de plăcere și l-a văzut pe Urs rânjind. S-au uitat unul la celălalt, înțelegându-se perfect.

„Poate că am fost mereu blestemat să știu ce gândește monstrul ăsta", și-a zis Konstantin.

— În același timp, fata a salvat orașul, a spus Ursul în șoaptă. Deși fratele ei nu poate să spună asta fără s-o acuze

pe propria lui soră de vrăjitorie. Fată nebună, semăna cu un spirit al haosului, a continuat el pe un ton admirativ.

Konstantin a strâns din buze.

— Am mai auzit și că te-ai luptat cu un demon aseară și că l-ai izgonit, a spus Dmitrii, revenindu-și ușor.

— Demon sau un biet suflet pierdut, nu știu, a spus Konstantin. Dar a venit furios ca să chinuie oamenii. M-am rugat, a spus el controlându-și mai bine vocea, iar Dumnezeu a intervenit. Asta e tot.

— Chiar așa? a spus Fratele Aleksandr pe un ton jos și măsurat. Și dacă nu te credem?

— Aș putea să aduc zeci de martori din oraș ca să dovedească, a răspuns Konstantin cu mai multă siguranță.

Călugărul avea acum mâinile legate.

— Deci e adevărat? a întrebat Dmitrii aplecându-se înainte. A fost un demon în Moscova?

Konstantin a făcut semnul crucii.

— E adevărat, a spus el cu capul plecat. Un moroi. L-am văzut cu ochii mei.

— De ce crezi că a fost un moroi în Moscova, batiușka?

Konstantin a remarcat titlul onorific de batiușka folosit de Dmitrii, o formă mai apropiată de a spune părinte. A tras aer în piept.

— A fost pedeapsa lui Dumnezeu pentru faptul c-am adăpostit o vrăjitoare. Dar vrăjitoarea e moartă acum și poate Dumnezeu se va îndupleca.

— Nu prea cred, a spus Ursul, dar numai Konstantin l-a auzit.

„Blestemat să fie preotul cu limba de aur", a gândit Sașa. „Blestemată să fie și Vasea, oriunde ar fi."

Ar fi putut să-i apere bunele intenții și sufletul bun, dar n-ar fi putut să spună cu inima împăcată că sora lui

n-avea nicio vină. Nu putea să afirme că nu e vrăjitoare. Nu putea să vorbească despre răpirea Mariei.

Iar acum trebuia să stea înaintea acestui criminal şi să asculte cum trunchia adevărul, şi nu avea niciun răspuns, iar Dmitrii, în mod uimitor, îl asculta pe preot. Saşa era alb de mânie.

— Se va întoarce moroiul? a întrebat Dmitrii.

— Cine poate şti în afară de Dumnezeu, a răspuns Konstantin.

Şi-a îndreptat privirea puţin spre stânga, deşi nu era nimic acolo. Lui Saşa i s-a ridicat părul pe ceafă.

— Atunci... a început Dmitrii, dar n-a apucat să termine.

O zarvă pe trepte le-a atras atenţia, apoi uşile sălii de audienţe s-au deschis.

Toţi s-au uitat într-acolo. Intendentul lui Dmitrii a dat buzna în încăpere, urmat de un bărbat în haine elegante, şifonate de drum lung.

Dmitrii s-a ridicat. Toţi servitorii au făcut plecăciuni. Nou-venitul era mai înalt decât Marele Cneaz şi avea aceiaşi ochi cenuşii. Toată lumea l-a recunoscut de îndată. Era cea mai puternică persoană din Moscova, după Marele Cneaz, singurul care era prinţ de drept, stăpân pe pământurile lui, fără să fie vasal. Vladimir Andreevici, Prinţ de Serpuhov.

— Încântat de oaspeţi, vărule, a spus bucuros Dmitrii.

Dmitrii şi Vladimir crescuseră împreună.

— Urme de incendiu în oraş, a fost răspunsul lui Vladimir. Mă bucur să văd că Moscova e încă în picioare, a continuat el, cu o privire îngrijorată; era slab în urma călătoriei făcute pe timp de iarnă. Ce s-a-ntâmplat?

— A fost un incendiu, după cum ai văzut, a spus Dmitrii. Şi o răscoală. O să-ţi povestesc totul. Dar de ce ai venit în aşa grabă?

— Mamai și-a strâns armata.

Tăcerea s-a așternut peste încăpere; Vladimir n-a încercat să diminueze impactul veștii.

— Am primit știri la Serpuhov, a continuat el. Mamai are un rival spre sud care devine tot mai puternic pe zi ce trece. Ca să oprească amenințarea, are nevoie de supunerea Moscovei și de argintul nostru. El însuși vine aici ca să le obțină. Nu există niciun dubiu. Va ajunge la Moscova la toamnă dacă nu-i plătești, Dmitrii Ivanovici. Va trebui să-i dai argintul sau să strângi o armată, și nu e timp de pierdut.

Pe fața lui Dmitrii s-a așternut un amestec ciudat de furie și ardoare.

— Spune-mi tot ce știi, a spus el. Vino, haide să bem și să...

Saşa a observat, furios, că vărul lui era ușurat, pentru moment, să lase deoparte toate întrebările despre diavoli și morți și despre cine poartă vina pentru răscoală și incendiu. Discuțiile despre război și politică erau mai presante și mai puțin tensionate.

Prin amestecul de furie și spaimă pe care-l simțea, Saşa ar fi putut să jure că în încăpere cineva râdea.

— Vrei să-l trimiți pe preot de-aici nepedepsit? a întrebat Saşa mai târziu.

De-abia putea să vorbească. Rar a găsit un moment să-l prindă pe vărul lui singur, după sosirea lui Vladimir Andreevici. Saşa a reușit, în sfârșit, să vorbească cu Dmitrii în curte, chiar când voia să încalece pe cal și să meargă să vadă părțile din Moscova care arseseră.

— Crezi că Vladimir Andreevici o să accepte asta? Vasea a fost cumnata lui.

— I-am arestat pe principalii vinovați de răscoală, a spus Dmitrii, luând hățurile din mâinile unui grăjdar și ținând o mână pe greabănul calului. Sunt condamnați la moarte pentru că au distrus proprietatea Prințului de Serpuhov și pentru că au fost violenți cu o rudă a lui. Dar n-am de gând să mă ating de preotul acela – nu, ascultă-mă. Chiar dacă este un șarlatan, este unul foarte bun. N-ai văzut mulțimea de-afară?

— Am văzut, a spus Sașa cu jumătate de gură.

— Or să se răscoale dacă îl omor, a continuat Dmitrii, și nu-mi mai permit alte răscoale. El poate să controleze gloata, iar eu pot să-l controlez pe el. Este genul de om care-și dorește aur și glorie, în ciuda faptului că afișează evlavie. Veștile din sud schimbă totul; știi că așa e. Pot ori să-i storc de argint pe toți boierii, toți prinții și pe nenorociții de întemeietori ai orașului Novgorod, ori să aleg calea mai dificilă de a-i chema pe toți prinții din Rusia – atâția cât vor veni – și să strâng o armată. O să încerc a doua variantă, pentru binele oamenilor mei, dar nu-mi pot permite ca orașul să fie împotriva mea din cauza asta. Omul acela poate fi folositor. M-am hotărât, Sașa. În plus, ce spune el e plauzibil. Poate că spune adevărul.

— Atunci crezi că mint *eu*? Și cu sora mea cum rămâne?

— A provocat incendiul, a spus Dmitrii, pe un ton rece. Poate că moartea ei pe rug a fost meritată. Iar tu mi-ai ascuns situația. Se pare că suntem înapoi de unde am început. Mințim și omitem adevărul.

— A fost un accident.

— Și cu toate astea... a spus Dmitrii.

S-au privit unul pe celălalt. Sașa știa că încrederea fragilă pe care o recâștigase s-a năruit din nou. Între ei s-a lăsat tăcerea.

Apoi...

— E ceva ce-aș vrea să faci, a spus Marele Cneaz, dând drumul hățurilor și trăgându-l pe Sașa deoparte. Mai suntem rude, Frate Aleksandr?

— N-am putut să-l conving pe Dmitrii, i-a spus Sașa Olgăi pe un ton resemnat. Preotul e liber. Dmitrii strânge argint ca să-i îmblânzească pe tătari.

Olga cârpea ciorapi, cu ace simple și mâini dibace care nu se potriveau cu frumusețea rochiei ei brodate. Doar mișcările bruște ale degetelor îi dădeau de gol sentimentele.

— Deci nu s-a făcut dreptate pentru sora mea, pentru fiica mea, pentru porțile mele distruse? a întrebat ea.

— Nu acum, a spus Sașa, dând încet din cap. Nu încă. Dar soțul tău s-a întors. Cel puțin ești în siguranță acum.

— Da, a răspuns Olga, cu o voce uscată ca praful de vară. Vladimir s-a întors. O să vină la mine – azi sau mâine – după ce va fi transmis toate veștile și va fi făcut toate planurile, și va fi făcut baie, va fi mâncat și va fi chefuit cu Marele Cneaz. Atunci s-ar putea să-i spun că ceea ce spera să fie cel de-al doilea băiat a fost o fată și a murit. Între timp, un demon umblă liber și... Crezi că o să înceapă războiul?

Sașa a ezitat să răspundă, dar fața hotărâtă a Olgăi l-a făcut să-i fie milă de ea și, până la urmă, a schimbat subiectul.

— Nu și dacă Dmitrii plătește. Nu cred că Mamai vrea cu-adevărat un război; are un rival la sud de Sarai. Vrea doar bani.

— Îmi imaginez că vrea mulți bani, a spus Olga, dacă face efortul de a aduna o armată ca să-i obțină. Au fost bandiți în zona Moscovei toată iarna, iar Moscova a fost în flăcări nu demult. Va reuși Dmitrii să facă rost de bani?

— Nu știu, a recunoscut Sașa. Am fost trimis de-aici.

Vestea a tulburat calmul aparent al surorii sale.

— Te-a trimis... unde?

— La mănăstire. La părintele Serghei. Când vine vorba de soldaţi şi armate, Dmitrii ştie ce are de făcut, dar acum, cu toate zvonurile despre vrăjitorie, posedare şi demoni, vrea sfatul părintelui Serghei şi m-a trimis pe mine după el, a spus Saşa, ridicându-se să străbată camera, neliniştit. Oraşul e împotriva mea acum din cauza lui Vasea, a continuat el, deşi îl făcea să sufere să recunoască asta. Dmitrii spune că n-ar fi înţelept din partea mea să rămân. Ar fi şi pentru binele tău, şi pentru al meu.

Olga l-a urmărit cu ochii mijiţi în timp ce se plimba de colo-colo.

— Saşa, nu poţi să pleci. Nu câtă vreme toate aceste forţe malefice sunt în libertate. Maria e la fel de înzestrată ca şi Vasea, iar preotul care a încercat s-o omoare pe sora noastră ştie lucrul ăsta.

Saşa s-a oprit din mers.

— O să ai soldaţi aici să vă apere. Am vorbit cu Dmitrii şi cu Vladimir despre asta. Vladimir a chemat oameni din Serpuhov. Maria va fi în siguranţă în terem.

— La fel cum a fost şi Vasea?

— Vasea a plecat din terem.

Olga a rămas nemişcată, fără să rostească niciun cuvânt.

Saşa s-a apropiat şi a îngenuncheat lângă ea.

— Olia, *trebuie* să plec. Părintele Serghei este cel mai sfânt om din Rusia. Dacă există un demon în libertate, atunci Serghei va şti ce să facă. Eu nu ştiu.

Olga a continuat să tacă.

— Dmitrii m-a rugat să mă duc, a continuat Saşa, cu glas stins. Ar fi preţul încrederii lui.

Olga şi-a strâns lucrul în mâini.

— Noi suntem familia ta, cu sau fără jurăminte, iar noi avem nevoie de tine aici.

— E vorba de toată Rusia, Olia, a spus Saşa, muşcându-şi buza.

— Deci îţi pasă mai mult de nişte copii pe care nu-i cunoşti decât de ai mei?

Presiunea şi oboseala ultimelor zile îşi spuneau cuvântul în comportamentul amândurora.

— De-asta m-am făcut călugăr, i-a răspuns el. Ca să pot avea grijă de toată lumea şi nu să fiu legat de un colţişor din ea. La ce bun toate astea, dacă nu pot să apăr toată Rusia, ci doar o mână de fiefuri, câţiva oameni din toţi cei mulţi?

— Eşti la fel ca Vasea, a spus Olga. Crezi că poţi să scapi de familia ta ca un cal care îşi dă jos hamul. Uite unde-a ajuns. Tu nu eşti responsabil pentru toată Rusia, dar îţi poţi ajuta nepoţii să fie în siguranţă. Nu te duce.

— Este datoria soţului tău... a început Saşa.

— El o să stea aici o zi sau două, apoi va pleca din nou, la porunca Marelui Cneaz. La fel ca până acum, a spus Olga furioasă, aproape dându-i lacrimile. Nu-i pot spune despre Maria; ce crezi că va face cu o fiică cu asemenea puteri? Va aranja imediat, cu generozitate şi precauţie, s-o trimită la o mănăstire. Frate, te rog.

Olga îşi conducea gospodăria cu o mână de fier, dar ultimele zile i-au arătat care îi erau limitele; când lumea se mişca cu repeziciune dincolo de pereţii palatului ei, ea nu prea putea face mare lucru. Acum tot ce-i rămânea de făcut era să se roage de Saşa: era o prinţesă fără puterea necesară să asigure siguranţa familiei ei.

— Olia, a spus Saşa. Soţul tău se va asigura că sunt soldaţi la porţi; vei fi în siguranţă. Nu pot... nu pot să-l refuz pe Marele Cneaz. Mă voi întoarce cât de repede pot,

cu părintele Serghei. El va ști ce să facă în legătură cu demonul... și cu Konstantin Nikonovici.

În timp ce Sașa vorbea, Olga și-a stăpânit furia; a redevenit impecabila Prințesă de Serpuhov.

— Du-te atunci, a spus ea cu dispreț. N-am nevoie de tine.

Sașa s-a îndreptat spre ușă, dar a ezitat în prag.

— Domnul fie cu tine, a spus el.

Olga n-a răspuns, însă, pe când Sașa ieșea în aerul cenușiu de primăvară timpurie, a auzit-o suspinând o dată, ca și cum se lupta să-și stăpânească lacrimile.

S-a așternut din nou noaptea peste Moscova și totul era adormit, mai puțin cerșetorii, care încercau să se încălzească în umezeala primăverii, și spiritele casei, care mergeau, tresăreau și șopteau. Se simțea o schimbare în aer, în apa de sub gheață și în vântul umed. Spiritele chyerti își șopteau zvonuri unele altora, la fel cum făceau și oamenii peste tot în oraș.

Ursul mergea ușor pe străzi, în timp ce ploaia rece îi cădea pe față, iar chyertii mai mici fugeau din calea lui. Se desfăta cu sunetele și mirosurile din aer, bucuros că fructele istețimii lui începeau să dea rod. Veștile despre armata de tătari picaseră bine și avea de gând să folosească asta în avantajul lui.

Trebuia să reușească. Trebuia. Era mai bine să distrugă lumea – mai bine să se distrugă și pe el – decât să se întoarcă în luminișul cumplit de la marginea iernii, ca să-și petreacă anii în visare. Dar nu se va ajunge acolo. Fratele lui era departe și atât de adânc întemnițat, încât nu va mai ieși niciodată de acolo.

Ursul a zâmbit stelelor indiferente.

Vino primăvară, vino vară, și lasă-mă să găsesc un sfârșit pentru locul ăsta, lasă-mă să opresc clopotele.

De fiecare dată când clopotele anunțau orele monahale de rugăciune, Ursul tresărea puțin. Dar oamenii erau oameni, indiferent la ce zei se închinau – n-a ademenit el oare un rob al Dumnezeului celui nou să vină de partea lui?

Tropot de copite s-a auzit în întuneric venind din față și o femeie pe un cal negru a ieșit călare din umbre.

Ursul a salutat-o ridicând capul, fără să fie uimit c-o vede.

— Vești, Polunocinița? a întrebat el, cu o urmă de umor ironic în voce.

— N-a murit pe tărâmul meu, a spus Miazănoapte, fără ca vocea ei să trădeze vreo emoție.

— Ai ajutat-o? a spus Ursul, cu o privire mai ascuțită.

— Nu.

— Și cu toate astea ai privit-o. De ce?

Miazănoapte a ridicat din umeri.

— Cu toții privim. Toate spiritele chyerti. Ea v-a refuzat pe amândoi – și pe Morozko, și pe Medved – și astfel a devenit ea însăși o mare putere în războiul vostru. Spiritele chyerti își aleg din nou tabăra din care vor să facă parte.

Ursul a râs, dar ochiul lui gri era ațintit asupra demonului.

— S-o aleagă pe ea în defavoarea mea? E doar un copil.

— Te-a mai învins o dată.

— Cu ajutorul fratelui meu și al sacrificiului tatălui ei.

— A trecut de trei focuri și nu mai e un copil.

— De ce-mi spui asta?

Miazănoapte a ridicat din nou din umeri.

— Pentru că nici eu n-am ales de partea cui sunt, Medved.

— Până la sfârșit, o să regreți faptul că ai fost nehotărâtă, a spus Ursul, zâmbind.

Calul negru al lui Miazănoapte s-a speriat și s-a uitat agitat la Urs. Miazănoapte și-a trecut o mână prin coama lui.

— Poate, a spus ea. Dar vezi tu, acum și eu te-am ajutat pe tine. Vei avea toată primăvara să faci după cum ți-e voia. Dacă nu-ți poți asigura locul, atunci poate că spiritele chyerti vor avea dreptate să caute puterile unei fete în locul alor tale.

— Unde o pot găsi?

— În vară, bineînțeles. Lângă apă, a spus Miazănoapte uitându-se de sus la el, de pe cal. Noi vom privi.

— Am timp atunci, a spus Ursul și s-a uitat din nou la stele.

PARTEA A TREIA

9

Să călătorești prin Miezul Nopții

Vasea s-a trezit într-un întuneric atât de profund, încât a crezut c-a orbit. Și-a ridicat capul. Nimic. Corpul ei era înghețat și țeapăn; cea mai mică mișcare îi trimitea fiori de durere în spate și la gât. S-a întrebat, cu mintea înceţoșată, de ce nu murise și de ce era întinsă pe pământ și nu pe zăpadă. În jur era liniște, cu excepția scârțâitului ușor al crengilor de deasupra. Încet, și-a dus o mână tremurândă la ochi. Unul era umflat de tot. Celălalt părea că e bine, doar că genele erau lipite. Ușurel, le-a desfăcut.

Era tot întuneric, dar acum putea să vadă. Secera palidă a lunii arunca o lumină tremurătoare peste o pădure stranie. Erau doar câteva petice de zăpadă, iar o ceață deasă învăluia copacii, care se deslușeau în lumina lunii. Vasea a simțit miros de pământ rece și umed. S-a ridicat cu greu în picioare și s-a învârtit pe loc. Întunericul se întindea de jur împrejur. A încercat să-și amintească ce se întâmplase în ultimele ore, dar avea în minte doar o amintire vagă de groază și evadare. Ce făcuse? Unde era?

— Așa, a spus o voce, până la urmă n-ai murit.

Vocea a venit de deasupra. Vasea s-a dat din instinct înapoi, încercând să vadă cine vorbise, în timp ce ochiul ei

teafăr lăcrima. Într-un final, pe o creangă deasupra capului, a văzut un păr alb ca lumina unei stele și o pereche de ochi strălucitori. Pe măsură ce se obișnuia cu întunericul, Vasea a început să distingă silueta lui Miazănoapte, cocoțată pe creanga unui stejar și sprijinită de trunchi.

O pată de un negru mai intens s-a mișcat printre umbrele de sub copac. Mijind ochii, Vasea de-abia a văzut un minunat cal negru, care păștea la lumina lunii. Calul și-a ridicat capul să se uite la ea. Inima lui Vasea s-a zbătut într-o zvâcnire puternică, pe care a simțit-o tare în urechi, iar amintirile au năpădit-o ca o avalanșă: sânge lipicios pe mâini, chipul părintelui Konstantin, foc...

A rămas complet nemișcată. Dacă s-ar fi mișcat, dacă ar fi scos vreun sunet, ar fi luat-o la fugă, ar fi țipat, ar fi înnebunit sub povara amintirilor sau a apăsării acestui întuneric imposibil; iar Moscova nu se zărea nicăieri. Ce era real? Asta? Calul ei mort, viața ei salvată de magie? S-a cutremurat și a căzut în genunchi, apăsând mâinile pe pământul ud și înghețat. Încercarea de a înțelege era la fel de inutilă ca cea de a prinde ploaia. Timp de câteva minute n-a fost în stare decât să respire și să pipăie pământul.

Apoi, cu un efort colosal, și-a ridicat capul. Cuvintele au ieșit încet.

— Unde sunt?

Demonul a scos un oftat.

— Și ești și în toate mințile, a spus Miazănoapte, părând ușor mirată. Acesta este tărâmul meu. Țara numită Miezul Nopții, a continuat pe un ton rece. Îți urez bun-venit!

— Unde e Moscova? a întrebat Vasea, încercând să-și domolească respirația.

— Cine știe? a spus Polunocinița, alunecând de pe creangă și aterizând cu ușurință pe pământ. Nu e aproape. Tărâmul meu nu e alcătuit din zile și anotimpuri, ci

din nopți. Poți traversa lumea într-o secundă, atâta timp cât acolo unde mergi este miezul nopții. Sau, mai degrabă, poți să mori încercând, sau să înnebunești.

— Mi s-a spus că trebuie să găsesc un lac, a zis Vasea, aducându-și aminte. Cu un stejar care crește pe mal.

Polunocinița a ridicat o sprânceană bălaie.

— Care lac? Tărâmul meu are destule lacuri cât să cauți timp de o mie de vieți ale oamenilor.

„Să caut?" Vasea de-abia putea sta în picioare.

— Mă ajuți?

Calul negru a dat din urechi.

— Să te ajut? a întrebat Miazănoapte. Te-am ajutat. Te-am eliberat de tărâmul meu. Te-am și *ținut* aici în timp ce zăceai inconștientă. Trebuie să fac mai mult? a continuat Polunocinița, în timp ce părul îi cădea ca o ploaie rece pe pielea întunecată. Ai fost nepoliticoasă la ultima noastră întâlnire.

— Te rog, a spus Vasea.

Miazănoapte a zâmbit cu jumătate de gură și s-a apropiat și mai mult de Vasea, răspunzându-i în șoaptă, de parcă era un secret.

— Nu, a spus ea. Găsește-l singură. Sau mori aici, mori acum. O să-i spun bătrânei. S-ar putea să te jelească, deși mă îndoiesc.

— Bătrânei? a întrebat Vasea.

I se părea că întunericul apasă totul în jurul ei, într-un mod oribil.

— Te rog, a spus fata din nou.

— Eu nu uit jignirile, Vasilisa Petrovna, a spus Miazănoapte și i-a întors spatele, punând o mână pe greabănul calului negru; apoi a încălecat iute, a întors calul și a dispărut printre copaci fără să se mai uite înapoi.

Vasea a rămas singură în întuneric.

Ar putea să se întindă pe pătura de frunze și să aștepte zorile. Dar cum era posibil să existe zori într-o țară făcută din nopți? Ar putea să meargă, însă picioarele îi tremurau când se ridica. Dar unde ar fi putut să se ducă? Era îmbrăcată doar în pelerina Varvarei și în zdrențele mirositoare și pline de sânge ale rochiei ei. Avea picioarele goale și pline de răni. O durea când trăgea aer în piept și tremura. Noaptea aceasta era puțin mai călduroasă decât cea din Moscova, dar nu cu mult.

Oare a scăpat din foc, l-a sfidat pe Urs, a fugit din Moscova cu ajutorul magiei doar ca să moară în întuneric?

„Du-te la lac", îi spusese Varvara. „Vei fi în siguranță acolo. Lacul cu un stejar care crește pe mal."

Ei bine, dacă Varvara credea că-l poate găsi, atunci poate avea o șansă. Poate că Varvara a crezut că Miazănoapte o va ajuta, pentru că Vasea n-avea nici cea mai mică idee încotro să meargă. Dar, cel puțin, o să moară pe picioare, în căutarea unui adăpost. Adunându-și ultimele puteri, Vasea a pășit în întuneric.

Nu știa cât a mers; era dincolo de sfârșitul absolut al puterilor, și, cu toate astea, s-a împleticit mai departe. Lumina nu s-a schimbat deloc, iar soarele n-a răsărit. Vasea a început să-și dorească cu disperare lumină. Picioarele ei lăsau urme însângerate.

Polunocinița spusese adevărul. Aceasta era o țară făcută din nopți. Vasea nu putea să discearnă vreo deosebire între ele. La un moment dat, mergea pe iarba rece și uscată, cu un pătrar de lună deasupra. Apoi, a intrat în umbra copacilor și și-a dat seama cu groază că luna dispăruse, iar picioarele i se afundau în noroi. Era primăvară timpurie tot timpul, dar peisajul se schimba la fiecare câțiva pași: o țară absurdă făcută din bucăți.

„Sunt încă aici", își spunea Vasea neîncetat. „Sunt încă eu. Sunt încă în viață."

Agățându-se cu putere de gândul acela, a continuat să meargă. Lupii urlau în depărtare și și-a ridicat capul să-i audă; apoi vântul i-a lovit fața ca o apă înghețată. A văzut lumini noi – focuri – pe un deal în depărtare și s-a grăbit spre ele, însă acestea au dispărut dintr-odată. Apoi s-a trezit mergând pe sub mesteceni fantomatici, albi ca degetele de mort, sub o lună stacojie.

Era de parcă mergea într-un coșmar; nu reușea să se orienteze, nu deosebea nordul de sud. S-a împleticit mai departe, scrâșnind din dinți, dar pământul a început s-o tragă în jos și și-a dat seama că a căzut într-o mlaștină. Era noroi peste tot, iar ea nu reușea să găsească puterea de a scăpa din strânsoare. Lacrimi de extenuare au început să-i curgă pe față.

„Renunță", a gândit ea. „Destul; renunță. Cel puțin aici nu va fi nicio gloată care să râdă când îl voi întâlni pe Domnul."

Nămolul negru și cleios al mlaștinii bolborosea de parcă ar fi fost de acord. Vedea ochi răi, ca niște felinare verzi, cum o priveau de sub apă. Îi aparținea unui bolotnic, locuitor al mlaștinii, care respira dârele urât mirositoare ale gazelor din mocirlă. Ar fi putut s-o omoare repede, dacă îl lăsa. Ar fi putut s-o tragă în întunericul de gheață și nu va mai fi nevoită să meargă cu picioarele pline de răni sau să respire cu coastele rupte, sau să-și amintească ultimele două zile.

„Dar Maria", a gândit Vasea vag. „Maria e la Moscova, iar fratele și sora mea sunt fără apărare în fața Ursului."

Și ce? Ce putea ea să facă? Saşa și Marele Cneaz ar putea să...

Oare? Ei nu puteau vedea. Ei nu înțelegeau.

„Fratele meu şi-a dat libertatea la schimb pentru viaţa ta", spusese Ursul.

Privighetoarea cioplită era în mâneca rochiei ei. Cu mâna murdară a căutat-o şi a strâns în palmă pasărea de lemn şi parcă puţină căldură i s-a strecurat în braţele îngheţate.

„Rege al iernii, de ce-ai face un lucru atât de îngrozitor?"

A avut el un motiv. Morozko nu era prost. N-ar trebui să afle ea *de ce*, în loc să lase ca târgul pe care el l-a făcut să fie în zadar? Dar era prea obosită.

Solovei i-ar fi spus că se prosteşte; ar fi luat-o în spate şi ar fi dus-o fără ezitare oriunde ar fi trebuit să meargă, mişcându-şi vesel urechile înainte şi-napoi.

Lacrimi fierbinţi i-au curs pe obraji. Într-un acces de furie s-a tras din noroi şi s-a împleticit la mal. Din disperare, a pus o mână în apă şi a vorbit cu vocea ei sugrumată şi răguşită din cauza fumului.

— Bunicule, i-a spus demonului din mlaştină care dădea târcoale. Caut un lac, cu un stejar care creşte pe mal. Îmi poţi spune unde este?

Ochii bolotnicului au ieşit la suprafaţa apei. Vasea îi vedea membrele solzoase transformând apa într-un vârtej. S-a uitat la ea aproape mirat.

— Încă eşti în viaţă? a spus el în şoaptă.

Vocea lui era sunetul bolborosit al mlaştinii, iar respiraţia lui avea un miros de putrefacţie.

— Te rog, a spus Vasea.

Cu degetele şi-a desfăcut una dintre tăieturile proaspete de pe braţ şi a lăsat sângele să curgă în apă.

Bolotnicul a scos limba şi a gustat sângele, iar ochii lui s-au luminat deodată.

— Ei bine, eşti o domnişoară bine-crescută, a spus el, lingându-şi buzele. Priveşte.

I-a urmărit privirea ochilor de culoarea mlaștinii. O scânteie roșiatică s-a arătat printre copacii negri. Nu era lumina zilei. Poate era un foc? Un fior de spaimă a făcut-o să se ridice în picioare, cu mantia atârnând greu din cauza noroiului.

Dar nu era foc. Era o creatură vie.

O iapă înaltă, conturată cu lumină, stătea înfundată până la genunchi în mlaștină. Scântei asemenea licuricilor i se rostogoleau din coamă și din coadă, de un alb lichid, în contrast cu părul ei auriu-argintiu. Cu capul ridicat a privit-o pe Vasea. Iapa stătea nemișcată, doar coada lovea într-o parte și în cealaltă, lăsând dâre luminoase.

Vasea a făcut un pas involuntar și împleticit spre iapă, prinsă între uimire și furie.

— Îmi amintesc de tine, i-a spus calului. În Moscova, te-am eliberat.

Iapa n-a spus nimic, ci doar a mișcat din urechile aurii.

— Ai fi putut pur și simplu să-ți iei zborul, a spus Vasea, cu lacrimi în voce și cu gâtul iritat de fum. În schimb, ai picurat scântei deasupra unui oraș din lemn și ei... și ei...

Vasea n-a mai putut rosti cuvintele.

Iapa de aur a dat sfidătoare din picior, împroșcând cu noroi.

I-aș fi omorât pe toți, dacă aș fi putut, a spus ea. *Aș fi omorât toți oamenii din lume. Au îndrăznit să mă păcălească, să mă lege.*

Cicatrici de la șa și de la pinteni brăzdau perfecțiunea de aur a iepei, iar chipul ei era însemnat cu urme albe unde fusese hamul de aur.

Aș fi ucis tot orașul.

Vasea n-a rostit niciun cuvânt. Durerea i s-a transformat într-o minge înghețată în gât; nu era în stare decât să se uite mută de ură la iapă.

Iapa s-a întors și a dispărut în galop.

— Du-te după ea, proasto, i-a spus demonul mlaștinii printre dinți. Sau, dacă preferi, rămâi aici și-o să te mănânc.

Vasea o ura pe iapă, dar nu voia să moară. S-a îndreptat spre copaci, împleticindu-se cu picioarele însângerate. A mers și-a tot mers, urmărind punctul de lumină aurie, până când era sigură că nu va mai putea face niciun pas.

Dar nici n-a mai fost nevoie.

Copacii s-au terminat, iar Vasea s-a trezit într-o poiană înclinată care ducea la un lac mare înghețat. Era început de primăvară. Stelele aruncau o lumină palidă argintie pe iarba înaltă a câmpului deschis. De jur împrejur, vedea contururile unor copaci imenși, negri pe fundalul cerului argintiu. Pe acest câmp zăpada se găsea doar în văiugi, și-acolo în petice. Auzea murmurul ușor al apei sub gheața lacului.

Erau și alți cai care pășteau pe câmpie. Trei, șase, o duzină. Noaptea le făcea părul să pară cenușiu, doar iapa aurie strălucea printre ceilalți cai ca o stea căzătoare; își ținea capul ridicat de parcă ar fi vrut să se apere.

Vasea s-a oprit brusc, cuprinsă de o uimire dureroasă. O parte din sufletul ei era convinsă că și calul ei se afla acolo, printre cei asemenea lui și că, în orice clipă, va veni în galop spre ea, aruncând zăpada de sub copite, iar ea nu va mai fi singură.

— Solovei, a spus Vasea în șoaptă. Solovei.

Un cap întunecat s-a ridicat, apoi unul mai deschis la culoare. Deodată, caii s-au învârtit pe loc și au luat-o la fugă. Au fugit direct spre lac la auzul vocii ei, dar înainte ca apa să le atingă copitele, picioarele lor s-au transformat în aripi. S-au ridicat în văzduh, cu înfățișare de păsări, și s-au înălțat deasupra apei luminate de stele.

Vasea s-a uitat la ei cum se îndepărtează, cu lacrimi de pură uimire în ochi. Caii-păsări au zburat de-a lungul

lacului și niciunul nu semăna cu altul. Erau o bufniță, un vultur, o rață și alte păsări mai mici: pur, miraculos, ciudat. Ultimul cal care și-a luat zborul a fost iapa de aur. Aripile ei s-au deschis larg, lăsând fum în urmă, iar coada ei de pene avea toate culorile flăcărilor: auriu, albastru-violet și alb. A zburat după semenii ei, chemându-i. Curând, au fost înghițiți de întuneric.

Vasea a rămas uitându-se lung la locul în care fuseseră caii. I se părea că-i visase numai. Vederea îi era înceţoşată de oboseală. Fața și picioarele îi erau amorțite, ce simțea era cu mult peste senzația de frig care o făcea să dârdâie, învăluită cum era într-un sentiment glacial de uimire.

„Solovei", s-a întrebat ea. „Tu de ce n-ai zburat?"

Chiar la marginea lacului se ridica un singur stejar imens. Crengile lui se vedeau ca niște oase înnegrite pe fundalul gheții de culoarea lunii. La dreapta ei, cuibărită printre copaci, era o formă întunecată și turtită.

Era o casă.

Sau, mai degrabă, o ruină. Acoperișul casei, aplecat mult ca să nu lase zăpada să se depună, căzuse în interior; nu se vedea niciun foc pe fereastră sau pe sub ușă. Era doar liniște; doar trosnetul slab al crengilor și pocnetul gheții care se topea. Și cu toate astea, acest loc, acest luminiș de lângă apă nu-i dădea un sentiment de pustiu, ci, mai degrabă, de vigilență.

Casa fusese construită pe o platformă solidă între doi copaci. Copacii o făceau să arate ca și cum stătea atentă pe picioare puternice, iar ferestrele, asemenea unor ochi negri, priveau în jos. Timp de o clipă, casa nu i-a părut deloc neînsufleţită. Era ca și cum o privea pe Vasea.

Apoi iluzia amenințării s-a risipit. Era doar o ruină. Treptele erau putrezite și prăbușite. Cu siguranță că înăuntru erau frunze uscate, șoareci și un întuneric de nepătruns.

Dar, la fel de bine, putea să găsească acolo o sobă care să funcționeze; poate chiar și o mână de grăunțe de la ultimul locuitor al casei. Dacă n-ar fi găsit nimic din toate astea, măcar se putea adăposti de vânt.

Doar pe jumătate conștientă de ceea ce făcea, Vasea a străbătut câmpia, împiedicându-se de pietre și alunecând pe zăpadă. Scrâșnind din dinți, a urcat treptele mai mult târându-se. Singurele sunete erau făcute de crengile care gemeau și de respirația ei greoaie.

În capătul treptelor erau doi stâlpi, sculptați cu siluete fantastice, luminate de stele: urși, sori, luni, fețe mici și ciudate care ar fi putut fi chyerti. Deasupra ușii era un prag sculptat în formă de doi cai ridicați pe picioarele din spate.

Ușa atârna într-o parte pe balamale, într-o dezordine de frunze putrezite și alunecoase. Vasea s-a oprit să asculte.

A găsit doar praf, frunze vechi, miros de putred și o umezeală rece și obositoare.

Nu era mai cald decât afară, însă, cel puțin, nu se simțea vântul înghețat dinspre lac. O mare parte din încăpere era ocupată de un cuptor de cărămidă năruit, a cărui ușă era ca o gură deschisă în întuneric. În partea opusă a camerei, unde ar fi trebuit să se afle colțul cu icoane, nu era nicio icoană, ci doar un obiect mare și întunecat aruncat lângă perete.

Vasea s-a dus cu grijă în colțul acela, pe pipăite, și a găsit un cufăr de lemn, cu încuietoare de bronz și ferecat bine.

S-a reîntors tremurând la cuptor. Cel mai mult își dorea să se prăbușească pe podea în întuneric și să se piardă într-o stare de inconștiență; să nu-i mai pese de frig.

Scrâșnind din dinți, s-a ridicat pe lavița cuptorului și a atins ușor cărămida aspră, unde poate cineva își dăduse sfârșitul. Dar nu era nimic acolo; nicio pătură și, cu

siguranţă, nici urmă de oase. Ce tragedie a lăsat în paragină ruina asta ciudată? Noaptea de afară învăluia casa într-o ameninţare tăcută.

Degetele ei au găsit câteva beţe prăfuite lângă cuptor. Erau destule cât să facă focul, deşi nu voia foc. Amintirea ei era plină de flăcări şi de mirosul înecăcios de fum. Căldura i-ar răni faţa plină de băşici.

Dar cu siguranţă că era suficient de frig ca o fată rănită şi îmbrăcată doar în mantie şi rochie să moară de frig. Vasea voia să trăiască.

Aşa că, pusă în mişcare doar de cărbunii reci ai voinţei ei, Vasea a început să facă focul. Buzele şi buricele degetelor îi erau amorţite. Şi-a lovit picioarele de lucruri pe care nu le vedea, bâjbâind după beţe şi ace de pin pe care să le folosească pe post de vreascuri.

După ce a bâjbâit mult timp înfrigurată, a reuşit să facă o grămăjoară de beţe pe care de-abia putea s-o vadă în gura cuptorului. A pipăit în toată casa după cremene, amnar şi cârpă arsă, dar nu a găsit.

Putea să facă focul cu o bucată de lemn şi multă răbdare, şi cu putere în antebraţe. Dar atât puterea, cât şi răbdarea ei erau pe sfârşite.

Ei bine, făcea focul sau îngheţa. A luat băţul în mâini. Când era mică, în pădurile tomnatice, era uşor ca un joc. Băţul, scândura, mişcarea rapidă şi puternică. Cu îndemânare, fumul devenea foc, iar Vasea încă îşi aducea aminte de rânjetul de bucurie al fratelui ei, Alioşa, prima dată când ea a reuşit fără ajutor.

Dar, de data asta, deşi s-a chinuit şi a transpirat, nici măcar un fuior de fum nu s-a ridicat din scândura pe care o ţinea cu genunchii; niciun tăciune n-a lucit în cuptor. În cele din urmă, Vasea a dat drumul băţului, tremurând

învinsă. Neputincioasă. Până la urmă tot va muri și doar praful vieții altcuiva îi va ține companie.

Nu știa cât timp a stat în tăcerea cu miros înțepător, fără să plângă, fără să simtă nimic, plutind doar la marginea stării de inconștiență.

N-a știut niciodată ce-a făcut-o să-și mai ridice capul o dată, cu dinții afundați în buza de jos. Trebuia să aprindă focul. Trebuia. În mintea ei, în inima ei, se afla prezența îngrozitoare a focului, o amintire la fel de intensă ca orice alt lucru din viața ei, de parcă sufletul ei era plin de flăcări. Era ridicol că focul ardea cu asemenea forță în amintirea ei, pe care o ura, iar aici, unde ar fi fost nevoie de el, nu era deloc.

De ce să fie doar în mintea ei? Vasea a închis ochii și, pentru o clipă, amintirea a devenit atât de puternică, încât fata a uitat că de fapt nu era doar în mintea ei.

Mai întâi a simțit miros de fum și a deschis ochii exact în momentul în care bețele ei luau foc.

Șocată, aproape îngrozită de ce reușise să facă, Vasea s-a grăbit să pună lemne. Camera s-a luminat, iar umbrele s-au retras.

Coliba arăta și mai rău la lumina focului: plină de frunze, părăginită, mucegăită și acoperită de praf gros. Dar era o grămăjoară de lemne pe care Vasea n-o văzuse: câțiva bușteni uscați. Și era mai cald acum. Focul a făcut noaptea și frigul să dispară. Va trăi. Vasea și-a întins mâinile tremurânde spre văpaie.

O mână s-a năpustit din cuptor și-a prins-o de încheietură.

10

Demonul din cuptor

Vasea a răsuflat o singură dată, speriată, dar nu s-a dat înapoi. Mâna era mică, asemenea unei mâini de copil, cu degete lungi, cu contur roşu şi auriu de la foc. Nu i-a dat drumul. În schimb, Vasea a tras trupul mic în încăpere.

Era o femeie nu mai înaltă decât genunchiul lui Vasea, cu ochii de culoarea pământului. Lingea înfometată tăciunii de la capătul unui băţ, dar s-a oprit să-şi ridice privirea către Vasilisa şi să spună:

— Ei bine, fără nicio îndoială c-am dormit cam mult. Cine eşti?

Apoi demonul-chyert a văzut camera dărăpănată şi a rostit pe un ton ascuţit de spaimă.

— Unde e stăpâna mea? Ce cauţi aici?

Vasea s-a lăsat pe laviţa în ruine a cuptorului cu o mirare extenuată. Domovaiele nu locuiau în ruine; nu mai rămâneau deloc să locuiască în case din care familiile lor au plecat.

— Nu e nimeni aici, a spus Vasea. Sunt doar eu. Locul ăsta... e mort. Ce faci *tu* aici?

Domovoiul – nu, era femeie – domovaia – a rămas holbându-se.

— Nu-nțeleg. Nu se poate ca această casă să fie moartă. Eu *sunt* casa, iar eu sunt în viață. Sigur minți. Ce le-ai făcut? Ce-ai făcut cu locul ăsta? Ridică-te și răspunde-mi! a spus ea pe un ton ascuțit de frică.

— Nu pot să mă ridic, a spus Vasea în șoaptă.

Era adevărat. Să facă focul îi storsese și ultimele puteri.

— Sunt doar un călător. M-am gândit să fac focul și să rămân aici peste noapte.

— Dar tu... a spus domovoiul – domovaia – privind din nou în jur la felul în care arăta casa, uitându-se cu atenție la cât era de degradată, iar ochii i s-au mărit de groază. Dar chiar că am dormit prea mult! Privește doar la murdăria asta. Nu pot să las vagabonzi să rămână aici fără permisiunea stăpânei mele. Va trebui să pleci. Trebuie să fac ordine aici înainte să se întoarcă.

— Nu cred că stăpâna ta se mai întoarce, a spus Vasea. Casa asta e abandonată. Nu știu cum ai reușit să supraviețuiești în cuptorul ăla rece, a continuat ea, dându-i lacrimile. Te rog. Te rog, lasă-mă să rămân. Nu mai pot.

A urmat un scurt moment de tăcere. Vasea simțea privirea atentă a domovaiei.

— Foarte bine atunci, a spus demonul. Poți să rămâi aici în noaptea asta. Biata copilă. Stăpâna mea va fi de acord.

— Mulțumesc, a spus Vasea în șoaptă.

Domovaia, încă bombănind singură, s-a dus imediat la cufărul împins lângă perete. Avea o cheie care îi atârna la gât; a descuiat broasca de fier, care a cedat cu un sunet ruginit.

În fața ochilor uimiți ai lui Vasea, domovaia a scos așternuturi și un vas de lut, pe care le-a pus pe vatră. Apoi a luat o găleată și a ieșit să ia zăpadă, pe care a pus-o imediat la topit, și o creangă tânără cu ace de pin, pe care le-a împrăștiat în apă.

Vasea a privit cum se ridică aburul prin gaura din acoperiş, doar pe jumătate conştientă de mişcările agile ale domovaiei. Aceasta i-a dat la o parte rochia, care fusese cât pe ce să-i fie giulgiu, şi a curăţat-o repede de sudoarea fricii, de funingine şi de sânge, apoi i-a spălat murdăria din jurul ochiului rănit. Deşi o durea, după ce a fost îndepărtată coaja, Vasea putea să vadă un pic printre gene. Nu orbise, dar era prea obosită să-i mai pese.

Din dulapul din colţ, domovaia a scos o cămaşă de lână. Vasea de-abia a simţit cum creatura o îmbracă, apoi s-a trezit pe cuptor sub pături din blană de iepure, fără să aibă nici cea mai mică idee cum ajunsese acolo. Cărămida era caldă. Ultimul lucru pe care l-a auzit înainte să-şi piardă cunoştinţa a fost vocea domoală a domovaiei.

— Puţină odihnă te va face bine, dar îţi va rămâne o cicatrice pe faţă.

Vasilisa Petrovna n-a ştiut niciodată cât de mult a dormit. Îşi aducea vag aminte de nişte coşmaruri, de faptul că-i striga lui Solovei să fugă. A visat vocea demonului-nopţii – „Trebuie să fie înfăptuit", a spus Polunocinița, „aduceţi-o, pentru binele nostru, al tuturor" – şi vocea domovaiei, piţigăiată de frică. Dar, înainte ca Vasea să poată vorbi, întunericul o învăluise din nou.

Nesfârşite ore mai târziu, a deschis ochii să vadă zorile: lumina era aproape şocantă după lungul întuneric. Era ca şi cum doar a visat potecile întortocheate ale Miezului Nopţii. Poate că aşa şi era. Întinsă în lumina gri şi neclară a dimineţii devreme, s-ar fi putut afla oriunde, deasupra oricărui cuptor.

— Dunia? a strigat Vasea, având în minte vii amintirile copilăriei.

Dădaca ei era mereu cea care o liniştea după un coşmar.

Realitatea a dat năvală. A scoș un sunet de durere nearticulat. Un cap mic a apărut imediat lângă culcușul ei, dar Vasea de-abia a văzut-o pe domovaie. Amintirile o strângeau de gât. Tremura.

Domovaia o privea încruntată.

— Iartă-mă, a reușit Vasea cu greutate să spună.

Și-a dat părul răvășit de pe față. Îi clănțăneau dinții. Cuptorul era cald, dar în acoperiș era o gaură, iar amintirile erau mai reci decât aerul.

— Eu... eu sunt Vasilisa Petrovna. Mulțumesc pentru ospitalitate.

Domovaia avea un aer de tristețe pe chip.

— Nu este ospitalitate, a spus ea. Am adormit în foc. Tu m-ai trezit. Tu ești stăpâna mea acum.

— Dar asta nu e casa mea.

Domovaia nu i-a răspuns. Vasea s-a ridicat, strâmbându-se de durere. Domovaia a făcut ce-a putut cât a dormit Vasea. Nu se mai vedeau nici praful, nici șoareci morți, nici frunze putrezite.

— Acum arată ceva mai mult ca o casă, a spus Vasea, cu grijă.

Pe lumină, se vedea că mai tot lemnul din care erau făcute muchia acoperișului și masa era sculptat la fel ca pragul ușii de afară, care acum arăta foarte tocit, după o îndelungată folosire. Casa avea o demnitate care se potrivea cu spiritul vetrei: o frumusețe veche și subtilă pe care timpul nu o putea ascunde.

Domovaia era mulțumită de sine.

— Nu trebuie să stai în pat. Apa e fierbinte. Rănile tale trebuie curățate și pansate din nou, a spus ea și a dispărut.

Vasea a auzit-o punând lemne pe foc.

Efortul de a se da jos de pe cuptor a făcut-o pe Vasea să gâfâie, de parcă tocmai ce-și revenise după febră. Mai mult decât atât, îi mai era și foame.

— Ai... a spus Vasea cu o voce răgușită, apoi a înghițit și a încercat din nou. Ai ceva de mâncare?

Cu buzele strânse, domovaia a dat din cap că nu.

De ce-ar fi avut? Era prea mult să-și închipuie că stăpâna casei, dispărută de mult, ar fi lăsat o franzelă și niște brânză.

— Mi-ai ars rochia? a întrebat Vasea.

— Da, a răspuns domovaia, cutremurându-se. Duhnea a frică.

Cam așa era. Apoi Vasea a încremenit.

— Aveam un obiect sculptat, îl țineam în rochie. L-ai...?

— Nu, a spus domovaia. E aici.

Vasea a luat mica privighetoare sculptată de parcă era un talisman. Poate că era. Pasărea era murdară, dar întreagă. A șters-o și a îndesat-o din nou în mânecă.

Un castron cu zăpadă topită scotea aburi în vatră.

— Scoate-ți cămașa, a spus domovaia. O să-ți spăl din nou rănile.

Vasea nu voia să se gândească la rănile ei; nu voia să fie făcută din carne. Undeva la suprafață minții ei îi dădea târcoale o durere îngrozitoare; amintirea morții și a necinstirii. Nu voia să vadă acele amintiri însemnate pe pielea ei.

Domovaia n-a dat dovadă de înțelegere.

— Unde ți-e curajul? Nu vrei să mori de o rană infectată.

Cel puțin *asta* era adevărat; ar fi fost o moarte lentă și oribilă. Înainte să-și piardă curajul, Vasea și-a scos cămașa fără să rostească niciun cuvânt, s-a ridicat tremurând în lumina care venea prin acoperișul spart și s-a uitat la trupul ei.

Avea vânătăi de toate culorile: roșii și negre, mov și albastre. Pieptul îi era brăzdat de tăieturi și era bucuroasă că nu-și putea vedea fața. Doi dinți i se mișcau, iar buzele

îi erau sparte și o dureau. Un ochi era încă pe jumătate închis din cauza umflăturii. Când și-a dus mâna la obraz, a dat peste o tăietură cu sânge închegat.

Domovaia a scos din cufărul din colț ierburi aromatice care miroseau a praf, miere pentru bandaje și fețe din pânză.

— Cine lasă asemenea lucruri într-o cutie încuiată dintr-o casă în ruine? a întrebat Vasea, holbându-se.

— De-abia dacă știu, a spus domovaia scurt. Erau aici, pur și simplu.

— Sigur trebuie să-ți amintești ceva.

— Nu, a spus domovaia, părând dintr-odată furioasă. De ce întrebi? Nu e suficient că erau aici și că ți-au salvat viața? Stai jos. Nu, acolo.

Vasea s-a așezat.

— Îmi pare rău, a spus Vasea. Eram doar curioasă.

— Cu cât știi mai multe, cu atât îmbătrânești mai repede, s-a răstit domovaia. Nu te mișca.

Vasea a încercat să stea liniștită, dar o durea. Câteva tăieturi se închiseseră singure; domovaia le-a lăsat în pace. Dar multe dintre ele se deschiseseră în timpul evenimentelor solicitante din timpul nopții, iar domovaia nu reușise să le curețe de toată funinginea și de așchii, la lumina focului.

Dar le-a uns și le-a pansat pe toate până la urmă.

— Mulțumesc, a spus Vasea, auzind cum îi tremură vocea.

Și-a pus repede cămașa ca să nu-și mai vadă corpul, apoi și-a frecat între degete puțin din părul ei ars. Oribil. Încurcat și cu miros de fum; nu va mai fi niciodată curat.

— Vrei să-mi tai părul? Cât de scurt poți, a spus Vasea. M-am săturat de Vasilisa Petrovna.

Domovaia avea doar un cuțit cu care să taie, dar l-a luat fără să spună niciun cuvânt. Smocuri de păr negru au căzut pe podea fără să facă niciun sunet, la fel ca zăpada,

ca să fie măturate și date păsărilor să-și facă cuib din ele. Când a terminat, aerul părea să șuiere ciudat pe gâtul și la urechile lui Vasea. Nu demult ar fi plâns dacă și-ar fi pierdut părul ei negru. Acum era bucuroasă că nu-l mai avea. Coada ei lungă și lucioasă aparținea altei fete, dintr-o altă viață.

Domovaia, puțin abătută, s-a întors la cufărul cu încuietoare de fier. De data asta, a scos haine de băiat: pantaloni largi, centură și caftan, chiar și cizme – cizme înalte din piele bună. Erau foarte șifonate, îngălbenite de trecerea timpului, dar nepurtate. Vasea s-a încruntat. Una era să fie în cufăr ierburi aromatice, dar hainele astea? Îmbrăcăminte rezistentă, cusută de mâini pricepute din pânză țesută mărunt și lână groasă?

I se și potriveau.

— A știut... a dat să spună Vasea, fiindu-i greu să-și creadă ochilor.

S-a uitat la cum arăta. Îi era cald, era curată, odihnită, în viață și cu haine noi.

— A știut cineva că vin?

Întrebarea era ridicolă, hainele erau mai vechi decât ea. Și cu toate astea...

Domovaia a dat din umeri.

— Cine era stăpâna ta? a întrebat Vasea. Cui i-a aparținut casa asta înainte?

Domovaia s-a uitat la ea fără nicio expresie pe chip.

— Sigur nu erai tu? Aproape că-mi amintesc de tine, a spus ea.

— N-am fost niciodată aici, a spus Vasea. Nu poți să-ți aduci aminte?

— Îmi aduc aminte că existam, i-a răspuns domovaia, puțin jignită. Îmi aduc aminte de acești pereți, de cheia mea. Mi-aduc aminte nume și umbre în foc. Nimic mai mult, a continuat ea abătută.

Vasea, din politeţe, n-a mai continuat discuţia. Scrâşnind din dinţi, şi-a concentrat toată puterea în a-şi pune şosete de lână şi cizme în picioarele rănite şi arse. Uşor, şi-a pus picioarele pe podea, apoi s-a ridicat şi a tresărit de durere.

— Acum, de-aş putea să plutesc ca diavolul care nu poate atinge pământul, a spus ea, încercând să păşească şchiopătat.

Domovaia i-a dat un coş de răchită.

— Dacă vrei mâncare, va trebui s-o găseşti, i-a spus.

Era un ton ciudat în vocea ei. Domovaia i-a arătat cu degetul spre pădure.

Vasea accepta cu greu gândul că trebuia să meargă după hrană în starea în care se afla, dar ştia că va fi mai rău a doua zi, pe măsură ce vânătăile i se întăreau.

— Foarte bine, a spus Vasea.

Domovaia avea dintr-odată o neliniște în priviri.

— Ai grijă la pădure, i-a spus, conducând-o pe Vasea până la uşă. Nu se poartă frumos cu străinii. Ai fi mai în siguranţă să te întorci înainte de căderea nopţii.

— Ce se-ntâmplă la căderea nopţii? a întrebat Vasea.

— Păi... se schimbă anotimpurile, a spus domovaia, frângându-şi mâinile.

— Ce-nseamnă asta?

— Nu poţi să te-ntorci dacă se schimbă anotimpurile. Sau poţi, dar atunci va fi un loc diferit.

— Cum... diferit?

— Diferit! a strigat domovaia dând din picior. Acum, du-te!

— Foarte bine, a spus Vasea împăciuitoare. O să mă întorc înainte de căderea întunericului.

11

Despre ciuperci

În pădure, mâncarea se găsea foarte greu la sfârşitul iernii, iar Vasea de-abia putea atinge ceva cu mâinile ei pline de băşici. Dar trebuia să încerce sau avea să moară de foame, aşa că s-a lăsat dusă din casă.

Dimineaţa răcoroasă, palidă ca o perlă, ridica firicele de ceaţă deasupra gheţii de un albastru cenuşiu. Copaci bătrâni înconjurau apa îngheţată; crengile lor întunecate păreau că susţin cerul. Pământul era argintiu de brumă şi de jur împrejur se auzea şuşotitul apei, slăbind legăturile iernii. O mierlă se auzea din adâncimea pădurii. Caii nu se vedeau pe nicăieri.

Vasea ar fi putut rămâne pe treptele putrezite până ar fi îngheţat, uitându-şi necazurile la vederea frumuseţii pure şi neatinse. Dar stomacul ei a adus-o cu picioarele pe pământ. Trebuia să trăiască, iar ca să trăiască trebuia să mănânce. Cu pasul hotărât, a intrat în pădure.

Într-o altă viaţă, Vasea străbătuse pădurile din Lesnaia Zemlea în toate anotimpurile. Primăvara, obişnuia să se plimbe în cele mai sălbatice locuri, cu soarele în păr, iar uneori o saluta pe prietena ei rusalca – duhul apelor –, care se trezea din lungul ei somn. Dar acum Vasea n-avea

pasul sprinten. Acum șchiopătă. Fiecare pas părea să scoată la iveală o nouă durere. Tatăl ei ar fi plâns-o pe copila cu pasul ușor și inima deschisă, care a dispărut și nu se va mai întoarce.

Nu era nici țipenie de om și, de îndată ce casa nu s-a mai văzut, nu exista niciun indiciu c-ar fi fost oameni vreodată acolo. Mersul de una singură în tăcere a mai domolit furia, groaza și suferința din sufletul lui Vasea. A început să observe împrejurimile și să se întrebe unde ar putea să găsească mâncare.

O pală de vânt ciudat de caldă i-a răvășit părul. Se depărtase destul de mult de casă. Un smoc de păpădie înflorea într-un luminiș între copaci. Uimită, Vasea s-a aplecat și a cules frunzele. Atât de devreme? A mâncat o floare de păpădie în timp ce mergea, mestecând ușor cu maxilarul ei rănit.

Un alt smoc de flori de păpădie. Ceapă sălbatică. Soarele a urcat deasupra copacilor. Acolo – măcriș fraged, cu frunzele răsucite. Și – fragi? Vasea s-a oprit brusc.

— E prea devreme, a spus ea în șoaptă.

Era prea devreme. Și acolo – ciuperci? Bureți? De-abia li se vedeau capetele palide deasupra maldărului de frunze uscate. Îi venea apă în gură. S-a dus să le taie, dar le-a privit mai bine. Una dintre ele avea pete care păreau să strălucească ciudat în soare.

Nu erau pete. Erau ochi. Cea mai mare dintre ciuperci s-a uitat la Vasea, cu ochii de un stacojiu intens. Nu era deloc o ciupercă, ci un chyert, care de-abia era de lungimea antebrațului ei. Încruntat, spiritu-ciupercă s-a scuturat de frunzele uscate.

— Cine ești? a întrebat pe un ton ascuțit. De ce-ai venit în pădurea mea?

Pădurea *lui*?

— Intruso! a țipat el, iar Vasea și-a dat seama că spiritului îi era frică.

— N-am știut că e pădurea ta.

I-a arătat chyertului mâinile goale și a îngenuncheat cu greutate ca s-o vadă mai bine. Mușchiul rece îi uda pantalonii până la piele.

— Nu-ți fac niciun rău. Doar caut de mâncare.

— Nu e *tocmai* pădurea mea, a spus spiritul-ciupercă clipind, apoi a adăugat repede. Dar nu contează; n-ai voie să fii aici.

— Nici dacă îți aduc o ofrandă? a întrebat Vasea, punând o păpădie perfectă lângă spirit.

Chyertul a atins floarea cu un deget cenușiu. Conturul lui s-a solidificat; acum semăna mai mult cu un pitic decât cu o ciupercă.

S-a uitat la trupul lui, apoi din nou la Vasea, uimit.

Apoi a aruncat floarea.

— Nu te cred! a țipat el. Crezi că mă poți obliga să fac ce vrei tu? Nu poți! Nu-mi pasă câte ofrande îmi aduci. Ursul este liber. *El* a spus că putem da lovitura acum. Dacă îl urmăm pe el, o să-i facem pe oameni să creadă iar în noi. Vom fi venerați din nou și nu vom mai avea nevoie să ne târguim cu vrăjitoarele.

Vasea, în loc să răspundă, s-a ridicat repede în picioare.

— Cum anume veți da lovitura? a întrebat ea.

Îngrijorată, s-a uitat în jur, dar nimic nu se mișca. Nu erau decât păsări care zburau și lumina soarelui puternică și fluidă.

Au urmat câteva clipe de tăcere.

— Vom face fapte mărețe și îngrozitoare, a spus spiritul-ciupercă.

— Ce înseamnă asta? a întrebat Vasea, încercând să nu pară nerăbdătoare.

Spiritul-ciupercă şi-a dat capul pe spate cu mândrie, dar nu i-a dat un răspuns clar. Poate că nu ştia.

Fapte măreţe şi îngrozitoare?

Vasea arunca un ochi şi la pădurea liniştită. În mijlocul suferinţei provocate de ceea ce a pierdut, de rănile pe care le-a dobândit şi de groaza pe care a trăit-o, Vasea nu a mai luat în considerare însemnătatea ultimei ei nopţi în Moscova. Ce mecanisme a pus Morozko în mişcare atunci când l-a eliberat pe Urs? Ce însemnătate avea asta pentru ea, pentru familia ei şi pentru poporul rus?

De ce-a făcut-o?

O părticică din mintea ei îi şoptea: „El te iubeşte şi, astfel, şi-a sacrificat libertatea."

Dar ăsta nu putea fi singurul motiv. Vasea nu era atât de plină de ea încât să creadă că regele iernii a renunţat la tot ce a apărat atâta vreme doar pentru o fecioară muritoare.

Mai importantă decât întrebarea „de ce", era „ce trebuia ea să facă"?

„Trebuie să-l găsesc pe regele iernii", a gândit ea. „Ursul trebuie legat din nou."

Dar nu ştia cum să facă niciunul dintre lucrurile acelea; era încă rănită şi îi era foame.

— Ce te face să crezi că vreau să fii la ordinele mele? a întrebat Vasea spiritul-ciupercă.

Chyertul se aşezase sub un buştean cât timp a reflectat Vasea. Îi putea vedea strălucirea ochilor privind de dedesubt.

— Cine ţi-a spus asta?

Spiritul-ciupercă şi-a scos capul şi a ţipat.

— Nimeni. Nu sunt prost. Ce altceva să vrea o vrăjitoare? Din ce alt motiv ai fi ales drumul prin Ţinutul Miezului Nopţii.

— Pentru că am fugit să îmi salvez viaţa, a spus Vasea. Am venit în pădure doar pentru că mi-e foame.

Ca să-l convingă, a luat o mână de muguri de pin şi a început să mestece hotărâtă.

— Pot să-ţi arăt unde creşte mâncare mai bună, i-a spus spiritul-ciupercă, în continuare suspicios. *Dacă* e adevărat ce spui şi ţi-e foame, a continuat el, privind-o îndeaproape.

— Îmi e, a spus Vasea deodată, ridicându-se în picioare. Aş fi bucuroasă dacă aş avea un însoţitor.

— Ei bine, a spus chyertul, urmează-mă.

Spiritul a ţâşnit imediat în tufişuri.

După ce a reflectat timp de un minut, Vasea l-a urmat, dar avut grijă să rămână în apropierea lacului. Nu avea încredere în liniştea ostilă a pădurii şi nici în micul spirit-ciupercă.

Sentimentul de neîncredere al lui Vasea s-a amestecat repede cu unul de uimire, pentru că s-a trezit într-o lume a minunilor. Mugurii de pin erau verzi şi fragezi, iar florile de păpădie se mişcau uşor în briza lacului. A mâncat, a adunat şi iar a mâncat, până când şi-a dat seama că la picioarele ei era o întindere de afine, iar sub iarba udă erau multe căpşune.

Nu mai era primăvară, ci vară.

— Ce este locul acesta? l-a întrebat Vasea pe spiritul-ciupercă.

În mintea ei, l-a numit Ded Grib: Bunicul Ciupercă.

Spiritul s-a uitat ciudat la ea.

— Tărâmul dintre prânz şi miezul nopţii, între iarnă şi primăvară. Lacul este la mijloc. Toate tărâmurile se ating aici, lângă apă, şi poţi trece dintr-unul într-altul.

O ţară de magie, aşa cum a visat ea odată.

După o clipă de liniște înmărmurită, Vasea a întrebat:

— Dacă merg suficient de mult, voi ajunge la tărâmul iernii?

— Da, a spus chyertul, însă avea o căutătură suspectă. E mult de mers.

— Acolo se află regele iernii?

Ded Grib i-a aruncat o altă privire ciudată.

— De unde să știu? Eu nu pot să cresc în zăpadă.

Reflectând și încruntându-se, Vasea era preocupată să-și umple coșul și stomacul. A găsit călțunași și ciuboțica-cucului, afine, agrișe și căpșune.

A intrat și mai adânc în pădurea văratică.

„Cât de fericit ar fi fost Solovei", a gândit ea, în timp ce picioarele ei călcau iarba fragedă.

„Poate că am fi putut merge să-i găsim semenii dacă am fi fost împreună."

Durerea i-a șters fericirea de-a simți soarele pe spate și gustul căpșunelor coapte. Dar a continuat să adune. Lumea verde și caldă i-a liniștit spiritul rănit. Ded Grib uneori se vedea, alteori nu; îi plăcea să se ascundă sub bușteni. Dar îl simțea mereu cum o privește, curios și suspicios.

Când soarele era sus deasupra capului, Vasea și-a adus aminte că trebuia să aibă grijă și de promisiunea pe care o făcuse domovaiei. Nu-și recăpătase puterea încă și avea nevoie de ea pentru ce avea să vină.

— Am tot ce-mi trebuie, a spus ea. E timpul să mă întorc.

Ded Grib a ieșit de după un ciot de copac.

— Dar n-ai ajuns la partea bună, a protestat el, arătând în depărtare spre un pâlc de copaci învăluiți în stacojiu și auriu, ca și cum toamna, la fel ca vara, era un loc în care puteai păși, puțin mai departe.

Vasea era foarte curioasă. S-a gândit înfometată la castane și semințe de pin. Dar precauția a câștigat.

— Am învățat prețul de a fi nechibzuită, i-a spus lui Ded Grib. Am destul pentru o zi.

Spiritul a părut nemulțumit, dar n-a mai spus nimic. Fără tragere de inimă, Vasea s-a întors pe unde a venit. Era foarte cald în acest tărâm al verii, iar ea era îmbrăcată pentru o primăvară timpurie, în cămașă de lână și șosete. Coșul plin îi atârna de braț. Picioarele îi zvâcneau, iar coastele o dureau.

La stânga ei, pădurea șoptea și privea. La dreapta ei se întindea lacul de un albastru vărătic. Între copaci, a zărit un golfuleț nisipos. Însetată, Vasea s-a apropiat tot mai mult de apă, a îngenuncheat și a băut. Bandajele îi provocau mâncărimi. Baia cu buretele din dimineața aceea nu reușise să-i înlăture sentimentul de murdărie pe care îl simțea în oase.

S-a ridicat iute și a început să se dezbrace. Domovaia se va supăra pe ea pentru că și-a desfăcut bandajele legate cu grijă, dar lui Vasea nu-i păsa. Mâinile îi tremurau de entuziasm, de parcă apa curată i-ar fi putut șterge atât murdăria de pe piele, cât și amintirile din minte.

— Ce faci? a întrebat Ded Grib.

Stătea departe de nisip și de stânci, ascunzându-se la umbră.

— Mă duc să fac o baie, a spus Vasea.

Ded Grib a deschis gura, apoi a închis-o la loc.

Vasea s-a oprit.

— E vreun motiv pentru care n-ar trebui să fac asta? a întrebat ea.

Spiritul-ciupercă a dat încet din cap că nu, dar s-a uitat neliniștit la apă. Poate că nu-i plăcea apa.

— Bine, a spus Vasea.

A avut un moment de ezitare, dar își dorea cu toată ființa să-și desprindă pielea și să devină altcineva; o baie în lac ar putea măcar să-i liniștească mintea.

— Nu mă duc departe, a spus ea. Ai vrea să ai grijă de coșul meu?

A intrat în apă. La început a mers pe pietre, tresărind de durere. Apoi fundul lacului a devenit mâlos. S-a aruncat în apă și a ieșit țipând. Lacul înghețat i-a închis plămânii și i-a ascuțit simțurile. S-a întors cu spatele la țărm și a început să înoate. Îi plăcea foarte mult apa, sub căldura neobișnuită a soarelui. Dar era foarte rece. Într-un final, s-a oprit, gata să se întoarcă, să-și curețe pielea mai aproape de mal și să se întindă la soare să se usuce.

Dar când s-a întors, a văzut doar apă.

Vasea s-a rotit în cerc. Nimic. Era ca și cum toată lumea se scufundase dintr-odată în lac. Timp de câteva clipe a călcat apa, uimită, începând să-i fie frică.

Poate că nu era singură.

— Nu-ți vreau răul, a spus Vasea tare, încercând să ignore clănțănitul din dinți.

Nu s-a întâmplat nimic. Vasea a înotat din nou în cerc. Tot nimic. Dacă o cuprindea panica în apa asta rece, era ca și moartă. Nu putea decât să încerce să ghicească și să se roage.

O creatură a ieșit din apă în fața ei, stropind în jur atât de tare, încât parcă se auzea un țipăt. Două nări crestate se aflau între ochii bulbucați, iar dinții erau de culoarea stâncilor, prinși pe un maxilar îngust. Când respira ieșeau aburi și un lichid uleios i se prelingea pe față.

— O să te înec, a spus creatura în șoaptă și s-a aruncat spre Vasea.

Fata nu i-a răspuns; în schimb, mâna ei făcută căuș a plesnit apa ca o bubuitură de tunet. Chyertul s-a tras înapoi, iar Vasea s-a răstit:

— Un vrăjitor nemuritor n-a putut să mă omoare și nici un preot care are toată Moscova la dispoziția lui – ce te face să crezi că *tu* poți?

— Ai intrat în lacul meu, i-a răspuns chyertul, arătându-și dinții negri.

— Să înot, nu să mor!

— Eu voi hotărî asta.

Vasea a încercat să ignore zvâcnirea coastelor care o dureau și să răspundă calm.

— Pentru că ți-am călcat tărâmul, sunt vinovată în fața ta, dar nu-ți datorez viața.

Chyertul i-a suflat abur fierbinte în față.

— Eu sunt bagiennik, a mormăit el. Și *eu* îți spun că viața ta îmi aparține.

— Încearcă s-o iei, s-a răstit Vasea. Dar nu mi-e frică de tine.

Chyertul a lăsat capul în jos, agitând apa albastră până a făcut spume.

— Chiar nu-ți e? La ce te-ai referit când ai spus că vrăjitorul nemuritor n-a putut să te omoare?

Picioarele lui Vasea erau aproape amorțite.

— L-am omorât pe Kascei Nemuritorul la Moscova în ultima noapte de Masleniţa.

— Mincinoaso! s-a răstit bagiennikul și s-a aruncat din nou spre ea, aproape scufundând-o.

Vasea n-a tresărit. Își folosea toată concentrarea să rămână deasupra apei.

— Am fost mincinoasă și am plătit pentru asta, a spus ea. Dar despre asta spun adevărul: l-am omorât.

Bagiennikul a tăcut brusc.

Vasea şi-a întors capul, căutând ţărmul.

— Te ştiu acum, a spus încet bagiennikul. Semeni cu familia ta. Ai urmat drumul prin Miezul Nopţii.

Vasea n-avea timp de impresiile bagiennikului.

— Aşa e, a reuşit ea să spună. Dar familia mea e departe. După cum am spus, nu-ţi vreau răul. Unde e ţărmul?

— Departe? Şi la-ndemână. Nu te înţelegi nici pe tine, nici natura locului ăstuia.

Vasea începea să se scufunde tot mai mult în apă.

— Bunicule, ţărmul.

Dinţii negri ai bagiennikului luceau. A alunecat mai aproape, mişcându-se ca un şarpe de apă.

— Haide, se termină repede. Îneacă-te, iar eu o să trăiesc o mie de ani din amintirea sângelui tău.

— Nu.

— Ce scop ai atunci? a întrebat bagiennikul, înaintând uşor din ce în ce mai aproape. *Îneacă-te.*

Vasea îşi folosea ultimele puteri doar ca să continue să-şi mişte membrele înţepenite.

— Ce *scop* am? Niciunul. Am făcut mai multe greşeli decât pot număra şi nu e niciun loc pentru mine pe lume. Şi cu toate astea, după cum am spus, tot n-am să mor ca să-ţi fac ţie pe plac.

Bagiennikul a dat s-o muşte, iar Vasea, în ciuda rănilor, l-a apucat de gât. Demonul s-a zbătut şi aproape că s-a eliberat din strânsoarea ei. Dar n-a reuşit. Mâinile ei aveau puterea care a spart gratiile cuştii din Moscova.

— Nu mă ameninţi tu pe mine, a spus Vasea, în urechea chyertului, trăgând aer în piept, chiar înainte de a se scufunda.

Când au ieşit la suprafaţă, fata încă îl ţinea strâns.

— Poate c-o să mor mâine, a spus ea respirând adânc, sau o să trăiesc până la adânci bătrâneţi, dar tu eşti doar un demon într-un lac şi *nu-mi comanzi mie ce să fac.*

Bagiennikul a rămas nemişcat, iar Vasea i-a dat drumul, tuşind ca să-şi elibereze gâtul de apă şi simţind încordarea muşchilor din partea rănită. Nasul şi gura îi erau pline de apă. Câteva dintre răni i se deschiseseră şi sângele îi şiroia din ele. Bagiennikul şi-a apropiat nasul de pielea ei însângerată. Vasea nu s-a mişcat.

Cu o blândeţe surprinzătoare, bagiennikul a zis:

— Poate că nu eşti inutilă, până la urmă. N-am mai simţit aşa o putere de când... a spus el şi a tăcut. Te voi duce la ţărm.

Dintr-odată, arăta foarte entuziasmat.

Vasea s-a pomenit agăţându-se de un corp sinuos şi fierbinte. Tremura în timp ce membrele ei îşi recăpătau vigoarea.

— La ce te-ai referit când ai spus că semăn cu familia mea?

— Nu ştii? a întrebat-o bagiennikul unduindu-se prin apă, cu un entuziasm ciudat în glas. Odinioară, bătrâna şi fetele ei gemene locuiau în casa de lângă stejar şi aveau grijă de caii care pasc pe ţărmul lacului.

— Ce bătrână? Am fost la casa de lângă stejar şi este o ruină.

— Din cauză că a venit vrăjitorul, a spus bagiennikul. Un bărbat tânăr şi blond. A spus că-şi doreşte să îmblânzească un cal, dar a fost Tamara, moştenitoarea mamei ei, cea căreia i-a furat inima. Au înotat împreună în lac la solstiţiul de vară; el i-a şoptit promisiuni în amurgul toamnei. Într-un final, de dragul lui, Tamara a pus un căpăstru de aur pe iapa aurie: Jar Ptiţa.

Acum Vasea asculta cu mai multă atenție. Era povestea familiei ei, spusă nonșalant de un spirit al lacului dintr-un tărâm îndepărtat. Pe bunica ei o chemase Tamara și venise dintr-un ținut îndepărtat, călare pe un cal minunat.

— Vrăjitorul a luat iapa aurie și a părăsit tărâmul de lângă lac, a continuat bagiennikul. Tamara a mers călare după el, plângând și blestemând, să ia înapoi iapa; dar în același timp îi spunea și că-l iubește. Dar ea nu s-a mai întors, și nici vrăjitorul. El a devenit stăpân peste multe ținuturi ale oamenilor. Nimeni n-a mai știut ce s-a întâmplat cu Tamara. Bătrâna, de durere, a închis și a păzit toate drumurile spre locul acesta, în afară de drumul prin Miezul Nopții.

O mie de întrebări îi treceau prin minte lui Vasea. A rostit-o pe prima care i s-a rostogolit pe limbă.

— Ce s-a-ntâmplat cu ceilalți cai? a întrebat ea. Am văzut câțiva aseară și erau sălbatici.

Spiritul apei a înotat în tăcere câtva timp; Vasea nu credea că-i va mai răspunde. Apoi bagiennikul a spus pe un ton apăsat și dur:

— Cei pe care i-ai văzut sunt singurii care au mai rămas. Vrăjitorul i-a măcelărit pe toți cei care s-au îndepărtat de lac. Din când în când mai prindea câte un mânz, dar nu rezistau niciodată mult – mureau sau fugeau.

— Doamne Dumnezeule, a spus Vasea în șoaptă. Cum? *De ce?*

— Caii acestui tărâm sunt cele mai frumoase creaturi din lume. Vrăjitorul nu putea să-i călărească. Nu-i putea nici îmblânzi, nici folosi. Așa că i-a omorât. Pe cei care au rămas, a adăugat bagiennikul, aproape prea încet ca Vasea să audă, bătrâna i-a ținut aici, în siguranță. Dar ea nu mai e și sunt tot mai puțini cu fiecare an. Lumea și-a pierdut magia.

Vasea n-a scos niciun cuvânt. Amintirile ei erau un talmeș-balmeș în care se distingeau flăcări și sângele lui Solovei.

— De unde au venit caii? a întrebat ea în șoaptă.

— Cine știe? Pământul i-a adus; însăși natura lor e magică. Nu e de mirare că oamenii și chyertii vor să-i îmblânzească. Unii dintre cai acceptă de bunăvoie călăreți, a adăugat bagiennikul. Lebăda, porumbița, bufnița și corbul. Și privighetoarea...

— Știu ce s-a-ntâmplat cu privighetoarea, a spus Vasea de-abia stăpânindu-și durerea. A fost prietenul meu și acum e mort.

— Caii aleg înțelept, a spus bagiennikul.

Vasea n-a rostit niciun cuvânt.

După o lungă tăcere, ridicându-și capul, a întrebat:

— Poți să-mi spui unde l-a închis Ursul pe regele iernii?

— Dincolo de amintire; acum mult timp și departe și adânc în întunericul care nu se schimbă, a spus spiritul apei. Crezi că Ursul ar risca acum ca fratele lui să se elibereze?

— Nu, a spus Vasea. Nu, cred că n-ar risca.

Dintr-odată Vasea a simțit că este incredibil de obosită; lumea era imensă, ciudată și o înnebunea; nimic nu mai părea real. Nu știa nici ce să facă, nici cum să facă. Și-a lăsat capul pe spatele cald al chyertului și n-a mai spus nimic.

Vasea nu și-a dat seama că lumina s-a schimbat până nu a auzit susurul apei pe pietrele din golfuleț.

În timpul în care ei au înotat, soarele a coborât spre vest, rece și de un galben verzui. Vasea se afla în amurgul verii, aproape de noapte. Ziua aurie a dispărut, de parcă lacul a înghițit-o. Vasea s-a rostogolit prin apa puțin

adâncă și s-a împleticit pe mal. Umbrele copacilor se întindeau lungi și gri pe apă; hainele ei se aflau într-o grămăjoară rece la umbră.

Bagiennikul era doar o pată de întuneric, pe jumătate scufundat în lac. Vasea s-a întors spre el, cuprinsă dintr-odată de frică.

— Ce s-a-ntâmplat cu ziua? a întrebat ea.

A văzut ochii bagiennikului sub apă și două șiruri lucitoare de dinți.

— M-ai adus în amurg dinadins? De ce?

— Pentru că l-ai ucis pe vrăjitor. Pentru că nu m-ai lăsat să te omor. Pentru că s-a răspândit vestea printre chyerti și suntem curioși cu toții, a spus bagiennikul.

Cuvintele lui au ieșit din umbre, de parcă nu fuseseră rostite de un trup adevărat.

— Te sfătuiesc să faci un foc. Noi vom sta cu ochii pe tine, a continuat el.

— *De ce?* a întrebat Vasea din nou, dar bagiennikul s-a scufundat în apă și a dispărut.

Fata a rămas nemișcată și mâniată, încercând să-și ignore frica. Ziua cobora repede peste ea de parcă însăși pădurea era hotărâtă s-o prindă la căderea nopții. Obișnuită cu rezistența ei nechibzuită, acum trebuia să se mulțumească cu slăbiciunea trupului ei rănit. Se afla la o distanță de o jumătate de zi de mers de casa de lângă stejar.

„Anotimpul se va schimba", îi spusese domovaia. Ce înseamnă asta? Ar putea să-și asume riscul ăsta? Ar trebui să încerce? S-a uitat la întunericul care se lăsa și și-a dat seama că nu putea ajunge acasă înainte să se înnopteze.

Atunci rămâi, s-a hotărât ea. Va urma sfatul rău intenționat al bagiennikului și va folosi ultimele raze de lumină ca să adune lemne de foc. Indiferent de ce pericole bântuiau

locul ăsta, era mai bine să le întâmpine cu un foc straşnic şi cu burta plină.

A început să adune lemne, furioasă că a fost atât de credulă. Pădurea din Lesnaia Zemlea se purtase frumos cu ea, iar încrederea aceea încă îi rămăsese în suflet, deşi acest loc nu avea nicio urmă de bunătate. Un apus superb înroşea apa, iar vântul şuiera printre ramurile de pin. Lacul era perfect nemişcat, auriu de la lumina apusului.

Ded Grib a apărut din nou pe când tăia un copac căzut.

— Nu ştii că nu trebuie să petreci noaptea lângă lac într-un anotimp nou? a întrebat-o el. Astfel, nu se mai întoarce anotimpul anterior. Dacă te întorci la casa de lângă stejar mâine, nu vei mai avea primăvară, iar pentru tine va fi vară.

— Bagiennikul m-a ţinut în lac, a spus Vasea pe un ton dur.

Fata şi-a amintit de zilele albe şi strălucitoare în casa lui Morozko din crângul cu brazi.

Te vei întoarce în aceeaşi noapte în care ai plecat, îi spusese el.

Chiar aşa a fost, chiar dacă a petrecut zile – săptămâni – în casa lui. Chiar aşa a fost. Iar acum – oare luna creştea şi descreştea în lumea reală, în timp ce ea petrecea o singură noapte în acest tărâm al verii? Dacă în lac câteva minute însemnau o zi, atunci ce altceva mai era posibil? Gândul ăsta o îngrozea mai mult decât o făcuseră ameninţările bagiennikului. Succesiunea zilelor şi a nopţilor, a verii şi a iernii era o parte din ea la fel cum era şi aerul pe care îl respira. Oare aici nu exista niciun tipar?

— Eu n-am crezut că mai ieşi din lac, a mărturisit chyertul. Ştiam că cei puternici aveau planuri pentru tine. Şi-apoi, bagiennikul urăşte oamenii.

Vasea avea braţele pline de lemn de foc; a aruncat totul furioasă.

— Mi-ai fi putut spune! a zis ea.

— De ce? a întrebat Ded Grib. *Eu* nu mă pot amesteca în planurile celor puternici. Şi-apoi, ai lăsat unul dintre cai să moară, nu-i aşa? Poate că s-ar fi făcut dreptate dacă bagiennikul te-ar fi omorât, pentru că el iubeşte caii.

— Dreptate? a întrebat Vasea şi toată furia, vina şi neajutorarea din ultimele zile au ieşit la suprafaţă. N-am avut parte de suficientă *dreptate* zilele astea? Am venit aici doar ca să caut de mâncare; n-am făcut nimic rău, nici ţie, nici pădurii. Şi cu toate astea tu – voi cu toţii...

Cuvintele au părăsit-o. Într-o furie oarbă, a luat un băţ şi l-a aruncat în capul ciupercuţei.

Vasea nu era pregătită pentru reacţia lui. Chyertul s-a prăbuşit cu un ţipăt de durere, iar Vasea a rămas uitându-se îngrozită, în timp ce Ded Grib s-a preschimbat din alb în gri, apoi în maro. Ca o ciupercă ce a fost lovită cu piciorul de un copil neatent.

— Nu, a spus Vasea cu groază. Nu, n-am vrut, a continuat ea şi, fără să stea pe gânduri, a îngenuncheat şi i-a pus mâna pe cap. Îmi pare rău, a spus ea. N-am vrut să te rănesc. Îmi pare rău.

Ded Grib a încetat să se mai coloreze. Vasea şi-a dat seama că din ochii ei curgeau lacrimi. Nu realizase cât de adânc au afectat-o violenţele din ultimele zile, că violenţa era încă în interiorul ei, făcută colac, pregătită să sară cu frică şi furie.

— Iartă-mă, a spus ea.

Chyertul a clipit din ochii lui roşii. A tras aer în piept. Nu era pe moarte. Arăta mai real decât acum câteva clipe. Trupul lui lovit se vindecase.

— De ce-ai făcut asta? a întrebat ciuperca.

— N-am vrut să te rănesc, a spus Vasea, apăsându-și podurile palmelor peste ochi. N-am vrut să rănesc pe nimeni, a continuat ea tremurând din toate încheieturile. Dar ai dreptate. Am făcut-o... am...

— Tu... a spus ciuperca uitându-se uimit la brațul lui ca un nor gri. Mi-ai dat lacrimile tale.

Vasea a dat din cap, încercând din greu să vorbească.

— Pentru calul meu, a reușit ea să spună. Pentru sora mea. Chiar și pentru Morozko, a continuat ea, frecându-se la ochi, încercând să zâmbească. Puțin și pentru tine.

Ded Grib s-a uitat fix la ea cu o privire serioasă. În liniște, Vasea s-a chinuit să se ridice în picioare și a început să se pregătească de lăsarea întunericului.

Aranja lemne de foc pe o bucată goală de pământ, când spiritul ciupercă a vorbit din nou, pe jumătate ascuns într-o grămadă de frunze.

— *Pentru Morozko*, ai spus. Îl cauți pe regele iernii?

— *Da*, a răspuns Vasea imediat. Îl caut. Dacă nu știi unde e, cunoști pe cineva care ar ști?

Cuvintele Ursului – „libertatea lui la schimb pentru viața ta" – îi rămăseseră în minte. De ce o făcuse? *De ce?* O amintire și mai veche, vocea lui Morozko rostind: „Dacă aș putea, aș..."

Lemnele de foc au fost frumos aranjate, cu vreascuri puse printre crengile mai mari. În timp ce vorbea, Vasea presăra ace de pin pe post de iască.

— Miazănoapte știe, a spus Ded Grib. Tărâmul ei atinge orice miez al nopții care a existat vreodată. Dar mă-ndoiesc că-ți va spune. Cât despre cine altcineva ar putea să știe... a spus Ded Grib, apoi a tăcut, în mod evident, concentrându-se din greu.

— Mă ajuți? a întrebat Vasea surprinsă, lăsându-se pe călcâie.

— Mi-ai dat lacrimi și o floare, a spus Ded Grib. O să te urmez *pe tine*, nu pe Urs. Eu sunt primul, a continuat el umflându-și pieptul.

— Primul care să ce?

— Care să treacă de partea ta.

— Partea mea în ce? a întrebat Vasea.

— În ce crezi? i-a răspuns Ded Grib. I-ai refuzat și pe regele iernii, cât și pe fratele lui, nu-i așa? Te-ai transformat în a treia putere în războiul lor, a continuat el încruntându-se. Sau vrei să-l găsești pe regele iernii ca să treci de partea *lui*?

— Nu sunt sigură ce importanță are, a spus Vasea. Toată treaba asta cu părțile. Vreau să-l găsesc pe regele iernii pentru că am nevoie de ajutorul lui.

Acesta nu era întregul motiv, dar Vasea n-avea de gând să-i explice spiritului-ciupercă tot.

— Ei bine, chiar dacă el trece de partea ta, a spus Ded Grib, dând din mână ca și cum argumentul ei ar fi fost o muscă, eu tot voi fi fost primul.

Vasea s-a uitat la vreascurile ei neaprinse cu o căutătură încruntată.

— Dacă nu știi cum să-l găsești pe regele iernii, atunci cum ai de gând să mă ajuți? a întrebat ea cu grijă.

— Știu totul despre ciuperci, a răspuns Ded Grib după un răgaz de gândire. Le pot face și să crească.

Lucrul acesta a bucurat-o pe Vasea peste măsură.

— Îmi plac la nebunie ciupercile, a spus ea. Poți să-mi găsești niște bureți gălbiori?

Dacă Ded Grib i-a răspuns, cuvintele lui n-au fost auzite, pentru că în momentul următor, Vasea a tras adânc aer în piept și și-a lăsat sufletul să fie cuprins de mistuitoarea

amintire a focului. Grămada ei de lemne a izbucnit în flăcări. Vasea a adăugat bucuroasă vreascuri.

Ded Grib a rămas cu gura căscată. De jur împrejur s-au ridicat șoapte, de parcă toți copacii își vorbeau unii altora.

— Ar trebui să ai grijă, a spus Ded Grib, după ce și-a recăpătat glasul.

— De ce? a întrebat Vasea, în continuare mândră de ea.

— Magia îi face pe oameni să-și piardă mințile, a spus ciuperca. Dacă schimbi realitatea prea mult, uiți ce e real. Dar poate alți câțiva chyerti te vor urma până la urmă.

Ca și cum ar fi vrut să-i întărească spusele, doi pești au sărit din lac și au rămas cu gurile căscate, roșii-argintii în lumina focului lui Vasea.

— Unde să mă urmeze? a întrebat Vasea cu o urmă de exasperare în glas, dar nu s-a dus să ia peștii. Mulțumesc, a adăugat ea cu jumătate de gură, în direcția apei.

Poate că bagiennikul a auzit-o, dar nu i-a răspuns. Totuși ea nu credea că spiritul apei plecase. Aștepta.

Ce anume, Vasea nu știa.

12

Târguială

Vasea a curățat peștii și i-a acoperit cu lut ca să se coacă în cărbunii focului ei. Ded Grib, ținându-și promisiunea, a plecat și i-a adus grămăjoare de ciuperci. Din păcate, nu doar că nu știa care dintre ele erau gălbiori, nu știa nici care erau comestibile. Vasea a trebuit să aleagă ciuperci bune dintr-un număr îngrijorător de mare de bureți otrăvitori. Dar pe cei buni i-a îndesat în pește, cu ierburi aromatice și ceapă sălbatică și, când au fost gata, și-a ars degetele mâncându-i.

Stomacul plin îi dădea un sentiment de plăcere, ceea ce nu simțea și pentru noaptea care o înconjura. Vântul bătea cu putere dinspre lac, iar Vasea nu putea să scape de sentimentul că era urmărită, că era observată de ochi pe care nu-i vedea. Se simțea ca o fată aruncată într-o poveste pe care nu o înțelegea, cu personaje de jur împrejur care se așteptau ca ea să-și asume un rol, deși ea nu știa care era acela. Absența lui Solovei era o suferință care o măcina și care nu trecea.

În cele din urmă, în ciuda frigului, Vasea a ațipit, dar nici somnul nu-i aducea liniște. A visat pumni și fețe furioase și cum îi striga calului ei să fugă. În schimb, calul s-a

transformat în privighetoare, iar un bărbat cu arc şi săgeţi l-a doborât din înaltul cerului. Vasea s-a trezit brusc, cu numele calului ei pe buze şi a auzit, undeva în întuneric, tropotul înfundat al unor copite.

S-a ridicat cu greutate şi a rămas în picioarele goale în tufişurile răcoroase ale verii – o dureau toate şi era înţepenită. Tot ce mai rămăsese din foc erau câţiva cărbuni aprinşi. Luna atârna jos, spre orizont. O lumină se vedea printre copaci. Şi-a amintit de oamenii cu torţe, iar primul ei instinct a fost să fugă.

Dar şi-a dat seama, mijind ochii, că nu erau torţe. Era iapa aurie, singură. Strălucirea pe care o avusese în noaptea trecută îşi pierduse din intensitate, şchiopăta de un picior, iar pieptul îi era brăzdat de spume. Vasea a avut impresia că aude şoapte în pădurea din spatele calului şi un miros îngrozitor a fost adus de o pală de vânt.

Repede, Vasea a aruncat lemne pe micul ei foc de tabără.

— Aici, a strigat fata.

Iapa a încercat să alerge, s-a împiedicat de ceva invizibil, apoi s-a apropiat de Vasea, cu capul mult aplecat. În lumina proaspătă a focului, se vedea o tăietură pe fruntea iepei.

Vasea a ridicat toporul şi un lemn din flăcări. Nu vedea ce o urmărea pe iapă, deşi mirosul urmăritorului se lăsa greu de jur împrejur, un miros de mortăciune care se descompune în căldură. Cu armele ei improvizate, Vasea a pornit înapoi, spre apă. Nu simţea nimic pentru scânteia vie care aprinsese Moscova, dar fiindcă nu reuşise să-şi ajute propriul cal, pe acesta n-avea să-l lase să moară.

— Pe-aici, a spus ea.

Iapa nu mai avea cuvinte pentru a-i răspunde, simţea doar groază, pe care o transmitea cu tot corpul. Cu toate astea, s-a îndreptat spre Vasea.

— Ded Grib, a strigat fata.

O mână de ciuperci, strălucind în întuneric un verde bolnăvicios, au început să tremure.

— Ai face bine să supraviețuiești. Altfel, ce rost ar mai avea că eu am fost primul care te-a ales? *Toți* sunt cu ochii pe tine.

— Ce...?

Poate că spiritul răspunsese, dar Vasea nu l-a auzit, pentru că Ursul a ieșit ușor dintre copaci și a pășit în lumina lunii de lângă apă.

În Moscova, el arăta ca un om. Tot așa arăta și acum, dar era un om cu dinți ascuțiți și o privire sălbatică în singurul lui ochi. Vasea putea să vadă bestia din el întinzându-se ca o umbră în spatele lui. Părea mai ciudat și mai bătrân: părea să se simtă ca acasă în pădurea aceasta imposibilă.

— Cred că de-asta a vrut bagiennikul să petrec noaptea în pădure, a spus Vasea încordată, în timp ce din tufișuri se auzeau mârâituri și respirații aspre. Tot mă voia el moartă.

Colțul fără cicatrici al gurii Ursului s-a ridicat într-un rânjet.

— Poate. Sau poate nu. Nu te mai înfoia ca o pisică. N-am venit să te omor.

Lemnul aprins începea să-i ardă mâna, așa că l-a aruncat pe pământ, între ei.

— Atunci o vânezi pe Jar Ptița, pasărea de foc?

— Nici măcar asta, dar creaturile mele or să aibă parte de distracție, a spus el.

A sâsâit spre iapă, rânjind, iar ea s-a speriat și s-a dat înapoi, intrând cu picioarele din spate în apă.

— Las-o-n pace! s-a răstit Vasea.

— Foarte bine, a spus Ursul pe neașteptate, așezându-se pe un buștean lângă foc. Nu vrei să stai cu mine?

Vasea nu s-a mișcat. Dinții lui ca de câine străluceau ascuțiți și albi în întuneric atunci când zâmbea.

— Sincer, nu vreau să-ți iau viața, Vasilisa Petrovna, a spus el, deschizându-și mâinile goale. Vreau să-ți fac o ofertă.

Asta a surprins-o.

— Deja mi-ai oferit viața, iar eu n-am acceptat. M-am salvat singură. De ce-aș accepta ceva mai puțin din partea ta?

Ursul n-a răspuns imediat. În schimb, s-a uitat printre crengile copacilor la stele și a tras adânc în piept mirosul nopții de vară. Vasea vedea stelele reflectate în ochiul lui, ca și cum sorbea cerul după o lungă perioadă de întuneric. Ea nu voia să înțeleagă acea bucurie.

— Am trecut pe lângă nenumărate vieți de oameni legate într-un luminiș la marginea tărâmurilor fratelui meu, a spus Ursul. Crezi că a fost un bun administrator al lumii cât timp am dormit eu?

— Cel puțin Morozko n-a lăsat prăpăd în urma lui, a spus Vasea, în timp ce, lângă ea, iapa sângera în apă. Ce-ai făcut la Moscova?

— M-am distrat, a spus Ursul, pe un ton nonșalant. Și fratele meu a făcut la fel odinioară, deși îi place să facă pe sfântul acum. Cândva, ne asemănam mai mult. Suntem gemeni totuși.

— Dacă încerci să mă faci să am încredere în tine, nu funcționează.

— Dar... a continuat Ursul. Fratele meu crede că oamenii și chyertii pot împărți această lume. Aceiași oameni care se răspândesc ca o boală, zdrăngănind din clopotele lor de biserică, uitându-ne. Fratele meu e un prost. Dacă

oamenii sunt lăsați în pace, într-o bună zi nu vor mai exista chyerti, nici drumul prin Miezul Nopții și nicio minune pe lumea asta.

Vasea nu voia să înțeleagă de ce Ursul și-a ridicat privirea plină de uimire spre cerul nopții și nici nu voia să fie de acord cu el acum. Dar era adevărat. De-a lungul Rusiei, chyertii erau palizi ca un fum. Își păzeau apele, pădurile și casele cu mâini care nu puteau să atingă și cu minți care de-abia își mai aduceau aminte. Vasea n-a spus nimic.

— Oamenii se tem de ceea ce nu pot înțelege, a spus Ursul în șoaptă. Te rănesc. Te bat, te scuipă, te aruncă în foc. Oamenii consumă toată sălbăticia din lume, până când nu mai rămâne niciun loc pentru o vrăjitoare să se ascundă. Te vor arde pe tine și pe toți asemenea ție, a continuat el, știind că asta era cea mai adâncă și mai oribilă frică a ei. Dar nu trebuie să fie așa, a spus Ursul. Îi putem salva pe chyerti și tărâmul dintre prânz și miezul nopții.

— Oare? a întrebat Vasea, cu o voce care nu mai era sigură. Cum?

— Vino cu mine la Moscova, a spus el, ridicându-se, iar jumătatea de față fără cicatrici i se vedea rumenă în lumina focului. Ajută-mă să dărâm clopotnițele și să opresc stăpânirea prinților. Fii aliatul meu și vei fi răzbunată împotriva dușmanilor tăi. Nimeni nu va mai îndrăzni să te disprețuiască.

Medved era un spirit: nu era făcut din carne și oase mai mult decât Ded Grib și, cu toate astea, în acel luminiș părea să pulseze de viață adevărată.

— Mi-ai omorât tatăl, a spus Vasea.

— Tatăl tău s-a aruncat singur în ghearele mele, a spus el deschizând brațele. Fratele meu te-a convins să-l urmezi cu minciuni, nu-i așa? Cu șoapte și adevăruri rostite pe

jumătate în întuneric şi cu ochii lui albaştri, atât de atrăgători pentru fecioare.

Vasea s-a luptat să nu arate nicio emoţie pe chip, dar colţurile gurii lui s-au ridicat într-un rânjet înainte ca el să adauge:

— Dar iată-mă, îţi cer loialitatea cu nimic altceva în afară de adevăr.

— Dacă ai venit aici să spui adevărul, atunci spune-mi ce vrei, a spus Vasea. Cu mai puţin dramatism şi mai multă onestitate.

— Vreau un aliat. Vino de partea mea şi răzbună-te. Noi, cei vechi, o să stăpânim din nou acest pământ. Asta vor chyertii. De-asta te-a adus bagiennikul aici. *De-asta* sunt toţi cu ochii pe tine. Ca tu să mă asculţi şi să fii de acord.

Oare mintea?

Într-un mod oribil, s-a gândit cum ar fi fost să fie de acord, să-şi elibereze furia din interior într-un acces de violenţă. Simţea acest impuls oglindit în silueta cu cicatrici din faţa ei. El îi înţelegea vina, durerea şi furia cu care se năpustise asupra lui Ded Grib.

— Da, a spus el în şoaptă. Ne înţelegem unul pe celălalt. Nu putem să construim o lume nouă fără ca, mai întâi, s-o distrugem pe cea veche.

— S-o distrugem? a întrebat Vasea, de-abia recunoscându-şi propria voce. Ce vei distruge ca să construieşti această lume nouă?

— Nimic din ce nu poate fi reparat. Gândeşte-te. Gândeşte-te la copiii care nu vor trebui să suporte focul.

Vasea voia să meargă la Moscova puternică şi să dărâme oraşul. Sălbăticia demonului o atrăgea, la fel ca şi suferinţa lungii lui captivităţi. Iapa aurie a rămas nemişcată.

— Mă voi răzbuna? a spus ea în şoaptă.

— Da, i-a răspuns el. Cu vârf şi îndesat.

— Va muri Konstantin Nikonovici în chinuri?

Fetei i s-a părut că Ursul a ezitat înainte să răspundă.

— Va muri.

— Și cine va mai muri, Medved?

— Bărbați și femei mor în fiecare zi.

— Mor după voia Domnului, nu pentru mine, a spus Vasea, înfigându-și unghiile de la mâna liberă în palmă. Nicio viață nu merită să fie pierdută pentru suferința mea. Crezi că sunt proastă și-mi poți turna în ureche cuvinte dulci ca o otravă? Nu sunt aliatul tău, monstrule, și nici n-o să fiu vreodată.

Lui Vasea i s-a părut că un murmur s-a ridicat de jur împrejur din pădure, dar nu și-a putut da seama dacă era de bucurie sau de dezamăgire.

— Aha, a spus Ursul, iar regretul din vocea lui părea real. Ești atât de înțeleaptă în unele lucruri, micuță Vasilisa Petrovna, și cu toate astea, atât de prostuță în altele. Pentru că, bineînțeles, dacă nu mi te alături, nu poți rămâne în viață.

— Viața mea a fost prețul libertății tale, a spus Vasea.

Lacul era o prezență rece în spatele ei, iar iapa aurie încă stătea lângă ea, caldă și tremurând.

— Nu mă poți omorî, a continuat Vasea.

— Ți-am oferit viața, a spus Ursul. Nu e vina mea că ești o proastă încăpățânată și n-ai acceptat. Datoria mea este plătită. Și-n plus, nu te voi omorî. Mi te poți alătura în viață, sau poți deveni servitoarea mea, a continuat el, dar vei fi mai puțin în viață.

Vasea a auzit niște pași ușori venind spre ea. Apoi alții. Își auzea pulsul tare în urechi, iar în minte îi răsuna o avertizare mai veche.

Ursul e liber. Ferește-te de morți.

— O să-mi placă asta, a spus Medved. Să-mi spui ce hotărăşti, a continuat el făcând un pas în spate. În orice caz, o să-i transmit fratelui meu regretele tale.

În stânga ei, un om mort cu ochii roşii şi o privire hulpavă a apărut în lumină. În dreapta ei, o femeie a rânjit, cu sânge pe buze şi câteva şuviţe de păr putred ce încă îi atârnau de craniul osos şi alb. Ochii moroilor erau prăpăstii ale iadului: stacojii şi negri. Când li se deschideau gurile, dinţii luceau ascuţiţi în ultimele sclipiri ale focului. Vasea şi iapa erau încolţite.

Iapa de aur s-a ridicat pe picioarele din spate. Timp de o secundă a părut că aripi uriaşe de flăcări i se zbăteau pe spate. Dar a coborât pe pământ tot sub formă de cal şi tot rănită. Nu putea să zboare.

Vasea a aruncat toporul, care îi era inutil. Sufletul ei era încă plin de amintirea focului. Şi-a strâns pumnii şi a uitat că moroii nu iau foc.

A funcţionat mai bine decât ar fi sperat. Doi dintre ei s-au aprins ca nişte torţe. Upirii au ţipat în timp ce ardeau şi se împleticeau de colo-colo urlând. Vasea a trebuit să rupă o creangă cu care să-i ţină la depărtare, în timp ce stătea cu picioarele goale în apă. Iapa aurie s-a dat înapoi, lovind orbeşte cu copitele din faţă.

— O, nu, a spus Ursul, pe un ton diferit. Moscova ţi-a pus focul în suflet, nu-i aşa? Sincer, eşti pe jumătate spirit-haos; ţi-ar plăcea să fii aliatul meu. Nu vrei să te mai gândeşti?

— Tu taci vreodată? a întrebat Vasea.

Din corp i se scurgea o sudoare rece. Un alt upir a izbucnit în flăcări, iar realitatea a început să-i joace feste. Acum a înţeles.

„Magia îi înnebuneşte pe oameni. Uită ce este real pentru că există prea multe posibilităţi."

Dar tot mai erau patru moroi, iar Vasea n-avea de ales. Strigoii continuau să înainteze.

Ursul i-a întâlnit privirea, de parcă putea să vadă în ochii ei sămânța nebuniei.

— Da, a spus el, răsuflând. Pierde-ți mințile, fată sălbatică. Și vei fi a mea.

Vasea a tras aer în piept și...

— Destul, a spus o voce străină.

Sunetul parcă a făcut-o pe Vasea să se trezească dintr-un vis întunecat. O femeie bătrână, cu mâini mari și umeri lați, a venit repede printre copaci, a privit scena care se desfășura înaintea ei și a zis, pe un ton enervat, de parcă era cel mai natural lucru din lume:

— Medved, n-ar fi trebuit să faci asta la miezul nopții.

În același timp, un val dinspre lac aproape că a înghițit-o pe Vasea, iar bagiennikul a apărut, plutind aproape de mal, cu dinții rânjiți.

— Mâncătorule, n-ai spus c-o să răneşti caii.

E posibil ca bătrâna să fi fost înaltă odinioară, dar acum era gheboșată de vârstă, cu hainele aspre, cu unghiile lungi și cu picioarele încovoiate. Pe spate avea un coș de nuiele.

Vasea, stând cu picioarele în apa lacului, în timp ce realitatea devenea inconsistentă, vedea că Ursul era uimit și speriat.

— Ești moartă, i-a spus el bătrânei.

— La miezul nopții? a chicotit bătrâna. Pe tărâmurile mele? Ar fi trebuit să știi mai bine de-atât.

Lui Vasea i s-a părut că vede ca-ntr-un vis o strălucire a părului demonului din Miez de Noapte, ochii ei înstelați, pe jumătate ascunși printre copaci, privind.

— Ar fi trebuit să știu mai bine, a spus Ursul, împăciuitor. Dar de ce intervii? De ce-ți pasă de familia ta de trădătoare?

— Îmi pasă măcar de iapă, monstru mare şi flămând ce eşti, i-a răspuns bătrâna, dând din picior. Du-te înapoi să terorizezi Moscova.

Unul dintre upiri se apropia furişându-se pe la spatele bătrânei. Femeia nu s-a uitat, nici măcar n-a tresărit, dar strigoiul a început să ardă cu flăcări albe şi s-a prăbuşit ţipând.

— Aş putea, a spus Ursul. Ar trebui să aştept mult timp ca să înnebuneşti tu.

Era respect în vocea lui. Vasea l-a ascultat înmărmurită.

— Am fost nebună mulţi ani, a spus bătrâna.

Când a râs, lui Vasea i s-a făcut părul măciucă.

— Dar la miezul nopţii, acesta încă este tărâmul meu.

— Fata nu va rămâne cu tine, a spus Ursul, arătând cu bărbia spre Vasea. Nu va rămâne, oricât ai încerca s-o convingi. O să te părăsească la fel cum au făcut-o şi celelalte. Când va pleca, eu o să fiu acolo aşteptând. Alegerea pe care ţi-am propus-o e încă valabilă, a adăugat el spre Vasea. O să-mi fii aliat sub o formă sau alta. Chyertii nu vor accepta altă situaţie.

— *Pleacă*, s-a răstit femeia.

Şi, surprinzător, Ursul a făcut o plecăciune spre amândouă şi a dispărut în întuneric. Servitorii lui l-au urmat târşâindu-şi picioarele, iar în ochii lor lumina iadului se stinsese.

13

Baba Iaga

Zgomotele nopții și-au reluat firul. Lui Vasea îi amorțiseră picioarele în apă. Iapa aurie își ținea capul aplecat până aproape de pământ. Bătrâna și-a ținut buzele, observându-le cu atenție atât pe fată, cât și pe cal.

— Babușca, a spus Vasea pe un ton precaut. Îți mulțumim că ne-ai salvat viața.

— Dacă vreți să stați în apă până vă cresc înotătoare ca la pești, e treaba voastră, i-a răspuns bătrâna. Dacă nu, veniți lângă foc.

Femeia s-a îndepărtat șchiopătând și a mai pus lemne pe foc. Vasea a ieșit din apă, dar iapa nu s-a mișcat.

— Sângerezi, i-a spus Vasea iepei, încercând să se uite la tăietura de pe piciorul din spate.

Iapa încă avea urechile date pe spate. În cele din urmă, a spus:

Am alergat, în timp ce ceilalți au zburat, ca să-i îndepărtez pe upiri de cai. Dar upirii au fost prea rapizi și m-am rănit la picior și n-am mai putut zbura.

— Te pot ajuta, s-a oferit Vasea.

Iapa n-a răspuns, dar, dintr-odată, Vasea i-a înțeles tăcerea și motivul pentru care ținea capul aplecat.

— Ți-e teamă că vei fi legată din nou? Din cauză că ești rănită? Nu-ți fie frică. L-am ucis pe vrăjitor, iar Tamara e și ea moartă, a spus Vasea, simțind cum bătrâna o ascultă, în spatele ei. N-am nicio funie aici, cu atât mai puțin un ham de aur. N-o să te ating fără voia ta; vino lângă foc.

Vasea și-a ascultat propriul sfat și s-a îndreptat spre foc. Iapa a rămas nemișcată, încă nehotărâtă. Bătrâna stătea de partea cealaltă a flăcărilor, așteptând-o pe Vasea. Avea părul alb, dar fața ei era o oglindire distorsionată a feței fetei.

Vasea a privit-o fix și, recunoscând-o, a avut un șoc, urmat de furie.

Pădurea părea în continuare că privește cu mulți ochi. A urmat o clipă de tăcere absolută.

— Cum te cheamă? a întrebat femeia.

— Vasilisa Petrovna, a spus Vasea.

— Cum o chema pe mama ta?

— Marina Petrovna, a spus Vasea. Pe mama ei o chema Tamara, fata care i-a pus hamul păsării de foc.

Femeia și-a plimbat privirea peste fața lovită și vânătă lui Vasea, peste părul ei ciuntit și peste hainele ei, dar, mai mult decât orice, s-a uitat la expresia din ochii fetei.

— Mă surprinde că nu l-ai speriat pe Urs, a spus femeia, pe un ton sec. Cu fața ta care ar îngrozi pe oricine. Sau poate că i-a plăcut ce vede. E greu de spus cu el, a continuat ea, iar mâinile îi tremurau.

Vasea n-a zis nimic.

— Tamara și sora ei au fost fiicele mele. Ție ți s-ar părea că s-a întâmplat acum foarte mult timp.

Vasea știa asta.

— Cum de ești în viață? a spus fata în șoaptă.

— Nu sunt, a răspuns bătrâna. Am murit înainte să te naști tu, dar aici e tărâmul numit Miezul Nopții.

Iapa aurie a rupt liniștea ieșind cu zgomot din apa lacului. S-au întors spre cal amândouă odată. Strălucirea focului lumina plină de cruzime cicatricile lăsate de bici și de pinteni.

— Faceți o pereche jalnică voi două, a zis bătrâna.

— Babușca, amândouă avem nevoie de ajutor, a spus Vasea.

— Mai întâi Pajar, i-a răspuns bătrâna. Încă sângerează.

— Așa o cheamă?

— Ce nume i s-ar potrivi unei ființe ca ea? a spus bătrâna dând din umeri. Numele ăsta e doar felul în care o strig.

Dar nu era ușor să o ajute pe iapă. Pajar își lăsa urechile pe spate dacă vreuna dintre ele încerca s-o atingă. Când dădea din coadă, o mulțime de scântei cădeau pe pământul văratic. O scânteie a început să ardă, iar Vasea a stins-o cu cizma.

— Rănită sau nu, ești o amenințare.

Bătrâna a pufnit, iar iapa s-a uitat urât, dar și ea era extenuată. În cele din urmă, când Vasea i-a trecut cu mâna de pe șold până pe genunchi, iapa doar a tresărit.

— O să te doară, a spus Vasea, pe un ton dur. Să *nu* dai cu piciorul.

Nu promit nimic, a spus iapa, cu urechile nemișcate.

Bătrâna și fata au convins iapa să stea nemișcată, suficient cât Vasea să-i coasă rana, însă fata s-a mai ales cu câteva vânătăi până a terminat. Pe urmă, când Pajar, care tremura, s-a dus șchiopătând să pască la o distanță considerabilă, Vasea s-a prăbușit pe pământul de lângă foc, dându-și de pe frunte părul ud de sudoare. Hainele i se uscaseră în căldura care emana din trupul iepei. Încă era o noapte întunecată, deși părea că trecuseră ore bune de când venise Ursul.

Femeia avea o oală în coşul de răchită, nişte sare şi ceapă. Când a băgat mâinile în lac, a scos peşte, la fel de firesc cum ar scoate o femeie pâine din cuptor. S-a apucat să facă ciorbă, de parcă nu era miezul nopţii.

Vasea a rămas privind-o.

— Casa de lângă stejar este a ta? a întrebat ea.

Bătrâna curăţa peştele şi nu şi-a ridicat privirea.

— A fost odată.

— Cufărul... Tu l-ai lăsat acolo? Ca să-l găsesc eu?

— Da, a spus femeie, tot fără să se uite la Vasea.

— Ştiai că eu... Tu eşti vrăjitoarea pădurii atunci, a spus Vasea. Cea care are grijă de cai.

Vasea s-a gândit la Maria şi numele vechi şi înfricoşător i-a venit pe buze, nechemat.

— Baba Iaga, a spus ea, trecând-o un fior. Eşti străbunica mea.

Bătrâna a râs scurt, ca un nechezat. Intestinele de peşte luceau între degetele ei când le-a aruncat înapoi în lac.

— Destul de adevărat, cred. Această vrăjitoare şi acea vrăjitoare au fost amestecate într-un singur basm. Poate că sunt una dintre cele două.

— Cum ai ştiut că sunt aici?

— Polunocinița mi-a spus, bineînţeles, a răspuns bătrâna.

A scotocit în coşul lui Vasea, adăugând verdeaţă în oală. Ochii îi luceau în întuneric, mari şi sălbatici şi roşii în lumina focului.

— Deşi aproape că a aşteptat până a fost prea târziu, a vrut ca tu şi Ursul să vă întâlniţi.

— De ce?

— Să vadă ce-o să faci?

— *De ce?* a întrebat Vasea din nou.

Era cât pe ce să izbucnească într-o văicăreală copilăroasă. O dureau picioarele, coastele şi tăietura de pe faţă.

Mai mult decât oricând, simţea că fusese aruncată într-o poveste pe care n-o înţelegea.

Bătrâna n-a răspuns imediat. S-a uitat din nou la Vasea.

— Cei mai mulţi dintre chyerti nu vor să lovească lumea oamenilor, a spus ea în cele din urmă. Dar nu vor nici să dispară. Sunt puşi între ciocan şi nicovală.

— Chiar aşa? a zis Vasea încruntându-se. Ce legătură are asta cu mine?

— De ce crezi că a făcut Morozko atâtea eforturi să-ţi salveze viaţa? Da, Polunocinița mi-a spus şi despre asta.

— Nu ştiu de ce, i-a răpuns Vasea, şi de data asta a ridicat puţin vocea, în ciuda eforturilor de a nu o face. Crezi c-am vrut? A fost curată nebunie.

O privire rapidă şi maliţioasă a lucit de sub pleoapele femeii.

— Chiar aşa? Se pare că nu vei şti niciodată.

— Aş şti dacă mi-ai spune.

— Asta... nu. E ceva ce trebuie să înţelegi singură, sau nu, a spus bătrâna, rânjind cu o urmă de răutate, şi a aruncat sare în ciorbă. Cauţi o cale uşoară, copilă?

— Dacă ar fi fost aşa, n-aş fi plecat de-acasă, i-a răspuns Vasea, încercând din răsputeri să păstreze un ton politicos. Dar am obosit să orbecăi singură în întuneric.

Bătrâna amesteca în oală, iar lumina focului a surprins o expresie ciudată pe faţa ei.

— Aici e mereu întuneric, a spus ea.

Vasea, deşi avea în continuare nenumărate întrebări, a tăcut ruşinată. Pe un alt ton, a spus:

— Tu ai trimis-o pe Miazănoapte la mine, pe drumul spre Moscova?

— Da, a spus bătrâna. Eram curioasă când am auzit că o copilă din sângele meu a plecat să rătăcească cu un cal din lac.

Vasea a tresărit la amintirea lui Solovei. Ciorba era gata, iar vrăjitoarea a pus un bol plin pentru ea și unul mic pentru strănepoata ei. Vasea nu s-a supărat; se ospătase cu pește mai devreme. Dar zeama era bună; a băut-o încet.

— Babușca, a întrebat ea, ți-ai mai revăzut fetele după ce-au plecat de-aici?

Fața Babei Iaga a împietrit de parcă era stană de piatră.

— Nu. M-au abandonat.

Vasea s-a gândit la fantoma sfrijită a Tamarei și s-a întrebat dacă această femeie ar fi putut preveni acel episod îngrozitor.

— Fiica mea a complotat cu vrăjitorul să ia pasărea de foc cu forța! s-a răstit bătrâna, de parcă îi putea citi fetei gândurile. N-am putut să-i prind. Iapa este cea mai rapidă făptură, dar, cel puțin, fiica mea a fost pedepsită.

— Era copilul tău, a spus Vasea. Știi ce i-a făcut vrăjitorul Tamarei?

— Și-a făcut-o cu mâna ei.

— Să-ți *spun* ce s-a-ntâmplat cu ea? a întrebat Vasea, devenind tot mai furioasă. Să-ți vorbesc despre curajul și deznădejdea ei? Despre cum a fost închisă în teremul din Moscova până a murit? Și chiar și după moarte! Ai închis porțile tărâmurilor tale și nici n-ai încercat s-o ajuți!

— *Ea* m-a trădat *pe mine*, i-a răspuns vrăjitoarea. A ales un bărbat în locul familiei ei; i-a dat iapa aurită lui Kascei. M-a părăsit și Varvara mea. Mai întâi a încercat să-i ia locul Tamarei, dar n-a putut. Bineînțeles că n-a putut, ea nu putea să vadă magia. Așa c-a plecat ca o lașă.

Vasea a înlemnit, înțelegând dintr-odată.

— N-am avut nevoie de niciuna dintre ele, a continuat femeia. Am închis calea de întoarcere. Am închis toate drumurile, în afară de drumul Miezului Nopții, iar drumul acela e al meu, pentru că Miazănoapte mă slujește pe

mine. Am avut grijă ca tărâmurile mele să nu fie atinse de nimeni până la venirea unui nou moştenitor.

— Ţi-ai ţinut tărâmurile neatinse? a întrebat Vasea, fără să-i vină să creadă. În timp ce copiii tăi nu puteau să scape din lumea oamenilor, în timp ce fiica ta era abandonată de iubitul ei?

— Da, a spus vrăjitoarea. A meritat-o.

Vasea n-a spus nimic.

— Dar, a continuat bătrâna, pe o voce mai blândă, am un nou moştenitor acum. Ştiam c-o să vii într-o bună zi. Tu poţi să vorbeşti cu caii; ai trezit-o pe domovaia cu focul, i-ai supravieţuit bagiennikului. Tu nu mă vei trăda. O să locuieşti în casa de lângă stejar, iar eu voi veni la fiecare miez de noapte să te învăţ tot ce ştiu. Cum să-i stăpâneşti pe chyerti. Cum să-i ţii în siguranţă pe ai tăi. Nu vrei să ştii lucrurile astea, sărmană copilă, cu faţa ta arsă?

— Ba da, a spus Vasea. Vreau să ştiu acele lucruri.

Femeia s-a rezemat mulţumită.

— Când va fi timpul să învăţ, a continuat Vasea. Dar nu încă. Ursul este liber în Rusia.

Bătrâna s-a răstit.

— Ce este Rusia pentru tine? Au încercat să te ardă pe rug, nu-i aşa? Ţi-au ucis calul.

— Rusia este familia mea. Fraţii şi surorile mele. Nepoata mea, care vede magia la fel ca mine. Nepoţii *tăi*. Strănepoţii tăi.

Ochii femeii au început să lucească într-un mod îngrijorător.

— Mai e cineva care poate să vadă magia? Şi este o copilă? Vom merge prin Miezul Nopţii şi o vom lua.

— S-o furi, asta vrei să zici? S-o iei de la mama ei, care o iubeşte? a spus Vasea, trăgând aer în piept. Ar trebui să te gândeşti mai întâi la ce s-a-ntâmplat cu copiii tăi.

— Nu, a spus femeia. N-am avut nevoie de ei, de șerpii aceia.

Avea o privire sălbatică în ochi, iar Vasea s-a întrebat dacă singurătatea sau magia plantaseră atât de adânc sămânța nebuniei în ea, încât să-și respingă copiii în felul acela.

— Vei avea puterile mele și chyertii mei, strănepoată.

Vasea s-a ridicat și s-a dus să îngenuncheze lângă bătrână.

— Mă onorezi, a spus ea, încercând cu greu să-și mențină vocea calmă. La apusul soarelui rătăceam fără rost, acum sunt strănepoata cuiva.

Bătrâna a rămas nemișcată și uimită, privind-o pe Vasea cu speranță șovăitoare.

— Dar, a continuat fata, Ursul a fost eliberat din cauza mea și trebuie să mă asigur că este închis din nou.

— Distracția Ursului nu te privește pe tine. A fost prizonier mult timp; nu crezi că merită să vadă soarele puțin?

— Tocmai a încercat să mă omoare, a spus Vasea pe un ton tăios. Aceasta este o distracție care mă privește.

— Nu i te poți opune. Ești prea tânără și ai văzut cât de periculos e să ai prea multe puteri magice. El este cel mai inteligent dintre chyerti. Dacă n-aș fi venit, ai fi murit, a spus femeia, întinzând o mână uscată ca s-o prindă pe Vasea. Rămâi aici și învață, copilă.

— Așa o să fac, a spus Vasea. Așa o să fac. Dacă Ursul este prins, atunci o să mă întorc și o să fiu moștenitoarea ta și o să învăț. Dar trebuie să mă asigur că familia mea e în siguranță. Mă poți ajuta?

Bătrâna și-a retras mâna. Sentimentul de dușmănie câștiga teren în fața speranței de pe chipul ei.

— Nu te ajut. Eu am grijă de acest lac, de aceste păduri. Nu-mi pasă de lumea de dincolo de ele.

— Îmi poţi măcar spune unde este ţinut regele iernii? a întrebat Vasea.

Femeia a râs. A râs cu adevărat, dându-şi capul pe spate în hohote.

— Crezi că fratele lui l-a lăsat pe undeva ca pe un pisoi pe care a uitat să-l înece? a spus ea, mijind ochii. Sau eşti la fel ca Tamara? Alegi un bărbat în locul familiei tale?

— Nu, a spus Vasea. Dar am nevoie de ajutorul lui ca să-l leg din nou pe Urs. Ştii unde este? a continuat ea, iar în ciuda eforturilor ei, furia i se simţea din nou în voce.

— Nu este pe niciunul dintre tărâmurile mele.

Miazănoapte stătea în continuare în umbra copacilor, ascultând cu atenţie.

Baba Iaga are trei servitori, toţi trei călăreţi: Ziua, Amurgul şi Noaptea, aşa era povestea.

— Cu toate astea, a spus Vasea. O să-l găsesc.

— Nu ştii de unde să începi.

— O să încep la miezul nopţii, a spus Vasea scurt, aruncând din nou o privire spre demonul miezului nopţii.

Cu siguranţă că dacă include *fiecare miez al nopţii* care a existat vreodată, unul dintre ele conţine închisoarea în care se află Morozko.

— Este un tărâm atât de vast, încât mintea ta nu poate înţelege.

— Mă ajuţi, atunci? a întrebat Vasea din nou, uitându-se la chipul care era oglindirea chipului ei. Te rog, babuşca, sunt sigură că există o cale.

Gura femeii s-a mişcat, părând că vrea să spună ceva. A ezitat. Inima lui Vasea a tresărit de speranţă.

Apoi vrăjitoarea i-a întors spatele, cu o expresie hotărâtă pe chip.

— Eşti la fel de rea ca Tamara, la fel de rea ca Varvara, la fel de rea ca nemernicele alea două. Nu te ajut, proasto.

N-o să faci altceva decât să mori, şi de pomană, după ce iubitul tău rege al iernii a făcut atâtea eforturi să se asigure că eşti în siguranţă.

Bătrâna s-a ridicat. Vasea s-a ridicat şi ea.

— Aşteaptă, a spus fata. Te rog.

Miazănoapte a rămas nemişcată în întuneric.

— Dacă te vei gândi să renunţi la prostia ta, a spus bătrâna, furioasă, vino înapoi şi poate mă răzgândesc. Dacă nu – ei bine, am renunţat la propriile mele fete. Să renunţ la o strănepoată ar trebui să fie mai uşor.

Apoi a păşit în întuneric şi a dispărut.

14

Vodianoi

Vasea își dorea să poată plânge. O parte din sufletul ei tânjea după străbunica ei, la fel cum tânjea după mama ei pe care n-o cunoscuse niciodată, după dădaca ei care a murit și după sora cea mare care plecase atât de tânără. Dar cum ar fi putut locui liniștită într-o lume a magiei, atât timp cât Ursul era în libertate, familia ei era în pericol, iar regele iernii era lăsat să putrezească undeva?

— Semănați prea mult, a spus o voce familiară.

Vasea a ridicat capul. Miazănoapte a ieșit din umbre.

— Pripite. Imprudente.

Lumina lunii îi făcea părul să lucească asemenea unei flăcări albe.

— Așadar, vrei să-l cauți pe regele iernii?

— De ce întrebi?

— Din curiozitate, a spus Miazănoapte, pe un ton senin.

Vasea n-a crezut-o.

— Îi vei spune Ursului? a întrebat fata.

— De ce-aș face-o? N-ar face altceva decât să râdă. Nu-l poți elibera pe Morozko. Poți doar să mori încercând.

— Ei bine, a spus Vasea, *tu* ai prefera ca eu să mor, se pare, judecând după ultima noastră întâlnire. De ce nu-mi spui unde e, ca să mor mai repede?

Polunocinița părea amuzată.

— N-ar fi de niciun folos dacă ți-aș spune. Să ajungi undeva pe Tărâmul Miezului Nopții nu este la fel de simplu ca a ști unde vrei să te duci.

— Și-atunci, cum călătorești la miezul nopții?

— Nu există nord în Miezul Nopții, nici sud a spus Polunocinița ușor. Nu există est sau vest; aici sau acolo. Trebuie doar să ai destinația în minte și să mergi, și să nu eziți în întuneric, pentru că nu se știe niciodată cât va dura să ajungi unde vrei să mergi.

— Asta e tot? Atunci de ce mi-a zis Varvara să ating un puiet de stejar?

Polunocinița a pufnit.

— Știe ea câte ceva, dar nu înțelege. Înrudirea face călătoria mai ușoară. Ce se aseamănă se adună. Sângele cheamă sânge. Este mai ușor să mergi către cei asemenea ție. N-ai putut să ajungi la copacul de lângă lac pentru că ai folosit o asemănare slabă – stejar către stejar, a spus ea cu o expresie vicleană. Poate că nu-ți va fi greu să-l găsești pe regele iernii, copilă. Cu siguranță că este o asemănare între voi. Până la urmă, te-a iubit suficient cât să renunțe la libertatea lui pentru tine. Poate că îi este dor de tine chiar în momentul ăsta.

Vasea n-a auzit niciodată un lucru mai ridicol.

— Cum ajung *în* Miezul Nopții?

— În fiecare noapte, când ora se apropie, tărâmul meu este acolo, pentru cei care au ochi să-l vadă.

— Foarte bine. Cum *ies* din Miezul Nopții?

— Cea mai ușoară cale? Să adormi, a spus Miazănoapte privind-o cu atenție acum. Și mintea ta adormită va căuta răsăritul.

Ded Grib a ieșit de sub un buștean.

— Unde ai fost *tu* în toată agitaţia asta? l-a întrebat Vasea.

— M-am ascuns, a spus succint spiritul-ciupercă. Mă bucur că n-ai murit, a continuat el uitându-se neliniştit la Miazănoapte. Ai face bine însă să nu te duci să-l cauţi pe regele iernii. O să mori, iar eu am făcut atâtea eforturi să fiu aliatul tău.

— Trebuie, a spus Vasea. S-a sacrificat pentru mine.

Vasea a văzut cum Miazănoapte mijeşte ochii. Deşi Vasea era foarte serioasă, nu vorbise cum ar fi făcut o fecioară îndrăgostită.

— A fost alegerea lui, nu a ta, a spus Ded Grib, din ce în ce mai agitat.

Vasea, fără vreun alt cuvânt, s-a dus la Pajar şi s-a oprit la o distanţă potrivită de locul în care păştea iapa. Lui Pajar îi plăcea să muşte.

— Sunteţi toţi din acelaşi neam? Tu şi ceilalţi cai care sunt păsări?

Pajar şi-a mişcat urechile enervată.

Bineînţeles că suntem, a spus ea.

Piciorul ei deja arăta mult mai bine. Vasea a tras adânc aer în piept.

— Atunci, vrei să faci un lucru bun pentru mine?

Pajar a tresărit imediat.

Nu te urci pe spatele meu, a spus ea.

Lui Vasea i s-a părut că o aude pe Polunocinița râzând.

— Nu, a spus Vasea. Nu ţi-aş cere aşa ceva. Voiam să te rog – vrei să mergi prin Miezul Nopţii cu mine? Să mă duci la iapa albă a lui Morozko? Am auzit că sângele cheamă sânge.

Această ultimă replică a rostit-o pentru Polunocinița. Aproape că simţea privirea atentă a demonului miezului de noapte.

Pajar a rămas nemișcată timp de câteva clipe. Urechile ei mari și aurii s-au mișcat o dată, înainte și-napoi, trădându-i nehotărârea.

Cred c-aș putea să-ncerc, a spus Pajar enervată și dând din picior. *Dacă e doar atât. Dar tot* nu *te vei urca pe spatele meu.*

— Mai bine, a spus Vasea. Oricum am o coastă ruptă.

— N-ai spus tu adineauri...? a întrebat Ded Grib încruntându-se.

— Chiar nu vrea nimeni să creadă că mă duce capul? a întrebat Vasea, venind cu pași mari înapoi la foc. Asemănarea te ghidează prin Tărâmul Miezului Nopții. Toate bune și frumoase, dar nu sunt atât de proastă încât să mă încred în legătura dintre mine și Morozko, o legătură care a fost făcută din minciuni, dorințe și lucruri doar pe jumătate adevărate. Mai ales că am o bănuială că Ursul se așteaptă să fac asta și să mor încercând.

Judecând după fața Polunocinței, exact la asta se aștepta.

— Chiar dacă îl găsești, a spus demonul, venindu-și în fire, nu vei reuși să-l eliberezi pe regele iernii.

— Mai întâi să-l găsesc, a spus Vasea, luând o mână de căpșune din coș și întinzându-i-le. Îmi mai spui ceva, Miazănoapte?

— O, mă mituiești acum? a spus Polunocinița, dar a luat fructele și s-a aplecat să le simtă dulceața. Ce să-ți spun?

— Or să mă urmărească Ursul sau servitorii lui dacă intru în Miezul Nopții după Morozko?

— Nu, a spus demonul, ezitând. Are destule de făcut în Moscova. Dacă vrei să-ți pierzi viața din cauza unei închisori în care nu se poate intra, atunci e treaba ta, a continuat ea și a mai mirosit căpșunele o dată. Dar o să-ți ofer

o ultimă avertizare. Miezurile de noapte aflate cel mai aproape de tine doar străbat distanța. Poți să intri și să ieși din ele după voia inimii. Dar miezurile de noapte care sunt mai departe – acelea străbat ani. Dacă adormi acolo și pierzi drumul Miezului Nopții, atunci vei dispărea ca roua sau te vei transforma pe dată în praf.

— Cum pot să-mi dau seama care sunt aproape și care sunt departe? a întrebat Vasea cutremurându-se.

— Nu contează. Dacă vrei să-l găsești pe regele iernii, nu trebuie să adormi până nu ajungi la el.

— Atunci nu voi adormi, a spus Vasea, trăgând aer în piept.

Vasea s-a dus la lac să ia o gură de apă și a găsit bagiennikul zbătându-se furios aproape de mal.

— Pasărea de foc s-a întors! a mârâit bagiennikul. Când nu mai era nicio speranță, s-a întors să locuiască din nou lângă apă. Și poate va exista din nou o herghelie mare, care să zboare deasupra lacului la răsărit. Acum o iei de-aici în misiunea ta nesăbuită.

— N-o forțez să vină cu mine, a zis Vasea încetișor.

Bagiennikul a lovit apa cu coada, în mod evident foarte nefericit.

— Când Pajar va dori să se întoarcă, a spus Vasea, o va putea face. Și, dacă supraviețuiesc, atunci o să vin să locuiesc lângă lac și să învăț, o să caut toți caii împrăștiați peste tot și o să am grijă de ei. În amintirea propriului meu cal, pe care l-am iubit foarte mult. Vei fi mulțumit așa?

Bagiennikul n-a răspuns.

Vasea s-a întors să plece.

În spatele ei, bagiennikul i-a spus pe alt ton:

— O să-ți amintesc ce-ai promis.

Vasea şi-a luat coşul şi ce-a mai rămas din peştele ei. Din iarbă, Ded Grib a întrebat:

— Mă laşi aici?

Stătea pe o buturugă, strălucind în întuneric într-o nuanţă neplăcută de verde.

— E posibil să mă îndepărtez foarte mult de lac, i-a răspuns Vasea, pe un ton nesigur.

— Vin cu tine oricum, s-a oferit Ded Grib, părând mic şi hotărât. Sunt de partea ta, mai ştii? Şi oricum, *eu* nu mă pot transforma în praf.

— Ce bine de tine, a spus Vasea, pe un ton glacial. De ce eşti de partea mea?

— Ursul poate să facă chyerti mai furioşi şi mai plini de mânie. Dar tu ne poţi face mai *reali*. Înţeleg acum. La fel şi bagiennikul, a spus Ded Grib cu mândrie. Sunt de partea ta şi vin cu tine. Te-ai rătăci fără mine.

— E posibil, a zis Vasea zâmbind, apoi o urmă de îndoială i s-a strecurat în voce. Pornim?

Era foarte mic.

— Da, a spus Ded Grib şi a luat-o repede înainte.

Pajar şi-a scuturat coama.

Grăbeşte-te, i-a spus lui Vasea.

Iapa aurie a păşit în întuneric, luând câte o gură de iarbă în timp ce mergea. Uneori, dacă găsea un petic mai îmbietor de iarbă, îşi lăsa capul în jos şi păştea de-adevăratelea. Vasea n-o grăbea pentru că nu voia ca rana de pe piciorul din spate al lui Pajar să se deschidă, dar se întreba neliniştită când va începe să i se facă somn şi câte ore va dura călătoria...

N-avea rost să se gândească. Se hotărâse. Va reuşi sau nu.

— N-am plecat niciodată de lângă lac, i-a mărturisit Ded Grib lui Vasea în timp ce mergeau. De când erau sate de oameni acolo, iar copiii își imaginau că sunt viu când mergeau la cules de ciuperci toamna.

— Sate? a întrebat Vasea. Lângă lac?

Acum mergeau printr-un luminiș ciudat, cu iarbă aspră și cu noroi sub picioare. Stelele străluceau jos și păreau calde pe cerul imens: erau stele de vară.

— Da, a răspuns Ded Grib. Erau sate de oameni la granițele ținutului magic. Uneori, dacă erau curajoși, bărbați și femei veneau aici, în căutarea aventurii.

— Poate bărbații și femeile ar putea fi convinși să facă asta din nou, a spus Vasea, entuziasmată de idee. Și ar trăi în pace cu chyertii, fără să mai fie atinși de pericolele din lumea asta.

Ded Grib părea că are dubii, iar Vasea a oftat.

Au continuat să meargă, să se oprească și să meargă mai departe. Noaptea era când răcoroasă, când caldă. Acum mergeau pe teren stâncos, cu vântul care șuiera pe lângă urechile lui Pajar, acum ocoleau un iaz, cu o lună plină așezată ca o perlă în mijloc. Totul era nemișcat, totul era învăluit în liniște. Vasea era obosită, dar emoțiile și somnul ei lung din casa de lângă lac o făceau să continue.

Era desculță, iar cizmele și le legase de coș. Deși o dureau picioarele, atingerea pământului îi făcea bine. Pajar era o lumină auriu-argintie printre copaci și își ținea piciorul rănit puțin ridicat. Ded Grib era o prezență și mai discretă, furișându-se printre bușteni, stânci și copaci.

Vasea spera că Miazănoapte a avut dreptate când i-a spus că Ursul n-o va urmări, dar se uita des peste umăr, iar de câteva ori a trebuit să se abțină să-i spună iepei să se grăbească.

Pe când străbătea o vale împădurită, cu pini înalți de jur împrejur, s-a surprins gândindu-se pentru prima dată la cât de plăcut ar fi să-și facă un pat din ramuri și să doarmă până în zori.

Căutând repede o modalitate de a-și distrage atenția, Vasea și-a dat seama că trecuse ceva timp de când nu mai văzuse strălucirea de culoare verde a spiritului-ciupercă. A privit în întuneric, căutându-l.

— Ded Grib! a spus ea în șoaptă, fiindu-i teamă să vorbească mai tare, pentru că nu știa ce pericole dădeau târcoale. Ded Grib!

Spiritul-ciupercă a sărit din lutul de la picioarele ei, făcând-o pe Pajar să se dea speriată înapoi. Chiar și Vasea a tresărit.

— Unde-ai fost? l-a întrebat fata, pe un ton dur din cauza fricii.

— Am fost de ajutor! a răspuns Ded Grib.

I-a pus ceva în mână, iar Vasea și-a dat seama că era un sac cu mâncare. Și nu era mâncare culeasă din pădure, cum erau căpșunele și păpădiile ei, ci lipii, pește afumat și o ploscă cu mied.

— O! a exclamat Vasea.

A rupt o bucată de lipie și i-a dat-o lui Ded Grib; i-a dat o bucată și lui Pajar, care s-a simțit ofensată, iar a treia bucată a păstrat-o pentru ea.

— De unde-ai luat astea? l-a întrebat Vasea, mestecând.

— Sunt oameni acolo, a răspuns Ded Grib.

Vasea și-a ridicat privirea și a văzut lumina slabă a focurilor printre copaci. Pajar s-a dat înapoi mișcând agitată din nări.

— Dar n-ar trebui să te apropii, a adăugat spiritul-ciupercă.

— De ce? a întrebat Vasea, mirată.

— Şi-au ridicat tabăra lângă un lac, a spus Ded Grib pe un ton degajat. Iar vodianoiul – spiritul apei – de acolo vrea să-i omoare.

— Să-i *omoare*? a întrebat Vasea. Cum? De ce?

— Cu apă şi frică, bănuiesc, a spus Ded Grib. Cum altfel să omoare pe cineva? Cât despre motiv, ei bine, probabil că i-a ordonat Ursul. Multe dintre creaturile apelor sunt ale lui şi îşi dovedesc puterea peste tot în Rusia acum. Hai să plecăm.

Vasea a ezitat. Nu mila faţă de oamenii înecaţi în somn a convins-o, ci întrebarea de ce voia Ursul să-i ucidă pe *aceşti* oameni în mod deosebit.

Călătoreşti prin Miezul Nopţii cu ajutorul asemănării.

Ce asemănare a atras-o pe *ea* în acest loc, în acest moment? A privit din nou printre copaci. Erau multe focuri; tabăra nu era mică.

Apoi Vasea a auzit un vuiet îndepărtat şi familiar, de parcă se apropiau cai în galop peste pietre. Dar nu erau cai.

Sunetul a făcut-o să acţioneze. I-a aruncat coşul lui Ded Grib.

— Rămâneţi aici amândoi, le-a spus ea iepei şi spiritului-ciupercă.

Desculţă, a luat-o la fugă spre locul unde luminau focurile aproape stinse, ridicând vocea astfel ca strigătul ei să străbată întunericul.

— Voi de-acolo! Cei din tabără! Treziţi-vă! *Treziţi-vă!* Creşte râul!

Pe jumătate alerga şi pe jumătate aluneca pe malurile abrupte ale albiei unde îşi aşezaseră oamenii tabăra. Caii erau legaţi şi trăgeau de frânghii; *ei* ştiau ce se întâmpla. Vasea le-a tăiat legăturile, iar animalele au luat-o la goană spre locuri mai înalte.

O mână grea a căzut pe umărul lui Vasea.

— Ne furi caii, băiete? a întrebat un bărbat şi a apucat-o de braţ cu o mână; mirosea a usturoi şi a dinţi stricaţi.

Vasea s-a smucit. În altă situaţie i-ar fi fost frică de el, pentru că atingerea şi mirosul îi trezeau amintiri dureros de proaspete, dar acum avea treburi mai importante.

— Ţi se pare că ascund un cal în pălărie? Tocmai v-am salvat caii. Ascultă. Râul creşte.

Bărbatul şi-a întors capul să privească, exact în momentul în care un val uriaş de apă neagră din aval a măturat pământul de lângă ei. Vâlcelul în care oamenii îşi instalaseră tabăra a fost în câteva secunde sub apă. Bărbaţii, pe jumătate adormiţi, alergau de colo-colo, ţipând. Apa creştea nefiresc de repede, făcându-i să se prăbuşească înfricoşaţi.

Un bărbat a început să dea ordine pe un ton apăsat.

— Mai întâi argintul! a strigat el. Apoi caii!

Dar apa creştea tot mai repede. Mai întâi a fost doborât de viitură un bărbat, apoi un altul. Mulţi dintre ei au reuşit să ajungă în locuri mai înalte, dar cel care dăduse ordinele încă se lupta cu valurile.

În timp ce Vasea privea, vodianoiul – regele apei – a ieşit din valuri chiar în faţa lui.

Bărbatul nu-l putea vedea pe chyert, dar s-a dat înapoi oricum, dintr-un instinct străvechi de apărare, şi aproape că s-a scufundat.

— Prinţe? a spus vodianoiul, iar râsul lui semăna cu sunetul pe care îl făcea apa când se lovea de stânci. Eu sunt rege aici de când prinţii se târau prin noroiul râului meu şi-şi aruncau fetele în apă ca să fie siguri că au parte de susţinerea mea. Acum – îneacă-te!

Apa neagra a crescut şi l-a doborât pe bărbat.

Vasea îşi găsise adăpost într-un copac, în timp ce apele urlau dedesubt. S-a aruncat apoi de pe o creangă direct

în vuietul apei. Curenții o loveau cu o forță uluitoare și simțea furia vodianoiului în valuri.

Prin venele ei curgea aceeași putere cu care rupsese gratiile cuștii din Moscova. Acum nu mai simțea somnul.

Conducătorul taberei a scos capul la suprafață ca să poată trage aer în piept. De pe mal, bărbații îl strigau și se blestemau unul pe altul. Vasea a înotat trei lungimi de braț, tăind apa de-a lungul curentului. Conducătorul era un bărbat masiv și, din fericire, știa să înoate puțin. Vasea l-a luat de subsuori și, cu o ultimă zvâcnire de putere, l-a adus la mal. Un fior de durere i-a străbătut coastele rupte.

Bărbatul a rămas culcat în noroi, uitându-se la ea cu gura căscată. Vasea auzea oamenii adunându-se din toate părțile, dar n-a rostit niciun cuvânt, ci s-a răsucit și s-a aruncat din nou în apă, lăsându-l pe conducător pe mal să se uite lung după ea.

Vasea s-a lăsat purtată de apă în aval, până când i-a ieșit în față o stâncă, chiar în mijlocul apei și s-a agățat de ea, trăgând aer în piept.

— Rege al apei! a strigat ea. Vreau să vorbesc cu tine.

Apa trecea învolburată pe lângă ea, cu copaci rupți în vâltoare. Vasea a trebuit să se cocoațe mai sus pe stâncă, astfel încât să evite un trunchi imens de copac care se îndrepta spre ea.

Vodianoiul a ieșit din apă la o distanță de nici o jumătate de braț de ea. Gura lui care rânjea era plină de dinți ascuțiți ca niște ace, iar pielea îi era acoperită cu un strat gros de mâzgă și noroi din râu. Picăturile se prelingeau asemenea unor diamante pe pielea lui plină de negi, iar spiritul făcea spume în apa din jur. A deschis gura plină de colți și a urlat la ea.

„Acesta e momentul în care eu ar trebui să țip", s-a gândit Vasea. „Apoi el va râde, iar eu voi plânge de disperare, crezând că o să mor, și atunci el își va înfige dinții în mine și mă va trage sub apă."

În felul acesta omorau chyertii oamenii, făcându-i să creadă că sunt sortiți pieirii.

Vasea a vorbit calm – atât de calm cât îi permitea situația în care se afla: agățată de stâncă în mijlocul torenților.

— Iartă-mi deranjul, a spus ea.

Nu e ușor să-l sperii pe regele râului. Gura lui căscată s-a închis brusc.

— Cine ești?

— Nu contează, a răspuns Vasea. De ce ai încercat să-i omori pe oamenii aceștia?

Apa a crescut și a lovit-o peste față. Vasea a scuipat, și-a șters ochii și s-a ridicat mai sus.

Își dădea seama unde se afla regele râului pentru că-i vedea strălucirea ochilor și silueta întunecată și masivă pe fundalul cerului.

— N-am încercat, a spus el.

Lui Vasea au început să-i tremure brațele. Și-a blestemat slăbiciunea care nu-i dădea pace.

— Nu? a întrebat ea, într-un suflet.

— Argintul, a spus el. Trebuia să înec argintul.

— *Argintul?* De ce?

— Așa mi-a poruncit Ursul.

— De ce le pasă chyertilor de argintul oamenilor? a întrebat ea, gâfâind.

— Nu știu. Știu doar că Ursul mi-a cerut să fac asta.

— Foarte bine, a spus Vasea. Ai reușit. Vrei să potolești apa, rege al râului?

Vodianoiul a mârâit nemulțumit.

— De ce? Oamenii aceia mi-au murdărit râul cu praful şi cu caii lor, şi cu gunoiul lor. N-au lăsat nicio ofrandă, nicio recunoaştere a mea. Mai bine să se înece cu argintul lor cu tot.

— Nu, a spus Vasea. Oamenii şi chyertii pot să împartă această lume.

— Nu putem, s-a răstit vodianoiul. Ei nu se opresc – clopotele nu se opresc, nici tăiatul copacilor, nici murdărirea apei, şi nu vor înceta să ne uite, până când nu va mai rămâne nimic din noi.

— Ba putem, a insistat Vasea. Te văd. N-o să dispari.

— Tu nu eşti de-ajuns, a spus vodianoiul dezvelindu-şi din nou dinţii ascuţiţi. Iar Ursul e mai puternic decât tine.

— Ursul nu e aici, a spus Vasea. Eu sunt aici şi *tu nu-i vei omorî pe oamenii aceştia*. Potoleşte apa!

Vodianoiul doar a sâsâit, cu gura larg deschisă. Vasea nu s-a dat înapoi, ci a întins o mână zgâriată şi i-a atins faţa plină de negi.

— Ascultă-mă şi fii pe pace, rege al râului, a spus ea.

La atingere, vodianoiul se simţea ca apa în mişcare, rece şi mătăsos şi plin de viaţă. Şi-a întipărit în memorie textura pielii lui.

Regele râului s-a retras şi a închis gura.

— Trebuie să fie aşa? a întrebat-o, pe un alt ton.

Dintr-odată, părea foarte speriat, dar, dincolo de frică era un firicel de speranţă. Vasea şi-a amintit ce-i spusese străbunica ei, şi anume că chyertii nu voiau, de fapt, să se lupte.

Vasea a tras adânc aer în piept.

— Da, a spus ea. Trebuie.

— Atunci o să-mi aduc aminte, a spus vodianoiul.

Forţa furioasă a curentului s-a potolit. Vasea a respirat uşurată.

— Şi tu trebuie să-ţi aduci aminte, fecioară a mării, a spus vodianoiul şi s-a scufundat bolborosind, înainte ca Vasea să-l poată întreba de ce a numit-o aşa.

Nivelul râului a început să scadă. Până când Vasea a reuşit să se târască spre mal, râul era din nou un pârâiaş noroios.

Bărbatul pe care îl salvase stătea pe mal când Vasea a ieşit. Era udă leoarcă, gâfâia şi tremura, dar cel puţin nu-i mai era somn. A încremenit locului când l-a văzut aşteptând şi şi-a stăpânit impulsul de a fugi.

— Nu-ţi fie teamă, băiete, a spus el, ridicând ambele mâini. Mi-ai salvat viaţa.

Vasea n-a rostit niciun cuvânt. Nu avea încredere în el, dar apa, noaptea, pădurea şi drumul prin Miezul Nopţii îi păzeau spatele. Şi toate îi promiteau o scăpare. Îi era frică de el cu o teamă instinctivă, dar nu era ca la Moscova, unde zidurile o ţineau prizonieră. Aşa că s-a ridicat repede şi a zis:

— Dacă eşti recunoscător, domnule, atunci spune-mi cum te cheamă şi cu ce scop ai venit aici.

Bărbatul a rămas holbându-se. Vasea şi-a dat seama prea târziu, că acesta o luase drept un băiat de ţăran; dar vocea a trădat-o.

— Cred că nu mai are importanţă acum, a spus el, după o tăcere hotărâtă. Numele meu este Vladimir Andreevici, Prinţul Serpuhovului. Eu şi oamenii mei trebuia să ducem un tribut de argint la Sarai, hanului marionetă şi generalului Mamai. Trebuia să facem asta pentru că Mamai ne ameninţă cu armata lui şi nu va renunţa până când nu va primi dările. Dar acum argintul este pierdut.

Cumnatul ei, trimis de Dmitrii cu misiunea de a evita un război, îşi vedea acum efortul zădărnicit. Vasea a înţeles de ce legătura de sânge a adus-o aici; şi a mai înţeles şi de

ce Ursul a vrut să scufunde argintul. De ce să-l răstoarne el însuși pe Dmitrii când putea să-i lase pe tătari să-i execute planul?

Era posibil să găsească argintul, dar nu pe întuneric. Ar putea oare să-l oblige pe vodianoi să-l aducă? Vasea nu știa ce să aleagă dintre pădure și apă.

Vladimir o observa, cu ochii mijiți.

— Cine ești?

— Nu m-ai crede dacă ți-aș spune, l-a asigurat ea cu sinceritate.

Ochii lui cenușii și ageri au analizat tăieturile și vânătăile de pe fața ei, care începeau să se vindece.

— Nu vreau să-ți fac niciun rău, a spus el. Oricare ar fi locul din care ai fugit – n-o să te trimit înapoi. Vrei ceva de mâncare?

Bunătatea neașteptată aproape că a făcut-o să-i dea lacrimile; și-a dat seama cât de nedumerită și de înspăimântată fusese și încă era. Dar n-avea vreme de lacrimi.

— Nu, a spus ea. Îți mulțumesc.

Se hotărâse. Ca să pună capăt o dată pentru totdeauna pagubelor pe care le provoca Ursul, avea nevoie de regele iernii.

Așa că a plecat, ca o nălucă în noapte.

15

Țări mai îndepărtate și mai ciudate

Luna atârna aproape de orizont și încă era o noapte lungă care o storcea de puteri. Vasea era desculță, dar acum îi era și frig.

Ded Grib a apărut de după o buturugă, ducând coșul lui Vasea. Părea indignat.

— Ești *udă*, a spus el. Și ești și norocoasă că nu te-am pierdut din priviri. Dacă tu, calul și cu mine am fi intrat în miezuri de noapte diferite? Te-ai fi rătăcit.

Lui Vasea îi clănțăneau dinții de frig.

— Nu m-am gândit la asta, i-a spus ea micului aliat. Ești atât de înțelept.

Ded Grib a părut că s-a mai calmat puțin.

— Va trebui să găsesc un loc unde să-mi usuc hainele, a reușit Vasea să spună. Unde e Pajar?

— Acolo, a spus Ded Grib, arătând cu degetul spre o luminiță în întuneric. Am stat cu ochii pe *amândouă*.

Vasea, recunoscătoare, a făcut o plecăciune adâncă și sinceră în fața lui, apoi a spus:

— Poți să găsești un loc unde să nu vadă nimeni dacă fac focul?

Bolborosind, Ded Grib a găsit un asemenea loc. Vasea a aranjat vreascurile, apoi a avut un moment de ezitare,

privind pădurea și simțind furia și groaza – și flăcările – din sufletul ei, care de-abia așteptau să fie eliberate.

Vreascurile s-au aprins într-o ploaie de scântei, chiar înainte ca Vasea să se gândească la flăcări, și, din nou, realitatea i se clătina la picioare. Întunericul infinit al locului deja o apăsa; acum îl simțea de o sută de ori mai puternic.

Cu o mână tremurândă a căutat umflătura din haine, unde domovaia îi cususe privighetoarea de lemn. A prins-o cu degetele; o simțea ca pe o ancoră.

O lumină a apărut printre copacii groși. Pajar a ieșit din întuneric, rupând din tufișuri. Și-a scuturat coama.

Nu mai face magie, proasto. O să ajungi la fel de nebună ca bătrâna. E mult mai ușor decât crezi să te pierzi în Miezul Nopții, a spus iapa, agitându-și urechile. *Dacă înnebunești, te las aici.*

— Te rog, nu mă lăsa. O să încerc să nu înnebunesc, a spus Vasea cu glas răgușit.

Iapa a pufnit, apoi s-a dus să pască. Vasea s-a dezbrăcat și a început dificilul proces de a-și usca hainele.

Cât de mult își dorea să doarmă acum și să se trezească pe lumină. Dar nu putea. Așa că s-a ridicat și a început să se plimbe goală de colo-colo, să se ciupească de brațe și să se îndepărteze de foc, ca răcoarea s-o țină trează.

Stătea în picioare, întrebându-se dacă hainele ei erau suficient de uscate cât să-i țină de cald și să nu înghețe, când a auzit-o pe Pajar nechezând. S-a întors și a văzut calul negru al lui Miazănoapte, care aproape că nu se deosebea de întunericul nopții, pășind în lumina focului.

— Ți-ai adus călărețul aici ca să-mi ofere și *alte* sfaturi? a întrebat Vasea calul, pe un ton deloc politicos.

Nu fi prostuță, i-a spus Pajar lui Vasea. *Eu l-am chemat. Voron,* a spus ea și i-a aruncat calului negru o uitătură vicleană, iar armăsarul a privit-o supus. *Lebăda este mai*

departe decât am crezut, iar Voron ştie mai bine decât mine cum să ajungă la ea – el este mai obişnuit cu felul în care merg lucrurile aici. M-am săturat să rătăcesc de colo-colo, mai ales că îmi e greu să stau cu ochii pe tine. La viteza cu care ne deplasăm, n-avem cum să ajungem înainte să te fure somnul, a continuat ea, fixând-o pe Vasea cu privirea. *Tu m-ai salvat de două ori: în Moscova şi lângă apă. Şi eu te voi salva de două ori şi nu va mai fi nicio datorie între noi.*

— Niciuna, a spus Vasea, simţind un val de recunoştinţă şi făcând o plecăciune.

Demonul nopţii a păşit în lumina focului, în spatele calului său, părând supărată. Vasea ştia privirea aceea. O avusese şi ea atunci când Solovei o bătea la cap să facă ceva. Aproape că a izbucnit în râs.

— Pajar, a spus Miazănoapte. Am treburi departe de aici şi nu pot fi...

— Reţinută pentru că te ignoră calul tău? a întrerupt-o Vasea.

Miazănoapte i-a aruncat o privire plină de venin.

— Ei bine, atunci ajută-mă, a spus Vasea. Şi te poţi duce mai repede la treaba ta.

Calul negru a dat din urechile lui mari şi groase. Pajar arăta nerăbdătoare.

Haide, a spus iapa. *A fost amuzant la început, dar m-am săturat de întunericul ăsta.*

O urmă de zâmbet i-a fluturat demonului miezului nopţii pe buze.

— Ce speri să realizezi, Vasilisa Petrovna? Regele iernii este prins dincolo de amintire, este închis în aducere-aminte, în loc şi în timp: în toate trei.

Vasea era sceptică.

— Sunt atât de înfumurată să cred că regele iernii ar accepta să fie închis pentru eternitate de dragul meu? Nu

este un prinț idiot din basme, iar eu în niciun caz nu sunt Elena cea Frumoasă. Așa că trebuie să fi avut un motiv, să fi știut că există o cale de scăpare. Ceea ce înseamnă că *pot* să-l eliberez.

Miazănoapte și-a înclinat capul într-o parte.

— Am crezut că ești îndrăgostită de el și de-asta îți asumi riscul de a te pierde în adâncimile tărâmului meu. Dar nu ăsta e motivul, nu-i așa?

— Nu, a spus Vasea.

Acum Miazănoapte părea resemnată.

— Mai bine îți pui cizmele, a zis ea, uitându-se cu un ochi critic la hainele pe jumătate uscate ale fetei. O să-ți fie frig.

Se făcuse frig de-a binelea. Primele semne pe care le-a simțit Vasea au fost cristalele de brumă care trosneau sub cizmele ei în timp ce pășea între miezurile de noapte. Mirosul verde al verii a căpătat note mai sălbatice de pământ; stelele au devenit ascuțite ca niște tăișuri de sabie, acolo unde nu erau prinse în mișcarea rapidă a norilor. Foșnetul ușor al frunzelor de vară a devenit un zgomot uscat, apoi nimic; pe fundalul cerului se vedeau trunchiurile dezgolite ale copacilor. Între două miezuri de noapte, Vasea a pășit pe o crustă de zăpadă topită. Ded Grib s-a oprit brusc.

— Nu pot să merg mai departe; o să mă ofilesc, a spus el, privind îngrozit întinderea albă.

Vasea a îngenuncheat înaintea micului spirit-ciupercă.

— Te poți întoarce singur la lac? Eu trebuie să merg mai departe.

Ded Grib arăta foarte nefericit, iar lumina lui verde pâlpâia.

— Pot oricând să mă întorc la lac, dar am promis.

— Ţi-ai ţinut promisiunea. Mi-ai găsit de mâncare, m-ai găsit şi pe mine după revărsarea râului.

Vasea l-a atins pe cap şi i-a dat o bucată de pâine din coş.

— Ai putea să vorbeşti cu ceilalţi chyerti în numele meu? l-a întrebat ea, brusc inspirată. Spune-le că eu... că eu...

— Ştiu ce-o să le spun, a zis Ded Grib însufleţit.

Vasea s-a îngrijorat puţin la auzul răspunsului lui. A deschis gura să spună ceva, dar s-a răzgândit.

— Bine, a spus ea. Dar...

— Eşti sigură că nu vrei să te întorci la lac? a întrebat Ded Grib, uitându-se cu dispreţ la zăpadă. Aici e întuneric şi frig, iar pământul este tare.

— Nu pot. Nu încă, a răspuns Vasea. Dar într-o zi, când se va termina totul, o să vin. Poate îmi arăţi unde cresc bureţii gălbiori.

— Foarte bine, a spus Ded Brib cu tristeţe. Să ai grijă să le spui tuturor celor care întreabă că eu am fost primul.

Spiritul-ciupercă a dispărut, nu însă fără să se uite de câteva ori înapoi.

Vasea s-a îndreptat de spate şi a privit înainte. Miezuri de noapte de iarnă se întindeau înaintea lor: crânguri reci, pâraie sugrumate de gheaţă şi poate pericole pe care nu le vedea, ascunse în întuneric. Un vânt rece a suflat peste ei, astfel încât Pajar, cu părul ei de vară, şi-a agitat coada şi şi-a lăsat urechile pe spate.

— Am intrat adânc în tărâmul tău acum? a întrebat-o Vasea pe Polunociniţa.

— Da, a spus ea. Acestea sunt miezurile de noapte de iarnă, iar noi am pornit la drum vara.

— Domovaia a spus că nu mă pot întoarce dacă se schimbă anotimpurile, a zis Vasea.

— În tărâmurile de lângă lac, i-a răspuns Polunocinița. Dar aici este Miezul Nopții. Poți să te duci oriunde dorești în Miezul Nopții. În orice loc, în orice anotimp. Doar că, atât de departe de locul din care ai pornit, nu trebuie să adormi.

— Să mergem mai departe atunci, a propus Vasea, aruncând o privire spre cerul înghețat.

Au continuat să meargă în liniște. Din când în când se auzea un clinchet, în momentul în care copita lui Pajar lovea o piatră de sub zăpadă. Dar asta era tot. Treceau asemenea unor fantome peste pământul liniștit.

Mergeau prin întunericul adânc, pentru ca în clipa următoare să strălucească luna, prea luminoasă pentru ochii obișnuiți cu noaptea ai lui Vasea. Apoi o pală puternică de vânt îi răvășea părul. Pe măsură ce înaintau se făcea tot mai frig, iar ținutul arăta tot mai sălbatic. Zăpada îi lovea fața.

— Dacă ai fi încercat să folosești legătura pe care o ai cu regele iernii, a spus deodată Polunocinița, ai fi murit repede și rătăcită. Ai avut dreptate; este o legătură prea capricioasă – muritoare și nemuritor – și între voi sunt prea multe lucruri pe jumătate adevărate. Dar eu niciodată – și nici Ursul – nu m-am gândit la cai.

— Acum nu mai este nicio legătură între mine și regele iernii, a spus Vasea. Colierul a fost distrus.

— Nici măcar una? a întrebat Miazănoapte părând amuzată.

— Între noi n-a fost altceva decât un dor îndreptat asupra persoanei greșite, a insistat Vasea. Nu-l iubesc.

De data asta, Miazănoapte n-a mai spus nimic.

Vasea își dorea să mai zăbovească, pentru că începea să vadă imagini îndepărtate; orașe în timpul festivalurilor, pe dealuri înalte, unde glasurile mulțimilor de gură-cască îi ajungeau clare la ureche.

— Există tărâmuri mai îndepărtate și mai ciudate, a spus Miazănoapte. Locuri spre care trebuie să călătorești mult timp pe întuneric dacă vrei să ajungi la ele. Locuri în care e posibil să nu reușești să ajungi, pentru că sufletul tău nu le poate înțelege. Locuri care nu fac parte din miezurile de noapte de pe parcursul vieții tale; sunt de când primii tăi strămoși s-au născut, sau de când ultimii tăi strănepoți vor muri. Nici măcar eu nu pot să ajung peste tot. Iar prin asta știu că într-o zi voi înceta să mai exist și că nu toate miezurile de noapte din lume mă vor cunoaște.

Vasea a simțit un fior în interiorul ființei ei.

— Mi-ar plăcea să văd limitele îndepărtate ale tărâmului tău, a spus ea. Să mă ospătez în orașe bizare, să rup turta miezului nopții într-o baie publică înainte de o nuntă, sau să văd luna pe mare.

Miazănoapte i-a aruncat o privire piezișă.

— Ești o fată ciudată, să-ți dorești asemenea pericole. Și ai multe de făcut înainte să poți călători, în Miezul Nopții sau oriunde altundeva.

— Și cu toate astea, mă voi gândi la viitor, i-a răspuns Vasea. Ca să-mi amintesc de faptul că prezentul nu este veșnic. E posibil ca-ntr-o bună zi să-mi văd din nou fratele, pe Alioșa, și pe sora mea, Irina. Poate o să am casa mea, un loc și un scop, o victorie. Ce este prezentul fără viitor?

— Nu știu, a spus Miazănoapte. Nemuritorii nu au viitor: au doar momentul prezent. Este binecuvântarea și marele nostru blestem.

Se făcea tot mai frig. Vasea a început să tremure. Deasupra capului erau stele mari și înghețate; cerul se vedea senin prin crengile fără frunze.

Acum picioarele ei călcau prin zăpada tot mai adâncă. Vasea a început să se împiedice, amețită de oboseală. Doar frica o mai ținea trează.

În cele din urmă, Voron și Pajar s-au oprit. Un pârâu subțire, albastru din cauza gheții se întindea înaintea lor. Dincolo de el era un sat mic împrejmuit. Era o noapte de iarnă senină. Stelele străluceau deasupra la fel de dese ca stropii căzuți dintr-o găleată plină.

Casele aveau găuri prin care ieșea fumul, nu coșuri. Lemnul de sub streșini era sculptat, dar nu erau și vopsite, iar îngrăditura era joasă și simplă; avea scopul de a împiedica animalele și copiii să iasă. Lucrul cel mai ciudat era că nu exista biserică. În toată viața ei, Vasea nu văzuse niciodată o așezare fără biserică; era ca și cum ar fi văzut o persoană fără cap.

— Unde suntem? a întrebat Vasea.

— În locul pe care-l căutai.

16

Lanţurile regelui iernii

— Morozko e aici? a întrebat Vasea. *Asta* e o închisoare pentru un demon al îngheţului?

— Da, a spus Miazănoapte.

Vasea a privit satul. Ce anume de *aici* îl putea ţine pe regele iernii întemniţat?

— Iapa albă – lebăda – este aproape? a întrebat-o pe Pajar.

Iapa şi-a ridicat capul auriu.

Da, a spus ea. *Dar este speriată. L-a aşteptat mult timp în întuneric. O s-o găsesc. Are nevoie de mine.*

— Foarte bine, a spus Vasea, punând o mână pe gâtul lui Pajar.

Iapa nici n-a încercat s-o muşte.

— Mulţumesc. Când o vezi pe iapa albă, spune-i că o să-ncerc să-l salvez, a continuat Vasea.

Pajar a dat din picior.

O să-i spun.

Iapa s-a întors şi a luat-o la galop, iar acolo unde călca, zăpada se topea; tăietura de la picior aproape că se vindecase.

— Mulţumesc, i-a spus Vasea Polunociniţei.

— Te îndrepți spre moarte sigură, Vasilisa Petrovna, a spus Miazănoapte.

Dar era o nesiguranță în vocea ei. Armăsarul său negru și-a arcuit gâtul și a suflat ușurel; ea l-a scărpinat pe greabăn, încruntându-se.

— Chiar și-așa, a spus Vasea. Mulțumesc.

Vasea a început să-și croiască anevoios drum spre sat. Simțea cum Miazănoapte o privește cum pleacă. Înainte de a se îndepărta prea mult, Miazănoapte a strigat-o, de parcă nu s-ar fi putut abține.

— Du-te spre casa cea mare, dar să nu spui nimănui cine ești.

Vasea a privit înapoi, a dat aprobator din cap și a continuat să meargă.

Se așteptase ca închisoarea lui Morozko să semene mai mult cu luminișul Ursului. Sau, poate, să fie un turn închis și păzit, iar el, ca o prințesă, să se afle în vârf. Cel puțin, a crezut că va fi un palat de vară: unul unde el era slăbit, fără puteri. Dar acesta era doar un sat. Pe timp de iarnă. Grădinile dormeau sub zăpadă; animalele picoteau în grajdurile lor calde. De la o singură casă, aflată chiar în centru, se auzea zgomot și se vedea lumină. Fumul ieșea printr-o gaură în acoperiș. Vasea simțea miros de carne gătită.

Cum era posibil ca Morozko să fie aici?

Vasea a sărit peste îngrăditură și s-a furișat spre casa cea mare.

Era destul de aproape, când zăpada proaspătă din curte a început să se cutremure și din ea a ieșit un chyert. Vasea s-a oprit brusc. Era dvorovoiul, paznicul curții, și nu era deloc micuț, la fel ca ceilalți dvorovoi pe care îi văzuse înainte. Era la fel de înalt ca ea, iar ochii lui erau necruțători.

Vasea a făcut o plecăciune, cu un respect prudent.

— Străino, ce cauți aici? a mârâit el.

Vasea avea gura și gâtul uscate, dar a reușit să spună:

— Bunicule, am venit la ospăț.

Nu era chiar o minciună. Îi era foame; proviziile lui Ded Grib se terminaseră demult.

Liniște.

— Ai bătut cale lungă, a spus dvorovoiul în cele din urmă, doar pentru un ospăț.

— Am venit și pentru regele iernii, a recunoscut ea, cu glas domol.

Era dificil să minți un spirit de casă și nu era deloc înțelept să încerci s-o faci.

Dvorovoiul a măsurat-o din priviri. Vasea și-a ținut răsuflarea.

— Intră pe ușă, atunci, a spus el, simplu și a dispărut din nou în zăpadă.

Să fie oare atât ușor? Imposibil. Vasea a înaintat spre ușă. Odinioară îi plăcuseră ospețele. Acum auzea prea mult zgomot și mirosea doar foc. Cu o detașare stranie, s-a uitat la mâinile ei și și-a dat seama că-i tremurau.

Adunându-și curajul, a urcat scările luminate de-o parte și de alta de felinare. Un câine a început să latre; apoi un altul, și un al treilea; era un întreg cor. Imediat, ușa s-a deschis, scârțâind în întuneric.

Dar nu un bărbat a ieșit, sau, de ce se temea Vasea, mai mulți bărbați cu săbii. I-a deschis o femeie. Era înconjurată de un val de aer cald, cu un miros bogat de fum și de mâncare.

Vasea a rămas nemișcată, cu toată concentrarea adunată în efortul de a nu se ascunde în umbră.

Părul femeii era de culoarea bronzului frumos. Ochii ei erau ca două mărgele de chihlimbar, iar ea era aproape la fel de înaltă ca Vasea. Grivna – moneda – de la gâtul ei era

de aur; aur avea și la încheieturile mâinilor și la urechi, la centură și în împletitura părului.

Vasea își dădea seama ce impresie îi făcea femeii: cu ochii injectați după noaptea lungă, cu buzele tremurând de frig și de groază, cu hainele trosnind de promoroacă. A încercat să pară întreagă la minte când a vorbit:

— Domnul să fie cu tine, a spus Vasea cu o voce răgușită și pierdută.

— Domovoiul mi-a spus că avem un musafir, a spus femeia. Cine ești, străino?

Domovoiul? Poate să audă...?

— Sunt un călător, a spus Vasea. Am venit să te rog să-mi oferi de mâncare și un adăpost în seara asta.

— Ce caută o fată singură la Solstițiul de iarnă? Și îmbrăcată așa?

Se pare că hainele ei de băiat n-au reușit să ascundă faptul că era fată.

— Lumea nu se poartă frumos cu o fată care călătorește singură, a spus Vasea cu prudență. Sunt mai în siguranță dacă mă îmbrac în haine bărbătești.

Cuta de pe fruntea femeii s-a adâncit.

— Nu ai nici praștie, nici traistă, nici cal. Nu ești îmbrăcată să petreci nici măcar o noapte afară. De unde vii, fato?

— Din pădure, a improvizat Vasea. Am căzut în râu și am pierdut tot ce aveam.

Era aproape adevărat. Femeie și-a apropiat sprâncenele într-o încruntătură.

— Atunci de ce...? a spus ea și apoi a tăcut. Poți *vedea*? a continuat ea pe un alt ton, părând dintr-odată pe jumătate speriată și pe jumătate entuziasmată.

Vasea știa la ce se referă.

Să nu spui nimănui cine ești.

— Nu, a spus Vasea repede.

Sclipirea de entuziasm a dispărut din ochii femeii. A oftat.

— Ei bine, era prea mult să sper. Vino, sunt lorzi care ne vizitează de peste tot, servitorii lor; o să treci neobservată. Poţi să mănânci în sală şi vei primi un loc cald unde să dormi.

— Mulţumesc, a spus Vasea.

Femeia roşcată a deschis uşa.

— Eu sunt Elena Tomislavna, a spus ea. Lordul este fratele meu. Vino.

Cu inima bătându-i nebuneşte, Vasea a urmat-o înăuntru. Simţea dvorovoiul în spatele ei. Privind.

Elena a pus mâna pe umărul unei servitoare ca s-o oprească. A avut loc un schimb de cuvinte între ele. Tot ce-a auzit Vasea de la Elena a fost „întoarce-te la oaspetele nostru". O expresie ciudată de simpatie i-a fluturat bătrânei servitoare pe chip.

Apoi, a zorit-o pe Vasea într-o pivniţă plină de cufere, legături şi butoaie. Bombănind, servitoarea a început să caute.

— Nu ţi se va întâmpla nimic rău aici, biată copilă, a spus ea. Scoate-ţi hainele alea; o să-ţi găsesc ceva mai bun.

Vasea s-a gândit să se opună, dar şi-a dat seama că asta ar fi însemnat să fie dată afară.

— Cum spui tu, babuşca, a răspuns şi a început să se dezbrace. Dar aş vrea să-mi păstrez hainele.

— Păi, bineînţeles, a spus bătrâna servitoare cu blândeţe. Să nu arunci niciodată ceva cu nesăbuinţă.

Uitându-se la vânătăile fetei, a scos un sunet dezaprobator şi a zis:

— Dacă mâna soţului sau a tatălui ţi le-a făcut, nu-mi pasă. Eşti curajoasă să te îmbraci ca un băiat şi să fugi.

I-a îndreptat spre lumină faţa lovită şi s-a încruntat cu o privire şovăielnică.

— Poate dacă rămâi aici, a continuat ea, şi munceşti din greu, lordul o să-ţi dea o mică zestre şi o să-ţi găseşti alt soţ.

Vasea nu ştia dacă să râdă sau să se simtă ofensată. Servitoarea i-a tras pe cap o rochie aspră din in, iar deasupra i-a pus o bucată de stofă, care atârna în faţă şi în spate, apoi i-a prins o centură. În picioare i-a dat o pereche de pantofi împletiţi din fibră de copac. A mângâiat-o pe Vasea pe părul negru tuns scurt şi a scos o batistă.

— Ce-a fost în mintea ta, copilă, să-ţi tai părul?

— Călătoream deghizată în băiat, i-a adus Vasea aminte. Eram mai în siguranţă aşa.

Şi-a strecurat privighetoarea de lemn în mâneca rochiei. Hainele miroseau a ceapă şi a proprietara de dinainte, dar erau calde.

— Vino în sală, a spus servitoarea, după o tăcere în care s-a uitat la ea cu milă. O să-ţi găsesc ceva de mâncare.

Mai întâi a simţit mirosul ospăţului: sudoare şi mied şi carne grasă friptă într-o groapă mare cu cărbuni în mijlocul unei săli imense. Încăperea era plină de oameni îmbrăcaţi în haine scumpe; podoabele lor străluceau în culori de cupru şi aur în fumul dinăuntru. Căldura se ridica, făcând aerul să danseze, spre o gaură în mijlocul acoperişului. O singură stea strălucea în întuneric, înghiţită de fumul care se ridica. Servitorii aduceau coşuri cu pâine proaspătă, pudrată cu zăpadă. Vasea, încercând să privească în toate direcţiile în acelaşi timp, aproape că s-a împiedicat de o căţea de vânătoare, care s-a retras mârâind, într-un colţ cu puii ei şi cu un os.

Servitoarea a împins-o pe Vasea spre o bancă.

— Stai aici, i-a zis ea, punând mâna pe o bucată de pâine şi o cupă cu mied. Mănâncă atât cât îţi trebuie şi priveşte cât poţi la oamenii importanţi. Ospăţul o să ţină până în zori, a continuat ea, observând că Vasea era agitată. N-o să ţi se întâmple nimic rău, a adăugat ea pe un ton blând. O să ţi se dea de lucru în curând.

Spunând acestea, servitoarea a plecat. Vasea a rămas singură cu cina ei şi cu mintea plină de întrebări.

— O doreşte chiar pe sora lordului, a spus un bărbat către un altul, trecând în grabă şi călcând pe unul dintre puii căţelei.

— Vorbeşti prostii, a comentat tovarăşul lui, cu o voce puternică, dar măsurată. Ea urmează să se mărite; *el* nu i-ar da-o nici măcar regelui iernii.

— Nu va avea de ales, a spus primul bărbat, cu importanţă.

„Înseamnă că Morozko e aici", a gândit Vasea.

Încruntându-se, şi-a pus pâinea în mânecă şi s-a ridicat. Simţea mâncarea ca pe o mică şi confortabilă greutate în stomac, iar miedul a încălzit-o.

Nimeni n-a observat că s-a ridicat; nimeni nu i-a aruncat nici măcar o privire. De ce ar fi făcut-o?

Chiar în momentul acela, mulţimea s-a dat la o parte şi a putut să vadă oamenii din jurul vetrei focului.

Morozko era acolo.

Lui Vasea i s-a tăiat răsuflarea.

„Nu aşa arată un prizonier", a gândit ea.

Morozko stătea pe locul cel mai bun, lângă foc. Flăcările îi luminau faţa şi aruncau sclipiri de aur în părul lui negru şi cârlionţat. Era îmbrăcat asemenea unui prinţ: haină şi cămaşă ţepene de atâtea broderii; blană la manşete şi la guler.

Privirile li s-au întâlnit.

Dar expresia de pe fața lui nu s-a schimbat; nu arăta niciun semn că ar fi recunoscut-o. Morozko și-a întors capul ca să vorbească cu cineva care stătea lângă el. Apoi, spațiul gol din mulțime s-a închis la fel de repede pe cât se deschisese. Vasea a rămas tulburată, întinzându-și gâtul în zadar.

Cum e ținut aici, dacă nu prin forță?

Era oare posibil să nu o recunoască?

Căţeaua a mârâit. Vasea, care era împinsă de mulțime tot mai aproape de perete, încerca să nu calce pe ea.

— N-ai putea să-ți hrănești puii într-un loc mai liniștit? a întrebat Vasea câinele, apoi un bărbat beat a îmbrâncit-o.

Vasea s-a izbit de perete, iar căţeaua s-a ridicat încercând s-o muște. Bărbatul a lipit-o pe Vasea de peretele din lemn înnegrit de fum. Clătinându-se din cauza băuturii, a început să o pipăie.

— Ei bine, ai ochii ca două lacuri verzi în lumina înserării, a bălmăjit el. Dar nu-ți dă stăpâna ta de mâncare cum trebuie?

A atins-o cu un deget grosolan pe sâni, de parcă voia să vadă singur cât de mult o hrănea stăpâna. Gura lui deschisă s-a apropiat de a ei.

Furioasă, Vasea își simțea inima bătând repede de pieptul bărbatului. Fără să rostească niciun cuvânt, l-a împins cu toată forța, ignorând durerea din coastele încă nevindecate, și s-a eliberat.

Bărbatul aproape că a căzut pe spate. Vasea a încercat să se facă nevăzută în mulțime, dar bărbatul și-a revenit, a prins-o de braț și a tras-o înapoi. O expresie de mândrie rănită îi înlocuise zâmbetul. De jur împrejurul lor, oamenii și-au întors capetele ca să se uite.

— Te porți așa cu mine? a spus el. Chiar în noaptea de Solstițiu! Ce bărbat te-ar vrea, nevăstuică cu gură de

broască ce ești? a continuat el, cu o privire vicleană pe față. Dispari. Va fi nevoie să le duci mied acolo, la masa mare.

Vasea n-a spus nimic, ci a căutat în minte amintirea focului. Flăcările din vatră s-au înteţit, trosnind. Cei care erau aproape de foc s-au ferit de dogoare; întreaga mulţime s-a dat înapoi. Pierzându-şi echilibrul, bărbatul şi-a slăbit strânsoarea. Vasea s-a smucit şi s-a pierdut în mulţime. Căldura şi duhoarea trupurilor îngrămădite îi provocau scârbă; orbeşte, Vasea s-a îndreptat spre uşă şi s-a împleticit afară, în întunericul nopţii.

Timp de minute bune, a rămas în zăpadă, trăgând adânc aer în piept. Aerul nopţii era rece şi curat, iar Vasea, s-a liniştit în cele din urmă.

Nu voia să se întoarcă înăuntru.

Dar Morozko era acolo, ţinut prizonier cumva. Trebuia să se apropie ca să afle ce lanţuri îl ţineau.

Apoi s-a gândit dacă nu cumva bărbatul acela avea dreptate. Ce altă cale mai potrivită de a se apropia neobservată de regele iernii decât ca o servitoare care îi aduce mied?

Vasea a luat o ultimă gură de aer rece de noapte. Mirosul iernii părea să zăbovească în jurul ei, asemenea unei promisiuni.

A intrat din nou în zăpăceala dinăuntru. Era îmbrăcată ca o servitoare, aşa că nu i-a fost foarte greu să pună mâna pe o ploscă cu mied. Ducând-o cu grijă şi simţind greutatea în trupul ei rănit, Vasea s-a strecurat pe lângă mulţimea de oameni din sală şi a ajuns lângă vatra din centru.

Regele iernii stătea cel mai aproape de flăcări.

Respiraţia i s-a oprit în gât.

Morozko avea capul descoperit, iar focul îi lumina părul neagru. Ochii lui erau de un albastru frumos şi lipsit de adâncime, dar când privirile li s-au întâlnit, el nu părea că o recunoaşte.

Ochii lui erau – tineri?

Tineri?

Vasea îl văzuse fragil ca un fulg de nea, cu privirea imposibil de bătrână, în infernul din Moscova în flăcări.

Cheamă zăpada, îl implorase ea. *Cheamă zăpada.*

El o ascultase, apoi dispăruse odată cu lumina zorilor.

Ultimele lui cuvinte au fost o mărturie şovăitoare.

Aşa cum am putut, te-am iubit.

Vasea n-avea să uite niciodată cum arăta el atunci. Expresia de pe chipul lui, urma lăsată de mâinile lui îi erau adânc întipărite în memorie.

Dar nu şi în memoria lui. Anii dispăruseră din privirea regelui iernii. Vasea n-a ştiut niciodată cât de greu îl apăsau, până când n-a văzut ce efect avea lipsa lor.

Privirea lui leneşă a găsit ochii lui Vasea, apoi s-a uitat în altă parte, revenind pe chipul femeii de lângă el. Elena avea o expresie nedesluşită – ceva între frică şi... altceva. Era frumoasă. Aurul de la încheieturile ei strălucea mat în lumina focului. În timp ce Vasea îl privea, Morozko şi-a sucit capul brunet şi sălbatic ca să-i şoptească ceva Elenei la ureche. Ea s-a aplecat mai aproape ca să-l audă.

„Ce-l poate ţine captiv pe un demon al îngheţului?" s-a gândit Vasea, deodată furioasă.

Dragostea? Dorinţa? Ăsta era motivul pentru care el era aici în timp ce Rusia era în pericol? O femeie cu părul de aur? Era atât de evident că se afla aici pentru că asta îşi dorea.

Şi cu toate astea, Rusia era în pericol pentru că Morozko renunţase la libertatea lui pentru a o salva pe ea din incendiu.

„De ce-a făcut asta? De ce? Şi cum era posibil să uite?

Dacă aş vrea să ţin pe cineva prizonier până la sfârşitul zilelor", s-a gândit Vasea, „n-ar fi mai bine să folosesc o

închisoare din care să nu-şi dorească să scape? Aici, în locul acesta, în acest miez de noapte, umanitatea îl poate vedea; oamenii îl iubesc şi se tem de el în egală măsură. Ce altceva ar putea să-şi dorească? Ce altceva şi-a dorit în toţi anii lui de viaţă?"

Toate aceste gânduri i-au trecut repede Vasiei prin minte, apoi şi-a venit în fire şi s-a apropiat de locul în care regele iernii stătea lângă sora lordului. Ţinea plosca de nied în faţa ei asemenea unui scut.

Demonul îngheţului s-a aplecat din nou spre femeie, şoptindu-i alte cuvinte la ureche.

O mişcare bruscă i-a atras atenţia lui Vasea. Un bărbat se uita la cei doi de partea cealaltă a vetrei. Broderiile şi podoabele de pe veştminte indicau că avea rang înalt, iar ochii lui erau întunecaţi de durere. Mişcarea bruscă pe care o făcuse fusese să ducă involuntar mâna la mânerul sabiei. În timp ce Vasea îl privea, şi-a desprins mâna de pe mâner, deget cu deget.

Vasea nu ştia ce însemnătate avea lucrul acesta.

Paşii ei au dus-o mai aproape de regele iernii şi de femeia cu păr galben-roşiatic de lângă el. Bănuia că trebuia să-şi lase privirea în jos, să umple cupele şi să dispară. În schimb, a continuat să meargă fără reţinere, cu ochii fixaţi pe ochii demonului îngheţului.

El şi-a ridicat privirea şi, amuzat, a urmărit-o înaintând.

În ultima clipă, Vasea şi-a lăsat privirea în jos şi a aplecat plosca să le umple cupele.

O mână subţire şi rece, a cărei atingere îi era cunoscută, a prins-o de încheietură. Vasea s-a dat brusc înapoi, stropindu-i pe toţi cu mied.

Elena a reuşit să se ferească, astfel încât să nu-şi murdărească rochia. Apoi a recunoscut-o pe Vasea.

— Du-te înapoi, a spus ea. Nu e de datoria ta să ne serveşti, fato.

Lui Vasea i s-a părut că în spatele cuvintelor ei se ascundea o ameninţare: Morozko, mândru, tânăr, cu moartea în degetele lui lungi, era periculos.

Morozko i-a dat drumul la încheietură atunci când Vasea s-a smucit. Acum era sigură că regele iernii n-o cunoştea. Oricare ar fi fost legătura dintre ei – dorinţă, pasiune şovăielnică – acum nu mai exista.

— Iertaţi-mă, i-a spus Vasea femeii. Am vrut doar să vă mulţumesc pentru ospitalitate.

Vasea a continuat să-l privească pe demonul îngheţului. Ochii lui i-au observat pe îndelete, sec, părul tuns, faţa slabă şi trupul. Vasea a simţit că roşeşte.

— Nu te cunosc, a spus Morozko.

— Ştiu, a zis Vasea.

Elena a înlemnit, ori la cuvintele pe care le-a rostit Vasea, ori la tonul ei. Morozko s-a uitat la braţul fetei. S-a uitat şi ea şi a văzut că pielea se albise acolo unde o atinsese el.

— Ai venit să-mi ceri să-ţi îndeplinesc o dorinţă? a întrebat-o Morozko pe Vasea.

— Chiar binevoieşti să faci asta? a răspuns ea.

— Copilă proastă, pleacă de-aici, s-a răstit Elena.

Cu un deget, demonul îngheţului a atins-o pe Vasea pe încheietură. Ea a simţit cum inima îi bate puţin mai repede sub atingerea lui. Fără să şovăie vreodată, inima ei văzuse viaţa şi moartea şi lucrurile care se află între ele.

— Cere-mi, a spus Morozko, cu o privire rece.

— Vino cu mine, i-a zis Vasea. Poporul meu are nevoie de tine.

Pe faţa Elenei s-a aşternut o expresie de groază.

Morozko doar a râs.

— Poporul meu este aici.

— Da. Dar și în altă parte. Ai uitat.

Degetele lui reci i-au dat brusc drumul.

— Eu nu uit nimic, a spus el.

— Dacă mint, rege al iernii, a spus Vasea, atunci de ce mi-am riscat viața ca să mă înfățișez înaintea ta aici, în această sală la Solstițiu?

— De ce nu ți-e frică de mine? a întrebat el.

N-a mai încercat s-o atingă, dar o briză rece a străbătut sala, făcând flacăra să pară mai albastră și pe oameni să vorbească mai încet.

Elena și-a îmbrățișat trupul; un val de liniște s-a așternut peste mulțimea gălăgioasă. Vasea aproape că a izbucnit în râs. Să-i fie frică de *asta*? După toate prin câte trecuse?

— Nu mi-e frică să mor, a zis ea.

Nu-i era. Mai pășise pe drumul acela. Nu era nimic ce-ar fi putut s-o sperie în nemișcarea lui rece, în nesfârșirea de stele. Suferința era pentru cei care trăiau.

— De ce mi-ar fi frică de tine? a întrebat ea.

Morozko a mijit ochii. Vasea și-a dat seama că în jurul focului oamenii nu se mai mișcau, asemenea păsărilor atunci când pe cer plutește un șoim.

— Chiar, de ce să-ți fie? a spus Morozko, uitându-se în ochii ei. Proștii sunt deseori curajoși pentru că nu înțeleg. Pleacă, fato, după cum ți-a poruncit stăpâna ta. Îți voi onora curajul și-ți voi uita îndrăzneala, a continuat el și și-a întors privirea de la ea.

Elena a respirat ușurată; avea pe chip un amestec de dezamăgire și ușurare.

Fără să știe ce să facă, Vasea s-a pierdut în mulțime, cu mâna lipicioasă de la mied și simțind furnicături la încheietura unde mâna lui zăbovise.

Cum l-ar putea face să-şi aducă aminte?

— Te-a supărat, milord? a auzit-o Vasea pe Elena întrebându-l, pe un ton care era un amestec de curiozitate şi reţinere.

— Nu, a spus demonul îngheţului, iar Vasea simţea cum o priveşte îndepărtându-se. Dar n-am mai cunoscut pe nimeni căruia să nu-i fie teamă.

Oamenii s-au îndepărtat de Vasea atunci când ea s-a apropiat, de parcă fata ar fi fost ciumată. Bătrâna servitoare a apărut repede în spatele ei, a apucat-o de braţ, i-a luat plosca din mână şi i-a mârâit la ureche:

— Nebuno, ce te-a apucat să te apropii în felul ăsta de regele iernii? Este datoria doamnei să-i dea mied. Nu ştii ce li se întâmplă fetelor care îi atrag atenţia?

Vasea, căreia i s-a făcut brusc frig, a întrebat:

— Ce li se-ntâmplă?

— Ar fi putut să te aleagă pe tine, să ştii, a spus femeia încet, chiar când Elena s-a ridicat în picioare.

Elena era palidă, dar calmă.

S-a aşternut o tăcere apăsătoare.

Vasea îşi auzea sângele cum îi pulsează în urechi. În basm, un tată şi-a dus fetele în pădure şi le-a lăsat acolo, întâi pe una, apoi pe cealaltă: mirese pentru regele iernii. Regele iernii a trimis-o pe una dintre ele acasă cu zestrea.

Pe cealaltă a omorât-o.

Demult, obişnuiau să spânzure fecioare în zăpadă, îi spusese Morozko. *Ca să mă îmbuneze pe mine.*

„Demult? Sau acum? Ce miez de noapte e acesta?"

Vasea ştia povestea, dar nu şi-o închipuise niciodată: o femeie izolată de neamul ei, demonul îngheţului dispărut în pădure.

Dispărut, dar nu singur.

Demult, fusese hrănit cu sacrificii.

„Morozko și Medved au fost la fel odinioară", s-a gândit Vasea, cu buzele reci.

Pe fața regelui iernii era o bucurie evidentă și inconștientă, la fel ca pofta șoimului atunci când sfâșie iepurele în bucăți. Morozko s-a ridicat în picioare și a luat mâna femeii.

De jur împrejur, o altfel de tensiune a început să se lase.

În liniștea aceea s-a auzit un singur sunet; clinchetul unei săbii scoase din teacă. Capetele s-au întors; era bărbatul cu ochii negri, cel care nu reușise să-și ia mâna de pe mânerul sabiei. Pe chipul lui se vedea agonie pură.

— Nu, a spus el, ia-o pe alta; nu o vei avea pe ea.

Multe mâini au încercat să-l țină, dar s-a smuls din strânsoarea lor și s-a aruncat înainte ridicând sabia ca să-l lovească pe regele iernii cu o singură și oarbă lovitură.

Morozko nu avea armă, dar nici nu conta. Cu mâinile goale, a prins tăișul sabiei chiar când cădea. A tras și s-a răsucit, iar sabia a căzut zăngănind pe podea, acoperită de promoroacă. Femeia roșcată a țipat, iar bărbatul cu ochi negri s-a albit la față.

Din mâna lui Morozko a început să curgă apă de parcă era sânge, dar asta a durat doar câteva secunde. Tăietura i-a fost acoperită de gheață.

— Tu *îndrăznești,* a spus regele iernii încetișor.

Elena a căzut în genunchi.

— Te rog, l-a implorat ea. Nu-i face rău.

— N-o lua, l-a rugat bărbatul, stând în fața regelui iernii cu mâinile goale. Avem nevoie de ea. Eu am nevoie de ea.

S-a așternut o tăcere mormântală.

Morozko, cu o cută între sprâncene, a ezitat.

În acel moment, Vasea a străbătut sala cu pași mari. Toți și-au întors capetele spre ea.

— Lasă-i să plece, rege al iernii, i-a spus ea.

Vasea își amintea de Moscova, cum mersese prin zloată spre moarte. Amintirea dureroasă i-a adus furia în voce atunci când l-a întrebat:

— Asta e puterea ta? Să iei femeile de la tații lor de Solstițiu? Să le ucizi și iubiții atunci când încearcă să te oprească?

Vocea ei a răsunat în sală. Strigăte de furie s-au ridicat din mulțime, dar nimeni n-a îndrăznit să pătrundă în spațiul ritualic din apropierea vetrei.

Elena s-a întins și l-a luat pe bărbat de mână. Încheieturile degetelor lor erau albe ca varul.

— Milord, a spus ea, trăgând aer în piept. Ea este doar o fată prostuță, o nebună, care a venit ca o cerșetoare prin zăpadă în noaptea de Solstițiu. N-o lua în seamă; eu sunt sacrificiul pentru poporul meu, a continuat ea, fără însă să-i dea drumul bărbatului.

Morozko a privit-o pe Vasea.

— Fata asta nu pare de acord cu tine, a spus el.

— Așa e, s-a răstit Vasea. Ia-mă pe mine. Ia-ți sacrificiul, dacă poți.

Toată lumea din sală a tresărit. Dar Morozko a râs, liber și sălbatic și atât de asemănător cu Ursul, încât Vasea s-a înfiorat. În ochii lui lucea o lumină de o bucurie nepăsătoare.

— Vino aici atunci, a spus el.

Vasea nu s-a mișcat.

Ochii lui s-au fixat pe ai ei.

— Ai de gând să te *bați*, copiliță?

— Da, a spus Vasea. Dacă-mi vrei sângele, ia-l.

— De ce-aș face-o, când este o alta, mai frumoasă decât tine, care mă așteaptă?

Vasea a zâmbit. Ceva din bucuria lui nechibzuită – în provocare, în luptă – răsuna în sufletul ei.

— Unde e plăcerea în asta, rege al iernii?

— Foarte bine, a spus el, scoţând un cuţit şi făcând un salt spre ea.

Când se mişca, cuţitul reflecta lumina cu o lucire care oscila, de parcă lama era de gheaţă.

Vasea s-a dat înapoi, cu ochii pe armă. Morozko îi dăduse primul ei cuţit şi o învăţase cum să-l folosească. Felul în care se mişca era întipărit în mintea ei, dar modul plin de răbdare în care o învăţase nu semăna deloc cu...

Vasea a luat un cuţit de la unul dintre privitori. Bărbatul a rămas cu gura căscată uitându-se la ea, fără cuvinte. Cuţitul avea mânerul scurt: arma simplă de fier a muritorilor împotriva pumnalului strălucitor de gheaţă al regelui iernii.

Vasea s-a ferit de lovitura lui Morozko şi a ajuns de partea cealaltă a vetrei, blestemându-şi pantofii incomozi. I-a aruncat din picioare, iar podeaua era îngheţată sub picioarele ei.

Mulţimea a amuţit, privind.

— De ce-ai venit la mine? a întrebat-o. Eşti atât de dornică să mori?

— Judecă singur, i-a şoptit Vasea.

— Nu... a spus el. Atunci, de ce?

— Pentru că am crezut că te cunosc.

Faţa lui a împietrit. Braţul lui înarmat s-a mişcat din nou, mai repede. Vasea a parat lovitura, dar nu suficient; cuţitul lui a trecut de apărarea ei şi i-a atins umărul, sfâşiindu-i mâneca. Sângele a început să i se scurgă de-a lungul braţului. Nu îi putea egala puterea, dar nici nu era nevoie. Trebuia doar să-l facă să-şi aducă aminte. Cumva.

De jur împrejurul ei, mulţimea stătea amuţită, privind ca nişte lupi flămânzi atunci când căprioara este încolţită.

Mirosul sângelui i-a adus aminte lui Vasea că toată această şaradă era reală pentru oamenii de acolo. Ei i se păruse ca un basm, un joc într-o ţară îndepărtată. Poate că el nu-şi va aminti niciodată de ea. Poate că o va omorî. Miazănoapte ştia că e posibil să se întâmple asta.

„Ei bine", a gândit Vasea, descurajată. „Se pare că eu sunt sacrificiul până la urmă."

„Nu încă." Mânia îi dădea putere; l-a lovit brusc sub gardă şi i-a trecut cu cuţitul de-a lungul coastelor. Apă rece a curs din rană; un sunet de mirare tăcută s-a auzit din mulţime.

— Cine eşti? a spus el, dându-se înapoi.

— Sunt o vrăjitoare, a spus Vasea, în timp ce sângele i se prelingea pe mână, făcând să-i alunece cuţitul. Am cules ghiocei la Solstiţiu, am murit atunci când am ales eu şi am plâns pentru o privighetoare. Acum sunt dincolo de profeţie, a continuat ea, parându-i cuţitul de-a curmezişul cu al ei, mâner lângă mâner. Am traversat de trei ori nouă tărâmuri ca să te găsesc, milord. Şi te găsesc jucându-te, în uitare.

Vasea a simţit cum Morozko ezită. Ceva mai adânc decât amintirea i-a trecut prin faţa ochilor. Era posibil să fie frică.

— Adu-ţi aminte de mine, a spus Vasea. Odată m-ai rugat ca eu să-mi aduc aminte de tine.

— Eu sunt regele iernii, a spus el, pe un ton sălbatic. Ce nevoie am *eu* ca o fată să-şi aducă aminte de mine?

Morozko a început să lovească mai repede; nu se mai juca. I-a îndepărtat cuţitul şi a atacat-o; cuţitul lui i-a tăiat tendoanele de la încheietura mâinii.

— Nu te cunosc, a spus el.

Era dur ca iarna, cu mult timp înaintea dezgheţului. În cuvintele lui, Vasea a auzit ecoul eşecului ei.

Şi cu toate astea, ochii lui îi analizau chipul. Sângele ei se scurgea de-a lungul degetelor. Vasea a uitat că focul nu era albastru şi, într-o clipă, focul a izbucnit într-o minunată culoare aurie. Toţi oamenii au urlat speriaţi.

— Ai putea să-ţi aduci aminte de mine, a spus ea. Dacă ai încerca.

L-a atins cu mâna ei însângerată.

Morozko a ezitat. Vasea putea să jure că Morozko a ezitat. Dar asta a fost tot. Fata şi-a lăsat mâna să cadă. Ursul a câştigat.

Fuioare de fum negru au apărut în privirea ei periferică. Încheietura îi era tăiată adânc şi nu-şi mai putea folosi mâna, iar sângele i se scurgea ca să binecuvânteze scândurile din casa aceea.

— Am venit să te găsesc, a spus ea. Dar, dacă nu-ţi aduci aminte de mine, atunci am dat greş, a continuat Vasea, iar în urechi auzea un vuiet.

S-a clătinat şi a căzut, aproape pierzându-şi cunoştinţa.

Morozko a prins-o înainte să atingă podeaua. În strânsoarea lui rece, Vasea şi-a amintit un drum de unde nu mai era cale de întoarcere, un drum într-o pădure plină de stele. Putea să jure că l-a auzit pe Morozko blestemând. Apoi a simţit cum o prinde pe după genunchi, pe după umeri şi o ridică.

Ducând-o în braţe, Morozko a străbătut cu paşi mari sala de ospeţe.

17

Aducere-aminte

Vasea nu-şi pierduse de tot cunoştinţa, dar totul în jurul ei devenise gri şi nemişcat. Simţea miros de brad şi de aer încărcat de fum. Când şi-a lăsat capul pe spate a văzut stele – o lume întreagă de stele – de parcă plutea între rai şi pământ, asemenea demonului aceluia rătăcitor. Paşii demonului îngheţului nu scârţâiau pe zăpadă, iar respiraţia lui nu lăsa abur în răcoarea nopţii. Vasea a auzit scrâşnetul ascuţit al unor balamale înţepenite de frig. Mirosuri noi – mesteacăn tânăr, foc şi putreziciune. A fost pusă fără delicateţe pe ceva tare şi a mârâit când şocul loviturii i-a zdruncinat oasele şi rănile. Şi-a ridicat braţul şi şi-a văzut mâna lipicioasă din cauza sângelui şi încheietura tăiată adânc.

Apoi şi-a adus aminte.

— Miezul nopţii, a spus ea, respirând cu greutate. Este încă miezul nopţii?

— Este încă miezul nopţii.

Lumânări s-au aprins deodată: bucăţi de ceară aflate în cotloane în perete. Şi-a ridicat privirea şi l-a văzut pe demonul îngheţului uitându-se la ea.

Aerul era încins şi închis. Spre surprinderea ei, a văzut că erau într-o baie publică. A încercat să se ridice, dar

pierdea sânge prea repede; ducea o luptă cruntă ca să rămână conștientă. Scrâșnind din dinți, s-a întins să rupă o fâșie din fustă și și-a dat seama că nu putea cu o singură mână.

Ridicând capul, s-a răstit la el:

— M-ai adus aici ca să te uiți cum sângerez până mor? O să fii dezamăgit. M-am obișnuit să scot oamenii din sărite supraviețuind.

— Îmi dau seama, i-a răspuns el pe un ton blând.

Stătea deasupra ei. Privirea lui, sarcastică, dar curioasă, i-a observat mai întâi fața lovită, apoi încheietura însângerată. Sângele ei era pe obrazul lui, pe haine, pe mâinile albe. Își purta puterea ca pe o a doua piele.

— De ce m-ai adus într-o baie publică? l-a întrebat ea, încercând să-și controleze respirația. Doar vrăjitoarele și magicienii malefici intră într-o baie publică la miezul nopții.

— Atunci, e potrivit, a spus el pe un ton sec. Și tot nu-ți e frică? Cu tot sângele care ți se scurge? De unde ai venit, rătăcitoareo?

— Secretele mele mă privesc doar pe mine, a spus Vasea, printre dinți.

— Cu toate asta, mi-ai cerut ajutorul.

— Da, a spus ea. Iar tu mi-ai spintecat încheietura.

— Știai că asta se va întâmpla din secunda în care m-ai provocat.

— Foarte bine, a spus ea. Te întrebi cine sunt? Atunci ajută-mă. Altfel, n-o să știi niciodată.

Morozko n-a răspuns, iar când s-a mișcat, Vasea n-a auzit, ci doar a simțit o pală de aer rece, lucru straniu în căldura din încăpere. Demonul a îngenuncheat în fața ei. Privirile li s-au întâlnit. Vasea a văzut o sclipire de neliniște pe chipul lui, ca și cum o spărtură – o spărtură mică – s-a deschis în peretele de gheață al minții lui. Fără să rostească niciun cuvânt, Morozko și-a făcut palmele

căuș; i s-a strâns apă în palme. A lăsat apa să cadă pe rana de pe încheietura ei.

Acolo unde apa îi atingea pielea rănită izbucnea durerea. Vasea și-a mușcat interiorul obrazului ca să nu țipe. Durerea a dispărut la fel de repede pe cât a apărut, făcând-o să tremure și să-i fie puțin rău. Tăietura de la încheietură nu mai era. Rămăsese numai o linie albă care capta lumina, de parcă în cicatrice era gheață.

— Ești vindecată, a spus el. Acum spune-mi...

Morozko a tăcut. Vasea i-a urmărit privirea. Era o altă cicatrice în palma ei, acolo unde o rănise – și o vindecase – odinioară.

— N-am mințit, a spus Vasea. Mă cunoști.

Morozko n-a rostit niciun cuvânt.

— Demult, mi-ai sfâșiat mâna, a continuat ea. Ți-ai mânjit degetele cu sângele meu. Pe urmă ai vindecat rana pe care mi-ai făcut-o. De ce nu-ți aduci aminte? Îți amintești de întuneric, de strigoi, de noaptea în care m-am dus în pădure să culeg ghiocei?

Morozko s-a ridicat.

— Spune-mi cine ești.

Vasea s-a chinuit să se ridice și ea, deși încă era amețită. Morozko a făcut un pas în spate.

— Numele meu e Vasilisa Petrovna. Mă crezi acum că te cunosc? Cred că da. Ți-e teamă.

— De o fată rănită? a spus el pe un ton plin de dispreț.

Sudoarea i se rostogolea fetei pe șira spinării. Un foc din camera interioară arunca limbi de dogoare și chiar și acolo, în camera exterioară, era înăbușitor.

— Dacă *n-ai* de gând să mă omori, a spus Vasea, și nici nu-ți aduci aminte de mine, atunci de ce ești aici? Ce-ar avea regele iernii să-i spună unei servitoare?

— Nu ești tu servitoare cum nu sunt nici eu.

— Cel puţin eu nu sunt prizonieră în satul ăsta, a spus Vasea.

Era suficient de aproape de el încât să-l privească în ochi.

— Eu sunt rege, a spus el. Oamenii organizează un ospăţ în onoarea mea; îmi aduc jertfe.

— Închisorile nu sunt mereu făcute din ziduri şi din lanţuri. Ai de gând să-ţi petreci eternitatea ospeţind?

— Doar o singură noapte, a spus el, glacial.

— Eternitatea, a spus ea. Ai uitat şi asta.

— Dacă nu-mi pot aduce aminte, atunci nu este o eternitate pentru mine, a spus el, devenind tot mai furios. Ce importanţă are? Ei sunt oamenii mei. Tu eşti doar o nebună care a venit să tulbure oamenii buni în noaptea de Solstiţiu.

— Cel puţin eu n-am plănuit să omor pe nimeni!

Morozko n-a răspuns, dar un aer rece a străbătut încăperea, făcând flăcările lumânărilor să pâlpâie. Era puţin loc în acea cameră exterioară; aproape că-şi ţipau unul altuia în faţă. Fisura din apărarea lui s-a lărgit. Vasea nu putea să facă să dispară cu ajutorul raţiunii magia care îi întunecase mintea; dar simţirea făcea ca aducerea aminte să vină mai aproape de suprafaţă. La fel ca şi atingerea ei. La fel ca şi sângele ei. Sentimentele dintre ei erau încă acolo. El n-avea nevoie să-şi aducă aminte; simţea totul, întocmai cum simţea şi ea.

Iar el a adus-o acolo. În ciuda a tot ce-a spus, a adus-o acolo.

Vasea îşi simţea pielea subţire, de parcă şi respiraţia ar fi putut să-i provoace vânătăi. Fusese mereu nesăbuită în luptă; aceeaşi nesăbuinţă o cuprinsese şi acum.

„Mai adânc decât amintirea", a gândit ea. „Maica Domnului, iartă-mă."

Vasea şi-a întins braţul. Mâna ei cu cicatricea albă i-a oprit lui Morozko respiraţia; cu o mişcare rapidă, degetele lui i-au cuprins încheietura. Timp de o clipă, au rămas nemişcaţi. Apoi, strânsoarea lui s-a slăbit, iar ea i-a atins faţa; chipul lui frumos, fără vârstă. Morozko nu s-a mişcat.

— Dacă îmi pot amâna moartea cu o oră, rege al iernii, a spus Vasea pe un ton jos, o să fac o baie. Dacă tot m-ai adus aici.

Morozko n-a reacţionat, dar faptul că rămăsese nemişcat era un răspuns.

Camera interioară era în întuneric, doar pietrele fierbinţi din cuptor licăreau uşor. Vasea l-a lăsat pe Morozko în picioare în spatele ei. Îndrăzneala ei o tulbura. În viaţa ei presărată de hotărâri îndoielnice, se întreba dacă nu cumva făcea cel mai nechibzuit lucru pe care îl făcuse vreodată.

Hotărâtă, şi-a scos hainele şi le-a aşezat într-un colţ. A turnat apă peste pietre şi s-a aşezat cu braţele în jurul genunchilor. Dar liniştea plăcută a căldurii nu reuşea s-o pătrundă. Nu ştia dacă se temea mai mult că el o să plece sau că nu va pleca.

Morozko s-a strecurat pe uşă. Vasea de-abia îl vedea în întuneric; îşi putea da seama că era acolo doar din mişcarea aburului pe care îl străbătea.

Vasea şi-a ridicat bărbia, ca să ascundă frica ce-o cuprinsese dintr-odată.

— Nu te topeşti? l-a întrebat.

Morozko părea ofensat, apoi, pe neaşteptate, a râs.

— O să-ncerc să nu, a spus el.

S-a lăsat, cu mişcări delicate, pe banca din faţa ei, sprijinit pe genunchi, cu degetele întrepătrunse. Privirea ei a zăbovit pe degetele lui lungi.

Pielea lui era mai palidă decât a ei, iar pentru el goliciunea era un lucru obișnuit. Privirea lui era rece și sinceră.

— Ai străbătut un drum lung, a spus el.

Vasea nu putea să-i vadă ochii în întuneric, dar îi simțea privirea ca pe o atingere. Ce nu văzuse din trupul ei până atunci, vedea acum.

— Și nu s-a terminat, a spus ea.

Cu degete tremurânde, și-a atins rana de pe obraz, apoi și-a ridicat privirea spre el, întrebându-se dacă era hidoasă și dacă avea vreo importanță. El a rămas în continuare nemișcat. Lumina slabă dezvăluia doar fragmente din trupul lui: un umăr, o adâncitură sub coaste. Vasea și-a dat seama că îl observa cu atenție, din cap până-n picioare, iar el o privea făcând asta. Vasea a roșit.

— Nu vrei să-mi spui secretul tău? a întrebat el.

— Ce secret? i-a răspuns Vasea, încercând din răsputeri să-și mențină vocea calmă.

Mâinile lui nu se mișcau, dar privirea lui continua să-i observe contururile trupului.

— Ți-am spus deja. Poporul meu are nevoie de tine.

Morozko a dat din cap și și-a ridicat privirea spre ea.

— Nu, e altceva. E ceva pe chipul tău de fiecare dată când te uiți la mine.

Așa cum am putut, te-am iubit.

— Secretele mele mă privesc, rege al iernii, a spus Vasea pe un ton dur. Noi, cele sacrificate, ne putem lua secretele cu noi în mormânt la fel ca toată lumea.

— N-am mai întâlnit nicio fecioară, a spus el ridicând din sprânceană, care să fie atât de puțin dispusă să moară.

— Nu sunt dispusă, a zis Vasea. Dar am vrut să fac o baie, a continuat ea, tot cu respirația întretăiată. Și asta fac. E ceva.

Morozko a râs din nou, iar privirile li s-au întâlnit.

„Și lui", a gândit Vasea. „Și lui îi e frică. Pentru că știe la fel de puțin ca mine unde se va sfârși toată povestea asta.

Cu toate astea, m-a adus aici și a rămas. M-a rănit și m-a vindecat. Își aduce aminte și totuși nu pe deplin."

Înainte să-și piardă curajul, Vasea a coborât de pe bancă și s-a așezat între genunchii lui. Pielea lui nu se încălzise de la abur. Chiar și în baia care mirosea a fum, mireasma de brad și de apă rece îi învăluia trupul. Expresia de pe fața lui nu s-a schimbat, dar a început să respire mai repede. Vasea și-a dat seama că trupul ei tremura. Din nou, și-a întins mâna și i-a atins fața.

Pentru a doua oară, Morozko a prins-o de încheietură. Dar, de data asta, gura lui i-a atins cicatricea din căușul palmei.

S-au privit în ochi.

Mamei ei vitrege îi plăcea să le sperie, pe ea și pe Irina, cu povești despre lucrurile îngrozitoare care se întâmplau în noaptea nunții; Dunia o asigurase că nu era chiar așa.

Vasea simțea o trăire sălbatică ce o ardea din interior.

Morozko i-a atins buza de jos cu degetul mare. Vasea nu-i putea citi expresia de pe chip.

— Te rog, a spus ea, sau a crezut c-a spus, chiar în momentul în care Morozko a făcut să dispară distanța dintre ei și a sărutat-o.

Din focul din sobă mai rămăseseră doar câțiva cărbuni, dar ei nu aveau nevoie de lumină. Pielea lui era rece la atingere, iar sudoarea ei îi uda pe amândoi. Vasea tremura din tot corpul și nu știa ce să facă cu mâinile. Era prea mult: trup și spirit, dorință și teribila ei singurătate și valul de sentimente care creștea între ei.

Poate că el a simțit nesiguranța dincolo de dorința ei, pentru că s-a oprit și s-a uitat la ea. Singurul sunet care se auzea era respirația lor, a amândurora la fel de apăsată.

— Îți e frică *acum*? a întrebat-o el în șoaptă.

O ridicase lângă el pe bancă; Vasea stătea de-a curmezișul la el în poală, iar el îi cuprinsese talia cu un braț. Cu mâna lui liberă trasa linii de foc răcoros pe pielea ei, de la ureche la umăr, apoi de-a lungul claviculei, apoi între sâni.

Vasea nu-și putea controla respirația.

— E normal să-mi fie frică, a zis ea, ridicând tonul mai mult decât ar fi fost cazul, fiind de fapt speriată și furioasă pentru că de-abia putea să gândească.

Mâna lui a urcat din nou și de data asta a coborât pe șira spinării, s-a întors ușor pe lângă coaste, i-a găsit sânul și a zăbovit acolo.

— Sunt fecioară. Iar tu... a continuat ea și s-a oprit.

— Ți-e teamă c-o să te rănesc? a spus el, rămânând cu mâna nemișcată.

— Ai de gând s-o faci? a întrebat ea.

Amândoi au auzit tremurul din vocea ei. Goală în brațele lui, Vasea se simțea mai vulnerabilă ca niciodată.

Dar și el se temea. Vasea simțea asta în tensiunea stăpânită din atingerea lui, o putea vedea în ochii lui negri ca umbrele.

Din nou, s-au privit unul pe celălalt.

Apoi el a zâmbit cu jumătate de gură, iar Vasea și-a dat seama deodată care era celălalt sentiment, dincolo de frica și de dorința care se ridica între ei.

Era o bucurie nebunească.

Mâna lui i-a mângâiat curbura taliei. I-a adus gura din nou spre a lui. Răspunsul lui era mai mult o respirare răsuflată în urechea ei decât un cuvânt.

— Nu, n-o să te rănesc, a zis el.

— Vasea, i-a rostit el numele în întuneric.

Au reușit în cele din urmă să ajungă în camera interioară. Când a așezat-o pe podea, a pus-o pe un morman de pături care miroseau ca o pădure iarna. Amândoi rămăseseră fără cuvinte, dar nu mai conta. Vasea n-avea nevoie de cuvinte să-l cheme înapoi la ea. Putea face asta doar cu atingerea degetelor, cu căldura pielii ei pline de vânătăi. Mâinile lui își aminteau de ea atunci când mintea lui nu putea. Era evident în atingerea lui, în felul în care se lăsa ușor peste rănile ei pe jumătate vindecate; era în felul în care o strângea și în felul în care o privea, înainte ca lumânările să se stingă.

Întinși, pe jumătate adormiți în întuneric, ea încă îi simțea ritmul trupului în ea și gustul de brad pe buze.

Apoi Vasea s-a ridicat brusc.

— Este încă...?

— Miezul nopții, a spus el, pe un ton obosit. Da, Vasea, este miezul nopții. N-o să te las să-l pierzi.

I se schimbase tonul vocii. Îi rostise numele.

Vasea s-a ridicat într-un cot și a simțit că roșește.

— Ți-ai amintit, a spus ea.

Morozko n-a răspuns.

— L-ai eliberat pe Urs ca să-mi salvezi viața. De ce?

Morozko a continuat să tacă.

— Am venit să te găsesc, a spus ea. Am învățat să fac magie. Am primit ajutorul păsării de foc, tu nu m-ai ucis... *nu te mai uita așa la mine.*

— N-am vrut... a început el să spună, iar ea s-a înfuriat brusc, ca să ascundă durerea care se aduna.

Morozko s-a ridicat și s-a îndepărtat de ea, iar linia coloanei lui vertebrale se vedea nemișcată în semiîntuneric.

— Eu am vrut, i-a spus Vasea, încercând să nu se gândească la toate lecțiile de bună purtare care îi fuseseră ținute toată viața.

Castitate, răbdare, să fie cu un bărbat doar pentru a avea copii și, mai presus de toate, să nu-i placă.

— Am crezut... am crezut că și tu vrei. Iar tu... a vrut ea să spună, dar n-a putut. Ți-ai amintit, a spus ea, în schimb. Un preț destul de mic, a continuat ea, deși nu simțea că era mic deloc.

Morozko s-a întors ca ea să-i vadă fața; expresia de pe chipul lui îi spunea că n-o crede. Vasea își dorea să nu fie goală, la o distanță de un braț de el.

— Îți mulțumesc, a spus el.

Mulțumesc?

Cuvintele au lovit-o cu răceală, după dogoarea ultimelor ore.

„Poate îți dorești să nu-ți aduci aminte", a gândit Vasea. „O parte din tine era fericită aici, erai temut și iubit în această închisoare."

N-a rostit cuvintele și cu voce tare.

— Ursul e liber în Rusia, a spus ea în schimb. A chemat morții și i-a trimis să bântuie prin Moscova. Trebuie să-i ajutăm pe vărul meu, pe fratele meu. Am venit să-ți cer ajutorul.

Morozko a continuat să tacă. Nu s-a îndepărtat și mai mult de ea, dar privirea lui s-a îndreptat spre interior, distantă și imposibil de citit.

— Ne datorezi ajutorul tău, a adăugat ea, cuprinsă brusc de furie. Tu ești motivul pentru care Ursul e liber. Nu era nevoie să închei un târg cu el. Am ieșit singură din foc.

O lumină slabă i-a apărut pe chip.

— Mă întrebam dacă vei reuși, dar tot a meritat. Când m-ai adus înapoi la Moscova, atunci am știut.

— Ce-ai știut?

— Că tu vei putea fi o legătură între oameni și chyerti. Datorită ție noi nu vom dispărea, iar oamenii nu vor uita.

Atunci am ştiut că, până la urmă, nu eram blestemaţi, dacă tu trăiai, dacă îţi dobândeai puterile. Iar eu n-aveam altă cale de a te salva. Eu... am considerat că a meritat riscul, indiferent de ce avea să se întâmple.

— Ai fi putut avea încredere în mine că mă puteam salva singură.

— Aveai de gând să mori. Am văzut asta în tine.

— Da, a spus ea încet şi tresărind. Cred că am vrut să mor. Solovei fusese doborât; a murit în braţele mele şi... a spus ea şi s-a oprit. Dar calul meu m-ar fi considerat o proastă dacă renunţam. Aşa că m-am răzgândit.

Simplitatea sălbatică a nopţii se transforma într-o complicaţie fără sfârşit. Vasea nu-şi imaginase niciodată că Morozko şi-ar lăsa tărâmul şi libertatea lui la voia întâmplării doar din dragoste pentru ea. O parte din ea s-a întrebat oricum, dar bineînţeles că el era regele unui regat ascuns şi nu putea lua o astfel de hotărâre. Ceea ce şi-a dorit el era puterea din sângele ei.

Vasea era obosită, înfrigurată şi îndurerată.

Se simţea mai singură ca niciodată.

Apoi s-a înfuriat pe faptul că îşi plângea de milă. Exista un remediu pentru frig; şi la naiba cu stânjeneala asta dintre ei. S-a strecurat din nou între păturile grele puse una peste alta şi i-a întors spatele. Morozko nu s-a mişcat. Vasea şi-a strâns trupul ca o minge, încercând să se încălzească singură.

O mână uşoară ca un fulg i-a atins umărul. În ochii ei s-au strâns lacrimi şi a încercat să clipească ca să le facă să dispară. Era prea mult: prezenţa lui rece şi tăcută, explicaţiile înţelepte şi practice care contrastau cu amintirea copleşitoare a pasiunii.

— Nu, a spus el. Nu fi mâhnită în seara asta, Vasea.

— Tu n-ai fi făcut asta niciodată, a spus ea, fără să se uite la el. Asta... a spus ea arătând cu un gest vag spre baie, spre ei. Dacă ai fi putut să-ţi aminteşti cine sunt. Nu mi-ai fi salvat viaţa dacă n-aş fi fost... dacă n-aş fi fost...

Morozko şi-a luat mâna de pe umărul ei.

— Am încercat să renunţ la tine, a spus el. De nenumărate ori am încercat. Pentru că de fiecare dată când te atingeam – sau doar te priveam – eram tot mai atras de mortalitate. Mi-era teamă. Şi cu toate astea, n-am putut, a spus el oprindu-se. Poate dacă n-ai fi fost ce eşti, aş fi găsit în mine puterea de a te lăsa să mori. Dar... te-am auzit ţipând, a continuat el. Prin toată negura slăbiciunii mele, după incendiul din Moscova, te-am auzit. Mi-am spus că sunt raţional, mi-am spus că tu eşti ultima noastră speranţă. Mi-am spus asta, dar m-am gândit la tine în foc.

Vasea s-a întors să-l privească. Morozko a închis strâns buzele, de parcă a rostit mai mult decât ar fi vrut.

— Şi acum? a întrebat ea.

— Suntem aici, a spus el simplu.

— Îmi pare rău, a spus ea. N-am ştiut cum altfel să te aduc înapoi.

— Nu era o altă cale. De ce crezi că a avut fratele meu atâta încredere în închisoarea asta? Nu ştia o altă legătură mai puternică de a mă închide în mine însumi. Şi nici eu nu ştiam.

Morozko nu părea fericit la gândul ăsta. Vasea şi-a dat seama că era posibil ca şi el să se simtă cum se simţea ea: carne vie. I-a întins mâna. Morozko nu s-a uitat la ea, dar degetele lui i le-au prins pe ale ei.

— Încă mi-e teamă, a spus el.

Era un adevăr, deşi oferit într-un mod urât.

— Mă bucur că eşti în viaţă. Mă bucur să te văd din nou, deşi nu mai speram. Dar nu ştiu ce să fac.

— Şi mie mi-e teamă, a spus ea.

Degetele lui i-au găsit încheietura, acolo unde i se prelinsese sângele pe piele.

— Ţi-e frig? a întrebat-o.

Îi era. Dar...

— Cred, a spus el derutat, că am putea să împărţim aceleaşi pături câteva ore în plus, dată fiind situaţia.

— Trebuie să mergem, a spus Vasea. Sunt prea multe de făcut; nu e timp.

— Nu e nicio diferenţă între o oră sau trei, în ţara asta a Miezului Nopţii, a spus Morozko. Ai ajuns o umbră din cauza oboselii, Vasea.

— Nu e acelaşi lucru, a spus ea. Nu pot să adorm aici.

— Acum poţi, a spus el. Am eu grijă să rămâi în Miezul Nopţii.

Să doarmă – să doarmă cu adevărat... Se simţea atât de obosită. Era deja sub pături; după câteva clipe, a venit şi el. Lui Vasea i s-a tăiat răsuflarea; şi-a strâns pumnii ca să nu-l atingă.

S-au privit unul pe celălalt, cu priviri prudente. Morozko a făcut prima mişcare. Şi-a dus mâna la faţa ei, de-a lungul maxilarului ei puternic; i-a atins dunga groasă a rănii făcute de piatră. Vasea a închis ochii.

— Pot să-ţi vindec rana, a spus el.

Ea a dat o dată din cap, suficient de vanitoasă să se bucure că, cel puţin, va rămâne o cicatrice albă în loc de una stacojie. Morozko şi-a făcut mâna pâlnie şi i-a picurat apă pe obraz, în timp ce ea s-a pregătit să simtă durerea agonizantă.

— Spune-mi, i-a cerut el apoi.

— E o poveste lungă.

— Te asigur, a spus el, că nu e atât de lungă încât să îmbătrânesc în timp ce mi-o spui.

I-a povestit. A început cu momentul când a lăsat-o în furtuna de zăpadă de la Moscova și a terminat cu Pajar, Vladimir și călătoria ei prin Miezul Nopții. Când a terminat era stoarsă de puteri, dar și mai calmă. Era ca și cum și-ar fi așezat în ordine ițele vieții și exista mai puțină încâlcire în sufletul ei.

Când Vasea a tăcut, Morozko a oftat.

— Îmi pare rău pentru Solovei, a spus el. N-am putut să fac altceva decât să privesc.

— Și să mi-l trimiți pe acel nebun, pe fratele tău, a subliniat ea. Și un simbol. M-aș fi putut lipsi de fratele tău, dar bucata sculptată de lemn... m-a liniștit.

— Ai păstrat-o?

— Da, a spus ea. Mi-l aduce înapoi când... a spus ea, dar s-a oprit; amintirea era în continuare prea proaspătă.

Morozko i-a dat o șuviță de păr după ureche, dar n-a spus nimic.

— De ce ți-e teamă? l-a întrebat ea.

Morozko și-a lăsat mâna să cadă. Vasea nu credea că-i va răspunde. Când i-a răspuns, a vorbit atât de încet, încât de-abia i-a înțeles cuvintele.

— Dragostea este pentru cei care cunosc suferința trecerii timpului, pentru că merge mână-n mână cu pierderea. O eternitate, atât de împovărat, ar fi o tortură. Și cu toate astea... a spus el și s-a oprit, trăgând aer în piept. Cu toate astea, cum aș putea-o numi altfel, această groază și această bucurie?

Era mai greu de data asta să se apropie de el. Înainte era... necomplicat, era o nesăbuință, o veselie. Dar acum aerul dintre ei era încărcat de emoție.

Pielea lui s-a încălzit lângă a ei, sub pături. Ar fi putut să fie om, dar ochii îl dădeau de gol, atât de străvechi și de neliniștiți. Era rândul ei să-i dea părul la o parte de

pe frunte; i se răsucea aspru și rece în jurul degetelor. I-a atins locul cald de sub bărbie și golul de la gât; și-a pus degetele răsfirate pe pieptul lui. El și-a pus mâna peste a ei, i-a atins degetele, brațul, apoi umărul, apoi și-a plimbat mâna de pe spate pe talie, ca și cum voia să-i învețe corpul prin atingeri.

Vasea a scos un sunet din gât. Răcoarea respirației lui i-a atins buzele. Nu știa dacă el s-a mișcat sau ea ca să se apropie unul de altul. Iar mâna lui continua să se miște ușor, să-i facă trupul să vibreze. Vasea nu putea să respire. Acum că nu mai vorbeau, simțea tensiunea care se aduna în el – de la umăr la mână – acolo unde degetele lui îi intrau în piele.

Una era să-l primească pe străinul sălbatic și alta să-l privească în față pe adversarul-aliatul-prietenul și...

Și-a răsucit degetele în părul lui.

— Vino aici, a spus ea. Nu... mai aproape.

Morozko a zâmbit atunci: cu acel zâmbet lent și imposibil de citit al regelui iernii. Dar era și o umbră de amuzament în zâmbetul lui, pe care Vasea n-o mai văzuse niciodată.

— Ai răbdare, a murmurat el cu buzele aproape de ale ei.

Dar Vasea nu putea avea răbdare nicio secundă în plus; pe post de răspuns, l-a prins de umeri și l-a întors. Vasea a simțit atunci puterea din trupul ei, a văzut mișcarea și jocul mușchilor – ai ei și ai lui – în lumina slabă a lumânărilor. S-a aplecat ca să-i șoptească la ureche:

— Să nu-mi mai dai niciodată ordine.

— Poruncește-mi atunci, i-a șoptit el înapoi.

Cuvintele lui au trecut prin ea ca vinul.

Corpul ei a știut atunci ce să facă, chiar dacă mintea ei încă nu era sigură, și l-a primit cu zăpadă și frig, și putere, și ani, și toată acea fragilitate de neatins. Morozko i-a

pronunțat numele o dată, iar ea de-abia a auzit, pierdută cum era. Apoi, când a rămas nemișcată, lipită de el, i-a șoptit:

— Nu mai ești singur.

— Știu, i-a șoptit el. Nici tu.

Iar după asta, în cele din urmă, Vasea a adormit.

18

Călare pe cai magici

Morozko s-a ridicat după mai multe ore de sub păturile răvășite de culoarea zăpezii. Vasea nu l-a auzit plecând, dar i-a simțit absența. Era încă miezul nopții. Tremurând, a deschis ochii și s-a ridicat. Timp de o secundă, n-a știut unde este. Apoi și-a adus aminte și a sărit în picioare speriată. Morozko plecase, dispăruse în noapte, iar ea visase totul...

Și-a venit în fire; oare chiar să fi plecat fără niciun cuvânt?

Nu știa. Îi trecuse nebunia; acum simțea doar frig, iar dinții îi clănțăneau, lovită de un val de rușine. Vocile din copilărie îi răsunau tare în urechi, toate pe un ton acuzator.

Și-a strâns cu dinții buza de jos și s-a dus să-și recupereze hainele. La naiba cu rușinea și la naiba cu întunericul. Și-a întors capul, iar lumina s-a răspândit deodată din lumânarea din perete. Faptul că a aprins-o n-a zdruncinat-o deloc, de parcă mintea ei a acceptat, în sfârșit, o lume în care ea putea să facă lucrurile să ardă.

Pipăind, și-a găsit rochia și și-a tras-o peste cap. Stătea în pragul dintre cele două camere, nehotărâtă și înfrigurată, când ușa de-afară s-a deschis.

Lumina lumânărilor i-a accentuat conturul și i-a acoperit fața cu umbre. Ținea în mână legătura cu hainele ei de băiat. Vasea a auzit glasuri și pași scârțâind pe zăpadă afară.

Frica a cuprins-o pe neașteptate.

— Ce se-ntâmplă afară? a întrebat ea.

Morozko părea trist.

— Cred că noi am pecetluit reputația îndoielnică a băilor publice, a răspuns el.

Vasea n-a zis nimic. În mintea ei, auzea din nou sunetul mulțimii din Moscova.

A văzut că el a înțeles.

— Ai fost singură atunci, Vasea, a spus el. Acum nu ești.

Vasea avea ambele mâini pe tocul ușii din interior, de parcă oamenii veneau s-o tragă afară.

— Chiar și-atunci, tot ai ieșit din foc, a continuat el.

— M-a costat, a spus ea, dar mâna noduroasă a fricii și-a slăbit strânsoarea din gât.

— Oamenii din sat nu sunt furioși, a spus Morozko. Sunt încântați. Este putere în această noapte.

Vasea a simțit cum i se înroșesc obrajii.

— Vrei să mai rămâi? a întrebat-o el. Îmi este greu să mai zăbovesc acum.

Vasea a tăcut. Pesemne că era ca atunci când ajungi într-un loc care fusese acasă, dar acum nu mai este. Ca atunci când încerci să încapi într-o piele pe care ai lepădat-o.

— Tărâmurile tale se învecinează cu cele ale străbunicii mele? l-a întrebat Vasea deodată.

— Da, a răspuns Morozko. Cum crezi că erau pe masa mea demult, pentru tine, căpșune, și pere, și ghiocei?

— Deci știai povestea? a continuat ea. Cu vrăjitoarea și fetele ei gemene? Știai că Tamara a fost bunica mea?

— Știam, a spus el cu prudență. Și, înainte să întrebi, nu, n-aveam de gând să-ți spun. Nu până în noaptea furtunii de zăpadă, iar atunci a fost prea târziu. Vrăjitoarea era ori moartă, ori rătăcită în Miezul Nopții. Nimeni nu știa ce se-ntâmplase cu gemenele, iar eu nu-mi aminteam nimic despre vrăjitor, cel care făcuse vrăji ca să nu-l atingă moartea. Am aflat toate aceste lucruri mai târziu.

— Și ai crezut că eu sunt doar un copil, un instrument pentru scopurile tale.

— Da, a spus el.

Orice ar fi crezut, simțit sau sperat era îngropat adânc și închis ermetic.

„Nu mai sunt un copil", ar fi vrut ea să zică, dar adevărul despre *asta* era scris în privirea lui.

— Să nu mă mai minți niciodată, a spus ea în schimb.

— N-o voi mai face.

— Va ști Ursul că ești liber?

— Nu, a spus el. Doar dacă îi spune Miazănoapte.

— Nu cred că se va amesteca în felul ăsta, a spus Vasea. Ea doar privește.

De data asta, în tăcerea lui, Vasea a auzit un gând nerostit.

— Spune-mi, a zis ea.

— Nu e nevoie să te întorci la Moscova. Ai văzut destule grozăvii și ai provocat suficientă durere. Ursul va face tot ce-i va sta în putere ca să te vadă moartă de data asta: cea mai cumplită moarte pe care o poate născoci, mai ales dacă află că mi-am adus aminte. Știe că aș suferi.

— Nu contează. E vina noastră că e liber. Trebuie să fie legat din nou.

— Cu ce? a întrebat el.

Lumânarea a tresărit cu o flacără violetă. Ochii lui erau de culoarea focului; conturul lui părea să dispară, până

când era doar vânt și noapte transformate în om. Apoi și-a scuturat mantia și a zis:

— Eu sunt iarna; crezi că am vreo putere în Moscova pe timpul verii?

— Nu e nevoie să faci frig aici ca să te înțeleg, a spus Vasea enervată. Trebuie să facem *ceva*, a continuat ea, luându-și hainele din mâinile lui. Mulțumesc pentru astea, a adăugat ea și s-a dus în camera interioară să se îmbrace.

Pe prag, i-a strigat:

— Poți să intri în lumea de vară, rege al iernii?

Vocea lui, în spatele ei, era nesigură.

— Nu știu. Poate. Pentru scurt timp. Dacă suntem împreună. Colierul e distrus, dar...

— Dar nu mai avem nevoie de el, i-a terminat ea propoziția, dându-și seama.

Legătura dintre ei – straturi de pasiune și furie, frică și speranță fragilă – era mai puternică acum decât orice bijuterie cu puteri magice.

Îmbrăcată, Vasea s-a întors în prag. Morozko rămăsese unde l-a lăsat.

— Am putea să mergem la Moscova, dar cu ce scop? a întrebat el. Dacă Ursul află că venim, se va bucura să ne întindă o capcană, ca să privesc, neajutorat, cum ești ucisă. Sau poate o capcană în care *tu* privești în timp ce familia ta suferă.

— Va trebui să fim isteți, a spus Vasea. Noi am băgat Moscova în toată treaba asta; noi o vom scoate.

— Trebuie să ne întoarcem pe tărâmurile mele, să ne ducem după el în timpul iernii, când sunt mai puternic. Atunci am avea o șansă la victorie.

— Cu siguranță că el știe asta, i-a răspuns Vasea. Ceea ce înseamnă că, orice-ar pune la cale, va duce la bun sfârșit vara asta.

— E posibil să însemne moartea pentru tine.

— Posibil, a spus Vasea dând din cap. Dar n-am de gând să-mi abandonez familia. Vii cu mine?

— Ţi-am spus că nu eşti singură, Vasea, şi-am vorbit serios, a zis el, deşi părea nefericit.

Vasea a reuşit să schiţeze o umbră de zâmbet.

— Nici tu nu eşti singur. Chiar te rog, haide să repetăm mereu lucrul ăsta până când unul dintre noi va începe să-l creadă, a spus ea, apoi, brusc, a reuşit să spună fără să tremure: Dacă ies, vor încerca oamenii din sat să mă omoare?

— Nu, a spus Morozko, apoi a zâmbit. Dar e posibil să se fi născut o legendă.

Vasea a roşit, dar când Morozko i-a întins mâna, a luat-o.

Satul, într-adevăr, se adunase în faţa băii publice. Oamenii s-au dat înapoi când s-a deschis uşa. S-au uitat când la Vasea, când la Morozko, ţinându-se de mână răvăşiţi.

Elena stătea în faţa mulţimii, lângă bărbatul care încercase s-o salveze. A tresărit când Morozko s-a întors spre ea. Demonul îngheţului i-a vorbit Elenei, însă tot satul a auzit.

— Iartă-mă, a spus el.

Elena părea înmărmurită. Apoi şi-a adunat toată demnitatea şi a făcut o plecăciune.

— Era dreptul tău. Dar... a spus ea, uitându-se cu mai multă atenţie la faţa lui. Nu eşti la fel, i-a spus ea în şoaptă.

La fel cum Vasea îi văzuse anii dispărând din ochi, această femeie putea vedea greutatea întoarcerii lor.

— Nu, i-a răspuns Morozko. Am fost salvat de la uitare, a continuat el, privind spre Vasea şi vorbind astfel încât să audă tot satul. Am iubit-o şi un blestem m-a făcut să uit. Dar ea a venit după mine şi a ridicat blestemul, iar acum trebuie să plec. Vă dau binecuvântarea mea tuturor în iarna aceasta.

Au urmat şoapte de uimire şi chiar de bucurie. Elena a zâmbit.

— Suntem de două ori binecuvântaţi, i-a spus Elena lui Vasea. Sora mea.

Elena ducea cu ea un dar: o superbă mantie lungă din blană de lup la exterior şi de iepure la interior. I-a dat-o lui Vasea şi a îmbrăţişat-o.

— Mulţumesc, i-a şoptit Elena. Îmi poţi da binecuvântarea pentru primul meu născut?

— Îţi doresc sănătate şi viaţă lungă, a spus Vasea, puţin stânjenită. Iar pentru copilul tău, bucurie în dragoste şi o moarte curajoasă peste mulţi ani de-acum încolo.

Zimniaia Koroleva, au spus ei.

Regina iernii. Gândul o înspăimânta. Vasea a încercat să arate demnă.

Morozko stătea lângă ea, cu un calm înşelător, dar Vasea simţea emoţiile dintre el şi poporul lui: erau la fel de puternice ca un curent de apă. Ochii lui erau de un albastru adânc şi uimitor. Poate că-şi dorea să se întoarcă, să-şi reia locul la ospăţ şi să se înfrupte pentru totdeauna din adorarea lor.

Dar dacă se îndoia, chiar şi pentru o clipă, de drumul pe care l-a ales, atunci nu lăsa lucrul ăsta să i se vadă pe chip.

Vasea s-a simţit uşurată atunci când toată lumea şi-a întors capetele la auzul sunetului de copite. Bucuria a apărut pe feţele lor. Doi cai au venit în zbor peste îngrăditură, unul alb şi altul auriu. Au străbătut mulţimea şi au venit lângă cei doi. Morozko, fără să rostească niciun cuvânt, şi-a sprijinit fruntea de gâtul iepei albe. Calul şi-a pus capul lângă al lui şi l-a apucat cu buzele de mânecă. O durere i-a străbătut trupul lui Vasea când i-a văzut.

— Te-am uitat şi pe tine, i-a spus Morozko iepei încetişor. Iartă-mă.

Iapa albă l-a împins cu capul, lăsându-şi urechile pe spate.

Nu ştiu de ce te-am aşteptat cu toţii. Era foarte întuneric.

Pajar a lovit cu copita în zăpadă, în mod evident de acord.

— Şi tu ai aşteptat, i-a spus Vasea lui Pajar, surprinsă.

Pajar a muşcat-o de braţ şi a dat din picior.

N-o să mai aştept.

— Mă bucur să te văd, domniţă, i-a zis Vasea, frecându-şi noua vânătaie.

— N-a acceptat niciodată de bunăvoie un călăreţ în toţi anii de când există, a spus Morozko uimit.

— Nici acum n-a acceptat, a spus Vasea repede. Dar mi-a arătat drumul până aici. Îi sunt recunoscătoare.

A scărpinat-o pe Pajar pe greabăn, iar iapa, în ciuda felului ei de a fi, s-a aplecat şi s-a lăsat scărpinată.

Ţi-a luat prea mult timp, a spus iapa, doar ca să-i arate că nu-i plăcea deloc să fie alintată, şi a dat din nou din picior.

Lui Vasea îi atârna greu pe umeri noua sa mantie.

— Rămas-bun, le-a spus ea oamenilor, care aveau ochii mari de mirare. Ei cred că sunt martorii unui miracol, i-a spus Vasea încet lui Morozko. Nu mi se pare deloc c-ar fi.

— Şi cu toate astea, a răspuns el, o fată singură l-a salvat pe regele iernii de la uitare şi l-a luat cu ajutorul unor cai vrăjiţi. Pentru Solstiţiu, acesta este un miracol.

Vasea a zâmbit în timp ce el s-a urcat pe spatele iepei albe.

Înainte ca el să-i ofere – sau nu – s-o ia lângă el pe cal, Vasea a spus, pe un ton hotărât:

— O să merg. Am venit aici pe picioarele mele până la urmă.

Fără încălţări de iarnă, mersul prin zăpada mare fusese un coşmar, dar Vasea nu i-a spus asta.

Ochii lui palizi au privit-o atent, iar Vasea își dorea ca el să nu se uite așa la ea. Era atât de evident că vedea dincolo de mândria ei – nu voia să fie purtată pe șaua lui – ce simțea ea cu adevărat. Durerea pe care a simțit-o atunci când Solovei a fost lovit și a căzut era prea proaspătă în mintea ei. I se părea greșit ca acum să plece pe cal triumfătoare.

— Foarte bine, a zis el și a descălecat luând-o prin surprindere.

— Nu e nevoie, a spus ea, în timp ce trupurile celor doi cai țineau ochii mulțimii la distanță. Sper că n-ai de gând să ieși din sat ca un țăran de rând? E sub demnitatea ta.

— Am văzut mai mulți morți decât pot număra, i-a răspuns el pe un ton rece. I-am atins și i-am trimis mai departe. Dar n-am făcut niciodată nimic ca să mi-i aduc aminte. Pot să merg acum cu tine pentru că nu-l poți călări pe Solovei alături de mine. Pentru că el a fost curajos, iar acum nu mai e în viață.

Vasea nu l-a plâns pe Solovei, nu așa cum trebuie. L-a visat, s-a trezit strigându-i să fugă, i-a simțit absența ca pe o durere surdă și veninoasă. Dar n-a plâns, în afară de câteva lacrimi pe care a încercat să le reprime după ce aproape că l-a omorât pe spiritul-ciupercă. Acum a simțit cum i se preling lacrimile pe obraji și o ustură. Ușor, Morozko i-a atins cu degetul prima lacrimă, în timp ce i se scurgea de-a lungul maxilarului. La atingerea lui, lacrima a înghețat și a căzut.

Cumva, simplul gest de a ieși pe jos din acel sat din Miezul Nopții, în timp ce caii îi urmau, a făcut-o să conștientizeze pierderea lui Solovei într-un fel în care niciunul dintre evenimentele ultimelor zile n-o făcuse. După ce au trecut de îngrăditură și au intrat în pădurea de iarnă, Vasea și-a ascuns fața în coama iepei albe și a dat drumul

tuturor lacrimilor adunate începând cu acea noapte din Moscova.

Iapa a rămas nemişcată şi răbdătoare, suflându-i aer cald pe mâini, iar Morozko a aşteptat în tăcere. La un moment dat i-a pus degetele reci pe ceafă.

Când în sfârşit lacrimile s-au oprit, Vasea a dat din cap, şi-a şters nasul şi a încercat să-şi limpezească mintea.

— Trebuie să ne întoarcem la Moscova, a spus ea cu o voce răguşită.

— Cum spui tu, a zis Morozko.

În continuare nu era încântat de lucrul ăsta, dar nu s-a mai opus.

Dacă mergem până la Moscova, a spus iapa albă pe neaşteptate, *atunci Vasea trebuie să se urce în spatele meu. Pot să vă duc pe amândoi. Va fi mai rapid.*

Vasea a deschis gura ca să refuze, apoi a văzut expresia de pe chipul lui Morozko.

— N-o să te lase să spui nu, a zis el cu blândeţe. Şi are dreptate. O să oboseşti prea mult mergând pe jos. Tu trebuie să păstrezi Moscova în minte; dacă eu voi fi călăuza, atunci va fi iarnă când vom ajunge.

Cel puţin ieşiseră din sat. Vasea a sărit pe greabănul iepei, iar Morozko s-a urcat în spatele fetei. Iapa albă avea o construcţie mai delicată decât Solovei, dar felul în care se mişca îi aducea aminte...

Încercând să nu se gândească la armăsarul ei murg, a privit în jos la mâna lui Morozko aşezată pe genunchi şi şi-a amintit, în schimb, de mâinile lui pe pielea ei, de părul lui aspru şi rece, răsfirat negru pe sânii ei.

Amintindu-şi, a străbătut-o un fior, dar a îndepărtat şi amintirea aceea. Furaseră acele ore în Miezul Nopţii; acum era musai să se gândească doar la cum să contraatace strategia unui inamic inteligent şi neînduplecat.

Dar...

Ca să-şi mute gândul în altă parte, s-a forţat să-i pună o întrebare de al cărei răspuns se temea.

— Ca să-l leg pe Urs trebuie să mă sacrific aşa cum a făcut-o tata?

Morozko nu i-a spus nu imediat, iar Vasea a început să simtă o uşoară greaţă. Iapa a pornit uşor prin zăpadă, în timp ce alţi fulgi cădeau din cer. Vasea s-a întrebat dacă nu cumva Morozko provoca ninsoarea din suferinţa lui sau era un gest involuntar, ca bătăile inimii.

— Mi-ai promis că nu mă vei mai minţi, a spus Vasea.

— N-o voi face. Nu este aşa de simplu: să-ţi dai viaţa ca el să fie legat. Cele două lucruri nu sunt interschimbabile. Viaţa ta nu este legată de libertatea Ursului; nu e doar o pradă în războiul nostru.

Vasea a aşteptat să termine.

— Dar i-am dat putere asupra mea, a continuat Morozko, când am renunţat la libertate. Acum, fratele meu geamăn şi cu mine nu suntem egali în luptă, a adăugat el pe un ton aspru. Vara este anotimpul lui. Nu ştiu cum altfel să-l leg decât cu puterea unei vieţi oferite de bunăvoie, sau printr-o capcană...

Cum rămâne cu obiectul de aur? a spus Pajar deodată, mergând suficient de aproape de ei încât să le audă discuţia.

— Ce obiect de aur? a întrebat Vasea, clipind mirată.

Iapa a dat din cap de sus în jos.

Obiectul de aur pe care l-a făcut vrăjitorul! Cât l-am purtat, n-am putut să zbor. Trebuia să fac ce spunea el. Este foarte puternic obiectul acela.

Vasea şi Morozko s-au uitat unul la celălalt.

— Hamul de aur al lui Kascei, a spus Vasea încet. Dacă a legat-o pe ea, e posibil să-l poată lega şi pe fratele tău?

— Posibil, a spus regele iernii, încruntând din sprâncene.

— Era la Moscova, a spus Vasea, vorbind din ce în ce mai repede în entuziasmul ei. În grajd, grajdul lui Dmitrii Ivanovici. I l-am scos de pe cap și l-am aruncat în noaptea în care Moscova a ars. Să fie încă la palat? Poate s-a topit în foc.

— Nu avea cum să se topească, a spus Morozko. Există o șansă.

Vasea nu-i putea vedea fața, dar mâna de pe genunchiul lui s-a strâns într-un pumn.

Vasea s-a aplecat și a scărpinat-o pe Pajar bucuroasă.

— Mulțumesc, a spus fata.

Iapa i-a îngăduit s-o atingă timp de câteva clipe înainte să se îndepărteze.

PARTEA A PATRA

19

Aliaţii

Vara a sosit cu o rapiditate nefirească şi s-a aşternut peste Moscova ca o armată inamică. Incendii au izbucnit în pădure, astfel că oraşul era învăluit în fum, iar soarele nu se mai vedea. Oamenii erau înnebuniţi din cauza căldurii; unii s-au înecat în râu căutând să se răcorească, alţii pur şi simplu au căzut din picioare, stacojii la faţă şi cu trupurile scăldate în sudoare lipicioasă.

Şobolanii au venit odată cu căldura, strecurându-se de pe vapoarele negustorilor, în timp ce bărbaţii descărcau argint şi stofe sau forjau fierul pentru pieţele înăbuşitoare ale Moscovei. Şobolanii se înmulţeau în dogoare, atraşi de duhoarea gropilor de gunoi ale Moscovei.

Primii oameni care s-au îmbolnăvit au fost cei care locuiau în posadă: în colibele neaerisite şi înghesuite de lângă râu. Au început să tuşească, să transpire, apoi să aibă frisoane. Pe urmă au apărut umflăturile la gât şi în zona inghinală, apoi petele negre.

Ciuma. Cuvântul s-a împrăştiat în valuri prin oraş. Cunoscuse ciuma înainte. Unchiul lui Dmitrii, Semion, murise din cauza asta, împreună cu soţia şi fiii lui, într-o vară îngrozitoare.

— Închideți casele celor bolnavi, i-a spus Dmitrii căpitanului gărzii sale. Nu au voie să iasă afară – nu, nici măcar să meargă la biserică. Dacă se găsește un preot să le dea binecuvântarea, lăsați preotul să intre, dar atât. Spuneți-le paznicilor de la porțile orașului; oricine pare bolnav nu are voie să intre.

Oamenii încă șușoteau despre moartea unchiului lui Dmitrii: despre cum s-a prăpădit umflat ca o căpușă și cu pete negre, încât și servitorilor lui le fusese frică să se apropie de el.

Căpitanul gărzii a dat aprobator din cap, dar s-a încruntat.

— Ce este? l-a întrebat Dmitrii.

În noaptea în care atacaseră tătarii, garda lui Dmitrii fusese decimată. După răscoală și incendiu, Dmitrii a sporit rândurile soldaților mai mult decât înainte, dar aceștia nu apucaseră să câștige experiență.

— Această boală e blestemul lui Dumnezeu, Mare Cneaz, a spus căpitanul. Este normal să lăsăm oamenii să meargă să se roage, nu-i așa? Toate rugăciunile adunate poate or să ajungă la urechile Domnului.

— E un blestem care trece de la om la om, a spus Dmitrii. Pentru ce sunt zidurile Moscovei dacă nu să țină răul afară?

Unul dintre boierii din anticameră a spus:

— Iertați-mă, Mare Cneaz, dar...

— Oare nu pot să dau ordine fără ca jumătate din oraș să mă conteste? a spus Dmitrii mânios.

În mod obișnuit, Dmitrii le făcea pe plac boierilor. Majoritatea erau mai în vârstă decât el și se asiguraseră că Dmitrii va avea un tron când va fi major. Dar arșița stranie îl storcea de puteri și îi aducea, în schimb, un sentiment de furie bolnăvicioasă și obositoare. Nu primise vești

de la niciunul dintre verii lui. Prinţul de Serpuhov luase tot argintul pe care Moscova reuşise să-l adune şi plecase spre sud ca să prezinte situaţia în faţa lui Mamai. Saşa trebuia să-l aducă înapoi pe Părintele Serghei. Dar Saşa nu se întorsese, iar veştile care veneau din sud relatau că Mamai încă îşi aduna armata, de parcă nici nu auzise mesajul lui Vladimir.

— Oamenilor le e frică, a spus un boier cu grijă. De trei ori au ieşit morţii de când s-a schimbat anotimpul. Acum ciuma? Dacă închizi porţile Moscovei şi le interzici bolnavilor să meargă la biserică, nu ştiu ce-or să facă. Deja se aud multe vorbe că oraşul e blestemat.

Dmitrii înţelegea războiul şi felul în care îi stăpânea pe oameni, dar partea cu blestemele îl depăşea.

— O să mă gândesc la binele oraşului, a spus Dmitrii. Dar nu suntem blestemaţi.

Totuşi, în inima lui, Dmitrii simţea nesiguranţă. Voia sfatul Părintelui Serghei, dar bătrânul călugăr nu era acolo. Aşa că, în schimb, fără tragere de inimă, Marele Cneaz s-a întors spre intendentul lui.

— Trimite după Părintele Konstantin.

— Cneazul cu părul bălai nu e prost, a spus Ursul. Dar este tânăr. A trimis un mesager după tine. Când te duci la el, trebuie să-l convingi să te lase să ţii slujba în catedrală. Cheamă oamenii laolaltă şi rugaţi-vă pentru ploaie sau mântuire sau ce le-or mai cere oamenii zeilor lor în vremurile astea. Dar strânge-i pe toţi.

Konstantin era singur în camera pentru copierea manuscriselor a Mănăstirii Arhanghelului, îmbrăcat în cea mai subţire sutană, în timp ce sudoarea îi ieşea în broboane pe frunte şi pe buza de sus.

— Pictez, a spus el.

A întors un borcan de vopsea în lumină. Vopselurile îi erau înșirate înainte ca un șirag de nestemate – unele dintre ele chiar erau făcute din pietre prețioase. La Lesnaia Zemlea își făcuse culorile din coajă de copac, din fructe și din frunze. Acum, boierii neliniștiți îi dădeau lazurit pentru albastru și jasp pentru roșu. Au plătit cei mai iscusiți argintari din Moscova să-i facă suporturi pentru icoane, din argint bătut și încrustat cu perle.

A treia oară în care strigoii au ieșit pe străzi, i-a luat o noapte întreagă să-i gonească: întâi pe unul, apoi pe altul, și, în cele din urmă, pe cel de-al treilea.

— Nu trebuie să pară că e prea ușor, i-a spus mai apoi Ursul, când Konstantin s-a trezit țipând după un vis cu chipuri de morți. Crezi că dacă ai învins un singur copil-upir e suficient să câștigi inimile tuturor celor din Moscova: și țăran, și boier? Bea vin, om al lui Dumnezeu, și nu-ți fie teamă de întuneric. N-am făcut tot ce-am promis?

— Absolut tot, a spus nefericit Konstantin, tremurând când sudoarea a început să i se răcească pe trup.

Urma să fie numit episcop. Îi fuseseră date proprietăți corespunzătoare demnității lui. Oamenii din Moscova îl slăveau cu o disperare sălbatică. Dar asta nu-l ajuta cu nimic pe timpul nopții, când visa mâinile morților întinse spre el.

Acum, în camera pentru copierea manuscriselor, Konstantin a întors spatele panoului de lemn și l-a găsit pe demon stând chiar lângă el. A respirat ușor. Nu se putea obișnui deloc cu prezența demonului. Creatura îi știa gândurile, îl trezea din coșmaruri și îi șoptea sfaturi la ureche. Konstantin nu se va elibera niciodată de el.

„Poate nici nu-mi doresc", își zicea el în momentele lui de luciditate.

Ori de câte ori se uita în singurul ochi al diavolului, creatura îi susţinea privirea.

Bestia îl vedea.

Konstantin a aşteptat atât de mult timp să audă vocea lui Dumnezeu, dar Dumnezeu tăcea.

Acest diavol însă nu se oprea din vorbit.

Dar nimic nu putea pune capăt coşmarurilor lui Konstantin. A încercat să bea mied ca să-i facă somnul mai greu, dar băutura dulceagă îi dădea doar dureri de cap. Într-un final, din disperare, Konstantin le-a cerut călugărilor pensule şi planşe de lemn, ulei, apă şi culori şi s-a apucat să picteze icoane. Când picta, sufletul lui părea să existe doar în ochii şi în mâna lui, iar mintea i se liniştea.

— Văd că pictezi, i-a spus Ursul, cu o uşoară mânie în glas. Într-o mănăstire, singur. De ce? Credeam că-ţi doreşti victorii pământeneşti, om al Domnului.

Konstantin i-a arătat imaginea de pe panou.

— Am victoriile mele pământeneşti. Şi asta? Nu este un lucru victorios?

Era o ironie adâncă în vocea lui: icoana pictată de un om fără credinţă.

Ursul s-a uitat peste umărul lui Konstantin.

— Este o imagine ciudată, a spus el, în timp ce degetul lui gros s-a întins ca să atingă pictura.

Era imaginea Sfântului Petru. Avea părul negru şi privirea neliniştită, iar din mâini şi din picioare îi curgea sânge. Ochii lui erau ridicaţi spre cer, unde îngerii îl aşteptau. Dar îngerii îl priveau la fel de fără viaţă şi de duşmănos cum erau săbiile din mâinile lor. Cei care îl întâmpinau pe apostol în rai semănau mai degrabă cu o armată care păzea porţile. Petru nu avea înfăţişarea senină a unui sfânt. Ochii lui vedeau, iar mâinile lui gesticulau cu expresivitate. Era tot atât de însufleţit pe cât puteau

să-l redea talentul lui Konstantin și setea pură și nenorocită pe care preotul n-o putea stârpi din sufletul lui.

— Este foarte frumos, a spus Ursul, în timp ce degetul lui se plimba pe desen, dar fără să-l atingă. Cum îl faci să pară atât de real? a continuat el uimit. Tu n-ai magie.

— Nu știu, a răspuns Konstantin. Mâinile mele se mișcă independente de voința mea. Ce știi tu despre frumusețe, monstrule?

— Mai multe decât tine, a spus Ursul. Am trăit mai mult și am văzut mai multe. Pot să-i trezesc pe morți, dar doar în batjocura celor vii. Asta... e altceva.

Era oare uimire în ochiul lui sardonic? Konstantin nu era sigur.

Ursul a întins mâna și a întors icoana de lemn cu fața la perete.

— Tot trebuie să mergi și să ții slujba în catedrală. Ai uitat înțelegerea noastră?

— Și dacă nu mă duc? a întrebat Konstantin aruncând pensula. O să mă blestemi? O să-mi furi sufletul? O să mă torturezi?

— Nu, a spus Ursul, atingându-i ușor obrazul. O să dispar, o să plec, o să mă arunc înapoi în groapa mea de foc și o să te las singur.

Konstantin a rămas nemișcat. Singur? Singur cu gândurile lui? Uneori acest diavol părea singurul lucru real din acest tărâm torid și coșmaresc.

— Nu mă lăsa, a murmurat gutural Konstantin.

Degetele groase ale Ursului i-au atins fața cu o delicatețe surprinzătoare. Ochii mari și de un albastru profund ai lui Konstantin au întâlnit privirea ochiului cenușiu al Ursului, i-au văzut fața brăzdată de cicatrici.

— Am fost singur timp de o sută de vieți ale oamenilor, i-a șoptit Ursul la ureche, legat într-un luminiș sub un

cer care nu se schimba. Tu poţi da viaţă cu mâinile tale, într-un fel cum eu n-am mai văzut. De ce te-aş părăsi?

Konstantin nu ştia dacă să fie uşurat sau îngrozit.

— Dar, a şoptit Ursul, catedrala.

Dmitrii nu era de acord.

— O slujbă pentru toată Moscova? a întrebat el. Părinte, fii rezonabil. Oamenii vor leşina din cauza căldurii sau se vor călca în picioare. Spiritele sunt deja destul de agitate fără să mai fie nevoie să-i adunăm pe toţi ca să transpire, să se roage şi să pupe icoane, oricât de mulţumit ar fi Dumnezeu de toate astea.

Ultima replică a fost mai mult un gând rostit cu voce tare.

Ursul, privind fără să fie văzut, a spus cu satisfacţie:

— Ce-mi plac oamenii raţionali. Încearcă mereu să facă imposibilul să aibă sens şi nu reuşesc. Apoi fac greşeli. Haide, părinţele. Orbeşte-l cu retorica ta.

Konstantin n-a schiţat niciun gest c-ar fi auzit cuvintele demonului, doar şi-a strâns buzele. Apoi a rostit cu dojană în glas:

— Este voia Domnului, Dmitrii Ivanovici. Dacă există vreo şansă de a ridica acest blestem din Moscova, trebuie să profităm de ea. Morţii infectează Moscova cu frică, şi ce se-ntâmplă dacă sunt chemat prea târziu? Dacă vin rele mai mari decât upirii, iar rugăciunile mele nu le opresc? Nu, cred că e mai bine ca tot oraşul să se roage împreună şi poate se va pune capăt acestui blestem.

Dmitrii a rămas în continuare încruntat, dar a fost de acord.

Lui Konstantin lumea i se părea mai puţin reală atunci când îşi punea noile veştminte albe cu stacojiu şi gulerul

înalt și țeapăn. Sudoarea îi curgea râuri pe șira spinării atunci când a atins cu mâna ușa mănăstirii.

— Vreau să intru, a spus Ursul.

— Atunci intră, a zis Konstantin, cu mintea în altă parte.

Diavolul a pufnit și l-a luat pe Konstantin de mână.

— Trebuie să mă duci tu.

Mâna lui Konstantin s-a răsucit într-a demonului.

— De ce nu te poți duce singur? a întrebat preotul.

— Sunt un diavol, a spus Ursul. Dar sunt și aliatul tău, om al Domnului.

Konstantin l-a tras pe Urs în biserică și le-a aruncat icoanelor o privire răutăcioasă.

„Vedeți ce fac dacă nu vreți să vorbiți cu mine?"

Ursul s-a uitat curios în jurul lui: la poleială, la ramele icoanelor încrustate cu pietre prețioase, la stacojiul și albastrul tavanului.

La oameni.

Catedrala era plină ochi de lume; mulțimea se îmbulzea, mirosind acru a sudoare. Buluciți în fața iconostasului, oamenii plângeau și se rugau sub privirile sfinților, dar și sub cea a diavolului cu un singur ochi.

Ursul mergea împreună cu clerul, apoi ușile iconostasului s-au deschis.

— E semn bun, a spus el, observând mulțimea. Haide, om al Domnului. Arată-mi ce calități ai.

Când a început slujba, Konstantin nu știa pentru cine slujea: pentru mulțimea care privea sau pentru demonul care asculta. Dar și-a pus toată suferința sufletului său chinuit în preaslăvire, până când toată catedrala a început să plângă.

Pe urmă Konstantin s-a întors în chilia lui din mănăstire, unde alesese să stea, deși casa lui era mobilată, și s-a

aşezat pe pat fără să rostească niciun cuvânt, în hainele lui îmbibate de sudoare. Avea ochii închişi, iar Ursul n-a vorbit, deşi era acolo. Konstantin îi simţea prezenţa uimitoare şi sulfuroasă.

Într-un final, preotul a izbucnit fără să deschidă ochii:

— De ce taci? Am făcut ce mi-ai cerut.

— Ai pictat lucrurile pe care nu le rosteşti, a spus Ursul, aproape mârâind. Ruşinea şi durerea şi toate celelalte lucruri plictisitoare. E totul acolo, pe chipul Sfântului Petru pe care l-ai pictat, iar astăzi ai cântat ceea ce nu poţi rosti. Am simţit. Dacă îşi dă cineva seama? Încerci să nu-ţi respecţi promisiunea?

Konstantin a dat din cap, cu ochii în continuare închişi.

— Oamenii or să audă ce vor să audă şi or să vadă ce vor să vadă, a spus el. Îşi vor însuşi ceea ce simt eu fără să înţeleagă.

— Bine, atunci oamenii sunt proşti, a spus Ursul. În orice caz, a continuat el, pe un ton satisfăcut, schimbând subiectul, scena aceea din catedrală ar trebui să producă suficienţi.

— Suficienţi ce? a întrebat Konstantin.

Soarele începea să apună, iar amurgul verde aducea un moment de respiro de la dogoarea îngrozitoare. Konstantin a rămas întins, trăgând aer în piept, căutând în zadar o gură de aer răcoros.

— Suficienţi morţi, a spus Ursul, fără milă. Au pupat cu toţii aceeaşi icoană. Am nevoie de morţi. Mâine trebuie să te duci la Marele Cneaz. Asigură-te că eşti în graţiile lui. Acel călugăr rudă cu vrăjitoarea – Fratele Aleksandr – se va întoarce. Trebuie să ai grijă ca locul lui lângă Marele Cneaz să nu mai existe.

— Călugărul şi Marele Cneaz sunt prieteni din copilărie, a spus Konstantin ridicând capul.

— Da, a spus Ursul. Iar călugărului i s-a părut potrivit să-l mintă pe Dmitrii de mai multe ori. Orice jurăminte ar fi făcut de-atunci, te asigur că nu sunt suficiente să-i recâştige încrederea Cneazului. Sau e mai greu să faci asta decât să aduni o gloată să omoare o fată?

— A meritat-o, a îngăimat Konstantin, acoperindu-şi ochii cu braţul.

Cu ochii închişi, a văzut faţa vânătă cu privire de un verde pătrunzător; şi-a deschis din nou pleoapele.

— Uit-o, a spus Ursul. Uită vrăjitoarea. O să înnebuneşti din cauza dorinţei, a mândriei şi a regretului.

Asta era prea aproape de adevăr, iar Konstantin s-a ridicat şi a spus:

— Nu-mi poţi citi gândurile.

— Nu, i-a răspuns Ursul. Dar îţi pot citi expresia de pe chip, ceea ce e cam acelaşi lucru.

Konstantin s-a lăsat din nou să cadă pe păturile aspre.

— Am crezut c-o să fiu mulţumit, a zis el încet.

— Nu-ţi stă în fire să fii mulţumit, a spus Ursul.

— Prinţesa de Serpuhov n-a fost la slujbă azi. Şi nici soţul ei.

— Asta e din cauza copilei.

— A Mariei? Ce legătură are ea cu toate astea?

— A fost avertizată. Chyertii au avertizat-o. Ai crezut c-ai ucis toate vrăjitoarele din Moscova atunci când ai ars-o pe Vasilisa? Dar nu te teme. N-or să mai existe vrăjitoare în Moscova până la prima zăpadă.

— Nu? a spus Konstantin. Cum aşa?

— Pentru că ai adus toată Moscova la slujbă astăzi, a răspuns Ursul cu satisfacţie. Aveam nevoie de o armată.

— Nu trebuie să se ducă! i-a strigat Maria mamei ei. Niciunul!

Mama şi fiica erau îmbrăcate în cele mai subţiri rochii, iar sudoarea le uda faţa; aveau aceiaşi ochi negri sticloşi de oboseală. În acea vară, în terem, toate femeile trăiau în penumbră. Nu era niciun foc aprins înăuntru, niciun felinar şi nicio lumânare. Căldura ar fi fost de nesuportat. Deschideau ferestrele pe timpul nopţii, dar le închideau bine pe timpul zilei, ca să păstreze răcoarea. Aşa că femeile trăiau în întunericul gri, iar efectul se vedea asupra tuturor. Maria era palidă, slabă şi moleşită.

— Dacă oamenii vor să meargă să se roage în catedrală, a spus Olga pe un ton blajin, nu pot eu să mă împotrivesc.

— Trebuie, a spus Maria pe un ton serios. Trebuie. Bărbatul din cuptor aşa a spus. A spus că oamenii vor pleca de-acolo bolnavi.

Olga a privit-o încruntată pe fiica sa. Maria nu era în apele ei de când lovise căldura. În mod obişnuit, Olga şi-ar fi scos familia din Moscova şi s-ar fi dus în Serpuhov, unde ar fi putut spera să aibă linişte şi aer mai răcoros. Dar anul ăsta fuseseră raportate incendii în sud, iar dacă cineva ar fi scos nasul afară, ar fi văzut o pâclă albă îngrozitoare şi ar fi simţit miros de fum. Acum apăruse ciuma în posada din afara zidurilor şi asta fusese vestea decisivă. Olga urma să-şi ţină familia pe loc. Dar...

— Te rog, a spus Maria. Toată lumea trebuie să rămână aici. Cu porţile închise.

— Nu pot să ţin porţile închise pentru totdeauna, a spus Olga încruntându-se.

— Nu va fi nevoie, a spus Maria, iar Olga a observat cu nelinişte sinceritatea privirii fiicei ei.

Creştea atât de repede. Ceva ce se întâmplase în timpul incendiului şi după aceea o schimbase. Vedea lucruri pe care Olga nu le vedea.

— Doar până când se întoarce Vasea.

— Maşa, a zis Olga pe un ton blând.

— Se-ntoarce, a spus fiica ei, fără să ţipe sfidător, fără să plângă sau să o implore pe mama ei să înţeleagă. Ştiu, a spus ea, pur şi simplu.

— Vasea n-ar îndrăzni, a spus Varvara, intrând cu cârpe umede şi cu un borcan cu mied care fusese înfăşurat în paie în pivniţa răcoroasă. Chiar dacă am presupune că trăieşte, ştie cât de riscant ar fi pentru noi toţi, a continuat ea, întinzându-i cârpa Olgăi, care a folosit-o să-şi tamponeze tâmplele.

— A oprit-o asta vreodată pe Vasea? a întrebat Olga, luând cana pe care i-a oferit-o Varvara.

Cele două femei au schimbat priviri îngrijorate.

— O să le interzic servitorilor să se ducă la slujbă, Maşa, a spus Olga. Deşi n-or să-mi mulţumească pentru asta. Şi... dacă auzi că Vasea s-a întors, îmi vei spune?

— Bineînţeles, a răspuns Maria repede. Trebuie să-i pregătim cina.

— Nu cred că se va întoarce, i-a zis Varvara Olgăi. S-a dus prea departe.

20

Hamul de aur

Vasea avea mintea plină de miezuri de noapte iernatice, iar corpul ei tremura din dorința de a vedea din nou lumina. Nu era sigură că vor mai ieși vreodată din iarnă. Călăreau fără să se oprească, peste dealuri și văi acoperite de gheață și de întuneric de parcă nu văzuseră niciodată lumina zilei. Prezența lui Morozko în spatele ei nu-i aducea niciun confort aici; și el făcea parte din noaptea lungă și singuratică, netulburat de ger.

A încercat să se gândească la Saşa, la Moscova, la lumină și la propria ei viață care o aștepta de partea cealaltă a întunericului. Dar întreaga ei viață a fost întoarsă cu susul în jos și, astfel, îi era din ce în ce mai greu să se concentreze, pe măsură ce străbăteau noaptea înghețată.

— Stai trează, i-a spus Morozko la ureche.

Capul îi tot cădea pe umărul lui; Vasea s-a ridicat brusc, speriată, iar iapa albă și-a lăsat supărată o ureche pe spate.

— Dacă voi fi eu călăuza, o să ajungem undeva pe tărâmurile mele, în mijlocul iernii, a continuat el. Dacă încă vrei să ajungi la Moscova pe timpul verii, trebuie să rămâi trează.

Traversau o poiană plină de ghiocei, în timp ce deasupra stelele străluceau, iar de jos se ridica mirosul dulceag al florilor.

Vasea și-a îndreptat degrabă spatele și a încercat să-și adune gândurile. Întunericul părea că râde de ea. Cum crezi că vei putea să-l separi pe regele iernii de iarnă? E imposibil chiar și să încerci. Mintea ei era neclară.

— Vasea, a spus el pe un ton mai blând. Vino cu mine pe tărâmurile mele. Iarna se va întoarce destul de repede în Moscova. Altfel...

— N-am adormit încă, a spus ea pe un ton vehement. L-ai eliberat pe Urs; trebuie să mă ajuți să-l leg.

— Cu plăcere. Dar pe timp de iarnă, a spus el. Mai e foarte puțin timp, Vasea. Ce înseamnă două anotimpuri?

— Pentru tine, puțin, poate, dar pentru mine și ai mei e foarte mult timp, a spus ea.

Morozko n-a mai contrazis-o.

Vasea s-a gândit la acea uitare, acea ciudată pauză în realitate care a făcut foc din nimic sau care a împiedicat ochii moscoviților s-o vadă. E imposibil ca regele iernii să iasă pe timp de vară. Imposibil, imposibil.

Vasea și-a strâns pumnii.

„Nu", a gândit ea. „Nu este."

— Încă puțin, a spus ea și, fără să rostească niciun cuvânt, iapa albă a continuat să meargă.

În cele din urmă, când concentrarea fetei pâlpâia ca o flacără într-un vânt turbat, când epuizarea o cuprinsese, iar brațul lui Morozko în jurul taliei ei era singurul lucru care o ținea dreaptă, frigul a început să se înmoaie. Apoi a apărut noroiul sub zăpadă. Apoi au pășit pe un tărâm unde se auzea foșnetul frunzelor. Copitele iepei albe lăsau urme de brumă pe frunze, iar Vasea a continuat să se țină în șa.

În cele din urmă, ea, Morozko şi cei doi cai au păşit dintr-o noapte în următoarea, iar Vasea a văzut un foc de tabără ascuns în cotul unui râu.

În aceeaşi clipă, întreaga greutate a căldurii de vară i-a căzut peste trup ca o mână şi ultima urmă de iarnă a rămas în urma lor.

Morozko s-a prăbuşit imponderabil pe spatele ei. Vasea s-a speriat când a văzut că mâna lui devenea din ce în ce mai străvezie, la fel ca bruma care se dizolvă la atingerea apei calde.

S-a întors pe jumătate şi l-a luat de mână.

— Uită-te la mine, s-a răstit ea. *Uită-te la mine.*

Morozko şi-a ridicat privirea spre ea. Ochii lui nu mai aveau deloc culoare, la fel şi faţa, aşa cum lumina este înghiţită de o furtună de zăpadă.

— Mi-ai promis că nu mă părăseşti, a spus Vasea. *Nu eşti singură*, mi-ai spus. Renunţi atât de uşor, rege al iernii? a continuat ea, strângându-i cu putere mâinile.

Morozko s-a îndreptat. Era încă acolo, deşi devenise tot mai palid.

— Sunt aici, a spus el, iar răcoarea respiraţiei lui a agitat, într-un mod de necrezut, frunzele pădurii văratice. Mai mult sau mai puţin, a continuat el pe un ton de amuzament crispat.

Dar Morozko tremura.

Te-ai întors în miezul tău de noapte, i-a informat Pajar, fără să-i pese de lucrurile imposibile. *Plec. Datoria mea este plătită.*

Vasea a dat cu grijă drumul mâinilor lui Morozko. Pentru că el nu a dispărut imediat, fata a coborât de pe spatele iepei albe.

— Mulţumesc, i-a spus ea iepei aurii. Mai mult decât pot exprima în cuvinte.

Pajar a dat dintr-o ureche şi a plecat fără să mai spună nimic.

Cu un sentiment de tristeţe, Vasea s-a uitat la iapă cum se îndepărtează, încercând din nou să nu se gândească la Solovei. Focul de lângă râu strălucea cu putere în întuneric.

— Să călătoreşti prin Miezul Nopţii e foarte uşor, a spus Vasea în şoaptă. Dar înseamnă să te furişezi prea mult pe lângă oameni în întuneric. Cine crezi că e acolo?

— N-am nici cea mai vagă idee, a spus Morozko. Nu văd, a spus el pe un ton firesc, dar părea zdruncinat.

Iarna, simţurile lui erau foarte ascuţite.

S-au apropiat mai mult şi s-au oprit în afara cercului de lumină al flăcărilor. O iapă gri stătea fără frâie de partea cealaltă a focului. Şi-a ridicat capul agitată, ascultând zgomotele nopţii.

Vasea o cunoştea.

— Tuman, a spus ea uşor, apoi a văzut trei bărbaţi dincolo de iapă, dormind pe pământ.

Erau trei cai frumoşi şi unul care ducea bagaje. Unul dintre bărbaţi era doar o moviliţă întunecată înfăşurată în mantie, dar ceilalţi stăteau lângă foc vorbind, în ciuda orei târzii. Unul dintre ei era fratele ei, cu faţa obosită de atâtea zile de călătorie şi ars de soare. Avea fire albe în barbă. Celălalt era cel mai sfânt om din Rusia, Serghei Radonejsky.

Saşa a ridicat capul, observând agitaţia cailor.

— E ceva în pădure, a spus el.

Vasea nu ştia cum ar reacţiona un călugăr – chiar dacă era vorba de fratele ei – s-o vadă chiar atunci, învăluită cum era în magie şi întuneric, de mână cu un demon al îngheţului. Dar şi-a făcut curaj şi a făcut câţiva paşi înainte. Saşa s-a întors brusc, iar Serghei a sărit în picioare, sprinten, în ciuda vârstei. Al treilea bărbat s-a ridicat iute

în picioare, clipind. Vasea l-a recunoscut: era Rodion Osliabia, un frate al Mănăstirii Sfânta Treime.

Trei călugări murdari după o călătorie lungă, care campau într-un luminiș într-o noapte de vară. Dureros de familiar; făceau miezurile de noapte iernatice pe care Vasea le-a lăsat în urmă să pară doar un vis.

Dar nu era așa. A adus cele două lumi împreună.

Vasea nu știa ce urma să se întâmple.

Primul lucru pe care Aleksandr l-a observat a fost o siluetă slabă cu vânătăi pe față. A blestemat în gând, și-a pus sabia înapoi în teacă, a rostit o rugăciune și a alergat spre ea.

Vasea era foarte slabă. Fața ei devenise ascuțită: era un craniu luminat de flăcări. Dar l-a îmbrățișat cu putere, iar când s-a uitat la ea, Aleksandr a văzut că avea lacrimi pe gene.

Poate că și el plângea.

— Maria a spus că trăiești. Eu... Vasea... îmi pare rău. Iartă-mă. Am vrut să merg să te caut. Eu... Varvara a spus că te-ai dus dincolo de lumea pe care o știm noi, că tu...

Vasea i-a întrerupt șirul cuvintelor.

— N-am nimic de iertat.

— Focul.

Fața ei s-a împietrit.

— S-a terminat, frate. Cu ambele focuri.

— Unde-ai fost? Ce s-a-ntâmplat cu fața ta?

Vasea și-a atins cicatricea care îi străbătea obrazul.

— Asta e din noaptea în care gloata a venit după mine la Moscova.

Sașa și-a mușcat buza. Fratele Serghei a intrat în vorbă, pe un ton dur.

— Este un cal alb acolo în pădure. Și o... umbră.

Saşa s-a întors, în timp ce mâna i s-a dus din nou spre mânerul sabiei. În întuneric, abia atinsă de lumina flăcărilor, stătea o iapă, albă ca luna într-o noapte de iarnă.

— E a ta? a întrebat-o Saşa pe sora lui, apoi s-a uitat din nou.

Lângă iapă, umbra îi privea.

Din nou, Saşa a dus mâna la sabie.

— Nu, a spus sora lui. N-ai nevoie de sabie, Saşa.

Umbra, şi-a dat seama Saşa, era un bărbat. Un bărbat ai cărui ochi erau două suliţe de lumină, fără culoare, la fel ca apa. Nu era un bărbat. Era un monstru.

Saşa a scos sabia.

— Cine eşti?

Morozko n-a răspuns, dar Vasea simţea furia care se ridica în el. El şi călugării erau duşmani vechi.

Privind în ochii fratelui ei, Vasea a văzut, cu un sentiment de neplăcere, că mânia lui Saşa nu era doar acel dispreţ impersonal al unui călugăr faţă de un diavol.

— Vasea, cunoşti această... creatură?

A deschis gura să răspundă, dar Morozko a păşit în lumină şi a vorbit primul.

— Am însemnat-o din copilărie, a spus el pe un ton de gheaţă. Am primit-o în casa mea, am legat-o de mine prin ritualuri vechi de magie şi am pus-o pe drumul spre Moscova.

Vasea i-a aruncat o privire piezişă lui Morozko, fără însă să rostească niciun cuvânt.

„Dintre toate lucrurile pe care i le-ar fi putut spune mai întâi lui Saşa", a gândit ea.

— Vasea, a spus Saşa. Orice ţi-ar fi făcut...

— Nu contează, l-a întrerupt ea. Am străbătut Rusia călare îmbrăcată în straie de băiat; am mers singură prin

întuneric şi am rămas în viaţă. E prea târziu pentru scrupulele tale. Acum...

— Sunt fratele tău, a spus Saşa. Mă priveşte; îi priveşte pe toţi bărbaţii din familia noastră că acest...

— Ne-ai părăsit când eu eram doar un copil! l-a întrerupt ea. Ţi-ai oferit viaţa mai întâi religiei şi apoi Marelui Cneaz. Nu ai niciun drept de judecată asupa vieţii mele şi-a destinului meu.

Rodion a intervenit, zbârlindu-se.

— Suntem oamenii lui Dumnezeu, a spus el. Acela e un diavol. Cu siguranţă că lucrul ăsta e suficient, nu?

— Eu cred, a spus Serghei, că mai sunt lucruri de spus.

N-a vorbit tare, dar toată lumea s-a întors spre el.

— Fata mea, a spus Serghei, pe un ton calm, îţi vom asculta povestea de la început.

S-au aşezat cu toţii în jurul focului. Rodion şi Saşa nu şi-au pus săbiile la loc în teacă. Morozko nu s-a aşezat deloc; mergea de colo-colo, neliniştit, de parcă nu ştia ce-i displăcea mai mult: călugării şi focul lor ostil sau întunericul sufocant de vară.

Vasea le-a spus toată povestea, sau, cel puţin, părţile pe care le putea spune. Până a terminat, răguşise. Morozko n-a rostit niciun cuvânt, iar Vasea avea impresia că regele iernii avea nevoie de toată concentrarea pentru a nu dispărea. Atingerea ei l-ar fi putut ajuta, sau sângele ei, dar Saşa stătea cu ochii pe demonul îngheţului, iar Vasea s-a gândit că era mai bine să nu-l provoace. Şi-a pus braţele în jurul genunchilor.

Când vocea ei s-a oprit, răguşită de atâta vorbit, Serghei a zis:

— Nu ne-ai spus tot.

— Nu, a spus Vasea. Sunt lucruri care nu pot fi exprimate în cuvinte. Dar am rostit adevărul.

Serghei a rămas tăcut, în timp ce Saşa continua să se joace cu mânerul sabiei. Focul era pe sfârşite, iar Morozko părea, în mod paradoxal, mai real în lumina roşiatică slabă decât atunci când flăcările ardeau cu putere. Saşa şi Rodion se uitau la el cu o ostilitate pe care nu o ascundeau. Lui Vasea i se părea dintr-odată că speranţa ei era una prostească şi că era imposibil ca aceste două puteri să se poată uni pentru o cauză comună. Încercând să-şi adune toată hotărârea în glas, a spus:

— Există forţe malefice care umblă libere în Moscova. Trebuie să le dăm piept împreună, sau vom pieri.

Călugării n-au rostit niciun cuvânt.

Apoi, încet, Serghei a zis:

— Dacă este o creatură malefică în Moscova, atunci ce se poate face, fata mea?

Vasea a simţit un imbold de speranţă. Rodion a început să protesteze, dar Serghei a ridicat mâna, făcându-l să tacă.

— Ursul nu poate fi ucis, a spus Vasea. Dar poate fi legat, a continuat ea, spunându-le tot ce ştia despre hamul de aur.

— L-am găsit, a spus Saşa, intervenind pe neaşteptate. În dărâmăturile grajdului ars din noaptea... noaptea în care...

— Da, a spus Vasea repede. Acea noapte. Unde e acum?

— În vistieria lui Dmitrii, asta dacă nu l-a topit pentru aur, a spus Saşa.

— Dacă tu şi Serghei îi explicaţi scopul pentru care ne trebuie, o să vi-l dea?

Serghei a deschis gura ca să rostească un *da,* apoi s-a încruntat.

— Nu ştiu, a spus Saşa. N-am... Dmitrii nu mai are încredere în mine ca odinioară. Dar are mare încredere în părintele Serghei.

Vasea ştia că era dureros pentru Saşa să recunoască lucrul ăsta şi mai ştia şi de ce Dmitrii nu mai avea încredere în fratele ei.

— Îmi pare rău, a spus ea.

Saşa a dat din cap o singură dată, dar n-a rostit niciun cuvânt.

— Nu vă puteţi baza pe încrederea Marelui Cneaz în nimeni, a intervenit Morozko pentru prima dată. Marele talent al lui Medved este de a crea haos, iar armele lui sunt frica şi neîncrederea. El ştie că sunteţi pe drum şi sigur şi-a făcut planuri cu privire la asta. Până când nu e legat, nu puteţi avea încredere în nimeni; nu vă puteţi încrede nici măcar în voi înşivă, pentru că el îi face pe oameni să-şi piardă minţile.

Călugării s-au uitat unul la celălalt.

— Poate fi furat hamul? a întrebat Vasea.

Călugării au afişat expresii pioase la auzul întrebării şi n-au răspuns. Vasea voia să-şi smulgă părul de disperare.

Le-a luat mult timp să-şi pună planurile în ordine. Vasea simţea o nevoie disperată de somn. Nu doar ca să se odihnească, ci şi pentru că a dormi aici în miezul ei de noapte însemna că atunci când se va trezi va fi lumină. În tot acel timp cât au stat de vorbă, ea era încă în Miezul Nopţii. Cu toţii erau: prinşi fără scăpare în întuneric alături de ea. Vasea se întreba dacă Saşa nu cumva îşi punea problema ce anume făcea răsăritul să întârzie.

Când n-a mai putut suporta, Vasea a zis:

— Putem să vorbim din nou de dimineaţă.

S-a ridicat şi a plecat de lângă foc. A găsit un loc acoperit de un strat gros de ace de brad şi s-a înfăşurat în mantie.

Morozko a făcut o plecăciune în faţa călugărilor. O uşoară urmă de batjocură în gestul lui l-a făcut pe Saşa să se înroşească de furie.

— Pe mâine-dimineaţă, a spus regele iernii.

— Unde te duci? a întrebat Saşa.

— Mă duc la râu, a răspuns Morozko cu simplitate. N-am mai văzut răsăritul pe o apă curgătoare.

Regele iernii a dispărut în întuneric.

Saşa voia să se prăbuşească copleşit de frustrare şi frică. Voia să doboare acea creatură din umbre, voia să-şi elibereze mintea de gândul că demonul îi şoptea în întuneric surorii lui fecioare. Saşa a rămas uitându-se spre locul în care demonul a dispărut, în timp ce Rodion îl privea cu îngrijorare, iar Serghei cu înţelegere.

— Stai jos, fiule, a spus Serghei. Nu e vremea pentru mânie.

— Asta înseamnă că vom face o înţelegere cu un demon? E păcat, mânia lui Dumnezeu...

— Nici bărbaţii şi nici femeile n-au dreptul să presupună care este voia Domnului, a spus Serghei cu reproş. Atunci apare răul, când oamenii se pun pe un piedestal prea înalt, spunând că ştiu ce-şi doreşte Dumnezeu, pentru că ei îşi doresc lucrul acela. *Tu* poate că-l urăşti pe cel pe care ea îl numeşte regele iernii, din cauza felului în care se uită la sora ta. Dar el nu i-a făcut niciun rău; Vasea a spus că el i-a salvat viaţa. Tu n-ai putut să faci la fel pentru ea.

Vorbele lui Serghei au fost dure, iar Saşa a tresărit.

— Nu, a spus el încet. N-am putut s-o salvez. Dar e posibil ca el s-o fi blestemat.

— Nu ştiu, a spus Serghei. Nu putem şti. Dar preocuparea noastră sunt bărbaţii şi femeile: cei neajutoraţi şi cei cărora le e frică. Acesta este motivul pentru care mergem la Moscova.

Saşa a rămas tăcut multă vreme. Într-un final, obosit, a aruncat un lemn pe foc şi a zis:

— Nu-mi place de el.

— Mă tem, a spus Serghei, că lui nu-i pasă câtuşi de puţin.

Vasea s-a trezit într-o lumină încântătoare. A sărit în picioare şi şi-a ridicat faţa spre soare. A ieşit, în cele din urmă, de pe tărâmul Miezului Nopţii şi spera că nu va mai fi nevoită să apuce vreodată pe drumul acela.

Timp de câteva clipe s-a bucurat de căldură. Apoi dogoarea a început să se lase, neînduplecată. Broboane de sudoare îi curgeau printre sâni şi pe şira spinării. Încă era îmbrăcată cu cămaşa de lână din casa de lângă lac, însă acum îşi dorea să fi avut haine din in.

Picioarele ei goale se răcoreau pe pământul umed de rouă. Morozko era la o depărtare de doar câţiva paşi, ţesălând iapa albă. S-a întrebat dacă a rămas în apropierea lor noaptea trecută sau a rătăcit primprejur, brumă stranie pe pământ văratic. Călugării încă dormeau, în felul acela simplu în care dorm bărbaţii pe timpul zilei vara.

Morozko nu mai era îmbrăcat în veşmintele din mătase brodată şi blană, de parcă nu putuse să păstreze însemnele puterii în lumina aspră a zilei. Ar fi putut să fie un ţăran oarecare, cu picioarele goale în iarbă, doar că paşii lui împodobeau pământul cu brumă, iar din mânecile cămăşii picura apă rece. În jurul lui se păstra o răcoare, chiar şi în dimineaţa umedă. A inspirat răcoarea lui şi, alinată, a zis:

— Doamne, ce căldură.

— Asta e mâna Ursului, a spus Morozko pe un ton pesimist.

— Iarna, deseori mi-am dorit dimineți ca aceasta, a spus Vasea cu sinceritate. Să-mi fie cald peste tot, a continuat ea, apropiindu-se de iapa albă ca să o mângâie. Iar vara constat cât de sufocante sunt dimineţile. Ţie ţi-e cald?

— Nu, a zis el. Dar căldura încearcă să mă doboare.

Plină de remuşcări, Vasea a pus o mână peste a lui, acolo unde se mişca pe greabănul iepei. Legătura dintre ei a prins viaţă, iar conturul lui arăta puţin mai clar. Mâna lui a strâns-o pe a ei. Vasea s-a înfiorat, iar Morozko a zâmbit. Dar ochii lui priveau departe; nu se putea bucura de amintirea propriei lui slăbiciuni.

— Crezi că Ursul ştie că suntem aici? l-a întrebat ea, lăsându-şi mâna să cadă.

— Nu, a răspuns Morozko. O să încerc să-l împiedic să afle. Cel mai bine ar fi să petrecem două zile pe drum şi să intrăm în Moscova în zori.

— Din cauza strigoilor? a întrebat Vasea. Upirii? Servitorii lui?

— Ei merg doar noaptea, a spus Morozko.

Ochii lui lipsiţi de culoare aveau o privire sălbatică. Vasea şi-a muşcat limba.

Un război vechi, aşa l-a numit Ded Grib.

Oare a devenit ea o a treia putere în acest război, după cum i-a sugerat chyertul? Sau pur şi simplu a trecut de partea regelui iernii? Zidul de ani dintre ei i s-a părut dintr-odată imposibil de trecut, la fel cum fusese şi înainte de noaptea petrecută în baia publică.

Dar s-a chinuit să-i răspundă pe un ton însufleţit:

— Cred că până la sfârşitul zilei chiar şi fratele meu îşi va vinde sufletul pentru apă rece. Te rog să nu-l ispiteşti.

— Eram furios, a spus Morozko.

— N-o să călătorim cu ei pentru prea multă vreme, a zis ea.

— Nu, i-a răspuns el. O să suport vara atât cât va fi posibil, dar, Vasea, n-am să pot îndura prea mult căldura.

N-au mâncat nimic; era prea cald. Nu porniseră încă la drum şi deja erau încinşi şi transpiraţi. Au luat-o pe poteca îngustă care urma cursul râului Moscova şi care se apropia de oraş dinspre est. Vasea avea stomacul strâns în noduri din cauza emoţiilor. Acum că erau atât de aproape, nu voia să se întoarcă la Moscova. Era îngrozită. Îşi târa picioarele prin praf, încercând să-şi amintească că putea face vrăji şi că avea aliaţi. Dar îi era greu să creadă, în lumina dură a zilei.

Morozko i-a dat drumul iepei albe să pască lângă râu şi să stea departe de privirile oamenilor. Şi el se ferea: era un pic mai mult decât o briză răcoroasă care mişca frunzele.

Soarele se ridica tot mai mult deasupra lumii leşinate de căldură. Umbre gri se întindeau asemenea unor gratii de fier de-a lungul potecii. În stânga lor curgea râul. În dreapta lor era un imens câmp de grâu, roşu-auriu ca părul lui Pajar, foşnind în timp ce un vânt dogoritor turtea spicele. Soarele îi lovea ca un ciocan între ochi. Poteca le umplea picioarele de praf.

Mergeau tot înainte, trecând pe lângă câmpul de grâu. Părea să nu se mai termine. Părea... Deodată, Vasea s-a oprit, ducând o mână la frunte.

— Cât de mare e câmpul ăsta? a întrebat ea.

Bărbaţii s-au oprit odată cu ea, iar acum se uitau unii la alţii. Niciunul nu-şi putea da seama. Ziua arzătoare părea interminabilă. Morozko nu se vedea nicăieri. Vasea s-a uitat de-a lungul câmpului de grâu. Un vârtej de praf s-a rotit printre spicele roşii-aurii, cerul era acoperit de o

pâclă gălbuie, iar soarele se afla încă deasupra capetelor... De cât timp era deasupra capetelor?

Acum că s-au oprit, Vasea a văzut că însoțitorii ei erau roșii la față și respirau repede. Mai repede decât înainte? Prea repede? Era atât de cald.

— Ce este? a întrebat Sașa, ștergându-și sudoarea de pe față.

— Cred... a spus Vasea, arătând spre vârtej.

Deodată, cu un zgomot surd, Serghei a căzut peste gâtul calului său și s-a prăbușit într-o parte. Sașa l-a prins; calul liniștit al lui Serghei nu s-a clintit, ci doar a mișcat nedumerit dintr-o ureche. Pielea lui Serghei era stacojie, iar călugărul nu mai respira.

În spatele bărbaților, Vasea a zărit o femeie cu pielea deschisă la culoare și părul alb, ridicând o foarfecă în mâna sidefie.

Nu era o femeie. Fără să stea pe gânduri, Vasea a făcut un salt și a prins chyertul de încheietură, sucindu-i mâna la spate.

— Am cunoscut-o pe Miazănoapte, i-a spus Vasea, fără să-i dea drumul. Dar nu și pe sora ei, Poludnița, a cărei atingere, se spune, îi lovește pe oameni cu rău de căldură.

Sașa era îngenuncheat în praf, ținându-l pe Serghei cu ultimele forțe. Rodion a plecat după apă. Vasea nu era foarte sigură că va găsi. Lanul de grâu la vremea prânzului era tărâmul lui Miazăzi, iar ei intraseră fără să-și dea seama.

— Lasă-mă în pace! a sâsâit Poludnița.

Vasea n-a slăbit-o din strânsoare.

— Lasă-ne tu în pace! a spus Vasea. Nu avem motiv de ceartă cu tine.

— Nu aveți motiv de ceartă? a întrebat chyertul, în timp ce părul ei alb s-a ridicat ca un mănunchi de paie în vântul

sufocant. Clopotele lor ne vor aduce sfârșitul. Nu crezi că ăsta e un motiv suficient de ceartă?

— Clopotarii își doresc doar să trăiască, a spus Vasea. Așa cum vrem cu toții.

— Dacă trăiesc doar ucigând, s-a răstit Miazăzi, atunci să moară toți.

Rodion s-a întors fără apă; Sașa s-a ridicat în picioare cu o mână pe mânerul sabiei, dar nu vedea cu cine vorbește Vasea.

— Sângele lor va fi pe mâinile tale, a spus Vasea către Miazăzi. Oamenii și chyertii sunt legați unii de alții ca să facă bine sau ca să facă rău. Dar ar putea fi pentru bine. Putem împărți lumea asta.

Ca să-i arate că era bine intenționată, Vasea a întins mâna și și-a tăiat degetul de foarfecă. În spatele ei, i-a auzit pe călugări tresărind și și-a dat seama că sângele ei le-a permis să vadă demonul.

— Ai *tu* de gând să ne salvezi, copilaș muritor? a spus Miazăzi pe un ton ascuțit, râzând. Când Ursul ne-a promis război și victorie?

— Ursul e un mincinos, a spus Vasea.

Chiar în acel moment, Serghei a rostit în șoaptă cu o voce aspră.

— Fie-ți teamă și dispari, spirit murdar și blestemat, vizibil prin minciună, ascuns cu prefăcătorie. Fie că ești spirit al dimineții, prânzului, miezului nopții sau nopții, te alung.

Miazăzi a scos un țipăt, de durere de data asta; a scăpat foarfeca și a căzut pe spate, făcându-se tot mai nevăzută...

— Nu! a strigat Vasea către călugări. Nu e ceea ce credeți. Nu e nici ceea ce cred *ei*.

S-a repezit și a prins-o pe Miazăzi de încheietură, împiedicând-o să dispară de tot.

— Te văd, i-a spus Vasea încet. Continuă să trăiești.

Miazăzi a rămas timp de o clipă, rănită, speriată, nedumerită. Apoi a fost învăluită într-un vârtej și a dispărut.

Morozko a păşit în dogoarea miezului zilei.

— Nu te-a avertizat doica ta despre câmpurile de grâu din timpul verii? a întrebat-o el.

— Părinte! a ţipat Saşa, chiar în momentul în care Vasea s-a întors către călugări.

Serghei respira prea repede, iar pulsul îi bătea în gât. Morozko ar fi putut să ezite, dar, murmurând ceva, a îngenuncheat în praf şi şi-a pus degetele lungi pe gâtul călugărului, unde pulsul i se zbătea sălbatic. În timp ce făcea asta, cealaltă mână era strânsă în pumn.

— Ce faci? l-a întrebat Saşa.

— Aşteaptă, a spus Vasea.

Vântul a început să bată. Leneş la început, apoi cu mai multă putere, culcând grâul la pământ. Era un vânt rece: un vânt de iarnă, cu miros de brad, imposibil în toată căldura şi tot praful.

Morozko arăta foarte concentrat, iar profilul lui era din ce în ce mai străveziu, pe măsură ce vântul devenea mai puternic. Într-o clipă urma să dispară, prezenţa lui la fel de imposibil de imaginat ca şi apariţia unui fulg în toiul verii. Vasea l-a prins de umeri.

— Nu încă, i-a spus ea la ureche.

Morozko s-a uitat repede la ea şi nu a dispărut.

Pe măsură ce aerul se răcorea, respiraţia lui Serghei şi pulsul lui rapid au început să se domolească. Saşa şi Rodion arătau şi ei mai bine. Vasea trăgea cu sete aerul rece în piept. Dar silueta lui Morozko devenea din ce în ce mai străvezie, în ciuda puterii cu care îl strângea ea.

Pe neaşteptate, Saşa a întrebat:

— Ce pot să fac?

Pe chipul lui, speranța a câștigat lupta cu indignarea.

Vasea l-a privit cu surprindere.

— Uită-te la el. Și ține minte.

Morozko a strâns din buze, dar n-a rostit niciun cuvânt.

Serghei a tras adânc aer în piept. Aerul din jurul lor era suficient de răcoros încât să usuce sudoarea de sub cămașa înăbușitoare a lui Vasea. Vântul s-a transformat într-o briză. Soarele s-a mișcat; căldura era în continuare intensă, dar nu mai era ucigătoare. Morozko și-a lăsat mâna să cadă, s-a aplecat înainte, gri la față ca zăpada de primăvară. Vasea nu și-a luat mâinile de pe umerii lui. Apă rece i se prelingea pe degete.

Cu toții au rămas tăcuți.

— Nu cred că o să plecăm mai departe deocamdată, a spus Vasea, privind de la demonul înghețului la călugării asudați. N-are rost să-i ușurăm treaba Ursului și să murim înainte să ajungem acolo.

Nimeni n-a obiectat.

Au găsit un loc ferit, răcoros, cu iarbă și apă curgătoare. Râul se rostogolea tulbure la picioarele lor, curgând cu repeziciune spre Moscova, acolo unde râul Moscova se întâlnea cu râul Neglinnaia. În depărtare, înecat într-o negură groasă, se vedea tristul oraș. Aproape de ei, râul era plin de bărci.

Era prea cald ca să poată mânca, dar Vasea a luat puțină pâine de la fratele ei și a presărat firimituri în apă. I s-a părut, pentru o clipă, că vede niște ochi bulbucați de pește, o clipocire care nu făcea parte din curent, dar asta a fost tot.

Sașa, care o privea, i-a spus pe neașteptate:

— Mama... și mama punea uneori pâine în apă. Pentru regele râului, spunea ea.

Apoi a strâns din buze, dar Vasea a sesizat înțelegere în vorbele lui, era ca și cum Saşa îşi cerea iertare. I-a zâmbit sfios.

— Demonul a vrut să ne omoare, a spus Serghei, cu vocea încă răguşită.

— I-a fost frică, a spus Vasea. Tuturor le e frică. Nu vor să dispară. Eu cred că Ursul îi face să le fie şi mai frică, iar ăsta e felul lor de a reacționa. Părinte, exorcismul nu face altceva decât să-i trimită de partea Ursului.

— Poate, a spus Serghei. Dar n-am vrut să mor într-un lan de grâu.

— N-ai murit, a spus Vasea. Asta pentru că regele iernii ți-a salvat viața.

Nimeni n-a mai spus nimic.

Vasea i-a lăsat la umbră, s-a ridicat şi s-a dus în aval, unde nu o puteau auzi. S-a aşezat în iarba înaltă, şi-a lăsat picioarele în apă şi a spus cu voce tare:

— Eşti bine?

Tăcere. Apoi vocea lui s-a auzit în nemişcarea zilei de vară.

— Am fost şi mai bine.

A păşit fără zgomot prin iarbă şi s-a lăsat pe pământ lângă ea. Întrucâtva, era mai greu să-l privească acum, în felul în care privirea trece, fără să înțeleagă, peste orice pare imposibil. Vasea a mijit ochii şi a continuat să-l privească, până când acea senzație a trecut. Morozko şi-a strâns genunchii la piept, cu privirea fixată asupra strălucirii apei.

— De ce să-i fie fratelui meu teamă că sunt liber? a întrebat el cu amărăciune. Sunt chiar mai puțin decât o fantomă.

— Acum ştie?

— Da, a spus Morozko. Cum ar putea să nu știe? Am chemat vântul de iarnă, așa că... nu mi-aș fi făcut prezența mai evidentă nici dacă îi urlam în față. Dacă tot mai vrem să ajungem la Moscova, atunci trebuie să plecăm azi, în ciuda amenințării apusului. Speram să evităm atât noaptea, cât și upirii, dar dacă oricum o să-și trimită servitorii să vă omoare, măcar să reușim să punem mâna pe ham.

Pe Vasea a străbătut-o un fior, chiar dacă soarele era sus.

— Există un motiv pentru care chyertii precum Miazăzi sunt de partea Ursului, i-a spus Vasea lui Morozko.

— Probabil că sunt mulți, dar nu toți, i-a răspuns Morozko. Chyertii nu vor să dispară, dar majoritatea lor știu că e o nebunie să declari război oamenilor. Destinele noastre sunt legate.

Vasea n-a zis nimic.

— Vasea, cât de aproape a fost fratele meu de a te convinge pe *tine* să i te alături?

— N-a fost *aproape*, i-a răspuns ea, iar Morozko a ridicat din sprânceană. M-am gândit s-o fac, a spus ea, pe un ton stins. M-a întrebat ce loialitate m-ar putea lega pe mine de Rusia. Gloata din Moscova mi-a omorât calul.

— Ai eliberat-o pe Pajar, care a dat foc Moscovei, a spus Morozko, privind din nou apa. Ai provocat moartea copilului surorii tale, deși ea era pregătită să moară ca să-i dea viață. Poate ai plătit doar pentru nesăbuința ta.

Tonul lui a rănit-o, iar cuvintele au tăiat-o ca tăișul unei săbii.

— N-am vrut să... a spus ea, tresărind.

— Ai venit în oraș ca o pasăre într-o colivie din trestie, zbătându-te de gratii și rupându-le... chiar te mai întrebi că s-a petrecut astfel?

— Unde să mă fi dus? s-a răstit ea. Acasă, unde să fiu arsă pe rug ca vrăjitoare? Ar fi trebuit să te ascult pe tine, să mă fi lăsat vrăjită, să mă fi măritat, să fi avut copii și să fi stat uneori la fereastră, aducându-mi aminte cu bucurie de zilele pe care le-am petrecut cu regele iernii? Ar fi trebuit să...

— Ar trebui să gândești înainte să faci lucruri, a spus el printre dinți, de parcă ultima ei întrebare l-a durut.

— Mi-o spune regele iernii care și-a lăsat întregul tărâm de izbelişte ca să-mi salveze viața?

Morozko a tăcut, iar Vasea s-a abținut să rostească și alte cuvinte la mânie. Ea nu înțelegea ce era între ei. Nu era nici înțeleaptă, nici frumoasă. Niciunul dintre basme nu spunea nimic despre dorință și indignare, despre gesturi măreţe și greșeli imense.

— Chyertii vor fi slăviți, a spus Vasea, temperându-și tonul. Dacă Ursul și-ar duce planurile la bun sfârșit.

— *El* va fi slăvit dacă ar fi după el, a spus Morozko. Nu cred că-i pasă ce se întâmplă cu chyertii, atât timp cât îi servesc scopurilor lui. Sau ce se întâmplă cu bărbații și femeile care mor, în urma comploturilor lui.

— Dacă aș fi vrut să-i las pe-ai mei pe mâna Ursului, n-aș mai fi venit să te caut, a spus Vasea. Dar da, uneori mi se pare greu de acceptat să mă întorc și să încerc să salvez orașul acela.

— Dacă îți petreci tot timpul apăsată de povara nedreptăților pe care nu le poți uita, nu faci altceva decât să te rănești singură.

Vasea i-a aruncat o uitătură încruntată, iar el i-a susținut privirea, mijind ochii. De ce era el furios? Dar ea? Vasea știa despre căsătorii aranjate cu grijă; știa despre ciobanii care curtau țărăncuțe cu părul bălai în amurgul verii. Ascultase povești dinainte să poată vorbi. Niciuna

dintre ele n-o pregătise pentru situaţia asta. A trebuit să-şi strângă mâinile în pumni ca să nu-l atingă.

Morozko s-a îndepărtat cu o smucitură chiar în momentul în care ea a tras adânc aer în piept şi şi-a întors privirea spre apă.

— O să dorm în lumina soarelui, a spus ea. Până când părintele Serghei e gata să mergem mai departe. O să dispari dacă fac asta?

— Nu, a răspuns el, şi părea supărat din cauza asta.

Dar lui Vasea îi era cald şi somn şi nu prea-i păsa. S-a încovrigat pe iarbă lângă el. Ultimul lucru pe care l-a simţit au fost degetele lui uşoare şi reci în părul ei, ca o scuză, apoi a adormit brusc şi profund.

Saşa i-a găsit puţin mai târziu. Demonul îngheţului stătea cu spatele drept, vigilent. Lumina piezişă de vară părea să treacă prin el. Morozko a ridicat capul când Saşa s-a apropiat, iar acesta a tresărit la expresia de pe chipul demonului luat prin surprindere: prezent şi absent totodată. Vasea s-a mişcat.

— Las-o să doarmă, rege al iernii, a spus Saşa.

Morozko n-a zis nimic, dar a întins o mână ca să-i netezească fetei părul negru şi răvăşit.

— De ce i-ai salvat viaţa părintelui Serghei? a întrebat Saşa privindu-i.

— Nu sunt nobil din fire, dacă la asta te gândeşti. Ursul trebuie să fie legat din nou şi nu putem face asta singuri.

Saşa n-a rostit niciun cuvânt, cugetând la ce a spus Morozko.

— Nu eşti o făptură a lui Dumnezeu, a spus apoi brusc.

— Aşa e, a spus demonul, iar mâna lui stătea nemişcată într-un fel nefiresc.

— Cu toate astea, i-ai salvat viaţa surorii mele. De ce?

Privirea diavolului era directă.

— La început a fost pentru propriul meu interes, apoi pentru că n-am suportat s-o văd ucisă.

— De ce călătorești cu ea acum? Nu cred că e ușor pentru un demon al înghețului să dăinuie în plină vară.

— M-a rugat ea. De ce-mi pui toate aceste întrebări, Aleksandr Peresvet?

Morozko i-a rostit numele pe jumătate cu sinceritate, pe jumătate în derâdere, iar Sașa și-a înghițit un val de furie.

— Pentru că după ce s-a-ntâmplat la Moscova, a spus Sașa, încercând să-și păstreze vocea calmă, ea s-a dus pe un tărâm... întunecat. Mi s-a spus că n-o pot urma acolo.

— Nu poți.

— Dar tu ai putut?

— Da.

Sașa a chibzuit la vorbele lui.

— Dacă Vasea intră din nou pe tărâmul întunecat... juri că n-o vei abandona?

E posibil ca demonul să fi fost surprins de cuvintele lui Sașa, totuși n-a arătat-o.

— N-o voi abandona, a spus el, cu privirea departe. Dar într-o zi ea se va duce unde nici măcar eu n-o pot urma. Eu sunt nemuritor.

— Atunci... dacă te roagă... dacă există un bărbat care îi poate oferi căldură, care se poate ruga pentru ea și-i poate da copii... atunci, elibereaz-o. N-o ține în întuneric.

— Ar trebui să te hotărăști, a spus Morozko. Vrei să jur că n-o voi abandona sau să-i permit să trăiască alături de un bărbat viu? Care din două?

Tonul lui era tăios. Mâna lui Sașa s-a îndreptat spre mânerul sabiei, dar nu l-a apucat.

— Nu știu, a spus el. N-am mai avut grijă de ea; nu știu de ce ar trebui să fiu în stare s-o fac acum.

Demonul n-a rostit niciun cuvânt.

— Dacă s-ar fi dus la mănăstire, asta i-ar fi frânt sufletul, a spus Saşa, apoi a adăugat ezitant. La fel şi o căsătorie, indiferent de cât de bun ar fi fost soţul ei, de cât de frumoasă casa lor.

Morozko a continuat să tacă.

— Dar îmi este teamă pentru sufletul ei, a spus Saşa, ridicând vocea fără să vrea. Mi-e teamă că va fi singură în locuri întunecate, dar mi-e teamă şi că tu îi vei fi alături. Este păcat. Iar tu eşti creatură de basm, un coşmar; tu nu ai deloc suflet.

— Poate că nu, a confirmat regele iernii, deşi degetele lui subţiri se jucau în continuare cu părul lui Vasea.

Saşa a scrâşnit din dinţi. Voia să-i ceară promisiuni, jurăminte şi confesiuni, chiar dacă erau doar pentru a întârzia să înţeleagă că erau unele lucruri pe care el nu le putea schimba. Dar n-a rostit cuvintele. Ştia că n-aveau niciun rost. Vasea supravieţuise îngheţului şi flăcărilor, găsise un adăpost, chiar dacă pentru puţină vreme. Poate că era tot ce-şi putea dori cineva în vârtejul sălbatic al lumii.

Saşa a făcut un pas în spate.

— O să mă rog pentru voi amândoi, a spus el încet. Vom porni la drum în curând.

21

Dușmanul la porți

Se făcuse deja după-amiază târziu, luminoasă și liniștită, cu umbre gri care se alungeau și se transformau în violet, când au ajuns pe malul ars de soare al râului Moscova și au găsit o barcă să-i ducă pe partea cealaltă.

Vâslașul n-avea ochi decât pentru călugări. Vasea își ținea capul aplecat. Cu părul ei tuns scurt, cu hainele grosolane și cu stângăcia din mișcări, era luată drept băiat. La început i-a fost ușor să uite unde se află, în timp ce era ocupată să-i facă pe cai să rămână liniștiți în barca ce se legăna. Dar și-a dat seama că inima ei bătea din ce în ce mai tare pe măsură ce se apropiau de malul celălalt al râului.

În amintirea ei, râul Moscova era acoperit de gheață, roșie în lumina flăcărilor. Bărbați și femei se agitau în jurul unui rug ridicat în grabă. Era posibil ca, exact în acel moment, să plutească peste locul în care ultimele urme din cenușa ei s-ar fi scufundat în apa indiferentă la suferința sa.

De-abia a reușit să ajungă la marginea bărcii, că a și început să vomite în apă. Barcagiul a râs.

— Sărmanul băiat de la țară, n-a mai fost cu barca până acum?

Părintele Serghei, cu atingerea lui blândă, i-a ţinut capul în timp ce vomita.

— Uită-te la ţărm, i-a spus călugărul, vezi cât de nemişcat este? Poftim nişte apă proaspătă, bea. Aşa, e mai bine.

Atingerea de gheaţă de pe ceafă, a unor degete reci şi invizibile a fost lucrul care a făcut-o să-şi revină.

Nu eşti singură, a spus Morozko, fără ca ceilalţi să-l poată auzi. *Ţine minte.*

Vasea s-a ridicat cu o expresie de îndârjire pe faţă şi s-a şters la gură.

— Sunt bine, părinte, i-a spus ea lui Serghei.

Barca a ajuns la debarcader. Vasea l-a luat de căpăstru pe calul care căra bagajele şi l-a dus la mal. Căpăstrul îi aluneca în mâna transpirată. Oamenii se împingeau să intre în oraş înainte ca porţile să fie închise pe timpul nopţii. Lui Vasea nu-i era greu să rămână în urma celor trei călugări. Prezenţa răcoroasă a lui Morozko era invizibilă în spatele ei. Aşteptând.

O va recunoaşte cineva – o vor recunoaşte pe vrăjitoarea pe care au crezut c-au ars-o? Erau oameni şi în faţa, şi în spatele ei; erau oameni peste tot. Lui Vasea îi era frică. Mirosea a praf şi a peşte stricat, a boală. Sudoarea i se scurgea printre sâni.

Vasea şi-a lăsat capul în jos, încercând să arate insignifiantă, încercând să-şi controleze bătăile rapide ale inimii. Duhoarea oraşului îi trezea amintiri mai repede decât reuşea ea să şi le scoată din minte: imagini cu incendiul, cu groaza pe care a simţit-o, cu mâini care îi smulgeau hainele. Vasea s-a rugat să nu se întrebe nimeni de ce era îmbrăcată în cămaşă groasă şi haină pe o asemenea căldură. Nu s-a simţit niciodată în viaţa ei atât de îngrozitor de vulnerabilă.

Cei trei călugări au fost opriţi la poartă. Paznicii ţineau săculeţi cu ierburi uscate la gură şi la nas în timp ce

verificau carele şi le puneau călătorilor întrebări. Râul îi săgeta în ochi cu suliţe de lumină.

— Spune-mi cum te cheamă şi ce treabă ai aici, străine, a spus căpitanul gărzilor.

— Nu sunt un străin. Sunt Fratele Aleksandr, a spus Saşa. M-am întors la ordinele lui Dmitrii Ivanovici şi îl însoţesc pe Părintele Serghei Radonejsky.

— Marele Cneaz a ordonat să fii dus la el când soseşti, a spus căpitanul cu o privire furioasă.

Vasea şi-a muşcat buza.

— O să mă duc la Marele Cneaz cât de curând, a spus Saşa cu blândeţe. Dar Părintele Serghei trebuie să meargă mai întâi la mănăstire, să se odihnească şi să rostească rugăciuni de mulţumire pentru sosirea lui în siguranţă.

Mâinile lui Vasea erau ude de transpiraţie pe frâiele calului.

— Părintele se poate duce unde doreşte, a spus căpitanul pe un ton indiferent. Dar *tu* vei merge la Marele Cneaz, astfel sunt ordinele. O să te escorteze gărzile. Marele Cneaz a fost sfătuit şi nu are încredere în tine.

— Cine l-a sfătuit? a întrebat Saşa.

— Cel care face minuni, a spus paznicul porţii, iar vocea lui a fost cuprinsă de emoţie. Părintele Konstantin Nikonovici.

Ursul ştie acum că venim, le spusese Morozko lui Serghei şi lui Saşa, pe când străbăteau râul Moscova spre oraş în căldura înăbuşitoare.

E posibil să vi se pună beţe în roate la poartă. Dacă va fi aşa...

Vasea de-abia putea să respire din cauza panicii care îi bloca gâtul, dar a reuşit să-i şoptească calului de lângă ea:

— Loveşte!

Animalul a început să lovească înnebunit cu picioarele din spate. În următoarea clipă, iapa lui Sașa, Tuman, care era obișnuită cu războiul, s-a ridicat și ea pe picioarele din spate, lovind cu copitele din față. Și calul lui Rodion a început să sară furios, chiar spre poartă, apoi Serghei a ridicat vocea, puternică și sonoră, în ciuda vârstei.

— Haide, frate, să ne rugăm...

Chiar în acel moment, Tuman l-a lovit pe unul dintre paznici. Când agitația era în toi, Vasea s-a strecurat pe poartă, cu Morozko pe urmele ei.

Uită.

La fel ca în cealaltă noapte petrecută pe același râu, Vasea trebuia să uite că oamenii o pot vedea. Bineînțeles, era foarte posibil ca paznicii să n-o vadă chiar și fără magie, atât de puternic le atrăseseră călugării atenția.

Vasea a așteptat în umbra porții. Îl aștepta pe Sașa să treacă împreună cu Serghei, ca să-i poată urma invizibilă către palatul Marelui Cneaz, să intre odată cu ei, fără să fie văzută, apoi să se ducă și să fure hamul.

— Crezi că sunt un mare prost, frate? a întrebat o voce familiară.

Undeva în tonul acela ușor se auzeau țipetele oamenilor și zgomotul făcut de armate în luptă, iar Ursul stătea în umbra porții și părea să fi crescut de când îl văzuse ultima oară, ca și cum s-ar fi hrănit cu duhoarea fricii și a bolii care împânzea Moscova.

— Orașul e al meu, a spus el. Ce crezi că poți face dacă vii aici ca o fantomă împreună cu o mână de călugări? Vrei să mă trădezi în favoarea noii religii? Să mă vezi exorcizat? Nu, sunt mai puternic. Nu vei avea o închisoare plăcută a uitării de data asta; vei avea parte de lanțuri și întuneric nesfârșit. După ce o omor pe fetișcana aia și o transform în servitoarea mea în fața ochilor tăi.

Morozko n-a rostit niciun cuvânt. Ţinea în mână un cuţit de gheaţă, însă din lamă picura apă. Morozko i-a întâlnit privirea lui Vasea, fără cuvinte.

Vasea a luat-o la fugă.

— Vrăjitoarea! a strigat Ursul, cu o voce pe care oamenii o puteau auzi. Vrăjitoarea, e o vrăjitoare acolo!

Oamenii şi-au întors capetele într-acolo, apoi vocea Ursului s-a întrerupt brusc. Morozko a ridicat cuţitul spre gâtul fratelui său; Ursul i l-a aruncat din mână, iar cei doi s-au încăierat ca doi lupi, invizibili în praf.

Vasea a fugit, în timp ce inima îi bătea nebuneşte în piept, ascunzându-se în umbrele clădirilor.

A încercat să nu se gândească la ce se întâmpla în spatele ei; Saşa şi Serghei îi distrăgeau atenţia lui Dmitrii, iar Morozko îl ţinea pe Urs la distanţă.

Totul depindea de ea.

Dacă se va ajunge la asta, n-o să pot să-i distrag atenţia pentru multă vreme, îi spusese Morozko. *Până la apus, nu mai mult. Dar dacă apune soarele, eforturile noastre nu vor mai conta. Va avea morţii de partea lui, va avea puterea ce se ridică în întuneric din fricile oamenilor. Trebuie să fie legat înainte de apus, Vasea.*

Vasea alerga acum, iar sudoarea făcea să o usture ochii. Privirile chyertilor se abăteau asupra ei ca o avalanşă de pietre, dar nu s-a întors să se uite. Oamenii nu-i dădeau nicio atenţie, erau preocupaţi să respire în aerul greu şi duceau la nas săculeţi cu ierburi uscate, crezând că aşa vor ţine boala departe. Un bărbat mort era ghemuit într-un ungher între două clădiri şi avea muşte în ochii deschişi. Vasea a înghiţit un val de greaţă şi a continuat să alerge. La fiecare pas se lupta cu sentimentul de panică de a fi înapoi la Moscova, şi singură. Fiecare sunet, fiecare

miros, fiecare stradă îi trezeau amintiri care o paralizau; se simţea ca o fetiţă într-un coşmar, care încerca să alerge prin noroiul cleios.

Porţile palatului Serpuhov au fost întărite tot mai mult; ţepuşe de lemn erau înşirate în capăt şi erau paznici la porţi. Vasea s-a oprit, încă luptându-se cu sentimentul de groază care îi strângea stomacul, întrebându-se cum va...

O voce i-a vorbit de pe zidul care împrejmuia palatul. A trebuit să se uite de trei ori până să vadă cine o striga. Era dvorovoiul Olgăi. I-a întins ambele mâini.

— Vino, i-a şoptit el. Repede, repede.

Când s-a prins de mâinile întinse ale dvorovoiului, lui Vasea i s-a părut că erau ciudat de puternice. Înainte, spiritele de casă ale Olgăi nu erau mai mult decât un fum. Dar acum mâinile chyertului o trăgeau cu forţă. Vasea s-a agăţat de zid, a pus mâna pe margine şi s-a ridicat ca să sară pe partea cealaltă.

A aterizat pe pământ şi a fost întâmpinată de o curte liniştită, în care nimic nu se clintea, în afară de câţiva servitori care se mişcau încet. A respirat uşurată şi şi-a adunat toată concentrarea ca să-i iasă vraja de uitare care îi împiedica pe oameni s-o vadă. De-abia a reuşit. Chiar în locul acela, Solovei...

— Trebuie să vorbesc cu Varvara, i-a spus Vasea dvorovoiului printre dinţi.

Dar dvorovoiul o luase de mână şi o trăgea repede în direcţia băii.

— Trebuie să o vezi pe stăpâna noastră, a spus el.

Stătea încolăcită ca un căţeluş în baie. Nu era atât de cald înăuntru. Probabil că bannikul făcea ce putea pentru ea, a intuit Vasea. Toţi chyertii de casă făceau ce puteau pentru ea. Pentru că ea...

Maria s-a ridicat, iar Vasea a rămas înmărmurită când a văzut faţa copilului; cu cearcăne mari sub ochi, ca nişte vânătăi.

— Mătuşă! a ţipat Maria. Mătuşă Vasea!

Şi s-a aruncat plângând în braţele ei.

Vasea a prins-o pe copilă şi a ţinut-o strâns.

— Maşa, scumpo, spune-mi ce s-a-ntâmplat.

Explicaţii înăbuşite se auzeau de undeva dinspre sternul lui Vasea.

— Ai plecat. Şi nici Solovei nu mai e, iar bărbatul din cuptor a spus că Mâncătorul ar trimite strigoi la noi în casă dacă ar putea. Aşa că am vorbit cu chyertii şi le-am dat pâine şi m-am tăiat la mână şi le-am dat sânge aşa cum ai spus, iar mama ne-a ţinut pe toţi în terem ca să nu mergem la biserică...

— Da, a spus Vasea cu mândrie, întrerupându-i vârtejul cuvintelor. Te-ai descurcat atât de bine, fata mea curajoasă.

Maria s-a îndreptat brusc.

— Mă duc să le chem pe mama şi pe Varvara.

— E o idee bună, a zis Vasea, conştientă de faptul că ziua era pe sfârşite.

Nu-i plăcea ideea de a se ascunde în baie în timp ce Maria făcea pe mesagerul, dar nu îndrăznea să-i lase pe servitori s-o vadă şi nu avea suficient control asupra puterilor ei ca să se bazeze pe magie, pe care o înţelegea doar pe jumătate. Teroarea încă o pândea ca s-o apuce de gât.

— Chyertii au spus c-o să te-ntorci, a zis Maria bucuroasă. Au spus că vei veni şi vom merge într-un loc lângă un lac unde nu e cald şi unde sunt *cai*.

— Sper, a spus Vasea înflăcărată. Acum fugi, Maşa.

Maria a luat-o la fugă. După ce a plecat, Vasea a tras de câteva ori aer în piept, încercând din răsputeri să-şi revină. S-a întors spre bannik.

— Am plâns pentru o privighetoare, a spus ea. Dar Maria...

— Este moștenitoarea și oglinda ta, i-a răspuns bannikul. O să aibă un cal și se vor iubi așa cum mâna stângă iubește mâna dreaptă. Va călări departe și cu viteză când va crește, a continuat el, apoi s-a oprit. Asta dacă și tu, și ea veți supraviețui.

— E un viitor frumos, a spus Vasea, apoi și-a mușcat limba, aducându-și aminte.

— Ursul îi desconsideră pe chyertii de casă, crede că sunt uneltele oamenilor, a spus bannikul. Te vom ajuta cum vom putea. Călugărul lui se teme de noi.

— Călugărul lui?

— Preotul cu părul bălai, a lămurit-o bannikul. Ursul a pus stăpânire pe preot și l-a înzestrat cu darul de a ne vedea pe noi, ceea ce îl sperie îngrozitor acum. Sunt legați împreună.

— O, a spus Vasea, dându-și deodată seama de multe lucruri. O să-l omor pe preotul acela, a continuat ea, iar cuvintele ei nu erau un jurământ, erau o afirmație. O să-i slăbească lucrul ăsta puterile Ursului?

— Da, a răspuns bannikul. Dar nu va fi prea ușor. Ursul îl va proteja.

Chiar în acel moment, Maria s-a întors alergând în baia întunecată.

— Vin, a spus ea și s-a încruntat. *Cred* c-or să se bucure să te vadă.

Olga și Varvara au apărut în urma Mariei. Olga nu părea fericită, cât tulburată.

— Se pare că îți este destinat să mă uimești cu apariții surprinzătoare, Vasea, a spus ea, pe o voce rece, dar i-a luat mâinile și i le-a ținut strâns.

— Așa a spus că știai că am supraviețuit.

— Maria a ştiut, a spus Olga. Şi Varvara. Ele ne-au spus. Eu am avut dubii, dar... s-a oprit, uitându-se cu atenţie la faţa surorii ei. Cum ai scăpat?

— Nu contează, a intervenit Varvara. Ne-ai pus pe toţi în pericol cândva. Acum o faci din nou. Te-a văzut cineva?

— Nu, a spus Vasea. Nu m-au văzut nici când am sărit de pe propriul meu rug şi n-or să mă vadă nici acum.

Olga a pălit.

— Vasea, a început ea. Îmi pare rău...

— Nu contează. Ursul plănuieşte să-l detroneze pe Dmitrii Ivanovici. Are de gând să arunce toată ţara în haos. Trebuie să-l oprim, a spus Vasea, înghiţind cu greu, dar reuşind să-şi menţină vocea calmă. Trebuie să intru în palatul lui Dmitrii Ivanovici.

22

Prințesa și războinicul

Diversiunea lui Saşa a funcţionat mai bine decât s-a aşteptat el. Tuman, agitată de strigăte şi pregătită de război, s-a ridicat pe picioarele din spate, a lovit, s-a ridicat din nou. Au continuat să vină gărzi, până când cei doi călugări erau în mijlocul unui mare tărăboi.

— S-a întors.

— Fratele vrăjitoarei.

— Aleksandr Peresvet.

— Cine e cu el?

Nu exista nicio şansă s-o vadă cineva pe Vasea, s-a gândit Saşa îndârjit. Toată lumea se uita la el. Se adunau tot mai mulţi oameni. Gărzile arătau acum nedumerite, neştiind dacă să se întoarcă cu faţa spre el sau spre mulţime, astfel încât să nu stea cu spatele la gloata furioasă. Cineva din mulţime a aruncat o salată stricată, care s-a împrăştiat la picioarele calului lui Saşa. Caii s-au pus în mişcare, începând să urce dealul cetăţii. Alte legume au zburat prin aer; apoi o piatră. Serghei, care stătea în continuare netulburat pe cal, a ridicat mâna şi a binecuvântat mulţimea. Saşa şi-a îndreptat calul spre Sfântul Părinte, protejându-l pe acesta cu corpul lui şi cu al lui Tuman.

— Este o nebunie, a spus Saşa. Rodion... amândoi... mergeţi la Arhanghel. E posibil să fie mai rău. Părinte... te rog. O să trimit vorbă.

— Foarte bine, a spus Serghei. Dar fii cu băgare de seamă.

Saşa s-a bucurat atunci când Rodion şi calul lui mare au deschis drum prin mulţime, iar el şi Serghei au plecat. Gărzile îl grăbeau acum spre palatul lui Dmitrii; devenise o goană contra timp şi el trebuia să ajungă la palat înainte ca mulţimea să-şi sporească numărul.

Dar au ajuns, iar Saşa a fost bucuros să audă cum se închide poarta în spatele lui şi să descalece în praful din curte. Marele Cneaz era afară, privind cum un bărbat testa diferite stiluri de alergare cu un mânz de trei ani. Cneazul nu arăta bine, a fost prima impresie a lui Saşa. Arăta apăsat de gânduri şi tras la faţă, iar pe chipul lui era o expresie stranie de mânie înfrânată.

Preotul cu părul bălai stătea chiar în spatele lui Dmitrii, iar *el* arăta mai bine ca niciodată. Buzele şi mâinile lui erau delicate ca ale unei femei, iar ochii îi străluceau într-un albastru ireal. Era îmbrăcat în straie de episcop şi avea capul uşor ridicat, ca să audă larma din oraşul agitat. Nu avea o expresie triumfătoare pe chip, ci o siguranţă a puterii care i s-a părut lui Saşa mult mai periculoasă.

Dmitrii l-a văzut pe Saşa şi a înlemnit. Chipul cneazului nu exprima nicio urmă de bun-venit, ci numai o tensiune ciudată, pe care vărul lui n-o mai văzuse.

Saşa a străbătut curtea, cu un ochi şi la preot.

— Mare Cneaz, i-a spus lui Dmitrii pe un ton formal.

Nu voia să-i vorbească despre părintele Serghei, nu atât timp cât acel bărbat cu ochii reci asculta.

— *Acum* te-ntorci, Saşa? a izbucnit Dmitrii. Acum, când oraşul e cotropit de boală şi nelinişte, iar oamenilor nu le trebuie multe scuze să pornească o revoltă?

Cneazul s-a oprit să asculte zgomotul din spatele porţilor, care creştea tot mai mult; oamenii se îngrămădeau la porţi.

— Dmitrii Ivanovici, a început Saşa...

— Nu, a spus Dmitrii. Refuz să te ascult. Vei fi închis şi roagă-te să fie suficient cât să potolească mulţimea. Părinte... vrei să le vorbeşti?

— Le voi vorbi, a zis Konstantin, pe tonul perfect de mâhnire plină de curaj.

Dmitrii s-a uitat în ochii lui Saşa, iar călugărul a putut să jure că era ceva în privirea lui, o avertizare. Apoi privirea lui Dmitrii a devenit de gheaţă.

— Vei fi dus la închisoare, a spus el. Până când mă voi consulta cu sfinţii părinţi şi voi decide ce să fac cu tine.

— Eudochia este însărcinată din nou şi se teme, i-a spus Olga lui Vasea. Se va bucura de orice diversiune. Te pot trece de poartă.

— Este un risc, i-a răspuns Vasea. Am crezut că voi merge cu Varvara, ca două servitoare cu un mesaj de transmis. Cine să bage de seamă? Sau chiar eu, singură. Sau îmi poţi da un om în care ai încredere, să mă ajute să sar peste zid.

Le-a spus pe scurt despre darul capricios al invizibilităţii pe care descoperise că-l are în noaptea incendiului.

Olga şi-a făcut cruce, apoi, încruntându-se, a dat din cap.

— Orice fel de puteri stranii ai descoperit, Dmitrii tot are mulţi soldaţi la poartă. Şi ce crezi că i se va întâmpla servitorului dacă cineva *îl* vede? Moscova întreagă e

cuprinsă de frământări. Tuturor le e teamă de ciumă şi de strigoi şi de blesteme. Într-adevăr, Moscova s-a temut mult vara asta. Eu sunt Prinţesa de Serpuhov; pot trece cu uşurinţă de poartă. Îmbrăcată ca şi cum ai fi servitoarea mea, nu vei fi remarcată în cazul în care cineva chiar te vede.

— Dar tu...

— Spune-mi că nu e necesar, i-a întors-o Olga. Spune-mi că dacă las lucrurile aşa cum sunt nu-mi pun copiii în pericol, nici pe soţul meu, nici oraşul. Spune-mi toate astea şi voi fi bucuroasă să stau acasă.

Vasea nu putea să-i spună aşa ceva cu inima împăcată.

Olga şi Varvara au fost eficiente. Deşi aproape că n-au vorbit deloc, i-au găsit lui Vasea o rochie de servitoare. Olga a poruncit să i se pregătească imediat caii. Maria a implorat să-i fie permis să meargă.

— Scumpa mea, străzile sunt pline de oameni bolnavi, i-a spus Olga.

— Dar *tu* te duci, a spus Maria, cu revoltă în glas.

— Da, a spus Olga. Dar de tine nu ne putem lipsi, draga mea curajoasă.

— Ai grijă de ea, i-a spus Vasea dvorovoiului şi a strâns-o pe Maria în braţe cu putere.

Surorile au părăsit palatul Serpuhov atunci când amurgul începea să se lase. Trăsura închisă era sufocantă, iar soarele plutea roşu la orizont. De-afară se auzea zarva şi se simţea mirosul de putrefacţie din oraşul supraaglomerat. Vasea, în haine de servitoare, se simţea mai goală decât se simţise vreodată în haine de băiat.

— Trebuie să ne întoarcem la palatul tău înainte ca soarele să apună, i-a spus Vasea Olgăi, încercând din răsputeri să-şi păstreze vocea calmă.

Frica a început să o cuprindă din nou atunci când au plecat înapoi spre Moscova.

— Olga, dacă o să fiu prinsă, să te duci acasă fără mine, a continuat ea.

— Bineînțeles că așa o să fac, a spus Olga.

Olga nu avea de gând să facă un sacrificiu, măreț și prostesc în același timp, pentru sora ei, iar Vasea știa că Olga își asumase deja un risc mai mare decât și-ar fi dorit.

Timp de câteva clipe, au călătorit în tăcere.

— Nu știu ce să fac pentru Maria, a spus Olga deodată. Fac tot ce pot ca s-o apăr, dar îți seamănă prea mult. Le vorbește unor ființe pe care eu nu le văd și devine tot mai problematică cu fiecare săptămână.

— Nu poți s-o protejezi de ceea ce este, a spus Vasea. Locul ei nu e aici.

— Poate că așa e, a spus Olga. Dar în Moscova cel puțin o pot proteja de cei care îi vor răul. Ce se va întâmpla dacă oamenii îi vor afla secretul?

— Există o casă lângă un lac, într-un tărâm sălbatic, a spus Vasea încet. Acolo m-am dus după incendiile din Moscova. De-acolo este bunica noastră; și străbunica noastră. Magia e în sângele nostru. Eu o să mă întorc când se va sfârși totul. O să construiesc un loc care este în siguranță pentru oameni și pentru chyerti. Dacă Maria ar veni cu mine, ar crește în libertate. Ar putea să călărească, iar dacă își va dori să se mărite, ar putea s-o facă. Sau nu. Olia, se va irosi aici. Își va petrece toată viața suferind după ceva pe care nu va ști niciodată că l-a pierdut.

Ridurile de îngrijorare s-au accentuat în jurul gurii și al ochilor Olgăi, dar nu i-a răspuns surorii sale.

O nouă tăcere s-a așternut între ele. Apoi Olga a vorbit din nou, făcând-o pe Vasea să tresară.

— Cine a fost, Vasea?

Vasea și-a ridicat repede ochii spre Olga.

— Poți să fii sigură că am puțină intuiție măcar, a spus Olga, ca răspuns la privirea lui Vasea. Am văzut destule fete măritate.

— El, a spus Vasea, dându-și seama din nou că era emoționată, dar într-un fel diferit. El este... a continuat ea, dar s-a oprit. El nu este om, a recunoscut ea. El... este unul dintre spiritele nevăzute.

Vasea se aștepta ca Olga să fie șocată, dar sora ei doar s-a încruntat în timp ce ochii săi îi cercetau fața.

— Ai făcut asta de bunăvoie? a întrebat Olga.

Vasea nu știa dacă Olga ar fi fost mai oripilată dacă afla că fusese de acord. Dar adevărul nu era decât unul.

— Da, a spus ea. Mi-a salvat viața. De mai multe ori.

— Te-ai căsătorit?

— Nu, a spus Vasea. Nu știu... nu știu dacă ne putem căsători. Ce jurământ l-ar lega?

— Atunci trăiești în afara voinței lui Dumnezeu, a spus Olga cu tristețe. Îmi este teamă pentru sufletul tău.

— Mie nu, a spus Vasea. El... a început ea, fără să știe ce să spună... e o bucurie pentru mine, dar și un mare motiv de frustrare.

Olga a zâmbit ușor. Vasea și-a adus aminte că, demult, sora ei fusese o fetiță care visa dragoste și prinți cu părul negru. Olga a fost nevoită să renunțe la acele vise, după cum trebuie să facă femeile. Poate că nu i-a părut rău. Pentru că prințul era straniu și avea secrete; te trăgea într-o lume periculoasă.

— Ai vrea să-l cunoști? a întrebat-o Vasea deodată.

— Eu? a răspuns Olga, părând profund uimită, apoi a rostit hotărâtă. Da. Chiar și o fată îndrăgostită de un demon are nevoie de cineva care să negocieze în numele ei.

Vasea şi-a muşcat buzele, nesigură dacă să se bucure sau să se îngrijoreze.

Se apropiau de porţile palatului lui Dmitrii. Zgomotul oraşului se accentuase. O mulţime făcea zarvă la porţi. Vasea simţea cum i se ridică părul pe ceafă.

Apoi un glas melodios s-a ridicat deasupra strigătelor. A făcut mulţimea să tacă. A controlat-o.

O voce pe care Vasea o cunoştea. Cel mai mare sentiment de frică pe care l-a avut vreodată i-a străbătut trupul. I s-a tăiat respiraţia, iar pielea i s-a umplut de broboane de sudoare lipicioasă. Doar mâna neîndurătoare a Olgăi pe braţul ei a făcut-o să-şi revină.

— Să nu-ndrăzneşti să leşini, a spus Olga. Spui că poţi să te faci nevăzută. Va putea *el* să te vadă? Este un om sfânt. Şi ţi-a dorit moartea.

Vasea a încercat să gândească, în ciuda groazei care i se zbătea cu aripi malefice în craniu. Konstantin nu era un om sfânt, dar... putea să vadă chyerti acum. Ursul i-a dat această putere. Putea s-o vadă şi pe ea?

— Nu ştiu, a recunoscut Vasea.

Trăsura lor s-a oprit. Vasea avea impresia că se sufocă dacă nu ia o gură de aer proaspăt.

Vocea lui Konstantin s-a auzit din nou, calmă şi măsurată, chiar lângă trăsură. Vasea a trebuit să strângă din dinţi şi din pumni ca să nu scoată niciun sunet.

Acum se auzeau sunetele pe care le făcea mulţimea, dându-se la o parte fără tragere de inimă ca să-i lase să treacă. Olga stătea nemişcată pe perna ei de lână, părând netulburată, dar privirea ei s-a îndreptat cu îngrijorare asupra lui Vasea, care era palidă şi transpirată.

Vasea a reuşit să spună printre dinţi.

— Sunt bine, Olia. Doar că... îmi aduc aminte.

— Știu, a spus Olga, trăgând adânc aer în piept. Bine, a spus pe un ton hotărât. Ia-te după mine.

N-au avut timp să vorbească mai mult. Poarta a scârțâit și au ajuns în curtea Marelui Cneaz al Moscovei.

Soarele de seară cobora tot mai jos, iar Olga era orbitoare într-un turban acoperit de pietre prețioase, în timp ce părul ei lung era împletit cu fire de mătase și decorat cu podoabe de argint. Olga a ieșit prima din trăsură. Vasea, adunându-și curajul cu toate forțele, a ieșit în urma ei. Olga a luat-o imediat pe sora ei de braț, în aparență pentru sprijin. Dar Prințesa de Serpuhov deținea tot controlul; o trăgea pe Vasea spre treptele teremului, susținând-o când ezita.

— Nu privi în urmă, i-a șoptit Olga. O să intre pe poartă în orice clipă, dar teremul este în siguranță. Așteaptă puțin, apoi o să te trimit cu treabă; stai departe de ochii tuturor și-o să fie bine.

Planul ei părea bine pus la punct, dar când a privit spre soare a văzut că era și mai jos. Aveau cel mult o oră, iar Vasea avea mintea atât de blocată de frică și de amintiri groaznice, încât de-abia putea să gândească.

Vedea noul grajd construit pe ruinele celui vechi. Acum ajunseseră pe treptele teremului, pe care Vasea le urcase ultima dată pe întuneric ca s-o salveze pe Maria. Undeva în spatele ei se afla Konstantin Nikonovici, care aproape că o ucisese în cel mai crud mod cu putință. Iar acum avea regele haosului ca aliat.

Unde era Morozko acum? Unde erau Saşa și Serghei? Cum...?

Olga, cu alură regală, a mărit pasul. Au urcat treptele și au intrat. Vasea, luptând să-și păstreze calmul, s-a simțit în sfârșit ușurată când ușile teremului s-au închis

în spatele lor. Dar acum erau în camera de lucru pe care Kascei o împânzise cu iluziile lui și unde aproape că le ucisese pe ea și pe Maria...

Când Vasea a tras aer în piept s-a auzit ca un suspin, iar Olga i-a aruncat o privire dură, de parcă voia să spună: *să nu îndrăznești să renunți acum, surioară* – chiar în momentul în care Eudochia Dmitreevna, Mare Prințesă a Moscovei, a întâmpinat-o pe Olga cu bucurie. Închise în camerele lor neaerisite, Eudochia și femeile ei își doreau cu disperare orice schimbare în rutina de zi cu zi.

Vasea s-a furișat să se așeze lângă perete cu celelalte servitoare. De-abia putea respira din cauza fricii care o strângea ca o gheară. În orice clipă, Olga va hotărî că e în siguranță și...

Ușa teremului s-a deschis. Vasea a înlemnit.

Părul bălai al lui Konstantin strălucea în lumina slabă. Chipul lui era mai liniștit decât oricând, dar privirea îi era nedumerită, precaută.

Vasea s-a lipit de perete, ascunsă în umbră, chiar în momentul în care Olga și-a ridicat privirea, l-a văzut pe Konstantin și, deodată, a leșinat cu o precizie perfectă și o îndemânare neașteptată. A căzut chiar peste o masă cu aperitive și vin, care au devenit o imensă băltoacă lipicioasă.

Dacă jocul actoricesc al lui Saşa de la poartă fusese puțin forțat, aici toată lumea a fost dusă de nas de diversiunea creată de Olga. Imediat femeile s-au adunat în jurul ei; până și Konstantin, de la ușă, a făcut câțiva pași în interiorul camerei. Era suficient spațiu ca Vasea să treacă pe lângă el.

Nu te poate vedea. Crede asta, crede asta...

Vasea a rupt-o la fugă spre ușă.

Dar el putea s-o vadă. Vasea l-a auzit trăgându-şi răsuflarea şi şi-a întors capul.

Privirile lor s-au întâlnit.

Un amestec de uimire, groază, furie şi teamă i s-a întipărit pe chip. Lui Vasea îi tremurau picioarele, iar stomacul i s-a umplut de acid. Într-o clipă, de parcă au fost loviţi de fulger, amândoi au rămas neclintiţi, uitându-se unul la celălalt.

Apoi Vasea s-a întors şi a luat-o la fugă. Nu fugea dintr-un motiv nobil, cum ar fi să găsească hamul şi să pună capăt nebuniei aceleia. Nu, ea fugea să-şi salveze viaţa.

În spatele ei, a auzit uşa teremului dându-se de perete şi vocea puternică strigând. Dar Vasea deja dăduse buzna pe prima uşă care îi ieşise în cale. A trecut ca o fantomă pe lângă o cameră plină de războaie de ţesut, a ieşit din nou, coborând scările. Toată panica adunată în ultimele ore s-a revărsat; tot ce-şi dorea să facă era să fugă.

S-a strecurat prin altă uşă, a găsit camera goală şi, într-un efort disperat, s-a oprit şi s-a forţat să gândească limpede.

Hamul. Trebuie să găsească hamul. Înainte de apusul soarelui. Dacă ar putea doar să-i ţină pe toţi teferi până la miezul nopţii, poate că drumul prin Miezul Nopţii ar putea să-i salveze. Poate.

Sau poate va muri, ţipând.

Vasea a auzit voci chiar de partea cealaltă a uşii. Exista o a doua uşă, care ducea tot mai adânc în palatul lui Dmitrii; Vasea a dispărut pe acolo. A intrat într-un labirint de camere întunecate şi cu tavanul jos, multe dintre ele pline cu diferite lucruri: piei şi butoaie cu făină şi covoare de mătase. Alte camere adăposteau ateliere de ţesut, de tâmplărie şi de cizmărie.

Continuând să alerge înspăimântată, a ajuns într-o încăpere plină de suluri de lână și s-a ascuns în spatele baloților celor mai mari. A îngenuncheat și și-a scos micul cuțit de la cingătoare, apoi, cu degete tremurânde, s-a tăiat la mână și și-a întors brațul, astfel încât picăturile de sânge să cadă pe podea.

— Stăpâne, a spus ea, cu o voce în care se simțea că o podideau lacrimile, mă ajuți? Nu vreau să fac niciun rău casei ăsteia.

Dedesubt, în curte, Vasea a auzit înjurături, strigătele bărbaților și țipetele femeilor. Un servitor a venit în fugă în camera cu suluri.

— Se aude că e cineva în palat.

— O vrăjitoare!

— O fantomă!

Domovoiul pe jumătate invizibil al lui Dmitrii a ieșit de după un sul de lână.

— Ești în pericol aici, i-a șoptit el. Preotul te va omorî din ură, iar Ursul ca să-i facă în necaz fratelui său.

— Nu-mi pasă ce mi se-ntâmplă mie, atât timp cât sora și fratele meu trăiesc, a spus Vasea, dar bravada cuvintelor ei era contrazisă de vocea sa tremurătoare. Unde este vistieria?

— Urmează-mă, a spus domovoiul, iar Vasea a tras adânc aer în piept și l-a urmat.

Se felicita pentru fiecare bucățică de pâine pe care o dăduse spiritelor de casă, pentru că acum, toate acele simple ofrande, pâine și sânge, îi grăbeau pașii domovoiului prin labirintul nebunesc al palatului lui Dmitrii.

Tot mai jos, spre un coridor cu miros de pământ și o ușă imensă de fier. Vasea s-a gândit la peșteri și capcane. Continua să respire precipitat, mai repede decât o cerea efortul de a ajunge până acolo.

— Aici, a spus domovoiul. Repede.

În clipa următoare, Vasea a auzit zgomot de paşi grei, tropăind. Umbre se mişcau pe pereţi; avea doar un moment la dispoziţie.

Cuprinsă din nou de groază, a uitat că putea să devină invizibilă; a uitat să-l roage pe domovoi să-i deschidă uşa. În schimb, s-a aplecat, împinsă de sunetul de paşi de deasupra, şi a pus o mână pe uşa vistieriei. A împins cu putere, iar uşa a cedat. Cu răsuflarea tăiată, a dat buzna înăuntru şi s-a ascuns într-un colţ, în spatele unor scuturi de bronz.

Pe coridor s-au auzit voci.

— Am auzit ceva.

— Ţi s-a părut.

Pauză.

— Uşa e deschisă.

S-a auzit un scârţâit când uşa s-a deschis şi mai mult, apoi un pas greu.

— Nu e nimeni aici.

— Ce nătărău a lăsat uşa deschisă?

— Un hoţ?

— Cercetează camera.

După toate prin câte trecuse, oare aşa urmau s-o găsească şi s-o târască în oraş, unde o aştepta Konstantin?

Nu. Nu se va întâmpla asta.

Un trosnet de tunet s-a auzit dintr-odată afară, ca pentru a da voce atât fricii, cât şi curajului ei. Palatul s-a zguduit. Apoi s-a auzit un ropot brusc de ploaie.

Torţele bărbaţilor s-au stins. Vasea i-a auzit blestemând.

Îi tremurau mâinile. Sunetele furtunii, întunericul din jur, uşa masivă care s-a deschis la simpla ei atingere erau ca trei fragmente dintr-un coşmar. Realitatea se schimba prea repede ca să o mai poată înţelege.

Spaima bărbaţilor la auzul tunetului şi la întunericul care s-a lăsat dintr-odată i-a dat puţin răgaz, dar atât. Bărbaţii urmau să-şi aprindă din nou torţele. Vor cerceta încăperea şi o vor găsi. *Putea* oare să devină invizibilă de data asta, atunci când o vor căuta în camera aceasta mică?

Vasea nu era sigură, aşa că, în schimb, a strâns din pumni şi s-a gândit la Morozko. S-a gândit la somnul profund ca moartea pe care regele iernii îl ţinea în mâinile lui. Bărbaţii vor adormi. Doar dacă Vasea putea să uite că erau treji.

Vasea a reuşit, iar bărbaţii au fost cuprinşi de somn. S-au prăbuşit pe podeaua de pământ a vistieriei. Strigătele lor au încetat.

Morozko a apărut, în timpul cât i-a luat să clipească o dată. Nu ea îi adormise pe bărbaţi. *El* o făcuse. Morozko era acolo, chiar el, în carne şi oase, în vistierie, cu ea.

Acum regele iernii şi-a îndreptat ochii palizi spre ea. Vasea l-a privit fix. Chiar era el, atras spre ea într-un fel, în timp ce ea îşi aducea aminte de puterea lui; ca şi cum să-l cheme pe regele iernii era un lucru mai uşor decât să cheme somnul.

Invocat. L-a invocat pe Morozko de parcă era un spirit rătăcitor.

Şi-au dat amândoi seama în acelaşi timp. Uimirea de pe chipul lui era la fel de profundă ca a ei.

Timp de o clipă au rămas în tăcere.

— O furtună cu tunete, Vasea? a spus el în cele din urmă, cu efort vădit.

— N-am fost eu, a şoptit ea, printre buzele uscate. S-a-ntâmplat pur şi simplu.

— Nu, nu s-a-ntâmplat pur şi simplu, a spus Morozko dând din cap. Iar acum, din cauza ploii, e suficient de

întuneric afară. Nu mai e cazul ca el să tragă de timp. Nechibzuito, nu-i pot distrage atenţia dintr-o pivniţă!

Morozko nu era rănit, dar arăta răvăşit, într-un fel pe care Vasea nu-l putea defini, iar ochii lui erau neliniştiţi. Arăta de parcă se luptase. Probabil chiar o făcuse, până când l-a adus ea aici fără să vrea.

— N-am vrut, a spus ea încet. Eram atât de speriată.

Realitatea o înconjura ca o pânză bătută de vânt. Nu era sigură dacă el chiar era acolo sau dacă şi-l imagina.

— *Sunt* atât de speriată.

Fără să se gândească, şi-a făcut mâinile căuş şi, dintr-odată, flăcări albastre i-au apărut în palme, astfel încât îi putea vedea faţa clar. Foc în mâinile ei... Nu o ardea. Era pe punctul de a izbucni într-un râs nebunesc, în timp ce un sentiment de teroare oarbă se amesteca cu noua ei putere.

— Konstantin m-a văzut, a zis ea. Am fugit. Eram atât de speriată; nu m-am putut abţine să-mi aduc aminte. Aşa că am chemat o furtună. Iar acum eşti aici. Doi diavoli şi doi oameni... a continuat ea, deşi ştia că nu avea niciun sens ce spunea. Unde este hamul?

Vasea s-a uitat în jur, ţinând flăcările în mână de parcă erau nişte felinare obişnuite.

— Vasea, i-a spus Morozko. Destul cu magia. Opreşte-te. Destul pentru o singură zi. O să-ţi răsucească mintea până când o s-o iei razna.

— Nu mintea mea se răsuceşte, a spus ea, ridicând flăcările între ei doi. Tu eşti, nu-i aşa? Totul în jur se răsuceşte, toată lumea.

Vasea tremura; flăcările pâlpâiau.

— Nu e nicio diferenţă între lumea din exterior şi cea din interior, a spus regele iernii. Strânge palmele. Opreşte-te.

A deschis ușa puțin ca să intre o rază de lumină de pe coridor. Apoi s-a întors din nou spre ea, i-a luat mâinile într-ale lui și i-a închis degetele în jurul flăcărilor. Focul a dispărut la fel de repede cum a apărut.

— Vasea, însăși prezența fratelui meu îi face pe oameni să le fie frică și, odată cu ea, vine și nebunia. Tu trebuie să...

Vasea de-abia l-a auzit. Tremurând, a căutat în jurul ei hamul de aur. Unde era Olga? Ce făcuse Konstantin? Ce făcea el acum? Vasea s-a îndepărtat de Morozko și a îngenuncheat lângă un cufăr imens cu lacăt de fier. Când a împins capacul, s-a deschis. Bineînțeles că s-a deschis. Într-un coșmar nu existau încuietori. Era într-un vis; putea să facă ce voia. Chiar se afla într-o pivniță, era fugară, se întorsese în Moscova, invocase un zeu al morții?

— *Destul*, i-a spus Morozko din spate. O să înnebunești gândindu-te la toate lucrurile imposibile, a continuat el, în timp ce mâinile lui reci și străvezii i s-au așezat pe umeri. Vasea, ascultă, ascultă, *ascultă-mă*.

Vasea tot nu-l auzea; se uita fix la conținutul cufărului, de-abia observând cât de rău îi tremurau mâinile.

De data asta, Morozko a ridicat-o de jos, a întors-o spre el și a privit-o în față.

A rostit ceva dur în bărbie și i-a zis:

— Spune-mi lucruri care sunt adevărate. *Spune-mi*.

Vasea se holba la el, însă fără să-l vadă și, începând să râdă isteric, i-a spus:

— Nimic nu e real. Miezul Nopții e un loc, iar afară e o furtună apărută dintr-o seară senină, iar tu nu erai aici, dar acum ești, iar eu sunt *atât de speriată*...

— Te cheamă Vasilisa Petrovna, a spus el pe un ton întunecat. Tatăl tău a fost un boier din provincie pe nume Piotr Vladimirovici. Când erai mică ai furat prăjituri cu

miere... nu, uită-te la mine, a continuat el, ridicându-i forțat fața ca să se uite în ochii lui.

Morozko nu s-a oprit din tirada lui ciudată, îi spunea în continuare lucruri adevărate, care nu făceau parte din coșmar.

— Apoi calul tău a fost ucis de gloată, a spus el, fără milă.

Vasea s-a smucit în strânsoarea lui, negând că ar fi fost adevărat. Poate că aici, în acest coșmar unde orice era posibil, avea puterea să facă astfel încât Solovei să nu fie mort, s-a gândit ea dintr-odată. Dar Morozko a zgâlțâit-o, i-a ridicat bărbia astfel încât să se uite iar în ochii lui, i-a vorbit în ureche, iar vocea iernii se auzea în această pivniță neaerisită, aducându-i aminte de bucuriile ei, de greșelile ei, de iubirile și defectele ei, până când și-a venit în fire, tulburată, dar în stare să gândească.

Vasea și-a dat seama cât de aproape fusese de nebunie, în acea vistierie întunecată, unde realitatea se prăbușea ca un copac putred. Și-a mai dat seama și ce se întâmplase cu Kascei, cum devenise un monstru.

— Maică măiculiță, a spus ea, trăgând aer în piept. Ded Grib mi-a zis că magia îi face pe oameni s-o ia razna. Dar nu l-am înțeles cu adevărat...

Morozko s-a uitat atent în ochii ei, apoi o încordare greu de definit i-a părăsit trupul.

— De ce crezi că doar un mic număr de oameni fac vrăji? a întrebat-o el, revenindu-și și făcând un pas în spate.

Vasea încă simțea strânsoarea degetelor lui, și-a dat seama cu câtă forță o apucase. La fel de puternic cum îl prinsese și ea pe el.

— Chyertii fac vrăji, a spus ea.

— Chyertii fac scamatorii, a spus el. Bărbaţii şi femeile sunt mult mai puternici, a continuat el, apoi s-a oprit. Sau înnebunesc.

Morozko a îngenuncheat în faţa cufărului pe care îl deschisese Vasea.

— Şi este mai uşor să cazi pradă fricii şi nebuniei când Ursul e departe.

Vasea a tras adânc aer în piept şi a îngenuncheat lângă el, în faţa cufărului deschis.

Înăuntru era hamul de aur.

Vasea mai văzuse hamul de două ori înainte, o dată în lumina zilei, pe capul lui Pajar, şi încă o dată într-un grajd întunecat, unde aurul pălea în comparaţie cu splendoarea iepei. Dar de data asta era aşezat pe o pernă delicată, strălucind cu o lumină neplăcută.

Morozko a luat hamul în mâini, iar părţile lui i se revărsau ca apa printre degete.

— Niciun chyert nu e capabil să făurească aşa ceva, a spus el, întorcându-l pe partea cealaltă. Nu ştiu cum a reuşit Kascei, a continuat pe un ton între admiraţie şi groază. Dar cred că va lega pe oricine îl poartă, om sau spirit.

Vasea a întins mâinile tremurânde spre ham. Aurul era greu, dar flexibil, iar zăbala era un lucru îngrozitor cu ţepi. Vasea s-a cutremurat gândindu-se la cicatricile de pe capul lui Pajar. A desfăcut repede curelele şi cataramele, frâiele şi partea care se pune pe cap, astfel încât acum ţinea în mână două frânghii de aur. A aruncat zăbala pe podea. Celelalte bucăţi erau în mâinile ei ca nişte şerpi nemişcaţi.

— Poţi să foloseşti astea? l-a întrebat pe Morozko, întinzându-i-le.

— Nu, a spus el atingând aurul, ezitând. Este magie făcută de muritori pentru muritori.

— Bine, a zis Vasea.

Și-a înfășurat frânghiile de aur în jurul fiecărei încheieturi, asigurându-se că le va putea desface repede, la nevoie.

— Atunci hai să mergem să-l găsim.

De afară s-a auzit din nou tunetul.

23

Credință și frică

Konstantin a liniștit mulțimea de la porțile palatului Marelui Cneaz al Moscovei. Caii de la trăsura Prințesei de Serpuhov erau deshămați; prințesa deja dispăruse împreună cu servitoarea ei în interiorul teremului.

Într-o bună zi, a gândit Konstantin înverșunat, nu-i va mai liniști pe locuitorii Moscovei, ci-i va convinge din nou să comită fapte sângeroase. Își aducea aminte de puterea pe care a avut-o în noaptea aceea: mii de oameni, cu toții gata să-i asculte vorbele.

Își dorea acea putere.

Curând îi promisese diavolul. *Curând.* Dar acum trebuia să se întoarcă la Marele Cneaz și să se asigure că Dmitrii nu-și va pleca urechea la nimic din ce-i va spune Aleksandr Peresvet.

S-a întors ca să străbată curtea și a văzut o creatură mică, ca un fuior de fum, care îi bloca calea.

— Biet neghiob, a spus dvorovoiul Olgăi.

Konstantin l-a ignorat, cu buzele strânse, și a străbătut curtea cu pași mari.

— Te-a mințit, să știi. Ea n-a murit.

Contrar obiceiului lui, Konstantin şi-a încetinit paşii şi a întors capul.

— Ea?

— Ea, a spus dvorovoiul. Du-te în terem acum şi vezi cu ochii tăi. Ursul îi trădează pe toţi cei care îl urmează.

— Nu m-ar trăda, a spus Konstantin, uitându-se cu scârbă la dvorovoi. Are nevoie de mine.

— Vezi cu ochii tăi, l-a îndemnat dvorovoiul din nou, în şoaptă. Şi ţine minte... eşti mai puternic decât el.

— Eu sunt doar un om; el este demon.

— Şi înrobit de sângele tău, i-a şoptit dvorovoiul. Când va veni vremea, ţine minte asta, a continuat el şi, zâmbind, i-a arătat cu degetul spre treptele teremului.

Konstantin a ezitat, dar în cele din urmă s-a întors spre clădire.

Nici nu şi-a dat seama ce i-a spus servitoarei, dar trebuie să fi funcţionat, pentru că a intrat pe uşă, unde a rămas timp de o clipă, clipind în întuneric. Prinţesa de Serpuhov, fără ca măcar o dată să se uite la el, a leşinat. Konstantin a simţit imediat un sentiment de scârbă. Era doar o femeie care a venit să-şi viziteze prietenele.

Apoi o servitoare a fugit spre uşă, iar el a recunoscut-o.

Vasilisa Petrovna.

Trăia.

Timp de o clipă lungă şi încărcată de electricitate, Konstantin a rămas locului holbându-se. Avea o cicatrice pe faţă, iar părul negru îi era tuns scurt, dar era ea.

Apoi fata a luat-o la fugă, iar el a strigat fără să ştie ce spune. A urmărit-o orbeşte, uitându-se de jur împrejur ca să vadă unde s-a dus – doar ca să-l vadă pe Urs în curte.

Medved trăgea un om după el. Sau... nu era om. Un alt diavol. Al doilea diavol avea ochii lipsiţi de culoare şi vigilenţi, şi, într-un mod straniu, îi era familiar. Conturul

trupului său părea să se contopească cu umbrele zilei care era pe sfârșite.

— E aici, i-a spus Konstantin cu o voce răgușită Ursului. Vasilisa Petrovna.

Timp de o secundă, i s-a părut că cel de-al doilea diavol zâmbește. Ursul s-a întors și l-a lovit peste față.

— Ce pui la cale, frate? a întrebat el. O văd în ochii tăi. E ceva acolo. De ce-ai lăsat-o să se întoarcă aici? Ce are de gând?

Diavolul n-a spus nimic. Ursul s-a întors spre Konstantin.

— Cheamă oamenii; du-te și adu-o, om al Domnului.

Konstantin nu s-a mișcat.

— Știai, a spus el. Știai că trăiește. Ai mințit.

— Am știut, a spus diavolul, pierzându-și răbdarea. Dar ce importanță are? Ea o să moară acum. Vom avea amândoi grijă să se întâmple asta.

Konstantin a rămas fără cuvinte. Vasea supraviețuise. Până la urmă, ea a câștigat. Chiar și propriul lui monstru fusese de partea ei. Îi păstrase secretul. Oare toată lumea era împotriva lui? Nu doar Dumnezeu, ci și diavolul? Pentru ce fusese totul: suferința și morții, gloria și cenușa, căldura și rușinea acelei veri?

Ursul umpluse golul din credința lui cu însăși prezența lui electrizantă, iar Konstantin reușise, în ciuda reticențelor lui, să creadă în ceva nou. Nu într-un crez, ci în realitatea puterii. În alianța cu monstrul *lui*.

Acum încrederea s-a făcut praf la picioarele lui.

— M-ai mințit, a spus Konstantin din nou.

— Eu mint, a spus Ursul, încruntându-se.

Cel de-al doilea diavol a ridicat capul și s-a uitat de la unul la celălalt.

— Te-aș fi putut preveni, frate, a spus el, cu vocea pierdută și obosită. Despre minciună.

În acel moment, s-au întâmplat două lucruri.

Cel de-al doilea diavol a dispărut brusc, ca și cum nici n-a fost acolo. Ursul a rămas holbându-se la mâinile lui goale.

Iar Konstantin, în loc să se ducă și să li se alăture gărzilor în căutarea lui Vasea, s-a repezit înapoi în terem, fără niciun cuvânt, disperat, cu sufletul arzând de ceea ce avea să facă.

Domovoiul cu ochi sălbatici i-a întâlnit pe Vasea și pe Morozko la ușa vistieriei.

— Ce se-ntâmplă? l-a întrebat Vasea.

— E întuneric acum; Ursul o să-i lase să intre! a strigat creatura, cu tot părul ridicat de frică. Dvorovoiul nu poate ține porțile închise, iar eu nu cred că pot apăra casa.

S-a auzit un alt trăsnet.

— Fratele meu a terminat-o cu subtilitățile, a spus Morozko.

— Haide, a zis Vasea.

Au dat buzna afară din palat, pe un balcon, și s-au uitat la felul în care se transformase peisajul. Ploua cu putere și într-un ritm constant, iar cerul era luminat de scânteierile intermitente ale fulgerelor. Curtea era deja înecată în noroi, dar în mijloc se afla un grup de bărbați țintuiți locului într-un mod straniu.

Vasea, mijind ochii din cauza ploii, a văzut că erau gărzile. Erau gărzile Olgăi și ale lui Dmitrii; și erau toți tulburați de ceea ce vedeau.

Grupul pe care îl formaseră s-a împrăștiat. Vasea l-a zărit pe Konstantin Nikonovici, cu părul lui bălai ud, stând în mijlocul curții.

O prinsese pe sora ei, Olga, de braț.

Ținea un cuțit la gâtul prințesei.

Vocea lui frumoasă striga numele lui Vasea.

Din câte putea ea să vadă, gărzile oscilau între teama pentru viaţa prinţesei şi supunerea uluită faţă de preotul nebun. Au rămas cu toţii nemişcaţi; poate că vreuna dintre gărzi ridica vocea împotriva lui Konstantin, însă nu se auzea din cauza ploii. Dacă vreunul dintre bărbaţii din gardă se apropia, atunci Konstantin se dădea înapoi, ţinând cuţitul la gâtul Olgăi.

— Ieşi să te văd! urla Konstantin. Vrăjitoareo! Ieşi sau o omor.

Primul instinct copleşitor al lui Vasea a fost să o ia la fugă spre sora ei, dar s-a forţat să stea pe loc şi să gândească. Oare dacă ieşea i-ar fi câştigat Olgăi puţin timp? Poate, dacă Olga se dezicea de ea. Cu toate astea, Vasea a avut un moment de ezitare. Ursul stătea în spatele preotului, dar Medved nu se uita la Konstantin. Privirea lui era îndreptată spre întunericul care se îneca în ploaie.

— Cheamă morţii, a spus Morozko, cu ochii pe fratele lui. Trebuie s-o scoţi pe sora ta din curte.

Vorbele lui au făcut-o să se hotărască.

— Vino cu mine, a spus ea, adunându-şi curajul şi păşind cu capul gol în ploaie.

Era posibil ca gărzile să n-o recunoască în asfinţitul bântuit de furtună pe fata despre care ştiau că murise, dar privirea lui Konstantin s-a îndreptat spre ea imediat ce a păşit în curte, iar el a amuţit complet, uitându-se la Vasea cum se apropie.

Prima dată, unul dintre paznici a întors capul, apoi un altul. Vasea i-a auzit vorbind:

— Nu este...?

— Nu, nu se poate.

— Ba da. Sfântul Părinte ştia.

— O fantomă?

— O femeie.

— O vrăjitoare.

Acum armele lor se îndreptau spre ea, dar Vasea i-a ignorat. Ursul, preotul, sora ei – doar pe ei îi vedea.

Între ea și Konstantin era o asemenea intensitate de furie și amintiri dureroase, încât până și gărzile au simțit, pentru că i-au făcut fetei loc să treacă. Dar și-au închis rândurile din nou după ce a trecut, cu săbiile în mână.

În mintea lui Vasea era foarte clară imaginea ultimei dăți când l-a înfruntat pe Konstantin Nikonovici. Atât sângele calului ei, cât și propria ei viață stăteau între ei atunci.

Acum, Olga era prinsă la mijloc în furia lor; Vasea și-a amintit de cușca de foc și o frică de moarte a cuprins-o.

Dar vocea ei n-a tremurat.

— Sunt aici, a spus Vasea. Dă-i drumul surorii mele.

Konstantin n-a fost în stare să-i răspundă imediat. Ursul a vorbit în schimb. Era doar în mintea ei sau a văzut pe fața lui o fluturare de neliniște?

— Încă ești în toate mințile? a întrebat-o Ursul pe Vasea. Ce păcat. Îmi pare bine să te revăd, frate, a adăugat el către Morozko. Ce vrăji te-au smuls din mâna mea mai devreme...?

S-a oprit, uitându-se de la Vasea la regele iernii.

— Aha, a spus el încet. Ceva mai puternic decât m-am așteptat: puterea ei și legătura voastră. Ei bine, nu mai contează. Speri să pierzi iar?

Morozko nu i-a răspuns. Ochii lui priveau spre poartă, ca și cum ar fi putut vedea dincolo de lemnul cu ținte de bronz.

— Grăbește-te, Vasea, i-a spus el.

— Nu te poți împotrivi, a zis Medved.

Konstantin a tresărit la auzul vocii Ursului. Cuțitul lui sfâșia vălul de pe fața Olgăi.

— Ce vrei, părinte? l-a întrebat Vasea pe Konstantin, de parcă ar fi vorbit cu un cal speriat.

Konstantin nu i-a răspuns, iar Vasea și-a dat seama că nici el nu știa. Toate rugăciunile lui nu i-au adus decât tăcere din partea lui Dumnezeu. Faptul că și-a dat sufletul Ursului nu i-a câștigat nici sinceritatea și nici loialitatea demonului.

În strânsoarea dureroasă a urii lui de sine, Konstantin voia s-o rănească prin orice mijloace și nu s-a gândit mai departe de lucrul ăsta.

Mâinile îi tremurau. Doar turbanul și vălul Olgăi o apărau de cuțitul călugărului. Ursul a privit blajin către scena care se derula acolo, sorbind emoția pură care se revărsa, dar atenția lui era în continuare concentrată pe lumea din afara zidurilor lui Dmitrii.

Olga era albă ca varul, dar își menținea înfățișarea demnă. Privirea ei a întâlnit-o pe cea a lui Vasea, fără nicio ezitare, ci cu încredere.

— Mă las pe mâna ta, părinte, i-a spus Vasea lui Konstantin, arătându-i palmele deschise. Dar trebuie s-o lași pe sora mea să intre în terem, las-o să se întoarcă la femei.

— Vrei să mă păcălești, vrăjitoareo? a spus Konstantin cu o voce care nu-și pierduse nimic din frumusețe, dar care nu mai avea niciun control. Ai cedat focului, dar a fost doar un șiretlic. Crezi c-o să mă păcălești din nou? Tu și diavolii tăi. Legați-i mâinile, a spus el către gărzi. Legați-o de mâini și de picioare. O s-o țin într-o capelă, acolo unde diavolii nu pot intra neinvitați, iar ea nu mă poate păcăli din nou.

Gărzile s-au foit neliniștite, dar niciunul dintre bărbați nu s-a dus spre ea.

— Acum! a ţipat Konstantin, dând din picior. Dacă nu vreţi ca diavolii ei să vină să ne ia pe toţi!

Privirea lui a trecut cu groază de la Morozko, care stătea aproape de Vasea, la Ursul de lângă el, la chyertii de casă care se adunaseră în curte, uitându-se.

Nu se uitau la ce se întâmpla în curte, se uitau spre porţi. În ciuda ploii, Vasea a simţit un damf de putreziciune. O fluturare de triumf juca pe buzele Ursului. Nu mai era timp. Trebuia s-o ia pe Olia de-acolo.

Un nou glas s-a auzit în tăcerea tensionată.

— Părinte Sfânt, ce se-ntâmplă aici?

Dmitrii Ivanovici a venit cu paşi mari în curte. Servitorii s-au împrăştiat, nebăgaţi în seamă, în spatele lui; părul lui lung şi blond era închis la culoare din cauza ploii, aşezându-se în cârlionţi sub pălărie. Paznicii au rupt rândurile ca să-l lase pe Marele Cneaz să treacă. Dmitrii s-a oprit în mijlocul cercului de oameni şi a privit-o pe Vasea direct în ochi. Chipul lui avea o expresie întrebătoare, dar, a observat Vasea, nu era nedumerit. Vasea s-a uitat în ochii lui Dmitrii cu un sentiment de speranţă neaşteptată.

— Vezi? s-a răstit Konstantin, fără s-o slăbească pe Olga din strânsoare.

Şi-a mai recăpătat controlul asupra vocii, iar cuvântul s-a auzit ca o lovitură de pumn.

— Acolo este vrăjitoarea care a dat foc Moscovei. Am crezut că a fost pedepsită după cum merita, dar, prin magie neagră, e chiar aici.

De data asta, gărzile au fost de acord cu el. O duzină de săbii au fost îndreptate spre pieptul lui Vasea.

— Mai ţine-i câteva minute, i-a spus Ursul lui Konstantin. Şi ne vom bucura de victorie.

O umbră de furie i-a trecut lui Konstantin pe chip.

— Vasea, spune-i lui Dmitrii să se retragă, a spus Morozko. Nu mai e timp.

— Dmitrii Ivanovici, trebuie să intrăm în palat, a spus Vasea. Acum.

— Chiar eşti vrăjitoare, i-a spus Dmitrii pe un ton de gheaţă. Jur pe domnia mea că te vei întoarce în foc. Noi nu lăsăm vrăjitoarele să trăiască. Sfinte Părinte, i-a spus el lui Konstantin. Te rog. Femeile acestea vor suporta amândouă cea mai dură judecată, dar trebuie să fie o judecată înaintea tuturor oamenilor, nu în noroiul din curtea mea.

Konstantin a ezitat.

— Minciuni, a spus Ursul deodată printre dinţi. Minte. Ştie. I-a spus călugărul.

Poarta s-a zdruncinat şi ţipete s-au auzit din oraş. Cerul ploios a fost străbătut de fulgere.

— Înapoi! s-a răstit Morozko dintr-odată.

De data asta, oamenii l-au auzit. Capetele s-au întors neliniştite, întrebându-se cine a vorbit. Pe chipul lui Morozko se citea groaza.

— Intraţi acum la adăpostul zidurilor sau veţi muri cu toţii înainte de răsăritul lunii.

Miasma purtată de vânt îi dădea fiori lui Vasea. Alte ţipete s-au auzit din oraş. La lumina fulgerelor, se vedea dvorovoiul cu ambele mâini pe porţile care se zgâlţâiau.

— Părinte, *te implor*, i-a spus Vasea lui Konstantin, şi s-a aruncat în genunchi, în noroi, la picioarele lui.

Ochii preotului s-au uitat în jos la ea, timp de o clipă, dar a fost suficient. Dmitrii a sărit spre Olga şi a tras-o din mâinile preotului chiar în clipa în care porţile s-au deschis larg. Cuţitul lui Konstantin s-a prins în vălul Olgăi şi i l-a sfâşiat pe o parte, dar Olga n-a fost rănită, iar Vasea s-a ridicat în picioare şi a încercat să se dea înapoi.

Strigoii au intrat în curtea Marelui Cneaz al Moscovei.

Ciuma n-a avut efecte atât de dezastruoase în vara aceea, pe cât ar fi putut să aibă. Nu a fost la fel de rău cum fusese cu zece ani în urmă; nu s-a răspândit decât printre săracii Moscovei, asemenea unor surcele care nu luau foc pe de-a-ntregul.

Dar strigoii erau oamenii care muriseră cuprinși de frică și ei erau cei de care se putea folosi Ursul. Ei erau cei care pătrundeau acum pe poartă. Unii erau îmbrăcați în hainele în care fuseseră înmormântați, alții erau goi, iar trupurile lor erau însemnate de umflăturile negre care îi omorâseră. Lucrul cel mai cumplit era că în ochii lor încă se afla acea frică. Încă le era frică și căutau în întuneric orice le-ar fi fost familiar.

Una dintre gărzile lui Dmitrii a strigat, holbându-se:

— Părinte Sfânt, salvează-ne!

Konstantin n-a scos niciun sunet; rămăsese încremenit, ținând cuțitul în mână. Vasea voia să-l omoare cum nu-și mai dorise niciodată să omoare pe cineva. Voia să-i înfigă cuțitul acela în inimă.

Dar nu era timp. Familia ei însemna mai mult pentru ea decât propria ei suferință.

Puse în fața tăcerii lui Konstantin, gărzile au început să se retragă, pierzându-și curajul. Dmitrii o sprijinea în continuare pe Olga; pe neașteptate, a întrebat-o pe Vasea, cu o voce clară și calmă:

— Strigoii aceia pot fi uciși ca oamenii, Vasea?

Vasea i-a transmis răspunsul pe care Morozko i-l șoptea în ureche.

— Nu. Focul și rănile îi pot încetini, dar atât.

Dmitrii s-a uitat spre cer cu o privire enervată. Ploua în continuare cu găleata.

— Foc, nu. Atunci răni, a spus el și a ridicat glasul ca să dea ordine clare.

Dmitrii nu avea forța cu care Konstantin controla mulțimea și nici vocea lui de o frumusețe suavă, dar glasul său era puternic și plin de energie, chiar vesel, încurajându-și oamenii. Dintr-odată aceștia nu mai erau un grup de bărbați speriați, care se dădeau înapoi din fața unui lucru îngrozitor. Brusc, deveniseră războinici, strânși să dea piept cu dușmanul.

Chiar la timp. Săbiile lor s-au ridicat fără ezitare în momentul în care strigoii se îndreptau spre ei, alergând cu gurile căscate. Tot mai mulți moroi intrau pe poartă. O duzină – mai mulți.

— Morozko! s-a răstit Vasea. Poți...?

— Pot să-i dobor dacă îi ating, a spus el. Dar nu-i pot controla pe toți.

— Trebuie să intrăm în palat, a spus Vasea.

Vasea o sprijinea pe Olga acum; sora ei, obișnuită cu podelele lustruite ale teremului ei, abia se ținea pe picioare în curtea noroioasă. Dmitrii se dusese înainte cu oamenii lui și ai Olgăi; formaseră un scut în jurul femeilor, cu armele ridicate, dându-se în spate spre ușa palatului.

Konstantin stătea nemișcat în ploaie, de parcă înghețase. Ursul stătea lângă el, cu ochii scânteietori, chemându-și armata, vesel.

Primii upiri s-au ciocnit cu gărzile lui Dmitrii. Un bărbat a țipat. Konstantin a tresărit. Un tânăr, nu trecut cu mult de vârsta adolescenței, deja era la pământ cu gâtul sfâșiat.

Atingerea lui Morozko a fost ușoară, dar pe chip avea o privire sălbatică în momentul în care l-a trimis pe acel upir înapoi în pământ și s-a întors să facă la fel cu alți doi.

Vasea știa că ea și Olga nu aveau cum să ajungă până la ușă. Tot mai mulți upiri intrau în curtea luminată de

fulgere. Scutul format din gărzi a fost încercuit și doar trupurile lor fragile stăteau între Olga și...

Trebuia să-l lege pe Urs. Trebuia.

Vasea i-a strâns mâna surorii ei.

— Trebuie să-i ajut, Olia, a spus ea.

— Mă descurc, a spus Olga pe un ton hotărât. Domnul fie cu tine, a continuat ea, împreunându-și mâinile ca să se roage.

Vasea i-a dat drumul brațului surorii ei și s-a dus lângă Dmitrii Ivanovici, care stătea umăr lângă umăr cu oamenii lui.

Bărbații îi țineau pe strigoi departe cu sulițele, iar pe fețele lor se citea groaza. Dmitrii a trebuit să facă un pas înainte și să decapiteze un moroi, iar un altul a venit în fugă, profitând de ruptura din rând.

Vasea și-a strâns pumnul și a uitat că strigoiul nu ia foc.

Creatura a fost cuprinsă de flăcări, apoi un altul, apoi un al treilea. Nu au ars prea mult timp; ploaia a stins focul, iar strigoii au continuat să se apropie, înnegriți și gemând.

Dar Dmitrii a văzut. Pe când strigoiul aflat aproape de el a fost cuprins de flăcări, sabia lui a lovit prin apă și prin foc, lucind, și i-a tăiat capul moroiului.

Dmitrii a rânjit la Vasea cu o bucurie sinceră. Prințul avea sânge pe obraz.

— Știam că ai puteri necurate, a spus el.

— Fii recunoscător, vărule, i-a răspuns Vasea.

— O, sunt, a spus Marele Cneaz al Moscovei, iar zâmbetul lui i-a dat încredere lui Vasea, în ciuda ploii torențiale și a curții pline de creaturi de coșmar. Dar sper că poți mai mult de-atât... verișoară, a continuat el, cercetând curtea.

Vasea s-a surprins zâmbind de faptul că în sfârșit cneazul recunoștea gradul de rudenie dintre ei. Chiar în momentul acela Dmitrii și-a înfipt sabia într-un upir și a

sărit înapoi, în ultimul moment, ca să fie protejat de suliţele oamenilor săi. Vasea a incendiat încă trei upiri, însă au fost stinşi de ploaie. Strigoii se fereau acum de săbiile bărbaţilor şi erau îngroziţi de mâinile lui Morozko. Dar zeul morţii era doar un spectru în ploaie, o siluetă neagră singuratică şi îndârjită, iar şase dintre gărzi erau deja la pământ, nemişcate.

Ursul a devenit imens, hrănit de căldura verii, de boală şi de suferinţă, iar lui Vasea i se părea că vocea lui era mai puternică decât tunetele, ordonându-i armatei sale să înainteze. Medved nu mai arăta ca un om; avea înfăţişarea unui urs, cu umerii atât de laţi, încât acoperea stelele.

Dmitrii şi-a înfipt sabia într-un alt upir, dar spada s-a blocat. Cneazul n-a vrut să renunţe la ea, iar Vasea l-a tras înapoi la timp în siguranţa scutului format de gărzile lui. Acum scutul era mai mic.

— Sunteţi răniţi amândoi, a spus Olga, cu vocea tremurându-i puţin, iar Vasea, privind în jos, a văzut că sângera; ea avea o zgârietură pe braţ, iar Dmitrii pe obraz.

— Nu-ţi fie frică, Olga Vladimirova, i-a spus Dmitrii.

Cneazul încă zâmbea, vesel şi calm, iar Vasea a înţeles din nou de ce fratele ei i-a acordat acestui om atâta loialitate.

Din cercul de paznici, un bărbat a ţipat, iar Morozko a sărit într-acolo prea târziu pentru a-l salva. Ursul a râs când Morozko a făcut strigoiul să dispară. Moroii veneau în continuare în curte.

— Unde e Saşa acum? l-a întrebat Vasea pe Dmitrii.

— S-a dus la mănăstire după Serghei, bineînţeles, a spus Marele Cneaz. L-am trimis imediat ce preotul a înnebunit. Şi am făcut bine. Aceasta e treabă de preoţi, nu de soldaţi; o să murim dacă nu primim ajutor.

A spus asta pe un ton firesc: doar cântărea şansele oamenilor lui. Apoi ochii lui mijiţi l-au găsit pe Konstantin,

care stătea nemișcat lângă umbra amenințătoare a Ursului. Era moarte în umbra aceea. Strigoii nu-l băgau de seamă pe preot.

— Știam că preotul punea ceva la cale din felul în care bătea monedă pe răutatea vărului meu, a spus Dmitrii cu răsuflarea tăiată, în timp ce decapita un alt strigoi. L-am aruncat pe Saşa la închisoare doar ca să-l fac pe Konstantin să-şi dea arama pe față. Când m-am dus să-l văd, Saşa mi-a spus tot. Şi chiar la timp. Am crezut că preotul e un şarlatan, dar nu m-aş fi gândit niciodată...

Lui Dmitrii i se părea că preotul controlează singur morții. Nu-l putea vedea pe Urs. Vasea știa mai bine despre ce era vorba. Vedea chipul lui Konstantin chinuit în sclipirile fulgerelor; vedea şi chipul Ursului, feroce, bucuros, îndârjit.

— Trebuie să ajung la Konstantin, a spus Vasea. Stă lângă diavolul care a provocat toate astea. Dar n-am cum să străbat curtea fără să-mi pun viața în pericol.

Dmitrii şi-a ţuguiat buzele, dar n-a spus nimic. După o scurtă pauză, a dat din cap o dată, s-a întors şi a început să le dea oamenilor lui ordine clare.

— N-ai nicio putere asupra morților, i-a şoptit dvorovoiul la ureche lui Konstantin.

Konstantin de-abia dacă a tresărit la auzul cuvintelor, atât de pierdut era în frică.

— Dar ai putere asupra lui.

— Chiar am? a spus Konstantin întorcându-se încet.

— Sângele tău, a spus dvorovoiul, îl poate lega pe diavol. Nu eşti lipsit de putere.

Vasea simțea mirosul de pământ, putreziciune şi sânge uscat. Aerul era plin de zgomotul ploii şi al paşilor. Întreaga

scenă era luminată sinistru de sclipirea fulgerelor. Vasea o auzea pe Olga, încă protejată de cercul de bărbaţi, rugându-se încet.

Pe chipul lui Morozko era o sclipire îngrozitoare de lumină alb-albastră, iar părul îi era lipit de cap din cauza ploii; nu arăta deloc uman. Vasea vedea stelele din pădurea de dincolo de viaţă reflectate în ochii lui. L-a prins de braţ, pe când trecea pe lângă gărzi. S-a întors spre ea. Timp de o clipă, întreaga greutate a puterii lui stranii şi anii lui infiniţi au privit-o prin ochii lui. Apoi, puţină umanitate i s-a strecurat pe chip.

— Trebuie să ajungem la Urs, a spus Vasea.

Morozko a încuviinţat din cap, iar Vasea nu era sigură dacă regele iernii putea să vorbească.

Dmitrii dădea ordine în continuare.

— Împart oamenii în două, i-a spus lui Vasea. Jumătate dintre ei rămân cu prinţesa. Ceilalţi vor forma un triunghi şi vor încerca să străbată curtea. Tu fă ce poţi ca să ne ajuţi.

Dmitrii a terminat de dat ordinele, iar oamenii au trecut la treabă numaidecât. Olga a fost înconjurată de un inel mai mic de gărzi, care încerca să se retragă spre uşa palatului.

Ceilalţi au format un triunghi şi au mers înainte strigând, spre Urs şi spre Konstantin, prin mulţimea densă a strigoilor.

Vasea era cu ei şi o duzină de upiri au fost cuprinşi de flăcări de-o parte şi de alta a locului în care se afla ea. Mişcându-se repede, Morozko îi prindea pe morţi de mâini şi de gât, făcându-i să dispară.

Erau atât de mulţi. Înaintau încet, dar reuşeau să se apropie de Urs tot mai mult. Acum bărbaţii au început să şovăie. Pe feţele lor se citea groaza. Dintr-odată, chiar şi Dmitrii arăta speriat.

Era mâna Ursului, care se uita rânjind. În timp ce oamenii ezitau, upirii înaintau cu forțe proaspete. Una dintre gărzile lui Dmitrii a căzut, cu gâtul sfâșiat, apoi o alta. Un al treilea bărbat a țipat îngrozit în timp ce dinți ascuțiți i s-au înfipt în încheietura mâini.

Vasea nu s-a dat bătută. Frica o cuprinsese și pe ea, dar nu era reală. Știa asta. Era capcana întinsă de Urs. Și-a eliberat din nou focul din suflet, iar de data asta focul a cuprins haina îmbibată de apă a Ursului.

Medved și-a întors capul, scrâșnind din dinți, iar focul s-a stins imediat. Dar Vasea s-a folosit de acest moment de neatenție. În timp ce Morozko îi ținea pe strigoi departe de ea, Vasea a făcut un salt, și-a dezlegat funiile de aur de la încheieturi și i le-a aruncat Ursului peste cap.

Ursul s-a ferit. Căpăstrul de aur nu l-a nimerit. Râzând, s-a aruncat cu gura căscată să-l muște pe Morozko. Deși demonul înghețului s-a ferit și el, Vasea n-a mai avut timp pentru încă o încercare, întrucât în acea vânzoleală regele iernii s-a îndepărtat puțin de ea, iar strigoii au încercuit-o numaidecât.

— Vasea! a strigat Morozko.

O mână slinoasă a prins-o de păr, iar Vasea, fără să se uite, i-a dat foc creaturii. Moroiul a căzut, urlând. Dar erau atât de mulți. Triunghiul de luptă al lui Dmitrii a fost spart; oamenii duceau singuri lupte peste tot prin curte. Ursul nu-l lăsa pe Morozko s-ajungă la ea, iar strigoii se apropiau din nou...

O voce cunoscută s-a auzit dinspre poartă. Nu erau niciun chyert și niciun strigoi.

Era fratele ei, cu sabia în mână. Lângă el stătea dascălul său, Serghei Radonejsky. Amândoi arătau răvășiți, de parcă răzbiseră cu greu pe străzi periculoase. Ploaia se scurgea de-a lungul sabiei lui Sașa.

Serghei a ridicat mâna și a făcut semnul crucii.

— În numele Tatălui, a spus el.

Uimitor, strigoii au încremenit. Până și Ursul a rămas nemișcat la auzul vocii lui Serghei. Undeva, în întuneric, un clopot a început să bată.

Chiar și în ochii regelui iernii s-a strecurat o urmă de frică.

Fulgerele au lucit din nou, luminându-i fața lui Konstantin, care a încremenit într-o fascinație îngrozită.

„A crezut că nu mai exista nimic pe lumea asta în afară de diavoli și de propria lui voință", a gândit Vasea.

Serghei se ruga încet, pe un ton măsurat, dar vocea lui străbătea ropotul ploii și fiecare cuvânt se auzea clar de jur împrejurul curții.

Strigoii au continuat să rămână nemișcați.

— Găsiți-vă liniștea, și-a terminat Serghei rugăciunea. Nu mai tulburați lumea celor vii.

Și, deși părea imposibil, toți strigoii s-au prăbușit și s-au transformat în pulbere.

Morozko a respirat o dată tulburat.

Vasea a văzut cum chipul Ursului se schimonosește de furie. A subestimat credința oamenilor și, ca prin minune, armata lui a dispărut. Dar Medved era în continuare nelegat, era încă liber. Acum va fugi, în noapte, va dispărea în furtună.

— Morozko, a spus ea. Repede...

Dar fulgerele au luminat din nou și l-au arătat pe Konstantin, cu părul lui bălai întunecat din cauza ploii, stând lângă umbra uriașă a Ursului. O pală de vânt i-a adus vocea preotului clar la urechi:

— Ai mințit și despre asta, a spus Konstantin încet, dar clar. Ai spus că nu există Dumnezeu, dar Părintele Serghei s-a rugat și...

— Dumnezeu nu există, l-a auzit Vasea pe Urs spunând. Există doar credința.

— Care e diferența?

— Nu știu. Haide, trebuie să plecăm.

— Diavole, ai mințit. Ai *mințit din nou*, a spus Konstantin în timp ce vocea lui perfectă devenea răgușită ca tusea unui bătrân. Dumnezeu a fost aici... a fost aici în tot timpul ăsta.

— Poate, a spus Ursul. Sau poate că nu. Adevărul este că nimeni nu știe, niciun om și niciun diavol. Vino cu mine acum. Te vor omorî dacă rămâi.

— Nu, a spus Konstantin, uitându-se fix în ochii Ursului. N-o vor face, a continuat el, ridicând un cuțit. Întoarce-te în locul de unde te-ai târât. Am o singură putere. Diavolii mi-au spus asta, iar odinioară și eu am fost un om al lui Dumnezeu.

Ursul a întins cu iuțeală mâna cu gheare, dar preotul a fost mai rapid. Konstantin și-a trecut tăișul cuțitului de-a lungul gâtului.

Ursul a prins cuțitul și l-a aruncat departe. Prea târziu. Niciunul dintre ei n-a scos un sunet. Fulgerul a luminat din nou. Vasea i-a văzut fața Ursului, l-a văzut prinzându-l pe Konstantin în timp ce trupul lui se prăbușea, și-a dus mâinile – mâini de om – la gâtul preotului, unde sângele curgea șiroaie prin tăietură.

Vasea a venit lângă el și a înfășurat hamul în jurul gâtului Ursului, legându-l strâns.

Ursul nu s-a ferit de data asta. N-ar fi putut, pentru că era deja legat prin sacrificiul preotului. În schimb, doar s-a cutremurat, cu capul aplecat sub puterea hamului.

Vasea i-a legat și încheieturile. Ursul nu s-a mișcat.

Ar fi trebuit să se simtă triumfătoare atunci: se terminase, iar ei câștigaseră.

Dar când Ursul şi-a ridicat privirea spre ea, nu mai era pic de furie pe chipul lui. În schimb, ochii lui priveau dincolo de ea, spre fratele lui geamăn.

— Te rog, a spus el.

Te rog? Te rog să ai milă? Eliberează-mă din nou? Vasea nu era de aceeaşi părere. Ea nu înţelegea.

Ochii Ursului s-au îndreptat din nou spre preotul care îşi dădea sfârşitul în noroi; părea să nici nu observe funia de aur.

În vocea lui Morozko se auzea triumful şi un ton ciudat de înţelegere ostilă.

— Ştii că n-o voi face.

Gura Ursului s-a schimonosit. Nu era un zâmbet.

— Ştiu că n-o vei face, a spus el. Trebuia să-ncerc.

Capul bălai şi vânăt era întunecat de ploaie, palid de moarte. Konstantin a ridicat mâna, şiroind sânge în întuneric.

— Lasă-mă să-l ating, blestemato, i-a spus Ursul lui Vasea, iar ea s-a dat înapoi înmărmurită, permiţându-i Ursului să îngenuncheze şi să ia mâna tremurătoare a preotului.

Şi-a strâns degetele groase în jurul ei, fără să bage de seamă că avea încheieturile mâinilor legate.

— Eşti un prost, om al lui Dumnezeu, a spus el. N-ai înţeles niciodată.

— Ce să-nţeleg? a întrebat încet Konstantin, în timp ce sângele îi gâlgâia în gât.

— Că şi eu am credinţă, în felul meu, a spus Ursul, strâmbând din buze. Ţi-am iubit cu-adevărat mâinile.

Mâna artistului, cu degetele expresive şi unghiile nemiloase şi ascuţite, era moale ca o pasăre moartă în strânsoarea chyertului. În ochii lui Konstantin, care începeau să

devină neclari, fixați pe chipul Ursului, era o expresie de nedumerire.

— Ești un diavol, a spus el din nou, respirând cu greu, în timp ce sângele i se scurgea din trup. Eu nu... nu ești înfrânt?

— Sunt înfrânt, om al Domnului.

Konstantin se uita fix, dar Vasea nu-și dădea seama la ce. Poate că vedea chipul de deasupra lui: o creatură pe care o iubea și o detesta, la fel cum se iubea și se detesta pe sine însuși.

Poate că vedea o pădure luminată de stele și un drum de unde nu te puteai întoarce.

Poate că-și găsise liniștea în sfârșit.

Poate că era doar tăcere.

Ursul i-a lăsat lui Konstantin capul în noroi, cu părul lui care nu mai era bălai, ci întunecat din cauza sângelui și a ploii. Vasea și-a dat seama că-și apăsa gura cu mâna. Se presupunea că cei răi nu aveau voie să jelească, sau să regrete, sau să-l vadă în sfârșit pe Dumnezeul lor tăcut în statornicia credinței altuia.

Încet, Ursul și-a descleștat mâna dintr-a preotului și s-a ridicat ușor. Funia de aur părea să-l apese, strălucind cu lumina ei bolnăvicioasă. Încă înfășurate cu frânghia de aur, mâinile Ursului i le-au strâns pe ale regelui iernii.

— Frate, condu-l pe preot cu blândețe, a spus el. El este în mâinile tale acum, nu mai este într-ale mele.

Și-a îndreptat ochii spre trupul prăbușit în noroi.

— La final, nu este al niciunuia, a spus Morozko.

Vasea și-a făcut cruce, aproape fără să-și dea seama.

Ochii deschiși ai lui Konstantin erau plini de apă, care i se scurgea pe tâmple asemenea lacrimilor.

— Victoria ta, i-a spus Ursul lui Vasea și a făcut o plecăciune, făcând un gest ca să arate spre cei morți, iar glasul

lui era mai rece decât fusese vreodată al lui Morozko. Îţi doresc să te bucuri de ea.

Vasea n-a rostit niciun cuvânt.

— Ai văzut sfârşitul nostru în rugăciunile omului aceluia, a spus Ursul, arătând cu bărbia spre Serghei. Frate, tu şi cu mine vom rămâne prinşi în acest război fără sfârşit, chiar dacă vom pieri în cenuşă şi-n îngheţ, iar lumea se va schimba. Acum nu mai este nicio speranţă pentru chyerti.

— Vom împărţi această lume, a spus Vasea. Va fi destul loc pentru noi toţi: oameni şi demoni şi clopote.

Ursul a râs uşor la ea.

— Mergem, frate geamăn? l-a întrebat el pe Morozko.

Morozko, fără să rostească niciun cuvânt, a prins funia de aur care lega încheieturile Ursului. Un vânt tăios s-a iscat, iar cei doi au dispărut în întuneric.

Apa se prelingea peste părul lui Dmitrii şi peste braţul însângerat cu care ţinea sabia. A străbătut curtea cu paşi grei, dându-şi părul ud din ochi.

— Mă bucur că n-ai murit, verişoară.

— Şi eu, i-a răspuns ea, uluită de cele întâmplate.

Dmitrii le-a vorbit atât lui Vasea, cât şi lui Saşa.

— Duceţi-o pe Prinţesa de Serpuhov acasă, a spus el. Apoi... veniţi înapoi amândoi. Pe ascuns, pentru numele lui Dumnezeu. Nu s-a terminat. Ce va urma va fi mai rău decât câţiva morţi.

Fără să mai spună altceva, Dmitrii a plecat străbătând curtea plină de băltoace, dând deja ordine.

— Ce va urma? l-a întrebat Vasea pe Saşa.

— Tătarii, i-a răspuns el. Hai s-o ducem pe Olia acasă; vreau haine uscate.

PARTEA A CINCEA

24

Răspântii de drumuri

Îndată ce Olga era în siguranţa teremului ei, Vasea şi Saşa şi-au schimbat hainele murdare din care curgea apă şi s-au grăbit să ajungă înapoi la Marele Cneaz. Vasea şi-a pus pe umeri haina de blană pe care o primise în Miezul Nopţii; ploaia potolise căldura şi era răcoare în întunericul umed.

Li s-a dat drumul în palat pe furiş printr-o intrare secretă şi au fost duşi imediat, în linişte, în anticamera mică a lui Dmitrii. Vântul urla prin ferestrele larg deschise. Nu era niciun servitor în încăpere, ci doar o masă, gata pusă, cu un ulcior şi patru pahare, pâine, peşte afumat şi ciuperci murate. Hrană simplă, pentru Serghei; bătrânul călugăr era cu Dmitrii, îi aştepta. Serghei bea mied şi părea foarte obosit.

Dmitrii s-a ridicat însufleţit, neputând să stea locului, neobosit printre viţa-de-vie, florile şi sfinţii pictaţi pe pereţi.

— Staţi jos, a spus el, când Saşa şi Vasea s-au apropiat. Va trebui să mă consult cu boierii mei mâine, dar mai întâi vreau să ştiu singur ce hotărâre să iau.

Vinul era turnat în pahare, iar Vasea, care luase doar câteva guri de mâncare fără gust când se opriseră lângă

râu, acum mânca pâine și pește uleios, ascultând în același timp.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, a început Dmitrii. Escrocul acela cu părul blond care s-a năpustit asupra Moscovei să exorcizeze strigoii. Am crezut cu toții că avea puteri divine, iar în tot acest timp el era mână-n mână cu diavolul.

Vasea își dorea ca Dmitrii să nu mai vorbească despre asta. Continua să vadă chipul lui Konstantin în bătaia ploii.

— Am scăpat de el, a continuat Dmitrii.

— Sigur nu ne-ai chemat pe toți, a spus Serghei, așa obosiți cum suntem, ca să te lauzi.

— Nu, a spus Dmitrii, în timp ce tonul lui triumfător se domolea. Am primit vești... că tătarii sunt pe cursul inferior al râului Volga și se îndreaptă spre nord. Mamai tot va veni. Nicio veste de la Vladimir Andreevici. Argintul...

— Argintul s-a pierdut, a spus Vasea, aducându-și aminte.

Toate capetele din încăpere s-au întors spre ea.

— S-a pierdut în viitură, a continuat ea, punând paharul pe masă și îndreptându-și spatele. Dacă argintul era răscumpărarea ta pentru Moscova, Dmitrii Ivanovici, atunci Moscova n-a fost răscumpărată.

Bărbații au continuat să o privească fix. Vasea le-a susținut privirile.

— Jur că e adevărat. Vreți să știți de unde știu?

— Nu vreau, a spus Dmitrii, făcându-și cruce. Prefer să aflu altceva. E Vladimir mort? Sau trăiește? L-au prins?

— Asta nu știu, a spus Vasea și a tăcut. Dar aș putea să aflu, a continuat ea.

Dmitrii s-a încruntat gânditor la auzul cuvintelor lui Vasea și a început să străbată camera întunecat și neliniștit ca un leu.

— Dacă iscoadele mele confirmă ceea ce spui tu despre argint, atunci o să le trimit vorbă prinţilor din Rusia. N-avem de-ales. Trebuie să ne adunăm oastea la Kolomna înainte de luna nouă, apoi să mergem să luptăm în sud. Sau vom îngădui ca Rusia să fie invadată? a spus Dmitrii, adresându-li-se tuturor, dar cu ochii îndreptaţi spre Saşa, care îl implorase, demult, să nu se lupte cu tătarii pe câmpul de bătălie.

— Care dintre prinţi va veni la adunare? a întrebat Saşa, pe un ton la fel de întunecat ca al lui Dmitrii.

— Rostov, Starodub, a spus Dmitrii, numărând oblastiile pe degete, în continuare străbătând camera dintr-o parte în alta. Cei care îmi sunt vasali. Nijni Novgorod, pentru că prinţul este socrul meu. Tver, ca să onoreze tratatul, dar aş fi preferat să-l am pe Prinţul de Serpuhov, pentru că este iscusit la adunări şi loial şi am nevoie de oamenii lui, a spus Dmitrii, oprindu-se din mers, cu ochii la Vasea.

— Dar Oleg din Reazan? a întrebat Saşa.

— Oleg nu vine, a spus Dmitrii. Reazan este prea aproape de Sarai, iar Oleg este prevăzător din fire; nu-şi asumă riscul, indiferent de ce vor boierii lui. Dacă e să fie de partea cuiva, va fi de partea lui Mamai. Dar vom lupta oricum, fără Reazan şi fără Serpuhov, dacă va fi nevoie. Avem de-ales? Am încercat să răscumpărăm Moscova, dar n-am putut. Să ne supunem sau *să luptăm*? a întrebat el, iar de data asta întrebarea le era adresată tuturor.

Niciunul dintre ei n-a spus nimic.

— Voi trimite vorbă prinţilor mâine, a spus Dmitrii. Părinte... a continuat el, întorcându-se spre Serghei, vrei să vii cu noi şi să binecuvântezi armata?

— Da, fiule, a spus Serghei, pe un ton obosit. Dar ştii că şi victoria te va costa.

— Aş fi evitat războiul, dacă aş fi putut, a spus Marele Cneaz. Dar nu pot, aşa că... a continuat el, iar chipul i s-a luminat. Vom lupta în cele din urmă, după o vară de frică şi nelinişte. Cu voia Domnului, va veni vremea ca noi să aruncăm jugul.

„Şi Dumnezeu să-i ajute pe toţi", a gândit Vasea.

Când Dmitrii vorbea în felul acesta, ei îl credeau. Vasea ştia că prinţii vor veni la chemarea lui.

„Dumnezeu să ne ajute pe toţi."

Marele Cneaz s-a întors brusc spre Vasea.

— Contez pe sabia fratelui tău, a spus el. Şi am binecuvântarea Sfântului Părinte. Dar de la tine ce primesc, Vasilisa Petrovna? Mi-a părut rău când am aflat că ai murit, apoi am auzit că mi-ai incendiat oraşul.

Vasea s-a ridicat în picioare să dea piept cu el.

— Sunt vinovată înaintea ta, Mare Cneaz, a spus Vasea. Cu toate astea, te-am ajutat de două ori să înfrângi duşmanii acestui oraş. Focul a fost din vina mea, iar furtuna de zăpadă care a urmat... tot eu am chemat-o. Cât despre pedeapsă? Am fost pedepsită.

Vasea şi-a întors capul astfel încât cicatricea de pe obraz s-a văzut clar în lumina focului. Încet, mâna i s-a strâns în jurul privighetorii din mânecă, dar aceea nu era o suferinţă pe care voia să le-o arate bărbaţilor din faţa ei.

— Ce vrei de la mine? l-a întrebat ea.

— Aproape că ai fost arsă de vie, de două ori, a spus Dmitrii. Cu toate astea, te-ai întors ca să salvezi oraşul de forţele malefice. Poate că ar trebui să fii recompensată. Ce vrei *tu*, Vasilisa Petrovna?

Vasea ştia ce să răspundă şi i-a spus-o verde-n faţă.

— Există o cale de a şti dacă Vladimir Andreevici trăieşte sau nu. Dacă trăieşte, atunci o să-l găsesc. Adunarea e în două săptămâni?

— Da, a spus Dmitrii, pe un ton prudent. Dar...?

— O să fiu acolo, l-a întrerupt Vasea. Și dacă Vladimir Andreevici trăiește, va fi și el acolo, cu oamenii lui.

— Imposibil, a spus Dmitrii.

— Dacă reușesc, a spus Vasea, atunci o să-mi consider datoria plătită față de tine și față de acest oraș. Iar acum o să te rog să ai încredere în mine. Nu ți-o cere un băiat pe nume Vasili Petrovici, care n-a existat niciodată, ci ți-o cer eu.

— De ce-aș avea încredere în tine, Vasilisa Petrovna? a întrebat Dmitrii, dar privirea lui era pătrunzătoare. Ești vrăjitoare.

— A apărat Biserica de forțe malefice, a spus Serghei, făcându-și semnul crucii. Nebănuite sunt căile Domnului.

— Oi fi eu vrăjitoare, Dmitrii Ivanovici, a spus Vasea, închinându-se și ea, dar puterile din Rusia trebuie să se alieze acum – prinț și biserică trebuie să se unească cu lumea nevăzută. Altfel, nu există speranță de victorie.

„Mai întâi am avut nevoie de oameni ca să mă ajute să învingă un diavol", s-a gândit Vasea. „Acum o să am nevoie de demoni să mă ajute să învingă oameni."

Dar cine altcineva în afară de ea ar fi reușit să facă asta?

„Tu poți fi o punte de legătură între oameni și chyerti", îi spusese Morozko.

Vasea și-a dat seama acum că îi înțelegea cuvintele.

Timp de o clipă, nu s-a auzit alt sunet decât vântul triumfător, dând năvală prin ferestre.

— Am încredere în tine, a spus Dmitrii într-un final, punându-i o mână ușoară pe cap – un prinț binecuvântând un soldat.

Vasea a încremenit sub atingerea lui.

— De ce anume ai nevoie? a întrebat-o cneazul.

Vasea a cugetat. Încă se bucura de auzul cuvintelor: „Am încredere în tine."

— Haine pe care le-ar purta fiul unui negustor, a spus ea.

— Vărule, a intervenit Saşa. Dacă ea pleacă, atunci trebuie să merg cu ea. A călătorit destul fără familie alături.

— Am nevoie de tine aici, a spus Dmitrii, arătând surprins. Tu vorbeşti limba tătarilor şi cunoşti ţara de-aici până la Sarai.

Saşa n-a spus nimic.

Pe faţa lui Dmitrii s-a citit brusc că înţelegea. Poate că şi-a amintit noaptea incendiului şi de faptul că sora lui Saşa a fost împinsă în întuneric singură.

— N-o să te opresc, vere, a spus cneazul, fără tragere de inimă. Dar trebuie să vii la adunare, indiferent dacă ea reuşeşte sau nu.

— Saşa... a început Vasea să spună.

— Am plâns pentru tine, i-a zis el, îndreptându-se spre sora lui. Chiar şi după ce Varvara mi-a spus că trăieşti, am plâns. M-am urât pentru că mi-am lăsat sora să treacă singură prin lucrurile acelea îngrozitoare şi m-am urât şi mai mult când ai apărut din nou, lângă focul meu, atât de schimbată. Nu te las să pleci singură.

Vasea a pus o mână pe braţul fratelui ei.

— Atunci, dacă vii cu mine în noaptea asta... a spus ea, strângându-l mai tare şi uitându-se în ochii lui... te previn, drumul duce în întuneric.

— Atunci vom merge prin întuneric, surioară, a spus Saşa.

Când s-au întors la palatul Olgăi, Varvara îi aştepta în baie. Saşa s-a îmbăiat în grabă şi s-a dus la culcare. Miezul

nopții avea să vină curând: momentul când trebuiau să plece. Vasea a mai zăbovit.

— Nu ți-am mulțumit, i-a zis Varvarei. Pentru noaptea aceea pe râu. Mi-ai salvat viața.

— Eram foarte aproape să n-o fac, a spus Varvara. Nu știam ce-aș fi putut să fac pentru tine, în afară să te jelesc. Dar Polunocinița mi-a vorbit. Nu-i mai auzisem vocea de atât de mult timp. Mi-a spus ce voia, așa că m-am dus acolo unde te ardeau.

— Varvara, a zis Vasea. Pe Tărâmul Miezului Nopții... am întâlnit-o pe mama ta.

Varvara a strâns din buze.

— Bănuiesc că a crezut că ești Tamara. Doar că, de data asta, erai fiica pe care o putea controla, o fiică ce nu era îndrăgostită de un vrăjitor.

Vasea nu avea un răspuns la spusele Varvarei.

— De ce-ai venit la Moscova? a întrebat-o ea în schimb. De ce vrei să fii *servitoare*?

O furie de demult a apărut pe chipul Varvarei.

— Eu nu am darul de a vedea. Eu nu pot vedea chyertii; îi pot auzi pe cei mai puternici dintre ei și pot vorbi puțin pe limba cailor, dar atât. Nu era nicio atracție pentru mine în regatul mamei mele, era doar frig, pericol și izolare, apoi furia mamei mele. A pedepsit-o prea aspru pe Tamara. Așa că am plecat, m-am dus s-o caut pe sora mea. Cu timpul am ajuns la Moscova, acest oraș al oamenilor. Am găsit-o pe Tamara aici, dar nu mai puteam face nimic pentru ea, era cu mintea confuză și rătăcită, doborâtă de o suferință mai puternică decât ea. A avut un copil, pe care l-am protejat cum am putut.

Vasea a încuviințat din cap.

— Dar când fata a plecat în nord să se mărite, eu n-am urmat-o. O avea pe dădaca ei, iar soțul ei era un om bun.

N-am vrut să trăiesc pe un alt tărâm în care era doar pădure, fără oameni. Îmi plăceau sunetele clopotelor, culoarea și zarva Moscovei. Așa că am rămas aici și am așteptat. Apoi a venit o altă fată din sângele meu, iar eu m-am simțit din nou întreagă, având grijă de sora ta și de copiii ei.

— Totuși, de ce să fii servitoare?

— Ce întrebare! a spus Varvara. Servitorii au mai multă libertate decât doamnele nobile. Am putut să mă plimb pe unde am vrut, să merg prin soare cu capul descoperit. Am fost fericită. Vrăjitoarele mor singure. Mama și sora mea mi-au arătat asta. Darul tău ți-a adus *ție* fericire, fecioară de foc?

— Da, a spus Vasea simplu. Dar și suferință, a continuat ea, cu vocea înecată puțin de furie. Dacă tot i-ai cunoscut pe amândoi – pe Tamara și pe Kasian –, de ce n-ai făcut nimic pentru ea, după ce a murit? De ce nu ne-ai avertizat când a venit Kasian la Moscova?

Varvara nu s-a mișcat, dar, deodată, pe fața ei au apărut linii ascuțite și adâncituri; urmele suferinței vechi.

— Știam că sora mea bântuia palatul; n-am putut s-o fac să plece și n-am știut de ce mai zăbovea. N-am știut când a venit Kasian. Avea o altă înfățișare în Moscova decât atunci când a sedus-o pe Tamara lângă lac la solstițiul de vară.

Varvara trebuie să fi văzut îndoiala din ochii lui Vasea, pentru că s-a răstit:

— Eu nu sunt ca tine, cu ochii tăi nemuritori și curajul tău nebunesc. Sunt o simplă femeie, nevrednică de neamul meu; o femeie care a făcut ce-a putut să aibă grijă de ai ei.

Vasea nu a răspuns, dar a întins mâna și a luat-o pe-a Varvarei și niciuna dintre ele n-a rostit niciun cuvânt timp de câteva clipe.

— Îi spui surorii mele, te rog? a întrebat Vasea gâtuită.

Varvara a deschis gura pentru a-i da, în mod evident, un răspuns tăios, apoi s-a oprit.

— N-am îndrăznit înainte, a zis ea în cele din urmă, iar în vocea ei s-a strecurat o umbră de îndoială. De ce m-ar crede? Nu par suficient de bătrână să fiu străbătușă.

— Cred că Olga a văzut destule grozăvii în ultima vreme ca să te creadă, a spus Vasea. Cred c-ar trebui să-i spui; i-ar aduce bucurie. Deși, te-nțeleg.

Vasea a privit-o pe Varvara cu alți ochi. Trupul ei era puternic, părul ei era blond, de-abia atins de fire albe.

— Câți ani ai? a întrebat Vasea.

— Nu știu, a spus Varvara, dând din umeri. Mai mulți decât pare că am. Mama nu mi-a spus niciodată cine a fost tatăl nostru. Dar am presupus dintotdeauna că viața mea lungă a fost un dar de la el. Oricine ar fi fost. Sunt fericită aici, sincer, Vasilisa Petrovna. N-am vrut niciodată putere, mi-am dorit doar oameni de care să am grijă. Salvează Moscova pentru ei și du-o pe Maria mea sălbatică undeva unde poate să respire, iar eu voi fi bucuroasă.

— O să fac asta... mătușă, a spus Vasea zâmbind.

Varvara a plecat, iar Vasea și-a terminat baia și s-a îmbrăcat. Curată, a intrat în coridorul acoperit care lega baia de terem. Încă ploua, dar mai ușor. Fulgerele erau mai rare acum, că furtuna trecuse.

Lui Vasea i-au trebuit câteva clipe bune ca să observe umbra. A rămas nemișcată, cu spatele la ușa masivă a băii.

— S-a terminat? a întrebat ea, cu un glas pierdut.

— S-a terminat, i-a răspuns Morozko. Este legat prin puterea mea, prin sacrificiul preotului lui și prin hamul de aur al lui Kascei: prin toate aceste trei lucruri împreună. Nu-și va mai câștiga niciodată libertatea.

Ploaia cădea rece acum, spălând praful verii.

Vasea s-a îndepărtat de ușă. Picăturile se auzeau ca niște șoapte pe acoperiș. A traversat coridorul, până era suficient de aproape de el ca să-i vadă fața și ca să-i poată pune o întrebare care o tulbura.

— Ce-a vrut să-ți comunice Ursul prin acel „te rog", a întrebat ea?

Morozko s-a încruntat, dar, în loc să-i răspundă în cuvinte, a ridicat mâna făcută căuș. S-a adunat apa în palma lui.

— Mă gândeam când o să mă întrebi, a spus el. Dă-mi mâna.

Vasea i-a întins mâna. Morozko i-a picurat apă ușor peste tăieturile de pe braț și de pe degete. S-au vindecat pe loc, cu acea strălfulgerare de durere sfâșietoare. Vasea și-a tras mâna înapoi.

— Apa morții, a spus Morozko, împrăștiind ultimele picături. Aceasta este puterea mea. Pot vindeca trupul, viu sau mort.

Încă din noaptea când l-a întâlnit prima oară, Vasea știa că regele iernii avea puterea de a vindeca, iar el i-a vindecat degerăturile. Cu toate acestea, nu făcuse legătura cu basmul, nu se gândise...

— Ai spus că poți vindeca doar răni pe care le-ai făcut tu.

— Așa am spus.

— O altă minciună?

— O parte de adevăr, a spus el, încordându-se.

— Ursul a vrut ca tu să-i salvezi viața lui Konstantin?

— Nu s-o salvez, a spus Morozko. Pot vindeca trupul, dar el era deja aproape mort. Medved a vrut ca eu să-i vindec rana preotului astfel încât *el* să-l aducă înapoi pe lumea asta. Împreună, fratele meu și cu mine putem să aducem morții înapoi la viață, pentru că puterea lui Medved este apa vieții. De-asta a spus „te rog".

Încruntându-se, Vasea s-a gândit la degetele ei vindecate și la cicatricile din palmă și de pe încheietură.

— Dar, a adăugat Morozko, nu lucrăm niciodată împreună. De ce-am face-o? El este un monstru, iar puterea lui este monstruoasă.

— Ursul l-a jelit, a spus Vasea. A jelit când Părintele Konstantin...

— Și cei răi pot jeli, a spus Morozko, scoțând un sunet de iritare.

Vasea nu i-a răspuns. A rămas nemișcată, în timp ce ploaia cădea în jurul lor, copleșită din nou de toate lucrurile pe care nu le știa. Regele iernii făcea parte din furtuna care zăbovea, iar umanitatea lui era doar o umbră a ceea ce era el cu adevărat. Puterea lui creștea odată cu retragerea verii. Ochii lui luceau în întuneric și, cu toate astea, el a ținut la ea, a făcut planuri pentru ea. De ce-ar fi irosit ea vreun gând pentru Urs sau pentru Konstantin? Amândoi erau niște criminali și amândoi au fost pedepsiți.

— Vrei să vii s-o cunoști pe sora mea? l-a întrebat ea, alungându-și neliniștea.

— Să vin înaintea ei ca petitorul tău și să-i cer permisiunea? a întrebat el, vădit uimit. Va schimba ceva? E posibil să facă mai mult rău.

— Totuși, a spus Vasea. Altfel, eu...

— Nu sunt om, Vasea, a spus el. Nicio taină bisericească nu mă poate lega; nu mă pot căsători cu tine după legile Dumnezeului tău sau ale neamului tău. Dacă vrei să găsești onoarea în ochii surorii tale, n-o vei găsi.

Vasea știa că spusele lui erau adevărate. Cu toate astea...

— Aș vrea s-o cunoști oricum, a spus Vasea. Cel puțin... poate că așa nu se va teme pentru mine.

A urmat un moment de tăcere, iar Vasea și-a dat seama că Morozko se scutura de râs. Și-a încrucișat brațele pe piept, jignită.

Morozko s-a uitat la ea, cu ochii de un albastru cristalin.

— Nu există șanse prea mari să liniștesc vreo soră, a spus el, după ce s-a oprit din râs. Dar o voi face, dacă vrei.

Olga era în camera Mariei, o privea pe copilă cum doarme. Urmele adânci de neliniște umbreau fața palidă și slabă a fetei. Și-a luat pe umeri o sarcină mult prea mare pentru cât era ea de mică, dar nici Olga nu arăta mai puțin obosită.

Vasea s-a oprit în prag, dintr-odată nesigură dacă era bine-venită.

Patul era acoperit cu saltele umplute cu fulgi, cu blăni și lână țesută. Timp de o clipă, Vasea și-a dorit să fie din nou copil, să se așeze pe pat lângă Maria și să adoarmă în timp ce sora ei îi mângâia părul. Dar Olga s-a întors când a auzit pașii ușori ai lui Vasea și acea dorință a dispărut. Nimeni nu se putea întoarce în timp.

Vasea a străbătut camera și i-a atins Mariei obrazul.

— O să fie bine? a întrebat Vasea.

— E doar obosită, cred, a răspuns Olga.

— A fost foarte curajoasă.

Olga i-a netezit părul fiicei ei și n-a spus nimic.

— Olia, a zis Vasea pe un ton stânjenit, iar toată stăpânirea de sine pe care o arătase în palatul lui Dmitrii a dispărut. Eu... ți-am spus că-l vei cunoaște. Dacă vrei.

— *Pe el*, Vasea? a întrebat Olga încruntându-se.

— Tu ai cerut. Este aici. Vrei să-l cunoști?

Morozko n-a așteptat un răspuns și nici n-a intrat pe ușă ca un om adevărat. Pur și simplu a ieșit din umbre.

Domovoiul stătea lângă sobă, dar acum s-a ridicat repede în picioare, zbârlindu-se; Maria s-a mişcat în somn.

— Nu vreau să le fac niciun rău, micuţule, a spus Morozko, vorbindu-i mai întâi domovoiului.

Şi Olga s-a ridicat; stătea în faţa patului Mariei ca şi cum ar fi vrut să-şi apere copilul de forţe malefice. Vasea, crispată din cauza neliniştii, l-a văzut pe regele iernii la fel cum îl vedea sora ei: o umbră cu ochii reci. Vasea a început să aibă îndoieli că fusese o idee bună. Morozko şi-a întors privirea de la domovoi şi a făcut o plecăciune în faţa Olgăi.

— Te ştiu, a spus Olga în şoaptă. De ce-ai venit aici?

— Nu ca să iau viaţa cuiva, a răspuns Morozko.

Vocea lui era calmă, dar Vasea simţea că era precaut.

— Mi-l aduc aminte, i-a spus Olga lui Vasea. Îmi amintesc. *El mi-a luat fiica de lângă mine.*

— Nu... el... a început Vasea pe un ton tremurător, dar Morozko i-a aruncat o privire dură, iar ea a tăcut.

Chipul lui a rămas neschimbat, însă trupul îi era foarte încordat. Vasea înţelegea de ce. Morozko îşi dorise să se apropie de umanitate suficient cât să fie ţinut minte, ca să poată continua să existe. Dar Vasea l-a tras tot mai aproape, iar el venea ca o molie atrasă de lumină. Acum trebuia să o privească pe Olga, să înţeleagă suferinţa din ochii ei şi să o poarte cu el pe cărările lungi ale vieţii lui.

Morozko nu voia să facă asta, dar a rămas pe loc.

— Ştiu că nu e mult, a spus Morozko cu grijă. Dar fiica ta cea mare are o viaţă lungă înainte. Iar pe cea mică... mi-o voi aduce aminte.

— Eşti un demon, a spus Olga. Fetiţa mea nici măcar n-a avut nume.

— O să mi-o aduc aminte indiferent dacă a avut nume sau nu.

Olga a rămas câteva clipe uitându-se la el, apoi, brusc, ceva s-a năruit în interiorul ei; tot trupul ei s-a aplecat din cauza suferinței. Și-a dus mâinile la față.

Vasea, simțindu-se neputincioasă, s-a dus la sora ei și a îmbrățișat-o cu grijă.

— Olia? a spus ea. Olia, îmi pare rău. Îmi pare atât de rău.

Olga n-a rostit niciun cuvânt, iar Morozko a rămas unde era. Nici el n-a mai spus nimic.

A urmat o tăcere lungă. Olga a tras adânc aer în piept. Avea ochii umezi.

— N-am plâns, a zis ea. N-am mai plâns din noaptea când am pierdut-o.

Vasea a ținut-o pe sora ei strâns în brațe.

Olga i-a dat brațele ușor la o parte.

— De ce sora mea? l-a întrebat Olga pe Morozko. De ce, dintre toate femeile din lume?

— Pentru sângele ei, a răspuns Morozko. Dar și pentru curajul ei.

— Ce poți tu să-i oferi? l-a întrebat Olga. În afară de șoapte rostite în întuneric? a continuat ea pe un ton dur.

Vasea s-a abținut și nu a protestat. Poate că întrebarea Olgăi l-a luat pe Morozko prin surprindere, totuși el nu s-a arătat surprins.

— Toate tărâmurile iernii, a spus el. Copacii negri și promoroaca de argint. Aur și bogății făcute de oameni; își poate umple mâinile de averi, dacă-și dorește.

— N-o vei lăsa să se bucure de primăvară și de vară?

— O voi lăsa să facă orice va vrea. Dar sunt locuri în care ea poate merge și unde mie mi-e greu s-o urmez.

— El nu este om, i-a spus Olga lui Vasea, fără să-și ia ochii de la regele iernii. El nu-ți poate fi soț.

— N-am vrut niciodată un soţ, a zis Vasea plecându-şi capul. A ieşit cu mine de pe tărâmurile lui de iarnă pentru binele Moscovei. E suficient.

— Şi crezi că nu te va răni până la urmă? Aminteşte-ţi de fata din basm care a murit!

— Eu nu sunt ea, a spus Vasea.

— Dacă această... legătură înseamnă blestemul tău?

— Deja sunt blestemată, a răspuns Vasea. De către fiecare lege a lui Dumnezeu şi a oamenilor. Dar nu vreau să fiu singură.

Olga a oftat şi a spus cu tristeţe:

— Cum spui tu, surioară. Foarte bine, a adăugat apoi brusc. Vă dau amândurora binecuvântarea mea... acum trimite-l de-aici.

Vasea l-a urmat pe Morozko afară din cameră. De data asta, el a ieşit pe uşă ca un om obişnuit, dar când a ajuns afară s-a oprit cu capul plecat, asemenea unui bărbat după o muncă grea.

A reuşit să-i spună printre dinţii încleştaţi.

— Baia.

Vasea l-a luat de mână şi l-a tras spre baie şi a închis uşa întunericului, uitând că acolo nu ardea nicio lumânare. Patru lumânări s-au aprins deodată. Morozko s-a prăbuşit pe una dintre băncile din camera exterioară şi şi-a tras, tremurând, răsuflarea. Baia era locul pentru naştere şi pentru moarte, pentru transformare şi pentru magie, şi poate pentru amintire. Putea să respire mai uşor aici. Dar...

— Eşti bine? l-a întrebat Vasea.

— Nu-mi dau seama, a răspuns el.

Ochii lui erau la fel de străvezii ca şi apa, iar mâinile împreunate îşi arătau oasele în lumina lumânărilor.

— Nu pot. Timpul meu n-a sosit încă aici. Trebuie să mă întorc pe tărâmurile mele. Eu... Eu *sunt* iarna, a continuat el, și am fost prea mult timp despărțit de mine.

— Este ăsta singurul motiv? a întrebat Vasea.

Morozko n-o privea. A deschis pumnii și și-a pus mâinile pe genunchi.

— Nu mai pot să aflu alte nume, a spus el, aproape imperceptibil. Mă trage prea mult spre...

— Prea mult spre ce? Mortalitate? Poți deveni muritor? l-a întrebat Vasea.

— Cum? a întrebat Morozko uimit. Nu sunt făcut din carne și oase. Dar mă... epuizează.

— Atunci o să te epuizeze mereu, cred, a spus Vasea. Atât timp cât noi... dacă nu... mă uiți.

Morozko s-a ridicat în picioare.

— Am ales deja, a spus el. Dar trebuie să mă întorc pe tărâmurile mele. Nu ești singura care poate înnebuni din cauza lucrurilor imposibile; eu nu mai pot să-l îndur pe acesta. Nu-mi găsesc locul pe timpul verii. Vasea, ai făcut tot ce-a ținut de tine. Vino cu mine.

La cuvintele lui, un dor imens a sfâșiat-o, de cerul albastru și de zăpada adâncă, de locurile sălbatice și de liniște, de casa lui luminată de foc în crângul de brazi, de mâinile lui în întuneric. Ar putea să se ducă cu el și să lase toate lucrurile făcute de oameni în urmă, să părăsească acest oraș care l-a costat pe Solovei viața.

Dar chiar pe măsură ce gândea asta, a spus:

— Nu pot. Nu s-a terminat.

— Ce trebuia să faci tu s-a terminat. Dacă Dmitrii va începe un război cu tătarii, atunci acela va fi un război al oamenilor, nu al chyertilor.

— Un război pe care Ursul l-a început!

— Un război care ar fi avut oricum loc, i-a răspuns Morozko. Un război care amenința de ani de zile.

Vasea și-a dus mâna la obraz, unde era cicatricea de la o piatră aruncată pe când era dusă la moarte.

— Știu, a spus ea. Dar sunt rusoaică, iar ei sunt neamul meu.

— Te-au ars pe rug, a spus Morozko. Nu le datorezi nimic. Vino cu mine.

— Dar... cine voi fi dacă merg cu tine? a întrebat ea. Doar o fecioară a zăpezii, mireasa regelui iernii, uitată de întreaga lume, la fel ca tine!

Vasea l-a văzut cum tresare la auzul cuvintelor ei. Mușcându-și buzele, l-a întrebat pe un ton mai calm:

— Cine sunt, dacă nu-mi pot ajuta neamul?

— Neamul tău înseamnă mai mult decât o singură bătălie, plănuită prost.

— L-ai eliberat pe fratele tău pentru că ai crezut că eu îi pot ajuta pe chyerti să nu dispară de pe această lume. Poate că pot. Dar restul poporului rus – bărbații și femeile – au plătit pentru asta, iar eu o să îndrept lucrul ăsta. Necazurile pe care le-a provocat Ursul nu s-au sfârșit cu Moscova; treaba mea nu s-a încheiat.

— Și dacă asta te va omorî? Crezi că vrei să te duc departe în întuneric și să nu te mai văd niciodată?

— Știu că nu vrei, a spus Vasea trăgând adânc aer în piept. Dar tot trebuie să încerc.

De dragul ei, Morozko și-a unit forțele cu fratele ei, i-a cerut surorii ei să-l ierte, a venit la Moscova pe timpul verii și l-a legat pe Urs, dar Vasea a ajuns la capătul puterilor și a voinței lui.

Morozko n-avea de gând să lupte în războiul lui Dmitrii.

Ea însă o va face, pentru că-și dorea să fie mai mult decât o fecioară a zăpezii. Voia să obțină încrederea

lui Dmitrii și mâna lui pe capul ei. Își dorea o victorie, câștigată prin curajul ei.

Dar îl dorea și pe regele iernii. În fumul, praful și duhoarea din Moscova el era o gură de aer care mirosea a brad, a apă rece și a liniște. Îl dorea atât de mult, încât abia se putea împotrivi.

Morozko a văzut că e nehotărâtă. Privirile li s-au întâlnit în întuneric, iar el s-a apropiat de ea.

Morozko nu era blând. Era furios, dar și Vasea era furioasă și nedumerită și plină de dorință, iar mâinile lor erau aspre pe pielea celuilalt. Când l-a sărutat, Vasea l-a simțit din carne și oase în mâinile ei, adus rapid la realitate de loc, de oră și de pasiunea ei. Tăcerea s-a prelungit pe măsură ce mâinile lor spuneau ceea ce ei nu puteau să rostească, iar Vasea aproape că i-a spus da în acel moment. Aproape că l-a lăsat s-o poarte până la calul lui alb și s-o ducă departe în noapte. Nu voia să se mai gândească la nimic.

Dar trebuia să se gândească. Tamara l-a lăsat pe demonul ei s-o ademenească cu visuri de dragoste până când a pierdut tot ceea ce conta.

Vasea nu era Tamara. S-a desprins, trăgând aer în piept, iar el i-a dat drumul.

— Întoarce-te la iarnă, atunci, a spus Vasea, cu vocea aspră. Eu o să iau drumul prin Miezul Nopții să-l găsesc pe cumnatul meu, dacă e în viață. O să-l ajut pe Dmitrii Ivanovici să câștige acest război.

Morozko a rămas nemișcat. Încet, furia, nedumerirea și dorința au dispărut de pe chipul lui.

— Vladimir Andreevici trăiește, a spus el. Dar nu știu unde e. Vasea... nu pot merge pe acest drum alături de tine.

— O să-l găsesc.

— O să-l găsești, a spus Morozko cu siguranță extenuată.

A făcut o plecăciune în fața ei, distant, ștergându-și orice sentiment de pe chip.

— Caută-mă la prima brumă.

Morozko a ieșit din baie ca un spirit. Vasea s-a grăbit pe urmele lui, în continuare furioasă, dar nu voia ca el să plece așa și să lase o rană deschisă între ei. Încercase să-l asmută împotriva propriei lui firi, un dușman care s-a dovedit a fi prea puternic.

Morozko a ieșit în curte și și-a ridicat fața spre noapte. Timp de o clipă, vântul s-a transformat într-un crivăț care îți face nările să se lipească de frig.

Brusc, s-a întors spre ea, iar emoția era din nou pe chipul lui, de parcă nu putea să și-o ascundă.

— Rămâi cu bine și nu uita, Snegurocika, a spus el.

— N-o să uit. Morozko...

El era doar pe jumătate acolo; vântul părea că bate prin el.

— Așa cum am putut, și eu te-am iubit, i-a spus ea în șoaptă.

Privirile li s-au întâlnit. Apoi el a dispărut prin aerul sălbatic, odată cu vântul care se înteța.

25

Drumul prin întuneric

Saşa şi Vasea au plecat cu puţin înainte de miezul nopţii.

— Îmi pare rău, i-a spus Saşa Olgăi înainte să plece. Pentru ce-am spus când am plecat data trecută.

Olga aproape că a zâmbit, dar colţurile gurii ei s-au lăsat în jos.

— Şi eu eram furioasă. Te-ai gândi că m-am obişnuit până acum să-mi iau rămas-bun, frate.

— Dacă lucrurile vor merge prost în sud, a spus Saşa, nu trebuie să rămâi în Moscova. Ia copiii şi duceţi-vă la Lesnaia Zemlea.

— Ştiu, a spus Prinţesa de Serpuhov, iar fratele şi sora ei au schimbat priviri îngrijorate.

Olga a trecut prin trei asedii; Saşa a luptat în războaiele purtate de Dmitrii încă de când cei doi de-abia ieşiseră din adolescenţă.

Privindu-i, Vasea şi-a dat seama de faptul că, deşi a văzut multe, n-a văzut până acum de aproape efectele unui război.

— Mergeţi cu Domnul, a spus Olga.

Vasea şi Saşa au ieşit pe furiş din Moscova. Dincolo de porţi posada dormea. Vântul rece şi puternic a şters

duhoarea adusă de boală. Cel puţin, morţii n-aveau să mai bântuie lumea celor vii.

Vasea l-a dus pe fratele ei spre pădure, în acelaşi loc în care Varvara o trimisese pentru prima dată prin Miezul Nopţii – cu cât timp în urmă fusese asta? Două anotimpuri au trecut peste Rusia de-atunci, dar Vasea a pierdut şirul zilelor vieţii ei.

Undeva în Moscova, a sunat un clopot. Zidurile oraşului se înălţau albe de după copaci. Vasea l-a luat pe fratele ei de mână. Era miezul nopţii. Întunericul a căpătat o textură mai sălbatică: o nouă ameninţare şi o frumuseţe mai adâncă. Vasea a păşit înainte, trăgându-l pe fratele ei după ea.

— Gândeşte-te la vărul nostru, a spus ea.

Un pas, doi paşi, apoi Saşa a scos un sunet uşor de uimire.

Moscova a dispărut. Se aflau într-un crâng de ulmi rari, învăluiţi de un aer uscat şi cald.

Era praf în loc de noroi între degetele ei goale de la picioare, iar stelele mari ale sfârşitului de vară atârnau jos deasupra capului. Era un alt miez al nopţii.

— Doamne Dumnezeule, a spus Saşa în şoaptă. Acestea sunt pădurile de lângă Serpuhov.

— Ţi-am spus, a zis Vasea. E un drum rapid, dar...

Voron, armăsarul negru a ieşit dintre doi copaci. Ochii ca doi luceferi ai călăreţei lui străluceau în întuneric.

Saşa a dus mâna la mânerul sabiei. Poate că Ţinutul Miezului Nopţii a trezit ceva în sângele lui, pentru că vedea atât calul, cât şi călăreţul.

— Ea este Miazănoapte, a spus Vasea, fără să-şi ia ochii de pe chyert. Acesta este tărâmul ei, a continuat ea, cu o plecăciune a capului.

Saşa şi-a făcut cruce. Polunocinţa i-a zâmbit ironic şi a coborât de pe spinarea calului.

— Domnul să fie cu tine, a spus Saşa prevăzător.

— Chiar sper să nu, i-a răspuns Polunocinița.

Voron a dat din capul lui negru, cu urechile lăsate pe spate, nemulţumit.

— Pe tărâmul meu din nou? a întrebat-o Miazănoapte pe Vasea, întorcându-se spre ea. Şi mândră de victorie?

— Am câştigat, a spus Vasea, pe un ton prudent.

— Nu, a spus Miazănoapte. N-aţi câştigat. Care crezi că e adevărata bătălie, nesăbuită arogantă ce eşti? N-ai înţeles, nu-i aşa?

Vasea n-a spus nimic.

— Noi am sperat, a zis Miazănoapte printre dinţi, *eu* am sperat ca tu să fii diferită, că vei pune capăt şirului nesfârşit de răzbunare şi întemniţare. Dar ai *încurajat* războiul dintre cei doi gemeni idioţi.

— Despre ce vorbeşti? a întrebat Vasea. Am salvat Moscova de strigoi. Nu înţeleg de ce eşti furioasă. Ursul este rău. Rău. Acum este legat. Rusia e în siguranţă.

— Chiar crezi? a întrebat Miazănoapte. Tot nu-nţelegi, a continuat ea, în timp ce mânie şi dezgust – şi dezamăgire – îi luminau ochii. Nu-i poţi stăpâni pe chyerti, la fel cum nu poţi avea casa de lângă lac sau cum nu ne poţi salva de la moarte. Ai dat greş. Calea către lac este închisă pentru tine; o închid eu, chiar dacă risc mânia bătrânei. Nu va avea un urmaş. Rămas-bun, Vasilisa Petrovna.

Apoi a dispărut la fel de repede precum a apărut, un vârtej de păr alb, sărind pe spatele lui Voron. Ultimul lucru pe care Vasea l-a auzit a fost sunetul copitelor, care se pierdea în întuneric.

Nedumerită, Vasea a rămas uitându-se la locul în care fusese Miazănoapte.

Saşa părea uimit.

— Ce-a vrut să spună?

— Nu-nțeleg de ce e furioasă, a spus Vasea, pe un ton neliniștit. Trebuie să mergem mai departe. Urmează-mă îndeaproape. Nu trebuie să ne despărțim.

Au mers cu grijă, pentru că Vasea se temea de mânia Polunociniței, în acest loc plin de puterea ei. Sașa a urmat-o, tresărind la fiecare umbră, mirat de nopțile schimbătoare. Dar nu a renunțat. Avea încredere în ea.

Mai târziu, Vasea s-a simțit vinovată.

26

Hoarda de Aur

N-au fost avertizaţi în niciun fel. N-au văzut nicio lucire de departe, n-au auzit niciun zgomot. Pur şi simplu au păşit din întuneric în lumina focului, în jurul căruia se auzeau râsete.

Timp de o clipă, amândoi au încremenit.

Ceilalţi au încremenit şi ei. Vasea a avut senzaţia că vede arme: săbii încovoiate şi arcuri scurte care nu erau întinse. Simţea mirosul cailor şi le vedea ochii lucitori cum privesc de după foc.

De jur împrejurul lor, bărbaţii au sărit în picioare. Nu vorbeau ruseşte. Suna asemenea cuvintelor pe care le auzise demult, într-o noapte întunecată de iarnă, când salvase două fete de... de...

— Înapoi! i-a spus Vasea lui Saşa.

Cu colţul ochiului, Vasea a văzut părul alb şi faţa hotărâtă şi triumfătoare a Polunocinţei. I s-a părut că aude o şoaptă.

— Învaţă sau mori, Vasilisa Petrovna.

Săbiile s-au ridicat în mâinile a o duzină de bărbaţi. În sabia fratelui ei s-a reflectat focul atunci când a scos-o din teacă.

— Tătari! a strigat Saşa. Vasea, pleacă!

— Nu! a spus ea, încercând să-l oprească. Nu, trebuie să ne întoarcem în Miezul Nopţii...

Dar tătarii se apropiau tot mai mult, iar Vasea nu vedea drumul Miezului Nopţii.

— Vasea, a spus Saşa pe o voce care părea îngrozitoare prin calmul ei. Eu sunt călugăr; pe mine n-or să mă omoare. Dar tu... Fugi. *Fugi!*

Saşa s-a aruncat înaintea tătarilor, doborându-i. Vasea s-a retras din încăierare şi a învăluit tabăra într-o furtună neaşteptată de lumină. Focul înteţit i-a făcut pe tătari să se dea înapoi chiar când sabia fratelui ei a scos scântei, lovind o alta.

Acolo era drumul Miezului Nopţii, dincolo de lumină. Focul a izbucnit din nou, speriindu-i pe oameni.

— Saşa, pe-aici... a strigat Vasea.

Sau a început să strige. Pentru că mânerul unei săbii a lovit-o în tâmplă şi totul s-a întunecat.

Saşa, văzând-o pe sora lui prăbuşindu-se, a aruncat sabia şi i-a strigat celui care a lovit-o:

— Sunt un om al lui Dumnezeu, iar acela este servitorul meu. Nu-l răni.

— Într-adevăr, *eşti* un om al lui Dumnezeu, i-a răspuns tătarul, într-o rusă cu uşor accent străin. Eşti Aleksandr Peresvet, dar acesta nu este servitorul tău.

Vocea îi era cunoscută, dar Saşa nu putea vedea faţa tătarului. Bărbatul stătea deasupra lui Vasea, de partea cealaltă a focului, şi a ridicat-o pe fată în picioare. Pleoapele lui Vasea au fluturat; din tăietura de pe frunte, sângele îi şiroia pe faţă.

— *Aceasta* este sora ta vrăjitoare, a spus tătarul, pe un ton mulţumit şi uimit în acelaşi timp. Cum aţi ajuns

amândoi aici? Spionați pentru Dmitrii? De ce și-ar trimite verii astfel?

Mut de uimire, Sașa n-a spus nimic. L-a recunoscut pe celălalt bărbat.

— Haide, a adăugat bărbatul pe limba lui, aruncând-o pe Vasea pe umăr. Legați-i mâinile călugărului și urmați-mă. Generalul va vrea să afle despre asta.

Cineva o căra pe umăr. Fiecare pas îi zgâlțâia capul. Vasea a vomitat. O durere ca niște țurțuri ascuțiți îi săgeta craniul. Bărbatul care o căra a exclamat dezgustat.

— Dacă mai faci asta, a spus o voce pe jumătate cunoscută, te bat cu mâna mea, după ce termină generalul cu tine.

Vasea a încercat să se uite în jurul ei, căutând drumul spre Miezul Nopții, dar nu-l vedea. Probabil că l-a pierdut când a căzut fără cunoștință. Acum noaptea curgea în continuare, iar ea și Sașa erau prinși acolo până la următorul miez al nopții.

Simțurile ei erau neclare. Nu putea să facă în așa fel încât ea și fratele ei să dispară sub ochii întregii tabere. Poate că ar fi putut – dar, în timp ce se pregătea să facă asta, gândurile ei s-au împrăștiat.

Ceva plutea amenințător înaintea ei, vag, chiar în momentul în care a început să-și vină în fire. Era o clădire rotundă, făcută din pâslă. A văzut o deschizătură, iar ea a fost purtată înăuntru. Teroarea i-a cuprins gâtul și stomacul. Unde era fratele ei?

Înăuntru erau bărbați – nu-și putea da seama câți. Doi dintre ei stăteau în mijloc, cu haine elegante, luminați de o sobă mică și de un felinar care atârna. Cel care o căra i-a dat drumul. Mișcându-se cu greutate, a reușit să se ridice în genunchi. Împrejur totul sugera bogăție: felinarul era din argint lucrat; simțea un miros de carne grasă,

iar sub genunchii ei era un covor. De jur împrejurul ei se auzea zumzetul unei limbi pe care n-o înțelegea și care o dezorienta. Sașa a fost aruncat pe jos lângă ea.

Unul dintre bărbații îmbrăcați elegant era tătar. Celălalt era rus; rusul a vorbit cel dintâi.

— Ce e asta? a întrebat el.

— Asta... a răspuns vocea cunoscută din spatele ei.

Vasea a încercat să se întoarcă, dar a încremenit, respirând greu din cauza durerii de cap. Apoi bărbatul a înaintat, iar ea îi putea vedea fața. Îl cunoștea. Aproape că o omorâse demult, într-o pădure de lângă Moscova. Cu ajutorul unui vrăjitor malefic, aproape că îl detronase pe Dmitrii Ivanovici.

— Se pare, a spus Celubei în rusă, zâmbind la ea, că Dmitrii Ivanovici a găsit o nouă modalitate de a se descotorosi de verii lui.

Cel înalt, cel căruia i se spunea *general*, era Mamai, însă Sașa îl cunoștea doar după reputație. Nu l-a recunoscut pe rus.

— Veri? a întrebat generalul, pe limba lui.

Mamai era un bărbat de vârsta a doua, extenuat, demn și grizonant. Îi fusese loial lui Berdi Bed, unul dintre nenumărații hani, dar Berdi ocupase tronul timp de doar doi ani. Mamai a complotat să-și recupereze statutul pierdut încă de-atunci, împiedicat de faptul că nu era urmașul marelui Han. Sașa știa – probabil că întreaga armată a tătarilor știa – că Mamai trebuia să-l învingă fără echivoc pe Dmitrii, sau o armată rivală din Hoarda care se războia urma să se ridice și să-l detroneze.

Oamenii care aveau totul de pierdut erau periculoși.

— Acest om este Aleksandr Peresvet – sigur ai auzit de el, a spus Celubei, dar ochii lui erau îndreptați asupra lui

Vasea. Iar ăstalalt – când l-am cunoscut eu pentru prima dată la Moscova, mi-au zis că e de rang înalt: fratele lui Aleksandr Peresvet. Dar asta era o minciună, a continuat Celubei pe un ton blând. Ăsta nu e băiat, ci fată – o mică vrăjitoare. Deghizată în băiat, a înşelat întreaga Moscovă. Mă întreb de ce i-a trimis Dmitrii aici – o vrăjitoare şi un călugăr. Spioni? Vrei să-mi spui, domniţă?

Ultima întrebare i-a fost adresată lui Vasea pe un ton delicat. Dar Saşa a sesizat ameninţarea din spatele cuvintelor.

Sora lui i-a întâlnit privirea lui Celubei, fără să rostească niciun cuvânt. Ochii ei erau mari şi îngroziţi, iar faţa îi era însângerată.

— Mă doare, a spus ea în şoaptă, pe un ton tremurător şi plin de jale, pe care Saşa nu-l mai auzise niciodată de la sora lui.

— O să te doară şi mai rău, i-a spus Celubei calm, iar cuvintele lui nu erau o ameninţare, cât o afirmaţie. De ce sunteţi aici?

— Am fost atacaţi, a spus ea în şoaptă, cu vocea încă tremurându-i. Oamenii noştri au fost ucişi. Ne-am apropiat de foc ca să cerem ajutor.

Ochii ei erau foarte mari şi întunecaţi, derutaţi şi îngroziţi, iar pe obraz avea o crustă de sânge uscat. A făcut o plecăciune din cap, apoi s-a uitat din nou la Celubei. De data asta, două lacrimi i s-au prelins pe faţă, lăsând făgaşe în sânge.

Saşa s-a gândit că Vasea exagerează jucând rolul fetei neajutorate, apoi a văzut că expresia de pe faţa lu Celubei se schimbă din precauţie în dispreţ. În gând, a rostit o rugăciune de recunoştinţă. Atrăgându-i atenţia lui Celubei asupra sa, Saşa a spus:

— N-o sperria. Am dat peste voi din greşeală. Nu suntem spioni.

— *Într-adevăr,* a spus Celubei, pe un ton mieros, întorcându-se. Iar sora ta călătorește cu tine singură, îmbrăcată atât de indecent tot din *greșeală*?

— O duceam la mănăstire, a mințit Sașa. Marele Cneaz mi-a cerut să fac asta. Escorta noastră a fost atacată de hoți, iar noi am rămas singuri, fără niciun sprijin. I-au sfâșiat rochia, nu ne-au lăsat nimic, în afară de ceea ce vezi. Am rătăcit înfometați timp de multe zile, am văzut focurile voastre și ne-am apropiat. Am crezut că vom primi ajutor, nu necazuri.

— Mă uimește, totuși, a spus Celubei cu o ironie acidă. De ce o duce cel mai apropiat sfătuitor al Marelui Cneaz al Moscovei pe sora lui la mănăstire într-un moment ca ăsta?

— L-am sfătuit pe Dmitrii Ivanovici să nu meargă la război, a spus Sașa. Furios, mi-a ordonat să plec.

— Ei bine, a intervenit Mamai brusc, dacă este așa, atunci nu vă va fi greu să ne informați cu privire la intențiile și pregătirile vărului vostru, ca să vă puteți întoarce la rugăciune.

— Nu știu nimic despre pregătirile lui Dmitrii, a spus Sașa. V-am spus...

Celubei l-a lovit cu dosul palmei peste față, suficient de puternic încât să-l doboare la pământ. Vasea a țipat și s-a aruncat la picioarele lui Celubei, punându-se în fața lui, astfel încât să nu-l lovească pe Sașa cu piciorul în stomac.

— Te rog, nu-l răni.

Celubei a dat-o la o parte, dar a rămas uitându-se încruntat la ea, cum stătea îngenuncheată în fața lui, cu mâinile împreunate. Vasea nu era o femeie frumoasă, dar îndrăzneala ei și ochii mari atrăgeau, într-un fel, privirea. Sașa, cu buzele însângerate, era tulburat să vadă atenția bărbaților îndreptată asupra ei, altfel decât înainte. Iar ea îi încuraja, la naiba, ca să nu se mai repeadă asupra lui.

— Iartă-mă, a spus Celubei, pe un ton calm, dacă nu-l cred pe fratele tău.

— A rostit adevărul, a spus Vasea în şoaptă.

Mamai s-a întors brusc spre rus.

— Ce spui, Oleg Ivanovici? Ne mint?

Faţa încadrată de barbă a rusului era destul de greu de citit, dar Saşa a recunoscut numele. Marele Cneaz al Reazanului, care a trecut de partea tătarilor.

Oleg şi-a strâns buzele.

— Nu-mi dau seama dacă mint sau nu, dar povestea călugărului pare adevărată. De ce i-ar trimite Dmitrii Ivanovici pe verii lui să spioneze, iar unul dintre ei să fie o fată îmbrăcată în haine de băiat?

Privirea lui aţintită asupra lui Vasea era complet dezaprobatoare.

— Este vrăjitoare; are puteri bizare, a insistat Celubei. Ne-a făcut focul de tabără să ardă într-un mod nefiresc; mi-a vrăjit calul în Moscova.

Toate privirile s-au îndreptat asupra lui Vasea. Ochii ei se uitau în gol, iar buzele îi tremurau.

Sângele încă i se prelingea din tăietura de pe frunte şi se forma un cucui. Vasea plângea încetişor.

— Într-adevăr, a spus Oleg după o lungă tăcere. E o privelişte îngrozitoare. Cum o cheamă pe fată? a întrebat el în rusă.

Vasea rămăsese nemişcată şi n-a răspuns. Celubei a ridicat din nou mâna, dar vocea lui Oleg l-a oprit înainte s-o lovească.

— Acum loveşti fete legate?

— Ţi-am spus, a zis Celubei furios. E vrăjitoare!

— Nu văd nicio dovadă care să arate asta, a spus Oleg. O să adaug şi că este târziu şi poate că ar fi mai bine să le hotărâm soarta mâine-dimineaţă.

— O să mă ocup personal de ei, a spus Celubei.

În ochii lui era o licărire de nerăbdare, iar amintirea umilinței pe care o suferise la Moscova era încă proaspătă. Poate că era curios în privința fetei cu ochii verzi care se îmbrăca în haine de băiat. Poate că el chiar fusese acolo, în acea zi pe râu, când Kasian i-a dezvăluit secretul în fața întregii Moscove, în cel mai crud mod cu putință.

— Dmitrii Ivanovici va plăti recompensa pentru ea, a spus Sașa. Dacă este teafără.

L-au ignorat.

— Foarte bine, a spus Mamai. Ocupă-te tu de ei și spune-mi ce-ai aflat. Oleg Ivanovici...

— Arhiepiscopul va avea ceva de spus dacă moare torturat călugărul, a spus Oleg, iar Sașa a tras aer în piept.

— Ai grijă să rămână în viață, a adăugat Mamai spre Celubei.

— Generale, i-a spus Oleg lui Mamai, privind-o din nou pe Vasea. O s-o țin pe fată cu mine în noaptea asta. Poate că, despărțită de fratele ei, singură și speriată, îmi va spune mie mai multe.

Celubei era dezamăgit. A deschis gura să vorbească, dar Mamai l-a oprit, cu o expresie amuzată pe chip.

— Cum vrei. E cam slăbuță totuși, nu-i așa?

Oleg a făcut o plecăciune și a ridicat-o pe Vasea în picioare. Aceasta n-a înțeles tot ce-au zis, pentru că-și vorbiseră mai mult în tătară. S-a uitat fix la Sașa.

— Nu-ți fie teamă, i-a spus el.

Cuvintele lui n-au liniștit-o. Nu-i era teamă pentru ea; îi era teamă pentru el.

27

Oleg din Reazan

După ce a ieşit din cortul lui Mamai, Oleg a şuierat printre dinţi. Doi bărbaţi înarmaţi au apărut şi i-au urmat. Au privit-o pe Vasea curioşi, înainte de a-şi şterge orice expresie de pe feţe. Vasea era îngrozită din cauza fratelui ei. Totul se întâmplase prea repede. Poate că Miazănoapte putea să facă glume pe seama ei şi s-o ameninţe, dar nu s-a gândit niciodată că servitoarea străbunicii ei ar fi putut s-o dea pe mâna tătarilor. Pentru numele lui Dumnezeu, *de ce?*

„Ai dat greş", îi spusese Miazănoapte.

Oleg a tras-o după el. Vasea a încercat să gândească. Dacă ar fi putut să scape, oare s-ar fi putut întoarce după fratele ei la următorul miez de noapte? În tabăra asta mare, cu faţa lipicioasă de sânge, magia i se părea la fel de imposibil de atins ca şi stelele nepăsătoare.

Un alt cort rotund, mai mic decât al lui Mamai, a ieşit ameninţător din întuneric. Oleg a împins-o prin deschizătură şi a urmat-o înăuntru, lăsându-i să plece pe servitorii lui cu feţe dubioase.

În cortul lui Oleg nu era sobă, ci un singur felinar din argilă. Vasea a văzut un loc auster cu un morman de blăni, apoi Oleg a grăit:

— Mergi la mănăstire, deci? Îmbrăcată aşa? Aţi fost atacaţi de bandiţi? Apoi fratele tău şi cu tine aţi fost suficient de nesăbuiţi încât să daţi peste tabăra lui Celubei? Crezi că sunt prost? Spune-mi adevărul, fato.

Vasea a încercat să-şi adune gândurile.

— Fratele meu ţi-a spus adevărul, a zis ea.

— Trebuie să recunosc că nu eşti laşă, a spus el, pe un ton mai calm. Devuşka, pot să te ajut, dar trebuie să ştiu adevărul.

Vasea şi-a lăsat ochii să se umple de lacrimi. Nu era deloc dificil, pentru că o durea capul îngrozitor.

— Ţi-am spus, a zis ea în şoaptă.

— Bine, a spus Oleg. Fie cum vrei. O să i te dau înapoi lui Celubei mâine, iar el o să scoată adevărul de la tine, a continuat el, aşezându-se să-şi scoată cizmele.

Vasea l-a privit timp de câteva clipe.

— Eşti un om al Rusiei care luptă de partea duşmanului, a spus ea. Crezi că am încredere în tine?

— Lupt de partea Hoardei, a spus el privind în sus la ea şi punându-şi o cizmă într-o parte, pentru că nu sunt la fel de dispus cum pare să fie Dmitrii Ivanovici să-mi fie asediat oraşul, iar oamenii mei să fie luaţi sclavi. Asta nu înseamnă că nu pot să te ajut. Sau că nu pot să am grijă să suferi îngrozitor dacă mă superi.

Cea de-a doua cizmă a urmat-o pe prima, apoi şi-a scos pălăria şi a aruncat-o pe grămada de blăni. Oleg s-a uitat cu atenţie la Vasea.

„Uită", a gândit ea. „Uită că te poate vedea..."

Dar nu se putea concentra; durerea de cap o ardea cu putere. Cu picioarele goale, Oleg a venit până la ea. Fără să spună nimic, a prins-o cu o mână de încheieturile legate, iar cu cealaltă a căutat-o de arme. Vasea nu avea nimic

asupra ei. Cineva îi luase cuțitul după ce fusese lovită lângă focul lui Celubei.

— Ei bine, a zis el, pipăind-o de sus în jos. Se pare că ești fată până la urmă.

Vasea l-a călcat cu putere pe picior, iar Oleg a lovit-o peste față.

Când și-a revenit, Vasea și-a dat seama că era întinsă pe jos. Oleg îi tăiase legăturile de la încheieturi. Fata a ridicat capul. Oleg stătea pe grămada de blăni și își ascuțea sabia pe genunchi.

— Te-ai trezit? a întrebat el. Hai s-o luăm de la început. Spune-mi adevărul, devuşka.

Vasea s-a ridicat cu greutate în picioare.

— Sau ce? O să mă torturezi?

O sclipire de dezgust i-a trecut lui Oleg peste chip.

— Poate că nu-ți dai seama, la cât de hotărâtă ești să suferi cu mândrie, dar ești mai în siguranță cu mine decât cu Celubei. A fost umilit în Moscova; toată armata știe povestea. *El* te va tortura. Iar dacă se simte inspirat, te poate viola în fața fratelui tău, ca să dea mai departe din umilință.

— Dintre astea două am de ales atunci? Să fiu violată în public acolo sau în privat aici?

— Din fericire pentru tine, a spus Oleg, pufnind, prefer femeile care arată și care se comportă ca niște femei. Spune-mi ce vreau să știu, iar eu o să te protejez de Celubei.

S-au privit în ochi. Vasea a tras adânc aer în piept și a hotărât să meargă la noroc.

— Am un mesaj de la Marele Cneaz al Moscovei.

— Chiar așa? a întrebat Oleg, dintr-odată devenind mai atent. Ciudată alegerea mesagerului.

— Sunt aici, nu-i așa? a spus Vasea, ridicând din umeri.

Oleg a lăsat deoparte sabia și piatra de ascuțit.

— E-adevărat, dar poate minți. Ai vreun obiect simbolic? Și dacă e așa, l-ai înghițit? Pot să jur că nu-l ai asupra ta acum.

Vasea nu știa dacă era în stare s-o facă, dar și-a stăpânit vocea.

— Am un semn.

— Foarte bine. Arată-mi.

— O s-o fac, a spus ea. Dacă îmi spui de ce-a zis Celubei că Dmitrii Ivanovici a inventat un nou mod de a se descotorosi de verii lui.

— Și Prințul de Serpuhov e prizonier aici, a spus Oleg dând din umeri. Nu și-a pus Dmitrii întrebarea ce s-a întâmplat cu el? Stai așa. Ești mesager? Sau ai venit să-l salvezi? Oricum ar fi, pare greu de crezut.

Vasea nu i-a răspuns.

— În orice caz, a fost un plan nereușit din partea lui Dmitrii, a spus Oleg. Acum Mamai are *trei* dintre verii primari ai lui Dmitrii, a continuat el, încrucișându-și brațele pe piept. Acum arată-mi semnul.

Ignorând durerea de cap îngrozitoare, Vasea și-a făcut mâinile căuș și le-a umplut cu amintirea focului.

Blestemând, Oleg s-a ridicat în picioare și s-a dat înapoi, cu ochii la focul din mâinile ei.

Vasea era în continuare în genunchi pe podea; s-a uitat la Oleg printre flăcări.

— Oleg Ivanovici, Mamai o să piardă acest război.

— O armată amărâtă a poporului rus o să câștige în fața Hoardei de Aur?

Dar vocea lui Oleg era întretăiată, iar ochii lui erau ațintiți asupra focului. A întins mâna să-l atingă, dar și-a retras-o din cauza căldurii. Focul n-o rănea, deși părul de pe mâini i se pârjolea.

— Ce scamatorie bine făcută, a spus el. A făcut Dmitrii o înțelegere cu diavolii? Nu e suficient să învingă o armată. Știi câți cai are Mamai? Câte săgeți, câți oameni? Chiar dacă toți oamenii din Rusia ar lupta de partea lui Dmitrii, tot ar fi întrecuți numeric, doi contra unul.

Dar Oleg nu-și putea lua ochii de la mâinile lui Vasea.

Aceasta își concentra fiecare mușchi, în ciuda suferinței și a durerii de cap, ca să-și păstreze fața calmă și să mențină amintirea focului. Oleg trecuse de partea dușmanului ca să-și apere poporul. Un om practic. Unul cu care Vasea ar fi putut ajunge la o înțelegere.

— Scamatorii cu foc? a întrebat ea. Asta crezi că fac? Nu. Foc, apă și întuneric, împreună; vechile puteri ale acestui pământ or să se lupte alături de cele noi, a continuat ea, sperând că așa va fi. Generalul tău *va pierde*. Eu sunt semnul pe care îl așteptai, și dovada.

— Dovada că Dmitrii Ivanovici și-a vândut sufletul pentru a obține magie neagră? a întrebat Oleg făcându-și semnul crucii.

— Este magie neagră să ne dorim să apărăm pământul unde ne-am născut? a întrebat Vasea, și și-a închis brusc mâinile, stingând flăcările. De ce m-ai scos din mâinile lui Celubei, Oleg Ivanovici?

— Bunătate oferită greșit, a răspuns Oleg. Și pentru că nu-l plac pe Celubei, a continuat el, întinzând mâna tremurătoare ca să-i atingă palmele, care erau reci.

— De partea lui Dmitrii sunt puteri pe care nu le poți vedea, a spus Vasea. *Noi* avem puteri pe care nu le poți vedea. E mai bine să lupți pentru ai tăi, Oleg Ivanovici, decât să aperi un cotropitor. Mă ajuți?

Vasea putea să jure că Oleg a ezitat. Apoi un zâmbet amar a apărut pe fața rusului.

— Eşti foarte convingătoare. Acum aproape că aş putea să cred că te-a trimis Dmitrii. E mai inteligent decât am crezut. Dar nu mai cred demult în basme, devuşka. O să fac ceva totuşi. O să-i spun lui Mamai că eşti o fată prostuţă care e menită să ajungă la mănăstire, o să-i cer să mi te lase mie, în loc să fii vândută ca sclavă. Îţi vei putea face scamatoriile cu focul pentru mine, în Reazan, după ce se termină războiul. Să nu te vadă nimeni că faci asta. Tătarii sunt îngroziţi de vrăjitoare.

Durerea agonizantă de cap a cuprins-o din nou. Întunericul a început să-i învăluie privirea. L-a prins pe Oleg de încheietura mâinii. Scamatorii, mers la noroc, păcăleli – Vasea a renunţat la toate.

— Te rog, a spus ea.

Prin ceaţa care i se aduna în minte, i-a auzit răspunsul rostit în şoaptă.

— Îţi promit asta: dacă tu singură îi găseşti şi-i salvezi pe fratele tău şi pe Prinţul de Serpuhov – şi o faci astfel încât oamenii şi boierii mei să pună sub semnul întrebării loialitatea *lor*, – atunci poate că o să consider asta un *semn* suficient şi o să te ajut. Până atunci, rămân de partea tătarilor.

Vasea nu era sigură dacă a dormit în noaptea aceea sau durerea de cap pur şi simplu i-a luat din nou cunoştinţa. Visele ei erau străbătute de chipuri care o priveau, aşteptând. Morozko era îngrijorat, Ursul era atent, Miazănoapte era furioasă. Străbunica ei, femeia nebună rătăcită în Miezul Nopţii.

Ai trecut de trei focuri, dar n-ai înţeles ultima ghicitoare.

Apoi l-a visat pe fratele ei, torturat, până când Celubei, râzând, l-a omorât.

S-a trezit gâfâind, în întunericul dinainte de apariția zorilor și și-a dat seama că era întinsă confortabil într-un loc cald și moale. Cineva îi ștersese sângele uscat de pe față. A rămas nemișcată. Durerea de cap se potolise, iar acum era doar o impresie vagă. Și-a întors capul și l-a văzut pe Oleg, care stătea întins pe burtă lângă ea, privind-o.

— Cum învață cineva să țină foc în mâinile făcute căuș? a întrebat el, ca și cum pur și simplu continua discuția din seara precedentă.

Lumina slabă a primelor ore ale răsăritului îi învăluia. Stăteau amândoi pe aceeași grămadă de blăni. Vasea s-a ridicat brusc.

Oleg nu s-a mișcat.

— Te temi pentru inocența ta? După ce apari într-o tabără de tătari la miezul nopții îmbrăcată ca un băiat?

Vasea a ieșit de sub blăni ca o pisică și, probabil, expresia de pe chipul ei l-a convins, pentru că Oleg a adăugat pe un ton blând, ușor amuzat:

— Crezi că te-aș atinge, vrăjitoareo? Dar e mult de când n-am mai dormit lângă o fată, chiar și una numai piele și os. Îți mulțumesc pentru asta. Sau ai fi preferat să dormi pe jos?

— Da, a spus ea, pe un ton de gheață.

— Foarte bine, a spus Oleg liniștit, ridicându-se. Dacă tot ești hotărâtă să suferi, poți să mergi legată de calul meu, ca să nu creadă Mamai că m-am îmbunat. Urmează o zi lungă pentru tine.

Oleg a ieșit din cort, pe care el îl numea *gher*. Mintea lui Vasea lucra încontinuu. Să evadeze? Să uite că putea fi văzută și să meargă prin tabără până îl găsea pe fratele ei? Dar ar putea să uite că îl puteau vedea pe *el*? Și dacă

era rănit? Nu, s-a hotărât ea într-un final. Era mai bine, mai înțelept să aștepte până la miezul nopții. Nu avea să primească o a doua șansă.

Oleg a trimis un om la ea, cu o cană plină cu ceva care mirosea îngrozitor. Era lapte de iapă fermentat. Era gros ca smântâna și acru. I s-a întors stomacul pe dos.

— Nu miroase prea bine, știu, a spus Oleg când s-a întors, dar tătarii merg zile întregi hrănindu-se doar cu asta... și cu sângele cailor lor. Bea, vrăjitoareo.

Vasea a băut, încercând să nu se înece. Când Oleg s-a apropiat să-i lege din nou mâinile, fata l-a întrebat.

— Oleg Ivanovici, e teafăr fratele meu?

Oleg i-a strâns cu putere funia în jurul încheieturilor, cu o expresie pe chip ca și cum n-avea de gând să-i răspundă.

— Trăiește, a spus el scurt, deși cred că-și dorește să fie mort. Și nu și-a schimbat povestea. I-am spus lui Mamai că nu știi nimic și că ești doar o idioată de fată. M-a crezut, însă Celubei nu mă crede. Ferește-te de el.

„La miezul nopții", și-a spus Vasea, încercând să nu tremure. „Trebuie să supraviețuim până la miezul nopții."

Oleg a scos-o din cort, în lumina soarelui care urca pe cer, iar ea a tresărit.

În lumina zilei, tabăra era mai mare decât un sat, chiar mai mare decât un oraș. Corturi și cai se întindeau cât vedeai cu ochii, pe jumătate ascunși de o pădure de arbuști. Erau sute de oameni. Mii. Zeci de mii. Mintea lui Vasea nu putea concepe un număr mai mare. Erau mai mulți cai decât oameni, iar carele erau peste tot. Cum ar fi putut Dmitrii să adune o armată la fel de mare ca aceasta? Cum putea spera să-i învingă?

Calul lui Oleg era o iapă de culoare castanie, îndesată și cu capul mare. Avea o privire blândă și inteligentă. Oleg a lovit-o ușor, cu afecțiune, peste gât.

Bună ziua, i-a spus Vasea iepei, din mișcările trupului, în limbajul cailor.

Bună ziua, a spus iapa, dând o ureche pe spate. *Nu ești cal.*

Nu, a spus Vasea, în timp ce Oleg a legat de șa funia cu care îi imobilizase încheieturile, apoi a încălecat. *Dar te înțeleg. Mă poți ajuta?*

Iapa s-a arătat uimită, dar nu și indiferentă.

Cum? a întrebat ea, începând să meargă la pas, la atingerea piciorului lui Oleg.

Vasea, încercând să se gândească la o modalitate de a-i explica, a fost trasă împleticindu-se după ei. Se ruga s-o țină puterile.

Și-a dat repede seama că Oleg o ținea lângă el pe de-o parte ca s-o umilească, iar pe de altă parte ca s-o protejeze de pericolul de a se afla printre soldați în timpul marșului. Poate că o crezuse mai mult decât lăsa să se vadă, atunci când îi spusese că fusese trimisă de lângă Dmitrii Ivanovici. Poate că nu era atât de loial tătarilor pe cât părea. Prima dată când cineva a aruncat cu bălegar în ea, Oleg s-a întors și, rostind niște cuvinte înșelător de blânde, s-a asigurat că Vasea nu va mai fi deranjată.

Dar ziua era dificilă, iar orele treceau greu. I-a intrat praf în ochii și în gură. La jumătatea dimineții a început să plouă și praful s-a transformat în noroi, iar ea s-a simțit o vreme ușurată, până când a început să tremure, iar hainele ude i-au devenit inconfortabile. Apoi a apărut iar soarele și Vasea a început din nou să transpire.

Iapa a fost convinsă să-i facă lui Vasea drumul cât mai ușor. Mergea în linie dreaptă, astfel încât să n-o trântească la pământ. Dar iapa trebuia să meargă la galop tot timpul și o trăgea pe Vasea după ea. Fata gâfâia. Mâinile și

picioarele îi ardeau din cauza durerii, iar tăietura de la cap îi zvâcnea. Oleg nu s-a uitat în urmă.

Nu s-au oprit decât atunci când soarele era sus pe cer, și doar pentru puțin timp. Imediat ce s-au oprit, Vasea s-a prăbușit pe șoldul confortabil al iepei, tremurând. L-a auzit pe Oleg descălecând.

— Alte vrăji? a întrebat el încet.

Vasea și-a ridicat cu greutate capul învăluit în durere și s-a uitat la el, clipind cu ranchiună.

— Am crescut iapa de când era doar un mânz, i-a explicat el, lovind ușor calul pe gât. Încă nu te-a mușcat, iar acum te sprijini de ea de parcă e un cal de plug.

— Poate că nu-i plac bărbații, a spus Vasea, ștergându-și sudoarea de pe frunte.

— Poate, a spus Oleg, pufnind. Poftim, a continuat el, întinzându-i o pleoscă cu mied.

Vasea a băut cu înghițituri mari și s-a șters la gură cu dosul palmei.

— Mergem până când se face întuneric, a spus Oleg, punând un picior pe scară. Ești mai puternică decât arăți, a adăugat el. Din fericire pentru tine.

Vasea s-a rugat să reziste până la miezul nopții.

Înainte ca Oleg să încalece, iapa a lăsat o ureche în jos, iar Celubei s-a apropiat. Oleg s-a întors spre el, cu o privire precaută.

— Nu mai ești atât de mândră ca înainte, nu-i așa, fato? a întrebat Celubei în rusă.

— Vreau să-mi văd fratele, a zis Vasea.

— Nu cred că vrei. Are o zi mai proastă decât tine, a spus Celubei. Ar putea să-și facă situația mai ușoară, dar repetă aceleași și aceleași minciuni, indiferent ce fac mușchii pe spatele lui.

— Este un om al Bisericii, s-a răstit Vasea, înghiţind un val de greaţă. N-ai niciun drept să-i faci rău!

— Dacă ar fi rămas la mănăstire, a spus Celubei, nu i-aş fi făcut nimic. Oamenii lui Dumnezeu ar trebui să se rezume la rugăciune, a continuat el, aplecându-se mai aproape, în timp ce oamenii lui Oleg şi-au întors capetele. Ori de la tine, ori de la el, o să vreau să aflu anumite lucruri, altfel, fratele tău moare, a spus el. În noaptea asta.

Celubei şi-a adus calul foarte aproape de al lui Oleg. Vasea nu s-a mişcat, dar, deodată, iapa a lovit cu picioarele din spate, izbind în coaste calul lui Celubei. Animalul a nechezat, s-a speriat şi şi-a aruncat călăreţul din şa, apoi s-a dat înapoi cu ochii îngroziţi şi cu două urme de copite pe trup.

Iapa lui Oleg s-a rotit, ridicându-se pe picioarele din spate şi a trântit-o pe Vasea la pământ. Fata s-a bucurat, chiar dacă a fost tăvălită prin praf. Nimeni nu avea cum să-şi dea seama că iapa lovise intenţionat. Oleg a făcut un salt şi şi-a prins calul de căpăstru.

Toţi oamenii lui au început să râdă.

— Vrăjitoare! s-a răstit Celubei, ridicându-se de jos.

Spre uimirea lui Vasea, Celubei arăta nu doar furios, ci şi puţin speriat.

— Tu... a continuat el.

— Nu poţi da vina pe fată pentru felul în care s-a comportat calul meu, a spus Oleg pe un ton blând. Ţi-ai apropiat iapa prea mult.

— O s-o iau cu mine acum, a spus Celubei. E periculoasă.

— Iapa sau fata? a întrebat Oleg pe un ton nevinovat.

Oamenii au râs iar. Vasea şi-a ţinut privirea pe Celubei. Ruşii se apropiau de-o parte şi de alta, închizând rândurile în jurul tătarilor. Cineva a prins calul lui Celubei.

Tătarul se holba la ea cu o fascinaţie furioasă. Apoi, brusc, a întors spatele, spunând:

— Adu-mi fata la căderea nopţii.

După ce a rostit cuvintele, s-a urcat din nou în şa şi s-a îndepărtat de-a lungul coloanei de praf.

Vasea a rămas privindu-l. Oleg a dat din cap.

— Am crezut că Dmitrii Ivanovici are totuşi capul pe umeri, a spus el. Dar să-şi trimită verii la pierzare aşa, şi pentru ce?

Văzând faţa palidă şi speriată a fetei, i-a întins o bucată de lipie şi i-a vorbit pe un ton mai blând.

Dar Vasea n-ar fi putut să mănânce nicio înghiţitură; a luat mâncarea şi a pus-o în mânecă pentru mai târziu.

După-amiaza părea că nu se mai termină, iar oamenii din Reazan au început să observe un lucru ciudat. Caii lor încetineau. Nu era ologeală şi nici boală, dar, deşi călăreţii îi loveau şi le dădeau pinteni, caii lor o luau la galop, apoi se opreau brusc cu urechile pe spate.

Oleg şi oamenii lui au început să rămână foarte mult în urma coloanei de tătari, care se mişca repede. Până la căderea nopţii, îi pierduseră de tot din raza vizuală. Doar un nor de praf estompat pe fundalul de un verde gălbui al cerului le arăta unde se afla restul armatei.

Vasea îşi simţea tot trupul ca şi cum era bătut. Capul îi zvâcnea, întrucât făcuse un efort considerabil să comunice cu întregul şir de cai. Din fericire, iapa lui Oleg era o fiinţă inteligentă, foarte admirată de ceilalţi. A fost de mare ajutor în a crea întârzierea de care avea nevoie Vasea. Dacă urma să fie târâtă înapoi la Celubei, atunci voia să se întâmple cât mai aproape de miezul nopţii.

Au ajuns la un vad, unde s-au oprit să lase caii să bea apă. Vasea, gâfâind, a îngenuncheat şi ea pe malul râului.

Bând apă cu înghiţituri mari, nu s-a aşteptat ca Oleg s-o ia de braţ, s-o ridice şi s-o întoarcă spre el, cu mâinile încă ude.

— Bine, a spus el pe un ton dur. Tu faci asta?

— Ce să fac? a întrebat Vasea.

Oleg a zgâlţâit-o o dată, făcând-o să-şi muşte limba. Vasea a simţit gust de sânge. Şi-a amintit că, orice mic gest de bunătate ar fi ales acest prinţ să-i arate, tot l-ar fi trădat pe Dmitrii Ivanovici pentru siguranţa poporului lui; ar omorî-o fără prea multe remuşcări.

— Te-am apărat; merit eu să fiu înşelat? a întrebat Oleg. Celubei a spus c-ai vrăjit un cal la Moscova. Am avut îndoieli, dar... a continuat el, arătând cu un gest pe jumătate ironic spre armata rămasă. Priveşte în jur. Le faci ceva cailor?

— Am fost tot timpul sub privirea ta, a spus Vasea, fără să se obosească să-şi ascundă epuizarea şi înfrângerea din glas. Cum aş fi putut să le fac ceva cailor?

Oleg s-a mai uitat la Vasea timp de câteva clipe, cu ochii mijiţi.

— Pui ceva la cale. Ce? a întrebat-o el.

— Bineînţeles că pun ceva la cale, a spus ea obosită. Încerc să găsesc o cale de a-i salva viaţa fratelui meu. Încă nu mi-a venit nicio idee isteaţă, a continuat ea, uitându-se în ochii lui. Tu ştii vreo cale, Oleg Ivanovici. Aş face orice să-l salvez.

— Orice? a întrebat el, trăgând puţin aer în piept şi uitându-se tulburat în ochii ei.

Vasea nu i-a răspuns, dar i-a întâlnit privirea.

Oleg şi-a strâns buzele; privirea i-a alunecat de la ochii la gura ei. Brusc, i-a dat drumul şi i-a întors spatele.

— Să văd ce se poate face, a spus el încet.

Era un om de onoare, a gândit Vasea, şi nu era prost; poate că o ameninţa, dar nu i-ar fi întinat onoarea

verișoarei lui Dmitrii. Dar faptul că era furios însemna că era tentat. Și *era* furios; Vasea îi vedea venele de pe gât. Dar n-a mai zgâlțâit-o și nici nu s-a mai gândit la cai, ceea ce și voise Vasea.

Iar despre restul... ei bine, avea de gând să dispară și să-l ia și pe fratele ei cu ea, înainte să se mai ivească discuția.

Oleg a încălecat din nou și a dat pinteni iepei, trăgând-o și pe Vasea după el. N-aveau să mai facă un alt popas.

Era toiul nopții, cu mult după răsăritul lunii, când rușii lui Oleg au ajuns din urmă armata tătarilor. Caii lor erau odihniți, după ce s-au bucurat de intervenția lui Vasea, dar oamenii erau transpirați, supărați și obosiți.

Cuvinte care sunau a înjurături rostite în glumă se auzeau din toate părțile, în timp ce rușii se împleticeau în tabără la lumina lunii. Epuizați, se răsteau la caii lor neliniștiți. Vasea era sigură că Oleg nu-și luase ochii de la ea în ultima oră a marșului. Când, în sfârșit, s-au oprit, Oleg a coborât din șa și s-a uitat la ea mâhnit.

— Trebuie să te duc la Celubei.

Un fior rece de frică i s-a încolăcit în stomac.

— Unde? a reușit ea să spună. Unde e fratele meu?

— În cortul lui Mamai, a răspuns Oleg, care a văzut sclipirea de frică din ochii ei, pentru că a adăugat pe un ton aspru: N-o să te las acolo, fato. Încearcă să pari cât poți tu de neștiutoare. Mai întâi, trebuie să am grijă ca oamenii mei să-și pună corturile.

Vasea a fost lăsată să stea pe un buștean, cu un paznic în apropiere. Și-a ridicat privirea spre lună, încercând să-și dea seama cât era ceasul. Sigur era târziu. Hainele ei, ude de sudoarea de peste zi, n-o puteau apăra acum de

frig. A tras adânc aer în piept. Să fi fost aproape de miezul nopţii? Aşa credea.

Avea mintea mai limpede acum, deşi era foarte obosită. Senzaţia de greaţă dispăruse, la fel şi durerea de cap. A încercat să lase deoparte frica pe care o simţea pentru fratele ei şi să se concentreze. Lucruri mici. Vrăji simple care nu o solicitau prea mult şi n-ar fi făcut-o să-şi piardă minţile. Aşezată pe pământul cald de peste zi, a uitat că legăturile de la încheieturi o strângeau cu putere.

Vasea a simţit cum funia cedează. Doar puţin. S-a forţat să se liniştească. Funia a mai cedat încă un pic. Acum putea să-şi mişte încheieturile roase de frânghii şi să le rotească.

S-a uitat în jurul ei şi a prins privirea prietenoasă a iepei lui Oleg. Iapa, ascultătoare, s-a ridicat în două picioare, nechezând. Şi ceilalţi cai ai ruşilor au făcut la fel. Toţi deodată s-au arătat îngrozitor de speriaţi, au dat din copite, s-au smucit trăgând de pripoane, zbătându-se în hăţuri. De jur împrejur, Vasea a auzit oamenii înjurând. S-au adunat cu toţii lângă cai, chiar şi paznicul lui Vasea. Nimeni nu se uita la ea. Cu o smucitură, şi-a eliberat încheieturile. Haosul cuprindea întreaga tabără, ca şi cum panica armăsarilor îi infecta şi pe călăreţii lor.

Vasea nu ştia unde era cortul lui Mamai. S-a aruncat în învălmăşeala de oameni şi cai şi a pus mâna pe gâtul iepei. Iapa avea încă şaua pe ea; un cuţit cu tăişul lung era fixat pe coburi.

— Vrei să mă duci? a întrebat Vasea în şoaptă.

Iapa a dat cu blândeţe din cap, iar fata s-a aruncat pe spatele ei. Acum putea să vadă deasupra învălmăşelii. I-a dat pinteni iepei, uitându-se peste umăr.

Ar fi putut să jure că l-a văzut pe Oleg din Reazan privind-o cum pleacă fără să spună niciun cuvânt.

28

Pajar

Vasea le-a şoptit cailor despre foc şi lupi şi alte lucruri îngrozitoare. Oriunde mergea, lăsa tabăra în haos. Focurile se înălţau, aruncând scântei. Zeci de cai – chiar mai mulţi – erau cu toţii cuprinşi de panică. Unii dintre ei o luaseră la fugă, călcând oamenii în picioare; alţii se ridicau pe picioarele din spate, loveau cu copitele şi se smuceau în funii. Vasea călărea iapa, străbătând puhoiul de animale înnebunite. S-a bucurat că iapa era sigură pe picioare şi se orienta uşor. Simţea pericolul ca pe o răscolire ce i se ridica din stomac până în gât.

Întunericul şi haosul, s-a gândit ea, erau aliaţi mai buni chiar şi decât magia.

Apropiindu-se de cortul lui Mamai, Vasea a alunecat de pe spatele iepei.

— Aşteaptă-mă, i-a spus calului.

Iapa şi-a lăsat botul în jos, ascultătoare. Şi caii de aici erau neliniştiţi; erau oameni peste tot, blestemând. Vasea şi-a adunat curajul şi s-a strecurat în cortul lui Mamai, rugându-se în şoaptă.

Fratele ei era acolo, singur. Braţele îi erau ridicate şi legate de stâlpul care susţinea cortul. Era gol până la brâu,

iar spatele îi era o rană vie din cauza loviturilor de bici; avea vânătăi și pe față. Vasea a alergat spre el.

Sașa și-a ridicat ochii epuizați spre ea. Îi lipseau două unghii de la mâna dreaptă.

— Vasea, a spus el. Pleacă.

— O să plec. Cu tine, a răspuns ea.

Avea cuțitul de la șaua lui Oleg, iar cu o singură lovitură i-a tăiat legăturile.

— Haide.

Dar Sașa dădea din cap amețit.

— Ei știu, a spus el. Că tu ai agitat caii. Celubei... a spus ceva despre un armăsar murg și o iapă în Moscova. Și-a dat seama că tu ai fost, imediat ce s-a iscat zarva. Ei... au plănuit asta, a continuat el, în timp ce sudoarea i se prelingea în barbă, îi strălucea pe tâmple și pe capul ras.

Vasea s-a întors brusc.

Privind, Mamai și Celubei stăteau în deschizătura cortului: în timp ce oamenii se adunau în spatele lor. Celubei a spus ceva pe limba lui, iar Mamai i-a răspuns. Era o sete înflăcărată în privirile lor.

Vasea, fără să-și ia ochii de la cei doi bărbați, s-a aplecat să-l ajute pe fratele ei să se ridice în picioare. Sașa s-a ridicat când l-a tras ea, dar era evident că fiecare clipă era o agonie pentru el.

— Pleacă de lângă el încet, i-a spus Celubei lui Vasea, în rusă.

Vasea putea să-și vadă moartea lentă în ochii tătarului.

Dar s-a săturat de ei. Acum nu mai era amețită de lovitura la cap. A dat foc cortului.

Flăcările l-au cuprins din mai multe locuri, iar atât Mamai, cât și Celubei s-au dat înapoi urlând speriați. Vasea l-a prins pe fratele ei și l-a tras șchiopătând către

cealaltă parte a cortului, unde a folosit cuțitul ca să taie pânza.

În loc să iasă, a așteptat, ținându-și răsuflarea din cauza fumului, apoi a fluierat o dată, printre dinți. Iapa ascultătoare a venit și chiar a îngenuncheat când a rugat-o Vasea, în ciuda fumului și a flăcărilor tot mai mari, astfel ca Saşa să se poată urca pe spatele ei.

Fratele ei nu putea sta singur pe cal. Fata a trebuit să se așeze în fața lui și să-i pună brațele în jurul taliei ei.

— Ține-te, a spus ea.

Iapa a luat-o la fugă, exact în momentul în care un țipăt s-a auzit din spate. Celubei a reușit să urce pe un cal, chiar când Vasea a ieșit din fum. Șase bărbați i s-au alăturat și au pornit în urmărirea ei. Era o cursă, iar Vasea nu știa dacă va ajunge în Miezul Nopții înainte de a o prinde urmăritorii.

La început a crezut că avea șanse de reușită. Simțea că Miezul Nopții e aproape, iar iapa prinsese viteză.

Dar tabăra era aglomerată și agitată și, din cauză că nu puteau alerga în linie dreaptă, erau nevoiți să se ferească și să cotească. Saşa se ținea de ea cu toată forța de care era în stare, dar la fiecare salt al iepei respirația era echivalentă cu durerea. Iepșoara îndesată deja începea să se resimtă sub greutatea celor doi călăreți.

Vasea a tras aer în piept și a lăsat întreaga amintire a focului din Moscova să-i revină în minte. Groaza și puterea. Realitatea s-a modificat chiar în momentul în care toate focurile din tabăra tătarilor au izbucnit într-o coloană triumfătoare de flăcări.

Amețită, chinuindu-se să-și păstreze cumpătul, Vasea a aruncat încă o privire riscantă înapoi, încercând să vadă pe lângă fratele ei. Mai toți urmăritorii lor se opriseră din cauza cailor agitați. Dar câțiva dintre ei au răzbit, iar

Celubei nu dădea semne de oboseală. Viteza iepei începea să se reducă și nu vedea niciun semn al Miezului Nopții.

Celubei a urlat la calul lui. Acum alerga lângă iapa lor cu o sabie în mână. Vasea a atins iapa, făcând-o să-și schimbe direcția, dar asta i-a făcut să piardă din viteză. Celubei îi mâna din nou spre tabără, apropiindu-se tot mai mult. Saşa era greu în spatele ei. Acum Celubei era din nou lângă ei, iar calul lui era mai rapid. A ridicat iar sabia.

Înainte ca sabia să cadă, Saşa s-a aplecat într-o parte, l-a lovit pe tătar și l-a aruncat la pământ.

— Saşa! a strigat Vasea.

Iapa a prins viteză, pierzând din greutatea din spate, dar Vasea deja întorcea calul. Fratele ei și Celubei se luptau pe pământ, dar tătarul era mai puternic. Cu o lovitură de pumn i-a dat lui Saşa capul pe spate, iar Vasea a văzut stropi de sânge lucind în lumina focului. Apoi Celubei s-a ridicat în picioare, lăsându-l pe fratele ei unde zăcea. Tătarul și-a chemat calul, strigând la ceilalți călăreți.

Saşa s-a ridicat cu greu în genunchi. Avea sânge la gură.

Buzele lui au format un singur cuvânt... *Fugi.*

Vasea a ezitat. Iapa a simțit și a încetinit.

Chiar în acel moment, o dungă de flăcări a trecut de-a lungul cerului.

Era ca o stea căzătoare: stacojie, albastră și aurie. Dunga de foc a coborât tot mai jos, s-a năpustit ca un val și, deodată, au putut vedea o iapă înaltă aurie și strălucitoare, care alerga lângă ei.

Tătarii au scos strigăte de furie și de uimire.

— Pajar, a spus Vasea în șoaptă.

Iapa a lăsat o ureche în jos spre celălalt cal și și-a întors cealaltă ureche spre oamenii care îi urmăreau.

Urcă-te în spatele meu.

Vasea n-a stat pe gânduri. S-a ridicat, păstrându-şi echilibrul pe spatele iepei în timp ce aceasta alerga. Pajar şi-a încetinit pasul ca să se potrivească cu cealaltă iapă, iar Vasea s-a dat într-o parte uşor şi s-a lăsat pe greabănul iepei aurii. Pielea iepei ardea între genunchii ei.

Câţiva dintre oamenii care se apropiau aveau arcuri; o săgeată i-a şuierat pe la ureche. Se afla chiar în raza lor de acţiune, fiindcă se îndrepta spre locul unde zăcea fratele ei. Ce era de făcut? În mod miraculos, beneficia de viteza lui Pajar acum, dar fratele ei era la pământ. O altă săgeată i-a şuierat pe lângă obraz chiar în momentul în care a zărit drumul spre Miezul Nopţii.

Chiar atunci i-a venit o idee atât de nesăbuită, încât i-a tăiat răsuflarea. Cu furia şi groaza din inima ei şi cu limitele atât de îngrozitor de evidente ale cunoştinţelor şi abilităţilor ei, Vasea nu ştia ce altceva să facă.

— Trebuie să ne întoarcem la acest miez de noapte. Trebuie să ne întoarcem după el, i-a spus Vasea iepei pe un ton sumbru. Dar trebuie să mergem după ajutor mai întâi.

„N-ai înţeles", îi spusese Miazănoapte.

Iapa a păşit pe drumul Miezului Nopţii şi au fost înghiţite de întuneric.

Se vor întoarce în tabăra tătarilor în aceeaşi noapte – Vasea n-ar fi plecat dacă nu era sigură că aşa va fi. Dar i se părea ca şi cum şi-a lăsat fratele să moară, în timp ce alerga prin întunericul sălbatic, iar copacii îi biciuiau faţa. A plâns pe gâtul iepei timp de câteva lungimi de pas, din cauza groazei, de frică pentru Saşa, din dezgust faţă de stângăcia ei, din cauza limitelor abilităţilor ei.

Iapa aurie nu se mişca la fel ca Solovei. Solovei era rotund în jurul burţii şi era uşor de călărit. Pajar era mai rapidă, mai slabă, greabănul ei era dur, iar pasul ei era ca

o înălțare și apoi o coborâre, ca și cum ai călări pe creasta unui val imens.

După câteva clipe, Vasea și-a ridicat capul și și-a venit în fire. Oare putea să facă asta? Nici nu i-ar fi trecut prin minte dacă nu avea gândurile pline de imaginea fratelui ei, însângerat și încercuit de dușmani. A încercat să se gândească la altceva.

Orice.

Nu putea.

Așa că s-a concentrat la locul în care voia să ajungă. Era ușor și rapid. Sângele ei știa calea; nici nu trebuia să se gândească prea mult.

După doar câteva minute de galop, au ieșit din pădurea întunecată într-un câmp familiar, unde se auzeau șoaptele grâului ce aștepta să fie recoltat. Cerul era un râu de stele. Vasea și-a îndreptat spatele. Pajar a încetinit, mergând cu pas unduitor și neastâmpărat.

Un mic sat se întindea pe un loc înalt, dincolo de câmpurile arate. Abia se distingea pe fundalul cerului înstelat, dar Vasea îi cunoștea fiecare colțișor. Dorul i-a tăiat respirația. Era miezul nopții în satul în care se născuse. Undeva aproape, în casa lui, era fratele ei, Alioșa, și sora ei, Irina.

Dar nu venise acolo pentru ei. Într-o bună zi, poate că se va întoarce – o va aduce pe Maria să-i cunoască familia și să mănânce pâine bună în iarba caldă de vară. Dar acum n-avea timp să caute confort aici. Venise cu alt scop.

— Pajar, a spus Vasea. De ce te-ai întors?

Ded Grib, a spus iapa. *A tot primit vești de la toate ciupercile din Rusia. E mai plin de el decât oricând și le zice tuturor că el este cel mai mare aliat al tău. Azi a venit la mine să-mi spună că ești în pericol și că sunt o mare nătângă fiindcă nu te ajut. Am venit să te găsesc doar ca să-l*

fac să tacă, apoi am văzut focurile pe care le-ai făcut. Erau focuri bune, a continuat iapa pe un ton aproape admirativ. *În plus, nu cântăreşti foarte mult. Nu mi-ai produs niciun disconfort.*

— Mulţumesc, a spus Vasea. Vrei să mă duci mai departe?

Asta depinde, a spus calul. *O să facem ceva interesant?*

Vasea s-a gândit la Morozko, departe în liniştea albă a lumii lui de iarnă. Ştia că era bine-venită acolo. Dar nu avea să primească niciun ajutor de acolo.

Ar fi putut să-l cheme, ca pe-o umbră, încă o dată din iarnă, dar cu ce rost? Aşa cum era, Morozko nu se putea lupta cu o armată de tătari şi nici nu-l putea salva pe fratele ei.

Trebuia să se gândească la cineva care ar fi reuşit.

— Mai interesant decât ţi-ai putea dori, a spus ea pe un ton lugubru.

Din nou, Vasea îşi punea întrebarea dacă nu cumva era nechibzuită într-un mod fatal.

Apoi s-a gândit la Miazănoapte. La ce s-a referit atunci când a spus: *Noi am sperat ca tu să fii altfel?*

Vasea credea că ştie.

La atingerea ei, Pajar s-a întors şi a luat-o din nou la fugă printre copaci.

29

Între iarnă și primăvară

Există un luminiș la granița dintre iarnă și primăvară. Demult, Vasea ar fi spus că mijlocul primăverii este un moment, dar acum știa că este și un loc, la marginea tărâmurilor iernii.

În mijlocul luminișului era un stejar. Trunchiul lui era mare cât o colibă țărănească, iar ramurile i se întindeau asemenea bârnelor unei case sau ca barele unei închisori.

La rădăcina copacului, sprijinit de trunchi, cu genunchii strânși la piept, stătea Medved. Încă era miezul nopții. Luminișul era învăluit în întuneric, iar luna coborâse sub linia orizontului. Se vedea doar lumina lui Pajar care se reflecta pe funiile de aur cu care erau legate încheieturile și gâtul Ursului. Nu se auzea niciun sunet din pădurea dimprejur, dar lui Vasea i se părea că o privesc mulți ochi nevăzuți.

Medved nu s-a mișcat atunci când le-a văzut; a făcut doar o grimasă, iar gura i s-a strâmbat dând la iveală ceva ce nu semăna deloc cu un zâmbet.

— Ai venit să te bucuri? a întrebat el.

Vasea a coborât de pe spinarea iepei. Demonul și-a umflat nările, observând cât de răvășită arăta fata, tăietura de pe tâmplă și picioarele ei pline de noroi.

Pajar s-a dat neliniştită înapoi, cu urechile aţintite asupra Ursului, probabil aducându-şi aminte cum şi-au înfipt upirii lui dinţii în trupul ei.

Vasea a făcut câţiva paşi înainte.

Ursul a ridicat din sprânceana fără cicatrice.

— Sau ai venit să mă seduci? a întrebat el. Fratele meu nu e suficient pentru tine?

Vasea n-a răspuns. Ursul nu se putea da înapoi, pentru că era legat de copac, dar singurul lui ochi s-a deschis şi mai larg. Era încordat, prins strâns cu funiile de aur.

— Nu? a spus el pe acelaşi ton ironic. Atunci de ce?

— L-ai jelit pe preot? a întrebat Vasea.

Ursul a lăsat capul într-o parte şi a uimit-o răspunzându-i simplu.

— Da.

— De ce?

— Era al meu. Era frumos. Putea să creeze şi să distrugă cu un singur cuvânt. Şi-a pus sufletul în cântare şi în icoanele lui. Nu mai e. Bineînţeles că l-am jelit.

— L-ai distrus, a spus ea.

— Posibil. Deşi nu eu i-am pus îndoiala în minte.

Poate că era un epitaf potrivit pentru părintele Konstantin, să fie regretat de un spirit al haosului. Ursul îşi sprijinea capul de trunchiul copacului de parcă nu era deloc tulburat, dar singurul lui ochi era aţintit asupra ei.

— Devuşka, n-ai venit aici ca să-l plângi pe Konstantin Nikonovici. De ce-ai venit?

— Fratele meu este prizonierul generalului tătar Mamai, iar cumnatul meu este şi el acolo, a spus ea.

Ursul a pufnit.

— Ce frumos din partea ta să-mi spui. Sper că amândoi vor muri în chinuri.

— Nu-i pot elibera singură, a spus ea. Am încercat și-am dat greș.

Ochiul Ursului a observat din nou cât de răvășită era.

— Chiar așa? a întrebat el cu un zâmbet aproape năstrușnic. Ce legătura are asta cu mine?

Mâinile lui Vasea tremurau.

— Vreau să-i salvez, a răspuns ea. Pe urmă trebuie să salvez Rusia de la invazie. Nu pot singură. Am intrat în războiul dintre tine și fratele tău când l-am ajutat pe Morozko să te lege. Dar acum vreau ca tu să intri în războiul *meu*. Medved, mă ajuți?

Ursul a rămas uimit. Ochiul gri s-a mărit. Dar vocea lui era tot calmă.

— Să te ajut?

— Facem un târg.

— Ce te face să crezi că mă voi ține de cuvânt?

— Știu, a spus ea, pentru că nu cred că ai de gând să-ți petreci eternitatea sub acest copac.

— Foarte bine, a spus el.

S-a aplecat înainte, atât cât îi permitea funia de aur. Cuvintele lui nu erau mai mult decât o șoaptă la urechea lui Vasea.

— Ce târg, devușka?

— O să te dezleg din aceste funii de aur, a spus ea atingând cu degetul legăturile de la gât, încheieturi și mâini.

Hamul de aur voia să stea strâns; era un instrument făcut să supună o creatură voinței alteia. Hamul i se opunea lui Vasea, dar când ea a pus un deget dedesubt și l-a tras doar puțin de pe pielea lui, hamul a cedat.

Medved s-a cutremurat.

Vasea nu voia să vadă speranță în ochii lui. Voia ca el să fie un monstru.

Dar monștrii erau pentru copii. El era puternic, în felul lui, și, pentru binele fratelui ei, Vasea avea nevoie de el.

Cu gândul la Sașa, Vasea s-a tăiat la deget cu lama pumnalului. Ursul a întins mâna fără să-și dea seama, atras de vitejia din sângele ei. Vasea și-a tras mâna înainte ca el s-o poată atinge.

— Dacă te eliberez, atunci mă vei servi pe mine la fel cum Miazănoapte o servește pe străbunica mea, a spus Vasea pe un ton întunecat. Vei lupta pentru mine și-mi vei îngădui victoria; dacă te chem, vei veni. Jură să nu mă minți niciodată și să mă sfătuiești în adevăr. Nu mă vei trăda, ci îmi vei fi mereu credincios. Jură că nu vei mai împrăștia ciuma asupra poporului rus: nici groază, nici foc, nici morți vii. Cu aceste condiții, și doar cu acestea, te voi elibera.

Ursul a râs.

— Ce nerușinare, a spus el. Doar pentru că fratele meu s-a umilit de dragul fetei tale urâte? Spune-mi de ce să fiu *eu* câinele tău?

— Pentru că lumea e mare și foarte frumoasă, a spus Vasea zâmbind, iar tu te-ai săturat de acest luminiș. Am văzut cum priveai stelele în noaptea aceea de lângă lac. Pentru că, după cum ai observat, și eu sunt ca un spirit-haos, iar unde merg eu vine și neorânduiala. Ție îți plac lucrurile astea. Pentru că războiul dintre tine și fratele tău s-a terminat, pentru că vă alăturați amândoi războiului *meu*. Și – poate că-ți va plăcea să fii slujitorul meu. Cel puțin va fi o bătălie a inteligenței.

— Inteligența *ta*, vrăjitoareo? a întrebat el, pufnind.

— Se îmbunătățește, a spus Vasea și i-a atins fața cu mâna la care se tăiase cu cuțitul.

Ursul s-a tras înapoi, deși trupul lui devenea mai solid sub atingerea ei. Și-a mișcat mâinile sub funiile de aur.

Ursul s-a holbat la ea, de-abia respirând.

— O, acum știu de ce te-a vrut fratele meu, a spus el în șoaptă. Fecioară din valuri, fiică de vrăjitoare. Dar într-o bună zi o să-ți pierzi mințile din cauza magiei. La fel ca toate vrăjitoarele și toți vrăjitorii care au trăit vreodată. Iar atunci vei fi a mea. Poate că doar o să... aștept.

— Într-o bună zi o să mor, a spus Vasea pe un ton blând, lăsându-și mâna să cadă. O să intru în întuneric, în pădurea dintre lumi unde fratele tău îi călăuzește pe cei morți. Dar o să fiu tot eu însămi. Dacă înnebunesc, n-o să fiu a ta. Iar moartă n-o să fiu a lui.

Ursul a râs ușor, dar ochiul gri era atent.

— Poate, a spus el. Totuși, să dau închisoarea la schimb pe sclavie? Să port funia de aur aici, prins în capcană de sângele preotului? Sau să-l port în altă parte, ca sclav al tău? Nu mi-ai oferit destul de multe ca să mă faci să te ajut.

Pajar a nechezat deodată. Vasea nu s-a întors să se uite, dar, cumva, sunetul i-a dat curaj. Știa că iapa de aur nu i-ar rămâne niciodată loială dacă ar lua un sclav – orice sclav – cu ajutorul hamului de aur.

Vasea a tras adânc aer în piept.

— Nu, nu vei purta hamul. Eu nu sunt Kascei Cel-fără-de-Moarte. O să mă bazez pe jurământul tău. E de-ajuns să te lege, Medved?

Ursul a rămas holbându-se.

— Îmi imaginez că așa e, a continuat Vasea, având în vedere că și fratelui tău geamăn i-ai dat cuvântul. Jură-mi și o să te eliberez. Sau preferi să stai aici în loc să lupți în război?

O strălucire de lăcomie mistuitoare i-a fluturat pe față timp de o clipă, apoi a dispărut.

— Aleg războiul, a spus el încet.

Vasea și-a alungat emoțiile, luptându-se să-și păstreze calmul din voce.

— Războiul dintre Mamai și Dmitrii, a spus ea. Ca să știi. Tu ești cel care s-a asigurat că argintul se va pierde.

— Eu doar am aruncat pâine în apă, devușka, a spus el ridicând din umeri. Și am așteptat să văd cine va ieși s-o mănânce.

— Ei bine, războiul a început; Dmitrii n-are de ales. Iar tu, iubitorule de bătălii, ne poți ajuta. Îmi dai cuvântul tău și vii cu mine în întuneric? a spus ea ridicându-se și făcând un pas în spate. Sau poate preferi să rămâi; poate este sub demnitatea ta să fii servitorul unei fete.

Ursul a râs mult timp, apoi i-a răspuns:

— Într-o mie de vieți ale oamenilor, n-am fost niciodată servitorul nimănui. Lucrul ăsta îl va înfuria pe fratele meu, a continuat el uitându-se lung la ea, iar Vasea și-a mușcat buza. Îți jur, Vasilisa Petrovna.

Și-a dus încheietura legată la gură și, deodată, s-a mușcat de mână acolo unde începea degetul mare. Sânge curat și cu miros de sulf a țâșnit din rană. Ursul a întins mâna lui cu degete groase.

— Ce efect are sângele tău asupra unei persoane vii? a întrebat Vasea.

— Karaciun ți-a spus, nu-i așa? a întrebat Ursul. Îți dă viață, fată sălbatică. N-am jurat să nu-ți fac niciun rău?

Vasea a ezitat, apoi i-a prins mâna, în timp ce sângele ei curgea leneș pe mâna lui, iar sângele lui o ustura acolo unde o atingea. Vasea a simțit cum un curent de energie neplăcută îi alungă oboseala.

— Dacă ai jurat strâmb, atunci te vei întoarce la acest copac, legat fedeleș cu acest ham de aur. Iar eu o să-ți scot și celălalt ochi și o să trăiești în întuneric.

— Erai un copil încântător când te-am cunoscut, lângă acest copac, a remarcat Ursul. Ce s-a-ntâmplat cu tine?

Vocea lui avea un ton ironic, dar Vasea simțea încordarea din trupul lui atunci când a început să-i dezlege cătușele de aur.

— Ce mi s-a-ntâmplat? Dragoste, trădare și timp, a spus Vasea. Ce li se-ntâmplă tuturor celor care ajung să te-nțeleagă, Medved. Viața, asta se-ntâmplă.

Mâinile ei au alunecat de-a lungul aurului uleios, desfăcând cataramele. Vasea s-a întrebat, timp de o clipă, cum reușise Kascei. Undeva, poate, era răspunsul, undeva unde existau secrete ale magiei mai puternice decât aprinderea focului sau abilitatea de-a vedea chyerti.

Într-o bună zi, poate, Vasea le va afla, pe tărâmuri îndepărtate, sub ceruri mai sălbatice.

Funia de aur a alunecat dintr-odată. Ursul a rămas nemișcat, îndoindu-și mâinile libere cu o uimire pe care nu prea reușea s-o ascundă. Vasea s-a ridicat în picioare. Funia era în două bucăți: ceea ce odinioară fuseseră frâiele și căpețeaua hamului. Și le-a înfășurat în jurul încheieturilor: răscumpărarea îngrozitoare și strălucitoare a prințului.

Ursul s-a ridicat și s-a apropiat de ea. Avea spatele drept, iar ochiul îi strălucea.

— Vino, atunci, stăpână, a spus el, pe un ton pe jumătate ironic. Unde mergem?

— La fratele meu, a răspuns Vasea. Cât încă mai e miezul nopții, iar el e în viață. Dar mai întâi...

Vasea s-a întors, căutând în întuneric.

— Polunocinița, a spus ea.

N-avea niciun dubiu că era acolo și, într-adevăr, demonul miezului nopții a pășit imediat în luminiș. Copitele uriașe ale lui Voron au strivit acele de pin.

— M-ai trădat, a spus Vasea.

— Dar ai înțeles în sfârșit, a spus Polunocinița. N-a fost niciodată treaba ta să alegi binele de rău. Misiunea ta a fost să ne unești. Noi suntem un popor, a continuat ea, iar furia dispăruse de pe chipul ei.

— Ai fi putut să-mi spui, a continuat Vasea. Mi-au torturat fratele.

— Nu este ceva ce ți se poate spune, a zis Polunocinița. Este ceva ce trebuie să înțelegi singură.

Străbunica ei îi spusese același lucru. Vasea simțea cum Ursul o privește. El a râs atunci când ea, fără să rostească niciun cuvânt, a dezlegat funia de aur și a legat-o în jurul gâtului Polunociniței. Demonul miezului nopți a încercat să se dea înapoi, dar n-a putut, prinsă de puterea aurului. A scos un singur sunet, plin de uimire, și a rămas nemișcată, cu o privire uluită.

— Nu-mi place să fiu trădată, Polunocinița. Nu mi-ai arătat pic de milă după incendiu; n-ai avut milă nici de fratele meu. Poate că ar trebui să te las *pe tine* legată de un copac.

Armăsarul negru s-a ridicat pe picioarele din spate, nechezând. Vasea nu s-a mișcat, deși copitele lui mari erau foarte aproape de fața ei.

— O s-o iau cu mine, Voron, dacă mă omori.

Calul s-a liniștit, iar Vasea a trebuit să-și împietrească inima. Miazănoapte se uita la ea cu frică adevărată pe chip.

— Medved îmi datorează loialitate acum și tu la fel, Polunocinița. Nu mă vei mai trăda niciodată.

Demonul miezului nopții se holba la ea cu groază și fascinație.

— Acum ești cu-adevărat urmașa Babei Iaga, a spus ea. După ce termini cu treburile oamenilor, întoarce-te la lac. La miezul nopții, vrăjitoarea o să te aștepte.

— N-am terminat încă, a spus Vasea pe un ton dur. O să-l salvez pe fratele meu. Și tu o să-mi juri credință, Miazănoapte, și o să mă ajuți.

— I-am jurat credință străbunicii tale.

— Și, după cum ai spus, eu sunt urmașa ei.

Privirile li s-au întâlnit, o bătălie tăcută a voințelor. Miazănoapte a fost prima care și-a lăsat ochii în jos.

— Jur atunci, a spus ea.

— Ce juri?

— Să te slujesc și să te urmez și să nu te mai trădez niciodată.

Cu o mișcare bruscă, Vasea a eliberat-o pe Polunocinița de funia de aur.

— Jur să te sprijin cum pot, a spus ea. Cu sânge și cu amintire. Nu ne mai putem permite să ne luptăm între noi.

— Cred c-o să-mi placă toate astea, a rostit încet Ursul.

30

Dușmanul dușmanului meu

Sașa nu era pe de-a-ntregul conștient de ceea ce s-a întâmplat după ce l-a doborât pe Celubei din șa. N-avea mintea limpede când a făcut-o. Era conștient doar de faptul că văzuse o sabie și gâtul vulnerabil al surorii lui și că-l ura pe tătar așa cum nu urâse pe nimeni în viața lui. Ura cruzimea lui impersonală, inteligența lui și întrebările mieroase.

Așa că, atunci când tătarul a ajuns lângă ei, Sașa a văzut o șansă și n-a ezitat. Dar el era rănit, iar Celubei era puternic. O lovitură în maxilar l-a făcut să i se întunece vederea, apoi Celubei a strigat spre ceilalți, chemându-i în ajutor. Sașa s-a ridicat cu greu în genunchi, a văzut-o pe sora lui, încă în șa, cum își întorcea calul ca să vină după el.

Vasea, a încercat el să strige. *Fugi.*

Apoi totul s-a întunecat. Când și-a revenit, era încă întins pe pământ, iar Celubei stătea deasupra lui.

— Nu mai e, a auzit Sașa o voce spunând. A dispărut.

Sașa a răsuflat ușurat, chiar când Celubei a ridicat piciorul și l-a lovit în coaste. Osul a trosnit, iar Sașa s-a prăbușit fără să mai fie în stare să țipe.

— Cred, a spus Celubei, că după ce s-a-ntâmplat aici în noaptea asta, generalul nu va ávea nicio obiecţie să mori torturat de mâna mea. Ridicaţi-l în picioare.

Dar oamenii nu se mai uitau în jos la Saşa. Se dădeau înapoi, cu groaza întipărită pe chip.

Drumul prin Miezul Nopţii a fost scurt. Sângele lui Vasea striga după fratele ei, iar Pajar nu se împotrivea deloc să alerge prin pădure cu o viteză nesăbuită. Voron alerga lângă ele. Armăsarul negru era mai rapid decât orice cal muritor, dar tot se chinuia să prindă din urmă iapa aurie.

Vasea jelea în linişte chiar dacă puterea iepei era reconfortantă. Pasărea de foc nu era şi nici nu avea să fie vreodată celălalt sine al ei, iar delicateţea lui Pajar îi aducea aminte din nou de pierderea pe care o suferise.

Ursul urmărea caii în linişte. Renunţase la forma umană; alerga sub o formă uriaşă de umbră a bestiei, hrănit de sângele lui Vasea. Pe măsură ce alergau, Ursul mirosea cerul, de-abia stăpânindu-şi o dorinţă puternică.

— Speri să ucizi? a întrebat Vasea.

— Nu, a spus Ursul. Nu-mi pasă de cei morţi. Mie îmi aparţin cei vii care suferă.

— Misiunea noastră e de a-l salva pe fratele meu, a spus Vasea pe un ton dur, nu să-i facem pe oameni să sufere. Îţi încalci jurământul atât de repede, Medved?

Cele două bucăţi ale funiei de aur au lucit straniu la încheieturile ei. Ursul le-a aruncat o căutătură urâtă şi a spus, mai mult mârâind:

— Am promis.

— Înainte, a spus Miazănoapte.

Vasea a încercat să străbată întunericul cu privirea. Focuri au apărut în noaptea dinaintea lor; vântul le-a adus miros de oameni şi de cai.

Vasea s-a lăsat pe spate, iar Pajar a încetinit enervată. Iapa a umflat din nări pentru că nu-i plăcea mirosul de oameni.

— L-am lăsat pe fratele meu în partea de nord a taberei, nu departe de pârâu, i-a spus Vasea Polunocinței. E tot acolo?

Drept răspuns, Miazănoapte a coborât de pe cal și a pus ușor mâna pe gâtul armăsarului, vorbindu-i în șoaptă. Voron s-a ridicat pe picioarele din spate, pe fundalul cerului, cu coama ușoară ca un fulg, și s-a transformat într-un corb care apoi a zburat în noapte.

— Solovei n-a făcut niciodată asta, a spus Vasea, privind cum calul negru s-a transformat în pasăre și și-a luat zborul.

— Nu și-a luat cealaltă formă? Era prea tânăr, a spus Miazănoapte. Era încă mânz. Cei tineri nu se transformă ușor. Ar fi învățat să-și controleze propria natură dacă...

— Ar fi avut timp, a spus Vasea pe un ton trist.

Ursul s-a uitat la ea, pe jumătate zâmbind, ca și cum îi putea simți durerea.

— Trebuie să-l urmăm pe Voron, a spus Miazănoapte.

— Urcă-te în spatele meu atunci, a spus Vasea. Doar dacă... Pajar, te deranjează?

Expresia din ochii iepei sugera c-ar vrea să spună că da, o deranjează, doar ca să le reamintească faptul că pur și simplu putea să refuze.

Bine, a spus ea, enervată, dând din coadă.

Vasea i-a întins brațul lui Miazănoapte, iar chyertul părea ușor ca o pană. Călărind amândouă pe iapă, au pornit cu viteză înainte, iar Ursul le-a urmat lângă Pajar. În fața lor, copacii deveneau mai rari și un singur corb croncănea în întuneric.

Tătarii erau tot acolo unde îi lăsase. Unii dintre ei erau călare, în timp ce alții stăteau așezați în cerc. Doi dintre ei s-au aplecat gâfâind, iar Vasea a zărit cum silueta întunecată a fratelui ei era ridicată în picioare cu forța. Leșinase, iar capul îi atârna în jos.

— Poți să-i sperii ca să plece? l-a întrebat Vasea pe Urs cu o voce tremurătoare, pe care n-o putea controla.

— Poate, stăpână, a spus Medved, rânjind la ea cu rânjetul lui larg de câine. Te rog să simți în continuare panică. Mă ajută.

Vasea a rămas uitându-se la el, cu fața împietrită, iar el s-a înduplecat.

— Fă ceva folositor atunci. Vezi copacul acela? Dă-i foc.

O scânteie de foc din amintire, iar copacul a izbucnit în flăcări. Era deranjant cât de ușor devenise. Faptul că se afla lângă Urs îi amplifica haosul din inimă. Privirea lui a găsit-o pe a ei.

— Ți-ar prinde bine să înnebunești, i-a șoptit el. Ar fi mai ușor. Ai putea să faci orice vrajă ai vrea... dacă ți-ai pierde mințile. Furtuni și fulgere și întuneric la ora prânzului.

— Taci! a spus ea.

Focul din copac a crescut, aruncând o lumină aurie. Realitatea a început să se clatine, iar Vasea și-a înfipt unghiile în palme și și-a rostit propriul nume, ca să oprească acea clătinare. S-a chinuit să-și păstreze vocea calmă.

— Ai de gând să-i sperii sau nu?

Tot zâmbind, Ursul s-a întors în liniște spre grupul de oameni și s-a apropiat de ei tot mai mult. Caii lor s-au dat înapoi, cu nările umflate. Cu ochii speriați, bărbații s-au întors spre întuneric ținându-și săbiile în mâini.

În cercul de lumină al focului creștea o umbră. O umbră stranie, care se târa și își schimba forma, apropiindu-se de oameni și de cai. Umbra unei creaturi nevăzute.

Vocea blândă a Ursului părea să vină din interiorul umbrei.

— Nu-i daţi pace servitorului meu? a spus el în şoaptă. Cutezaţi să atingeţi ce este al meu? O să muriţi pentru asta. O să muriţi în chinuri.

Vocea lui a ajuns la urechile oamenilor, a intrat în mintea lor. Umbra lui s-a târât mai aproape, creând forme ciudate care dansau pe pământul luminat de foc. Oamenii au început să tremure. Un mârâit uşor şi nepământean a umplut tăcerea nopţii. Umbre păreau să sară de peste tot. În acelaşi moment, un licăr de amintire de la Vasea a făcut ca flăcările să dănţuiască în copacul în flăcări.

Oamenii şi-au pierdut minţile de frică. Au fugit, călare sau pe jos, până când n-a mai rămas decât unul singur, deasupra trupului prăbuşit al fratelui ei, strigând la oamenii care alergau care încotro. L-au lăsat pe Saşa să cadă când au luat-o la fugă.

Bărbatul care rămăsese era Celubei. Vasea a îmboldit-o pe Pajar şi au păşit în lumină.

Celubei a pălit. Tăişul sabiei i s-a înclinat.

— I-am avertizat, a spus el. Pe Oleg şi pe Mamai – ce proşti. I-am avertizat.

Vasea i-a zâmbit fermecător, fără pic de căldură.

— N-ar fi trebuit să le spui că sunt fată. Atunci poate c-ar fi crezut că sunt un pericol.

Ochii lui Pajar erau ca doi tăciuni aprinşi, iar coama ei era fum şi scântei. O atingere pe coaste a făcut iapa să se ridice pe picioarele din spate. A lovit cu copitele din faţă, iar asta l-a speriat până şi pe Celubei. Bărbatul a luat-o la fugă, a sărit pe calul lui şi a dispărut. Pajar, înnebunită, s-a repezit în urmărirea lui. Vasea a oprit-o după câteva lungimi de pas. Sângele i se înfierbântase; a trebuit să-şi înfrângă atât propria pornire, cât şi pe-a iepei şi să nu se

năpustească după Celubei. Era ca și cum prezența Ursului le îndemna pe amândouă să fie nesăbuite.

Ei bine, putea el să le îndemne cât voia; Vasea lua singură deciziile.

— Fratele meu, a spus ea, preluând controlul, iar Pajar a fost cu greu convinsă să se întoarcă.

Ursul arăta ușor dezamăgit. Ignorându-l, Vasea a sărit de pe cal lângă fratele ei. Saşa era chircit, cu brațele în jurul corpului. Avea sânge la gură și pe spate, negru în lumina focului. Dar trăia.

— Saşa, a spus ea, luându-i capul în mâini. Batiuşka.

Încet, Saşa și-a ridicat privirea.

— Ți-am spus să fugi, a zis el răguşit.

— M-am întors.

— Ce dezamăgitor de ușor a fost, a spus Ursul din spatele ei. Și-acum?

Saşa a încercat să se ridice, dar a scos un sunet de durere.

— Nu, a spus Vasea. Nu, nu-ți fie teamă. M-a ajutat.

Vasea l-a cercetat ușor pe fratele ei. Sângele de pe mână și de pe spate devenise rece și cleios, iar fratele ei respira greu din cauza durerii, totuși Vasea n-a găsit răni proaspete.

— Saşa, a spus ea. Trebuie să mă duc în tabără și să-l caut pe Vladimir Andreevici. Poți să te ridici? Nu se poate să rămâi aici.

— Cred că pot să mă ridic, a spus el.

A încercat, chinuindu-se. La un moment dat și-a lăsat greutatea pe mâna rănită și a scos un sunet ca un țipăt. Dar a reușit să se ridice, sprijinindu-se cu putere pe ea. Vasea s-a împleticit sub greutatea lui; fratele ei era pe punctul de a-și pierde cunoștința.

Poate că asta ar fi fost o binecuvântare, având în vedere ce părere ar fi avut despre aliații ei.

— Vrei să-l pui pe spatele lui Voron? a întrebat-o Vasea pe Polunocinița. Și să-l ascunzi de tătari?

— Vrei ca eu să îngrijesc un călugăr? a întrebat Polunocinița, fără să-i vină să creadă.

Apoi expresia de pe fața ei a devenit una curioasă. Vasea și-a dat seama că un chyert ar putea să fie convins să încerce orice lucru neobișnuit doar ca să spargă plictiseala eternității.

— Jură-mi că nu-l vei răni și nici nu vei permite să fie rănit sau speriat, a spus Vasea. Ne întâlnim aici. Ne ducem să-l luăm pe vărul meu.

— Oare sunt un copil de țâță, Vasea, încât e nevoie de toate aceste jurăminte? a întrebat Sașa răgușit. Cine este ea?

— Drumul prin Miezul Nopții îl face chiar și pe un călugăr să vadă, a spus Ursul. Interesant.

— Miazănoapte, i-a răspuns Vasea lui Sașa, în cele din urmă.

— Cea care te urăște?

— Am ajuns la o înțelegere.

Miazănoapte l-a privit cu atenție pe Sașa.

— Jur, Vasilisa Petrovna. Vino, călugăre, și urcă-te pe calul meu.

Vasea nu era sigură cât de înțeleaptă era mișcarea de a i-l încredința pe fratele ei Polunocinței, dar nu avea de ales.

— Haide, i-a spus Vasea Ursului. Trebuie să-l eliberăm pe Prințul de Serpuhov, apoi să-l convingem pe Oleg din Reazan că luptă pentru tabăra greșită.

— Ar putea să-mi facă plăcere, i-a spus Ursul gânditor, urmând-o. Deși cred că depinde de metoda ta de convingere.

Focurile lui Vasea arseseră și nu mai rămăseseră decât tăciuni încinși, care luminau peste tot, aruncând asupra taberei tătare o lucire demonică. Obosiți, oamenii prindeau caii cu zăbale înspumate și-și vorbeau în șoaptă; neliniștea care se așternuse era palpabilă. Ursul a observat dezastrul luptei cu un ochi critic.

— De admirat, a spus el. Fac eu din tine o creatură a haosului până la urmă.

Vasea se temea că nu mai avea mult până acolo, dar n-avea de gând să-i spună lui asta.

— Ce-ai de gând să faci? a întrebat-o Ursul.

Vasea i-a spus planul ei.

Ursul a râs.

— Câteva cadavre umblătoare ar fi mai utile. Nimic altceva nu-i convinge mai abitir pe oameni să facă ce vrei.

— Nu mai deranjăm alte suflete moarte! s-a răstit Vasea.

— S-ar putea ca până la sfârșit lucrul ăsta să ți se pară tentant.

— Nu în noaptea asta, a spus Vasea. Tu poți să stârnești foc?

— Da, pot și să le sting. Frica și focul sunt armele mele, dulce fecioară.

— Îi poți simți mirosul vărului meu?

— De sânge rusesc? a întrebat el. Crezi că sunt un vrăjitor dintr-un basm?

— Da și nu.

— Da, a spus el pe un ton mârâit, ridicând capul și mirosind aerul nopții. Da, cred că pot.

Vasea s-a întors să vorbească repede cu Pajar. Apoi l-a urmat pe Urs în tabăra tătarilor pe jos. În timp ce mergea, a tras adânc aer în piept și a uitat că era orice altceva, mai puțin o umbră. Și mergea lângă altă umbră. Una cu dinți.

Invizibili, s-au strecurat prin haosul din tabără, iar Ursul, în elementul lui, părea să crească. S-a mişcat fără greşeală prin zgomot şi printre caii încă speriaţi şi, pe unde trecea, izbucneau flăcări. Oamenii îşi întorceau feţele asudate spre întuneric. Ursul rânjea spre ei şi le sufla scântei pe haine.

— Destul, a spus Vasea. Găseşte-l pe vărul meu sau te leg cu ceva mai mult decât promisiuni.

— Sunt mai mulţi ruşi aici, a spus Ursul enervat. Nu pot... a continuat el, dar s-a uitat la ea şi a terminat propoziţia pe un ton supus, dar cu o urmă de zâmbet în privire. Dar acela miroase ca nordul îndepărtat.

Vasea l-a urmat, mărind pasul. Într-un final, Ursul s-a oprit aproape de mijlocul taberei. Din instinct, Vasea a vrut să dispară, să se ascundă în umbra unui cort rotund, dar asta ar fi însemnat să creadă că soldaţii nu o pot vedea.

N-o vedeau. Şi-a păstrat gândul ăsta şi a rămas unde era.

Un bărbat legat era îngenuncheat lângă un foc bine întreţinut.

De jur împrejur, soldaţii îşi linişteau caii nărăvaşi.

Trei bărbaţi stăteau în picioare lângă foc, certându-se. Pentru că lumina venea din spatele lor, lui Vasea i-a trebuit ceva timp să-i recunoască pe Mamai, pe Celubei şi pe Oleg. Îşi dorea să poată înţelege ce vorbeau.

— Se hotărăsc dacă să-l omoare sau nu, a spus monstrul de lângă ea. Se pare că evadarea ta i-a făcut mai precauţi.

— Înţelegi limba tătară?

— Înţeleg limba oamenilor, a spus Ursul, chiar în momentul în care o nouă ploaie de lumină s-a revărsat asupra taberei, speriind caii din nou.

Vasea nu şi-a ridicat privirea. Ştia ce-ar fi văzut: pe Pajar zburând deasupra, răspândind fum, în timp ce aripile ei de foc făceau arcuri stacojii, albastre, aurii şi albe.

Nu pot să fac pământul să ia foc aşa cum am făcut în oraş, îi spusese Pajar lui Vasea. *Atunci a fost... eram atât de furioasă, eram înnebunită de mânie. Nu mai pot face asta.*

— Nici nu trebuie, îi răspunsese Vasea. Doar zăpăceşte-i. Le va trimite un mesaj celor din ţara mea, i-a mai zis ea, bătând-o uşor cu mâna, iar Pajar a muşcat-o de umăr.

Acum, de jur împrejurul taberei, oamenii se uitau spre cer. S-a iscat un nou vârtej de voci. Vasea a auzit cum se întindeau corzile arcurilor, iar câteva săgeţi au ţâşnit în noapte, dar Pajar stătea departe. Un strigăt de uimire, înăbuşit repede, s-a auzit de la unul dintre ruşi:

— Jar Ptiţa!

— Poţi să faci să te vadă? l-a întrebat Vasea pe Urs, fără să-şi ia ochii de la general.

— Cu sângele tău, i-a răspuns Ursul.

Vasea i-a întins mâna însângerată, iar el s-a agăţat lacom de ea, dar Vasea şi-a retras-o repede.

— La momentul potrivit atunci, a spus ea.

Ţinându-se strâns de gândul că n-o pot vedea, Vasea s-a strecurat în lumină. Cei trei bărbaţi discutau în continuare, ţipând unul la altul, în timp ce pasărea, strălucind uluitor, zbura deasupra.

Vasea s-a apropiat din spate, şi-a desfăcut funia de aur şi a înfăşurat-o în jurul gâtului lui Mamai.

Generalul a reuşit să scoată un sunet răguşit, apoi a încremenit, prins de magia lui Kascei şi de voinţa lui Vasea.

Toţi cei prezenţi au încremenit şi ei. O puteau vedea acum.

— Bună seara, a spus Vasea.

Îi era greu să-şi potolească bătăile inimii, astfel încât să poată vorbi calm. Ochii multor arcaşi experimentaţi erau aţintiţi asupra ei; o bună parte a lor deja aveau săgeţile îndreptate spre Vasea.

— Nu mă puteţi omorî înainte ca eu să-l omor pe el, le-a spus ea. Chiar dacă îmi umpleţi trupul de săgeţi.

Cu o mână ţinea funia de aur, dar în cealaltă avea un cuţit, apăsat pe gâtul lui Mamai. Lui Vasea i s-a părut că aude vocea lui Oleg, traducând cuvintele ei, dar nu s-a întors să se uite.

Celubei a scos sabia şi a făcut un pas furios spre ea, dar s-a oprit la sunetul de durere pe care l-a scos Mamai.

— Am venit după Prinţul de Serpuhov, a spus Vasea.

Mamai a scos un alt sunet gutural, apoi a zis ceva ce-a sunat ca un ordin.

— Linişte! s-a răstit ea, iar Mamai a încremenit când ea i-a apăsat mai mult cuţitul în gât.

Oleg se uita la ea cu gura căscată, ca un peşte pe uscat. Deasupra lor, pasărea de foc a ţipat din nou, strălucitoare pe fundalul norilor. Caii tătarilor au luat-o la fugă. Cu colţul ochiului, Vasea a zărit cum bărbaţii, parcă fără să vrea, şi-au ridicat privirile spre lumină.

Celubei a fost primul care şi-a venit în fire.

— N-o să pleci de-aici vie, fato.

— Dacă aşa va fi, a spus Vasea, şi dacă nici Vladimir Andreevici nu pleacă viu, atunci nici conducătorul tău n-o va face. Îţi asumi riscul ăsta?

— Lăsaţi săgeţile jos! s-a răstit Celubei, în timp ce Vasea i-a crestat gâtul generalui suficient cât acesta să urle.

Sânge cu miros de cupru i s-a scurs pe mâini. Arcaşii au ezitat.

Medved a profitat de situație ca să iasă din întuneric: o umbră imensă de urs. O lucire demonică de amuzament i s-a ivit în ochiul cel bun.

Un singur arc și-a eliberat săgeata, care s-a mistuit în noapte. Apoi s-a lăsat o liniște sinistră.

— Eliberați-l pe Prințul de Serpuhov, a strigat Vasea, rupând tăcerea, sau o să dau foc întregii tabere și o să schilodesc toți caii. Iar *el* o să-i mănânce pe cei rămași.

Vasea a arătat cu bărbia spre Urs, iar bestia și-a dezvelit ascultător colții.

Mamai a spus ceva pe un ton răgușit. Oamenii lui s-au grăbit să-i asculte ordinul. În clipa următoare, bărbatul de pe râu, soțul surorii sale, se îndrepta precaut spre ea.

Părea să nu fie rănit. Ochii i s-au mărit când l-a recunoscut pe băiatul de lângă apă.

— Vladimir Andreevici.

Arăta ca și cum avea impresia că salvarea putea să fie mai periculoasă decât captivitatea. Vasea a încercat să-l liniștească.

— Dmitrii Ivanovici m-a trimis, a spus ea. Ești bine? Poți să călărești?

A încuviințat cu o mișcare precaută din cap, apoi și-a făcut cruce. Niciunul nu s-a mișcat.

— Vino cu mine, i-a spus Vasea.

Vladimir a urmat-o, în continuare nesigur. Vasea s-a dat înapoi, ținându-l pe Mamai de funia de aur.

Oleg nu rostise niciun cuvânt, dar o privea cu mare atenție. Vasea a tras adânc aer în piept.

— Acum, i-a spus ea Ursului.

Toate focurile din tabără, fiecare felinar și fiecare torță s-au stins dintr-odată. Pasărea de foc era singura sursă de lumină, zburând deasupra. Apoi Pajar s-a apropiat de

pământ şi caii s-au neliniştit din nou, smucind de hăţuri şi nechezând asurzitor.

În ciuda zgomotului, în întuneric, Vasea i-a şoptit generalului la ureche:

— Continuă pe calea asta şi vei muri. Poporul rus nu poate fi cucerit.

L-a împins în braţele oamenilor lui, l-a luat pe vărul ei de mână şi l-a tras în umbră, chiar în momentul în care trei săgeţi au fost eliberate. Dar Vasea dispăruse deja în noapte, iar împreună cu ea, şi Ursul, şi Vladimir Andreevici.

Ursul râdea în timp ce alergau.

— Ce speriaţi au fost de o vrăjitoare slăbănoagă. A fost minunat. O, vom învăţa tot acest pământ să se teamă, până la sfârşit, a continuat el, apoi, îndreptându-şi ochiul lui bun spre ea, a adăugat pe un ton acuzator. Ar fi trebuit să-i tai de tot gâtul conducătorului. O să trăiască, din păcate.

— Mi l-au dat pe vărul meu. Onoarea nu mi-ar fi permis...

— Ascultaţi-o pe fată! a strigat Ursul pe un ton respingător. Marele Cneaz al Moscovei îi încredinţează o misiune, iar ea se hotărăşte pe loc că *ea* este unul dintre boieri, plină până la refuz cu politeţuri de război. Mă întreb cât timp îţi va lua să înveţi cum trebuie făcute lucrurile?

Vasea n-a spus nimic. În schimb, s-a îndreptat spre un şir de cai de la marginea taberei, a tăiat o frânghie şi a zis:

— Poftim, Vladimir Andreevici. Încalecă.

— Cel mai prost, a spus Ursul pe un ton vesel.

Vladimir şi-a făcut semnul crucii cu o mână tremurătoare. Cineva a strigat în tătară. Vasea s-a întors repede şi a văzut că Medved, bucurându-se de groaza lor, s-a făcut vizibil pe fundalul cerului. Vladimir Andreevici era pe punctul de a fugi înapoi la duşmanii lui.

— Suntem aliaţi sau nu, Medved? a spus Vasea furioasă, în timp ce întindea o funie de aur. Am început să mă satur de tine.

— O, nu-mi place asta, a zis Ursul, dar a închis gura şi a părut că se micşorează.

Oamenii se tot apropiau.

— Urcă-te pe cal, i-a spus Vasea lui Vladimir.

Calul nu avea nici şa şi nici ham, dar Prinţul de Serpuhov şi-a luat avânt şi a sărit pe spatele lui, în timp ce Vasea a încălecat o iapă tărcată.

— Cine eşti? a întrebat-o Vladimir în şoaptă, cu un ton îngheţat de frică.

— Sunt sora mai mică a Olgăi, a răspuns Vasea. Să mergem!

Vasea a lovit cu palma calul lui Vladimir şi au pornit, călcând iarba în picioare, ferindu-se pe după copacii rari, căutând întunericul şi lăsându-i, în sfârşit, pe tătari în urmă.

Ursul a râs de ea în timp ce se îndepărtau în viteză.

— Să nu-mi spui că nu ţi-a plăcut, a spus el.

Drept răspuns, Vasea a râs şi ea, de bucuria de a pune frică în inimile duşmanilor ei. S-a potolit, dar nu înainte ca privirea ei s-o întâlnească pe cea a regelui haosului, unde a văzut reflectată propria ei plăcere nesăbuită.

Saşa şi Miazănoapte erau tot acolo unde îi lăsase Vasea, călare amândoi pe Voron. Pajar a venit şi ea, sub înfăţişare de cal. Fiecare pas pe care îl făcea arunca scântei, iar ochii ei erau ca lava topită.

Vasea a simţit un sentiment uriaş de uşurare când i-a văzut.

— Frate Aleksandr, a spus Vladimir, bâlbâindu-se de uimire. E posibil...

— Vladimir Andreevici, a spus Saşa. Vasea.

Iar spre surprinderea ei, Saşa a alunecat de pe spatele lui Voron în acelaşi timp în care ea a coborât de pe iapa tătară. S-au îmbrăţişat.

— Saşa, a spus ea. Cum...

Spatele îi fusese pansat, la fel şi mâna. Saşa se mişca greoi, dar nu mai era tot o rană vie.

S-a uitat spre Polunocinița.

— Am călărit în întuneric, a spus el, încruntându-se ca şi cum îi era greu să-şi aducă aminte. Eram mai mult inconştient. Se auzea sunetul apei pe pietre. O casă ce mirosea a miere şi usturoi. Şi o femeie bătrână care mi-a oblojit spatele. Mi-a spus... mi-a spus că preferă fiicele, dar dacă tot am venit... M-a întrebat dacă vreau să rămân. Nu mai ştiu ce i-am răspuns. Am adormit. Nu ştiu cât timp, dar de fiecare dată când mă trezeam era tot miezul nopţii. Apoi a venit Polunocinița şi mi-a spus că am dormit destul şi m-a adus înapoi. Aproape că... mi s-a părut că bătrâna a strigat după noi, cu tristeţe, dar e posibil să fi visat.

Vasea a ridicat o sprânceană la Polunocinița.

— L-ai dus la *lac*? Cât timp a stat acolo?

— Suficient, a spus Miazănoapte fără remuşcări.

— Nu te-ai gândit că ar fi putut să înnebunească? a întrebat Vasea pe un ton dur.

— Nu, a răspuns Polunocinița. Majoritatea timpului a dormit. Şi apoi, seamănă foarte mult cu tine, a continuat ea, uitându-se cu superioritate la Vasea. Mai mult decât atât, nu se putea ţine pe picioare şi puţea a sânge, iar asta mi se părea enervant. A fost mai uşor s-o las pe vrăjitoare să-l vindece. Bătrânei îi pare rău de Tamara, să ştii, la fel de mult pe cât e de furioasă.

— A fost frumos din partea ta, prietena mea, i-a spus Vasea demonului miezului nopţii.

Polunocinița a afișat o expresie de suspiciune și mulțumire în același timp.

— Ai cunoscut-o pe străbunica noastră, i-a spus Vasea fratelui ei. Este o femeie nebună care locuiește în Miezul Nopții. Este nemiloasă și singură, dar uneori e și blândă.

— Bătrâna? a întrebat Sașa. Eu... nu. Sigur nu. Străbunica noastră trebuie să fie moartă.

— Este, a spus Vasea. Dar asta n-are importanță în Miezul Nopții.

— Aș vrea să mă întorc, a spus Sașa gânditor. Când se va sfârși totul. Nemiloasă sau nu, părea să știe multe lucruri.

— Poate mergem împreună, a spus Vasea.

— Poate.

Au rânjit unul la celălalt, ca și cum erau doi copii care pun la cale aventuri, și nu o vrăjitoare și un călugăr în pragul unei bătălii.

Vladimir Andreevici se uita la amândoi furios.

— Frate Aleksandr, a spus el pe un ton aspru, făcând semnul crucii. Aceasta este o întâlnire ciudată.

— Domnul fie cu tine, a spus Sașa.

— Și pentru *numele* lui Dumnezeu ce... a început Prințul de Serpuhov, înainte ca Vasea să-l întrerupă brusc.

— Sașa o să-ți explice, a spus ea, în timp ce eu mai duc o ultimă misiune la bun sfârșit. Dacă avem noroc, vom fi însoțiți pe drumul spre nord.

— Ai face bine să te grăbești, a spus Ursul.

S-a uitat cu un ochi critic la tabăra tătară, unde începuseră să aprindă din nou focurile. Urechile lui Pajar se mișcau neliniștite la auzul țipetelor lor furioase, ce veneau din depărtare.

— Sunt ca un stup care a fost deranjat.

— Tu vii cu mine, i-a spus Vasea Ursului. N-am încredere să te slăbesc din ochi.

— Ai dreptate, a spus Ursul și s-a uitat la cer cu un oftat de plăcere.

Când Oleg din Reazan s-a întors la cort în cele din urmă, arăta ca un om care a trăit o eternitate într-o singură noapte. A deschis cortul și a intrat, rămânând o clipă în liniște. Vasea a suflat ușor, iar felinarul de lut s-a aprins la viață.

Oleg nu s-a arătat deloc surprins.

— Dacă te găsește generalul, o să te omoare în chinuri.

Vasea a pășit în lumina felinarului.

— N-o să mă găsească. M-am întors după tine.

— Chiar așa?

— Ai văzut pasărea de foc pe cer, a spus ea. Ai văzut flăcări în noapte și cai alergând îngroziți. L-ai văzut pe Urs în întuneric. Ne-ai văzut puterea. Oamenii tăi deja șușotesc despre puterea stranie a Marelui Cneaz al Moscovei, iar zvonurile au ajuns până în tabăra tătarilor.

— Putere stranie? Poate că lui Dmitrii Ivanovici nu-i pasă de sufletul *lui* nemuritor, dar vrei ca *eu* să-mi trimit sufletul în iad, făcând alianță cu diavolii?

— Ești un om rațional, a spus Vasea pe un ton blând, apropiindu-se, în timp ce Oleg și-a împreunat degetele. N-ai ales să treci de partea tătarilor din loialitate, ci pentru a supraviețui. Acum vezi că se poate și invers. Că am putea să câștigăm. Sub stăpânirea Hanului nu vei fi niciodată mai mult decât un vasal, Oleg Ivanovici. Dacă noi câștigăm, atunci vei fi prinț cu drepturi depline.

Era un efort pentru Vasea să-și mențină vocea calmă. Începuse să tremure fiindcă petrecuse prea mult timp în Miezul Nopții. Prezența Ursului făcea să i se amplifice

starea de rău. Chyertul era o umbră mai întunecată ce asculta din umbră.

— Vrăjitoareo, îi ai pe fratele şi pe vărul tău, a spus Oleg. Nu eşti mulţumită?

— Nu. Cheamă-ţi boierii şi vino cu noi.

Oleg privea roată în jurul cortului ca şi cum putea nu să vadă, ci să simtă prezenţa Ursului. Pe felinarul de argilă se prelingea ceara, iar întunericul s-a adâncit.

Vasea s-a uitat urât la Medved, iar întunericul s-a retras puţin.

— Vino cu noi şi vei fi victorios, a spus Vasea.

— Poate vei fi victorios, a zis Ursul în şoaptă din spatele ei. Cine ştie?

Oleg se apropia tot mai mult de felinar, fără să-şi poată da seama ce-l speria.

— Mâine, a adăugat Vasea. Spune-le oamenilor tăi să rămână din nou în urma armatei. Te vom aştepta.

— Oamenii mei vor rămâne cu Mamai, a spus Oleg, pe un ton hotărât, după o lungă tăcere.

Vasea a auzit ecoul eşecului ei în cuvintele lui Oleg, chiar în momentul în care Ursul a scos un oftat de înţelegere satisfăcută.

Apoi Oleg a terminat de vorbit, iar Vasea a înţeles.

— Dacă o să-l trădez pe general, atunci e mai bine să aştept momentul potrivit.

Privirile li s-au întâlnit.

— Îmi place la nebunie un trădător inteligent, a spus Ursul.

— Boierii mei vor să lupte de partea ruşilor, a spus Oleg. Am crezut că e de datoria mea să le stăvilesc nesăbuinţa. Dar...

Vasea a încuviinţat din cap. Oare l-a convins să-şi rişte poziţia şi viaţa cu nimic altceva decât trucuri şi chyerti – şi

propria ei credinţă înflăcărată? L-a privit atent în ochi şi a simţit povara credinţei lui.

— Dmitrii Ivanovici va fi la Kolomna în două săptămâni, a spus ea. Vei veni la el atunci să-i spui planurile tale?

— O să trimit un om, dar nu pot să merg personal. Mamai ar putea să bănuiască.

— Poţi să mergi personal, a spus Vasea. Te pot duce acolo şi te pot aduce înapoi într-o singură noapte.

Oleg s-a holbat la ea, apoi o sclipire de umor ironic i-a fluturat pe faţă.

— În mojarul tău? Foarte bine, vrăjitoareo. Dar să ştii un lucru: chiar dacă ne vom uni puterile, eu şi Dmitrii suntem doar doi cărăbuşi care vor să răstoarne un bolovan.

— Unde ţi-e încrederea? l-a întrebat Vasea zâmbind dintr-odată. Caută-mă la miezul nopţii peste două săptămâni.

31

Toţi ruşii

Poporul rus s-a adunat la Kolomna în decursul a patru zile întunecate şi reci. Prinţii au sosit unul câte unul: din Rostov şi Starodub, din Poloţk, Murom, Tver, Moscova şi restul regiunilor, în timp ce o ploaie rece cădea peste câmpurile noroioase.

Dmitrii Ivanovici şi-a ridicat cortul în mijlocul oştirii care se aduna, iar în prima noapte când au venit cu toţii, a chemat prinţii să se sfătuiască.

Erau apăsaţi şi extenuaţi din cauza drumului lung şi a incertitudinii. Era trecut bine de răsăritul lunii când şi ultimul dintre ei şi-a făcut loc în cortul aglomerat al lui Dmitrii, unde toţi îşi aruncau priviri precaute. Miezul nopţii nu era departe. Afară se întindea şirul de cai şi de căruţe ale ruşilor, iar focurile se vedeau până departe în orice direcţie.

Pe întreg parcursul acelei zile, Marele Cneaz a primit veşti.

— Tătarii s-au adunat aici, a spus el, arătând pe o hartă un loc mlăştinos, unde râul Don făcea un cot, la gura de vărsare a unui afluent mai mic.

Se numea Câmpul Becaţelor, pentru că erau multe păsări în iarba înaltă.

— Aşteaptă întăriri, a continuat el. Trupe din Litva şi mercenari din Caffa. Trebuie să lovim înainte ca întăririle lor să ajungă. Avem trei zile de marş, iar bătălia se va da în a patra zi, la răsărit, dacă totul merge bine.

— Până acum cu câţi oameni ne depăşesc numeric? a întrebat Mihail din Tver.

Dmitrii nu i-a răspuns.

— Vom forma două coloane, a continuat Marele Cneaz. Aici, a spus el, arătând pe hartă. Folosiţi suliţe şi scuturi pentru a apăra caii şi folosiţi pădurea ca să ne apere flancurile. Nu le place să atace în pădure – le deviază săgeţile.

— Cu câţi oameni, Dmitrii Ivanovici? a întrebat Mihail din nou.

Tverul era un cnezat mai mare decât Moscova şi se aflau mereu în rivalitate; nu era un lucru uşor să se alieze.

Dmitrii nu putea să evite răspunsul.

— De două ori mai mulţi, a spus el. Poate un pic mai mult. Dar...

Oamenii au început să vocifereze. Mihail din Tver a luat din nou cuvântul.

— Ai primit vreo veste de la Oleg din Reazan?

— Mărşăluieşte alături de Mamai.

Rumoarea s-a înteţit.

— Nu contează, a spus Dmitrii. Avem destui oameni. Avem binecuvântarea Sfântului Sergius.

— Destui? s-a răstit Mihail din Tver. O binecuvântare poate e *suficientă* să ne salveze sufletele după ce suntem măcelăriţi pe câmpul de bătălie, dar nu să câştigăm acest război!

Dmitrii s-a ridicat. Vocea lui i-a făcut pe bărbaţi să tacă pentru un timp.

— Te îndoieşti de puterea lui Dumnezeu, Mihail Andreevici?

— De unde ştim dacă Dumnezeu este sau nu de partea noastră? Dumnezeu ar putea la fel de bine să-şi dorească să fim umili, buni creştini şi supuşi tătarilor!

— Poate, a spus o voce calmă de la intrarea în cort. Dar dacă ar fi fost aşa, vi i-ar fi trimis El pe prinţii Serpuhovului şi Reazanului?

Capete s-au întors; câţiva şi-au dus mâinile la mânerele săbiilor. O lumină s-a aprins în ochii Marelui Cneaz.

Vladimir Andreevici a intrat în cort. În spatele lui a venit Oleg din Reazan. Iar în spatele lor era Fratele Aleksandr.

— Domnul este cu noi, prinţi ai Rusiei, dar nu avem timp de pierdut, a spus călugărul.

Marele Cneaz al Moscovei a auzit întreaga poveste de-abia târziu, după ce toate planurile au fost făcute. El şi Saşa au ieşit călare din tabără, departe de lumină, fum şi zgomot, până când au ajuns la o vale ascunsă, unde ardea un foc mic.

În timp ce călărea, Saşa şi-a dat seama cu neliniște că luna încă nu apusese.

Vasea şi-a ridicat tabăra şi-i aştepta să vină. Avea picioarele tot goale şi faţa murdară, dar s-a ridicat cu demnitate şi a făcut o plecăciune în faţa Marelui Cneaz.

— Domnul să fie cu tine, a spus ea.

În spatele ei, în întuneric, stătea Pajar, strălucind.

— Doamne sfinte, a spus Dmitrii, făcând semnul crucii. Acolo e un cal?

Saşa a trebuit să-şi reprime râsul, în timp ce sora lui a întins mâna spre iapă, care şi-a lăsat imediat urechile pe spate şi a clănţănit din dinţi.

— Un animal de poveste, a spus Vasea.

Iapa a pufnit cu dispreţ şi s-a dus să pască. Vasea a zâmbit.

— Acum două săptămâni, a spus Dmitrii, uitându-se atent la chipul ei în lumina lunii, ai plecat la miezul nopţii să-l salvezi pe vărul tău. Te-ai întors cu o armată.

— Îmi mulţumeşti? a întrebat ea. Am reuşit asta în parte din pură întâmplare, în parte bâjbâind.

Vasea ar fi putut să-i explice lui Dmitrii, s-a gândit Saşa, dar fuseseră două săptămâni grele. Au călătorit cu viteză prin întunericul din Miezul Nopţii până la Serpuhov, iar Vladimir nu mai fusese în stare de nimic în afară de a se ruga. Apoi a urmat adunarea oamenilor lui Vladimir, marşurile lungi pe ploaie ca să ajungă la Kolomna la timp, pentru că Vasea nu putea, după spusele ei, să ia atât de mulţi oameni prin Miezul Nopţii.

— Ai fi surprinsă de cât de multe victorii sunt câştigate astfel, a spus Dmitrii.

Vasea era calmă sub privirea lui atentă. Ea şi Dmitrii păreau să se înţeleagă unul pe celălalt.

— Te porţi altfel, a spus Marele Cneaz, apoi, mai mult glumind, a întrebat: Ai găsit un tărâm al tău în călătoriile tale?

— Cred că da, a răspuns ea. Sau cel puţin administrez unul. Cu un neam la fel de vechi ca acesta şi o ţară străvie, departe. Dar cum ai ştiut?

— Un prinţ înţelept recunoaşte puterea atunci când o vede.

Vasea n-a spus nimic.

— Ai adus armate la adunarea mea, a spus Dmitrii. Dacă ai, într-adevăr, un tărâm la picioarele tale, atunci vrei să-ţi aduci poporul să lupte în războiul acesta... Kniajna?

Cuvântul acela – care însemna *cneaghină* – l-a tulburat pe Saşa într-un mod ciudat.

— Eşti lacom după mai mulţi oameni, Dmitrii Ivanovici? a întrebat Vasea, iar faţa i-a roşit puţin.

— Da, a spus el. Am nevoie de toate bestiile, toţi oamenii şi toate animalele, dacă vrem să câştigăm.

Saşa nu-şi dăduse seama de asemănarea dintre Dmitrii Ivanovici şi sora lui, dar acum o vedea. Înflăcărarea, isteţimea, ambiţia permanentă.

— Mi-am plătit datoria faţă de Moscova, a spus ea. Îmi ceri să-mi adun poporul acum şi să-i aduc la războiul tău? S-ar putea ca preoţii tăi să-i numească diavoli.

— Da, asta îţi cer, a spus Dmitrii după o mică pauză. Ce-ai vrea să-ţi dau în schimb?

Vasea n-a spus nimic. Dmitrii aştepta. Saşa a privit lumina de pe iarbă unde păştea iapa aurie şi se întreba ce însemna expresia de pe chipul surorii lui.

— Vreau o promisiune, a spus Vasea încet. Dar nu doar din partea ta. Ci din partea Părintelui Serghei.

— Atunci vom merge la el de dimineaţă, a spus Dmitrii uimit, dar fără să ezite.

— Îmi pare rău, a spus Vasea dând din cap. Aş fi vrut să-i cruţ bătrâneţea, dar trebuie să fie aici. Şi repede.

— De ce aici? a întrebat Dmitrii pe un ton dur. Şi de ce acum?

— Pentru că este miezul nopţii şi nu avem timp de pierdut, în plus, eu nu sunt singura care trebuie să audă ce spune.

Saşa a plecat în galop, călare pe Tuman, calul lui gri, iar la scurt timp după aceea, l-a condus pe Părintele Serghei în luminiş. Luna atârna stranie şi nemişcată pe cer. Vasea, aşteptându-l pe fratele ei, s-a întrebat dacă Saşa

ştia că îi prinsese pe toţi patru în Miezul Nopţii până când ea decidea să meargă mai departe sau să doarmă. Dar nu era timp de dormit încă în acea noapte. Aşteptându-l pe Saşa, ea şi Dmitrii s-au aşezat în jurul focului ei ascuns, dând o ploscă de la unul la altul, vorbind în şoaptă.

— De unde iei caii aceştia aşa de frumoşi? a întrebat-o Dmitrii. Mai întâi murgul, acum acesta.

Se uita la Pajar cu jind. Iapa aurie şi-a lăsat urechile pe spate şi s-a îndepărtat.

— Înţelege ce spui, Mare Cneaz, a spus Vasea pe un ton aspru. N-am *luat-o* de nicăieri; ea a ales să mă poarte în spate. Dacă vrei să câştigi loialitatea unui asemenea cal, va trebui să explorezi întunericul de-a lungul a nouă tărâmuri înmulţit cu trei; îţi sugerez să te preocupi mai întâi de ţara ta asediată.

Dmitrii nu părea descurajat. A deschis gura să-i mai adreseze întrebări, dar Vasea s-a ridicat repede când a apărut călugărul şi şi-a făcut semnul crucii.

— Doamne-ajută, a spus ea.

— Fie ca Domnul să te binecuvânteze, a spus bătrânul călugăr.

Vasea a tras adânc aer în piept şi le-a spus ce dorea.

Serghei a rămas tăcut mult timp, iar Saşa şi cneazul îl priveau încruntaţi.

— Sunt malefici, a spus Serghei într-un final. Sunt forţele necurate ale pământului.

— Şi oamenii sunt malefici, i-a răspuns Vasea pe un ton înflăcărat. Sunt şi buni, şi orice se află la mijloc între bine şi rău. Chyertii *există,* la fel ca şi oamenii, la fel ca Mama Natură. Chyertii sunt uneori înţelepţi, iar alteori nesăbuiţi, uneori buni, alteori cruzi. Dumnezeu veghează peste viaţa următoare, dar ce se-ntâmplă cu lumea aceasta? E posibil ca oamenii să caute salvarea în Rai, dar în

același timp să le aducă ofrande spiritelor din vetre, ca să-și protejeze casele de rău. Nu i-a făcut Dumnezeu și pe chyerti la fel cum a făcut tot ce există în Rai și pe pământ?

Vasea și-a întins brațele.

— Acesta este prețul ajutorului meu: Jurați-mi că nu veți condamna vrăjitoarele să fie arse pe rug. Jurați-mi că nu-i veți condamna pe cei care lasă ofrande la gura cuptorului. Lăsați-i pe oamenii noștri să creadă și în Dumnezeu, și în chyerti.

Vasea și-a întors privirea către Dmitrii.

— Atât timp cât tu și urmașii tăi veți sta pe tronul Moscovei. Și, i-a spus ea lui Serghei, atâta vreme cât călugării tăi construiesc mănăstiri, biserici și înalță clopotnițe. Spuneți-le și lor că pot crede în ambele lucruri. Dacă-mi faceți aceste promisiuni, voi pleca în noapte chiar acum și voi aduce toate spiritele Rusiei în ajutorul vostru.

Nimeni n-a rostit niciun cuvânt timp îndelungat.

Vasea a rămas neclintită în tăcere, cu spatele drept și o privire dură, și a așteptat. Serghei avea capul lăsat, iar buzele i se mișcau într-o rugăciune mută.

— Și dacă nu suntem de acord? a întrebat Dmitrii.

— Atunci, a spus Vasea, vă voi părăsi în noaptea asta. Îmi voi petrece zilele încercând să ocrotesc ce pot, atât timp cât pot. Voi doi veți face același lucru, dar niciunul dintre noi nu va fi mai puternic.

— Dacă suntem de acord și câștigăm această bătălie, ce se va întâmpla pe urmă? a întrebat Dmitrii. Dacă voi mai avea nevoie de tine, vei veni?

— Dacă faci ce te rog acum, atât cât va dura stăpânirea ta, când mă vei chema, voi veni.

Din nou, s-au măsurat din priviri.

— Sunt de acord, a spus Dmitrii. Dacă și Părintele Serghei e de acord. O țară puternică nu-și poate permite să

aibă puterea fragmentată. Chiar dacă puterea nu constă doar în forţa oamenilor.

— Şi eu sunt de acord, a spus Serghei, ridicându-şi capul. Căile Domnului sunt misterioase.

— Au auzit şi au fost martori, a spus Vasea şi a deschis mâna.

Era o dungă subţire de sânge pe degetul ei mare, neagră în lumina slabă a lunii. A lăsat o picătură de sânge să cadă pe pământ şi două siluete au apărut. Una dintre ele era un bărbat cu un singur ochi. Cealaltă era o femeie cu pielea de culoarea nopţii.

Dmitrii s-a dat înapoi; Saşa, care îi văzuse în tot timpul ăsta, a rămas nemişcat. Serghei a mijit ochii şi a şoptit încă o rugăciune.

— Am fost cu toţii martorii promisiunii voastre, a spus Vasea. Şi o să avem grijă să vă ţineţi de cuvânt.

Tulburaţi, Dmitrii şi Serghei şi-au luat rămas-bun şi s-au întors la corturile lor din Kolomna.

— Am fost martora promisiunilor acestor bărbaţi, a spus Polunociniţa. Mai trebuie să rămân? Eu nu sunt Medved; mie nu-mi sunt nespus de dragi faptele stranii ale oamenilor.

— Nu, a spus Vasea. Du-te dacă vrei. Dar dacă te voi chema iar, vei veni?

— Voi veni, a răspuns Miazănoapte. Chiar dacă doar pentru a vedea cum se termină. Tu poate că le-ai obţinut promisiunile, dar va trebui să o respecţi şi tu pe-a ta şi să lupţi.

Miazănoapte a făcut o plecăciune şi a dispărut în întuneric.

Saşa a rămas cu sora lui.

— Unde te duci? a întrebat-o el.

Vasea nu și-a ridicat privirea; arunca frunze umede pe foc. Flăcările s-au stins sfârâind, aruncând luminișul într-un întuneric cenușiu, în care străluceau doar stelele.

— Mă duc să-l găsesc pe Oleg și să-l duc înapoi la oamenii lui, a spus Vasea, îndreptându-și spatele. Ai grijă să nu se răspândească vestea că a fost aici; sunt sigură că sunt cel puțin câțiva spioni în tabăra lui Dmitrii. Deși... a spus ea zâmbind deodată. Cine-ar crede? Oleg a fost cu Mamai astăzi și va fi cu el și mâine.

Vasea s-a dus la iapa aurie.

Răbdător, Saşa a urmat-o.

— După aceea, a spus el, ce ai de gând să faci?

Vasea a pus o mână pe gâtul iepei. Privind peste umăr, i-a pus lui Saşa o întrebare, în loc să-i dea un răspuns.

— Unde plănuiește Dmitrii să se lupte cu tătarii?

— Își adună armatele într-un loc numit Câmpul Becaţelor, a spus Saşa. Kulikovo. E la câteva zile distanţă; Dmitrii trebuie să-i atace înainte ca ei să-și adune întăririle. A spus că peste trei zile.

— Dacă rămâi cu armata, a spus Vasea, îmi va fi ușor s-o găsesc. Mă întorc la tine în trei zile.

— Dar unde te duci? a întrebat-o fratele ei din nou.

— Să hărţuiesc inamicul.

Vasea nu s-a uitat la Saşa când a spus asta. Deja privea dincolo de el, încruntându-se în întuneric. Pajar, care își tot mișca urechile, n-a mai încercat, de data asta, s-o muște.

Saşa a prins-o de braţ și a întors-o spre el. Iapa a nechezat enervată, fornăind. Sora lui era epuizată, iar în ochi îi strălucea o lumină fermecată.

— Vasea, a spus el pe un ton de gheaţă, un antidot pentru râsul nesăbuit care i se vedea în ochi. Ce crezi că se va întâmpla cu tine dacă trăiești în întuneric alături de demoni și faci magie neagră?

— Cu mine? s-a răstit ea. Devin ceea ce sunt menită să fiu, frate. Sunt o vrăjitoare și voi salva pe toată lumea. Nu l-ai auzit pe Dmitrii?

Sașa a aruncat o privire dincolo de iapa aurie, înspre locul de unde privea bărbatul cu un singur ochi și care era doar puțin vizibil în întunericul luminat de stele al miezului nopții. A strâns-o mai tare pe Vasea de braț.

— Ești sora mea, a spus Sașa. Ești mătușa Mariei. Tatăl tău a fost Piotr Vladimirovici, din Lesnaia Zemlea. Dacă petreci prea mult timp singură în întuneric, o să uiți că ești mai mult decât o vrăjitoare din pădure, o să uiți să te întorci la lumină. Vasea, tu ești mai mult decât această creatură a întunericului, această...

— Această ce, frate?

— Această *chestie*, a continuat Sașa pe un ton nemilos, arătând cu bărbia spre diavolul care privea. El vrea să uiți de tine. Ar fi fericit dacă ți-ai pierde mințile, dacă ai deveni nebună și te-ai pierde pe vecie în pădure, ca străbunica noastră. Știi la ce riscuri te expui dacă mergi singură cu acea creatură?

— Nu știe, a spus Ursul.

Vasea l-a ignorat.

— Învăț, a răspuns ea. Dar și dacă n-aș învăța... crezi că am de-ales?

— Da, a zis Sașa. Întoarce-te cu mine la Kolomna și o să am grijă de tine.

— Frate, nu pot; nu ai auzit ce i-am promis lui Dmitrii?

— La naiba cu Dmitrii; el se gândește doar la coroana lui.

— Sașa, nu-ți fie teamă pentru mine.

— Dar îmi e, a spus el. Mi-e teamă pentru viața și pentru sufletul tău.

— Mie îmi revine sarcina să le apăr, nu ţie, a spus ea cu blândeţe, dar îi mai dispărúse puţin din nebunia de pe chip. N-o să uit ce-ai spus, a continuat ea, trăgând aer în piept. Sunt sora ta şi te iubesc. Chiar dacă rătăcesc în întuneric.

— Vasea, i-a zis el cu o voce şovăitoare. Mai bine cu regele iernii decât cu bestia.

— Amândoi aveţi o idee exagerată despre calităţile fratelui meu, a spus Ursul.

— Regele iernii nu e aici, s-a răstit Vasea. Pentru că nu este iarnă, a continuat ea pe un ton mai calm. Trebuie să mă folosesc de uneltele pe care le am.

Iapa şi-a scuturat coama şi a dat din picior, în mod evident nerăbdătoare să plece.

— Plecăm, a liniştit-o Vasea de parcă iapa şi-ar fi exprimat nemulţumirea în cuvinte.

Vocea fetei era puţin răguşită. A început să se îndepărteze.

— Rămas-bun, Saşa, a spus ea, aruncându-se pe spatele iepei şi uitându-se la chipul îngrijorat al fratelui ei. N-o să uit ce mi-ai spus.

Saşa doar a dat din cap.

— Trei zile, a spus Vasea.

Apoi iapa a pornit şi a prins viteză, iar sora lui s-a pierdut imediat în întuneric. Diavolul a privit înapoi, i-a făcut cu ochiul lui Saşa şi a urmat-o.

Vasea l-a lăsat pe Oleg în locul de unde îl luase, la marginea stepei cu arbori rari unde îşi ridicaseră tabăra oamenii lui, la o zi depărtare de Kulikovo. Pajar l-a lovit cu piciorul pe conducătorul Reazanului în timp ce acesta cobora de pe spatele ei aurit şi a spus pe un ton hotărât:

Asta e ultima dată când mai duc pe vreunul din neamul lui vreodată. E greu.

Oleg a comentat în acelaşi timp:

— Te las pe tine să călăreşti caii de legendă, vrăjitoareo. E ca şi cum ai încerca să călăreşti o furtună.

Vasea nu s-a putut abţine să râdă.

— Dacă aş fi în locul tău, mi-aş întârzia marşul astfel încât să nu-l ajungi pe Mamai. Urmează să aibă câteva zile foarte proaste. Ne vedem în ziua bătăliei, a spus Vasea.

— Cu voia Domnului, a zis Oleg Ivanovici şi a făcut o plecăciune.

Vasea a încuviinţat din cap, a întors-o pe Pajar şi au pornit pe drumul din Miezul Nopţii.

„Doamne Dumnezeule, m-am săturat de întuneric", a gândit Vasea. Pasul sigur al lui Pajar sfida întunericul şi peisajul care se schimba, dar nu era niciun pic de alinare în puterea cu care iapa alerga, nici în greabănul ei ascuţit sau în mişcările rapide. Vasea şi-a frecat faţa şi a încercat să-şi adune gândurile. Avertismentul fratelui ei o tulburase. Avea dreptate. Toate lucrurile din viaţa ei care o ţineau conectată la realitate dispăruseră: casa şi familia ei, iar uneori parcă şi ea însăşi se pierduseră în foc. Chiar şi Morozko plecase şi nu avea să se mai întoarcă până la prima zăpadă. Acum, tovarăşul ei în întuneric era o creatură a cărei natură era nebunia întrupată. Dar uneori părea normal, chiar raţional, şi de fiecare dată când se întâmpla asta, Vasea trebuia să-şi amintească să păstreze garda sus.

Acum, acea creatură cu chip de urs alerga lângă iapa de aur.

— Oamenii nu se vor ţine de cuvânt, a spus el.

— Nu-mi aduc aminte să-ți fi cerut părerea, s-a răstit ea.

— E bine ca chyertii să se lupte cu ei înainte să ne distrugă, a continuat Ursul.

În vocea lui joasă, Vasea putea să audă ecoul strigătelor oamenilor.

— Sau mai bine lasă-i pe ruși și pe tătari să se distrugă unii pe ceilalți.

— Dmitrii și Serghei se vor ține de cuvânt, a spus ea.

— Te-ai gândit vreodată că amestecul tău în războiul lor o să te coste? a întrebat el. Ce preț au promisiunea lui Dmitrii și admirația lui? Am văzut privirea din ochii tăi când ți-a spus *cneaghină*.

— Oare prețul nu merită riscul?

— Depinde, a spus Ursul, pe când alergau în Miezul Nopții. Nu sunt sigur că știi ce riști.

Vasea n-a răspuns. Avea încredere în aparenta lui rațiune la fel de puțin ca în răutatea lui.

Lacul era întunecat în lumina lunii, cu valuri mici negre care străluceau de luminițe albe. De data asta, Vasea nu mai făcea o călătorie lungă și înspăimântătoare pe jos; a găsit repede lacul, ca și cum sângele îșI amintea drumul.

Vasea, Pajar și Ursul au ieșit dintre copaci și, dintr-odată, se aflau în fața întinderii imense de apă luminată de lună. Lui Vasea i s-a tăiat răsuflarea și s-a lăsat să alunece pe șoldul iepei.

Caii pășteau tot acolo unde-i văzuse ultima dată, lângă lac. De data asta, n-au mai fugit de ea, ci au rămas ca niște fantome în ceața nopții de început de toamnă, și-au ridicat capetele perfecte și au privit-o. Pajar și-a ciulit urechile și i-a chemat ușor pe semenii ei.

Casa pustie a vrăjitoarei stătea întunecată și țeapănă pe pilonii ei înalți, pe partea cealaltă a câmpului. Era tot o ruină sinistră, iar domovaia stătea din nou adormită, poate, în cuptorul ei. Vasea și-a dat voie, timp de o clipă, să-și imagineze casa încălzită de foc și răsunând de râsete, familia ei aproape, iar caii – o herghelie mare – păscând la lumina stelelor.

Într-o bună zi.

Dar în noaptea aceea, ea nu era acolo nici pentru casă, nici pentru cai.

— Ded Grib! a strigat ea.

Micul chyert, luminând verde în întuneric, o aștepta în umbra stejarului imens. A lăsat să-i scape un mic țipăt, apoi a început să alerge spre ea, dar s-a oprit brusc la jumătatea drumului. Vasea nu-și dădea seama dacă chyertul încerca să arate demn sau dacă Ursul îl făcea să se simtă agitat.

— Mulțumesc, prietene, i-a spus Vasea și a făcut o plecăciune în fața lui. Pentru că ai rugat-o pe Pajar să vină la mine. Amândoi mi-ați salvat viața.

Ded Grib arăta mândru.

— Cred că mă place, a recunoscut el. De-asta a venit. Mă place pentru că amândoi strălucim noaptea.

Pajar a pufnit și și-a scuturat coama.

— De ce te-ai întors? a adăugat el. O să rămâi acum? De ce este Mâncătorul cu tine? a continuat spiritul ciupercă, cu o privire aprigă. Să nu mai dea cu piciorul și în alte ciuperci de-ale mele.

— Asta depinde, a spus Ursul în mod explicit. Dacă stăpâna mea curajoasă nu-mi dă de făcut nimic altceva decât să alerg de colo-colo prin întuneric, o să dau cu piciorul bucuros în toate ciupercile tale.

Ded Grib s-a burzuluit.

— N-o să se atingă de nimic ce-ți aparține, i-a spus Vasea lui Ded Grib, uitându-se urât la Urs. Călătorește cu mine acum. Ne-am întors pentru că am nevoie de ajutorul tău.

— Știam că nu te poți descurca fără mine! a strigat Ded Grib pe un ton triumfător. Chiar dacă acum ai aliați care sunt mai *mari*, a continuat el uitându-se la Urs cu o privire dură.

— Ăsta o să fie un război îngrozitor, a spus Ursul. Câte pagube crezi că poți face cu o ciupercă?

— O să vezi, a spus Vasea, întinzându-i mâna spiritului-ciupercuță.

Armata lui Mamai era desfășurată de-a lungul Donului. Avangarda se afla deja la Kulikovo, iar soldații își ridicaseră tabăra la o distanță considerabilă spre sud, pregătiți să plece în zori. Mișcându-se cu ușurință prin Miezul Nopții, Vasea, iapa și cei doi chyerti s-au urcat pe o mică movilă, de unde s-au uitat printre copaci la armata de jos.

Ochii lui Ded Grib s-au mărit de uimire, văzând mulțimea armatei care dormea. Membrele lui care luceau verde au început să tremure. Erau focuri pe malul râului cât se vedea cu ochiul.

— Sunt atât de mulți, a spus el în șoaptă.

Vasea, privind la întinderea imensă de oameni și cai, a spus:

— Am face bine să ne apucăm de treabă atunci. Dar mai întâi...

Pajar refuza să poarte șa sau coburi; Vasea era nevoită să care o traistă pe un umăr, care o deranja atunci când mergeau foarte repede. Din traistă a scos pâine și fâșii de carne afumată și tare: darul de rămas-bun al lui Dmitrii.

A mâncat puţin şi ea, apoi, rătăcită în gânduri, le-a dat din merinde şi celor doi aliaţi ai ei.

Tăcere totală; Vasea şi-a ridicat privirea şi l-a văzut pe Ded Grib ţinându-şi bucata de pâine cu o expresie mulţumită. Dar Ursul se uita fix la ea, ţinând carnea în mână, fără să mănânce.

— O ofrandă? a întrebat el, aproape mârâind. Sunt deja în slujba ta; vrei şi mai mult de la mine?

— Nu acum, a spus Vasea, pe un ton rece. E doar mâncare.

S-a uitat urât la el şi a continuat să mestece.

— De ce? a întrebat el.

Vasea nu avea un răspuns. Îi ura desfrâul, cruzimea şi râsul, şi le ura şi mai mult pentru că ceva din felul ei de-a fi o făcea să semene cu el. Poate ăsta era motivul. Nu putea să-l urască, pentru că atunci s-ar fi urât pe ea însăşi.

— Nu m-ai trădat încă, a spus Vasea într-un final.

— Cum spui, a zis Ursul.

Dar tot părea nedumerit. Privind-o fix, a început să mănânce. Apoi s-a scuturat şi a zâmbit cu răceală la tabăra adormită, lingându-şi degetele. Fără tragere de inimă, Vasea s-a ridicat şi a venit lângă el.

— Nu ştiu nimic despre mucegai, ciupercuţă, i-a spus Ursul lui Ded Grib. Dar frica se răspândeşte printre oameni ca şi boala. Faptul că sunt numeroşi nu-i ajută cu nimic. Vino, hai să începem.

Ded Grib s-a uitat înfricoşat la Urs. Şi-a pus pâinea deoparte şi a întrebat-o pe Vasea pe un ton tremurător:

— Ce vrei să fac?

Vasea şi-a scuturat firimiturile de pe fustă. Puţina mâncare a mai învigorat-o, dar urma o noapte plină de groază.

— Dacă poţi... strică-le pâinea, a spus ea şi i-a întors spatele Ursului, care rânjea. Vreau să fie înfometaţi.

Au pornit pe jos spre tabăra adormită. Vasea a înfășurat cârpe în jurul aurului de la încheieturile ei, care pâlpâia ușor. Cuțitul ei și ghearele Ursului au sfâșiat sacii și cutiile de mâncare ale armatei, iar ce atingea Ded Grib – făina și carnea – începea să se strice și să miroasă.

După ce Ded Grib a părut că a priceput ideea, Vasea i-a lăsat pe el și pe Urs să se strecoare nevăzuți printre corturile lui Mamai, împrăștiind teroarea și putreziciunea. Vasea s-a dus până la râu să-l cheme pe vodianoiul Donului.

— Chyertii au încheiat o alianță cu Marele Cneaz al Moscovei, i-a spus ea pe un ton jos.

După ce i-a povestit totul, l-a convins să ridice nivelul râului astfel încât tătarii să nu doarmă cu hainele uscate.

Trei nopți mai târziu, armata tătară era în dezordine pe toată întinderea ei, iar Vasea se ura din cauza asta.

— Nu poți să omori pe nimeni în somn, i-a spus ea Ursului, în timp ce el îl mirosea rânjind pe un soldat care se zbătea în ghearele unui coșmar. Chiar dacă nu ne pot vedea, nu e... a continuat ea, dar s-a oprit, fără să-și poată exprima în cuvinte repulsia față de ceea ce făceau.

Medved a surprins-o atunci când a ridicat din umeri și s-a dat înapoi.

— Bineînțeles că nu, a spus el. Nu asta e calea. Un asasin în întuneric poate fi lovit, poate fi găsit și ucis. Frica este mai puternică, iar oamenilor le e frică de ceea ce nu pot să vadă și să înțeleagă. Îți voi arăta.

Doamne Dumnezeule, chiar asta a făcut. I-a arătat. Ca într-o ucenicie malefică, Vasea a mers cu Ursul prin tabăra tătară și împreună au lăsat numai teroare în urma lor. Vasea a dat foc căruțelor și corturilor, i-a făcut pe tătari să țipe la vederea umbrelor pe jumătate ascunse în întuneric.

Le-a speriat caii, deşi o durea să-i vadă cu ochii îngroziţi şi alergând agitaţi.

Fata şi cei doi chyerti au străbătut tabăra de la un capăt la celălalt. Nu le dădeau soldaţilor lui Mamai niciun moment de răgaz. Caii îşi smuceau funiile şi fugeau. Când tătarii aprindeau focul, flăcările izbucneau fără niciun avertisment şi scânteile le ardeau feţele. Iar ei nu bănuiau nimic. Soldaţii vorbeau în şoaptă că erau bântuiţi de o creatură, de monştri care luceau, de o fată-fantomă cu ochii prea mari pe faţa ei îngustă.

— Oamenii îşi induc singuri teama, i-a spus Ursul zâmbind. Lucrurile pe care şi le imaginează sunt mult mai rele decât orice realitate. Nu e nevoie decât de şoapte în întuneric. Vino cu mine acum, Vasilisa Petrovna.

În a treia noapte, Ursul era deja umflat de plăcere, ca o căpuşă. Vasea era piele şi os, îşi dorea nespus să vadă lumina zilei.

— Destul, le-a spus ea amândurora, după încă o noapte de umblat prin tabără, cu toate simţurile ascuţite la maximum, pe jumătate speriată şi pe jumătate împărtăşind bucuria nebunească a Ursului pentru dezastru. Destul. O să găsesc un loc unde să dorm, apoi ne vom întoarce la fratele meu, în lumină.

Vasea nu mai putea suporta întunericul.

Ded Grib părea uşurat, iar Ursul, pur şi simplu sătul.

Aerul era răcoros şi o ceaţă rece învăluia totul. Vasea a găsit o vale adăpostită, în cea mai deasă parte a pădurii, foarte departe de corpul principal al armatei. Chiar dacă era înfăşurată în mantie, pe un pat de ace de pin, tot tremura. Nu îndrăznea să aprindă focul.

Pe Urs nu-l deranja vremea. Cu chip de monstru, terorizase tabăra tătară, dar acum, când se odihnea, arăta ca

un om. S-a întins mulțumit în tufișuri, privind în noapte cu mâinile sub cap.

Ded Grib se ascundea sub o piatră, în timp ce lumina lui verde lucea ușor. Faptul că le-a stricat mâncarea tătarilor l-a obosit și l-a descurajat.

— Tătarii beau laptele de la iepele lor, spusese Ded Grib. Pe ăla nu pot să-l stric. N-o să le fie *prea* foame.

Vasea nu i-a răspuns lui Ded Grib; și ei îi era rău. Groaza oamenilor și a animalelor părea să aibă un ecou în oasele ei, dar tot nu știa dacă eforturile lor erau suficiente ca să schimbe rezultatul bătăliei care urma.

— Ești chiar dezgustător, i-a spus ea Ursului, văzându-i albul dinților în timp ce zâmbea.

Ursul nici măcar nu și-a ridicat capul.

— De ce? Pentru că m-am simțit bine?

Aurul strălucitor de la încheieturile lui Vasea i-a adus aminte, cu neliniște, de legământul dintre ei. N-a mai scos niciun cuvânt.

Ursul s-a ridicat într-un cot ca să se uite la ea, în timp ce un zâmbet îi flutura pe buzele pline de cicatrici.

— Sau pentru că *tu* te-ai simțit bine?

Să nege? De ce? N-ar face altceva decât să-i dea mai multă putere?

— Da, a spus ea. Mi-a plăcut să-i sperii. Mi-au invadat țara, iar Celubei mi-a torturat fratele. Dar îmi e și silă de mine, și rușine, și sunt foarte obosită.

Ursul părea ușor dezamăgit.

— Ar trebui să fii mai dură cu tine din cauza asta, a spus el, așezându-se din nou pe spate.

Acolo o aștepta nebunia: se ascundea de cele mai urâte părți ale naturii ei până când, nevăzute, acestea deveneau excrescențe monstruoase care aveau să-i devoreze toată ființa. Vasea știa asta, iar Ursul știa și el.

— Asta a făcut părintele Konstantin. Şi uite unde a ajuns, a zis ea.

Ursul a tăcut.

Armata tătară nu se vedea, dar era suficient de aproape încât să-i simtă mirosul. Chiar şi extenuată şi indispusă din cauza umezelii, Vasea tot se simţea copleşită de cât de numeroşi erau. Îi promisese lui Oleg că va face magie, dar nu era sigură că exista suficientă magie pe lume care să-i asigure lui Dmitrii victoria.

— Ştii ce-i vei spune fratelui meu când va ninge? a întrebat Ursul, în continuare privind cerul.

— *Ce?* a spus Vasea, tresărind la auzul întrebării.

— Puterea lui e în creştere acum, iar a mea în scădere. Mă poţi lega cu ameninţări şi promisiuni, dar în curând... a spus Ursul adulmecând aerul, *foarte* curând, va trebui să dai ochii cu regele iernii. Ai de gând să-l ameninţi şi pe *el?* a continuat Ursul zâmbind. Mi-ar plăcea să văd cum vei încerca. O, va fi atât de furios. Îmi place lumea asta: urâţenia şi frumuseţea şi să-mi bag nasul în treburile oamenilor. Lui Karaciun – fratelui meu – nu-i place, a zis Ursul făcându-i cu ochiul. De dragul tău şi-a slăbit puterea, a venit la Moscova, s-a luptat cu mine pe timpul verii, împotriva firii lui. Apoi tu te-ai sucit şi m-ai eliberat. O să fie foarte furios.

— Ce-i voi spune nu e treaba ta, i-a spus Vasea pe un ton rece.

— Ba chiar este, a spus Medved. Dar pot să aştept. Îmi plac surprizele.

Vasea nu mai primise nicio veste de la regele iernii de când o lăsase în Moscova. Oare Morozko ştia că l-a eliberat pe fratele lui? Ar înţelege el de ce-a făcut-o? Oare *ea* înţelegea?

— O să dorm acum, i-a spus ea Ursului. Să nu mă trădezi sau să atragi atenţia asupra noastră, sau să te foloseşti de altcineva ca să atragi atenţia asupra noastră, sau să mă trezeşti, sau să mă atingi, sau...

Ursul a râs şi a ridicat o mână.

— Destul, fato, deja ai spus tot ce mi-ar fi putut trece mie prin minte. Culcă-te.

Vasea s-a mai uitat la el o dată cu ochii mijiţi, apoi s-a întors cu spatele. Ursul rezonabil şi râzând era mult mai periculos decât monstrul din luminiş.

Vasea a fost trezită, cu puţin timp înainte de răsărit, de un ţipăt. Cu inima bătându-i cu putere, a sărit în picioare. Ursul se uita printre copaci, părând netulburat.

— Mă întrebam eu când or să observe, a spus el fără să se uite în jur.

— Ce să observe?

— Satul de acolo. Cred că majoritatea sătenilor au luat ce-au putut şi au plecat, dacă armata era campată atât de aproape. Dar... cineva n-a plecat. Iar tătarilor tăi li s-a acrit de lapte de iapă.

Vasea, cu o senzaţie puternică de greaţă, a venit lângă Urs.

Era doar un sat micuţ, ascuns într-un pliu al pământului, printre copaci imenşi. Probabil că ar fi trecut neobservat dacă tătarii n-ar fi cutreierat prin împrejurimi după mâncare, ca să-şi umple burţile. Nici măcar ea nu l-a văzut.

Vasea s-a întrebat dacă Ursul ştia că satul era acolo.

Dar acum era cuprins de flăcări în mai multe locuri.

Un alt ţipăt, mai slab de data asta.

— Pajar, a spus Vasea.

Iapa a venit lângă ea, pufnind enervată; de data asta nu s-a mai împotrivit când Vasea i-a sărit în spate.

— Departe de mine gândul, a spus Ursul, să-ţi stăpânesc impulsurile atât de fermecătoare, dar mă îndoiesc că îţi va plăcea imaginea. Şi-ai putea fi omorâtă, a adăugat el.

— Dacă am pus oamenii într-o asemenea primejdie, aş putea măcar să...

— *Tătarii* i-au pus în primejdie...

Dar Vasea deja plecase.

Până a ajuns în micul cătun, casele arseseră aproape din temelii. Dacă fuseseră animale acolo, acum nu se mai zărea niciunul. Erau doar linişte şi pustietate. O speranţă i-a licărit în suflet. Poate că *toţi* sătenii au fugit la primul semn al apariţiei tătarilor; poate că ţipătul pe care-l auzise venea de la vreun porc care-şi dădea sfârşitul.

Atunci a auzit un geamăt înăbuşit, care nu mai era un ţipăt.

Pajar şi-a întors urechile; în acelaşi timp, Vasea a văzut o siluetă întunecată şi slabă, ghemuită lângă o casă în flăcări.

Vasea a alunecat de pe spatele lui Pajar, a prins-o pe femeie şi a tras-o de lângă flăcări. Avea mâna mânjită de sânge. Femeia a scos un sunet slab de durere, dar n-a spus nimic. Lumina caselor în flăcări o înfăţişa fără pic de milă. Avea o rană la gât, dar nu suficient de mare cât să-i pună viaţa în pericol.

Fusese şi însărcinată. Poate că tocmai născuse. De-asta nu fugise odată cu ceilalţi săteni. Vasea nu-şi dădea seama dacă rămăsese cineva cu ea. Era doar femeia, plină de zgârieturi pe mâini, după ce încercase să se apere de soldaţi, şi sânge... atât de mult sânge... pe fusta ei.

Vasea i-a pus o mână pe pântec, dar nu se mişca; şi acolo era o rană mare sângerândă...

Femeia încerca din greu să respire, iar buzele i se făceau albastre. Ochii ei întunecaţi i-aú căutat faţa lui Vasea, iar aceasta i-a luat mâna plină de sânge.

— Copilul meu? a spus femeia în şoaptă.

— O s-o vezi curând, a spus Vasea cu o voce calmă.

— Unde e? a întrebat femeia. Nu-i aud plânsetul. Au venit bărbaţi...o! a spus ea înecându-se. Au rănit-o?

— Nu, a răspuns Vasea. E în siguranţă şi o s-o vezi. Haide, să ne rugăm la Dumnezeu.

Otche Nash – Tatăl Nostru –, rugăciunea Domnului blândă şi familiară, o liniştea; femeia s-a rugat şi ea cum putea iar privirea ei devenea tot mai pustie. Vasea şi-a dat seama că începuse să plângă abia când o lacrimă i-a căzut pe mâinile lor împreunate. A ridicat capul ca să-l vadă pe regele morţii acolo, cu calul lui alb lângă el.

S-au uitat unul în ochii celuilalt, dar pe faţa lui nu se citea nicio emoţie. Vasea i-a închis femeii ochii, a lăsat-o pe pământ şi s-a dat înapoi. Regele morţii n-a rostit niciun cuvânt. Trupul femeii zăcea nemişcat pe pământ, totuşi, regele morţii părea că-l ridică uşor pe braţe şi-l aşază pe cal. Vasea şi-a făcut semnul crucii.

Putem împărţi această lume.

Şi-a întors din nou privirea spre faţa lui Vasea. Era oare o lucire de emoţie în ochii lui? Furie? O întrebare? Nu – doar indiferenţa seculară a regelui morţii. S-a urcat pe spatele iepei albe şi a plecat, la fel de uşor pe cât a venit.

Vasea era plină de sângele femeii şi cuprinsă de o ruşine puternică, pentru că dormise în pădure gândind că era isteaţă, în timp ce alţii duceau povara furiei tătarilor.

— Aşa, a spus Ursul venind lângă ea, cu siguranţă ai reuşit să opreşti indiferenţa fratelui meu. Sărman idiot, este el blestemat să deplângă fiecare fată moartă pe care o va purta pe şa? a continuat Ursul, părând mulţumit de

idee. Te felicit. De ani întregi încerc să-l fac să simtă ceva; furie, de cele mai multe ori, dar este la fel de rece ca și anotimpul lui.

Vasea de-abia îl auzea.

— Va fi o mare bucurie să văd ce se întâmplă odată cu venirea zăpezii, a spus Ursul.

— Nu e niciun preot, a spus ea, întorcând capul încet. N-am putut să fac nimic pentru ea.

— De ce-ai fi făcut? a întrebat Ursul, pierzându-și răbdarea. Sătenii vor ieși cât de curând din ascunzători și se vor ruga, și o vor jeli, și vor face toate cele necesare. Și-apoi, a murit, nu-i mai pasă.

— Dacă eu... dacă n-aș fi...

Ursul i-a aruncat o privire de dispreț pur.

— Dacă n-ai fi făcut ce? În joc este tot poporul rus, văzut și nevăzut, nu viața unei singure țărăncuțe.

— Ai fi putut să mă trezești, a spus Vasea și a strâns din buze. Aș fi putut s-o salvez.

— Crezi? a întrebat Ursul pe un ton calm. Poate. Dar mi-a plăcut s-o aud țipând. Iar tu mi-ai spus să nu te trezesc.

A plecat de lângă el și a vomitat. După ce-a terminat, s-a ridicat și a luat apă din pârâu. A spălat sângele de pe trupul femeii și i-a pus mâinile și picioarele într-o poziție firească. Apoi Vasea s-a întors la pârâu și s-a spălat la lumina focurilor care se stingeau, fără să simtă răcoarea. Și-a frecat pielea cu nisip până când a început să tremure de frig. Apoi și-a spălat sângele de pe haine și s-a îmbrăcat cu ele ude.

După ce-a terminat, s-a întors și i-a văzut pe Urs și pe Ded Grib cum o privesc. Niciunul n-a rostit niciun cuvânt. Ded Grib avea o expresie solemnă pe chip. De data asta,

pe faţa Ursului nu mai era niciu urmă de batjocură; în schimb, arăta nedumerit.

Vasea şi-a scuturat apa din păr şi i-a vorbit lui Ded Grib mai întâi.

— Ai de gând să vii la luptă, prietene?

Ded Grib a dat din cap uşor că nu.

— Sunt doar o ciupercă, a spus el în şoaptă. Nu-mi plac frica şi focul şi m-am săturat de aceşti soldaţi; nu le pasă de lucrurile care cresc.

— Mie mi-au plăcut, a spus Vasea, hotărâtă să nu se cruţe. Frica şi focul din ultimele nopţi. M-au făcut să mă simt liberă şi puternică să-i fac pe alţii să se teamă. Alţii au plătit preţul distracţiei mele. Ded Grib, cu voia Domnului, o să ne revedem la lac.

Ded Grib a încuviinţat din cap şi a dispărut printre copaci. Soarele tocmai răsărea. Vasea a tras adânc aer în piept.

— Haide să mergem la Dmitrii Ivanovici şi să sfârşim totul.

— Primul lucru raţional pe care l-ai spus de când te-ai trezit, a spus Ursul.

32

Kulikovo

Ruşii au ajuns la Kulikovo la sfârşitul celei de-a treia zile şi au ridicat tabăra. Până şi Dmitrii era tăcut, nu dădea decât ordinele necesare, de a pregăti oamenii pentru noaptea care urma şi de a desfăşura forţele armate la răsărit. Primise veşti, bineînţeles, despre numărul tătarilor, dar nu era totuna cu a vedea cu ochii lui.

Mamai îşi adusese corpul principal al armatei. Se întindea într-un singur şir de-a lungul câmpului, cât vedeai cu ochii.

— Oamenilor le este frică, le-a spus Saşa lui Dmitrii şi lui Vladimir, în timp ce călăreau în recunoaştere spre gura râului Nepriadva, un afluent al Donului. Rugăciunile nu-i fac să le fie mai puţin teamă. Le putem spune toată ziua că Dumnezeu e de partea noastră, dar oamenii pot să vadă numărul imens de soldaţi de pe câmpul de bătălie. Dmitrii Ivanovici, tătarii sunt de două ori mai mulţi decât noi şi tot mai vin.

— Văd şi eu asta, a spus Vladimir. Nici eu nu sunt foarte încrezător.

Servitorii lui Dmitrii şi Vladimir călăreau la distanţă şi nu auzeau ce discută, dar chiar şi ei se uitau la armata vrăjmaşă şi vorbeau în şoaptă, pământii la faţă.

— Nu mai putem face nimic acum, a zis Dmitrii. În afară de a ne ruga, de a hrăni bine oamenii în seara asta și de a-i conduce la luptă mâine înainte să aibă prea mult timp de gândire.

— Mai e un lucru pe care l-am putea face, a spus Saşa.

Verii lui s-au întors spre el.

— Ce? a întrebat Vladimir.

Îl privea cu suspiciune pe Saşa încă de când s-au regăsit, neîncrezător în aliaţii lui diavoleşti şi în existenţa lui Vasea, cumnata lui cu puteri stranii.

— Să-i provocăm la luptă unu la unu, a spus Saşa.

Un moment de tăcere s-a aşternut între cei trei. Lupta unu la unu era un fel de prevestire. Nu oprea bătălia, dar câştigătorul intra în graţiile lui Dumnezeu şi cele două armate ar şti.

— Le-ar mai da curaj oamenilor, a spus Saşa. Ar fi exact ceea ce ne trebuie.

— Dacă am câştiga, a spus Vladimir.

— Dacă am câştiga, a recunoscut Saşa, uitându-se la Dmitrii.

Dmitrii n-a spus nimic. El se uita la noroiul şi la apa de pe câmpul deschis şi dincolo de câmp, unde aşteptau tătarii, ai căror cai erau la fel de numeroşi ca frunzele de toamnă în lumina apusului.

Dincolo de armata tătară, râul Don se întindea ca un lingou de argint. Timp de trei zile a plouat torenţial şi rece. Acum cerul era întunecat şi părea să aducă ninsoare timpurie.

— Crezi c-ar fi de acord cu aşa ceva? a spus Dmitrii încet.

— Da, a spus Saşa. Cred. N-or să vrea să pară că le e frică să trimită un luptător.

— Dacă întreb, iar ei sunt de acord, atunci pe cine să numesc să lupte pentru noi? a întrebat Dmitrii, dar pe tonul cuiva care deja ştia răspunsul.

— Pe mine, a spus Saşa.

— Am o sută de oameni care ar putea să se ducă, a zis Dmitrii. De ce tu?

— Eu sunt cel mai bun luptător, a răspuns Saşa, fără să se laude, ci afirmând un lucru adevărat. Sunt călugăr, om al lui Dumnezeu. Am cele mai mari şanse de câştig.

— Am nevoie ca tu să fii lângă mine, Saşa, a spus Dmitrii, nu...

— Vărule, a spus Saşa pe un ton aspru. I-am frânt inima tatălui meu când am plecat de acasă la o vârstă fragedă. Nu mi-am păstrat jurămintele, pentru că n-am putut niciodată să rămân liniştit la mănăstire. Dar *niciodată* nu mi-am trădat pământul de unde am venit; mi-am păstrat credinţa în el şi l-am apărat. O să-l apăr şi de data asta, în faţa ambelor armate.

— Are dreptate, a spus Vladimir. E posibil să fie exact lucrul de care avem nevoie. Soldaţii speriaţi sunt soldaţii care au pierdut, o ştii şi tu la fel de bine ca şi mine. Iar el se luptă bine, a adăugat cu o urmă de invidie.

Dmitrii nu părea convins. Dar s-a uitat din nou la armata adversă, pe jumătate ascunsă acum de întunericul care se lăsa.

— Nu te contrazic, a spus Dmitrii. Eşti cel mai bun dintre noi. Oamenii o ştiu. Mâine-dimineaţă atunci, a spus el după o mică pauză. Dacă tătarii sunt de acord. O să trimit un mesager. Dar să nu îndrăzneşti să te laşi omorât, Saşa.

— Niciodată, a spus Saşa zâmbind. Surorile mele ar fi furioase.

Era aproape întuneric complet când Saşa i-a lăsat pe prinţi să se pregătească de culcare. Mesagerul lui Dmitrii încă nu se întorsese, dar Saşa avea nevoie de somn, ca să fie odihnit orice s-ar întâmpla a doua zi.

Nu avea cort, avea doar un foc al lui, o bucată de pământ uscat și calul înșeuat aproape. Când s-a apropiat, a văzut iapa aurie lângă Tuman, calul lui.

Vasea îi făcuse focul și se așezase la căldură. Părea obosită și tristă. Creatura vrăjită și nebună de la Kolomna dispăruse.

— Vasea, a spus el. Pe unde ai umblat?

— Am fost să hărțuiesc o armată în compania unuia dintre diavolii cei mai dificili, a zis Vasea. Și să aflu încă o dată limitele puterilor mele, a continuat ea, cu lacrimi în ochi.

— Cred, a spus Saşa cu blândeţe, că ai făcut prea mult.

Vasea și-a frecat fața, stând pe buștean, cu umerii căzuți, la picioarele cailor.

— Nu știu dacă a fost destul. Am încercat chiar să mă strecor și să-l ucid pe general, dar este mult mai bine păzit acum – și-a învățat lecția după ce l-am luat pe Vladimir de-acolo. Eu... n-am vrut să mor încercând. I-am dat foc cortului, însă...

— A fost suficient, a spus Saşa pe un ton ferm. Ne-ai dat o șansă când nu aveam niciuna. A fost suficient.

— Am încercat să le dau foc oamenilor, a mărturisit ea pe un ton sugrumat. Am încercat... în timp ce Ursul râdea. Dar n-am putut. A spus că cel mai greu e să le faci vrăji persoanelor care gândesc cu propria minte, iar eu nu știam destul.

— Vasea...

— Dar am dat foc altor lucruri. Arcuri și căruțe. Am *râs* când le-am văzut arzând. Și... au omorât o femeie. O femeie însărcinată. Pentru că proviziile lor au fost distruse, iar ei erau furioși și flămânzi.

— Domnul să-i odihnească sufletul atunci, a spus Saşa. Dar Vasea... oprește-te. Avem o șansă. Curajul tău ne-a

dat această șansă, și sângele tău. E destul. Nu plânge pentru ceea ce nu poți schimba.

Vasea n-a spus nimic, dar când privirea ei pierdută s-a îndreptat spre foc, flăcările au izbucnit în sus, chiar dacă era foarte puțin lemn care ar fi putut să ardă, iar pumnii ei s-au strâns cu atâta putere, încât unghiile i s-au adâncit în palme.

— Vasea, a spus Saşa pe un ton dur. Destul cu asta. Când ai mâncat ultima dată?

— Eu... a spus ea gândindu-se, ieri-dimineață. N-am mai suportat să aștept și să mă întorc în Miezul Nopții, așa că Pajar și cu mine am venit aici cât de repede am putut, ferindu-ne de armata lui Mamai.

— Foarte bine, a zis Saşa pe un ton hotărât. Fac niște supă. Da, aici. Am propriile mele provizii și sunt în stare... n-avem servitoare la mănăstire. O să mănânci, apoi o să dormi. Orice altceva poate să aștepte.

Faptul că nu s-a contrazis cu el era un semn foarte clar că era obosită.

N-au vorbit mult în timp ce fierbea apa, iar când i-a pus mâncarea în farfurie, Vasea i-a mulțumit aproape imperceptibil și a înghițit tot. După ce a mâncat trei castroane, cu lipie din pastă de făină făcută pe o piatră încinsă, i s-au colorat puțin obrajii.

— Culcă-te, a spus Saşa întinzându-i mantia lui.

— Tu ce faci?

— În seara asta am de gând să mă rog.

A vrut să-i spună atunci despre ce era posibil să se întâmple a doua zi, dar n-a făcut-o. Vasea arăta atât de slabă și de extenuată. Ultimul lucru de care avea nevoie era o noapte de nesomn, din teamă pentru el. Și era posibil ca tătarii să refuze provocarea.

— Rămâi aproape, te rog, l-a rugat ea.

— Sigur că rămân.

Vasea a dat din cap o dată, cu pleoapele deja grele. Saşa, privind-o cu atenţie, s-a uimit chiar şi pe el spunând:

— Semeni leit cu mama.

Vasea a deschis ochii când a auzit; sentimentul brusc de mulţumire i-a alungat umbrele de pe faţă.

— Mama noastră punea mereu pâine în cuptor noaptea. Pentru domovoi, a spus Saşa zâmbind.

— Şi eu făceam asta, a spus Vasea. Când locuiam în Lesnaia Zemlea.

— Tata o tachina din cauza asta. Era mereu bine dispus atunci. S-au iubit foarte mult.

Vasea s-a ridicat.

— Dunia nu vorbea prea mult despre ea; nu şi când eram destul de mare ca să-mi aduc aminte. Cred... cred că Anna Ivanovna îi interzicea. Pentru că tata n-o iubea şi pentru că o iubise pe mama.

— Erau o bucurie unul pentru celălalt, a spus Saşa. Chiar şi când eram doar un copil, îmi dădeam seama.

Lui Saşa îi era greu să vorbească despre vremurile acelea. Plecase de-acasă la un an după ce mama lui a murit. Oare ar fi rămas dacă ea trăia? Nu ştia. De când a ajuns la mănăstire, a încercat să-l uite pe băiatul care fusese: Aleksandr Petrovici, cu credinţa şi cu puterea lui, cu entuziasmul şi mândria prostească. Băiatul care o venerase pe mama lui.

Dar acum îşi amintea. Acum vorbea. Îi vorbea surorii lui, îi povestea despre banchetele de la Solstiţiul de iarnă şi despre năzbâtiile din copilărie, despre prima lui sabie, primul lui cal, vocea mamei lui râzând în pădure în faţa lui. Vorbea despre mâinile ei, cântecele şi ofrandele ei.

Apoi i-a vorbit despre mănăstire pe timpul iernii, calmul adânc dinăuntru, clopotul care suna peste pădurea

adormită, şirurile de rugăciuni molcome care delimitau zilele reci, credinţa nezdruncinată a stareţului, pe care veneau să-l vadă oamenii după călătorii de zile întregi din toate părţile. I-a vorbit despre zilele petrecute călare şi despre nopţile de lângă foc; i-a vorbit despre Sarai şi Moscova şi despre tot ce era între ele.

I-a vorbit despre Rusia. Nu despre Moscova, sau despre Tver, sau despre Vladimir, sau despre cnezatele fiilor Kievului, ci despre Rusia însăşi, despre cer şi pământ, despre oamenii şi mândria ei.

Vasea asculta într-o nemişcare fascinată, cu ochii mari şi plini de umbre ca nişte cupe.

— Pentru asta luptăm, a spus Saşa. Nu pentru Moscova, nici măcar pentru Dmitrii; nici de dragul vreunuia dintre prinţii certăreţi. Ci pentru pământul pe care ne-am născut noi, oamenii, şi demonii deopotrivă.

33

În pragul iernii

Vasea s-a trezit cu atingerea zăpezii timpurii pe față. Sașa a adormit în cele din urmă, iar murmurul rugăciunilor lui s-a stins în toiul nopții. Aerul avea o răceală tăioasă, iar pământul era brăzdat de brumă. De jur împrejur, vocile oamenilor se liniștiseră. Toți cei care puteau să doarmă dormeau, ca să prindă puteri pentru ceea ce urma să se întâmple.

Un vânt rece bătea peste tabăra rusească, fluturându-le steagurile și făcând zăpada să zboare în vârtejuri.

Vasea a tras adânc aer în piept și s-a ridicat în picioare, oprindu-se să-l învelească cu mantia pe fratele ei, care dormea. L-a văzut pe Urs. Era în formă de bărbat, stând nemișcat, dincolo de tăciunii roșii ai focului lor. Privea cum fulgii ușori de nea cad din cer.

— E devreme ca să ningă, a spus Vasea.

Pentru prima dată, era o umbră de frică sub răutatea de pe fața Ursului.

— Puterea fratelui meu crește, a spus el. Încă un test, fecioară a mării. Și cred că va fi cel mai greu.

Vasea și-a îndreptat spatele.

Regele iernii a ieşit călare din întuneric, ca şi cum vântul rece l-a adus, iar copitele iepei lui păşeau fără zgomot pe pământul noroios, brăzdat de brumă.

Era de parcă cele două armate, poate chiar şi fratele ei care dormea, nici n-ar fi existat. Nu erau decât ea, regele haosului şi regele iernii, înfăşuraţi într-un vârtej de zăpadă nouă. Morozko nu mai era acea creatură slabă, aproape fără formă din toiul verii, dar nici lordul solstiţiului de iarnă, îmbrăcat în veştminte de catifea. Era îmbrăcat tot în alb, asemenea primei guri de aer rece în noul anotimp.

S-a oprit şi a coborât de pe cal.

Vasea îşi simţea gâtul uscat.

— Rege al iernii, a spus ea.

A privit-o din cap până în picioare. Nu s-a uitat la Urs, dar faptul că nu-l privea avea o forţă proprie.

— Ştiu că aveai de gând să lupţi, Vasilisa Petrovna, a spus el după un timp. N-am ştiut în ce fel vei alege să faci asta.

De-abia atunci privirea i s-a-ndreptat spre fratele lui. O scânteie de ură veche s-a aprins între ei.

— Ai fost mereu greu de suportat, Karaciun, a spus Ursul. Ce credeai că se va întâmpla, când ai lăsat-o să lupte într-un război pe care nu ştia cum să-l câştige?

— Am crezut că ai deprins înţelepciune, a spus Morozko întorcându-se spre Vasea. Ai văzut de ce anume este capabil.

— Tu ai ştiut mai bine decât mine de ce este capabil, a spus Vasea. Şi cu toate astea şi tu l-ai eliberat pe Urs din cauză că erai disperat. Şi eu eram disperată. La fel cum ţi-a jurat ţie atunci, mi-a jurat şi mie acum.

Vasea a ridicat mâinile. Cele două funii îi străluceau la încheieturi, iar puterea lor se răspândea mută din aurul alunecos.

— Chiar așa? a zis Morozko privindu-i rece. Și după ce a jurat? Ce-ai făcut pe urmă? Ai umblat de colo-colo, terorizând oamenii în compania lui? Ai început să prinzi gustul cruzimii?

— Nu mă cunoști? a întrebat ea. Mi-a plăcut pericolul de când eram mică, dar nu mi-a plăcut niciodată cruzimea.

Ochii lui Morozko i-au cercetat fața cu atâta intensitate, încât Vasea și-a ferit privirea, înfuriindu-se.

— Uită-te la mine! s-a răstit el.

— Ce cauți? s-a răstit și Vasea.

— Nebunie, a spus el. Răutate. Crezi că toate pericolele pe care le aduce Ursul sunt evidente? El lucrează la mintea ta, până când, într-o zi, vei râde la vărsare de sânge și suferință.

— Nu râd încă, a spus ea, dar ochii lui s-au îndreptat din nou spre aurul de la încheieturile ei.

Trebuia oare să se simtă rușinată?

— Am luat puterea de unde am putut. Dar *nu* m-am întors către forțele răului.

— Chiar n-ai făcut-o? Ursul este inteligent. Vei cădea în capcanele lui fără să-ți dai seama.

— N-am avut *timp* să cad, cu sau fără știrea mea, a spus Vasea pe un ton foarte furios. Am alergat prin întuneric, încercând să-i salvez pe toți cei care au avut nevoie de mine. Am făcut bine și am făcut rău, dar nu *sunt* nici bună, nici rea. Sunt doar eu însămi. N-o să mă faci să mă simt rușinată, Morozko.

— Într-adevăr, i-a spus Ursul, nu-mi place deloc să fiu de acord cu el, dar ar trebui, probabil, să te simți mai vinovată. Să te dojenești un pic.

Vasea l-a ignorat. S-a apropiat de regele iernii, până când îi putea citi expresia feței chiar și în întuneric. Și erau

emoții pe chipul lui, pe care le putea vedea: furie, dorință, frică, chiar și durere, iar indiferența lui era zdrobită.

Furia i s-a potolit. I-a luat mâna, iar el i-a permis s-o facă; degetele lui erau reci și ușoare într-ale ei.

— Am chemat toate forțele acestui pământ la război, rege al iernii, a spus ea încetișor. A trebuit s-o fac. Nu ne putem certa între noi.

— Ți-a ucis tatăl, a spus Morozko.

— Știu, a zis ea înghițind în sec. Iar acum e legat prin jurământ să mă ajute să-mi salvez poporul.

Vasea a ridicat mâna liberă și i-a atins obrazul. Era suficient de aproape de el acum încât să-i simtă respirația. I-a cuprins fața cu mâinile astfel încât să se uite din nou la ea. Zăpada cădea tot mai repede.

— Vei lupta cu noi mâine? l-a întrebat ea.

— O să fiu acolo pentru morți.

Și-a luat privirea de la ea și și-a îndreptat-o spre tabără. Vasea s-a întrebat câți vor mai apuca să vadă zorile de a doua zi.

— Nu e nevoie ca tu să fii acolo, i-a spus Morozko. Nu e prea târziu. Ai făcut tot ce-ai putut; te-ai ținut de cuvânt. Tu și fratele tău puteți să...

— Este prea târziu, a spus ea. Sașa nu l-ar părăsi pe Dmitrii acum. Iar eu... și eu am făgăduit.

— Ai făgăduit mândriei tale, i-a răspuns Morozko. Îți dorești ca chyertii să te asculte, iar prinții să te admire, așa că-ți asumi acest risc nebunesc alături de Dmitrii. Dar n-ai văzut niciodată o bătălie.

— Nu, n-am văzut, a spus Vasea, iar glasul ei era la fel de rece ca al lui; și-a lăsat mâinile în jos, dar nu s-a îndepărtat. Deși, da, îmi doresc admirația lui Dmitrii. Vreau o victorie. Vreau chiar putere, asupra prinților și a chyertilor. *Am dreptul să vreau lucruri, rege al iernii.*

Erau suficient de aproape unul de celălalt încât să respire același aer.

— Vasea, a spus el, pe un ton jos. Gândește dincolo de această bătălie. Lumea e mai în siguranță dacă Ursul e în luminișul lui, iar tu ești în viață; nu poți...

— Am făcut-o deja, l-a întrerupt ea. Și i-am jurat fratelui tău că nu va trebui să meargă înapoi. Ne înțelegem unul pe celălalt, el și cu mine. Uneori mă sperie.

— Nu mă surprinde deloc, a spus el. Pentru că ești un spirit al mării și al focului; el reprezintă cele mai urâte părți ale firii tale, care pe deasupra mai sunt și exagerate, a continuat el, punându-i mâinile pe umeri. Vasea, el este un pericol pentru tine.

— Atunci ai grijă să fiu în siguranță, a spus ea ridicând ochii spre el. Trage-mă înapoi atunci când el mă duce prea departe. Și aici e un echilibru care trebuie păstrat, Morozko, între tine și el, între oameni și chyerti. M-am născut să mă aflu la mijloc – crezi că nu știu?

— Da, a spus el, cu o privire tristă. Știu.

Morozko s-a uitat din nou la Urs, iar de data asta frații n-au rostit niciun cuvânt, ci doar s-au măsurat din priviri.

— Este alegerea ta, nu a mea, Vasilisa Petrovna, a spus Morozko.

Vasea l-a auzit pe Urs respirând ușurat și și-a dat seama că îi fusese cu-adevărat frică.

Vasea și-a lăsat fruntea să cadă timp de o clipă pe mantia de blană ce acoperea umărul lui Morozko, i-a simțit mâinile mângâindu-i spatele și ținând-o acolo puțin, suspendată între zi și noapte, între ordine și haos.

„Du-mă undeva unde e liniște", își dorea ea să-i spună. „Nu mai suport zgomotul și duhoarea oamenilor."

Dar timpul pentru asta a trecut; Vasea deja și-a ales calea. Și-a ridicat capul și a făcut un pas în spate.

Morozko a căutat în mânecă și a scos ceva mic și strălucitor.

— Ți-am adus asta, a spus el.

Era o nestemată verde pe un șnur, mai necizelată decât colierul cu safir pe care-l purtase ea cândva. Nu a atins-o, ci s-a uitat fix, cu precauție.

— De ce?

— M-am dus departe, a spus Morozko. De-asta n-am venit la tine nici măcar în vis, nici măcar atunci când l-ai scos pe Urs din închisoarea lui. M-am dus spre sud, printre zăpezile regatului meu; am luat drumul care ducea la mare. Acolo l-am chemat pe Chernomor să iasă din apă; regele mării, care n-a mai fost văzut timp de multe vieți ale oamenilor.

— De ce te-ai dus?

— I-am spus ceva ce n-a știut niciodată, a continuat Morozko, după un moment de ezitare. I-am spus că vrăjitoarea din pădure i-a născut copii.

Vasea a rămas holbându-se.

— Copii? Cu regele mării?

— Gemene, a spus Morozko dând din cap. Și i-am spus că printre copiii nepoților lui este cea pe care o iubesc. Și astfel, regele mării mi-a dat asta. Pentru tine, a continuat el aproape zâmbind. Nu mai are magie în ea acum, și nici blesteme. E un dar.

Vasea tot n-a luat nestemata.

— De cât timp ai știut? l-a întrebat ea.

— Nu de atât de mult pe cât ai crede, deși m-am întrebat de unde vine puterea ta. M-am întrebat dacă era posibil să fie doar de la vrăjitoare, o femeie muritoare cu puteri magice care le-a transmis magia fiicelor ei. Apoi am văzut-o pe Varvara și am știu că e mai mult la mijloc. Chernomor a avut fii, din când în când, și deseori au moștenit magia

tatălui lor și au trăit mai mult decât oamenii obișnuiți. Așa că am întrebat-o pe Miazănoapte care este adevărul, iar ea mi-a spus. Ești strănepoata regelui mării.

— Asta înseamnă că o să trăiesc mult?

— Nu știu... cine ar putea ști? Pentru că ești și vrăjitoare, și chyert, și femeie, toate în același timp; ești urmașa prinților ruși și fiica lui Piotr Vladimirovici. E posibil ca Chernomor să știe; a spus că va răspunde la întrebări, dar numai dacă te duci la el.

Era prea multă informație dintr-odată, dar Vasea a luat nestemata. Era caldă în mâna ei și a simțit un miros abia sesizabil de sare. Simțea ca și cum Morozko i-a dat o cheie spre ea însăși, dar una pe care nu putea s-o examineze. Erau prea multe de făcut.

— Atunci o să mă duc la mare, a zis ea. Dacă supraviețuiesc până la răsărit.

— O să fiu prezent la bătălie, a spus el pe un ton apăsător. Dar îndatorirea mea rămân morții, Vasea.

— Iar a mea sunt cei vii, a spus Ursul și a zâmbit. Ce pereche facem, frate geamăn.

34

Aducătorul de lumină

Ziua era întunecată, iar de jur împrejurul lor armata începuse să se miște; în depărtare, pe vasta câmpie din Kulikovo, tătarii se treziseră. Rușii le auzeau caii fornăind în frig. Dar nu vedeau nimic; totul era învăluit într-o ceață groasă.

— Nu va începe bătălia până nu se ridică ceața, a spus Saşa.

Nu putea să mănânce, dar a băut puțin mied și i-a dat sticla lui Vasea. Când se trezise, o găsise pe ea deja trează, singură în fața focului, pe care l-a aprins din nou, încruntată și palidă, dar calmă.

Era frig, iar cerul era înnorat deasupra ceții, promițând și mai multă ninsoare.

Apoi soarele s-a ridicat rece deasupra orizontului, iar ceața a început să se risipească. Saşa a tras adânc aer în piept.

— Trebuie să mă duc la Dmitrii. Aşteaptă un mesager. Orice s-ar întâmpla, o să te găsesc înainte să înceapă lupta. Între timp, mergi cu Domnul, surioară. Trebuie să te faci nevăzută și să nu-ți asumi riscuri inutile.

— Nu, a spus ea, și a zâmbit încurajator. Am treabă cu chyertii astăzi. Nu cu săbiile oamenilor.

— Te iubesc, Vasocika, a spus el și a plecat.

Mesagerul se întorsese, iar tătarii acceptaseră propunerea lui Dmitrii. I-au spus și numele luptătorului lui Mamai. Sașa și Dmitrii au ascultat cu același fior rece de furie.

— Am zeci de oameni care ar vrea să-ți ia locul, a spus Dmitrii. Dar...

— Nu în fața acestui luptător, a spus Sașa. Dacă nu e menit să fie ucis de tine, atunci îl voi ucide eu, frate.

Dmitrii nu l-a contrazis. Au rămas amândoi în cortul cneazului, în timp ce servitorii intrau și ieșeau. De jur împrejur se auzeau doar strigătele armatei care se trezea, nechezatul cailor și zgomot de oțel. Marele Cneaz i-a oferit vărului său pâine, iar Sașa s-a forțat să mănânce puțin.

— Și-apoi, a adăugat Sașa încercând să-și alunge furia din glas. Altcineva ar spune că victoria e pentru orașul său: pentru Tver, sau Vladimir, sau Suzdal. Trebuie să fie pentru Rusia și pentru Dumnezeu, frate, pentru că pe acest câmp de bătălie suntem un singur popor.

— Un singur popor, a spus Dmitrii gânditor. S-a-ntors sora ta? Cu... aliații ei?

— Da, a spus Sașa uitându-se la vărul lui cu o privire întunecată. Este la fel de calmă ca oțelul și atât de tânără, iar eu te învinovățesc pe tine pentru că ai atras-o în toată treaba asta.

Dmitrii nu părea să aibă remușcări.

— Știe la fel de bine ca și mine care este miza.

— A spus să nu-i lăsăm pe oameni să se apropie de râu. Să avem încredere că vor fi ascunși de copaci, iar ei să nu se teamă nici de furtună, nici de foc.

— Nu-mi dau seama dacă asta e de bine sau de rău, a spus Dmitrii.

— Poate că şi una, şi alta, a spus Saşa. Nu e nimic simplu la sora mea. Frate, dacă eu...

Dmitrii a dat cu asprime din cap.

— N-o spune. Dar da... ea va fi ca o soră pentru mine; nu trebuie să se teamă de nimic din partea mea.

Saşa şi-a plecat capul şi n-a mai rostit niciun cuvânt.

— Vino atunci, a spus Dmitrii. Te voi înarma.

Cămaşă de zale şi platoşă, un scut, o suliţă cu vârful în formă de frunză, cu coada roşie. Cizme bune, armură pentru coapse. O cască ascuţită. Curând era gata. Saşa îşi simţea vârfurile degetelor reci.

— Unde ţi-e armura? l-a întrebat Saşa pe Dmitrii.

Marele Cneaz era îmbrăcat ca un boiernaş, unul dintre sutele de ruşi.

Dmitrii părea vesel, ca un băieţel pus pe năzbâtii. Servitorii lui, cei pe care Saşa îi putea vedea, arătau neliniştiţi şi exasperaţi în acelaşi timp.

— Am făcut schimb de haine cu unul dintre boierii mei, a răspuns Dmitrii. Crezi că vreau să stau pe un deal înfăşurat în straie stacojii? Nu. O să lupt cum trebuie şi n-o să le ofer arcaşilor tătari o ţintă bună.

— Războiul va fi pierdut dacă eşti ucis, a spus Saşa.

— Războiul va fi pierdut dacă nu sunt conducătorul acestei armate, a spus Dmitrii. Rusia se va destrăma dacă nu sunt un bun conducător. Soldaţii vor fi ca nişte frunze pierdute, spulberate de un vânt puternic, sau vor fi mult prea mândri de victorie, fiecare dintre ei încercând să-şi asume un câştig mai mare decât ceilalţi. Nu, o să joc pentru marele premiu. Ce alte variante sunt?

— Ai dreptate, a spus Saşa. Te-am slujit la fel cum l-am slujit pe Dumnezeu, vărule, a continuat el. Şi am făcut-o

cu mândrie. Pentru tot ce-am făcut – sau n-am făcut –, iartă-mă.

— Vorbim despre iertare, frate? a întrebat Dmitrii. Mâna stângă nu-i imploră iertare celei drepte, a continuat el și l-a bătut pe Sașa pe spate. Du-te cu Domnul.

Înarmați, s-au dus acolo unde aștepta armata, așezată pe câmpul de la Kulikovo. Era puțin trecut de prânz, iar ceața începea să dispară.

— Trebuie s-o găsesc pe sora mea, a spus Sașa. Nu mi-am luat rămas-bun de la ea cum trebuie.

— Nu mai e timp, l-a avertizat Dmitrii.

Un soldat i-a adus calul, iar cneazul a urcat în șa. În timp ce soarele străpungea ce mai rămăsese din ceață, Sașa și-a dus mâna streașină la ochi.

— Privește, luptătorul lor e acolo, a spus Dmitrii.

Cneazul avea dreptate. Luptătorul tătar a apărut și un strigăt a răsunat din sute de mii de gâtlejuri. Sașa, cu inima bătându-i puternic, a încălecat pe Tuman. Iapa calmă doar și-a ciulit urechile la zgomot.

— Atunci transmite-i tu rămas-bun în locul meu, a spus Sașa.

Pe când el înainta călare prin zloata de pe câmpul de bătălie, în fața celor două armate, i s-a părut că vede o sclipire de aur: Pajar galopând nevăzută printre soldații ruși. Sașa a salutat strălucirea. Doar atât putea face.

Mergi cu Domnul, surioară.

Vasea s-a urcat pe Pajar imediat ce fratele ei a plecat la Marele Cneaz. Ursul adulmeca aerul, mulțumit, după cum i se părea lui Vasea, de tensiunea din jur. S-a întors spre ea cu un rânjet larg.

— Ce facem acum, stăpână?

Morozko plecase imediat ce zorile au atins cerul. Încă persista ceva din prezența lui în ceața rece, iar câțiva fulgi de nea se pierdeau în vântul care flutura steagurile armatei ruse. Vasea se simțea prinsă la mijloc: între bucuria în luptă a Ursului și suferința lui Morozko în fața distrugerilor, între prezența Ursului și absența regelui iernii.

Foarte bine; treaba lui Morozko era cu cei morți.

A ei era cu cei vii.

Dar nu, deocamdată, cu oamenii.

Primul spirit pe care l-a văzut a fost o pasăre neagră imensă cu chip de femeie. S-a înălțat de-a lungul câmpului de bătălie, făcând steagurile să se miște cu aripile ei. Oamenii, deși n-o puteau vedea, s-au uitat în sus, ca și cum îi simțeau umbra întunecându-i pe ei și întunecând acea zi.

Următorul pe care l-a văzut a fost léșiul – spiritul pădurii –, venind ușor la marginea pădurii lui; acea pădure rară care împrejmuia câmpul de luptă, pădurea care, în acea clipă, îi ascundea pe Vladimir și cavaleria lui, așteptând momentul potrivit să atace.

Vasea a îndemnat-o pe Pajar, iar iapa aurie, lăsând scântei în urma ei, a alergat printre șirurile de soldați și printre corturi, astfel încât Vasea să poată vorbi cu stăpânul pădurii.

— O să țin oamenii ascunși, a spus léșiul când Vasea i-a strâns degetele subțiri în palmele ei însângerate, și o să-i amețesc pe inamicii lor. O fac pentru promisiunile tale și ale Marelui Cneaz, Vasilisa Petrovna.

Așa era pe întreg câmpul de bătălie. În timp ce Saşa s-a înarmat, iar oamenii au mâncat și s-au adunat, șir după șir, chyertii s-au strâns în ceața groasă. Vodianoiul bolborosea în râul lui; fiicele lui, rusalcele, așteptau pe mal. Pe unii, Vasea îi cunoștea din vedere. Pe mulți, nu. Dar au

continuat să vină până când câmpul de bătălie era plin și bântuit, iar Vasea simțea povara ochilor și a încrederii lor.

Ceața groasă a început să dispară. Vasea era deja transpirată, în ciuda frigului, din cauza emoțiilor și a efortului de a călări pe Pajar, de a da ordine și de a-și încuraja propria armată, care se contopea cu cea a lui Dmitrii.

În cele din urmă, s-a auzit un singur sunet de trompetă, iar Vasea și-a întors atenția spre lumea oamenilor. A privit de-a lungul marelui câmp mocirlos. Ceața încă atârna în petice între tătari și ruși, dar acum tătarii se vedeau.

Vasea s-a îngrozit.

Erau atât de mulți. Ce-ar fi putut să facă puțină frică unui număr atât de mare de oameni? Șirurile de soldați se întindeau cât vedea cu ochii; fornăitul cailor lor se auzea ca un tunet în depărtare. Norii se adunau spre nord, grei de zăpadă, și câte un fulg se rostogolea din cer. Dmitrii își adusese cei mai buni soldați la înaintare, cu Mihail, Marele Cneaz din Tver, în flancul stâng. Vladimir, Prințul de Serpuhov, era în dreapta, dar ascuns de copacii deși.

Undeva, dincolo de soldații lui Mamai, Oleg și boierii lui așteptau și ei, așteptau un alt semnal, să se năpustească asupra tătarilor din spate.

De jur împrejur, chyertii așteptau, pâlpâind ca flăcările lumânărilor pe care le vezi cu coada ochiului.

Lângă Vasea, Ursul îi privea.

— Am trăit vreme îndelungată, a spus el, dar n-am mai văzut magie ca asta, să se adune tot poporul nostru la război.

Avea o lumină demonică de anticipare în ochi.

Vasea nu i-a răspuns; se ruga doar să fi făcut ce trebuie. A încercat să se gândească la ce altceva ar putea face, dar nu-i venea nimic în minte.

Pajar era nărăvașă acum, de-abia putea s-o călărească. O tensiune groasă plutea în aer. Aici nu mai era întuneric care să-i învăluie; ceața dispăruse. Nu mai era nimic care să ascundă faptul că o sută de mii de oameni se pregăteau să se omoare. Bătălia era pe cale să înceapă. Unde era Saşa?

Ursul a apărut lângă ea şi a măturat câmpul cu o privire bucuroasă.

— Noroi şi ţipete, a spus el. Chyerti şi oameni luptă împreună. O, va fi incredibil.

— Ştii unde e fratele meu? l-a întrebat Vasea.

— Acolo, a spus Ursul cu un zâmbet viclean şi i-a arătat cu degetul. Dar nu te poţi duce la el acum.

— De ce?

— Pentru că fratele tău se va lupta cu tătarul Celubei unu la unu. Nu ştiai?

Vasea s-a uitat într-acolo îngrozită. Dar era prea târziu, deja prea târziu; armatele aliniate, iar acum două siluete au apărut din fiecare tabără, călărind una spre cealaltă, pe un cal gri şi pe unul castaniu.

— Ai ştiut şi nu mi-ai spus, a zis Vasea.

— Poate că te slujesc, a spus Ursul. Poate chiar îmi face plăcere, dar nu voi fi niciodată de încredere. Şi-apoi, în loc să vorbeşti cu mine *înainte,* ai petrecut noaptea ciondănindu-te cu fratele meu, care, indiferent cât de albaştri are ochii, nu poate cunoaşte armata aşa cum o cunosc eu. Ghinionul tău.

Pajar a ridicat brusc capul, simţind graba lui Vasea.

— Trebuie să mă duc la el, a zis fata, exact în clipa în care Ursul s-a aruncat mârâind în calea ei.

— Ai înnebunit? a întrebat-o el. Crezi că nu e niciun om, între toţi soldaţii, cu suficientă isteţime să vă vadă, pe tine sau pe calul auriu? Te poţi baza pe asta, când toţi

îşi au privirile aţintite asupra fratelui tău? Poţi fi sigură că niciun tătar nu va recunoaşte trădarea? a continuat el, dar, văzând-o pe Vasea cum se uită fix la el, cu chipul împietrit şi încremenită, a adăugat: Călugărul nu-ţi va mulţumi. Acel tătar l-a torturat; fratele tău face asta pentru Dmitrii, pentru ţara lui şi pentru el însuşi. Este momentul lui de glorie, nu al tău.

Vasea s-a întors nehotărâtă, dar cu durere în suflet.

Erau cu toţii aliniaţi, armatele ruseşti şi cele ale lui Mamai, tremurând în ceaţa zorilor, în armurile reci şi grele. Printre ei erau puterile pe care nimeni nu le putea vedea; vodianoiul Donului, care aştepta să-i înece pe cei imprudenţi; léşiul pădurilor, care ascundea soldaţii printre crengile lui; regele haosului, care rânjea. Chyertii mai mici ai pădurilor şi ai apelor.

Şi, nevăzut, puternic şi distant, regele iernii. El se afla în norii dinspre nord; era în vântul rece şi dur care îi punea lui Vasea câte un fulg pe obraz. Dar *el* nu voia să coboare şi să stea printre ei. El nu voia să lupte în războiul lui Dmitrii. Vasea a văzut vestea îngrozitoare în ochii lui: *Treaba mea este cu cei morţi.*

„M-aş fi putut afla departe de aici", a gândit Vasea, dându-şi seama că-i tremură mâinile. „M-aş fi putut afla departe, lângă lac, sau la Lesnaia Zemlea, sau într-o pădure liniştită, necunoscută.

În schimb, sunt aici. O, Saşa, Saşa, ce-ai făcut?"

Singur, Fratele Aleksandr s-a îndreptat călare de-a lungul câmpului mlăştinos din Kulikovo, printre suliţele avangardei lui Dmitrii şi în câmpul deschis dintre cele două armate. Nu se auzea niciun zgomot, în afară de fornăitul lui Tuman şi pleoscăitul copitelor ei pe pământul îmbibat de apă.

Un bărbat pe un cal înalt a venit în întâmpinare. Deşi erau mai mult de o sută de mii de oameni pe acel câmp, era atât de liniște, încât Saşa auzea vântul bătând din ce în ce mai tare, ca şi cum ofta cu tristeţe, doborând la pământ şi ultimele frunze.

— Bună dimineaţa, a spus Celubei, stând liniştit pe calul lui mare tătar.

— O să te omor, a spus Saşa.

— Cred că nu, a zis Celubei. De fapt, sunt sigur că nu. Sărman om sfânt, cu cicatrici pe spate şi cu mâna sfărâmată.

— Iei lupta asta în derâdere, a continuat Saşa.

— Ce-nseamnă asta pentru tine? a întrebat Celubei, cu o expresie întunecată pe chip. Un joc? O călătorie spirituală? Suntem doar oameni care se luptă cu alţi oameni, şi oricare tabără va câştiga, vor fi femei care vor boci şi sânge care va îneca pământul.

Fără să mai rostească vreun cuvânt, şi-a întors calul şi s-a îndepărtat câţiva paşi, unde a rămas aşteptând.

Saşa a făcut la fel. În jur, totul era în continuare învăluit în tăcere; ceva ciudat în acea dimineaţă mohorâtă, cu zeci de mii de oameni care aşteptau. Lui Saşa i s-a părut din nou că zăreşte un cal cu lucire de aur în ultimele fuioare de ceaţă, cu un călăreţ zvelt pe spate; lângă cal era o imensă umbră neagră. Saşa a rostit încetişor o rugăciune.

Apoi a ridicat sulița şi a scos un strigăt, iar în spatele lui s-a auzit un urlet ieşit din şaizeci de mii de gâtlejuri. De când n-a mai fost oare, întreg poporul rus unit? Ultima dată fusese pe vremea marilor prinţi ai Kievului. Dar Dmitrii Ivanovici i-a adus împreună acolo, pe malul rece al râului Don.

Celubei a scos şi el un strigăt, cu faţa luminată de bucurie; iar glasul întregii lui armate a răsunat în spatele lui.

Tuman a rămas nemişcată, cu călăreţul ei în spate, iar la atingerea lui Saşa s-a năpustit înainte. Celubei i-a dat pinteni calului său puternic şi ambii călăreţi alergau unul spre celălalt pe pământul mlăştinos, în timp ce noroi şi apă zburau din copitele cailor lor.

Vasea i-a privit galopând, cu respiraţia tăiată. Caii aruncau arcuri mari de noroi cu fiecare pas. Celubei a coborât suliţa în ultimul moment, ca să-l lovească pe fratele ei în piept. Scutul lui Saşa l-a apărat de forţa puternică a loviturii; suliţa lui s-a zdruncinat de armura de pe umărul lui Celubei şi s-a rupt.

Vasea şi-a dus o mână la gură. Saşa a aruncat coada ruptă a suliţei şi a scos sabia în momentul în care Celubei şi-a întors calul cu un calm glacial. Tătarul încă avea şi suliţa, şi scutul; şi-a controlat iapa din genunchi. Sabia lui Saşa era doar pe jumătatea lungimii suliţei lui Celubei.

S-au năpustit a doua oară. De data asta, în ultimul moment, Saşa a smucit-o pe Tuman într-o parte. Cu un zvâcnet rapid, iapa s-a dus spre stânga, iar sabia lui Saşa a lovit coada suliţei lui Celubei. Acum erau amândoi înarmaţi doar cu săbii şi şi-au întors din nou caii.

Luptau de-aproape, lovind, parând, dându-se înapoi. Chiar şi de la distanţă, sunetul săbiilor lor îi ajungea lui Vasea clar la urechi.

Ursul zâmbea cu o bucurie pură şi neascunsă, privind.

Iapa maronie a lui Celubei era puţin mai rapidă decât Tuman. Saşa era puţin mai puternic decât Celubei. Ambii bărbaţi aveau noroi pe faţă, iar pe gâturile cailor erau pământ şi sânge; luptătorii se opinteau cu fiecare lovitură a săbiilor grele.

Vasea stătea cu inima la gură, dar nu-l putea ajuta. Nici n-ar fi făcut-o. Acum era momentul lui; Saşa avea dinţii

dezgoliți, iar pe fața lui se vedea victoria. Vasea avea palmele însângerate acolo unde își înfipsese unghiile.

Zăpada fină îi zgâria fața. Vasea auzea și vocile chyertilor cum răsunau din ce în ce mai tare, la fel ca vocile rușilor, care strigau cuvinte de încurajare către fratele ei.

Sașa s-a apărat de o lovitură și l-a tăiat pe Celubei de-a lungul coastelor, rupându-i zalele. Celubei a parat o a doua lovitură cu sabia, apoi cei doi bărbați aveau săbiile mâner la mâner. Sașa nu a ezitat; s-a aruncat cu toată forța și l-a aruncat pe Celubei din șa.

Ursul a răcnit când tătarul a căzut, iar soldații din ambele tabere au strigat. Celubei și Sașa se luptau în noroi, fără săbii, doar cu mâinile și pumnii. Apoi Sașa, pipăind, a găsit pumnalul.

L-a împlântat până la plăsele în gâtul lui Celubei.

De jur împrejur rușii au izbucnit în urale; la fel ca toți chyertii lui Vasea. Sașa a câștigat.

Vasea a răsuflat sacadat.

Ursul a oftat, cu o satisfacție imensă.

Sașa a rămas uitându-se fix, ținând în mână sabia plină de sânge. A sărutat tăișul și l-a ridicat spre cer, închinând victoria lui Dumnezeu, apoi l-a salutat pe Dmitrii Ivanovici.

Lui Vasea i s-a părut să audă o singură voce, vocea lui Dmitrii, strigând spre soldați:

— Dumnezeu e de partea noastră! Suntem siguri de izbândă! Porniți acum! La luptă!

Apoi rușii s-au năpustit toți deodată, urlând numele Marelui Cneaz al Moscovei și pe al lui Aleksandr Peresvet.

Sașa s-a întors, cu spatele drept, ca și cum ar fi vrut să-și cheme calul și să se alăture atacului. Dar n-a mai strigat.

Ursul s-a întors să se uite la Vasea, cu o privire nerăbdătoare și atentă. Apoi Vasea a văzut tăietura imensă din

armura lui Saşa, unde o lovitură de sabie îşi făcuse loc, nevăzută în încăierare.

— Nu!

Fratele ei şi-a întors capul de parcă ar fi putut s-o audă. Tuman s-a întors la el, iar Saşa şi-a dus o mână spre oblâncul şeii, ca şi cum ar fi vrut să se urce pe spatele iepei.

În schimb, a căzut în genunchi.

Ursul a râs. Vasea a ţipat. Nu ştia că era în ea un asemenea urlet. S-a aplecat înainte; Pajar a ţâşnit de-a lungul câmpului deschis, întrecând armatele inamice. Ursul a urmat-o; Vasea auzea, încet, vocile chyertilor poporului rus, în timp ce spiritele alergau alături de armata rusă.

Dar Vasea nu se mai gândea la victorie. De-o parte şi de alta, armatele se năpusteau, dar în mijlocul câmpului nu era nimeni în afară de Tuman, înnebunită de frică, şi Celubei, mort, cu faţa în noroi şi apă. Vasea nu se putea gândi nici la unul, nici la celălalt, pentru că fratele ei era în continuare îngenuncheat în noroi, tremurând violent acum, în timp ce sângele îi curgea pe buze. Saşa a ridicat privirea.

— Vasea, a spus el.

— Taci, i-a zis ea. Nu vorbi.

— Îmi pare rău. Am vrut să trăiesc. Chiar am vrut.

Pajar a îngenuncheat în liniştе lângă ei.

— O să trăieşti oricum. Urcă-te pe cal, a spus Vasea.

Nu-şi dădea seama cât de dureros trebuia să fie pentru el să asculte de ea. Pământul se zguduia de vuietul celor două armate. Saşa nu putea să stea drept, ci aplecat, atârnând greu.

— O să moară, a spus Medved, lângă ea. Mai bine te-ai răzbuna.

Fără să spună niciun cuvânt, Vasea şi-a tăiat mâna de sabia fratelui ei. Sângele i s-a scurs de-a lungul degetelor.

I-a mânjit Ursului faţa de sânge, concentrându-şi toată voinţa.

— Răzbună-te pentru mine, a spus ea calmă.

Ursul s-a cutremurat de putere. Ochiul i s-a luminat, mai strălucitor decât Pajar la miezul nopţii. Privind-o, a înşfăcat casca lui Saşa de pe pământul noroios şi şi-a înfipt adânc dinţii în propria lui mână. Sângele a ţâşnit limpede ca apa, dar cu un miros rânced de sulf şi s-a strâns în cască.

— Îţi ofer puterea mea în schimb, a spus el cu o privire vicleană. Să faci morţii să învie.

Apoi a dispărut, pierzându-se în luptă, având teroarea ca armă. Ţinând casca, Vasea a încălecat pe Pajar, în spatele fratelui ei.

Cu urechile date pe spate şi în ciuda greutăţii celor doi, iapa s-a ridicat, cu noroi pe picioare şi pe burtă. A luat-o la galop, rapidă ca o stea căzătoare, în timp ce, în jurul lor, armatele se încleştau în luptă.

35

Drumul luminat de stele

Vasea simţea fiecare pas pe care îl făcea Pajar, de parcă ea ar fi fost cea lovită de moarte. Iapa se sucea şi se învârtea, ocolind atât oamenii, cât şi chyertii; a sărit peste un cal mort. În tot acest timp, Vasea îl ţinea strâns pe fratele ei şi casca, cu povara ei ciudată. Şi se ruga.

În cele din urmă, au ieşit de pe câmpul de luptă şi au lăsat vuietul bătăliei în urmă, ascunzându-se printre copacii aliniaţi de-a lungul râului.

Au găsit un loc liniştit într-un mic crâng. Nu erau foarte departe de câmpul de luptă; urletele păreau să sfâşie cerul şi pământul. Lui Vasea i s-a părut că-l aude pe Urs râzând.

Crângul era puţin mai sus decât mlaştina; Vasea a coborât de pe spatele lui Pajar chiar la timp ca să-l prindă pe fratele ei, care a alunecat de pe cal. Aproape că a căzut în râu încercând să-l susţină. Şi-a pus toată puterea în a-l ridica şi a-l aşeza pe pământul moale. Buzele lui erau vinete, iar mâinile reci.

Vasea s-a uitat la apa din cască.

Să faci morţii să învie. Dar nu este mort. Morozko... Morozko, unde eşti?

Saşa a privit în sus, dar ochii lui n-o vedeau. Poate că vedea un drum dincolo de cerul înstelat: un drum fără întoarcere.

— Vasea? a întrebat el, cu o voce ca o şoaptă.

Vasea nu avea nimic în afară de mâinile ei: cu mantia de blană a şters sângele şi noroiul de pe faţa fratelui ei şi i-a ţinut capul în poală.

— Sunt aici, a spus ea, în timp ce lacrimi i se scurgeau din ochi. Ai câştigat. Armata e sigură de victorie.

— Mă bucur, a zis el, cu mulţumire în ochi. Mă...

Saşa a întors puţin capul; privirea i-a devenit fixă. Vasea s-a uitat în aceeaşi direcţie şi l-a văzut aşteptând pe zeul morţii. Descălecase, iar calul lui era o siluetă palidă, ca un fuior de ceaţă, în spatele lui. Vasea s-a uitat lung la el şi niciunul n-a rostit niciun cuvânt. Odinioară îl implorase, se năpustise asupra lui, pentru că venea să ia pe cineva drag ei. Acum doar se uita la el şi vedea cum privirea ei îl străpunge ca tăişul unei săbii.

— I-ai fi putut salva viaţa? l-a întrebat ea în şoaptă.

Răspunsul lui a fost doar o mişcare uşoară din cap, în semn că nu. Dar a venit, tot fără să spună nimic şi a îngenuncheat lângă ea. Încruntându-se, a făcut mâinile căuş. Apă limpede şi curată i s-a adunat în palme şi a lăsat-o să picure pe faţa fratelui ei. Acolo unde cădea apa, tăieturile, vânătăile şi murdăria dispăreau de parcă erau spălate. Vasea l-a ajutat fără să vorbească. Au continuat uşor şi cu calm. Vasea i-a înlăturat armura murdară şi ruptă, iar Morozko i-a picurat apă. În cele din urmă, faţa şi pieptul fratelui ei erau curate şi fără răni; Saşa părea adormit, împăcat şi vindecat.

Dar, cu toate astea, nu s-a trezit la viaţă.

Vasea a luat casca.

Privirea neliniștită a lui Morozko i-a urmărit mâinile. Speranța i se zbătea în piept, o flacără mică și fragilă.

— Poate asta să-l aducă cu-adevărat la viață? a întrebat ea.

— Da, a spus Morozko cu reținere.

Vasea a ridicat casca și a apropiat-o de buzele fratelui ei. Morozko a întins mâna ca s-o oprească.

— Vino cu mine mai întâi, a zis el.

Vasea n-a înțeles ce voia să spună, dar atunci când regele iernii i-a întins mâna, i-a luat-o; degetele lor s-au atins, apoi s-au prins strâns, iar Vasea și-a dat seama că se afla în locul de dincolo de viață: în pădurea cu drumul ei și cu cerul înstelat.

Fratele ei o aștepta acolo, drept, puțin palid, cu stelele sclipindu-i în privire.

— Sașa!

— Surioară, a spus el. Nu mi-am luat rămas-bun, nu-i așa?

Vasea a alergat spre el și l-a îmbrățișat, dar trupul lui era rece ca gheața și distant în brațele ei. Morozko îi privea.

— Sașa, a spus Vasea cu nerăbdare. Am ceva care te va aduce înapoi. Poți să trăiești, să te întorci la noi, la Dmitrii.

Sașa se uita în depărtare, de-a lungul drumului împânzit de stele, ca și cum își dorea să meargă acolo.

— Asta, a spus ea repede, întinzându-i casca. Bea și vei continua să trăiești.

— Dar am murit.

— Nu trebuie să fie așa, a spus ea dând din cap.

— Am văzut morți reînviați, a zis el dându-se înapoi. Nu vreau să am de-a face cu așa ceva.

— Nu! E altcumva... e... e ca Ivan din basm.

Dar fratele ei continua să dea din cap în semn că nu.

— Acesta nu e un basm, Vasea. Nu-mi voi risca sufletul nemuritor ca să mă întorc la viaţă, dacă am murit.

Vasea a rămas uitându-se la el. Faţa lui era liniştită, tristă, de neclintit.

— Saşa, a spus ea în şoaptă. Saşa, te rog. Poţi să trăieşti din nou. Te poţi întoarce la Serghei, la Dmitrii şi la Olga. Te rog.

— Nu. Am... m-am luptat. Mi-am pus viaţa drept gaj şi am renunţat cu drag la ea. E rândul altora s-o facă să însemne ceva. Moartea mea îi aparţine lui Dmitrii acum... şi... şi ţie. Apără acest pământ. Reîntregeşte-l.

Vasea s-a holbat la el. Nu-i venea să creadă. Gânduri disperate îi vuiau prin minte. Poate că în lumea celor vii îi putea da cu forţa să bea. Dar atunci... dar atunci...

Nu era alegerea ei. Şi-a amintit de furia Olgăi atunci când a luat aceeaşi hotărâre pentru ea. Şi-a adus aminte de cuvintele lui Morozko:

Nu tu hotărăşti.

— Asta îţi doreşti? l-a întrebat pe Saşa, încercând să-şi controleze vocea.

— Da.

— Atunci... Domnul fie cu tine, a spus Vasea, cu plânsul în glas. Dacă... dacă îi vezi pe tata... şi pe mama... spune-le că-i iubesc. Că am rătăcit până departe, dar n-am uitat. O să mă rog pentru tine.

— Şi eu pentru tine, a spus fratele ei zâmbind dintr-odată. O să ne vedem iar, surioară.

Vasea a încuviinţat din cap, dar n-a putut să rostească niciun cuvânt. Ştia că nu-şi poate controla expresia feţei. Dar şi-a îmbrăţişat fratele şi a făcut un pas în spate.

Morozko a vorbit pe un ton blând, dar cuvintele lui nu i se adresau ei.

— Vino cu mine, i-a spus el lui Saşa. Nu-ţi fie teamă.

36

Armata celor trei

Vasea a revenit la lumea reală plângând, aplecată asupra trupului fără răni al fratelui ei. Nu ştia de câtă vreme plângea, în timp ce câmpul de luptă vuia în apropiere. Un sunet uşor de copite şi o prezenţă rece în spatele ei au făcut-o să-şi vină în fire.

A întors capul şi l-a văzut pe regele iernii. Morozko a coborât de pe cal şi s-a uitat la ea.

Vasea nu avea nimic să-i spună. Dacă el i-ar fi vorbit cu blândeţe sau ar fi atins-o uşor, Vasea ar fi fost distrusă de durere, dar Morozko n-a făcut nici una, nici alta. Vasea i-a închis ochii fratelui ei şi a rostit în şoaptă o rugăciune la căpătâiul lui. Apoi s-a ridicat în picioare, cu sufletul plin de o violenţă de neoprit. Nu-l putea aduce pe fratele ei înapoi. Dar lucrul pe care el şi-l dorise – lucrul pentru care depusese atât efort – putea să-l facă.

— Eşti aici doar pentru cei morţi, Morozko? l-a întrebat ea.

Vasea a întins mâna încă mânjită de sângele ei şi al lui Saşa.

Morozko a ezitat.

Dar pe chipul lui flutura o privire sălbatică; dintr-odată arăta ca la miezul nopții de la Solstițiul de iarnă: mândru, tânăr și periculos. Erau urme din sângele lui Sașa și pe mâinile lui.

— Și pentru cei vii, iubita mea, a spus el pe un ton jos. Ei sunt și poporul meu.

Morozko a prins-o de mâna însângerată, iar de jur împrejur vântul a început să șuiere: urletul primei zăpezi. Sufletul ei era ca un foc de nestăpânit, iar când și-a ridicat privirea spre Pajar, iapa aurie era la fel de încordată; a lovit o dată pământul cu copita. Morozko și Vasea au urcat pe cai în același timp, au întors și au luat-o la fugă înapoi spre câmpul de luptă, urmați de noua furtună.

În mâinile ei erau flăcări, iar într-ale lui era puterea celei mai dure ierni.

Un urlet s-a auzit dinspre câmp, iar Ursul, râzând, i-a văzut pe cei doi.

— Trebuie să-l găsim pe Dmitrii, a strigat Vasea, ridicând vocea din cauza zgomotului, în timp ce o îmboldea pe Pajar să dea năvală peste un grup de războinici tătari care alergau câțiva sulițași ruși.

Caii tătarilor s-au împrăștiat cuprinși deodată de frică, iar călăreții le-au pierdut urma sulițașilor.

O pală rapidă de vânt s-a înălțat și a suflat departe o săgeată care ar fi lovit-o pe Vasea.

— Pavilionul lui e acolo, a spus Morozko.

Era în vârful unei mici ridicături de pământ, în prima linie; s-au îndreptat într-acolo, făcându-și cărare printre soldații care se luptau. Zăpada cădea din ce în ce mai deasă. O ploaie de săgeți îl viza pe Dmitrii. Mai mulți călăreți își făceau loc într-acolo, încercând să ajungă în acel punct vulnerabil.

Iapa albă și Pajar, alergând cu mare ușurință, tăiau câmpul de luptă mai repede, dar tătarii erau mai aproape și, astfel, era o cursă între ei. Cu urechile lipite de cap, Pajar făcea eschive, se avânta și alerga, în timp ce Vasea striga la caii tătarilor. Câțiva dintre ei au auzit-o și au încetinit pasul, dar nu suficient. Pământul de sub picioarele dușmanilor devenea tot mai alunecos din cauza gheții, însă caii tătarilor erau animale puternice, obișnuite să alerge pe tot felul de terenuri și nici asta nu i-a făcut să încetinească. Zăpada le sufla în față, orbindu-i pe călăreți, dar săgețile zburau în continuare cu mare precizie.

— Medved! a strigat Vasea.

Ursul a apărut de cealaltă parte a ei, cu acea urmă de râs nebunesc în glas.

— Ce plăcere, a strigat el, bucuros ca un copil.

Era un animal plin de sângele oamenilor și urla de plăcere, în contrast cu tăcerea distinsă a lui Morozko, care alerga de partea cealaltă. Împreună, cei trei au format propriul lor triunghi de luptă și s-au năpustit în luptă. Vasea arunca flăcări la piciorele tătarilor, flăcări ce erau repede stinse de pământul ud și de zăpada care cădea cu repeziciune. Morozko îi orbea și le sucea săgețile cu o pală jucăușă de vânt.

Medved pur și simplu speria tot ce întâlnea în cale.

Era o cursă între ei și tătari, să vadă cine va ajunge primul la Dmitrii.

Tătarii au câștigat. Eliberând săgeți rapide, s-au năpustit asupra pavilionului lui Dmitrii ca un val, în timp ce Vasea și aliații ei erau la câțiva pași în urmă. Pavilionul a cedat, prăbușindu-se în noroi; de jur împrejur s-au auzit urale victorioase. Iar săgețile continuau să cadă, lovindu-și cu mare precizie ținta. Iapa albă era aproape de Pajar; cea

mai mare parte a eforturilor lui Morozko era de a ține săgeţile departe de Vasea şi de cei doi cai.

Garda lui Dmitrii a fost distrusă; calul lui s-a ridicat pe picioarele din spate şi a căzut.

Apoi tătarii au tăbărât pe el, lovind cu săbiile.

Vasea a strigat, iar Pajar a intrat în ei cu o forţă brutală.

Cine mai avea nevoie de sabie, când călărea pe iapa aurie? Copitele ei i-au lovit, doborându-i de pe cai; focuri s-au aprins dintr-odată la picioarele lor, iar ei s-au dat înapoi. Vasea a coborât de pe iapă şi a îngenuncheat la capul Marelui Cneaz.

Avea armura tăiată; sângera din zeci de răni. Vasea i-a scos casca.

Dar nu era Marele Cneaz. Cel care murea era un tânăr pe care Vasea nu-l cunoştea.

A rămas privindu-l fix.

— Unde e Marele Cneaz? a întrebat ea în şoaptă.

Tânărul de-abia putea vorbi; sângele îi bolborosea la gură.

A ridicat privirea spre ea cu ochi care nu mai vedeau. Vasea a trebuit să se aplece foarte aproape ca să înţeleagă.

— Avangarda, a spus el în şoaptă. Prima linie. Mi-a dat armura lui, astfel încât tătarii să nu-l recunoască. Am fost onorat. Am fost...

Lumina i s-a stins din priviri.

Vasea i-a închis ochii şi s-a întors.

— Prima linie, a spus ea. Haide!

Tătarii erau peste tot, luptându-se. Săgeţile zburau din toate părţile. Morozko călărea foarte aproape de Vasea, apărând-o de săgeţi cu o dârzenie nemaipomenită. Împreună cu Ursul tăiau câmpul de luptă pe unde puteau, lăsând în urma lor zăpadă, foc şi groază.

— Prima linie a început să șovăie, a spus Ursul pe un ton prietenos, în timp ce ochiul lui încă lucea, iar blana îi era stropită cu sânge. Dmitrii va trebui să...

Apoi Vasea i-a auzit vocea lui Dmitrii, puternică, urlând peste zgomotul infernal al celor două armate care se luptau.

— Retragerea! striga el.

— Asta nu sună bine, a spus Ursul.

— Unde e? a întrebat Vasea.

De-abia putea să vadă prin zăpadă și încăierarea soldaților.

— Acolo, a spus Ursul.

— Nu văd, a zis Vasea uitându-se.

— Vino atunci, a spus regele iernii.

Umăr la umăr, și-au făcut drum prin îmbulzeală. Acum îl putea vedea pe Dmitrii, încă pe cal, îmbrăcat în armura unui boier obișnuit, cu sabia în mână. Răcnind, a străpuns un tătar și, folosindu-se de greutatea calului, l-a doborât pe un altul din șa. Avea sânge pe obraz, pe braț, pe șa și pe gâtul calului.

— Retragerea!

Tătarii avansau. De jur împrejur, săgețile zburau. O săgeată i-a zgâriat brațul lui Vasea, dar ea de-abia dacă a observat.

— Vasea! s-a răstit Morozko, iar ea și-a dat seama că antebrațul îi sângera.

— Marele Cneaz trebuie să trăiască, a spus Vasea. Totul a fost în zadar dacă el moare...

Atunci Pajar a ajuns lângă calul lui Dmitrii și s-a ridicat pe picioarele din spate, făcându-l pe tătarul care îl ataca să se dea înapoi.

Dmitrii s-a întors și a văzut-o pe Vasea. Expresia de pe chipul lui s-a schimbat. S-a aplecat și a prins-o de braț, fără să bage de seamă rănile ei, sau pe ale lui.

— Saşa, a spus el. Unde e Saşa?

Bătălia îi amorţise simţurile lui Vasea, dar la cuvintele lui, ceaţa din jurul minţii ei s-a ridicat puţin, iar în spatele ei era agonia. Dmitrii a văzut asta pe chipul ei. A pălit şi a strâns din buze. Fără să-i mai spună nimic verişoarei lui, s-a întors din nou spre oamenii săi.

— Retragerea! Uniţi-vă cu linia a doua, aduceţi-i în faţă.

Armata era în neorânduială. Rușii rupeau rândurile, fugeau, se ascundeau în linia a doua, care șovăia. Acum Ursul nu era pe nicăieri şi...

— Dacă Oleg plănuia să ne dea o mână de ajutor, acum ar fi momentul, a spus Dmitrii întorcându-se spre ea dintr-odată.

— Mă duc să-l găsesc, a zis Vasea. Nu-l lăsa să moară, i-a strigat ea regelui iernii.

Morozko arăta de parcă stătea să-i scape o înjurătură; şi el avea noroi pe faţă, şi sânge. O zgârietură lungă brăzda gâtul iepei lui. Nu mai era regele cel distant al iernii acum; a dat din cap şi şi-a întors calul ca să ţină pasul cu Dmitrii.

— Dacă Oleg nu ne-a trădat, spune-i să lovească flancul drept al armatei lui Mamai, a spus Dmitrii, apoi s-a pierdut printre soldaţi, strigând ordine.

Vasea a întors-o pe Pajar. Încerca să devină din nou invizibilă, apoi a tăiat-o printre rândurile tătarilor care avansau, căutându-l pe Oleg.

I-a găsit pe soldaţii din Reazan odihniţi, aşteptând pe o moviliţă, privind.

— Asta, a spus Vasea călărind spre Oleg, nu înseamnă că-ţi respecţi angajamentul faţă de Marele Cneaz că vei lupta.

— Când cineva riscă totul pe o lovitură de ciocan, a spus el zâmbindu-i, atunci aşteaptă momentul când lovitura

este cea mai eficientă. Acel moment este acum, a adăugat el privind câmpul de bătălie. Călărești alături de mine, vrăjitoareo?

— Grăbește-te, a spus Vasea.

Oleg a dat un ordin; Vasea a întors-o pe Pajar. Iapa strălucea ca un cărbune încins, dar Vasea nu simțea căldura.

Urlând, soldații din Reazan au coborât de pe moviliță cu toată viteza. Goarnele sunau. Vasea alerga lângă Oleg, încercând din greu s-o potolească pe Pajar ca să meargă cu viteza celorlalți cai. A văzut cum tătarii se întorc uimiți ca să se apere de un atac ce venea dintr-un sector neașteptat al câmpului. Apoi a văzut o altă mișcare dinspre pădurea de lângă flancul stâng al lui Dmitrii – cavaleria lui Vladimir ieșise în sfârșit din pădure, iar Ursul era printre ei, conducându-le caii înainte cu viteza groazei. Putea să-i audă râsul chiuit.

Și astfel i-au prins pe tătari la mijloc – Oleg, Vladimir și Dmitrii – și le-au sfărâmat rândurile.

Dar tot trebuiau să lupte, oră după oră sângeroasă, iar Vasea nu-și mai dădea seama cât timp trecuse – ore, zile? –, când o voce a făcut-o să-și vină în fire.

— Vasea, a spus Morozko. S-a terminat. Se retrag.

I se părea că i-a căzut un văl de pe ochi. S-a uitat în jur și și-a dat seama că s-au întâlnit la mijloc: Oleg, Vladimir și Dmitrii, ea, Ursul și Morozko.

Dmitrii era pe jumătate leșinat din cauza rănilor, iar Vladimir îl susținea. Oleg arăta triumfător. De jur împrejur, Vasea nu vedea decât oamenii lor. Câștigaseră.

Vântul se potolise, iar zăpada timpurie cădea constant acum. Ușor, în liniște și în strat gros, acoperea atât trupurile dușmanilor căzuți, cât și pe ale prietenilor.

Vasea rămăsese uitându-se la Morozko, amorțită de șoc și de oboseală. Un firicel de sânge se scurgea dintr-o

tăietură de pe gâtul iepei albe. Morozko arăta la fel de extenuat ca ea și la fel de trist, cu sânge și noroi pe mâini.

Doar Pajar n-avea nicio rană; părul îi era la fel de lucios ca în acea dimineață.

Vasea și-ar fi dorit să poată spune același lucru despre ea. Brațul lovit de săgeată îi zvâcnea, dar durerea aceea nici nu se compara cu durerea din sufletul ei.

Palid de moarte, Dmitrii s-a chinuit să stea drept și a venit spre ea. Vasea a coborât de pe Pajar și s-a dus să-l întâmpine.

— Ai câștigat, a spus ea fără nicio emoție în glas.

— Unde e Sașa? a întrebat Marele Cneaz al Moscovei.

37

Apă vie, apă moartă

Oamenii lui Dmitrii şi-au alergat caii până înapoi la Mecia – aproape cincizeci de verste. Călărind unul lângă celălalt, ca fraţii, Vladimir Andreevici, Oleg din Reazan şi Mihail din Tver au condus armata, iar oamenii lor se amestecau ca apa, astfel încât nu se mai putea spune cine era din Moscova, cine din Reazan şi cine din Tver, pentru că erau cu toţii ruşi. Au pus stăpânire pe armata lui Mamai şi l-au ucis pe hanul-marionetă pe care îl adusese tătarul; generalul a fugit în Caffa, fără să mai aibă curajul să se întoarcă în Sarai, unde şi-ar fi pierdut viaţa.

Dar nici Marele Cneaz al Moscovei, nici Vasea n-au luat parte la toate acestea. În schimb, Dmitrii a urmat-o pe Vasea către un crâng adăpostit, nu departe de râu.

Saşa era întins acolo unde îl lăsase, înfăşurat în mantia de blană a surorii lui, cu pielea curată, fără răni.

Dmitrii s-a prăbuşit de pe cal şi a cuprins în braţe trupul prietenului său drag. N-a rostit niciun cuvânt.

Vasea nu-i putea oferi alinare; şi ea plângea.

O tăcere fără sfârşit s-a aşternut peste crâng, pe măsură ce ziua aceea lungă se încheia, iar lumina devenea tot

mai ceţoasă şi mai slabă. Zăpada continua să cadă uşor de jur împrejur.

În cele din urmă, Dmitrii a ridicat capul.

— Ar trebui să fie dus înapoi la mănăstire, a zis el cu o voce răguşită. Să fie îngropat cu călugării lui, în pământul sfânt.

— Serghei va rosti rugăciuni pentru sufletul lui, a spus Vasea, cu vocea la fel de aspră ca a lui Dmitrii; şi-a apăsat ochii cu podul palmelor. A străbătut tot pământul rusesc, a continuat ea. Îl cunoştea şi îl iubea, iar acum va fi doar oase, sub pământul îngheţat.

— Dar vor fi cântece, a spus Dmitrii. O jur. Nu va fi uitat.

Vasea n-a rostit niciun cuvânt. Nu mai avea nimic de spus. Ce importanţă aveau cântecele? Nu i-l vor aduce pe fratele ei înapoi.

Era noapte când a sosit carul să ducă înapoi trupul lui Saşa. A ieşit zgâlţâindu-se din întuneric, într-un nimb de lumină, însoţit de servitorii gălăgioşi ai lui Dmitrii, triumfători, nu foarte conştienţi de solemnitatea momentului. Vasea nu le putea suporta verva, nici bucuria, şi-apoi, Saşa nu mai era.

I-a sărutat fruntea fratelui ei, s-a ridicat şi a dispărut în întuneric.

Vasea nu şi-a dat seama când au apărut Morozko şi Medved. Avea impresia că mersese singură vreme îndelungată, fără să ştie unde era sau unde se ducea. Voia doar să scape de zgomot şi de duhoare, de sânge şi de suferinţă, de sentimentul sălbatic de triumf.

Dar, la un moment dat, şi-a ridicat capul şi i-a văzut mergând lângă ea.

Cei doi frați pe care i-a cunoscut într-un luminiș când era mică, cei doi care i-au marcat viața și i-au schimbat-o. Erau amândoi murdari de sânge; privirea Ursului era încă aprinsă de dorința bătăliei, iar Morozko era serios, cu chipul greu de citit. Dușmănia dintre ei era încă acolo, dar se schimbase cumva; se transformase.

„Pentru că nu se mai află în tabere diferite", s-a gândit Vasea, cu mintea întunecată de suferința extenuantă. „Să m-ajute Dumnezeu, îmi aparțin amândoi."

Morozko a fost primul care a vorbit, dar nu i s-a adresat lui Vasea, ci fratelui său.

— Încă îmi mai datorezi o viață.

— Am încercat să-mi plătesc datoria, a spus el pufnind. I-am oferit ei viața, i-am oferit și fratelui ei viața. E vina mea că bărbații și femeile sunt niște proști?

— Poate că nu, a zis Morozko. Dar tot îmi datorezi o viață.

— Foarte bine, a spus Ursul morocănos. Ce viață?

Morozko s-a întors spre Vasea, cu o întrebare în priviri. Vasea a rămas uitându-se la el, fără să înțeleagă. Ce viață? Fratele ei nu mai era, iar câmpul era plin de morți. A cui viață și-ar fi putut-o dori acum?

Morozko a căutat cu mare grijă în mânecă și a scos ceva înfășurat în pânză brodată. A desfăcut pânza și i-a întins-o cu ambele mâini lui Vasea.

Era o privighetoare moartă, cu trupul țeapăn, păstrat nevătămat cu apă vie. Arăta ca privighetoarea sculptată pe care Vasea a purtat-o cu ea de-a lungul tuturor nopților lungi și zilelor grele.

S-a uitat de la pasăre la regele iernii, fără să poată rosti niciun cuvânt.

— Este posibil? a spus ea în șoaptă, cu gâtul uscat ca praful.

— Poate, a spus Morozko, întorcându-se spre fratele lui.

Vasea nu putea să privească. Nu era în stare să asculte. S-a îndepărtat de ei, aproape speriată de speranța pe care o simțea, venită atât de repede după suferință. Nu putea suporta gândul de a-i vedea reușind, la fel cum nu suporta nici gândul de a-i vedea eșuând.

Nici atunci când a auzit sunet ușor de copite apropiindu-se în spatele ei nu s-a întors.

Doar atunci când un nas moale a coborât ușor pe obrazul ei, Vasea și-a întors capul.

L-a privit mult timp și nu-i venea să creadă. Nu se putea mișca; nu putea să vorbească. Era ca și cum cuvintele sau mișcarea i-ar fi putut risipi iluzia, ar fi distrus-o și ar fi lăsat-o din nou să se înece în durere. L-a sorbit din priviri; părul lui cafeniu, care se vedea negru în întuneric, steaua de pe frunte, ochii lui întunecați și calzi. Îl recunoștea. Îl iubea.

— Solovei, a spus ea în șoaptă.

Am dormit, a spus calul. *Dar cei doi, Ursul și regele iernii, m-au trezit. Mi-ai lipsit.*

Cu inima frântă de extenuare și bucurie uimită, Vasea și-a aruncat brațele în jurul gâtului armăsarului murg și a plâns. Nu era o fantomă. Era cald, viu, mirosea ca el, iar textura coamei lui era agonizant de familiară pe obrazul ei.

N-o să te mai părăsesc niciodată, a spus armăsarul, apropiindu-și capul de ea s-o atingă cu nasul.

— Ți-am simțit atât de mult lipsa, i-a spus Vasea calului, în timp ce lacrimi fierbinți i se prelingeau în coama neagră.

Sunt sigur, a spus Solovei, atingând-o cu nasul și scuturându-și coama cu un aer superior. *Dar sunt aici acum.*

Tu ești cea care are grijă de lac acum? N-a mai avut o stăpână de mult timp. Mă bucur că ești tu. Dar ar fi trebuit să fiu lângă tine. Ai fi făcut totul mult mai bine dacă aș fi fost cu tine.

— Sunt sigură, a spus Vasea și a scos un sunet ciudat, care aproape a semănat cu râsul.

Cu degetele încurcate în coama calului ei, sprijinindu-se pe șoldul lui lat și cald, de-abia l-a auzit pe Urs vorbind.

— Ei bine, este foarte emoționant, dar eu plec. Am o lume întreagă de văzut și mai am și promisiunea ei că sunt liber, *frate*.

Acest ultim cuvânt a fost adăugat cu precauție, pentru Morozko. Vasea a văzut, atunci când a deschis ochii, că regele iernii îl privea pe fratele lui geamăn cu o suspiciune neschimbată.

— Încă ești legat de mine, i-a spus Vasea Ursului. Și de promisiunea ta. Morții nu se vor mai ridica.

— Oamenii creează destul haos și fără mine, a zis Ursul. Eu am de gând doar să mă bucur de asta. Poate o să le dau câtorva dintre ei coșmaruri.

— Dacă faci ceva mai rău de-atât, l-a avertizat Vasea, chyertii îmi vor spune, a continuat ea ridicând-și încheieturile aurite, un semn de amenințare, dar și o promisiune.

— Nu voi face ceva mai rău.

— Te voi chema din nou, a spus ea. Dacă e nevoie.

— Așa să faci. S-ar putea chiar să și răspund, a continuat el și a făcut o plecăciune.

Apoi a dispărut, pierzându-se ușor în întuneric.

Câmpul de luptă era gol. Luna răsărise undeva dincolo de nori. Câmpia era încremenită sub o pojghiță de brumă. Morții zăceau cu ochii deschiși, oameni și cai, iar cei vii

se mişcau printre ei cu torţe, căutându-şi prietenii căzuţi sau furând ce se putea.

Vasea şi-a întors privirea.

Chyertii deja plecaseră înapoi în pădurile şi râurile lor, cu promisiunea pe care le-o făcuseră Dmitrii, Serghei şi Vasea.

Putem împărţi acest pământ. Acest pământ pe care l-am păstrat.

Au rămas trei chyerti. Unul era Morozko, care stătea tăcut. Cel de-al doilea era o femeie, al cărei păr alb ca lumina răsăritului îi cădea pe pielea întunecată. Cel de-al treilea era un mic spirit ciupercă, care lucea de un verde bolnăvicios în întuneric.

Vasea a făcut o plecăciune în faţa lui Ded Grib şi a Polunocinţei, cu umerii drepţi şi serioasă, deşi ştia că faţa îi era umflată şi pătată ca a unui copil, de suferinţă şi bucurie dureroasă.

— Prieteni, a spus ea. V-aţi întors.

— Ţi-ai primit victoria, domniţă, i-a răspuns Miazănoapte. Suntem martori. Ne-ai promis şi te-ai ţinut de cuvânt. Suntem ai tăi cu-adevărat – noi, chyertii. Am venit să-ţi spun că bătrâna... se bucură.

Vasea a fost în stare doar să dea din cap. Ce-i păsa ei de promisiuni, ţinute sau încălcate? Preţul fusese prea mare. Apoi şi-a umezit buzele şi a zis:

— Spune-i... spune-i străbunicii mele că mă voi duce la ea, în Miezul Nopţii, dacă îmi dă voie. Pentru că am multe de învăţat. Şi vă mulţumesc. Amândurora. Pentru încrederea voastră. Şi pentru lecţiile voastre.

— Nu în seara asta, a spus Ded Grib cu vocea lui ascuţită. Nu vei învăţa nimic în seara asta. Du-te şi găseşte-ţi un loc curat, a continuat el uitându-se la Morozko cu o privire întunecată. Cu siguranţă că ştii un loc bun, rege al

iernii. Chiar dacă pe tărâmul tău este prea frig pentru ciuperci.

— Știu un loc, a spus Morozko.

— Ne vedem lângă lac, în lumina lunii, le-a spus Vasea lui Ded Grib și Polunociniței.

— Te vom aștepta acolo, a spus Miazănoapte, apoi ea și Ded Grib au dispărut la fel de repede pe cât au apărut.

Vasea s-a sprijinit de umărul lui Solovei, iar suferința și bucuria o nedumereau în egală măsură. Morozko și-a făcut palmele căuș.

— Hai să mergem, a spus el. În sfârșit.

Fără să rostească vreun cuvânt, a pus un picior în mâinile lui și l-a lăsat s-o ridice pe spatele lui Solovei. Nu știa unde se duceau, decât că era în direcția în care sufletul ei îi spunea că e *departe*. Departe de zgomot și de miasme, de glorie și de zădărnicie.

Solovei o ducea cu blândețe, cu gâtul arcuit, iar Pajar, strălucind în întuneric, îi încălzea pe-amândoi.

În cele din urmă, au ajuns în vârful unei mici ridicături. Întregul câmp de bătălie înecat în sânge se întindea la picioarele lor. Vasea a descălecat și s-a dus lângă Pajar.

— Mulțumesc, domniță, i-a spus ea. Vrei să zbori liberă acum, așa cum ți-ai dorit mereu?

Pajar și-a ridicat capul, distantă, iar nările i s-au umflat, de parcă voia să testeze vântul raiului. Apoi și-a aplecat capul auriu cu blândețe și i-a lins părul.

Voi fi lângă lac când te vei întoarce, a zis ea. *Îmi poți pregăti un loc cald în nopțile furtunoase și-mi poți pieptăna coama.*

— Așa voi face, a spus Vasea zâmbind.

Pajar și-a dat puțin urechile pe spate.

Să nu neglijezi lacul. Pentru că va avea mereu nevoie de cineva care să aibă grijă de el.

— Îl voi păzi, i-a spus Vasea. Și voi veghea asupra familiei mele. Și voi călări în lume, în spațiul dintre timpuri, spre cele mai îndepărtate tărâmuri ale întunericului și luminii. Este suficient pentru o viață. Mulțumesc, a continuat ea după o pauză. Mai mult decât pot exprima în cuvinte.

Apoi s-a dat înapoi.

Iapa și-a ridicat capul, în timp ce flăcări mici îi licăreau în coamă. O ureche s-a aplecat spre Solovei, poate cu un pic de cochetărie. Solovei a fornăit ușor spre ea. Apoi iapa s-a ridicat pe picioarele din spate... sus, tot mai sus.

Aripile ei s-au aprins, mai strălucitoare decât palidul soare al dimineții, luminând toți fulgii și făcând umbre din zăpada în fuioare. Apoi pasărea de foc s-a ridicat în înaltul cerului într-un iureș victorios. Oamenii care priveau de departe au povestit mai târziu că au văzut o cometă, un semn al binecuvântării lui Dumnezeu, zburând între rai și pământ.

Vasea s-a uitat la Pajar cum dispare, cu ochii fixați pe lumina ei, și a privit în jos de-abia când Solovei a împins-o în spate. Fata și-a îngropat fața în coama calului și a tras în piept mirosul lui liniștitor. Nu avea mirosul îngrijorător de fum al lui Pajar. Putea chiar, timp de o clipă, să uite de duhoarea de sânge și murdărie, de foc și oțel.

A simțit o răcoare la spate, și-a ridicat capul și s-a întors.

Morozko avea pământ sub unghii și o dungă de funingine pe obraz. Iapa albă din spatele lui arăta la fel de obosită ca el, cu capul ei mândru atârnând aproape de pământ. L-a atins cu nasul pe Solovei, mânzul ei, o dată, ușor.

Morozko arăta extenuat, așa cum arată oamenii după o muncă grea. Ochii lui i-au privit cu atenție chipul.

Vasea i-a luat mâna într-a ei.

— Așa va fi pentru tine, l-a întrebat ea, pentru tot restul vieții tale? Să stai lângă noi și să suferi?

— Nu știu, a răspuns el. Poate. Dar... cred că prefer să simt durere decât să nu simt nimic. Poate că devin muritor, până la urmă.

Tonul lui era crispat, apoi a cuprins-o strâns cu brațul, iar ea și-a pus brațele în jurul gâtului lui și și-a apăsat fața de umărul lui.

Mirosea a pământ, a sânge și a frică, a măcelul din acea zi. Dar sub toate astea, ca de obicei, mirosea a apă rece și a brad.

Vasea și-a dat capul pe spate, l-a tras spre ea și l-a sărutat cu pasiune, ca și cum, în sfârșit, putea pierde controlul, putea să uite de datorie și de evenimentele oribile din acea zi în atingerea mâinilor lui.

— Vasea, i-a spus el încet, la ureche. E aproape miezul nopții. Unde vrei să mergem? a continuat el, jucându-se cu părul ei.

— Undeva cu apă curată, a spus ea. M-am săturat de atâta sânge. Și-apoi? Spre nord. Să-i spun Oliei cum... s-a întrerupt și a fost nevoită să-și calmeze vocea înainte de a continua. Poate... pe urmă... putem merge la mare împreună, pe cai, să vedem lumina de pe apă.

— Da.

— Și-apoi? a zis ea aproape zâmbind. Ei bine, tu ai un tărâm în pădurea iernatică, iar eu îl am pe-al meu, într-un cot de lac. Poate reușim să facem o singură țară, în secret, o țară a umbrelor, dincolo de Rusia lui Dmitrii. Pentru că va trebui să existe mereu o țară a chyertilor, a vrăjitoarelor și a vrăjitorilor și pentru cei ce iau calea pădurii.

— Da, a spus el din nou. Dar în seara asta ne vom bucura de mâncare și de aer răcoros, de apă curată și de pământ neîntinat. Vino cu mine, Snegurocika. Știu o casă într-o pădure iernatică.

— Ştiu, a zis ea, iar Morozko i-a şters o lacrimă de pe chip.

Ar fi vrut să spună că e prea obosită să se urce pe spatele lui Solovei, dar trupul ei a făcut asta în ciuda a ceea ce gândea.

— Ce-am câştigat? l-a întrebat Vasea pe Morozko în timp ce se îndepărtau călare.

Ninsoarea se oprise, iar cerul era senin. Anotimpul înghețului de-abia începuse.

— Un viitor, i-a răspuns demonul înghețului. Iar oamenii vor spune în anii ce vor veni că această luptă a făcut Rusia o naţiune cu un singur popor. Iar chyertii vor continua să trăiască şi nu vor dispărea.

— Chiar şi pentru asta, preţul a fost foarte mare, a spus ea.

Călăreau aproape unul de celălalt, iar el nu i-a răspuns. Întunericul sălbatic al Miezului Nopţii îi învăluia acum. Dar undeva în faţă, o lumină lucea printre copaci.

Nota autoarei

Aproape din primele zile în care am scris prima versiune a cărții *Ursul și privighetoarea*, am știut că vreau să pun capăt trilogiei mele la Bătălia de la Kulikovo. Această bătălie mi-a creat mereu impresia că-și dorește să creeze o reconciliere naturală între multe dintre conflictele pe care le-am menționat în paginile acestor trei cărți: rușii împotriva tătarilor, creștinii împotriva păgânilor, Vasea încercând să găsească un echilibru între propriile ei dorințe și ambiții și nevoile familiei și poporului ei.

Calea pe care am trasat-o până la bătălie a variat imens din acele prime zile, dar destinația nu s-a schimbat.

Bătălia de la Kulikovo a avut loc cu-adevărat. În 1380, pe râul Don, cneazul Dmitri Ivanovici și-a obținut porecla istorică de Donskoi, *al Donului*, prin faptul că a condus o armată formată din mai multe cnezate rusești împotriva unei oștiri comandate de generalul tătar Mamai.

Dmitri a câștigat. Era prima dată când poporul rus, unit sub conducerea Moscovei, a învins un adversar străin. Unii istorici afirmă faptul că acest eveniment a însemnat nașterea spirituală a Rusiei, ca națiune. Am ales să o iau ca atare, deși, în realitate, semnificația istorică a acestei bătălii încă nu a fost pe deplin stabilită. Cine, dacă

nu însăşi scriitoarea, are dreptul de a alege interpretările istorice care îi convin cel mai mult?

Varianta mea de basm a acestei bătălii ignoră cantitatea imensă de manevre politice şi militare care au culminat cu evenimentul în sine: ameninţările, disputele, morţile, căsătoriile, tragerile de timp.

Dar evenimentele importante ale versiunii mele privind Bătălia de la Kulikovo sunt inspirate din istorie:

Un călugăr războinic pe nume Aleksandr Peresvet a luptat cu-adevărat în luptă unu la unu cu un războinic tătar pe nume Celubei şi a murit victorios.

Dmitri într-adevăr a făcut schimb de locuri cu unul dintre boierii lui mai mici, astfel încât să poată lupta alături de oamenii lui, fără să fie ochit de duşman. Oleg din Reazan a jucat într-adevăr un rol ambiguu în luptă: poate că i-a trădat pe ruşi, poate că i-a trădat pe tătari, poate că doar s-a străduit să-şi croiască o cale printre cele două armate.

Toate astea sunt adevărate.

Şi poate că, dincolo de lupta consemnată de istorie, s-a dat o alta, între preoţi şi chyerti, pentru a găsi o cale de a trăi împreună pe pământul lor. Cine ştie? Dar conceptul de *dvoeveriye,* credinţă dublă, s-a păstrat în Rusia până în timpul Revoluţiei. Ortodoxismul a coexistat cu ritualurile păgâne. Cine poate spune că ăsta n-a fost efortul unei fete cu puteri neobişnuite şi ochii verzi?

Cine poate spune, în cele din urmă, că cei trei protectori ai Rusiei nu sunt o vrăjitoare, un demon al îngheţului şi un spirit al haosului?

Mie mi se pare potrivit.

Vă mulţumesc că aţi citit până la sfârşit. Am început această serie într-un cort, pe o plajă din Hawaii, când

aveam 23 de ani, iar acum ţineţi în mână ultima parte din acea muncă.

Eu încă sunt uimită de această călătorie, dar şi mai recunoscătoare pentru că pot spune că a avut loc.

Notă cu privire la numele ruseşti

Convenţiile ruseşti privind numele şi modurile de adresare – deşi nu atât de complicate pe cât sugerează grupurile de consoane – sunt atât de diferite de formele englezeşti, încât merită explicate. Numele din rusa modernă pot fi împărţite în trei: numele de botez, patronimul şi numele de familie. În Rusia medievală, oamenii aveau, de obicei, doar un nume de botez sau (printre cei de viţă nobilă) un nume de botez şi un patronim.

Numele de botez și poreclele (nume de alint)

Limba rusă este extrem de bogată în diminutive. Orice prenume rusesc poate genera un număr mare de porecle sau de nume de alint. Numele de Ekaterina, de exemplu, poate fi prescurtat în Katerina, Katea, Katiușa sau Katenka, printre altele. Aceste variațiuni sunt deseori folosite alternativ cu referire la aceeași persoană, în funcție de gradele de familiaritate ale vorbitorului și de toanele de moment.

Aleksandr – Sașa
Dmitrii – Mitia
Vasilisa – Vasea, Vasocika
Rodion – Rodea
Ekaterina – Katea, Katiușa

Patronimul

Patronimul rusesc este întotdeauna derivat din prenumele tatălui unei persoane. Variază în funcţie de gen. De exemplu, pe tatăl Vasilisei îl cheamă Piotr. Patronimul ei – derivat din numele tatălui – este Petrovna. Fratele ei, Aleksei, foloseşte forma masculină: Petrovici.

Pentru a arăta respectul în rusă, nu veţi folosi „domnule" sau „doamnă", ca în alte limbi, ci vă veţi adresa cuiva rostind prenumele şi patronimul deodată. Un străin care o întâlneşte pe Vasilisa pentru prima dată îi va spune Vasilisa Petrovna. Când Vasilisa se deghizase în băiat, îşi spunea Vasili Petrovici.

Când o femeie de viţă nobilă se mărita, în Rusia medievală, îşi schimba patronimul (dacă avea unul) într-un nume care deriva din numele soţului ei. Astfel, Olga, pe care o chema Olga Petrovna a devenit Olga Vladimirova (pe când pe fiica Olgăi şi-a lui Vladimir o cheamă Maria Vladimirova).

Glosar

Baba Iaga – vrăjitoare bătrână care apare în multe basme ruseşti. Călătoreşte călare pe un mojar, cârmeşte cu un pistil şi îşi şterge urmele cu o mătură din mesteacăn. Locuieşte într-o colibă care se roteşte încontinuu pe picioare de pui. În trilogia *Winternight*, ea este străbunica lui Vasea.

Bannik – „locuitorul băii", este paznicul băilor în folclorul rusesc.

Batiuşka – literal, „părinţele", folosit ca un mod respectuos de adresare pentru feţele bisericeşti ortodoxe.

Beliye – hrib, un soi de ciupercă.

Boier – membru al aristocraţiei kievene sau, mai târziu, al aristocraţiei moscovite, al doilea ca rang după cneaz.

Fratele Aleksandr Peresvet – din punct de vedere istoric, este un călugăr şi membru al Mănăstirii Sfânta Treime sub conducerea lui Serghei din Radonej; a luptat în luptă corp la corp cu Celubei în deschiderea Bătăliei de la Kulikovo. Ambii au murit, dar, din surse ruseşti, Celubei a fost doborât de pe cal primul.

Crucea bizantină – numită și crucea patriarhală, această cruce are o cruce mai mică în partea de sus și o bară oblică în partea de jos.

Caffa – oraș în Crimeea, acum numit Feodosia. În epoca în care are loc acțiunea trilogiei *Winternight*, orașul era ocupat de genovezi.

Catedrala Adormirii Maici Domnului – Uspensky Sobor. Este supranumită și Catedrala Adormirii. Comemorează moartea Mamei lui Cristos și ridicarea ei la cer. Aflată în Moscova zilelor noastre, structura originală din calcar a fost începută în 1326 și sfințită în 1327. Clădirea care se află acum acolo datează din secolul al XVI-lea.

Celubei – numit Celubei de către cronicarii ruși și Temir-Murza de către compatrioții lui, Celubei a fost luptătorul din tabăra tătară în Bătălia de la Kulikovo. A fost învins de Aleksandr Peresvet.

Cernomor – vrăjitor bătrân și regele mării în folclorul rus, al cărui nume derivă literal de la Marea Neagră. Împreună cu cei treizeci și trei de fii ai lui ieșea din mare ca să apere insula fecioarei lebădă în basmul Țarului Saltan.

Chyerti (singular: chyert) – demoni. În acest caz este un substantiv colectiv care se referă la felurite spirite din folclorul rus. Un alt termen, probabil mai potrivit, este *nyechistiye sili*, care literal, înseamnă „forțe necurate", dar este un cuvânt dificil de pronunțat de vorbitorii altor limbi.

Dan – tribut; în acest caz, tributul datorat de rușii cotropiți stăpânilor lor mongoli.

Ded Grib – Bunicul Ciupercă. Nu există o sursă istorică pentru acest personaj; m-am inspirat dintr-un personaj din vechiul film sovietic pentru copii *Morozko*.

Dmitri Donskoi – numit Dmitrii Ivanovici în trilogia *Winternight*, şi-a câştigat porecla „al Donului" după victoria în Bătălia de la Kulikovo.

Domovoi – în folclorul rus, este paznicul gospodăriei, spiritul casei. În *Iarna vrăjitoarei* i s-a dat o formă de feminin, şi anume „domovaia". În unele surse, domovoiul avea o soţie, numită kikimora, dar mi s-a părut mai potrivit pentru casa unei vrăjitoare să creez un substantiv feminin de la paznicul principal al gospodăriei.

Dvor – curte. Spaţiul dintre clădiri pe proprietatea unui nobil medieval rus.

Dvorovoi – paznicul curţii din folclorul rus.

Patriarh ecumenic – Conducătorul suprem al Bisericii Ortodoxe de Est, cu sediul la Constantinopol (actualul Istanbul).

Gamayun – pasăre neagră în folclorul rus care rosteşte profeţii, de obicei descrisă ca o pasăre cu cap de femeie.

Gher (iurtă) – cort portabil rotund făcut din pâslă sau piei şi folosit de armatele mongole în timpul marşului. De obicei erau strânse şi ridicate în fiecare seară, dar cel mai frumos, folosit de către han sau de către conducătorul armatei, era deseori lăsat neatins şi transportat dintr-un loc într-altul pe o platformă imensă, trasă de boi.

Hoarda de Aur – hanat mongol fondat de hanul Batu în secolul al XII-lea. A trecut la Islam în prima jumătate a secolului al XIV-lea şi în perioada lui de maximă

înflorire a stăpânit peste mare parte din ceea ce este acum Europa de Est, inclusiv Moscova.

Gospodin – formă de adresare respectuoasă către un bărbat, mai formală decât „domnule". Se poate traduce cu „Lord".

Gosudar – formă de adresare asemănătoare cu „Majestatea Voastră".

Marele Cneaz (Velikii Kniaz) – titlul conducătorului unui cnezat important, de exemplu, Moscova, Tver sau Smolensk, în Rusia medievală. Titlul de „ţar" a intrat în uz de-abia când Ivan cel Groaznic a fost încoronat în 1547. Velikii Kniaz se mai traduce şi ca „Marele Duce".

Marele Han – Ginghis Han. Urmaşii lui, care formau Hoarda de Aur, au stăpânit Rusia timp de 200 de ani.

Egumen – Capul unei mănăstiri ortodoxe, stareţ.

Iconostas – perete cu icoane ce separă naosul de altar în bisericile ortodoxe.

Ivan – acest nume face trimitere la basmul *Maria Morevna*, unde Ivan, după ce a fost tăiat în două de către un vrăjitor malefic, a fost readus la viaţă de cumnaţii lui, prinţii păsări, care se duc şi-i aduc apă moartă (care îi vindecă trupul) şi apă vie (care îi redă viaţa).

Izbă – casă ţărănească mică, de lemn, deseori cu ornamente sculptate. Pluralul este „izbe".

Kocoşnic – turban rusesc. Există mai multe stiluri de *kocoşnice*, în funcţie de zonă şi de epocă. De obicei, cuvântul se referă la turbanele închise purtate de femeile măritate, deşi şi fecioarele purtau turban, deschis la spate, sau uneori doar o bentiţă, care le scotea părul în evidenţă. Doar femeile din familiile nobile purtau kocoşnice. Cea mai obişnuită formă de acoperire

a capului pentru o femeie din Rusia medievală era o eşarfă sau o basma.

Kolomna – oraş care există şi astăzi, ca parte din regiunea Moscova. Numele lui derivă din cuvântul din rusa veche ce desemna un cot al râului. Blazonul oficial i-a fost dat de către Ecaterina cea Mare. Locul în care cneazul Dimitri Donskoi şi-a masat armata înainte de marşul spre Kulikovo.

Kremlin – complex fortificat în centrul unui oraş rusesc. Deşi astăzi cuvântul „kremlin" se foloseşte doar pentru a face referire la cel mai cunoscut exemplu, Kremlinul din Moscova, există, de fapt, kremlinuri în majoritatea oraşelor ruse istorice. La origine, întreaga Moscovă se întindea între zidurile kremlinului; cu timpul, oraşul s-a dezvoltat şi în afara zidurilor.

Kulikovo – Polul Kulikovo, literal, „Câmpul Becaţelor". Aici a avut loc Bătălia de la Kulikovo în 1380.

Lesnaia Zemlea – literal, „Tărâmul pădurii". Satul natal al lui Vasea, al lui Saşa şi al Olgăi, unde s-a desfăşurat mare parte din acţiunea din *Ursul şi privighetoarea* şi la care se fac referiri în *Fata din turn* şi *Iarna vrăjitoarei*.

Letnic – veşmânt pentru femei, lung până sub genunchi, cu mâneci largi, care se poartă peste rochie.

Lisiciki – Bureţi gălbiori, un soi de ciuperci.

Frăţior – traducerea pentru forma de alint rusească *bratişka*. Se foloseşte atât pentru fraţi mai mari, cât şi pentru fraţi mai mici.

Surioară – traducerea pentru forma de alint rusească *sestrionka*. Se foloseşte atât pentru surori mai mari, cât şi pentru surori mai mici.

Matiuşca – literal, „mămică", o formă de alint.

Mied – băutură făcută prin fermentarea unei combinații de apă și miere.

Mitropolit – oficial de rang înalt în Biserica Ortodoxă. În Evul Mediu, mitropolitul bisericii rusești era cea mai înaltă autoritate ortodoxă din Rusia și era numit de patriarhul bizantin.

Mănăstirea Arhanghelului – numele întreg al mănăstirii era Mănăstirea Arhanghelului Mihail; era mai cunoscută drept Mănăstirea Ciudov, de la cuvântul rusesc *ciudo*, „miracol". A fost ridicată pentru a cinsti minunea înfăptuită de Arhanghelul Mihail la Colosse, unde se spune că îngerul i-a redat puterea de a vorbi unei fete mute. A fost înălțată în 1358 de către mitropolitul Aleksei.

Moscova (în rusă: Moskva) – în prezent capitala Federației Ruse, Moscova a fost fondată în secolul al XII-lea de cneazul Iuri Dolgoruki. Eclipsată de orașe precum Vladimir, Tver, Suzdal sau Kiev, Moscova a devenit faimoasă după invazia mongolă, sub conducerea unei serii de prinți competenți și pricepuți din dinastia Rurik.

Râul Moscova – râul de-a lungul căruia a fost ridicat orașul Moscova.

Cnezatul Moscovei – derivat din latinescul *Moscovia*, de la denumirea originală rusească *Moscov*, termenul se referă la Marele Ducat sau Marele Cnezat al Moscovei. Inițial, Cnezatul Moscovei acoperea un teritoriu relativ restrâns, întinzându-se la nord și la est de râul Moscova, dar de la sfârșitul secolului al XIV-lea până la începutul secolului al XVI-lea s-a extins enorm, până când, în 1505 se întindea pe o suprafață de aproximativ un milion de kilometri pătrați.

Râul Neglinaia – Moscova a fost construită inițial pe un deal între râurile Moscova și Neglinaia, iar cele două râuri au format un șanț cu apă natural. Neglinaia este acum un râu subteran în orașul Moscova.

Oleg din Reazan – numit și Oleg Riazanski. Marele Cneaz al Reazanului în timpul ultimei jumătăți a secolului al XIV-lea. Rolul lui înaintea și în timpul Bătăliei de la Kulikovo este ambiguu. Unele surse îl plasează de partea tătarilor. Alții spun că a încercat să lupte pentru ambele tabere, astfel încât să iasă învingător oricine ar fi câștigat. E posibil să fi fost primul care să-i fi trimis veşti lui Dmitri că forțele lui Mamai se apropiau de Kulikovo; e posibil să-și fi întârziat propria sosire la luptă și să fi abătut de la drum întăririle lui Mamai, astfel încât să-i dea lui Dmitri o șansă. E posibil să le fi permis boierilor lui să lupte de partea rușilor, în timp ce el n-a intrat în luptă.

Otce Naș – Tatăl Nostru, primele cuvinte din Rugăciunea Domnului din Biserica Slavonă Veche. Chiar și astăzi, această rugăciune este, de obicei, învățată și rostită în această formă veche.

Cuptor – cuptorul rusesc, sau „peci", este o construcție enormă care a început să fie intens folosită în secolul al XV-lea pentru gătit. Un sistem de coșuri asigura distribuirea uniformă a căldurii și familii întregi obișnuiau să doarmă pe cuptor ca să se încălzească pe timpul iernii.

Patentă – termen folosit în istoriografia rusească pentru decretele oficiale ale Hoardei de Aur. Fiecare conducător al poporului rus trebuia să aibă o patentă, sau iarlâc, de la han, care îi conferea autoritatea de a conduce. Obținerea prin tertipuri a patentelor pentru diferite

orașe constituia o bună parte din intrigile dintre cnejii ruși începând cu secolul al XIII-lea.

Poludnița – Miazăzi, soră cu Miazănoapte, rătăcește pe câmpurile de grâu și provoacă insolații.

Polunocinița – literal, femeia miezului nopții; Miazănoapte, un demon care apare doar la miezul nopții și îi face pe copii să aibă coșmaruri. În folclor, ea locuiește într-o mlaștină și există multe exemple de farmece cântate de părinți ca s-o trimită înapoi. În *Iarna vrăjitoarei*, acest personaj folcloric este asociat cu Noaptea, servitoarea Babei Iaga din basmul *Vasilisa cea Frumoasă*.

Posadă – zonă în apropierea, dar nu înăuntrul zidurilor fortificate ale unui oraș rusesc, deseori un centru al comerțului. De-a lungul secolelor, posada deseori s-a dezvoltat într-un centru administrativ sau un oraș de sine stătător.

Pajar – foc, foc de tabără; numele iepei aurii din *Iarna vrăjitoarei*, care este și pasărea de foc. Poți găsi rădăcina numelui ei în cuvântul rusesc pentru pasăre de foc, jar-ptița.

Rubaka – rochie cu mâneci lungi, principala piesă vestimentară purtată direct pe piele de aproape toate femeile din Rusia medievală, singura care era spălată în mod constant.

Ruși – la origine un popor scandinav. În secolul al IX-lea, în timpul Imperiului Carolingian, la solicitarea triburilor slavice și finice aflate în război, și-au stabilit o dinastie conducătoare, dinastia Rurik, care în cele din urmă s-a extins cuprinzând o mare parte din ceea ce astăzi reprezintă Ucraina, Belarus și partea de vest a Rusiei. Teritoriul pe care l-au stăpânit a fost apoi numit după

ei, la fel cum au fost numiţi şi oamenii de sub stăpânirea lor, care a durat din secolul al IX-lea până la moartea lui Ivan cel Groaznic în 1584.

Rusia – din secolul al XIII-lea până în secolul al XV-lea nu exista o naţiune unificată numită Rusia. În schimb, poporul rus trăia sub diferiţi cneji rivali (*kniazei*) care le datorau loialitate conducătorilor mongoli. Cuvântul „Rusia" a început să fie folosit abia în secolul al XVII-lea. Astfel, în context medieval, folosirea cuvântului „Rusia" sau a adjectivului „rus" se referă la un teritoriu cu o cultură şi o limbă comune şi nu la o naţiune cu un guvern unit. De aceea, sintagma „Toate Rusiile" se referă la aceste state diferite şi nu la un singur stat unit.

Sapogi – cizme scurte, de obicei făcute din mai multe straturi de piele, cu vârf rotunjit. În acele vremuri, nu se făcea diferenţa între piciorul stâng şi cel drept.

Sarafan – rochie asemănătoare unui halat de lucru sau şorţ, cu bretele pe umeri, purtată peste o bluză cu mânecă lungă. Această piesă vestimentară a început să fie folosită în mod obişnuit de-abia la începutul secolului al XV-lea; am menţionat termenul „sarafan" în *Ursul şi privighetoarea* cu puţin înainte de vremea apariţiei lui, datorită felului puternic în care acest tip de rochie le aminteşte cititorilor vestici de basmele ruseşti.

Sarai (de la cuvântul persan care desemnează un palat) – capitala Hoardei de Aur, iniţial construită pe râul Ahtuba şi mai târziu mutată puţin mai la nord. Diferiţi cneji ai poporului rus mergeau la Sarai ca să aducă tribut şi să primească patentele de la han pentru a-şi putea stăpâni pământurile. La un moment dat, Sarai era unul dintre cele mai mari oraşe ale lumii medievale, cu o populaţie de peste o jumătate de milion de locuitori.

Serpuhov – în prezent, oraş situat la aproximativ o sută de kilometri sud de Moscova. A fost fondat în timpul domniei lui Dmitri Donskoi pentru a apăra împrejurimile sudice ale Moscovei şi a fost oferit de către Dmitri vărului lui, Vladimir Andreevici (soţul Olgăi în *Fata din turn*). Serpuhov a primit titlul de oraş de-abia la sfârşitul secolului al XIV-lea. În *Fata din turn* şi *Iarna vrăjitoarei,* Olga locuieşte cu familia ei la Moscova în ciuda faptului că este prinţesă de Serpuhov, pentru că la Serpuhov, în acel moment, în afară de copaci, o cazarmă şi câteva colibe, nu mai era şi altceva. Prinţul de Serpuhov era singurul conducător care nu era vasal, adică era prinţ cu drepturi depline şi nu era subordonat Moscovei.

Snegurocika (derivă din cuvântul rusesc *sneg*, „zăpadă") – Fecioara Zăpezii, un personaj care apare în câteva basme ruseşti. În *Iarna vrăjitoarei,* acest cuvânt este şi numele de alint cu care Morozko i se adresează lui Vasea.

Solovei – Privighetoare; numele armăsarului murg al lui Vasea.

Terem – cuvântul se referă atât la locul în care femeile de viţă nobilă locuiau în Rusia veche (etajele superioare ale unei case, o aripă separată, sau chiar o clădire separată, conectată printr-un pasaj cu partea locuinţei în care trăiau bărbaţii), cât şi la obiceiul moscovit de a izola femeile din familii nobile. Se crede că derivă din cuvântul grecesc *teremnon* (locuinţă), fără legătură cu termenul arab *harem*. Acest obicei are origini necunoscute, din cauza lipsei de mărturii scrise din Moscova medievală. Practica separării în terem a atins apogeul în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea. Petru cel Mare a pus capăt, în cele din urmă, acestui obicei şi a adus

femeile înapoi în sfera publică. Concret, teremul însemna că femeile ruse de viţă nobilă trăiau complet separate de bărbaţi, iar fetele erau crescute în terem şi nu-l părăseau decât după căsătorie. Prinţesa al cărei tată o ţine ascunsă în spatele unei uşi cu trei rânduri de încuietori a câte nouă zăvoare, o metaforă des folosită în basmele ruseşti, îşi are probabil originea în această practică.

Mănăstirea Sfânta Treime (Mănăstirea Sfânta Treime a Sfântului Serghei) – mănăstire fondată de către Sfântul Serghei Radonejsky în 1337, la aproximativ şaizeci şi cinci de kilometri nord-est de Moscova.

Tuman – Ceaţă; numele iepei gri a lui Saşa.

Ulus – naţiune, trib, discipoli.

Upir – versiunea slavă a unui vampir. Mai monstruos şi mai puţin elegant decât varianta vest-europeană.

Vazila – în folclorul rus, protectorul grajdului şi al vitelor.

Vedma – Vyed'ma, vrăjitoare, femeie înţeleaptă.

Verstă – Unitate de măsură pentru distanţe, egală cu aproximativ un kilometru sau două treimi dintr-o milă.

Vladimir – unul dintre principalele oraşe din Rusia medievală, situat la aproximativ două sute de kilometri est de Moscova. Se spune că datează de la 1108, iar multe dintre clădirile lui vechi există şi astăzi.

Vladimir Andreevici – numit Viteazul, este cel mai cunoscut dintre prinţii de Serpuhov. Şi-a primit porecla pentru curajul de care a dat dovadă luptând în războaiele lui Dmitri Donskoi; de asemenea, era vărul primar al lui Dmitri şi sfătuitor apropiat. În *Iarna vrăjitoarei*, el este soţul Olgăi, sora lui Vasea.

Icoane scrise – traducere directă a sintagmei ruseşti. În rusă, se foloseşte verbul „a scrie" (*pisat/napisat*) pentru „a picta" icoane.

Zapona – o piesă vestimentară veche purtată de fete peste o rochie cu mâneci lungi. Era doar o bucată dreptunghiulară de material îndoită la jumătate şi cu o deschizătură rotundă pentru cap. Nu era cusută pe margini, ci prinsă cu centură în talie.

Mulțumiri

Șapte ani din viața mea i-am petrecut scriind trilogia *Winternight* și am fost copleșită de bunătatea oamenilor mai mult decât pot exprima în cuvinte. Să scrii o carte este un proces solitar, dar să termini o carte și să o publici implică muncă din partea multora, în moduri mai mari sau mai mici. Sunt recunoscătoare tuturor care au intrat în pădure cu Vasea și cu mine, în 2011, și au rămas cu noi până la sfârșit.

Departamentului de Limba Rusă de la Colegiul Middlebury, trecut și actual, cred că acesta este un mod mai neobișnuit de a-mi folosi cunoștințele, dar sunt recunoscătoare pentru toți acei ani de istorie, gramatică și conjugări, fără de care nu m-aș fi încumetat niciodată să încep această serie. Mulțumiri în special Tatianei Smorodinskaia și lui Serghei Davidov, pentru că mi-au fost mentori și prieteni și pentru că mi-au verificat traducerea din Pușkin.

Mulțumiri imense agentului meu, Paul Lucas, care a fost prima persoană, în afară de mama, care a citit această carte și a crezut în ea, încă din 2014, și care a fost o stâncă de sfaturi bune și de bun-simț, de-atunci și până astăzi.

Şi tuturor celor de la Janklow şi Nesbit şi Cullen Stanley International, mai ales lui Stephanie Koven, Brenna English-Loeb şi Suzannah Bentley.

Celor de peste ocean de la Ebury: Gillian Green, Stephanie Naulls şi Tess Henderson, vă mulţumesc mult pentru că aţi făcut cu putinţă ca romanele mele să ajungă la cititorii din Marea Britanie şi vă mulţumesc şi pentru ospitalitatea voastră, şi pentru brioşe de câte ori am venit în vizită. Un mulţumesc special lui Vlad Sever şi echipei lui din Croaţia care au făcut cea mai frumoasă ediţie de până acum a cărţii *Ursul şi privighetoarea*.

Celor de la Del Rey şi Ballantine care au făcut, pe parcursul ultimilor ani, ca eu şi cărţile mele să găsim cea mai bună editură pe care un scriitor o poate avea. Mulţumesc lui Scott Shannon, Tricia Narwani, Keith Clayton, Jess Bonet, Melissa Sanford, David Moench, Anne Speyer şi Erin Kane.

Îi mulţumesc lui Jennifer Hershey, redactorul meu genial. Mulţumesc că m-ai împins să continui când nu mai credeam că pot; mulţumesc pentru patru ani de idei bune, mulţumesc că ai rămas lângă mine pe parcursul tuturor acelor ciorne discutabile. Această serie n-ar fi existat fără tine.

Colegilor mei de casă: RJ şi Pollaidh (draga mea, tu eşti membru onorific), Garrett, Camila şi Blue, sunteţi cea mai bună familie pe care mi-aş fi dorit-o vreodată. Faptul că faceţi parte din viaţa mea, că faceţi tărăboi în bucătărie, că spuneţi glume proaste, că mă faceţi mereu să gust bere oribilă şi că mă certaţi mereu din cauza cutiilor cu cărţi

de sub pat m-a făcut să nu-mi pierd mințile și să fiu fericită. Vă iubesc pe toți.

Familiei Johnson: Peter, Carol Anne, Harrison și Gracie, vă mulțumesc pentru ospitalitatea și entuziasmul vostru. Mulțumiri lui Abhay Morrissey, pentru că m-a luat în zbor, la propriu, atunci când am avut nevoie de o pauză. Familiei Roxendal: Björn, Kim, Josh, David, Eliza, Dana, Mariel, Joel, Hugo, vă mulțumesc tuturor pentru că m-ați lăsat să petrec toate acele săptămâni pe canapeaua mea, mâzgălind.

Mulțumiri lui Allie Brudney pentru că este incredibilă și pentru că a venit la toate evenimentele la care a putut, deoarece prietenia din facultate este pe viață. Mulțumiri lui Jenny Lyons și tuturor celor de la Vermont Book Shop, pentru sprijinul vostru necondiționat. Celor de la Stone Leaf Tea House, vă mulțumesc pentru toate acele seri de iarnă pe care le-am petrecut la voi, lucrând la carte.

Familiei mele: Mike Buls și Beth Fowler, John Burdine și Sterling Burdine, și Elizabeth Burdine. Vă iubesc pe toți. Mulțumesc pentru tot.

Lui Evan Johnson, care are grijă să mănânc și să dorm când tot ce vreau să fac este să scriu, partenerul meu de alergare și de aventură, partenerul și prietenul meu cel mai bun. Te iubesc.

În cele din urmă, vă mulțumesc tuturor – mult mai mulți oameni decât aș putea numi, vânzătorii de cărți și cititorii care mi-au citit cartea, au recomandat-o unui

prieten sau au făcut o recenzie pe undeva. Le mulțumesc tuturor care au însoțit-o pe Vasea în călătoria ei.

Sper că veți veni cu mine în călătoria următoare.